

TANULMÁNYOK
A
SPIRITIZMUS KÖRÉBŐL

MAGNETIZMUS
SZOMNAMBULIZMUS
MEDIUMIZMUS

I. KÖTET

IRTA.

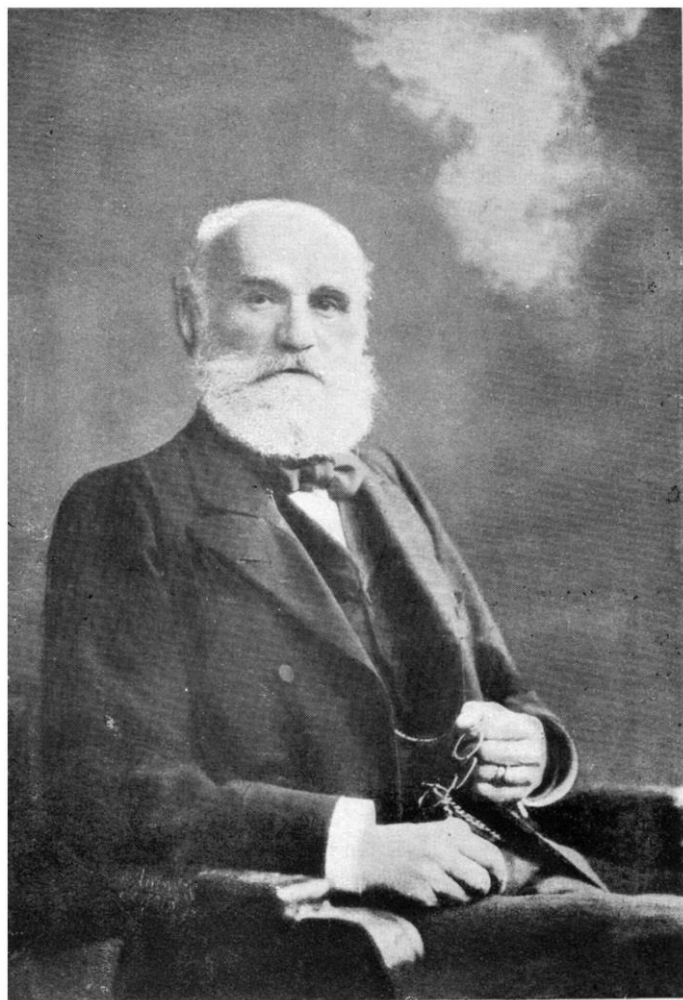
DR. MED. GRÜNHUT ADOLF

A SZELLEMI BÚVÁROK PESTI EGYLETÉNEK NÉHAI ELNÖKE

A SZERZŐ ARCKÉPÉVEL

MÁSODIK KIADÁS

KIADJA A SZELLEMI BÚVÁROK PESTI EGYLETE
BUDAPEST, 1932

D. Finckh

TARTALOMJEGYZÉK

(**)

A SZERZŐ ELŐSZAVA.....	14
I. RÉSZ.....	19
MAGNETIZMUS.....	19
BEVEZETÉS.....	19
HOGYAN ISMERKEDTEM MEG A MAGNETIZMUSSAL.....	27
A MAGNETIZMUSRÓL ÁLTALÁBAN.....	31
TÁRGYAK ÉS NÖVÉNYEK DELEJEZÉSE.....	37
TÁVOLBÓL VALÓ DELEJEZÉS.....	41
ÉLŐDSISÉG - ELEKTRIKUS DELEJ. DELEJESSÉG ÉS VILLAMOSSÁG.....	45
A DELEJEZÉS MÓDJA. A DELEJESSÉG NEMEI.....	52
A DELEJESSÉG NEMEI.....	55
HIPNOTIZMUS ÉS SZUGGESZTIÓ.....	56
KI ÉS MIKOR HIVATOTT DELEJEZNI.....	59
ZÁRSZÓ.....	64
II. RÉSZ.....	69
SZOMNAMBULIZMUS.....	69
ELŐZMÉNYEK.....	69
AZ ÉN SZOMNAMBULÁM.....	76
A SZOMNAMBULÁTÓL KAPOTT UTASÍTÁSOK.....	87
ELSŐ SZEMÉLYES ÉSZLELETEIM.....	92
A SZELLEMI LÁTÁS FEJLŐDÉSE.....	98
A SZOMNAMBULA JELLEME.....	103
A SZOMNAMBULA ÉRZÉKENYSÉGE.....	106
A SZOMNAMBULA SZELLEMLÁGBELI LÁTOMÁNYAI.....	110
IDŐBELI TÁVOLBALÁTÁS.....	115
A SZOMNAMBULA GYÓGYRENDELÉSEI.....	119
BEKÖVETKEZENDŐ DOLGOK ELŐRE MEGLÁTÁSA.....	128
A SZOMNAMBULA FELÉBRESZTÉSE.....	134
A SZOMNAMBULA TESTI ÉS LELKI HYGIÉNÉJE.....	138
A SZOMNAMBULA ŐRSZELLEME. DETERMINATIO.....	142
A JÖVŐBELÁTÁS MEGDÖBBENTŐ ESETE.....	149
ÉPILOG.....	156
TANULSÁGOK.....	160
III. RÉSZ. MEDIUMIZMUS.....	167
I. TÖRTÉNETI ELŐZMÉNYEK.....	167
ÉLMÉNYEIM BUDAVÁR BEVÉTELE IDEJÉBEN.....	167
A SZŐREGI CSATÁTÓL A VILÁGOSI FEGYVER LETÉTELIG.....	175
A FOGOLY TISZTEK KÁLVÁRIÁJA.....	183
SZABADULÁSOM A BESOROZTATÁS ELŐL.....	187

A GONDVISELÉS KEZE A SZENVEDÉSEKBEN.....	194
II. ÁLTALÁNOS ISMERTETÉS.	199
A SPIRITIZMUS ÉS A SPIRITISZTÁK.....	199
A MÉDIUMIZMUSRÓL ÁLTALÁBAN.....	202
KOPOGÓ MÉDIUMOK.....	209
TRANZBESZÉLŐ MÉDIUMOK.....	213
ÍRÓ MÉDIUMOK.....	214
III. SZELLEMI FÖLÉBREDÉSEM	217
HOGYAN ISMERKEDTEM MEG A SPIRITIZMUSSAL.....	217
A GONDVISELÉS CÉLTUDATOS VEZETÉSE.....	224
ÖNVALLOMÁSOK. PÁLFORDULÁSOM.....	230
ANYÁM SZELLEMEK UTASÍTÁSAI.....	236
ÚJ OTTHON ALAPÍTÁSA.....	242
IV. A MUNKA MEGKEZDÉSE.	245
NYOMOZÁS SPIRITISTÁK UTÁN.....	245
DR. DANIELY.....	248
PROCHASZKA ANTAL.....	250
KÖRÜNK GYARLÓSÁGAI. — CSALÓDÁSOM.....	255
FORDULÓPONT.....	261
A MAGAS VEZETŐK MEGALAPÍTJÁK AZ EGYLETET.....	265
FLUIDÁRIS ASSZIMILÁCIÓ.....	273
V. TEVÉKENYSÉGÜNK FÖLLENDÜLÉSE	275
ÚJ MUNKAKEDV. JOHANNA GYÓGYMÉDIUMITÁSA.....	275
JONANNA DELEJEZSMÓDJA. MÉDIUMITÁSÁNAK MEGSZŪNÉSE.....	279
JOHANNA KRISZTUSLÁTOMÁNYAI.....	284
ANTAL ÉS ÉN.....	287
MEGSZÁLLTSÁGOK GYÓGYÍTÁSA. RANDOLF ÉS FÜLÖP.....	291
VAKSÁG GYÓGYÍTÁSA. A BREITNERNÉ ESETE.....	296
VI. FRIEDMANN FRANCISKA MÉDIUM.	301
HOGYAN LETT FRANCISKA MÉDIUMMÁ.....	301
FRANCISKA MÉDIUMITÁSÁNAK FEJLŐDÉSE.....	304
A MÉDIUM LÁTOMÁNYA ÉS MEGNYILATKOZÁSA KARÁCSONY ESTÉJÉN.....	306
FRANCISKA MŰKÖDÉSÉNEK MÉLTÁNYLÁSA.....	308
FRANCISKA MEGPRÓBÁLTATÁSAI. HALÁLA.....	313
REFLEXIÓK.....	318
VII. KAROLINA, KÁROLY ÉS ANNA MÉDIUMOK	321
VISZONTAGSÁGAINK 1871. NYARÁN.....	321
KAROLINA MÉDIUM.....	324
KÜZDELEM KAROLINÁÉRT. BUKÁSA.....	328
KÁROLY ÉS ANNA MÉDIUMOK.....	336
KÁROLY RAJZOLÓ MÉDIUMITÁSA.....	340

A LEGFRAPPÁNSABB MÉDIUMI RAJZ.	343
ANNA DELEJEZŐ MÉDIUMITÁSA. BUKÁSA.	347
VIII. ALAJOS MÉDIUM.	350
ALAJOS ELSŐ KÍSÉRLETEI.	350
SÖTÉT ÜLÉSEK ALAJOSSAL.	354
AZ ALANTAS SZELLEMEK MUNKÁJA.	358
AZ ALANTAS SZELLEMEK SORSA. TÉNYBELI BIZONYÍTÉK A SZELLEM ÖNÁLLÓ LÉTÉT ILLETŐLEG.	363
ALAJOS MÉDIUMITÁSA. SZELLEMAGONOSSÁGI BIZONYÍTÉKOK.	368
ALAJOS MÉDIUMITÁSÁNAK KIVÁLÓSÁGA.	374
ALAJOS BUKÁSA.	379
IX. FISCHER HANNI MEGSZÁLLOTTSÁGA.	384
LEÓ ÉS MENTOR SZELLEMEK.	384
PETRUS SZELLEM. A MEGSZÁLLOTTSÁG KIFEJLÖDÉSE.	388
FISCHER HANNI FELSZABADULÁSA.	399
A FISCHER CSALÁD DRÁMÁJA.	402
X. TÉVELYGÉSEK.	407
A PROPAGANDA VESZEDELME.	407
A RAJONGÁS VESZEDELME.	417

KIADÓK ELŐSZAVA

A materializmus csődje.

A materializmus csődöt mondott. A még alig lezajlott világháborúnak rettenetes öldöklései, a hullahegyek és vérpatakok, a könnyáradat és a hihetetlenül lezüllött közerkölcsiség kiáltó bizonyosságai annak a szörnyű eltévelyedésnek, amelybe a szegény vak emberiséget a materializmus vezette, port hintvén szemébe, hogy ne lássa a felettünk uralkodó és örökdő örök Istent az ő felfoghatatlan bölcsességével és az ő engedelmes, tiszta szellem-seregét értünk aggódó, szerető jóságával.

A materializmus gúnyolódva tagadta meg a túlvilági élet, helyesebben: az örök élet hitét s általában minden „misztikumot”, ami alatt csodálatos rövidlátásában minden olyan dolgot értett, amelyet ő nem képes felfogni. Ebbeli vakmerőségében odáig ment, hogy ő akarta volna megállapítani a feltételeket és módszereket, amelyek között, és amelyek útján hajlandó lenne tudomást szerezni a kigúnyolt túlvilági megnyilvánulásokról, holott minden dolog a világon csak vele homogén egységekhez lévén hasonlítható, a tisztán értelmi és érzelmi megnyilvánulások mérőeszközei is csak a logika, a hit és a szeretet lehetnek. És amikor már sikerült az Istent elfödnie a szegény küszködő emberiség szemei előtt, a természettudományoktól kölcsönvett alapokra épített álokoskodásokkal azt is elhitette vele, hogy az ember csak betetőzése az organikus állati életnek, amelyből fejlődött s éppúgy, mint amaz: csak születik, szaporodik és meghal s ezzel be is fejezte rendeltetését. Így növelte meg egyrészt az emberben úgyis csaknem kipusztíthatatlanul burjánzó gőgöt - őt, mint a természet koronáját állítván oda - másrészt felmentvén őt a túlvilági élet hitében rejlő felelősség érzésétől, felszabadította a benne rejlő szenvedélyeket, ezek közt, mint vezetőt az önzést, hogy ezt a rövid földi életet kénye kedve szerint kiélvezni törekedjék. De megdöntötte az ember előtt a törvényes rend tekintélyét is, mert hiszen, ha nincs felelősség, akkor a törvénynek sincs létjogosultsága s legfeljebb arra jó, hogy a hatalmasok érdekeit védje.

E két tényező: a gőg és az önzés lépett a ledöntött ideálok helyébe s hajszolta a vért izzadó emberiségei az eltévelyedésnek útján folyton előre oly titáni méretű érdekellentétekbe, hogy csak egy parányi szikra kellett, és kirobbant a világháború, lángba borítva és

elpusztítva csaknem mindent, amit a szegény emberiség a materializmus iskolájában értéknek tanult ismerni s megsemmisítve millióknak életét, hosszú időre reázúdította a nyomort a túlélők még nagyobb sokaságára.

Valóban, rettenetes tandíj a materializmus nyújtotta ál- ismeretekért! De még ez a rettenetes ár sem lesz túl magas, ha - amint a jelekből sejteni lehet - az emberiség most már fölismeri vak vezetőjét, s minden erejével lerázni igyekszik magáról mindazt, amit ez a vak vezető aggatott reá, s amitől meg kell szabadulnia, mert csak azután léphet a boldogulás ösvényére. S meg is fog szabadulni, mert a jóságos Isten, aki él, aki gondot visel minden gyermekére, aki maga a Szeretet. Aki mindentudó és így előre látta ezt is, ami jött, aki mindent gyermekeinek üdvére rendel. Jó előre gondoskodott arról, hogy szegény gyermekei e szörnyű eltvelyedés után, ha rémlátó álmukból felriadnak, ha remegő kezüket segély, gyógyszer és új szellemi táplálék után kinyújtják: mindezt azonnal, készen megkaphassák.

A Gondviselés mentőakciója.

Ámde amíg a nemzetek gazdasági és hatalmi vetélkedése, az egyéneknek a földi javak utáni hajszája s ezzel kapcsolatban a dúsgazdagoknak felháborító fényűzése egyrészt, s a szegényeknek könnyfacsaró nyomorúsága másrészt a materializmus előírása szerint szabályszerű pontossággal készítették elő a világhatalomtrófiát: addig a jó Isten is gondoskodott menedékről azok számára, akik nem akartak ama szennyes hullámokba alámerülni.

Szerény volt a kezdet, csendben és zaj nélkül haladt a munka annak az új világfilozófiának fölépítésén, amely hivatva van majdan az egész emberiséget egyesíteni abban az egy akolban, amelyről a mi egyetlen jó Pásztorunk beszélt.

Ki gondolta volna, hogy az az egyszerű, igénytelen szellem, aki 1848 januárjában a New-York melletti Hydesville nevű falucskában kopogással adott magáról életjelt: első pionírja volt a harmadik kijelentésnek? Ki gondolta volna, hogy ezek a kopogó hangok képezik a nyitányát annak a magasztos harmóniának, amelyben a spiritizmus bölcsészete van hivatva egyesíteni a még küszködő, vergődő, de majdan öntudatra, boldogságra és öröme ébredő emberiséget! Mert új emberiség jő, amelynek sikerült levetkőznie az

úgynevezett „emberi méltóságot”, hogy felöltözzé a krisztusi alázatosságot. Amely megtanulta, hogy egyedüli boldogság - nem venni, hanem adni. Két kézzel és meleg szívvvel adni. Amely tényekből győződött meg, hogy a földi élet kicsinyke állomás csupán az öröklét végtelenségében, s hogy ennek nem csak utána következik egy súlyos felelősséggel teljes egyéni élet, de előtte is számtalan élet zajlott már le. Ennélfogva a nyomor, melyben él, természetes következménye előző életei sáfárkodásának, a jólét pedig újabb kísérlet annak kipróbálására, hogy tud-e már jól sáfárkodni, azaz fel tudja-e már váltani a reábizott aranyakat - szeretetre?!

Ez az új emberiség már nem fog ismerni osztályérdeket, mert minden emberben testvérét látja, akinek nyomorán segíteni saját maga iránt való kötelessége; meg fogja érteni, hogy életének minden pillanatában hozzá hasonló, de testnélküli szellemlények vesznek körül, akiket haladásukban és fejlődésükben visszavet, ha alantas hajlamait követi, de magával emel, ha leküzd azokat. Lelkét egy alap gondolat tölti be egészen: Istennek szolgálni mindenekfelett!

A kicsiny magból kikelt növény Isten kegyelméből terebélyes fává fejlődött, amelynek árnyékában ma már milliók és milliók találnak menedéket. Természetes, hogy mint minden új dolognak, mely az emberi tudatlanságból és gondolkozási restségből alkotott dogmaszerű megállapítások Prokrustes-ágyába be nem fér, a spiritizmusnak is sok keserű küzdelmet kellett vívnia. Sőt annyival keményebb küzdelmeket, amennyivel nagyobb horderejű minden eddig világra hozott új eszménél a krisztusi kijelentés kivételével, amelynek különben folytatása, értelmezője.

Kiváló tudósok és bűvárok egész sora egymásután tett tanúbizonyosságot a spiritizmus igazságairól Amerikában, Angliában, Francia-, Olasz-, Német- és Oroszországban. És ez természetes is, mert a spiritizmus igazságai olyanok, hogy azok felől mindenki, - ismételjük: mindenki kivétel nélkül ténybeli bizonyítékot szerezhet magának, hacsak van szeme a látásra és füle a hallásra. Ebben van erőssége, megdönthetlensége, hivatásának létjogosultsága. Empirikus bölcséletnek nevezhet nők, melyet mindenki, minden előiskolázottság nélkül megismerhet és megérthet, igazságait megtapasztalhatja s bennük minden kérdésre, amelyekre a felelettel az összes filozófiai rendszerek mindmáig adósok maradtak, kielégítő és megnyugtató feleletet kaphat.

Hogyne lettek volna tehát híveivé azok az igazi tudósok, akik az igazságot magáért az igazságért kutatták! Csak az ilyenekben volt meg a biztosítéka annak, hogy meggyőződésük mellett férfiasan bizonyosságot tesznek, mikor majd a tudósoknak ama másik kategóriája - mely újat világra hozni képtelen lévén, csak nagy elődeiknek elmeművein rágódik, - gúny tárgyává igyekszik őket tenni a világ előtt, amiért különbek, igazabbak, nagyobbak mertek lenni náluknál...

W. Crookes, A. R. Wallace, Hyppolit Rivail (Allan Kardec), Lombroso, Aksakow, du Prel: mindmegannyi hatalmas pillérei az emberiség összes nemzeteit átölelő spiritista-világnézet grandiózus épületének.^{1 *)}

A spiritizmus a fejlődés során két főágra oszlott: a kísérleti vagy természettudományos, másként spiritualista, és a szellemi kijelentésekre alapított erkölcsi, másként spiritista irányra. Ez utóbbinak megalapítójául Hyppolit Rivailt kell tekintenünk, ki Allan Kardec név alatt fejtett ki örökbecsű írói tevékenységet. Bennünket az Allan Kardec által megállapított spiritista irány érdekel, nem pusztán azért, mert az egész spirituális mozgalom célját felöleli, sőt annak betetőzését képezi, hanem azért is, mert az a férfiú, akiről szólni akarunk, e mű szerzője, ennek az iránynak leghivatottabb képviselője és Istentől megáldott élete által igazi hirdetője volt.

Dr. Grünhut Adolf a magyarországi spiritizmus megeremtője.

A magyarországi spiritizmus története a maga szerénységében nem fűződik világszerte ismert névhez. Dr. Grünhut Adolf, mint egyszerű kis orvosnövendék, a magyar szabadságharc forгатagában ismerkedik meg a magnetizmussal, amelynek bámulatos gyógyító hatása különben eléggé a pozitívizmus felé hajló lelkére maradandó benyomást gyakorol. Meglett férfi korában, mint kiváló képességű és

^{1 *)} Crooke Vilmos angol fizikus és kémikus, Alfréd Russel Wallace angol természettudós, Hyppolit Rivail francia író, Lombroso Cézár olasz orvos antropológus, a torinói egyetemen a pszichiátria tanára, Aksakow Sándor orosz államtanácsos, az „Animizmus és spiritizmus" című hatalmas mű szerzője, du Prel Károly báró német filozófiai író.

tudásra szomjas gyakorló orvost a Gondviselés bámulatos vezetése mintegy rákényszeríti, hogy tudását új téren gyarapítsa. Nevezetesen egy fiatal leányt juttat házába, hogy azon tanulmányozza a szomnambulizmust, s ennek jelenségeiből ismerje föl az emberi szellemnek a testtől független, önálló létét és cselekvőképességét, valamint az események eleve elrendelt voltát, mely annyira megingathatatlan, hogy az ember legmesszebbmenő erőfeszítéssel sem képes abban még csak a legparányibb részletecskét sem megváltoztatni.

Azzal rögtön tisztában volt, hogy a Gondviselés bölcsessége az így kapott szellemi tőkét orvosi ambíciójának és felebaráti szeretetének növelésére adta kezére, de hogy mindez csak előkészítése volt további fontos hivatásának, azt nem is engedte neki sejteni, mert még nem volt itt az ideje. Előbb még egy erőpróbán, súlyos kísértésen kellett átesnie, mielőtt megnyílt előtte a harmadik misztikus kapu. A kísértést legyőznie sikerült, de az azzal való küzdelem fájdalmas káoszt hagyott lelkében, melyből nem látta a kivezető utat. Most érkezett el az időpont, amikor az előtte feltáruló szellemi kincsset kellőképpen értékelni tudta, mert a szomnambulizmus révén megismert spiritizmus volt az, amely őt a káoszból kibontakozni segítette, s amely épp ezáltal lett előtte azonnal mérhetetlen becsű szellemi szükségletté addig is, míg a benne rejlő örök igazságok fénye megvilágította előtte az utat, amelyen járnia, a feladatot, amelyet betöltenie s a szolgálatot, amelynek egész lényét szentelnie kellett.

Ettől kezdve nem botorkál többé. Minden alkalmat megfigyel, minden módot kipróbál, hogy vajon alkalmas-e a szentnek fölismert cél szolgálatára? Hasonló gondolkozású embereket gyűjt maga köré, hogy az igazságot, az Isten szeretetének, szellemünk örökéletének tapasztalati tényekkel bebizonyított valóságát s az ebből szükségkép folyó következményeket: a szellemi és emberi szolidaritásnak, a felebaráti szeretet gyakorlásának kötelességét és szükségességét ismertessék, közöljék és sürgessék azoknál, akik megérették mindezeknek befogadására. **E lelkes híveit egyesületben tömöríti, megalakítván 1873-ban a „Szellemi bűvárok pesti együletét”, majd 1899-ben az egyesület lapját: az „Égi Világosság”-ot.** Lángoló lelkesedésében nem ismer akadályt vagy félelmet: kiteszi magát a rágalmaknak, hirlapi meghurcoltatásoknak;

elveszti gazdagon jövedelmező praxisát: de igazságából egy hajszálnyit sem enged.

E közben a Gondviselés közel félszázadot enged neki a munkára. E hosszú idő alatt médiumoknak egész sorát képezi ki, abban a különös kegyelemben részesülven, hogy - materializációs médiumok kivételével, amilyeneknek képzésére magas etikai fejlettsége révén nem is törekedett - minden fajtájú, rendű és rangú médiumok kerültek ki kezei alól, megszámlálhatatlan becses tapasztalatokkal és megdöbbentő bizonyosságokkal gazdagítván ismereteinek bőséges tárházát a túlvilági provenienciákat illetőleg.

És amikor nagyra hivatott lelke telítve volt e tapasztalatok mérhetetlen becsű kincseivel, akkor a 73 éves aggastyán, aki a tollforgatást sohasem gyakorolta, leült és kicsiny egyesületének lapjában, az „Égi Világosság”-ban sorozatos tárcacikkek formájában megkezdte leközoelni tapasztalatait oly ragyogó írályal és szellemi frissességgel, mint egy életének delén álló hivatásos író.

1899. májusától 1906. októberéig „Csevegés a kandalló mellett cím alatt 165 tárcacikket írt folytatólagos közleményekben. A 165-ik ámen-nel végződő közlemény alá a nyomda elfelejtette odanyomtatni a folytatásra való utalást, amit 164-szer nem felejtet; el. És a mi szeretett doktor bácsink csakugyan nem írta meg a következő közleményt, mert időközben - 80 éves korában - hazahívta őt a jóságos menyeyi Atya. Halála előtt négy nappal még médiumokat delejezett; szellemi frissességét mindvégig megtartotta.

Dr. Grünhut, mint példaadó.

Ez a tárcacikksorozatban megírt mű, mint annak szerzője maga is mondja, egyben története a magyarországi spiritizmusnak a szerző haláláig; de élettörténete a szerzőnek is, aki valamikor - amikor az emberiség boldogulásának egyedüli zálogát képező szellemtan közkinccsé válik - az emberiség haladásáért élt legnagyobbak közé fog számláltatni.

Dr. Grünhutnak, a spiritizmusnak megvilágítása révén rajongó Krisztushívővé vált zsidó orvosnak élettörténetéből minden időben nagyon sokat tanulhat és nagyon sok vigasztalást meríthet a hívő lélek, amely a bűn rabsága ellen küzd s epedve vágyakozik megváltás után. Mert - miként Pál apostol - ő is életével bizonyítja meg nekünk, hogy igenis a bűn csak árnyék, melyet a világosság

sugarai eloszlatnak, a bűn bilincse pedig csak átmeneti jellegű, melyet az akarat ereje felold. De míg Pál apostolnak magasztos személye a közel kétezer esztendő történelmi távlat homályán keresztül csak elmosódó körvonalakban jelentkezik, addig a mi mesterünk: dr. Grünhut személye friss elevenességgel áll előttünk, leplezetlen önkritikájának tükrében. Bevallja nekünk, hogy mindenféle bűn megtalálja lelkéhez az utat: mint gyermek falánk volt, mint felnőtt: lobbanékony: hiúságában a tömjénezés elkábította, s meglett férfi korában szeretett és szerető hitvesétől való elválásra és új házasság kötésére gondol.

Kedves embertestvérem, van-e ennél több betegséged, amelyből meg akarsz gyógyulni? Érzed-e feletted a bűn zsarnokságát, amely alól szabadulni szeretnél? Ha igen, akkor figyelj tovább ezt az embert. Fényes sugárkéve esik életútjára, s ez az ember egyszerre megáll a lejtőn. Nem kérdezi Pállal: „Ki vagy, Uram?” - mert lelkiismeretének hangján keresztül őrszelleme máris megsúgta neki a választ - csak végtelenül szégyenkezik, és elhatározza magában, hogy visszafordul a damaszkuszi útról és engedelmeskedik a felülről jövő parancsoknak.

Ettől a perctől kezdve alakja szemünk láttára kezd növekedni s növekedése édes reménységgel tölti el szívünket, mert látjuk, hogy mi is megnövekedhetünk, ha akarunk. Mert ez a növekedés nem más, mint engedelmes elfogadása a felajánlott kegyelemnek s hogy az lelkünkhöz juthasson: elhárítása lelkünk ajtaja elől mindazoknak az akadályoknak, amelyek előle az utat elzárják: bűnös hajlandóságainknak. Erre tanít ez az embertársunk, aki idősebb testvér módjára gyengéd közvetlenséggel, kézenfogva vezet bennünket az általa megjárta úton végig, hogy lássuk, hogy ugyanazt mindenki megjárhatja, hacsak akarja.

A tárcacikknek könyvalakba való összeállítása.

Az említett százhatvanöt tárcacikkből állítottuk össze ezt a könyvet, összeszedve belőlük az itt-ott szétszórt részleteket, úgy, amint azokat a folyamatos olvasás céljára alkalmasabbnak, illetőleg szorosabban egymáshoz tartozónak véltük s ellátva azt rövid befejezéssel nyilvánvalóan nem csak az eseményeknek és személyeknek leírása volt a feladata, hanem az ő örökbecsű tapasztalatainak és erkölcsi tanításainak hátrahagyása, amelyeknek megszívlelése értékévé teszi

előttünk az életet, megmutatja a boldoguláshoz vezető utat és praktikus módszereket ismert meg velünk, amelyekkel az életutunkban levő szirteket, ingoványokat s mindennemű veszedelmeket kikerülhetjük.

A mű minden fejezete, sőt minden jelentéktelennek látszó epizód szerű esemény leírása át meg át van szöve egy túrhetetlenül erős hittel, szokatlan éles megfigyelőképeséggel, magasszárnyalású intelligenciával, s egy hosszú, virággal és gyümölcscsel teljes emberi életből leszűrt bölcsességgel megáldott emberi lélek reflexióival. Amelyek míg játszi könnyedséggel oktatnak, s lelkünket állandóan magasabb szinten tartva gyönyörködhetik, egyben a mindent megbocsátó aranyos humor fel-felcsillanásával feledtetik velünk azt a lelki feszültséget, amely szellemünknek a megszokottnál magasabb szinten való állandó tartózkodásával szükségkép együtt jár.

Óvakodtunk a mű eredeti irányán lényegesebb változtatást tenni, mely ódonszerűségében a mai modern nyelvzettel szemben úgy hat, mint az antik sárga arany a modern, nemtelenebb fémekkel erősen ötvözött arannyal szemben.

A mű belső beosztása. A történeti rész.

Ami a mű belső beosztását illeti, az már magának a szerzőnek elrendezése és az időbeli sorrend által körülbelül adva volt. A magnetizmusról és szomnambulizmusról szóló rész nagy terjedelme tett szükségessé bizonyos rendszeresebb beosztást, s egyes lényegtelenebb részek elhagyását.

Nem hagyhatjuk megemlítés nélkül a szabadságharc idejéről írott korrajzszerű rész kérdését, mint amely nem látszik olyan szoros összefüggésben állani a tárggyal s bizonyára egyes olvasók előtt fölöslegesnek tűnhetik föl, bár a könyvnek elég nagy részét foglalja el. Megvalljuk, ezeknek megtartására nem pusztán a szükségszerűség ösztönzött bennünket, hanem mesterünk iránt való szeretetünk is. Meg kellett tartanunk a terjedelmes történeti részleteket nem csak azért, mert sokszor ezekben rejlik későbbi mozzanatoknak a csirája, hanem azért is, mert ezekben ismerteti meg magát velünk egész öntudatlanul a mi szeretett doktor bácsink a maga emberi mivoltában úgy, hogy aki ezt a részt elolvasta, az le tudja őt rajzolni. Ez a tökéletes és hibátlan jellemrajz pedig elengedhetetlen feltétele a későbbi dolgok helyes értékelésének. Ez a jellemrajz ismerteti meg bennünket az igazi emberrel, aki a magával hozott erkölcsi erővel

betölti minden emberi kötelességét. Halálmegvetéssel teljesíti orvosi tisztét a fűtülő golyók és bömbölő ágyuk tüze közepett. Nyílt és bátor a mindenható fővezér előtt, mikor az álnoksággal kell szembeszállnia, mégha főbelövetésre van is kilátása, s ugyanannak a lehetőségnek teszi ki magát, mikor érzi, hogy bajtársain kell segítenie. Ragyogó példáját adja a lángoló hazaszeretetnek, a szellemi szolidaritás e földi megnyilvánulásának, mert azt bizonyítja vele, hogy azzal a zártabb értelemben vett szellemcsoporttal való egységének tudata, melybe transcendentális lényénél fogva tartozik, e földi ruhában sem homályosult el benne.

Meg kellett ismernünk ezt az emberi jellemet, mert csak ezeket tudva fogjuk biztosra venni, hogy mikor majd a szellemi kötelességek tudatára ébred, azokat is éppúgy, sőt sokkal tökéletesebben fogja betölteni, mint földi kötelességeit. Be is töltötte. Hogy hogyan? Arra azt hisszük, legjobb felelet az a rövid mondat, melyet szellemi vezetőink vésettek a síremlékére:

„Imádság volt az élete, a legfenségesebb ima: a felebaráti szeretet.”

Csevegések a szellemvilágból.

Ez a törhetetlen kötelességérzet és szeretet képesítette és ösztönözte a mi szeretett mesterünket arra, hogy átköltözése után is még harmadfél esztendeig havonként leadja az ő „Csevegéseit” az ő nagyon szeretett „gyermekeinek” Béla médium közvetítésével, aki neki már földi munkájában is hűséges munkatársa volt, s akit - mert szeretett doktor bácsink érzés- és gondolatvilágát legjobban ismerő írómédium volt - legalkalmasabban tudott felhasználni mondanivalóinak átadására.

Ezek a szellemvilágbeli csevegések, melyeknek egy részét mintegy mutatóvívnyul szintén közöljük, érdekes kiegészítő részeit, mintegy folytatásait képezik azoknak a tapasztalat-sorozatoknak, amelyeket doktor bácsink itt e földön gyűjtött, úgy hogy mintegy azon érem másik oldalával ismertetnek meg bennünket, amelynek egyik oldalát itt e földön tanultuk tőle megismerni. Alaphangjuk változatlanul ugyanaz, mint a földi „csevegések”-nek: a felebaráti szeretet, Isten jóságáért való háládatosság, alázatos szerénység. Mindez fényesen igazolta, hogy ő már a földön teljesen fölismerte rendeltetését, mert amint átkerült, munkáját zökkenés nélkül folytathatta.

Budapest, 1920 szeptember havában.

A SZERZŐ ELŐSZAVA. (**)

Midőn elhatároztam magamat olvasóim égő tudvágyának eleget teendő, a mi országunkban még kevéssé ismert tárgyakról írni, azonnal tisztában voltam azzal, hogy ezt általában könnyen érthető, népszerű alakban kell tennem. Mert más modorban céloimat téveszteném, ha példának okáért ragyogó írályal, fitogtató tudákosságot mutatva, a történeti fejlődést a régi népeknél kezdve elsorolni, - vagy a magnetizmus lényege felől bonyolult és hajánál fogva előráncigált hypothezisekbe bocsátkozni akarnék. E természeti tünemény és az ezzel összefüggő szomnambulizmus felől a műveit nyugati népek nyelvén írt könyvek óriási könyvtárakban vannak összehalmozva, és alig gyulladt ki valamely vitás kérdés felett oly heves harc, mint e fölött az egyfelől tagadott, másfelől teljes meggyőződéssel állított természeti tünemény felett.

Ezért minden elavult és poros iskolabölcsességet félretéve és egyedül saját tapasztalatomból merítve az életnek gyakorlati pályáján gyűjtött és összehalmozott anyagkészletet, saját 50 évi személyes élményeimet használva fel embertársaim hasznára, cifraság és kommentár nélkül mindenkire reábízom, hogy abból a közelfekvő következményeket levonhassa és önállóan ítélhessen.

Mindazáltal kijelentem, hogy elsősorban azokhoz fordulok, akik ezen rejtélyes kérdés mellett foglalnak állást. Mert hogy azon kétkedőket, akik manapság a pozitív egzakt tudományok vesszőparipáján nyargalásznak, s a hívés és nem hívés alternatívája elé első ízben állítatnak, meggyőzni próbáljam az előttük örületesnek látszó tünemények valóságáról, erre, megvallom, nem érzem magamat alkalmasnak. Ennélfogva ezt a munkát az isteni hatalmasságokra ruházom át, dacára annak a német közmondásnak, mely úgy szól, hogy „bizonyos lelkiállapotok ellen ezek a hatalmasságok is hiába küzdenek... „

Tisztelem és méltányolom a tudományt, s ennek az anyagi téren elért vívmányait, s kiterjesztem ezen tiszteletemet és becsülésemet ennek érdemes és buzgó képviselőire, erélyes munkásaira is, kik fáradhatatlan küzdelmükkel a tudomány kincseit az emberiség előtt föltárták, és a tudományok épületét fölépíteni segítették. Azonban az idő és a tapasztalás arra utal, hogy a tudomány kezdettől fogva folytonos változásnak van alávetve, és amihez egy bizonyos korban görcsös szívóssággal ragaszkodott, és azt cáfolhatatlan

igazságot hirdette, afölött már a legközelebbi időszakban, mint megcáfolt és elavult fölött napirendre tért.

Feltarthatatlanul halad előre éppen maga a fejlődő tudomány; ezért nem szabad épen neki semmiféle új és előtte ismeretlen tüneményt, legyen az bármily kicsinyes az ő szemében, eldobnia, hanem kötelessége a tudományok Nesztorának, Humboldt Sándornak eme bölcs mondtasát tartania szem előtt: „Oly előkelősködő kétkedési viszketeg, amely tényeket vet el, anélkül, hogy alaposan megvizsgálni akarná, majdnem veszedelmesebb, mint a minden kritikát mellőző könnyenhívóság. „ A természet még egy nagy tömeget rejt méhében, mely ma még ismeretlen és el van zárva az ember előtt. És ezért arra tanít ez a tapasztalás, hogy az emberek kezdetben majdnem minden jelentékeny igazságot visszautasítottak, gúnyral halmoztak el, mígnem ezek saját benső értékük hatalmával erőszakkal érvényesítették magukat.

Midőn Franklin Benjámín a villámhárítót felfedezte és találmányát a párisi akadémiánál jóváhagyás végett betérjesztette, az memorandumát megvető gúnyral utasította vissza, és midőn egy felebbezésben azt kérte, hogy a tudós testület legalább memorandumát tegye vita tárgyává, a következő nevezetes feleletet nyerte: „A nagyhírű francia akadémia örökre nevetségessé tenné magát az utókor előtt, ha a történelem azt jegyeznél fel róla, hogy ilyen esztelenséget vitára méltatott. „ Szerencsére Franklin amerikai volt, azaz a tettek embere, s az akadémia copfos fejeit mellőzve, gyakorlati kivitelhez fogott, és egy-két év múlva villámhárítói ott ragyogtak számos előkelő palota és állami épület tetőzetén, s amint tudva van, meg is tartották a mai napig, mint kiválóan hasznos és a világra nézve jótékony találmányt. Ehhez nem kell kommentár!

Éppen így van ez a mi időnkben is; előkelő mosollyal és a magasan álló tudós túlsúlyának érzetével halad el mellettünk a materialisztikus tudomány, és dacára a mi döngető kopogtatásunknak, figyelemre sem méltat. De az idő el fog jönni és már nincs is messze, amikor az emberek azok fölött fognak mosolyogni, akik oly hosszú ideig vonakodtak az általunk állított tüneményeknek csak a megvizsgálására vonatkozó hajlandóságtól is, s mereven és görcsösen ragaszkodtak negatív álláspontjukhoz. Majdnem az a látszata van a dolognak, mintha egy porció félelem leselkednék e vonakodás mögött, attól félnek, hogy e tünemények valódiságának

bebizonyítása kényszeríteni fogja őket ennek elismerésére. Mert az állati magnetizmusnak, különösen pedig a szomnambulizmusnak megtámadhatatlan bizonyítékai igen alkalmasak arra, hogy hatalmas rést üssenek a materialista tudomány épületén - s ezt nagyon is érzik! És dacára annak, hogy a materializmus eddig kényszerítve volt pozícióját lépésről-lépésre feladni, most már omladozó sáncainak legbelső köreibbe vonul vissza, elhatározva magát halálmegvetéssel védeni az utolsó emberig. Hipnotizmus, szuggesztió, gondolatátvitel, majdnem még a telepátia is kevéssel előbb a materializmus által tűzzel-vassal pusztításra ítélt ellenfelek voltak, most fegyvertársaivá, hű pajtásaivá fogadta őket, brevi manu, mint saját tulajdonait a maga bírodalmához csatolta. Nevezetes dolgokat érlel ez a végére hanyatló század! Sőt a materializmus implicite elismeri a psyche-t, a lelket, mert a delejesség és spiritizmus tünetjeinek kényszerítő hatásával szemben, amelyek Crookes, Richet, Rochas, Wallace stb. professzorok legszigorúbb ellenőrzése alatt jöttek létre, a makacs tagadás álláspontjára helyezkedve mereven tagadni mégis örülség lenne. - Talált tehát egy hátsó kis ajtót és megengedi, hogy ezek „animisztikus” tünetnyek, azaz: a médium saját lelkének közvetítésével jönnek létre; de a világért sem „szellemek” által! Az ég tudja, miért viseltetnek ezek az urak oly irtózó respektussal a szellemek iránt? Ez mégis egy kissé gyanúsak látszik!

Mégis Uraim, mind e tagadások, ezek a tekervényes fogások, hajuknál fogva előranciaigált ingatag hypothezisek a nyilvánvaló tényekkel szemben maradandóan meg nem állhatnak. A tények hatalma ellen nincs apelláta, mert csak egyetlen megtámadhatatlan tény - ilyen pedig van számtalan - minden bölcselkedést halomra dönt. Tényekkel szemben csak egyetlen egy okos tett lehet, ezt pedig úgy hívják, hogy elismerés, önmegadás.

No, de ne féljenek Uraim! a most következő fejtegetéseknek semmi dolguk sem lesz a szellemekkel. A magnetizmus a spiritizmusnak segédje ugyan, és kiegészítő része a szomnambulizmusnak; azonban a szomnambula csak a saját szellemének benyomásait tükrözi vissza, amelyeket testével összekapcsoló kötelékének megtámasztott állapotában kívülről szedett magába, itt semmi „szellem” nem szerepel. Ez esetben mi is megengedjük a tünetnyeknek animisztikus természetét, és magunk is azt mondjuk, hogy a

szomnambula tulajdonképpen spiritisztikai médiumnak nem is nevezhető.

Ellenben úgy a magnetizmus, mint a szomnambulizmus tünetényei cáfolhatlan és elegendő bizonyítékot szolgáltatnak az önálló lélek létezésének megerősítésére. Veszedelmesek voltak eleitől fogva a tudományra nézve azok a szállóigék, melyeket különben érdemes emberek a világba bocsájtva, mint szappanbuborékokat elpukkantottak. Így példának okáért egyike ezeknek a korifeusoknak, hallgatósága előtt emfázissal kiáltott fel: „Uraim, én az én bonckésem élével sohasem találtam még a léleknek a nyomára” (természetesen a holttestben). Mint ez a katedrából kilökött bölcsesség a verba magistri jurare elvét követő ifjúság által újjongó örömmel fogadtatott, ugyanígy egy másik tudós professzor mondtasát is fölkapta: „Nincs gondolat foszfor nélkül” és végül egy harmadiknak „Az emberi akarat határa az újjak körmeinek szélénél van.,, A mi tapasztalásaink pedig ellentmondanak az egzakt tudományok ezen dogmáinak.

Kétségtelen, hogy ezen tapasztalatainkat nem a felboncolt, hanem az élő emberekből merítjük, harmonikus összműködéséből a szellem, erő és anyagnak, azaz a szellem, lélek és testnek. Az ezekből álló emberi szubjektumban észleltünk mi lappangó erőket, amelyek az életdelej által felköltve, az úgynevezett csudás tünetényeket megoldották, amelyek azonban természeti, habár eddig meg ismeretlen törvényeken alapuló tünetények s egyéni, önálló, teremtő és szervező lélek létezéséről és a földi kötelékektől szabad hatodik érzékről tanúskodnak.^{2*)}

Az erre vonatkozó tapasztalásunkból merített meggyőződésünk képezte majd félszázad óta a mi egész életünknek tartalmát, igazgatta életünk folyamát. Megvilágosította utunkat azzal a világos fényvel, mely lehetővé tette a legnagyobb megpróbáltatások és sorscsapások között is, - amelyektől egy ember sincs megkímélve az élet útjain, - megtalálni a helyes utat. Ez öntött belénk erőt, bátorságot, kitartást, jó reménységgel várni, és tekintetünket teljes bizalommal fölfelé

2 *) Joggal mondhatta a hírneves német bölcsező, Schoppenhauer, már 4 évtizeddel ezelőtt, hogy ma már az, aki az életdelej létezését tagadja, nem hitetlen, hanem egyszerűen tudatlan.

irányozva s a jóságos Gondviselés bölcs vezetésében bízva, ingadozás nélkül megállani helyünkön. A hit eme Gondviselés felől, amely minden ember számára bizonyos rendeltetést, bizonyos hivatást tűzött ki, megerősödött ama fokozódott „hit” által, mely velünk bensőleg összenőtt „meggyőződéssé” vált mi bennünk, mert valóban vaksággal lennénk megverve, ha a csodálatosan szövevényes utakban, amelyek minket ezen tanéveink alatt egész a mai napig vezettek, nem tudnánk felismerni egy magasabb hatalomnak jóságos, bölcs és igazgató kezét. És miután mi semmiségünk tudatával bírunk, korántsem merészkedünk hinni, hogy mindezen tapasztalásokra csak a magunk tanulságának gazdagítása céljából vezetethetünk. Ebből azon kötelességet és szükségességet merítjük, hogy ezeket embertestvéreinkkel közöljük az ő tanításukra, felvilágosításukra, hasznukra. Hogy azt a lelki nyugodalmat, benső összhangot megtalálhassák, amely az embert az ő saját szellemi lényének, halhatatlan énjének, és egy bölcsen uralkodó erkölcsi világrendnek létezéséről meggyőzheti, amelyben az embernek feladatokat kell betöltenie - mindig magasabb, mindig tisztultabb morállal és intelligenciával haladva az általa elérhető legmagasabb tökéletesség felé.

Most már az én tisztelt olvasóimnak kívánom élményeimet és tapasztalataimat minden erőltetés és sallang nélküli, mindenki által könnyen érthető modorban, mondhatnám fesztelen hálóköntösben, egy csésze párologó tea és illatos cigarettafüst mellett kedélyesen elmondani. S még csak azt jegyzem meg, hogy nevezetes, hogy míg az én, előbb még hű emlékező tehetségem sok dologban megcsal, nagyon is emlékeztetve magas életkoromra, addig az e téren történtek, amelyekben természetesen mint tevékeny, működő faktor szerepeltem, oly elevenen lebegnek szemeim előtt, mintha csak tegnap játszódtak volna le, úgy, hogy ha rajzolni tudnék, fotográfiái hűséggel lerajzolhatnám. A hiányos és az előadásnak nagyon is kifogásolható formájáért kárpótolva lesz a tisztelt olvasóközönség azzal, hogy igazságot, minden hímezés nélküli igazságot fogok feltálni. Nincs okom, nincs érdekemben, eltérni az igazságtól, azt az én koromban, a sir szélén állva nem teszi az ember...

I. RÉSZ. MAGNETIZMUS. (**)

Bevezetés.

Valóban nem emlékszem, hogy 23 éves koromig valaha hallottam volna általában csak ezt a szót is: „mesmerizmus”, amint azon időben feltalálójáról, dr. Mesmer-ről, a magnetizmust nevezték. 1849 áprilisában Kunmadarason a tábori kórházban, orvos főnökömnek, dr. Tsuk Fülöpnek ágyánál volt alkalmam úgy a vízdelejezést, mint annak hatását először láthatni.

Én abban az időben, t. i. a szabadságharc idejében végzett másodéves orvosnövendék voltam, eszerint az összes elméleti orvosi tudományokat sem végeztem, annál kevésbé lehetett klinikai tapasztalatom. Abból a célból mentem a táborba, hogy mint harcos szolgáljak a magyar seregben. Miképp történt mégis, hogy engemet, dacára az általánosan tudott égető szükségnek, mely a honvéd seregben orvos hiányában érezhető volt, mégis a bécsi német légiónál alkalmaztak mint orvost, azt életemnek egy érdekes epizódja idézte elő; de ámbár erős kísértés csábít, hogy ennek rajzolásába bocsátkozzam, mégis mellőznöm kell, dacára annak, hogy egy sneidig tárcacikkiró mohón kapna egy ilyen tárgyon, mert ez érdekes világot vetne ama nevezetes napok történetének egy részletére.

De ez mégis nagyon terjedelmes lenne, melynek fonala visszavezetne az első októberi napokba, amikor a kamarillának azt az ördögi tervét, hogy Magyarországra észrevétlenül csapatokat csempésszenek be, minden áron meg kellett hiúsítani, amelyben nekem is kiváló osztályrész jutott, jobban mondva, melyben én is szerepet játszottam, s melynek fonalai Pulszky Ferenc kezeibe futottak össze, ki minket mindnyájunkat vezetett. Amint tudva van, ez sikerült is, és a császári fegyvertárnak későbbi megrohanását október 6-ikán, és Windischgraetz ostroma ellen Bécs városának védelmét vonta maga után. Mindezekben az eseményekben Bécsnek ostrommal való bevételéig és a bécsi mozgó csapatok szétszórásáig előkelő szerepe volt egy Reichardt Ferenc nevű bécsi polgárnak. Ez egy háromemeletes ház tulajdonosa volt, és mint sokan mások, úgy ő is az ő nyárspolgári nyugalmaiból lassan-lassan rázatott föl, s észrevétlenül sodortatott bele a forradalmi árba, ahol mint néphősnek a dicskoszorúra vagy a bitóra lehetett kilátása, vagy pedig menekülnie kelle.

Felveszem most már a fonalat december első harmadától kezdve. Hajnik Pál kényes megbízással küldött Bécsbe, mely akkor szorosan körülzárva és ostromállapotban volt, olyan csiklandós megbízással, amibe csak a meggondolatlan, semmit meg nem fontoló könnyelmű ifjú rohanhat bele fej nélkül. Pozsonyban, a Csányi Lászlóhoz utazó gőzhajón, - akinek igazolványa nélkül a keményen fenyegetett északnyugati határon egyetlen lélek sem mehetett át, - nagy megütközésemre ott találtam Reichardtöt, Bécs ostrománál Bemnek legvakmerőbb csapatvezetőjét, Meglepetésemre nem csak az adott okot, hogy Reichardtöt ott találtam, hanem kiváltképpen az, hogy őt vadásztiszi egyenruhába bujtatva láttam. Reichardt elmondta veszélyes és kalandos menekülését magyar földre.

Én teljesen megbíztam Reichardt politikai érzületében, s azért minden habozás nélkül közöltem vele kényes küldetésemnek célját. Szemei örömtől villantak fel, mikor utazásom céljáról értesült, hogy t. i. Bécsbe kell mennem. Esengett, hogy családját keressem fel, amely bizonytalanságban lévén öfelőle, bizonyosan nagy bánatban és szomorúságban van s kért, hogy nyugtassam meg az ő mostani jó helyzetének közlésével, ő azt hitte, hogy én majd az ő családjánál menedéket találok bécsi tartózkodásom ideje alatt, mivel a fennálló körülmények miatt szállóba nem mehettem. Természetesen ezt neki megígértem. Szavamat meg is tartottam: a megérkezésemet követő napon mindjárt oda mentem. De mily keserű csalódás várt ott reám! Nyájas fogadtatás, vagy menedék helyett barátságtalan, rideg, fagyos modort találtam. Feleség és gyermekek nem fogytak ki a vádaktól és szemrehányásokból az apa és férj ellen, akinek könnyelmű, becsületről és Istenről való megfelejtkezése, a felsőbbség iránt tartozó kötelességének megsértése szégyent, bánatot, üldözést és szünni nem akaró zaklatásokat hozott a családra. Értésemre adták, hogy vele teljesen szakítanak. Én jól tudtam, hogy a szoldateszkának akkori elkeseredett dühöngése és az akkori rendőri önkény mellett, amikor minden 3 ember közt két spicli leselkedett, egyik fizetve, a másik pedig magát behízelegni akaró lojalitásból - ez a szorongatott család énbennem is valami titkos policájt, szbirrt sejtett, aki őket ki akarja kémlelni. Ily körülmények között égett a föld a talpam alatt, s a magam biztonságáért aggódva, kísérletet sem tettem igazolásomra. Mert attól tarthattam, hogy ők a maguk biztonságáért engem fölláldozhatnak, hogy magukat hű és jóézelmű

polgároknak bizonyíthassák, örültem, ha minél távolabb lehetek tőlük. Mert minél messzebb távoztam tőlük, annál biztosabban érezhettem magamat.

Bécsből visszakerülve, Szolnokra jutottam, s az első személy, akivel Szolnokon találkoztam, Reichardt volt, a német légióinak kommandánsa, aki tárt karokkal jött előmbe. A mi találkozásunkban Istennek gondviselői működését látta, annyival inkább, mert előtte való nap a légió orvosával meghasonlott, és őt elbocsájtotta (ő úgy mondta, hogy: elcsapta), mivel az egy összeférhetetlen ember volt. Ez az O. L. nevű orvos csak egy évvel volt előttem iskolatársam és egy a kákán is csomót kereső összeférhetetlen ember. Megörült tehát Reichardt, hogy bennem nemcsak ügyes embert, hanem ügyes orvost is talált. Én vonakodtam ajánlatát elfogadni, de ő nem engedett, karon fogott s a tisztekhez vezetve, úgy mutatott be nekik, mint az ő jó barátját, az új orvost. Nem emlékezem, hogy volt-e már akkor annyi erkölcsi érzékem, hogy erre az érdemetlenül rám halmozott dicséretre elpirultam volna, de arra igen jól emlékezem, hogy szorongás és aggodalom fogott el arra a gondolatra, miképp fogom magamat keresztülvágni, ha majd alkalom szorít rá, hogy ne csak játsszam az orvost, hanem tényleg az is legyek. Ily módon lettem a német légió orvosa, amellyel a téli hadjáratot a Tisza mellett - Istennek legyen hála, minden különösebb baj nélkül - átéltem, mivel derék kartársaim gyakorlati útmutatással és tanításokkal segítettek.

Ellenben nem tudom magamtól megtagadni annak előadását, miképp történt, hogy én, mint a hős német légióinak orvosa, a kápolnai csata után a kunmadarasi kórházhoz rendeltettem, ahol életemben először állítottam szembe az életdelejességgel, mivel ez, eltekintve azon érdekes körülményektől és mozzanatoktól, melyek a fennebbi eseményt előidéztek, alkalmasak a voltaképpeni eseményt helyes megvilágításban tüntetni fel.

Amint tudva van, a magyar hadsereg a kápolnai csata után 1849 február 26-27. visszavonult a Tiszához. Harmadik napon Mezőkövesdről, ahol a tábor állott, egy divízió szemlére kiküldött osztrák nehéz lovassággal szemben, - egy század régi, - azt hiszem Vilmos-huszár és egy szakasz Károlyi-huszár vezényeltetett ki. Az erőteljes, de rövid tartamú összecsapás a mezőkövesdi völgyben táborozó sereg szemei előtt történt; rövid ideig tartott, mert a svalizserek csakhamar kehrteuch-ot csináltak, hogy hátukat is

láthassuk, több sebesültet hagyva hátra, a mi vitéz huszáraink pedig győzedelmi dicsőséggel egy könnyű fél lovas üteget hoztak zsákmányul a magaslatokról, az ágyukon ülő legénységgel, égő kanócokkal Mezőkövesdre. Volt a mieinken is elég kardvágás, és néhány rendelkezésre álló orvos sietett a városba, ahol egy üres házban (amilyen akkor minden községben volt elég, melyeknek lakói a táborban időztek) a sebesülteket bekötöttük, s mint minden alkalommal, úgy most is az ellenséges sebesülteket is éppen olyan gonddal és figyelemmel, mint a mieinket. A bekötözötteket azonnal elszállították. Míg mi izzadtunk a munkában, künn az utcán éktelen láрма keletkezet, hajsza, ágyús kocsik dübörgése, municíós- és málhás-kocsik zörgése s a „jön az ellenség” kiabálásra ijedelem szállta meg a népet és vad futásnak eredt, aki csak mehetett. Mi egy pillanatig sem engedtük magunkat zavartatni samaritánus foglalkozásunkban. Végre csak két orvos volt még itt, kik a földön véres lepedőkön heverő két utolsó sebesültet kötötték. Én és egy másik orvos, mikor készen voltunk és feltekintettünk egymásra, a meglepetés örömkialtása tört ki egyszerre mindkettőnk ajkairól, s könnyezve borultunk egymás karjaiba ez a zászlóalj orvos dr. Tsuk Fülöp volt, majdnem rokonom, ki engem, mint kisgimnazistát, mint unokaöccsének iskolatársát ismert, és igen szeretett. Kimentünk. Az utca egészen kihalt, hol vaklárma volt csak. A menekülők tömege után mentünk Tiszafüred felé, ahol a sereg összeszedte magát az új harcokra, melyek közül mindegyiknek örök dicsőségű győzelmeknek kellett lenniök. Nem akarok a tiszafüredi napok katonai élményeinek festésébe bocsátkozni, mert ez erre hivatottabb tollnak a feladata; mi ott kiestünk a szereplők sorából.

Azonban rám nézve egy különös és messze kiható mozzanat fordult elő egy igazgató főorvos miatt. nyílt titok ugyanis, hogy a mi hősies hadseregünkben némely sötét múltú, az Istennek ege alatt minden országból ideszakadt egzisztenciák, kalandorok is voltak. Ilyen volt ez a főorvos is, aki felől az orvosok között különféle, gyanús, jellemben vágó beszéd, verzió forgott közszájon. Sokan még azt is állították, hogy rendszeresen kiállított diplomája sincs, és hogy Bécsben kétes jellegű foglalkozást űzött, s ezekből tartotta fenn magát. Suttogták, hogy a felügyeletére s igazgatására bízott kórházakat nem tiszta kézzel vezet. Ez az ember reám vetette szemeit, és minden áron azt kívánta, hogy én ő hozzá osztassam be.

Minthogy erre őt az én orvosi tudományom (!) aligha indíthatta, kézenfekvő dolognak látszott, hogy ő bennem tisztátalan manipulációira alkalmas segédet vélt találhatni. Ennélfogva nekem az ő oldala mellett vagy büntársnak, vagy feladónak, denunciánsnak kellett volna lennem. Természetesen mindkettőtől borzadtam. Célját dr. Lumniczer Sándor által, - kit akkor dr. Flór helyébe főtorzsorvosnak neveztek ki, - akarta keresztülvinni. Dr. Lumniczer kirendelt mellé segédorvosnak, én azonban ellene szegültem. Ő pedig, hogy veszélyeztetett tekintélyét fentartsa, bepanaszolt engem mint engedetlen tábormoknál. Rapporra rendelték Görgeyhez.

Tudvalevő dolog, hogy a kápolnai csata után Görgey és Dembinszky között éles súrlódások és torzsalkodások voltak, amelyek nagy veszéllyel fenyegették ügyünket. Az is tudva van, hogy Kossuth Debrecenből Tiszafüredre, a főhadiszállásra sietett, hogy a békét helyreállítsa. Én a gyógyszerész házához rendeltetem. Remegve, aggódva mentem oda. Mikor idézőmet a szolgálattevő katonának Görgeynek való bemutatás végett átadtam, az ajtónyitás alkalmával a szobában, amelyben a haditanács tartatott, láttam az összes tábormokokat: az öreg Dembinszkyt, Vettert, Klapkát, Görgeyt, Perczelt stb., fönny az elnöki széken Kossuthot. Jó ideig vártam az ebédlőben, hol az asztal terítve volt. Körülbelül egy óra lehetett. Végre megnyílt az ajtó, s a ruganyos járású, lovagias alakú Görgey, rövidre nyirt hajjal, szőke szakállal, belépett. Ámbár ő szemüvegén keresztül, összeráncolt szemöldei alól éles szemével merően szemügyre vett, mégis az én előbb érzett szorongásom egyszerre megszűnt. Görgey rámmordulva mondta: „ön az a makacs? Tudja-e, hogy főbelövetem?!” Anélkül, hogy ezen épen nem kellemes megszólítás megfélemlített volna, mondtam: „Tábormok úr! Ez katonás és éppen nem szégyenletes halál lenne; de ha nékem dr. E. mellett kell szolgálnom, meglehet, hogy abból szégyenletes halálom következne.” Görgey reám szegezte szemeit, valószínűleg azt vélhette, valami nő forog a játékban és ebből lovagias ügy keletkezett (mert tudjuk, hogy a törvényes és nem törvényes asszonyoknak egész serege követte a hadsereget, nagy akadályára a szekeres-szolgalatnak), vagy pedig az én határozott magatartásom tetszett meg neki; mert, igaz ugyan, hogy még mindig nyersen, azt mondta: „Mi szolgálatot tud ön tenni?” És anélkül, hogy feleletemet

bevárta volna, kérdi tovább: „Tudna ön Kunmadarason, Kisújszálláson, Karcagon, mintegy 1000 emberre szükségkórházakat rögtönözni?” Forogni kezdett velem a világ, de minden gondolkodás nélkül feleltem: „Tábornok úr! az én tudományom csekély, még nem vagyok okleveles orvos, s e dologban semmi tapasztalásom sincs, de mégis azt hiszem, hogy bizonyos feltétel alatt meg tudom tenni.” Görgey összerándult e szónál feltétel, mintha vipera marta volna meg. „Mit... feltétel? mondta, megnyújtva a szót. „Engedelmet kérek, tábornok ur! azt értem ez alatt, hogy ha én nyílt rendeletet kapok, hogy a polgári hatóságok nekem késedelem nélkül segédkezzenek és engedelmeskedjenek...” „Ebben nem lesz hiány - a rendelet az akasztófaig fog terjedni, önnek egy óra alatt útra készen kell lennie. A kórházaknál most a sebesültek kocsira rakatnak, önnek körülbelül 1/2 óra előnye van, míg a szállítmány megindul, minthogy ez lépésben megy, ön pedig könnyű és gyors kocsin hajtat, úgy, hogy 1,5-2 órával előbb ér oda. Mindent, amire szüksége lesz, a lakásán fog találni.” Ezután egy alig észrevehető fejbólintással elbocsátott. Mikor az utcára léptem, egy pillanatra megállottam, lélegzetet kellett vennem s magamat összeszednem, hogy valóság-e mindez, vagy csak álom? Midőn az én nyomorult szállásomra siettem, ahol 9-10 tiszttel egy foltozó suszternek szűk, gőz- párával telt szobájába voltunk összezsúfolva, a kórház előtt már akkor egy hosszú kocsisor állott, ahol egy derék, nemeslelkű hazafi, dr. Mihályik, Liptó vármegye főorvosa, - aki tekintélyes állását elhagyva, katonai szolgálatba állott, - ingujjban, verejtékben úszva, a sebesült szegény honvédeket, mint édesanya gyermekeit, igazi szeretettel puha szénával rakott kocsiban készített ágyba helyezte el. Hamarjában közöltem vele Görgeyvel folytatott beszédemet dr. E.-ről, akiről ő is undornil I-M megvetéssel nyilatkozott; melegen megszorította kezemet és mondta: „Ez megtisztelő megbízás, jó sikert kívánok önnek Kedves fiatal kartársam!...” Cók-mókomat összecsomagolva egy darab kenyeret a zsebembe dugva (mert akkor Tiszafüreden nem volt könnyű ennivalót kapni) az éppen előállott fogatra ültem, melyet egy káplár állított elő, aki egyszersmint a nyílt rendeletet is kézbesítette. A becsületes Matyó kieresztette hosszú ostorát, s a négy táltos csengve-bongva vágatott a sík földön tova. A kocsiban vettem elő darab kenyeremet és ettem a 23 éves ifjú gyomrával, éhséggel fűszerezve a száraz kenyeret jóízűen. Azután elővettem a nyílt

rendeletet és ezt olvastam: „hazaárulási bűnnek terhe alatt kötelesek a polgári hatóságok jelen sorok felmutatójának minden, a tábori kórház felállítására célzó intézkedéseit haladéktalanul végrehajtani.” Beburkolóztam sűrű katonaköpenyembe, s keblem dagadt az én rögtönösen fontossá vált személyiségem öntudatától... Akkor még sokkal felületesebben gondolkozó fiatalember voltam, mintsem meg tudtam volna gondolni azt a csodálatos vezetést, mellyel az isteni bölcsesség a gonoszt is bölcs céljainak előmozdítására használja fel. Dr. E.-nek nyomorult jelleme nélkül úgy kvalifikációra, mint állásra nézve nulla lettem volna, sohasem jutottam volna Görgey elébe, és ilyen küldetéssel nem bíztam volna meg.

Végre beértünk Kunmadarasra. A kocsissal egyenesen a községhezajához hajtattam. De mikor a templom közelébe értünk, melynek átellenében állott a kapu előtt egy férfi, kit hosszúszerű, füstölő pipájáról könnyen meg lehetett ismerni, hogy ez az egyházközség lelkipásztora, megállítottam a kocsit, leugrottam, s közöltem vele küldetésem célját. Szemei örömtől csillogtak; meghívását a lakásába elutasítottam azzal, hogy haladéktalanul a községhezajához kell mennem. Még jelenlétemben előhívta a harangozót, s kiadta a rendeletet, hogy harangszóval hívja a közönséget a templomba. Én a községhezajához hajtottam, és már utamban hallottam a harangok tompa zúgását és láttam kijönni a házakból a kedélyes kun asszonyokat, amint a templomba igyekeztek.

A derék lelkipásztornak és lánglelkű hazafinak Körmenyinek ragyogó példája, gyújtó szavai, buzgó tevékenységre lelkesítették a lakosokat, s midőn mintegy fél óra múlva a hatósági személyekkel a felekezeti iskolához mentem, már akkor rakásokban állott a hófehér kenyér a földön, fel voltak halmozva minden kigondolható, a kötözéshez szükséges vászonneműek, ágyhuzatok, ágyneműek és tépések. Az egyházközség az iskolai tantermetek adta át kórházi célokra, ezenkívül egy a táborba vonult mérnöki családnak hatalmas háza állott üresen. Az iskolában a padok ágyakká ácsoltattak és szalmazsákokkal láttattak el. Szóval, mire a sebesülteket szállító óriási hosszú menetnek első szekerei alkonyatkor az iskolaépület elé érkeztek, és a nyílt téren sorakozni kezdettek, minden betegnek egy darab kenyeret és a nagyvendéglő udvarában terjedelmes rézüstökben főzött meleg köménymagos levest, s akiknek meg volt

engedve, egy pohár bort is adhattunk. A fődolog mégis az volt, hogy az én derék honvédjeim éjfél előtt mindannyian fedél alá és ágyba jutottak.

Reggel korán, miután egy kórházi konyha felállítására intézkedéseket tettem, mindent szemügyre vettem és a m. kir. honvédlazaretté alakított iskolaépület előtt állottam, várva megrendelt fogatom érkezését, melynek engem Kisújszállásra kellett szállítania, láttam távolról egy kocsit, mely egy katona köpenyegbe burkolt egyénnel az iskolához vezető irányban közeledett, s midőn közelebb ért, az én szeretett barátomat, dr. Tsukot ismertem föl benne, örömünk határtalan volt a véletlen találkozáson. Dr. Tsuk a kórház igazgató orvosául rendeltetett ide. Mindjárt azon óhaját fejezte ki, hogy miután a főhadiszálláson neki segédorvost adni nem tudnak, kérvényezni fogja ott, hogy én osztassam be mellé segédorvosul. Én elutaztam, mert amint dr. Tsuk mondta, a sebesültek szállítmánya Tiszafüreden már az ő eljövetelekor össze volt állítva. Sietnem kellett, hogy küldetésemben idejében eljárhassak. Azonnal elutaztam. De mihelyt küldetésemet bevégeztem, és négy községben (Karcagon a főkórházzal) több mint 900 ember számára a szükség kórházakat berendeztem, s az ötödik napon Kunmadarason keresztül a főhadiszállásra akartam bevonulni, dr. Tsuk örömtől ragyogó szemekkel jött elém, s egy iv papírt adott a kezembe, amelyben én mint orvos, melléje rendeltettem. Azonnal megkezdtem tehát szolgálatomat, amely mondhatom, hogy dacára annak, hogy egy újdonsült úgynevezett sebészmeister (feltser) és egy ottani orvostanhallgató, mint polgári segédek osztattak be hozzánk, nagy erőfeszítéssel járt.

Abban az időben a seb kezelése sokkal körülményesebb, időrablóbb volt, mint a mai előrehaladott kezelési mód. A sebeket mindennap meg kellett tisztítani és új kötéssel ellátni. Dereink és hátunk majd kettészakadt a folytonos előrehajlásban, és e kötözési munka eltartott kora reggeltől a késő esti órákig. A nehéz szolgálat terhe alatt talán összeroskadtunk volna, ha a birtokos osztály és hivatalnokok vendégszerető családi köreiben minden este lelket és kedélyt föllelevenítő megújíthatást nem nyertünk volna, ahol minden alkalommal új rugékonyságot nyertünk a további tevékenységre. De ezek azután csakugyan válogatott, szeretetreméltó, kedves, nyíltszívű emberek voltak, a rátartás kötelező máza nélkül, nem olyanok, mint a

túl- raffinírozott világ szalonjainak mesterkélt bábjai. Mindenik egy-egy kiváló nemzeti erényt képviselt, összességben pedig szívet és lelket elevenítő bouquet-je volt a magyar jellem őstípusának. Felejthetetlenek lesznek nekem a körükben eltöltött órák. A nehéz napi munka alatt erőt adott nekünk az estére remélt élvezet.

Ez a dicsőség azonban csak néhány hétig tartott. A küteges tifuszragály behurcoltatott a kórházba. A fiatal sebész (feltser), aki mint új házas a mézes heteket élte, félvén a ragálytól, egy napon feleségével együtt megszökött, az orvosnövendék pedig azon gyanú alatt volt, hogy tagjainak szaggatását csak tetteteli. Ez által a mi szolgálatunk erőnkét fölemésztővé váll, orvosi kisegítőért hiába fordultunk Debrecenbe. Éppen akkor nem volt ott senki, Ekkor az én atyai barátomnak és tanítómnak, aki nekem formaszzerű klinikai előadásokat tartott, lázai kezdettek lenni s pár nap múlva ágyba döntötte a tifusz.

Hogyan ismerkedtem meg a magnetizmussal. ()**

Dr. Tsuk igen tanult, önállóan gondolkozó orvos és filozófus volt, ki a tanító állításaira nem esküdött. Szkeptikus, kétkedő volt a gyógyszerekben és valamint a Debrecenből nagy edényekben küldött kenőcsöket félretette és csak a seb tisztántartására fektette a súlyt, úgy maga majdnem semmi gyógyszert sem rendelt: világosság, tisztaság, levegő, szigorú étrend voltak az ő gyógyszerei. Tifuszbetegnek csak savanykás gyümölcszörpöt adott, s így tanított engem: „Mi a betegség lényegét nem ismerjük és sötétben tapogatunk, és ha ebben a sötétben heroikus szerekekkel foglalkozunk, könnyen megeshetik, hogy nem a betegséget, hanem az ártatlan beteget találjuk és agyonvágjuk. A természet bölcsebb, jótékonyabb, mint mi vagyunk, kárt nem tesz, mint az embernek ügyetlen keze.”

Mesteremhez híven, kinek ajkain csüggöttem és tanításait beszívtam, én is szintén csak gyümölcszörpöt adtam neki; fél éjszakákon örököttem ágya mellett, és tanulmányoztam az ő könyveiből a tifuszbetegség kezelésmódját. Állapota mind aggasztóbbá lett. Nem láttam az egész kórházban ily súlyos lefolyású tifuszesetet. Nemcsak teljesen magánkívül volt és delíriumban félrebeszélte takaróját szüntelenül tépdeseve, hanem ajkai és orrlyukai fölégtek, és oly feketék voltak, mint a kémény, nyelve ragyogó száraz és fölrepedezett, szemei majdnem leragadtak, s üvegesek voltak. Aggodalom fogott el, szívem összeszorult, ha eszembe jutott, hogy

ez a nemeslelkű ember, aki nőt, gyermeket s jól jövedelmező állást hagyott el Mórón, s önmegtágadással a táborba sietett, hogy hazájának szolgáljon, itt ily nyomorultan fog elpusztulni. Kétségek lopóztak lelkembe az ő tifuszkezelésének, vagy inkább nem kezelésének helyessége felől. Lovas embert küldtem Karcagra, hogy az ottani igazgató orvos jöjjön át. Eredménytelenül. Azután kocsit küldtem sürgető felhívással, hogy okvetlenül jöjjön. Végre 24 óra múlva eljött az ottani törzsorvos, - ha jól emlékszem dr. Simkó, vagy Klimkó? - Alkonyodott már akkor. Megnézte és pontosan megvizsgálta a beteget, és arca elborult. Szófukar, komolyan gondolkozó ember volt. Velem, az orvosbojtárral nem közölt semmit, én pedig nem mertem véleménye felől kérdést intézni hozzá. Egy kanta vizet hozatott, nyitott kantában. De amit hoztak, kicsinynek találta; azután ő maga ment ki a konyhába és keresett egy megfelelő cserépedényt - egy hasas edényt, melybe néhány pint belefért. Odaállította az ablakdeszkára, és kezeit jó darabig tartotta fölötte (én tiszteletteljes távolban állottam mögötte). Eleinte azt hittem, hogy valamit önt a vízbe, azután pedig, hogy kezeit a vízben áztatja. Hogy ez mennyi ideig tarthatott, már nem tudom megmondani. Selyemkendőt kért, adtam neki. Akkor még nem voltak csinált nyakkendők, minden úriember fekete selyemkendőt viselt. Ezzel fedte be a nagy vizes kantának a száját és azt mondta nekem, hogy adjak a betegnek ebből az „orvosságból” minél gyakrabban és minél többet. Ezzel felült a kocsira s eltávozott. Hogy én mind e dologról mit gondoltam akkor, azt ma már valóban nem tudom, annyit azonban tudok, hogy a törzsorvos oly nagy tekintély volt előttem, hogy eszembe sem jutott megjegyzést tenni, vagy kritizálni eljárását, egyszerűen nem értettem az egész dolgot, hiszen akkor az orvosi tudományból sem értettem semmit. De azért utasításait minden okoskodás nélkül követtem. A beteg általában véve sohasem kért vizet - mégis gyakran adtam neki, mert nyelve, ínye, ajkai csontkemények voltak; most pedig még gyakrabban adtam, mint előbb.

Néhányszori itatás után maga suttozta: „adjál nekem abból a mennyei forrásvízből.” Ennek a beszédnek nem tulajdonítottam semmi különös jelentőséget, mivel lázas, önkívületi állapotában különben is tücsköt-bogarat összevissza beszélt, de figyelmes lettem akkor, mikor azt mondta: „ah de jó ez!” Éjfél körül kért belőle önként először, de mindig e kifejezéssel: „abból a szent forrásból.”

Én a fáradtságtól kimerülve, ülőhelyemben elaludtam. Reggel adtam neki altatóul közönséges vizet az én poharamból; visszalökte, „nem, abból a szent forrásból adj nekem!” Ez már nagyon feltűnt nekem. Megkísértettem ezt a próbát azután is, hogy vajon észre fogja-e venni a különbséget? És csakugyan, amint az első kortyot lenyelte, visszalökte a poharat. Ez megdöbbenett engem - de azért nem törttem rajta a fejem, csak csodálkoztam felette. Nem vezettem naplót, tehát nem tudok az egészség visszatérésének apró részleteire emlékezni, de azt tudom, hogy csak hűledeztem a gyógyulás meglepően gyors előhaladásán, azon betegek üdüléséhez hasonlítva, kiket a kórházban megfigyelhettem. Hogy a magánkívüli beszédek teljesen megszűntek, a fekete varrak orrlyukairól és ajkairól eltűntek, ragadós szemhéjai és tekintete megtisztult, nagyon is feltűnt nekem, különösen mikor már harmadnapra, habár átmenetileg, öntudata és emlékezete is megjött. Tejet adtam neki és megitta, sőt ételt is követelt. E tekintetű elővigyázó voltam, mert ismertem az ő skrupulozitását az üdülő tifuszbetegnek adott eledelekre nézve. Mikor teljesen magához tért, láttam, sejtelve sem volt a törzsorvos látogatásáról, s minden csodálkozás nélkül vette tudomásul. Csak néhány nap múlva kezdett érdeklődni a dolgok iránt, s maga kérdezte hogy mit rendelt neki a doktor. Elmondtam neki a dolgot, úgy ahogy történt. Mind jobban-jobban csodálkozó arcot öltött, és amikor az ő gyorsan bekövetkezett, csodával határos javulását közöltem vele, szeméit az égre emelve, kezeit összekulcsolva mondta:

„Isten ! Mily megfoghatatlanok és kinyomozhatatlanok a te utaid.”

E felemelkedés Istenhez az ő bölcs vezetésén, igazgatásán való bámulat kifejezése volt, mert dr. Tsuknak nagyobb volt a bizalma a delejesség gyógyító erejében, - mert annak köszönhette felgyógyulását, - mint az orvosságában, s privát praxisában is tett kísérleteket a delejes gyógyítási móddal és néhány említésre méltó eredményt is ért el vele.

Mindazáltal nem áztatom magamat azzal, hogy kollegáim a delejes erő ezen nyomós bizonyítéka által, mely a dr. Tsuk tifusz esetében ily eredménnyel járt, - meggyőztesse. Mindent fel fognak hozni ellene, különösen a kedvelt „véletlent”, amelynek annyit ki kell bírnia, ha az emberek más magyarázatot nem tudnak. Azonban nem hallgathatom el, hogy későbbi orvosi praxisom alatt én is így voltam, amidőn visszaemlékeztem a kunmadarasi esetre,

hiszen én is a materialisztikus tudomány emlőjén nőttem fel. De mégis mióta a 60-as évek kezdetén a saját házamnál egy szomnambulán gyűjtöttem tapasztalatokat és megismerkedtem a delejességgel, és azt magánpraxisomban is alkalmaztam tífusz, tüdőbántalmak stb. eseteiben, az én tudásom látköre is nagymértékben kitágult. És ma már tudatában vagyok annak, hogy a delejezés alkalmazása által számos embertársamon segítettem.

Az én egykori szkepszisemre való emlékezés most nagy előnyömre van, mert türelmes és elnéző vagyok mások véleményével szemben, mivel eszembe jut egykori konokságom, amellyel minden elől, ami szellemi, elzárkóztam, mert különben ingerlékeny természetem miatt könnyen kijönnék a sodromból, amidőn néha badar ellenvéleményeket kell hallanom.

Május elseje felé járhatott az esztendő. A 49-iki tavasz pompás, szép és meleg volt. Felnitottam az ablakokat, s dr. Tsukot nemsokára, saját kívánságára egy székben kivettem az ajtó elé, ahol a napsugarak jótékony éltető hatásának volt kitéve. Böven táplálkozott, s láthatólag erősödött. S mondta, hogy ezután szorgalmasan fogja tanulmányozni a magnetizmust, és a már eddig elért eredményeiből több esetet elbeszél.

De mivel világosan látszott, hogy a hosszabb beszéd meg-erőlteti, s dacára annak, hogy szavait egy tudományt szomjazó tanuló tudásvágyával lestem, mégis arra kértem, hogy kímélje magát. Megígérte, hogy néhány nap múlva nevezetesebb élményeit el fogja mondani, amiket e téren átélt, s amelyekre én türelmetlen kíváncsisággal vártam. De másképp volt megírva a végzet könyvében; éveknek kellett elmúlni, míg ez a misztikus fátyol föllebbent előttem. Nemrég a táborból a kolerát hurcolták be a kórházba, amely csakhamar nagy erőre kapott. Majdnem mindazokat a honvédeket, kik a tífusból felgyógyultak, meglepte a kolera, - nem volt ellenállási erejük a ragállyal szemben; amiért én az ilyen javuló betegetek a faluba helyeztem el, hogy a kórház miazmás légköréből mielőbb eltávolítsam. Aggódtam, hogy az én szeretett atyai barátom is elragadtathatik tőlem, elhatároztam tehát, bármennyire égtem is a vágtyól mielőbb meghallani a magnetizmusról ígért közleményeit, hogy őt a kolera hatásköréből a lehető leggyorsabban eltávolítom.

Az idő nagyszerűen szép, ereje napról-napra növekedik, a Pest felé vezető út a mi hadseregünk bravúrműveletei által az

ellenségtől megtisztítva. Nem gondolkozva tehát sokat eltökéltem, hogy őt Szolnokon át Pestre küldöm. Benne is fölébredt a vágy nejét, gyermekeit s ősz édes anyját újra láthatni, akik, mint ő hitte, vágytól és aggálytól emésztődve óhajtának szerettüket látni. Belegyezett tervembe, s anélkül, hogy sokáig fontolgattam volna a dolgot, a gyorsan kigondolt tervet végrehajtottam, elküldtem őt egy megbízható ember fedezete alatt Szolnokra, s onnan Pestre.

Midőn én május 16-án, a mintegy 20 személyre apadt betegcsoportot a hadügyminisztérium rendeletére Karcagra szállítva a kórházat feloszlattam, magam pedig Debrecenbe mentem, s jelentés és számadás céljából a minisztériumnál jelentkeztem. Testileg annyira meg voltam fogyatkozva, hogy a minisztériumban szükségesnek találták, az orvosi erők nagy hiánya mellett is, nekem - hogy magamat egy kissé összeszedjem - egy havi szabadságot engedélyezni, mit én köszönettel fogadtam, s miattam nagyon aggódó szüleimhez én is Pestre utaztam. Ott felkerestem dr. Tsuk családját, amely engem az általa előadott hű ápolásomért az ő életmentőjének tekintve úgy fogadott, mint egy Messiást. Mindenekelőtt azt közölték velem, hogy ő kitűnően megerősödött, s Moórról idesietett felesége hazavitte.

A magnetizmusról általában. ()**

Midőn az élet-, vagy biomagnetizmusról beszélünk, legyen szabad tisztelt olvasóimnak figyelmét fölhívni arra, amit e ciklus kezdetén mondtam, hogy én semmiféle spekulatív dedukciókba, bevezetésekbe és hypoteziseken való nyargalásba - ami különben teljesen terméketlen és csak fogalomzavaró lehetne - nem bocsátkozom, hanem szigorúan a tapasztalati téren akarok mozogni és ennek eredményét egyenesen, mesterkéletlenül s mindenki által könnyen érthető alakban legjobb tudásom szerint akarom előadni.

Nincs szándékomban a könyvekben vagy a szakirodalomban sokféleképpen közölt leírásokat föleleveníteni, mintán az én, majdnem 4 évtizeden alapuló megfigyeléseimből eredő, sokoldalú tapasztalataim elég tartalomdúsak arra, hogy ne kelljen idegen kutatókra támaszkodnom. De azért korántsem lépek föl azzal a követeléssel, hogy csak ezeknek lehet érvényük vagy értékük, vagy mintha ezek szokatlan kiváltságukkal más szerzők munkái fölé

emelkednének, hanem csak azért, mert az általam elért eredményeknek hű előadásáért és benső igazságáért kezeskedem. Ezért a magnetizmus benső lényegébe való hatolás minden kísérletét mellőzöm, mely a mi mostani ismereteink alapján úgyis aligha tárulna fel - valamint általában a dolgok lényege, sem. Elégedjünk meg csak szerényen azokkal a tünetekkel, hatásokkal és eredményekkel, amelyek a delejes erő alkalmazásánál az emberen mutatkozó hatásokban tárulnak elénk, melyeket tudásunk növelésére nyerünk; különösen pedig gyógyító hatásával, amidőn szenvedő embertársainkon segíteni akarván, annak erőit, törvényeit kinyomozzuk és kihasználjuk anélkül, hogy annak lényegébe mélyebben behatolni képesek lettünk volna.

Semmivel sem megy ennél jobban a fizikusok dolga a villamossággal, ami pedig szervesen anyaghoz lévén kötve, ennélfogva mindig ugyanaz maradva, könnyebben kinyomozható és megállapítható lenne, annyival inkább, mert egészen független az emberi lénynek, mint a delej tűzhelyének és elfogadójának súlytalan szubtilitásaitól, mint: psyche, akarat, morál stb., amelyek mindeig ideig megállapíthatók nem voltak. És mint ahogy a fizikusok mindezeket tekintetbe nem véve, pusztán a meglévő villamosság nyomozásának, törvényeinek és tünetjeinek megállapítása által nagy és jelentékeny eredményekre jutottak és még mindig nem sejtettek fognak napfényre hozni, éppen így lehető lesz, hogy a delejesség terén kutatók a benne rejlő erőket kinyomozzák és értékesíteni fogják. Hogy azután a delejesség azonos-e az óddal, fluiddal, vagy hogy ezek különböző szubstanciák-e, ez reánk nézve teljesen közömbös, és ez pusztán csak játék a szavakkal. Hiszen fogalmunk sincs arról, hogy mi az egyik és mi a másik? És csapdába kerülne az, aki az egyiket vagy másikat definiálni akarná és definícióját elfogadható bizonyítékokkal akarná támogatni.

A delejes erő a Teremtőnek egész világegyetemében elterjedt finom erő, mint amilyen p. o. a villamosság és amely ámbár emberi szemmel normális viszonyok között láthatatlan, azért mégsem anyagtalan.

Ez a természetnek mind a három országában megvan, de a természetben elfoglalt helyzete szerint lefokozva. Eszerint legdurvább a földben, az ásványországban. Mint föld- és érc- delejesség a természetben feltalálható a mágnesvaskőben (magnetit); mint

mesterséges a delejpatkóban vagy a delejes pálcában stb. Ezeknél tisztább, magasabb a növényvilág delejessége, még fejlettebb az állatvilágé, s az emberben éri el a tökéletesség legmagasabb fokát. Az ásványokban, növényekben és állatokban levő delejességet együttvéve „életdelejesség” -nek nevezzük. Amint azonban fentebb mondtuk, az életdelejesség e három között az emberben éri el a finomságnak legnagyobb fokát.

A szellemeknek tartatott fenn az emberiség előtt a „szellemi delejesség” létezését feltárni és erre alkalmas egyének, gyógyító médiumok közvetítése által jelentékeny szellemi előnyöket és testi gyógyításokat juttatni hozzájuk. **A delejesség és villamosság közötti reláció tekintetében fel kell említenem, hogy a delejesség vonzó, a villamosság pedig taszító erő (a szellemvilágban)**, továbbá, hogy természetes, tiszta delejesség a mi alacsony fokon álló planétánkon, a földön, általában nincsen, hanem az mindig villamossággal többé-kevésbé keverve jelenik meg; de az emberi szellem ilyen tiszta, vegyítetlen delejt nem is bírna meg, ez alatt össze kellene roskadnia. A testet levetett szellemnek fölénye éppen a villamosság csekélyebb és a delejesség bővebb mértékében rejlik az úgynevezett tagadás-, vagy ellentét-szellemekével szemben, amelyek gyakran csak alig valami nyomát bírják a delejnek, ahonnan a viszonylagosan több delejes erőt tartalmazó fluid behatolását nem képesek kibírni.

A delej minőségének benső értéke a vele összekeveredett villamosság mennyiségétől függ, éppen úgy, mint p. o. az arany ötvözetek értékét a hozzávegyült nemtelen érceknek mennyisége szerint határozzák meg. Ennélfogva minél kevesebb a villamosság, annál értékesebb a delejesség és megfordítva.

Hogy mely szférák lakóinak van tiszta delejessége, tehát olyan, amely nincs villamossággal vegyítve, ezt szellemeink nem mondták meg, valószínűleg azért, mert mi a szférák felől egyáltalában nem tudunk magunknak helyes fogalmat alkotni. Azt mégis kivehettük, hogy azon szféráktól fölfelé, ahol már tiszta delejesség van, ez is végtelenül finomulhat, potencirozódhatik az egész elsődök fokozatáig, egy Krisztus fokozatáig, az első napok ősvilágosságáig.

Habár a mi durva érzékeinknek a delej észrevehetetlen is, azért az mégis létező, igen finom anyag, amit nemcsak a médiumok és szomnambulák, hanem a pusztán csak szenzitív egyének, normális,

éber állapotukban is láthatnak, sőt szagát is érzik, és annak különféle minőségét is meg tudják különböztetni.

A delejt nem pusztíthatják el sem a tűz, sem mechanikus erő, sem az erős ásványsavak. A delejes ágensnek (hatóanyag) egyik jelentékeny hatása a növényeken észlelhető, amennyiben a delejesség a növényekre éppen úgy hat, mint az emberekre; a tenyésztési folyamatot előmozdítja, és a betegségeket kiküszöböli; az ember delejes hatóanyagát a növény felveszi és a saját hasznára fordítja.

Ez a tény azért igen fontos, mert azoknak a kezéből, akik a delejes ágens létezését és az általa előidézhető tünetenyeket a képzelődés vagy fantázia rovására írják, kicsavarja a fegyvert, valamint azokéból is, akik tájékozatlanságukban és egyoldalúságukban az életdelejesség hatását a hypnotizmuséval keverik össze, mert ezek előtt objektív bizonyítékot szolgáltat arra nézve, hogy az emberből egy hatásos ágens ömlik ki. **Az erős delejességgel fölruházott embereknél a delej a test felületéről mindenütt kiáramlik**, és székhelye - a jelek szerint - az asztrálestben, a periszpritben keresendő; ez a vélemény azonban ez ideig még tudományosan bebizonyítva nincsen. **Az áram kiömlésének főhelyei, tapasztalás szerint, az újjak hegyei, azután a szem, a száj, azaz: a lehellet.** Az áram megindul az erős akarat, benső, áhítatos kívánság, vagy erős vágy által. Az utóbbi pszichikai tények különösen a gyógyító médiumoknál akkor állnak elő, amikor eziránt a szellemek segélyét kérik. A delejezendőnek ez utáni vágya és kívánsága egyik fokozója ezen segély érezhető hatásának.

A delejesség átvihető nemcsak az emberekre, hanem szeretlen anyagokra is, amelyekre rátapad, és ahonnan az embernek erős akarata és vágya magához vonzhatja. így p. o. átvihető vászonra, selyemre, vattára, papírra; de kenyérre, vízre, borra, ostyára, cukorra, stb. is és épp úgy érezhető, és olyan hatása van az azt magához vevő elfogadónak, mintha közvetlenül a delejezőből áradott volna reá. A delejezett víz nem romlik meg. A delej áthat minden anyagot, sokkal inkább, mint a Röntgen-sugarak, mert a delejre nézve nincs oly anyag, amelyen áthatolni képes ne volna. Áthatol nagy területeken és hat messze távolságra, mint a sodrony nélküli telegráf, - ha a delejező vele rokonkedélyű emberre irányítja, az megérzi annak hatását. Az én tapasztalásaim ez ideig mintegy 250 kilométerről tesznek bizonyosságot, de vannak emberek, kik állítják, hogy delejes erejüket sokkal nagyobb távolságokra is képesek voltak hatással

kiárasztani. A delejesség nemcsak azon kincses szekrény felnyitására szolgáló kulcs, amelyben a médiumi^{3*)} tehetség lappangva hever, amely egyszerismind hidat képez a mi világunk és a túlvilág között, amelyen a szellemek rég időktől fogva a mi földi életünk területére behatolnak, s amelyen át most is érintkezhetnek az emberekkel. Hanem egyszerismind az e hídon keresztülvezető utat megóvni is képes a hívatlan, rosszakarató, barangoló elemektől. Ha pedig esetleg sikerül behatolniuk és ott gonosz célzattal állást foglalniuk, hogy ártsanak, azokat onnan kiszoríthatja, és a hidat megtisztítja, fölszabadíthatja. **Tulajdonképpen ez az egyetlen végrehajtó közeg a tagadás szellemeivel szemben, mert általában az anyagi eszközök: pálca és korbács a testetlen lényekre semmi hatással sincsenek; ellenben az erőteljes állati életdelej lefegyverzi és elriasztja őket.**

Eszerint látjuk, hogy a delejesség nemcsak a médiumításra szükséges kvalifikációt fejti és képezi ki az emberben, hanem megvédi azon elemek támadásaitól és ártalmas hatásaitól is, amelyek mindenkor és mindenütt készek teljes erejükkel fellépni minden isteni törvény szerint létező és fennálló ellen, persze sikertelenül, mert Isten törvényét a világnak semmi hatalmassága sem képes felforgatni.

Ha most már valaki ama tapasztalati tényen fekvő állítást, hogy az életdelej a médiumitás megnyitásának a kulcsa, meg akarná gyengíteni azzal, hogy a médiumoknak nagy tömegében ez az adomány minden delejezés nélkül is utat tör magának, ez az ellenvetés a felállított tételt meg nem dönti, mint általában valamely szilárd tapasztalati tény legfeljebb módosítani, de megdönteni nem lehet. Tehát módosítani igen, azt megengedem; jelesen, hogy az ilyen médiumok médiumi képességüket nem emberi, hanem szellemi delejezés által nyerik, vagy jobban mondva: szellemek által képeztetnek médiumokká. A médiumitást előkészítő preparációk: bu, bánkódás, aggály, szomorúság, kedélyrázkódás. A médiumitás

³ *) Azok az egyének, akik a szellemek és az emberek közötti érintkezésnek közvetítői, minden műveit nemzet által médiumoknak neveztetnek. Ámbár a mi képződésképes nyelvünkben erre találó kifejezések vannak, mint közeg és közvetítő, mégis, hogy a különködés vádjával ne illettessünk, az általánosan elfogadott médium nevet használjuk.

ily módon való megjelenése, mondjuk: születése, legtöbb esetben, talán lehet mondani, kivétel nélkül, gyötrőbb és hosszadalmasabb fájdalmak által történik, mint a delejezés által fejlesztett médiumitásnál.

És pedig azért, mert itt az előkészítő munkát legtöbbször alsóbbrendű elemek végzik, mindenesetre jobb szellemek vezetése és felügyelete mellett; másodsor, mivel a médium jelölt, valamint hozzátartozói is tájékozatlanok és az azzal együtt járó tüneteket kimagyarázni nem lévén képesek, betegségi tüneteknek tekintik, s orvosi segílyt vesznek igénybe ellene.

Az ilyen vélt betegek töltik meg azután az ideg- és kedélybeteg orvosi specialistáknak várótermeit, sőt gyógyintézeteit is - természetesen eredmény nélkül. Mert akiknél segílyt keresnek, ezek azt nekik nem adhatják, mivel ezek az ő merev materialisztikus álláspontjuknál fogva semmi természetfeletiben nem hisznek, mindent az anyagban keresnek, s abból akarnak kimagyarázni, az érzékfeletiek fogalma teljesen hiányzik náluk. Ezeknél áll különösen, hogy: „Wo Begriffe fehlen, stellt zur rechten Zeit ein Wort sich ein”, ahogy Goethe, a költők királya mondja. Ahonnan ezek a szegény, sokféleképpen megsanyargatott teremtések túlzogatott gerincideg exaltációban (spirál irritatio) hysteriában, vérszegénységben, sápkórságban stb. szenvedőknek mondatnak, sőt ez utóbbi kategóriába oly egyének is soroztatnak, akiknél semmi tárgyilagos tünet a sápkór elnevezést nem igazolja; hanem külsőleg virágzó, fakadó egészséget mutatnak, amiért is ezek „piros” sápkórosoknak neveztetnek, *lucus a non lucendo*, vagy fából csinált vaskarika ... Minélfogva szegény áldozat a változhatatlan makacs orvosi vélemény alapján Prokrustes ágyba kényszerítve kinyújtatik, nem csoda, ha azután onnan mint nyomorékká tett ember jő ki.

Ezen uraknak a gondolkozási szervük megrozsdásodott apriorisztikus eszméssel annyira meg van tömve, hogy ezek mellett semmi új, másnemű vélemény bebocsáttatást, helyet nem találhat. Hogyan lehet hát, hogy az ilyen évek hosszú során át gyötrött szenvedő, ha valami kedvező körülmény folytán oly helyzetbe jut, hogy a delejezést megismeri és használja, rövid idő alatt, néhány ízbeli delejezés után olyanná lesz, mintha átváltozott, mintha újjászületett volna? Lehető volna-e, hogy megtartva eddigi életmódját, tartózkodási helyét, környezetét, valamely szervezeti

vérbetegség, a vérgolyócskáknek mennyiségi és minőségi betegsége néhány nap alatt meggyógyuljon? Lehető-e, hogy az évekig makacson tartott, úgynevezett ideges álmatlanság, fejfájás, szívdobogás, reszketés, izomgörcsök néhány nap alatt elmúljanak? Óh igen! De nem idegcsillapító vagy kábítószerrel, hanem a delejezés alkalmazása által.

Most veszem észre, hogy én akaratlanul is a gyógyítások megbeszélésébe tévelyedtem, holott erről más alkalommal akarok beszélni. Most már a delejes erő egyes konkrét tulajdonságaira és sajátosságaira térek át.

Tárgyak és növények delejezése. ()**

Hogy a delejes principium ámbár erő, mégis anyagi szubstancia, abból látszik, hogy azt még a nem médiumok is éber állapotban koronként nyitott szemekkel látják, így p.o. látták - mindenesetre szenzitív egyének - a mi üléseinkben a delejezett médium feje fölött felhő alakjában. Az én boldogult fivérem, ámbár ő maga is gyakorlati gyógyító médium volt, rendkívül érzékeny volt a delej iránt, érezte, megrázkódott és összerándult, ha őt magnetizáltam (holott sem Adelmánál, sem nálam ilyen eset nem fordult elő, sőt azt alig éreztük), ő világos nappal, nyitott szemekkel, ujjaim hegyeiből szikrákat látott kipattogni... Több is sikerült: magnéziumvilágításnál, a delejes fluidumot, fényképlemezen is rögzítettük.

Hogy a delejt mechanikus szerekkel, tűzzel, vagy maró ásványsavakkal sem lehet megsemmisíteni, erre egész tömeg faktumot tudok idézni. Régi sütet delejezett kenyér finom porrá törve, semmit sem vesz erejéből. Egy delejezett üveggolyó, amely éppen egy szomnambulát elaltatott, forró, lobogó vízbe téve sem veszett semmit hatásából. Delejeztetvén, változatlanul megtartja erejét még akkor is, ha a forrpontig hevítettet. Delejezett kenyér korommá égetve is változatlanul megtartja erejét. Delejezett víz hosszú állás után sem bomlik fel, nem romlik meg.

Ezen tulajdonainak ismeretére nem előzetes kísérletek, gyakorlati tapasztalatok által jutottam, hanem egész váratlanul, egy incidens folytán. 1871-72 körül Gyöngyösről jött hozzám egy beteg magát gyógyíttatni, kinek én a delejezés előtt naponta egy kis pohár delejezett vizet adtam. Minthogy több ambuláns beteg

egyidejűleg járt hozzám, e nő számára előre delejezttem vizet. Egy napon azonban elmaradt, a második, a harmadik napon is. Az okát később tudtam meg: egy sürgöny súlyosan megbetegedett leánya betegágyához hívta őt, s a nagy sietségben nem volt ideje sürgős elutazása felől értesíteni. A nő számára delejezett pohár víz 3 hét múlva érintetlenül ott állott egy kártyapapírral lazán fedve; a benne volt víz a nyár közepének nagy hősege alatt felényire elpárolgott, de azért tükörtiszta maradt, és a betegnek adva, érezhető ereje éppen úgy változatlan maradt, mint különben. A delejezett víznek ezen tulajdonságára figyelmessé téve, erre vonatkozólag különböző kísérleteket tettem, s a delejnek ezt az erejét még sokkal hosszabb időre is bizonyította mindenik. 1887-ben báró Ny. Jenőt kezeltem tüdő- és mellhártyalobban - kinek jelentékeny izzadmány rakódott le a mellüregébe - igaz, hogy hasonszenvi szerekekkel, de nem engedtem neki mást, mint delejezett vizet inni, melyet elutazásom előtt mindig nagy mennyiségben készítettem; de mégsem volt mindig elég, ennél fogva kénytelen voltam palackokban küldeni neki a delejezett vizet. A beteg nagy mennyiséget fogyasztott, mert annak enyhítő hatását világosan tapasztalta, jelesen: a köpet kiválasztását előmozdította és a lélegzést könnyítette. Mintegy két év múlva találtak a pincében egy ilyen delejezett vízzel telt palackot, amely tükörtiszta és egészen változatlan volt.

A delejességnek a növényekre való hatása azért bír nagy fontossággal, mivel éppen e hatás által kétségbevonhatatlanul be van bizonyítva, hogy az emberi szervezetből egy hatóanyag áramlik ki, miáltal az a kifogás, hogy a delejezés hatása csak a delejezett fantáziájában van, megdöntetett. Józanul gondolkozó ember nem is foghatja fel, miként tehetett valaki ily esztelen kifogást, sőt ezt lehetetlennek fogja tartani és méltán kérdezheti, vajon ki legyen az, aki ily gyáva állítást mert kockáztatni? Nos! - nem csekélyebb tekintély, mint az a copfos, keményfejű testület, amely már oly számos kudarcot vallott: 1874-ben a párisi tudományos akadémia. Az elmúlt 25 év mindenesetre számos dolgot megérlelt és a „tudomány” fájáról sok rothadt gyümölcsöt lerázott. Ezt tehát vegyük fontolóra, és szolgáljon tanulságul előttünk arra nézve, hogy milyen keveset adhatunk az ily csalhatatlan, vaskalapos és nagyképűsködő testületek tekintélyére oly dolgokban, amelyek a szorosan vett anyagi világ keretén kívül esnek. És sajnos, az emberek

nagy többsége még az ilyen kérdésekben is a világi tudósok orákulumszerű mondtasaira hivatkozik főként azért, mert rest a gondolkozásra, a mennyiben másokat gondolkoztat maga helyett, és a saját ítéletét és viselkedését azoknak értelmiségétől teszi függővé... A delejezés hatása a növények fejlődésén mutatkozik; növésük gyakran meglussul, de a virágok és gyümölcsök erőteljesebbek lesznek; viszont gyakran a virágok kisebbek maradnak, míg ellenben a mag szaporábbnak mutatkozik; de néha gyorsabb növekedést észlelhetünk, anélkül, hogy a virágokon valami hatás látszanék. Az, hogy a delejezett és nem delejezett növények tenyésztésében különbség van, számos kísérlet által kétséget kizárólag be van bizonyítva.

Azonban nem akarom az olvasót a magam vagy más bűvárok erre vonatkozó kísérleteinek és eredményeinek felsorolásával untatni vagy fárasztani, hanem azt ajánlom, hogy maga tegyen erre vonatkozólag kísérleteket. Minthogy minden embernek van kisebb-nagyobb delejes ereje, nem kételkedem abban, hogy ha kedves olvasóim közül többen tennének ily irányú kísérleteket, egyik vagy másik kedvező eredményt érhetne el. Persze, hogy nem fognak hiányozni az eredménytelen vagy hibás kísérletek sem; például elégtelen delejes erő miatt, vagy a kísérletnél követett helytelen eljárás miatt.

Azonban nem titkolhatjuk el azt sem, hogy az ily összehasonlító kísérletekre kiválasztott növényeket igen nehéz, - a növényi életre befolyással bíró külső hatásokat tekintve, - teljesen egyenlő körülmények közé helyezni, hogy a delejesség hatását a növényre teljes bizonyossággal megállapíthassuk. A megfigyelés biztonsága szempontjából a szabadban tenyésző növények sokkal alkalmasabbak erre, mint a szobai növények; ezt a kertészek és virágkedvelők jól tudják. Meglehetősen biztos kritériumot nyerhetünk akkor, ha egy beteg növényen próbáljuk ki a delejesség hatását, amely fejlődés tekintetében hátramaradt, és megfigyeljük, vajon utoléri, vagy esetleg túlszárnyalja-e a nem delejezett, de különben dúsan tenyésző példányokat? Másik nehézséget az okoz, hogy a különféleképpen kezelt növények magvai esetleg nem egyenlő minőségűek voltak. Azon célból, hogy teljesen kifogástalan, egzakt összehasonlító kísérleteket ejthessünk meg, a legcsekélyebb mozzanatnak sem szabad egy hajszállal sem eltérnie egyik vagy

másik növénynél; a skrupulozításban ily kísérleteknél nem mehetünk elég messze, így például nem szabad két növényre külön-külön delejezni az öntözésre szolgáló vizet - mert megtörténhetik, hogy az egyiket nagyobb akaraterő kisugárzás közepett delejezzük, tehát több delejességet is tartalmazhatna, mint a másik. A növényeket ugyanazon vízzel, ugyanazon időben és egyenlő vízmennyiséggel kell megöntözni. A növény környezetéből pedig egyikre sem szabad árnyéknak esnie.

Mindenesetre az is szükséges, hogy pontos jegyzőkönyvet vezessünk a követett eljárásról és hogy a sarjadás pillanatától kezdve a virágzásig, vagy a gyümölcs megéréséig minden észrevehető mozzanatot feljegyezzünk.

A víz delejezése igen egyszerűen történik, a szándék és akarat által, de ennek a szellemből kell erednie, mely az akaratot mozgatja. **A cselekvő tudniillik a delejezés alatt amennyire csak lehetséges, a Teremtő iránt - ki minket, teremtményeit a teremtőerőnek egy részével megáldott, - hálára és csodálatra indíttatva, teljesen magába szállva emelkedjék fel Őhöz. Ezen érülettel telve tartsa az ember mindkét kezét kiterjesztett újjakkal néhány centiméterre a víz fölé mintegy 7-10 percig. Ezzel a vízzel öntözze meg a növényt és a gyökereket annyiszor, amennyiszor a növény természete megkívánja.**

A víznek ilyen egyszerű delejezése azonban nem elégséges a következő esetekben: ha azt valamely embernél gyógyítási célokra, vagy ha valakinek médiummá fejlesztésére, vagy ha egy széánsz kezdetén a szellemekkel való közlekedés céljából a médiumok előkészítésére, vagy az alacsony tagadás szellemeinek elriasztására, vagy ha az ilyen szellem által a médiumon hátrahagyott ártalmas fluid paralyzálására akarjuk használni. Ekkor megkívánatik, hogy a delejezés a legbensőbb buzgósággal telt ima és Istenhez való fölemelkedéssel történjék, az ilyen delejező ezt a vizet a gondolható leghatásosabb erővel ruházza föl, amidőn megalázódott mély buzgóságával Istennek erejét és segedelmét magához levonni képes.

Mégis valamint a víz a delejezés előtt csak közönséges víz volt, éppen úgy van ez a vattával vagy más tárggyal is, melyre az ember, mint közvetítőre a delejt átviszi, hogy azt távollevő személyekhez juttassa, valamint akkor is, ha valaki gyógyítási célból, vagy azért, hogy a tagadás szellemeinek támadásai ellen védve legyen, pusztá

testén delejezett vattát hord. Hogy mégis leginkább a delejezett vattát használják a delej továbbszállítására, ámbár épp úgy lehetne vászonban, selyemben, posztóban stb. elküldeni, közelfekvő okok magyarázzák. Jelesen: olcsósága, likacsos anyaga, könnyűsége elsőséget ad neki minden más anyag fölött. Belső használatára a delejnek legalkalmasabbak a vastag ostyák, likacsos cukorpasztillák, cukorgolyócskák. A médiumi tekintetben sokoldalulag megáldott Blechinger így küldöz Salzburgból delejezett cukorkákat Németország minden részébe, s nagy gyógyerejét magasztalják. Ilyesfélét küldöztünk már én és Adelma a 70-es években a külföldre sokfelé, honnan gyakran bámulatos hatásáról tudósítottak.

Távolból való delejezés. ()**

A delejnek nagy távolságra küldhetéséről többféle tudósítást olvastam már és óhajtvá gondoltam, bár nekem is lehetne, ilyen képességem, de nem irigységből, hanem azon sóvár vágytól indítatva: mily sok jót tehetnék, ha ez a tehetségem megvolna. És az 1870. év közepe felé alkalmam nyílt ezen erőmet kipróbálni s efelől személyes tapasztalást szerezni. Orvosi tanácsot kért tőlem M. Klára úrhölgy, akit abaujszántói tartózkodásom idejéből ismertem nővérének házából, és aki az idő óta özvegységre jutott sógorát, Sz. Miklóst, Abauj vármegye képviselőjét, ki - ha nem csalódom - akkor a szabadelvű párt elnöke volt, mint a ház úrnőjének képviselője kísérte ide. A beteg 40-41 éves, gyöngé testalkatú, finom arcború, szelíd kedélyű volt.

Már hónapok óta kedélybetegségben, álmatlanságban, teljes étvágyhiányban, főfájásban és sokféle, úgynevezett ideges bántalmakban szenvedett, melyek ellen több kitűnő fővárosi orvos tanácsát s gyógykezelését kérte ki, akiknek azonban gyógyszerei sikertelenek maradtak. Kezelt betegeimnek egyike, neki rokona, rábeszélte, hogy ilyennemű további orvosi kezeléssel - mely után sokszor rosszabbul érezte magát - hagyjon fel és nálam, a delejes kezeléssel tegyen próbát. Azt kérdezte tőlem a beteg: reményilem-e, hogy ezen móddal betegségétől megszabadítom, amit én neki minden habozás nélkül kilátásba helyeztem.

A beteg kétségbevonhatatlan fogékonysággal bírt a delej iránt. Már amint kezeimet kiterjesztettem feje fölött, behunyta szemeit s az első vonások után feje: hátrahanyatlott a zsöllyeszékben. Mintha csak úgy

lett volna beleöntve a fotelbe, hátra dőlve, megragadó képét mutatta a csöndes alvónak; minden rándulás, minden gyorsított lélegzés vagy gyors érverés nélkül aludt csendesen, és épp oly nyugodtan nyitotta fel szemeit 25-30 percnyi alvás után, s csodálkozva nézett körül, mosollyal tekintve rám. Kiválóan jól és kellemesen érezte magát minden ébredés után, s egészsége visszanyerésétől élénkítve, vidám hangulatban vett búcsút. Látogatásait pontosan és lelkiismeretesen folytatta. Állapotának javulása gyors léptekkel haladt előre, s minden alkalommal dicsekedve említette, hogy régi bajainak egyikétől ismét megszabadult. Nem emlékszem, hány napig volt már kezelés alatt, amikor azt a kérdést intézte hozzám, hogy vajon a gyógykezelésnek több napra terjedő megszakítása káros hatással lenne-e további folytatására, vagy előidézné-e a régi állapotba való visszaesést?

Következtek ugyanis a húsvéti napok, s a képviselőház szünideje. Sógora ezt az időt birtokán Vilmányban akarta tölteni, ahová ő is szeretett volna lemenni, s csak kedve ellenére mondana le arról; de mégis - mondta tovább - ha a megszakítás káros hatással lenne, nehéz szívvel bár, de lemondana az elmenetelről. Most - gondoltam, - milyen jó volna, ha megvolna az a tehetségem, hogy távolra is tudnék delejes hatást gyakorolni. De e tekintetben tényleges tapasztalás hiányában bizonyos választ adni nem tudván, azt mondtam, hogy erre a kérdésre még elmenetele előtt meg fogok felelni. Engedelmet kértem, hogy néhány pillanatra távozhassak, a szomszéd szobában van szorgos végezni valóm s kértem, hogy addig is foglaljon helyet a fotelban. A szomszéd szobában kinyújtottam kezeimet kiterjesztett újjakkal és meghúztam a levegőben a vonásokat éppen úgy, mint ahogy az előttem ülő betegen szoktam. Amint ennek végzése után a szobába léptem, amelyben ült, őt mint egyébkor, alva találtam a fotelban, s aludt éppen olyan szelíden és oly hosszasan, mint máskor s ugyanazon kellemes érzéssel ébredt fel. Dé mégis kissé megdöbbenve tekintvén reám azt mondta, hogy távozásom után csakhamar melegségáramot, álmasságot kezdett érezni, éppen úgy, mint mikor delejezni szoktam... Ekkor elmondtam neki a történeteket, s célba vett hazautazására nézve megnyugtattam, mivel a delejezést megszakítani nem szükséges, mert mint ahogy a szomszédaszobából, úgy nagyobb távolságról is fogom tudni delejezni. A delejnek ezen misztikus erejét az intelligens úrhölgy bár csodálkozva, de készséggel elfogadta, és megállapodtunk abban,

hogy mindennap délután három órakor a szobájában nyugodtan marad, és hogy ámbár óráinkat pontosan összeigazitottuk, mivel nem lehetetlen, hogy én valami módon néhány percig elfoglalva lehetek, üljön legalább egy negyedóráig nyugodtan.

Vidám kedéllyel távozott tőlem a beteg afeletti örömeiben, hogy haza mehet. Elutazása után két napra, minden nap érezte három óra után néhány perccel a delejes áramot, éppen azokkal a tünetekkel, amelyeket itt tapasztalt. Ennek a „csodának” a híre csakhamar futótűzként terjedt el az egész környéken, és a képviselőnek különben is vendégszerető házát mint ennek a szokatlan, sőt hihetetlen eseménynek a színhelyét a környéken lakó dzsentrik valósággal megszállották. Természetesen nagy szenzációt keltett. De a kétségek sem maradtak el. Képzeltetés, fantázia és ehhez hasonló szölamok hangzottak el a csodálkozás és a hívők fejcsóválása mellett. A kétkedés kom- plottot szült: ebéd alatt ugyanis a házban levő órák egy fél órával hátra igazítottak, a zsebórák szintén. Midő az asztaltársaság feloszlott, minthogy még korán volt az idő (az órák szerint) ajánlat tétetett egy sétát tenni a kertben. Meleg, tavaszi, napos idő volt. Mindenki feszült várakozásban volt, mert a három órai idő közelgett. Ekkor a beteg hirtelen megállott, behunyta szemeit, meg kellett fogni, hogy el ne essék, s csendesen leeresztették egy kerti székre, ő pedig aludt nyugodtan, éppen annyi ideig, mint máskor. Csak ébredése után közöltek vele mindent, amint én is csak a beteg szájából tudtam meg ezeket akkor, amikor a fővárosba, illetve hozzám visszajött

Még két esetre emlékszem, melyben a beteg a delejes áramot a távolból később érezte, mint megbeszéltük, s amikor már nem is számított, sőt nem is gondolt rá. Az egyik eset a mi tiszteletbeli elnökünknek, báró Vay Ödönnek az édes anyjával történt. Én ugyanis a nevezett bárónót hosszúbb ideig delejeztem itteni szállodai lakásán. Megállapodtunk, hogy hazautazása után egy bizonyos esteli órában delejezni fogom a távolból. A beteg határozottan érezte esténként a delejezés hatását; egy este azonban elmaradt az áram és körülbelül egy óra múlva, amikor feküdni készült, érezte a delejes áramot. Az oka az volt, hogy engem vidékre hívtak beteghez, s ennek folytán a rendes óráról elkéstem. Leveleink keresztezték egymást, amelyekben mindketten közöltük egymással, én, hogy a delejezéssel

miért késtem el, ezért engedelmet kérve, ő pedig, hogy az áramot későbbben érezte.

Nemrég egy Hódmezővásárhelyről írt levél akadt a kezembe, amelyben egy ehhez hasonló esetet közölnek velem 1874-ből, amit egészen elfelejtettem s nem is tudok rá visszaemlékezni. Mintegy két évvel ezelőtt egy este Cz... úr hozzám jövén, kért, hogy mennék ki nejehez delejezni, ki a budai hegyekben levő villájában gyermekágyban fekszik, és a gyermek születése óta, mely két nappal ezelőtt történt, ideges nyugtalanságban, álmatlanságban szenved, mely őt felettébb meggyengíti. De én akkor semmiképpen sem tettem eleget kívánságának. Kérdeztem tehát, hogy hány órakor mennek aludni gyermekei, mikor áll be a teljes csend házában. Azt felelte, nyolc órakor. No, hát akkor delejezni fogom nejét, mondtam anélkül, hogy az órát meghatároztam volna és megígérttem vele, hogy erről nem fog szólni semmit. Ha esetleg a beteg a delejt nem érezné, és állapota jobbra nem fordulna, akkor másnap felmegyek a villába. Beleegyezett. Delejeztem a nőt háromnegyed kilenckor. Másnap közölte velem, hogy neje háromnegyed kilenckor rövid, de csendes álomba szenderült, amelyből föltűnően megerősödve ébredt föl, azután közönséges álomba merült reggelig. Most egészen vidám és jól érzi magát.

És mily sokszor delejeztem nehéz betegeimet lakásomról, olyanokat, kik miatt aggódtam és esti látogatásomnál környezete is szükségesnek látta a nyugtalan éjszakára előkészülni, és akiket én reggel várakozáson felül jó állapotban találtam, és akiknél a jobbrafordulás ideje összeesett a delejezés idejével. Meg kell mégis jegyeznem, hogy mindezen esetekben sem a betegeknek, sem környezetüknek egész a mai napig, minderről sejtelmük sincs, mivel én az ő előítéletüket és tájékozatlanságukat ismerve, az ő tudtuk nélkül voltam kénytelen közölni velük ezt az isteni adományt. Mert ahol a delej jótékony hatását ismerik, ott nem szükséges távolról delejezni. Ott ezt, önként értetik, hogy a beteg ágyánál végeztem, már annyival is inkább, mivel eleitől fogva mind a mai napig nem örömet delejezek távolra, mivel ez nagy erőfeszítéssel jár, kifáraszt, sőt - azt hiszem - hogy gyengít. Azt ugyan nem állíthatom, hogy a távolba delejezés több erőt von el tőlem, amit alig lehetne föltenni, de kifáradnak karjaim a hosszú ideig tartó fölemelt kinyújtásban. Ez azonban még nem venné el a kedvemet a távolba való delejezéstől.

De a parancsolt áhítat, és a beteget magam elé képzelni éppen úgy, mint a közvetlen delejezés idejében, sokkal fárasztóbb, mint gondolni lehetne. Szellemi erőm rövid időre utána mindig kevésbé elernyed.

Élődsiség - Elektrikus delej. Delejesség és villamosság. ()**

Egy figyelemreméltó sajtóságot akarok a következő incidensben közölni. Az 1872. évben jött hozzám egy választékosan öltözött, halovány, mintegy 40 év körüli nő, magát mint szomnambulát ajánlva, hogy az előforduló betegségekben, a nehezebben fölismerhető kóresetekben fölvilágosítást, sőt gyógyszereket is ajánljon. Elmondta, hogy annak idejében gróf Szapáry őt mint szomnambulát használta, aki feltűnést keltett gyógyításait általa vitte véghez. Amit erre vonatkozólag elmondott, az a delejezésben és szomnambulizmusban való jártasságát bizonyította, s összevágott azokkal, amiket én egy évtizeddel azelőtt az én szomnambulámnál tapasztaltam. Mondta, hogy ő egy 1848-49-iki honvéd őrnagynak az özvegye, s Budán, a Tabánban lakik. Mégis kénytelen voltam ezt a barátságos ajánlatát (persze jó pénzért) megköszönve, el nem fogadni. Ezután arra kért, hogy őt magát delejzzem. Ebbe belementem, amint később kitűnt, nagyon meggondolatlanul, mert e felőli ismereteim még hiányosak voltak. A fotelben ülő nő elé álltam és a delejező vonásokat meghúztam. Halvány arca minden vonás után mind jobban-jobban megszínesedett, és az enyém valószínűleg éppen ilyen mérvben elhalványult, mert lassanként gyengülni éreztem magamat annyira, hogy térdeim inogni kezdtek. Ekkor ötlött eszembe, hogy ez a ravasz és a delejezésben jól informált asszony a nagy akaraterő kifejtése által beálló vonzás törvényét ismerve, magában ezt az akaratot teljes erejével arra fordította, hogy belőlem delejes erőt szivattyúzzon ki. Ő, aki érezte, hogy delejszükségben van, teleszívta magát akaraterejével, mint valami szivacs, delejjel; ez valóban sikerült is neki, és én voltam a balek. A delejezést hirtelen félbeszakítottam, egy kissé későn ugyan, de mégis elég jókor arra, hogy magamat teljesen kiszivattyúzni ne engedjem. Kedélyesen mosolygó arccal ajánlotta magát a ravasz nő, mint olyan, akinek törvetése sikerült, s könnyed tánclépésekkel távozott. Most már beláttam, hogy engem felültettek, és jó hosszú idő telt bele, míg újra összeszedtem magamat. Pusztán kíváncsiságból mentem másnap

Budára és a mondott cím után kerestem e nőt, de ott sem ily nevű nőről, sem olyanról, amilyennek őt leírtam, nem tudtak semmit. Az én kudarcom ezzel megpecsételtetett.

Midőn ezt az esetet a delejezők tanulságára elmondtam, tapasztalataimnak bőséges tárházából most megint a delejezést használók tanulságára idézek egy másik eklatáns esetet, amelyből megtanulhatják, hogy nem tanácsos magunkat akárkivel delejeztetni. A 80-as év elején felkeresett engem többször egy öregúr, aki, mivel mindig a délelőtti órákban jött, sohasem talált otthon, mígnem megmondották neki, hogy én csak a délutáni órákban vagyok található. Végre egyszer eljött a rendelő óra után, s ott találta nálam Zs.-t.^{4*)} Bemutatta magát, hogy ő drics. Teljes nevére már nem emlékszem. Mondta, hogy ő magnetizőr, s hogy Pécsről Fehérvárra (vagy Veszprémbe?) tette át lakását. Herkulesi alak, hófehér, borostás szakállal, sűrű hajjal és bajusszal, duzzadó, telt arccal, prototípusa egy virágzó egészségű embernek, akit - dacára fehér hajának- ötven évesnek lehetett tartani. Beszélt eleven taglejtésekkel csodadolgokat delejező erejének sikereiről éppen úgy, mintha egy tudatlan laikusnak a delejnek elemi ismereteiről tartana előadást, amelybe mégis olykor világos oktalanságot és szemmel látható fonákságot vegyített. Beszélt az ő sejtelmi érzelmeiről is, mely utóbbi állításának az ő többszöri sikertelen hozzám járása világosan ellentmondott. Folytonosan csak magáról beszélt. Én nem szóltam egy szót sem, magamban azonban megtettem megjegyzéseimet, és csak hüledeztem a mértéktelen dicsekvéstől és kérkedéstől, mely párosult a tárgyban való járatlanságával és feneketlen tudatlanságával. De épp úgy elcsodálkoztam Zs.-n, aki szinte szent áhítattal csüggött ajkain, több kérdést intézett hozzá és elcsodálkozva a nyert magyarázaton, csak a fejét csóválta. Feltettem volna az ő különben világos fejről, hogy ezt az embert alaplényében keresztüllátva, tudatára jutott annak, hogy ez emberben a legcsekélyebb mérvű elfogadható delejező-készlet sincsen. De Zs. már akkor nem volt független, nem volt ura a maga gondolatainak és

⁴ *) Ez egyletünk egyik különben tehetséges tagja volt, aki azonban ebben az időben már a góg szellemének befolyása alá került. Eltévelyedéséről a médiumizmusról szóló részben bővebben fogok megemlékezni.

tetteinek; ekkor már azon szellemi sugalmazások uralma alá került, akiket ő vonzott magához, s akikkel magában társalkodott. Ezekről nyerhette azt az ösztönt is, amelytől megdermedtem bámulatomban, amidőn Zs. hirtelen felugrott üléséről ezt mondván: -próbáljon doktor úr engem megdelejezni. Zs. ugyanis az ő előbbi normális állapotában nagyon érzékeny volt a nem tiszta delej iránt, és nagyon válogatós a nem tiszta fluiddal bíró emberekkel csak érintkezésbe is jönni, s most egyszerre ezen láthatólag durva, vastag fluiddal bíró emberrel akarja magát delejeztetni. Hiszen ezt - gondoltam magamban - mind tudnia kellene, mivel sokat olvasott és sokat tapasztalt. Ahonnan meg voltam győződve, hogy most egy rossz és fájdalmasan érezhető marokra fog találni, mivel szükség nélkül és hívatlanul a maga tisztább magnetikus fluidját kiteszi ezen ember vastag elektrikus fluidjának.

A határozottság kifejezésével ült Zs. a kanapéra és látszott, hogy a doktort szinte kihívta. A doktornak arcvonásain viszont meglátszott, hogy szintoly erősen mondja: jó, a kihívást elfogadom - és azonnal megtette az első vonást. Mindjárt ezután reám, nyugodt szemlélőre nézve, leírhatatlanul érdekes jelenet következett, csak azt sajnáltam, hogy egyletünk tagjai közül többen nem voltak szemtanúi ennek a magas drámai jelenetnek. Valamint azt is sajnálom, hogy ügyesebb tollal nem rendelkezem, mellyel ezt a jelenetet plasztikusabban kidomborítva tudnám szemlélhetővé tenni. Én oldalt ültem, minélfogva mindkettőt jól láthattam.

Már a második kézvonásnál a különben magában is eléggé színes két arc mind jobban-jobban kezdett kipirulni, mígnem mindkettő kékes színbe ment át; összeszorított ajkakkal, gyorsan mozgó orrcimpákkal, merev, majdnem a gödreikből kiugró szemekkel, két élet-haláltusát vívó kakasra emlékeztetett. Ekkor Zs.-nak végtagjai kezdettek görcsösen összehúzódni, azután arcizmai oly fokú rángatózást tettek, hogy az ő kékes színnel befuttatott arca egész a felismerhetetlenségig eltorzult, és a kezdetben ide-oda hánytvetett kezei és lábai, mintha farkasgúzsba tették volna, a test közepén mereven összehúzódtak. A dr. arca szintén felduzzadt, kékes színnel volt aláfuttatva, a verejték nagy cseppekben hullott le homlokáról, melyet már nem is törölt le, hanem gyors és heves mozdulatokkal hadonászott, lihegve, zilálva. Zs. olyan szemekkel nézett reám, melyek szorongva kérdezni, egyszersmind közbelépésemet kérni

látszottak - de én kikerültem e tekintetet, s észrevétlenné tettem, azt azonban bizonyosan tudtam, hogy semmi baj nem történhetik, és Zs. kevélységét meg akartam törni, s kényszeríteni, hogy megalázódva kérje segítségemet. Most azonban a dr. úgy vélte, hogy az ő utolsó tromfját kell kijátszania, tele tüdővel fujt Zs.-nak arcára, homlokára és mellére. Ez olaj volt a tűzre. A doktor világos, hogy nem értette a dolog lefolyását, s ennek eredetét egyedül Zs. ellenkezésében kereste, nem pedig az ő túlsúlyban levő elektrikus természetű magnetizmusában. Zs.-nak kínos állapota a legmagasabb fokra hágott, s elérkezettnek láttam a pillanatot a közbelépésre.

Felálltam ülőhelyemből és egy pár lépést tettem a kettő felé. Ami ekkor bekövetkezett, azt leírni nem lehet. A drámai helyzet a legmagasabb csúcspontra hágott. Zs.-nak kebeléből mély sóhaj szakadt fel, szemeiben a reménynek egy sugara villant fel. A dr. minden felszólítás nélkül félreállt és egy közeli székbe ereszkedett, testileg is annyira kimerültnék látszott, hogy talán egy pillanatilag sem lett volna képes tovább állva maradni. Bevonva a vitorlákát nekem engedte át a kormányrudat. Csendes, de mégis mély és buzgó fohásban kérve felülről segílyt, nyújtottam ki kezeimet, s kiterjesztett ujjakkal vezettem Zs. feje fölé, s mielőtt még az első vonást végighúztam volna, kisimultak Zs.-nak eltorzult vonásai, és az egész a hasáig felhúzódott végtagok feloldódtak és lehullottak a padlóra. És amint az első vonást gyomra fölé, s onnan a has üregéig leveztettem, egy „ah!” sóhaj, mintegy válság szakadt föl kebléből, és néhány vonás után normális állapota egészen helyreállott. Mindez néhány pillanat műve volt, s hasonlítható ahhoz a képhez, midőn a zivatar által korbácsolt sötét fellegeket a nap sugaraival ál törve szét-szórja, és a komor tájék egyszerre vidám, nyugodt képet tár elénk.

Ezzel ellentétben az én kartársam egy fizikailag megtört, s a megszégyenítéstől összezúzott ember alakját mutatta. Eszembe jutott, hogy én is, az én ifjúkori vadságomban ilyen szánalomra - méltó alak lehettem, amikor boldogult anyám valami csintalan tetten rajtakapott, s a maga módja szerint erősen a lelkiismeretemre beszélt. Ezért voltam én a dr. állapotának láttára meghatva, azért nem jött egyetlen egy szó sem ajkamra, mellyel ezt az eseményt megmagyarázhattam volna, amely által az ő megaláztatása elkerülhetetlen lett volna. Hallgatva ültünk ott hárman néhány percig, mindenik a maga gondolataiba merülve. Ez kellemetlen, kínos

helyzet volt. Istennek legyen hála, egy percig sem tulajdonítottam ezt a hatást a magam delejzésének, hanem az általam kért magas szellemek segedelmének. Ha az első esetre gondoltam volna, akkor ily kegyelemért olvadoznom kellett volna a hálától, vagy pedig öntúlbecsülés folytán kevélységbe esnem. Azért gondoltam, hogy ez Istennek kegyelme volt, a mi tanításunkra szánva. Végre fölemelkedett az én kollegám és minden előzmény nélkül búcsút vett tőlünk egy hideg kézszorítás és színtelen alászolgájá-val.

Vajon levonta-e mindezekből magának a szükséges tanulságot? Ki tudná megmondani! - Mély hatással lehetett rá bizonyosan. Nincs kizárva az sem, hogy mélyen megszegényítette az a gondolat, hogy néhány pillanattal előbb a hős szerepét játszotta, s nekem, mint valami iskolás gyermeknek a delejességről előadást tartott, melyben mint mester túlsúlyban érezte magát fölöttem.

Hogy beszéltem-e és mit beszéltem azután Zs.-val erről, arra nem emlékszem. Azok a dolgok, melyeket látóérzékeinkkel fogunk fel, jobban benyomódnak emlékezetünkbe, mint a szavak, vagy öntudatunkba jutott gondolatok. De kétségtelen, hogy ő sem távozott ez afférből bizonyos megaláztatás nélkül, és mivel az ő érzékenységénél fogva lélektanilag nem lett volna tanácsos rekriminációkkal izgatni, azt hiszem, hogy ezt én teljesen mellőztem, s reábiztam a következtetést. De arra emlékszem, hogy mi is mindketten azonnal távoztunk, mert engem beteghez hívtak.

Ezen hivatásos kötelességem bevégzése után felkerestem Antal médiumot a maga lakásán és - még a közvetlen benyomás hatása alatt közöltem vele hajszálig az átélt eseményt. Antal őseredeti természet volt, aki minden természetellenes, negélyezett dologtól idegenkedett, de általában jóindulatú ember volt, aki a tapasztalt benyomásoknak készséggel helyt adott, s az általuk előidézett indulatoknak szabad folyást engedett. Antal, mint minden jóindulatú ember, szíve teljességéből jót nevetett. (A rosszindulatú emberek fölkacagnak, vagy nagyot nevetnek ugyan, de sem jóindulattal mosolyogni, sem szívből nevetni nem képesek.) És míg reám nézve a két hősnek szomorú története még nyomasztó volt, addig Antal a dolognak kedélyes, mulattató oldalát vette tekintetbe, s egészen átengedte magát nevetési ösztönének, szinte rázkódott a kacagástól, úgy hogy könnyek csurogtak szeméből. Ekkor vettem észre én is, hogy az egész esemény inkább komikus, mint tragikus.

Élcelődve festette le a helyzetet és örült, hogy e két önhitt ember ennyire lealáztatott.

Mégis, a komolyan gondolkozó ember nem tekintheti e dolgot felületesen; hanem annak mélyére hatolni törekszik, és ha én ma érett tapasztalásom magaslatáról e jelenetnek tragikomikumáról a leplet félrevonom, a tanulásnak némely komoly, figyelembeveendő arany magvai csillámlanak belőle felém. Első sorban nyomós intés elő vigyázatra, hogy ne engedje magát senki akárkivel delejeztetni. Kétségtelen, hogy nagy befolyással volt az esemény drasztikus fejleményének élesítésére Zs.-nak ellenállása; de csakis élesítésére. Mert a doktornak kétségbevonhatatlan elektrikus természetű fluiduma még Zs.-nak nyugodt magaviselete mellett is rángásokat és görcsöket idézett volna elő. Nem egyszer láttam görcsös rángásokat és kellemetlen eseteket előállani helytelen delejezés alkalmával, de ami már villanyozásnak volt nevezhető; - igen, láttam nőknél, akik saját férjeiket kérték, hogy magnetizálják őket. Valódi delejes erő, jó szándékkal párosulva, igaz hittel, alázatos szívvel kérve erőt onnan felülről, soha rossz következményeket előidézni nem fog, még akkor sem, ha ellenáll az illető; úkkor egyszerűen a delejezés erejét nem fogja érezni. Velem is megesett néha, hogy a delejezendő feltette magában, hogy nem fog elaludni, azaz nem engedi meg, hogy a delej hatást gyakoroljon rá; de az ilyen ellenállásnak a visszahatását csakis az ellenállónak kellett éreznie: fejfájásban, levertségben, rosszul létben, - míg engem egyáltalában nem érintett. Én semmit sem éreztem s csak az ellenállónak a szájából tudtam meg, ami történt, amit persze sajnált, mert a következményeit ő érezte.

E földön, mint már említettem, minden embernek csak villamossággal vegyített delejessége van, tiszta delejes ereje senkinek sincs; sem befogadni nem képes ilyet az ember, sem az emberi periszpirt magától átadni másnak nem bírná. Az emberben levő magnetizmusnak viszonya a villamossághoz, függ az embernek erkölcsi tartalmától. Ember teljesen hiba nélkül nem létezik, csak több-kevesebb hiányról, fogyatkozásról lehet szó, ezek azonban nem messze esnek egymástól. **De az feltétlenül megkívánatik, hogy a delejező Istenben való hittől teljesen áthatott ember legyen, hogy kevély önhittséggel magának ne tulajdonítsa mindazokat az erőket, melyeket osztogat és önmagától mindezekre képesnek higgye magát.** Mert az erőnek ősforrása csak ahhoz juttatja ezt, aki

kérve fordul hozzá Míg aki ezt magából akarja meríteni, az elzárja az egyedül igaz forrásból hozzávezető csatornát, és a magunkfajta igaztalanság forrásából merít, amely csak villamossággal rendelkezik. Minden valószínűség szerint ilyen volt az a forrás is, amelyből az én kollégám az ő áldatlan delejes erejét merítette. Ilyen pedig minden erő, amelynek forrása nem a minden erő osztogatójában van.

Másodsorban az alsóbbrendű szellemeknek harca folyt le látható alakban előttünk. Kétségtelenül mindkét szereplő az ellentét, vagy tagadás szellemeinek szolgált közvetítőül, médiumul, olyanoknak, akik ott túl is ellenségei egymásnak, s viszályukat élő, földi emberek közvetítésével harcolták meg egész a kimerülésig. Mert, amint már mondtam, a szellemnek fegyvere az ő fiuiduma, melyet a csatában felhasznál, amelynek milyensége és mennyisége adja meg neki ellensége fölött elérendő fölényét, vagy - legyőzetését. Az őket túlszárnyaló erő, túlszárnyaló azért, mert moraliter előrehaladottabb szellemeké, akik viszont engem állítottak, mint médiumot velük szembe, s nemcsak a két emberrel, hanem egy egész sereg rossz szellemmel éreztették inferioritásukat, tehetetlenségüket a törvénnyel s az ennek rendelkezésre álló erőkkkel szemben s egyszermind megtanította őket, hogy az ő erejükben való hit agyrém, mert a valódi erő hit és erkölcs nélkül meg nem állhat.

Az az erő, amellyel a doktor velem szemben is kérkedett, ilyen volt, és ha elfogadom, hogy az ő nagy ékesszólással hánytorgatott kérdése egy szemernyi igazsággal bír, amennyiben asztalt és bútorokat mozgásba hoz, aminek ő nagy jelentőséget tulajdonít, ez éppen az ő erejének villamos természetét bizonyítja. Mert minden fizikai tünemény, mint az asztalmozgatás, tárgyak dobolása, óra felhúzás, oly kizárólag alsóbbrendű szellemek közbelépése által jöhet létre, akikben delejesség alig van. Éppen ezért idegenkedtek a mi szellemi vezetőink kezdettől fogva attól, hogy fizikai tünemények gyakorlásával foglalkozunk, mert a mi javunkra törekednek és legjobban tudják, hogy mi válik javunkra avagy kárunkra - mivel ez által az alacsony szellemek idevonása közvetítettik, akik ahelyett, hogy minket szolgálnának, csakhamar fölibünk kerekednének s egyik vagy másik gyenge ellenállású tagot könnyen hatalmukba keríthetnék vagy megszállhatnák. A fizikai tünemények gyakorlásának van ugyan haszna: hogy azok a

keményfejű hitetlenek, akik csak azáltal engedik magukat meggyőzetni, amiket ők érzékükkel érzékelhetnek, csak így győzetnek meg arról, hogy vannak láthatatlan lények, kik a mi földi szféránkba behatolnak, akik e földön egykor emberek voltak, most pedig szellemek, mint ahogy mi is, ha majd lerázzuk magunkról a testet, mint szellemek fogunk tovább élni. Aki pedig már ezt a hitet elfogadta, s efelől meg van győződve, arra nézve mindezek a tünemények csak hiábavaló játszadozások, időpazarlások, melyek ők az Isten által vezetett mozaik lényegétől és céljától eltávolítják, amely cél nem lehet más, mint szellem-erkölcsi nemesedése az embernek. A tudományos irányra való hivatkozás a legtöbb esetben nem egyéb, mint fényes frázisokkal való üresfejű csillogni akarás, egy kis köpenybe burkolózás, hogy a felületesen gondolkozók előtt ezt az üres gyermekes játszadozást fedezni lehessen. Akik még a szellemvilág létezésének és az emberekkel való közlekedés lehetőségének hitén fölül nem emelkedtek, ám üzzék ezt tovább, mint ábécé-puskások, de egy ábécé- tanuló ne lovagoljon a „tudomány” magas paripáján. Ellenben, aki már írni és olvasni jól tud, az ambicionálhatja azt is, hogy a tudományba behatoljon, az isteni tudományba, amelyhez az ember csak hit és morál által juthat el; mert csak azoknak nyilatkoznak meg ama szellemtanítók, akik egyedül képesek ezt az egyetlen igaz tudományt kijelenteni.

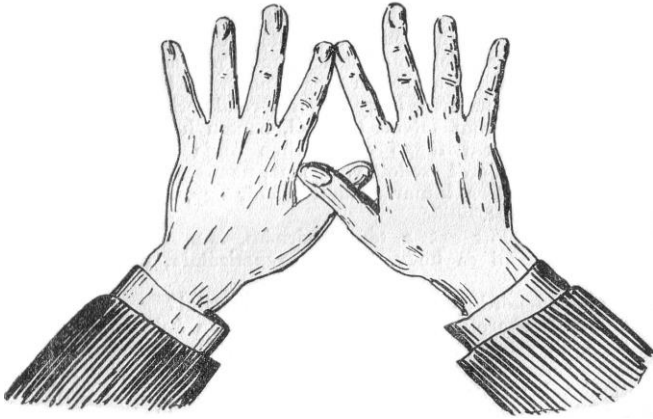
A delejzés módja. A delejesség nemei. ()**

Jól tudom, hogy a magnetizmusról, annak törvényeiről, sajátos erőiről, hatásáról, szóval: amit róla tudni érdemes, az eddig mondtakban még nincs minden kimerítve. Ellenkezőleg azt hiszem, hogy némelyiket még pótolnom kell, amiket majd pótolni fogok a szomnambulizmus, különösen pedig a médiumizmus fejtegetésének folyama alatt a kellő pillanatban. Minthogy e ciklusnak mindjárt az elején megmondtam, hogy ez nem lép föl azzal a pretenzióval, hogy szigorú, rendszerbe szedett művet állítson elő a három felvett témáról, hanem hogy ez csak laza, szorosan össze nem függő csevegésben fogja bemutatni az én tapasztalataim fájáról szedett virágokat; nem tesz tehát különbséget, ha olvasóink a kimaradottakról akár egy, akár más helyen vesznek tudomást. Mégis, mielőtt ezt a témát zárnam, ama kérdésre: „hogyan kell magnetizálni, és hogyan kell demagnetizálni”, megfellelni kívánok.

Tehát a kérdés: Hogyan kell magnetizálni?

Én nem akarok utasítást adni, mi módon kell magnetizálni; hanem csak azt mondom meg: mi módon magnetizálok én. De azért nem akarom úgy tüntetni fel az én módomat, mint minden körülmények között mintadelejezést, hanem mint olyat, **ami nekem több mint 30 év óta bevált. S amire én 39 évvel ezelőtt, amikor fogalmam sem volt a delejezésről, az én szomnambulámtól nyertem az utasítást,** és azóta a mi magas szellemi vezetőink annyiban helybenhagyták, amennyiben tőlük erre vonatkozólag ennek megváltoztatására semmi utasítást nem kaptam, minélfogva ez helyes módnak látszik.

Egy ízben mondtam már, hogy a kéz ujjhegyei a delejnek fő-fő kiáramló helyei, azután a szemek és végül a lehelet. Némely delejezők a delejezendő egyénre néhány pillanatilig merően rászegzik tekintetüket. Mások mindkét kezükkel megfogják ezeknek ujjhegyeit, vagy csuklóit, stb. Én azonban semmi efélet nem teszek, hanem odaállok közvetlen az ülő személy elé, és kezeimet szétnyitott ujjakkal, melyek közül a két mutatóujj külső szélével érinti egymást, a két hüvely pedig keresztben nyugszik egymáson (lásd az ábrát), fölvezetem feje fölé 3-4 cm magasan, és ott tartom egy-két percig. Azután csendesen levezetem homlokán, arcán, nyakán, mellén a szív, vagy a gyomor gödréig, az ujjak hegyeit a delejezetre irányítva. Ez egy vonás. (Azon eseteket, amelyekben ujjaim hegyét egy vagy más helyen a szemek, vagy a szívgyödör irányában hosszabb-rövidebb ideig mozdulatlanul tartom, valamint a vonások számát is a maga helyén meg fogom mondani.). Azután lenn, a has végénél bezárom ujjaimat, s zárt kézfejjel, a delejezés alatt levő személynek két oldalán két karja felől félkörben úgy, hogy a két kéznek két fél íve egész kört képezzen, emelem fel ismét a levegőben a feje fölé, s megcsinálom újra az előbb leírt vonást, s ezeket 3-7, vagy esetleg többször is, a szükséghez képest ismételem. Voilà tout - ennyiből áll az egész; de ez csak a külső része a delejezésnek, nem pedig benső lényege.

Véleményem szerint a delejezés és az imádság között lényeges összefüggés és analógia van, amennyiben mindkettő szellemi tény. Az imánál sem a külforma a fő, hogy milyen alakban nyer az kifejezést. Lehet imádkozni állva, térdelve, ülve vagy fekve is. Lehet, hogy az, aki azt hiszi, hogy az imának főereje az álláshoz, vagy a térdeléshez van kötve, sokkal kevésbé hatásos imát mond, mint az, aki teljes szívvel, törődött lélekkel, ülve, fekve, sőt talán a szabad ég alatt járkálva emelkedik föl szellemével teremtő édes Atyjához. A delejező bensőségének és alázatosságának fokozata, melyben a maga semmiségét elismerve esedezik erőnek ajándékáért a minden erőknek ősforrásához s embertársa iránti szeretetből kéri ennek gyógyulására és a mennyei Atyának dicsőségére, ez az egyetlen mód, amely által eredményt remélni lehet. Ezt sokkal könnyebb így elmondani, mint végrehajtani. A gyarló ember nem mindig, nem minden időben képes bensőség- teljes buzgóságot kifejtetni. Az áramnak több-kevesebb belterjességét megítélheti abból is, hogy a delejezett egyén mily mértékben érezte ennek hatását.

Én az elmúlt három évtized alatt a delej felvételét és átvitelét (más személyre való átruházását) illetőleg három fokozaton mentem át, s azt hiszem, helyénvaló lesz a jobb megérthetés céljából egyik szellemi vezetőnknek ide vonatkozó nyilatkozatát, melyet mintegy 3 hóval ezelőtt Adelma médium által nyertünk, ideiktatni.

A delejesség nevei. (**)

(Adelma, mint írómédium, állapot: ébren.)

„A delejességnek háromféle nemét különböztetjük meg, u.m.: az állati-, a lelki- és a szellemi delejességet.

1. Állati delej van mindenben, ami a földön van: minden elemben, földben, kőzetben, állatban, emberben és többféle válfajra oszlik. A delejező vonásokkal vagy pontokkal delejez, a saját maga delejes fluiduma által gyógyít. A hypnotizáló koncentrálna az állati delejt akaratóval, és így lesz lelki delejjé. Mert az emberben állati és lelki delejesség is van. Ez utóbbi a szellemre tapadva megmarad akkor is, mikor az ember meghal, mikor a szellem leveti a testet. Ennélfogva az emberben van állati- és lelki delejesség. Az előbbi valamely fluidum - élet- melegség; a második már valamely erő, akaraterő, vonzóerő. A delejező egyesíti ezt a kettőt magában: az életmelegséget és a vonzóerőt; meggyógyítja a betegséget, megszünteti azt. A hypnotizáló nem gyógyít, csak látszólag egy pillanatra felfüggeszti a betegséget; hatása csak egy pillanatnyi akarat visszaverődés, szubjektuma szabadakarátának megkötése, aminek gyakran káros hatása van. A gyógyító életmeleg hiányzik a hypnotizálónál.

2. A lelki-, asztral-, periszprítal-, vagy médium-delejesség: vegyülete az emberben levő állati- és az őt befolyásoló szellem lelki delejességének. Tehát összetett delej, amely által a médiumok írnak, rajzolnak, kopognak, gyógyítanak. A gyógyító médiumnak kezeit az őt vezető szellem igazgatja, teljesen gépiesen delejezi a beteget.

3. A szellemi- vagy ősfénydelejesség egészen szellemi természetű. Lehetne ezt ősfény helyett extázis-delejességnek is nevezni. Ez az erő magában a szellemben lakik, mely folyóvá lesz az imádság, a szavak, a gondolatok, a legmagasabb fokú akarat által. Ez a legmagasabb erő. Ez az a kapocs, mely minden szellemet az Atyával összeköt, melyek által mindenek Őhozá, az ősfényhez juthatnak.

E háromféle delejességből mindenféle alfajú „keverék” delejesség áll elő. Erről kötetekre terjedő tanulmányokat lehetne írni. Természetesen a jó embereknek csak jó, gyógyító erejű-; a rosszindulatúaknak az egészségre ártalmas delejességük van.

Laurentius.

Laurentiustól a magnetizmus háromféle neméről nyert nyilatkozaton kívül kaptunk más szellemek és médiumok által szét-szórta, de szélesebb alapra fektetett részletesebb tanítást is a magnetizmusról, melyet a következőkben foglalhatunk össze.

A magnetizmus az egész mindenségnek éltető eleme. Forrása, vagy egyetemes központja az ősfény vagy ősvilágosság. És mivel az ősfény az összszellemnek alkatelemét képezi, azt lehet ebből kifolyólag mondani, hogy a delejnek forrása az összszellem, vagy maga az Isten.

A delejes erő áthatja az egész világegyetemet. Nincs oly paránya a mindenségnek, amelyben a delejnek egy bizonyos mértéke meg nem lenne. Áthat, éltet, fenntart minden lényt a legcsekélyebb paránytól kezdve a tiszta szellemekig. A különbség fokozati, subtilitási különbség, de ezt a különbséget, mely a parányt és a tiszta szellemet átható magnetikus erő között van, szavakkal kifejezni nem lehet. Mondhatná valaki: ha a delej mindent éltető erő, akkor a kőzetnek is élőnek kell lennie?

Úgy van, a kőben is van, mert a kőnek is van élete, a kőnek is vannak mozgási tünetei: tehát él. Századok, talán évezredek alatt porhanyul a kő, melynek felülete elveszti simaságát és puha szubstanciát nyer. S röviddel ezen változás, alakulás után megjelenik rajta a már szemmel is látható élet, az első kis gyenge fűszál, vagy moha, melynek életfolyama elősegíti a sziklának további porhanyulását, és a kemény talajt a természet magasabb alakításaira alkalmassá teszi, egy bokor vagy fa megjelenésére. Vajon mi az, ami ezt a változást létrehozza? A teremtő mindenható ereje, az isteni életerő, a delej ereje.

E szerint ilyen delejes erő van a földben is, a kőben is latens alakban addig, mígnem tünetei az emberi szem által is észrevehetőek lesznek. Mindezeket előrebozsátja, lássuk most már, hol, mi módon lesz ez az erő hasznosítva.

Hipnotizmus és szuggesztió. ()**

A nagyközönség, amennyiben a delejről és annak hatásáról tiszta felfogással nem bír, többnyire fölcseréli a delejt a hipnotizmussal, és minthogy ez utóbbinak gyakran káros következéseit hallotta, a delejtől is fél, holott lényeges különbség van a kettő között.

A hipnotizmus ugyanis leigázza a szubjektum akaratát, s annak helyébe a maga akaratát helyezi, annak képzelő és gondolkodókéességét a maga akaratának uralma alá hajtja. Ily módon parancsoló urává lesz a hipnotizált egyén pszichikai és szervi működésének. Amit ő, a hipnotizáló akar, gondol és képzel, ugyanazt akarja, gondolja és képzei a hipnotizált egyén. Ha azt akarja, hogy a hipnotizált egyén karján, vagy egyéb testrészén égési sebet érezzen - a megjelölt helyen, a hipnotizált egyén jajgatásai közben égési seb áll elő; ha azt akarja, hogy vért izzadjon, vért izzad. Ily módon lassíthatja, vagy éppen megakaszthatja a szervek életműködését, valamint megfordítva azoknak működését csodával határos fokra emelheti. Ha a szubjektumnak fájdalmai vannak, vagy beteg, ezt megszüntetheti, mert rövid időre az életműködést megállíthatja. De csak egy időre függesztheti föl, mert mihelyt az idegen akaraterő hatalma megszűnik és a szerveknek normális működése helyreáll, a betegség is tovább folytatja a maga működését.

Bizonyos, hogy itt sok ember előtt fölmerül az a kérdés, hol veszi a hipnotizáló ezt a csodával határos erőt? Miféle eszközöket alkalmaz, hogy ezeket a kimagarázhatatlan tünetenyeket előidézni képes, - szinte megdöbentő eredményeket mutat föl, olyanokat, amelyek csudát, bűbájosságot, varázslást sejtetnek?

Mindenekelőtt ennek a szónak „csoda” a mi szótárunkban nincs helye. Istennek teremtett világában, aki mindent ami él és mozog, örök és változhatatlan törvényekkel vezet, fenntart és igazgat, csoda nem létezik - csak természeti erők és természeti törvények vannak. Ezen erők és törvények nem ismerése vezet az embereket a csoda feltevésére oly esetekben, vagy oly jelenetekben, melyek nem a mindennapi tünetenyek sorába tartoznak. Mert ilyen értelemben folyvást csodák között élünk. Ilyenek között vagyunk, ha állunk, ha járunk, ha alszunk, ha álmodunk, ha ébredünk, mert hogy mindez mimódon megy véghez, azt nem tudja senki, de mivel mindezek mindennap megtörténnek, úgy tekintik, mint maguktól értendő dolgokat anélkül, hogy a fejüket törnék rajta, míg ha valami szokatlan áll elő, azt már „csodának” nevezik. Így van ez a hipnotizmussal is.

Nos hát a szellemnek, a testben levő ember szellemének is ez a varázspálcája az akaratban van. Az erős, erélyes akarat a gyenge, rest, lágy, ellenállásra képtelen akaratot maga alá veti; így

van ez kint a mindennapi életben is. Az értelem és akarat fensőbbisége szülte az első uralkodót és zsarnokot, aki egyes ember létre egész népet vaskeze alá hajlott. Az akarat a léleknek egyik tulajdonsága, az anyagtól független; Szász Ágost az erős, természetére nézve óriás, fizikai erejére nézve Herkules, aki az ezüst tallért mint porhanyó kiflit törte ketté, pulya volt akaratában, lágy, gyenge és gyáva. Savoyai Jenő ellenben vézna, kistermetű, de hajthatatlan vasakarattal bíró ember, amely őt hőssé tette.

Ha most már valamely ember erős elektrikus delejjel van megáldva és ez akaraterővel van összekötve, és a hipnotizáló ezt egy gyenge akaratú emberre ráveti, akkor ez a túlnyomó akaraterőnek ellenállani nem képes. Ebben van a hipnotizálónak egész titokzatos ereje. De ha a hipnotizáló is oly egyénre bukkant, akinek az övéhez hasonló akaraterője van és ezzel az övét szembeállítja, ily esetben a hipnotizáló fiaskót vall. Sőt ami több, megtörténhetik az is, hogy ha a hipnotizálót a hipnotizálandónak akaraterője felülmúlja, és ez ezt érvényesíti, a szerep egészen megváltozik s a hipnotizáló lesz hipnotizálttá. Azonban erre azt lehetne felelni: jó, hát tegyük fel, hogy ez így van, de mi módon megy ez véghez, hogy történhetik meg az állagnak, a szubstanciának átváltozása, p. o. égési seb képződésénél, vagy a Krisztus sebeihez hasonló öt seb megjelenése Lateau Lujza extázisában; hogy lehet mindezeket kimagyarázni? Ezt is ki lehet magyarázni, de mindig csak az isteni természeti erőknek és törvényeknek hatásából - anélkül, hogy csodákról beszéljünk. Ellenben nekem nehéz ezt a lefolyást minden félreértés nélkül érthetővé, megfoghatóvá tenni, kivált a spiritizmust még nem ismerők előtt. Megkísérlem ezt mégis röviden megmagyarázni.

Azt látjuk már a természeti világban, hogy a magasabb törvény az alacsonyabbat felfüggesztheti, hogy némely törvényt egy másik kiegészíthet. Ez eset áll elő az ilynemű organikus alakulásoknál, a hipnotizáló szuggesztiója folytán, jelesen: a szellemek organizáló képessége alapján. Mert a szellem szervezi magának a testet, az anya csak az anyagot szolgáltatja az építéshez és annak táplálásához a maga véréből; a szellem körüllebegi őt és kívülről hat foetusára.

Sok előrehaladott szellem nyilatkozatával egybevág a dr. Meiseltől Antal médium által közölt nyilatkozatoknak erre vonatkozó felvilágosítása. A szellem arra törekszik, hogy azon szervet fejlessze

ki erősebben, amelyre neki legnagyobb szüksége lesz, így példának okáért a tudós az agyat. Innen magyarázza ki Meisel azt a feltűnő körülményt, hogy a tudósok kevésbé szép ábrázattal bírnak, mivel a szellem fő figyelmét első sorban a fejnek kiképzésére fordítja és az arcvonások szépségét mint mellékes, másodrendű dolgot figyelmen kívül hagyja.

A szellemnek ezt a kvalifikációját tapasztaljuk az anyáknál a terhesség ideje alatti úgynevezett „megcsodálásnál”, mely az anyajegyben nyer kifejezést. Az ijedtség és megrémülés pillanataiban, mikor a szellem nincs elkészülve, hogy a külbnyomásnak ellenálljon, meglátszik a hatás a gyermekeken egér-, vagy béka alakú folt, vagy kinövés alakjában, aszerint, ami okozta és amilyen mértékben megrázta az esemény a szellemet. Itt is egy pillanatnyi természet-szuggesztívó történik a készületlen, tehát ellenállást ki nem fejtő szellemmel szemben. Nevezetes e tekintetben az általánosan ismert néphit, mely szerint az ilyen megcsodálás ellen a legbiztosabb védszer az, hogy a terhes nő azonnal gondoljon állapotára. Vajon nem világos hivatkozás-e ez az akaratra, hogy a külső behatás ezáltal ellensúlyozva, hatálytalanná tétessék?

Én magam is gyakran láttam életemben, hogy ily esetekben a jelenlevő nők azonnal figyelmeztették a teherben levő nőt vagy jellel, vagy szóval, hogy gondoljon állapotára. Hosszúra nyúlnék, ha e témának támogatására a szellemnek szervezőképességét illetőleg a képzelt betegségeknek, amelyek idővel szervi bajokká lettek, a szellem erejének, mellyel a fájdalmakat megszünteti, vagy öngyógyításnak, az álmatlanság leküzdésének, a mártíroknak a tortúrák alatti csodás érzéketlenségének eseteit felsorolni akarnám. Mindezek a tünetenyek a szellem erejének hatásai a testre. A szellem az éltetője, a mozgatója, a regulátora az anyagnak, amely a szellemi erő befolyása nélkül rideg, élettelen tömeg.

Ki és mikor hivatott delejezni. ()**

Mintha csak hallanám minden oldalról fölhangzani a kérdést: kinek lehet delejeznie? Azt hiszem, sokkal jobban meg tudok felelni, ha megfordítom a kérdést: ki ne delejezen?

Tehát: a beteges alkotású, vagy szervi betegségekben szenvedő, de az olyan, különben egészséges emberek se, akik azt veszik észre, hogy a delejezés megtámadja őket, azaz minden delejezés után ennek

valami hatását érzik magukon. Valamint az úgynevezett ideges, szorongó, ijedező természetűek se, akik bármi csekély, véletlen eseménytől, zörejtől megrezzennek, és szellemi egyensúlyuk ingadozik; mindezek tartózkodjanak attól, hogy másokat delejezni próbáljanak.

Közelfekvő, s önként érthető okoknál fogva nem akarom inteni az olyan embereket, akiknek jellemük, életmódjuk a szigorú bírálatot ki nem állja, mint példának okáért a hitetlen, a cinikus, önhitt, s a maguk erejével kérkedő embereket, hogy ne magnetizáljanak; hanem hathatósan intek mindenkit, hogy az ilyenek által magukat delejeztetni ne engedjék.

De a gyakorló médiumok se akarjanak, mint delejezők működni, különösen ne a spiritista körökben, mert ez az ő saját médiumi képességük rovására történnék, mivel ama fluidiumnak egy részét, amire maguknak a saját médiumitásuk táplálására van szükségük, feláldozzák. Ezt tanítja a tapasztalás.

Erre vonatkozólag egy esetet hozok fel az 1872-ik évből. Volt akkor egy gépies beszélő és látó médiumunk (M. Franciska), akinek médiumi műveletei mindenkire kényszerítőleg meggyőző hatást gyakoroltak, s képesek lettek volna Hartmann Ede bölcsész is, - aki a médiumi tüneteményeket, mint ilyeneket nem tagadja, de a médium lelkületéből (animizmus) akarja kimagyarázni, - a médiumitás valódiságáról meggyőzni. E médiumnak médiumításával, különösen azon körülménnyel, hogy ez az adománya mimódon nyilvánult és fejlődött ki, alkalmilag behatóbban fogok foglalkozni.

Egy transz alkalmával e médium a látottak által, különösen egy tiszta szellem ragyogó megjelenésének láttára, akivel közlekedett, örömmre és csodálatra ragadtatva így szólott:

„Kedves szellem! Nagyon szeretném, ha az én kedves doktorom ott lent mindezeket a dicső dolgokat és téged is láthatna. Hisz te olyan kedves vagy, engedd meg, hogy ő is hadd láthasson téged.”

Azt mondod, hogy: „Az nem lehet?” - Hát miért nem? Mondd meg nekem, hogy ez a jó doktor, aki a médiumokat fejleszti, ő maga miért nem tud sem látni, sem írni, sem beszélni a szellemekkel? „Csak azért nem, - mondod, - mivel ha ő szellemekkel közlekedni képes volna, kevésbé érdeklődnék ezeknek kiképzése iránt, s kevesebb

buzgóságot fejtene ki ezeknek képzésében?” Ezt nem tudom hinni róla, hiszen igen buzgó és kötelességtudó!

Ah úgy! Mily bölcsesség! Azt mondod: „nemcsak azért, hanem azért is, mivel minden médiumításra megkívántató fluidummal bír, és ha ő maga valamely médiumitást gyakorolna, és ennek fluidját a maga médiumítására felhasználná, olyan médiumot nem lenne képes kifejleszteni. Adolfnak feladata az, hogy a médiumitásnak minden nemét ki tudja fejleszteni.” „Jó Atyám! Íme, mily megfoghatatlan a te bölcsességed és jóságod és mégis vannak oly oktalanok, akik merészek a te jóságodat és bölcsességedet kétségbe vonni, vagy azokat bírálgatni!”

Ebből a nyilatkozatából kitetszik, miért kell a médiumnak a maga fluidjával okosan gazdálkodnia, hogy a maga médiumitását táplálhassa. Ha azonban valamely médiumot felhívunk arra, hogy fluidumát gyógyítási célokból a felebaráti szeretet szolgálatában hasznosítsa, magától értetik, hogy egy pillanatig sem szabad késlekednie, vagy gondolkoznia afölött, engedjen-e a magasabb törvények követelményeinek, amelyeknek kisebb jelentőségű tekinteteket minden habozás nélkül alája kell rendelnie.

De még itt is van kivétel a szabály alól, amikor a gyakorló médiumnak a maga fluidjával közbe kell lépnie, amikor tudniillik zavaró vagy az egészségre ártalmas fluidumok a közlekedés folyamatát gátolják, vagy egy más médium egészségét fenyegetik. Az ilyen esetek többnyire kikerülnek a kör emberi vezetőjének figyelmét, de nem kerülnek ki a szellemi vezetőké, akik a leelkedő alsórendű szellemek mesterkedéseit is látják s azokat megelőzik. Ily esetben gyorsan mozgósítanak a szellemi vezetők egyet a jelenlevő médiumok közül, s a fenyegető veszély elhárítására előre tolják a veszélybe került médiumhoz és amannak kezeit delejező mozgásba hozzák a médium körül.

Ha pedig megbízható írómédium van jelen, akkor munkába állítják ezt, azaz ennek kezei azonnal villámgyorsasággal írják le az utasítást a vezető számára, aki a vett utasítást természetesen azonnal végrehajtja. Azok a médiumok, akiket a szellemi vezetők már egyszer ilyen célra használtak, tudják, hogy ennek a kényszernek ellenállani képtelenek. Mert ők a szellemek médiumai vagy eszközei lévén, azok az ő mechanizmusuk, vagy szerveik fölött uralkodnak, s

azokat kivételesen másképpen is használhatják, amennyiben őt más módon is alkalmazhatják.

Igen veszedelmes körülmények fordulhatnak elő akkor, amikor tisztátalan, rosszindulatú elemek tolazkodnak a médiumhoz, amelyek a médium testi egészségére ártalmasak lehetnek, vagy az ülés folyamát megzavarhatják. Amint mondtuk, a vezetők többször közbelépnek, mielőtt a tagadás szelleme tervének kiviteléhez foghatna. Az ily elővigyázat által nemcsak céljai hiúsíttatnak meg, hanem ez az elővigyázat a vezetők hatalma iránti tiszteletre is kényszeríti őket. Megismerik egyszersmind azt az oltalmat, mely alatt a gyülekezet áll, s ha ezt a vezetők nekik több ízben szemmel láthatólag megbizonyítják, tehetetlenségüket beismerik, s törekvéseikkel, hogy a médiumot hatalmukba kerítsék, felhagynak, s a megtérésre hamarabb megérnek.

Gyors közbelépés szüksége forog fenn gyakran a látómédiumoknál is, azonban ez esetben az elnök tájékozottsága is elegendő, mivel a látómédium mintegy jelzi a fenyegető veszélyt. Így példának okáért, ha a látómédium utálatos, undorító, vagy borzalmas alakokat lát, melyeket többnyire a tagadás csempész oda, vagy alakít át, miáltal a médium idegrendszere megtámadtatik, mint a tuzséri szomorú eset alkalmával is történt, sajnálatraméltó katasztrófát idézhet elő. Ily esetben a médiumot azonnal fel kell ébreszteni. Az ily eseteket egyébként ismeri minden tapasztalt körvezető anélkül, hogy a szellemi vezetők által kellene figyelmeztettetnie; sokszor erre sincs szükség, elég néhány alkalmas delejes vonást tennie s a rossz szellemet megbénítja. Ellenben ez eljárás nem elegendő akkor, ha a veszély maga a látómédium részéről fenyeget, ha nem is a tagadás szelleme játszik közbe; akkor a médiumot azonnal fel kell ébreszteni. Ez az eset előállhat akkor, ha a látómédium valamely magas szellemnek vagy képnek szépséges látomása által elragadtatva, egész szellemi erejével oda gravitál, és sehogy sem akar a földre visszatérni. Ily esetben megtörténhetik, hogy a fluidikus kötelék, mely a periszpritet a testtel összekapcsolja, a médium extázisa folytán elszakad és a szellem az elszabadult periszprittel elszáll, és a médiumnak testi halála bekövetkezik.

Ily esetet megértem én is egy zsidó látómédiumnál, midőn ez Krisztust ragyogó, fényes alakjában először meglátta. Felkiáltott elragadtatásában: „Te felséges nagy szellem, mily szép, mily dicső,

mily istenileg sugárzó vagy te! Vigy fel engem is a te ragyogó fénykörödbe, és ne hagyj visszatérni a sötét földre, amely nekem a látottak után kétszeresen sötét lenne. (A médium t. i. testileg vak volt.) Uram! Vigy fel engem magadhoz!” A vezetők gyorsan felébresztették, s utána mintha összetört, elkábult volna, hosszú ideig alig volt képes egy szót kiejteni. Utána intettek vezetőink, hogy ha ezután egy látómédium hasonló extázisba esik, anélkül, hogy utasítást várnánk, azonnal annak fölébresztéséhez, illetve a médium szellemének levonásához kell fognunk, különben annak az esélynek tesszük ki magunkat, hogy a médiumot szemünk előtt látjuk élettelenül összeomlani.

Nem tudok ellenállni azon benső ösztönnek, mely arra készlet, hogy ismételve figyelmeztessem embertestvéreimet megbízható szellemi vezetőnek múlhatatlan szükséges voltára. S intve kérjem, hogy mindenekelőtt ily hathatós támogató és vezető szellemet biztosítsanak a maguk számára azzal, hogy a minden jók adójához, a kegyelem kútforrásához forduljanak, ilyen vezetőt kérve maguknak. S ha megnyerték, hittel és bizalommal, önzetlen, tiszta célokat tűzve maguk elé Istent és az emberiséget szolgálni akarva tegyék magukat méltóvá ily magas vezetésre; mert itt is érvényesül ama példabeszéd: „Minden népnek olyan a kormánya, amelyet érdemel.” Minden körnek olyan a szellemi vezetője, amilyen a kör tagjainak szellemi színvonala, olyan, amilyenre a kör magát érdemessé tette. Minden vezető nélkül kimerészkedni a gyakorlati spiritizmus veszélyes területére, oly oktalan és fejtelten vakmerőség lenne, mintha valaki hajóját delejtű, kormány és kormányzó nélkül a nyílt tenger hullámainak szabad játékaul engedné át.

Sok bajt okozott már az embernek a hitetlenség, önhittség, kevélység, mely a maga képzelt erejére bízta magát; azt hitte, megélhet anélkül is, hogy ahhoz a hatalomhoz fordulna segedelemért, aki nemcsak az emberek sorsát, hanem az egész világ folyását igazgatja, s akinek akarata és beható munkája nélkül semmi sem mehet jól véghez. Ennek a minden szellemi körre nézve legfontosabb szabálynak figyelmen kívül hagyása sok prosperálható spiritista körnek létrejöttét s kifejlődését meggátolta; sok, egyébként hivatott médiumot elvont már üdvös rendeltetésétől; sőt sok szomorú katasztrófát idézett már elő.

Zárszó. ()**

Úgy véltem a 70-es évek közepe óta, midőn egy előre jelzett napon kezeimet boldogult Vay Katalin feje fölött tartva a gyógyító delejező adományt nyertem, hogy a továbbadandó delejességet a szellemek adják, s én csak mint közvetítő szolgállok.

Ezt annyival inkább hittem, mert ez időtől fogva tényleg minden delejezés alkalmával bizonyos áramot érzek fejtetőmön át lebizseregni. És mivel ezt most jobban érzem és a gyógygerő is mélyebbre hat, ebből azt következtetem, hogy most magasabb- rendű szellemek erősebb delejt bocsátanak ki általam.

De azért nem intéztem eziránt kérdést szellemi vezetőinkhez és gondoltam, hogy az egészen közömbös dolog, hogy az én delejezésem mimódon jön létre, az a fő, hogy erőteljes és hatásos legyen. A mi tanulásunk kezdetén intettek vezetőink a hiábavalóságok felől, azaz oly dolgok felől kérdést intézni hozzájuk, amelyekre saját okosságunkból is megfelelhetünk, hogy gondolkozási restségből a szellemekhez ne fussunk, s azt mondták: „ne kössetek mankót a lábatokra, amikor egészségesek és maguktól is képesek hordozni titeket; ne használjatok minket sorvezetők gyanánt, hanem szoktassátok magatokat ahhoz, hogy anélkül is egyenes sorokat tudjatok írni.” És midőn voltak közöttünk oly gyengék, akik ezt az intést figyelembe nem vették, akkor éles rendre utasítást kaptunk:

„Mi nem akarunk titeket sem önműködő gépek módjára vezetni, sem mint gyermekeket pórázon vezetni. Annak a seregnek, amelyet mi vezetni akarunk, önállóan gondolkodó, megfontolva ítélő, szabad akarattal felruházott, céltudatos teremtetéseknek kell lenniük, akik világos, szabad belátással cselekesznek, mint mi; azzal a különbséggel, hogy mi szélesebb látkörű, tájékozottabb, előrehaladottabb lények vagyunk.”

Ezért nem akartam vezetőinkhez kérdést intézni eziránt, ami kíváncsiságnak tetszett volna és megelégedtem azzal a véleménnyel, amit e felől magamnak alkottam. Mikor azonban több oldalról interpelláltattam, nem tartottam volna lelkiismeretes eljárásnak, hogy személyes véleményemet, amelyet magamnak alkottam, mint igazságot tálaljam föl, s Adelmához fordultam azzal a kéréssel, hogy e kérdést terjessze a mi magas vezetőink elé. Egész készséggel engedett e kérésemnek, és egy lapra felírta e kérdést: „Milyen nemű magnetizmusa van Adolfnak?” A felelet így hangzik: „Az ő saját

magnetizmusa a delejezés alkalmával át van árasztva a legjobb asztrál-szellemi magnetizmussal, amely őt úgyszólván átsugározza, és az ő saját magnetizmusával asszimilálódik (egybeolvad). Ez tehát az ő saját, de a szellemek által magnetizált delejessége, amely gyógyító erővel hat.” Adelma hozzátette a maga megjegyzését: „Ez már csak tiszta és világos!”

Ez a felvilágosítás bármennyire lélekemelő legyen is reám nézve, bizonyos mértékig leverőleg hatott reám. Mert világos lett előttem, hogy én erre vonatkozólag eddig tévedésben voltam, aminek az volt az oka, hogy véleményem szerint én csak közvetítő szubjektum vagyok a szellemi magnetizmus átvitelére. S nem tartottam meg a kellő gazdaságos mértéket, amennyiben bünt véltem a felebaráti szeretet ellen elkövetni akkor is, ha egy beteget elutasítok, s a delejt visszatartom, bár azt, tulajdonképpen javaltnak sem tartom. Ennek a következménye volt az, hogy a delejezéstől július és augusztus hónapokban 5 egész hétre és november hónap utolsó harmadában vezetőink által egészen váratlanul 5 napra eltiltattam; „mivel magamat túlságosan megerőltettem”, így szólt a tilalom indokolása. De azért dacára annak, hogy a médiumképzés céljából a körben 7-9 személyt, azonkívül naponta több személyt és vattát delejeztem, semmi gyengülést nem éreztem. De mégis kétségtelen, hogy a szabályszerű mértéket túlléptem.

Az bizonyos, hogy az elhasznált magnetizmus hamar helyre pótoltatik, különösen éjjel, alvás közben. Igen sokszor látja a feleségem, hogy álmomban delejezem magamat. Különben minthogy minden törvények által van meghatározva és rendezve, kell, hogy határozott törvénye legyen annak is, mimódon és mennyi idő alatt kell és lehet helyrepótolni az elhasznált magnetizmust. Ha a használat esetleg nagyobb és tömegesebb, mint amennyit a törvény megszab, akkor manco (deficit) fog beállni, amelyet csak hosszabb pauza által lehet törvényes egyensúlyára visszaállítani.

E helyen nem tudok ellenállani a belső sarkaló ösztönnek, s egyszersmind egy szent kötelesség érzetének ama magyarázattal szemben, amely szerint a mi egyletünk médiumai a delejezés által „agyonszuggestatnak.”^{5*)} Valóban ilyen tőről metszett tá-

5 *) Célzás hírlapi polémiákra.

jékozatlanságot a nyomda fekete festéke egyhamar nem sokszorosított.

Difficile est satyram non scribere! Nehéz visszatartani a kacagást, mikor valaki anélkül, hogy valaha delejezést, vagy médiumaink működését látta volna, ezt a mesmerizmussal, (!) sőt a hipnotizálással egy tában akarja feltálcálni csak azért, hogy ezzel az értetlen belefecsegéssel úgy tüntesse föl magát, mint aki ért a dologhoz! A hipnotizáló hangos szóval kényszeríti rá a szubjektumra a maga akaratát és parancsolatát, szóval szuggerálja; de hol talál olyan hipnotizálót, aki anélkül, hogy egy szót szólana, gondolat által, a szubjektum által 1,5-2 óra hosszan tartó, úgy formára, mint tartalomra nézve kifogástalan beszédet mondasson?

Így én valóban csodaember lennék, s világhírű talentummal kellene bírnom, ha én mindazt a nagyszerű bölcsességet, mely az egylet által kiadott 10 vastag kötet könyvben^{6**}) van befoglalva, médiumainknak szótlannul, csak néhány delejes vonás által szuggerálni képes lettem volna! És ugyan hogy magyarázza ki a nagy bölcs azt az esetet, amikor a médium által egymásután két szellem - kik e földön tudósok voltak - nyilatkozik és bocsátkoznak egymással hosszú vitába?! Hogy magyarázza meg azt, amikor a médium által egy szellem olyan idegen nyelven beszél, amit én sem értek?! Hogy történik az, hogy ha én magam valami fontos kérdést teszek fel vezetőinknek, a médium által sokszor oly választ nyerek, ami ellenkezik az én véleményemmel, melyet én magamnak eleve alkottam? Avagy pláne ha én megrovást kapok a vezetőktől?!

Animizmust a szuggesztióval; magnetizmust a hipnotizmussal összecserélni, a legnagyobb járatlanságról tesz tanúbizonyságot. Azért tettem be ezt a felvilágosítást, hogy a megrovásra méltó tévútra vezetéstől megóvjak másokat.

Az eddig mondtakkal zárni akarom a magnetizmus felőli értekezést, anélkül mégis, hogy elvágnám magam előtt az utat, hogy a szomnambulizmusról és médiumizmusról való értekezés közben a magnetizmusnak érdekesebb és tudomásulvételre méltóbb mozzanataira visszatérjek. Az eddigi felvilágosítások a szomnambulizmust könnyebben érthetővé és felfoghatóvá teszik,

^{6 **}) Reflexioncn aus der Geisterwelt 3 kötet és Reformierende Blatter 7 kötet

másfelől a magnetizmusnak némely homályos helyét a szomnambulizmus fogja megvilágítani.

A legalaposabb újabkori bölcsészeti kutatóknak és az úgynevezett okkult tudományokban legjártaabb tudósoknak egyike dr. du Prel Károly teljes joggal mondja a következőket: „a szomnambulizmusnak előleges kimerítő ismerete nélkül a spiritizmust és médiumizmust alaposan megérteni nem lehet.” Ha valahol áll az a tétel, hogy minden elmélet szürke, úgy bizonyosan érvényes a szomnambulizmusra vonatkozólag, valamint a magnetizmusra is, de nem szabad a mesmerizmussal, vagy horribile dictu! A hipnotizmussal összezavarni.

E doktrínákról könyvtárak vannak összeírva anélkül, hogy azért ezeknek voltaképpeni lényegük fel lenne derítve, vagy kevésbé merész hipotézisre juthattak volna. Ezért okulva mindazoknak tévedésein, akik a hipotézisek labirintjébe bebonyolódtak, minden magyarázati kísérletet kerülni akarok, miáltal legbizonyosabban elkerülöm a veszedelmet, hogy vagy nekem kellene magamat dementálnom, vagy mások cáfolnának meg, vagy ami legkellemetlenebb lenne, hamis tudományt terjesztenék, s másokat tévútra vezetnék. Nem olyan nagyon nehéz az embernek kissé szerénynek lenni és az emberi tudás korlátoltságát beismerni!

Azt hiszem, hogy e tartózkodás nyílt bevallásával jobb és nagyobb szolgálatot teszek olvasóimnak, mintha az én szubjektív nézeteimmel gyámságot akarnék gyakorolni fölöttük, s mint dönthetetlen ítéletet akarnám rájuk kényszeríteni azt, ami a szigorúbb vizsgálat próbáját ki nem állhatná. Ennélfogva én csak a reális eseményekhez és személyes tapasztalataimhoz fogok szigorúan ragaszkodni, amelyeket saját házamban, 1/2 éven át az én szomnambulám mellett oly meggyőző módon tapasztaltam, ahogy én azt semmiféle könyvben megírva nem találtam. A médium egy fiatal, írni, olvasni nem tudó műveletlen, amellet normális, éber állapotában rendkívül korlátolt látókörrel bíró leány volt mindazon dolgok felől, amelyek az ő nyomorult kis tót falujának a határán kívül estek - következésképp csodával határos tünetmények voltak az ő szellemlátásai és távolbalátásai, valamint jövőbelátásai, gyógyszerek megjelölései, amelyek a hamisítatlan, minden kétséget kizáró bizonyítékok bélyegét viselték magukon.

Akkor ideám sem volt a szomnambulizmusról. De ez az én akkori járatlanságom, sőt tudatlanságom a szomnambulizmusban vastag tévedéstől óvott meg, amelyek esetleg előre alkotott maximák és betanult hamis tanok mellett könnyen tévelygésbe vezethettek volna. Őszintén, bár nem minden szégyenérzet nélkül szólva, be kell vallanom, hogy én abban az időben felületes és minden komolyabb gondolkozás nélkül élő ember voltam, akinek a maga hivatásán kívül csak a futó világi örömek és szórakozások iránt volt érzéke. Ez az éppen nem dicséretes tulajdonságom volt az oka annak, hogy dacára a delejesség iránt fölébredt élénk érdeklődésemnek, dacára a delejről hallott csodás gyógyítási sikernek gróf Szapárynál, amely akkor szájról szájra járt és a társadalmi köröket foglalkoztatta, a delejesség közelebbi megismerése mégis csak szándék maradt nálam, amely sehogy sem akart megvalósulássá érlelődni. De mégis ennek is megvolt az a jó következése, hogy a hamis teóriák érintetlenül hagytak, amit én csak most, gazdag tapasztalataim magaslatáról tudok kellően méltányolni, mert nagyon meglehet, hogy különben merész kísérletekre ragadtattam volna, melyek esetleg végzetes következményeket vonhattak volna maguk után.

II. RÉSZ SZOMNAMBULIZMUS(**)

Előzmények.

Midőn Abaujszántón letelepedtem, nem mondhatnám, hogy a közönség részéről valami fényes horoszkóp biztatott volna leendő praxisomat illetően az ott gyakorló öt hírneves és tág ismerettel bíró orvos oldalán. De a sorsomat intéző Gondviselés, amely kora fiatalságom óta egész életem pályáján örködött felettem, és amelynek kézzelfogható megnyilatkozására eddig is több alkalommal mutattam rá, mondom, ez a gondoskodó, vezető kéz itt sem hagyott cserben. Oly időszakban vezettem Szántóra, midőn ott és az egész hernád menti völgyben meg a Cserháton oly borzalmas váltóláz (malária-járvány) ütött ki, amilyenre a legöregebb emberek sem emlékeztek. Nemcsak, hogy néhány paroxizmus elsorvasztotta az embereket, hanem a hidegrázás alatt valóságos tüdő- és mellhártya-lobos, sőt hányszékelő, kolerás jelenségek fordultak elő, egyaránt rémítgetvén a betegeket és környezetüket. A szó szoros értelmében nem akadt ház, ahol egy vagy több ilyen beteg ne lett volna. Eszerint gyakran megesett, hogy egyetlen orvost sem talált helyben az orvost kereső vidéki nép rajtam kívül. Ilyenkor aztán a járókelők vagy jóakaróim hozzám utasították az embereket, kik közül egyesek még ha kocsin jöttek is, hogy orvost vigyenek magukkal a falujukba, más híján engem vittek. Tudvalevőleg a chinin hatásos panacea a váltóláz megszüntetése ellen, - habár gyökeresen nem is segít, amennyiben a visszaesésektől nem óvja meg a beteget, - de biztosan megszünteti a sokszor ijesztő szimptomákat. Erről még akkortájt a művelt osztály sem volt tájékozva, én pedig rendeltem e szert, s ennek révén csakhamar szárnyra kélt az én hírnevem, mint kiváló ügyes fiatal orvosé. Persze egyelőre csak az alsó néprétegben, mert tudvalevő, hogy az urasági kocsis vagy bevárja a rendes háziorvost, vagy üresen baktat hazafelé, de idegen orvost nem mer vinni, s inkább másnap jön ismét a városba. Ily módon nekem a járvány mindenesetre kapóra jött, és megmentett a kezdő orvosnak ama sivár sorsától, hogy rendszerint soká kell sóvárognia betegek után, s gyakran korgó gyomorral kell bevárnia azt az időt, míg létezéséről tudomást vesznek, hát még amíg bizalmat tud kelteni tudománya és személye iránt!

A tél beálltával mintegy varázsütésre megcsappant a járvány. Mindeddig még meg nem fejtett jelenség az, hogy járvány megszűnése után az egészségi viszonyok annyira javulnak, hogy alig akad szórványosan egy-egy beteg ember éppen úgy, mint ahogy öldöklő háborúk lezajlása után sűrűbbek a születések és a szokottnál több a fiúgyermek száma. Persze a hitetlen ember ezt könnyű szerrel azzal fejt meg magának, hogy a természet (!) helyreállítja a megingott egyensúlyt. Igen, helyreállítatik csakugyan az egyensúly, de vajon a vak természet hogyan bírja ezt elvégezni, amihez öntudatos elme szükségeltetik?!

Nos hát a megcsappant betegségek következtében nem csak magam, de többi kollégáim is többnyire otthon üldögéltek. Egy nap emeleti lakásom ablakából, melyből az országút egész hosszán végig lehetett látni, egy dunnák között elhelyezett beteget látok hozni kocsin, és azt, hogy egy ember mutatja a kocsis mellett ülő asszonynak lakásomat, majd a kocsis csakugyan a kapu felé tart. Leüzentem a cselédemmel, hogy ne bontsák ki a beteget a sok ágyneműből - meghűlhet, inkább magam megyek le, hogy ne kelljen a régimódi csigalépcsőn felfáradniuk. Beállítottam a kocsit a hosszúra nyúló kapualj alá, és ott óvatosan megvizsgáltam a csurgó izzadásban fekvő beteget. Még egy kis meleg levest is vitettem le neki. Az asszony pedig levitte a receptet a jó távolságban levő patikába, s onnan visszatérve, hazafelé indultak.

Néhány nap mulva a lakásom előtt egy fényes négylovas fogat áll meg. Egy kis levélkében finom női kézírásban Joób Ferencné sz. Pottornyai Etelka udvariasan felkér, hogy szíveskedjem kifáradni hozzájuk Fancsalra. A dolog nagy feltűnést keltett a városban, ahol Joób Ferenc fogatát ismerték; csóváltgatták fejüket az emberek, hogy milyen karrier ez, hogy engem már Joóbékhoz hívnak. Én meg nagy büszkén bundámba burkolózva fogadtam a járókelők szokottnál tiszteletteljesebb süvegelését, mert bár ezáltal belértékem egy fityinggel sem nőtt, mindazonáltal az emberek szemében mégis tiszteletreméltóbbnak tüntem élő. De hát ilyen gyenge teremtés az emberek legnagyobb része.

Sokat tűnődtem az egész úton, vajon hogy jutottam én ehhez a nagy kitüntetéshez - de sehogy sem bírtam a dolognak nyitjára jönni. Ahogy a kocsi befordult a kastély tág udvarára és az úrilak portáján megállott, ott guggolt egy ködmönös ember, és még a kocsi

hágcsóján álltamban megragadta a kezemet, hogy megcsókolja, majd hálálkodva dicsekedett, mily hamar kigyógyítottam én őt nagy betegségéből. Nem ismertem hamarjában rá. ő volt tudniillik az a néhány nap előtt hozzám hozott beteg; az „uraság bacsója”, ahogy magát megismertette. S e percben fellebbent előttem a rejtélynek egy parányi csücske és sejtettem, hogy a szegény bacsó révén kerültem én oly helyre, ahova titokban vágyva vágytam. És így jutottam abba a házba, amely színhelye lett ama megrendítő tragikus jeleneteknek, amelyek elbeszélésébe belekezdtem.

Kiváló előzékenységgel fogadtak és nyomban az ebédlőbe vezettek, ahol már az ebédet feltálalták. Asztalbontáskor már olyan otthonosnak éreztem magam e nyájas jó emberek között, mintha régi jó ismerősök volnánk. Be is vallották, hogy tulajdonképpen jelenleg semmi szükségük nincs orvosra, csupán megismerkedni szándékoztak velem, hogy adandó alkalommal gyógykezeljem a család tagjait. Nagyon vágytak - mondták - megismerni azt az orvost, akiről a bacsójuk valóságos dicshimnuszokat zengedezett finom bánásmódjáért, melyben nálam részesült. - E szegény bacsó bizonyára hallotta vagy esetleg tapasztalta is már egyik-másik orvosnak - sajnos gyakran divó - nyers, rideg bánásmódját a szegény néppel szemben. Pedig csupán humánus voltam irányában, mint ez az orvosnak fő-fő feladata minden hozzáfolyamodó paciens iránt, - a beteg néppel szemben pedig kétszeresen parancsoló kötelessége. A részvét, a szánalom minden szenvedő és szegény iránt különben is velem született tulajdonságom, ami azelőtt, hogy spiritistává lettem, - sok-sok léhaságom és fogyatkozásom mellett az egyedüli jó tulajdonságom volt, amelyre jóleső meglepedettséggel pillanthatok vissza. S íme, e csekély jó tulajdonságom által igazolva lőn édes apámnak amaz oktatása, hogy ne becsméreljem még a legjelentéktelenebb embert sem, mert nem tudhatom, hogy mily nagy, döntő szerep juthat annak osztályrészül életem pályáján. És csakugyan fordulópontot képezett az az óra, amidőn lábamat e faluba tettem, ahol három jobb családnak fészke volt, s akiknek tekintélye révén én az egész környék legkeresettebb és legnépszerűbb orvosává lettem. Sőt ennél is több - e családi körből indult ki az a végső impulzus, amely az én csökönyös elfogultságomat a homöopatiával szemben annyira megtörte, hogy már nem állottam többé annak elméleti tanulmányozásával foglalkozni. Ami utóbb betegeim ágyánál

megbecsülhetetlen lelki megnyugvást adott. Végül pedig rendeltetésem és életem tulajdonképpeni feladatához is a homöopátia révén jutottam, mert mint allopata orvos, sohasem nyílt volna meg előttem a Vay Katalin, illetve Adelma ajtaja. S mindennek indító eszköze - mint a guruló kavics a lavina képződésének - egy jelentéktelen, számot nem tevő szegény bacsó volt az emberek sorsát intéző bölcs és jóságos Gondviselés kezében. Megjegyzem, hogy azon idő alatt, amíg én allopata voltam, a Joób családoknak csupán férfi tagjait és gyermekeit kezeltem, a női tagok pedig kizárólag homöopatikusan kezelték önmagukat kisebb esetekben, míg komoly esetekben Miskolcra vagy Kassára hozattak homöopata orvost. És most Joób Ferenc családja két női tagjának, az asszonynak és édes anyjának lelki világával akarom megismertetni olvasóimat.

Pottornyay asszony a legideálisabb boldog házasságban élt vele rokonlelkű férje oldalán, aki egyike volt kora legtiszteltebb és legnépszerűbb férfainak Liptó vármegyében, hol a fiatal, 32 éves férfiút már az alispáni polcra emelték. Aki a 48. előtti állapotokat ismeri, az meg is érti, milyen zsánerű ember lehetett az, akit oly fiatalon tüntetett ki e magas, s akkortájt még nobile officiumot képező méltósággal egy egész vármegye közönsége. De gonosz féreg őrlötte szervezetét, tudniillik a tuberkulózis, mely hosszas betegeskedés után el is ragadta a férfikor delén levő embert. A teljesen megtört, s húszas évei közepén levő fiatal özvegyet Felsőmagyarország legelőkelőbb kérii rajzolták körül, - ő azonban mindenkit kikoszorozott. „Az atyát csakis az anya pótolhatja - nem teszem le az özvegyi fátyolt halálom órájáig, és nem adok két árva leányomnak mostoha apát; egész életemet kizárólag neveletésüknek, boldogulásuknak akarom és fogom is szentelni.” Magasszárnyalású, fennkölt lelkű művelt asz- szony létére kifogástalanul vezette két gyermeke nevelését, fejlesztgette minden szép és nemes iránti fogékonyságukat. De sajnos, testi fejlődésüket nem irányította helyes mederben - skrupulózusan gondozta, óvta őket minden „kártékony” szellőtől, ahelyett, hogy edzette és ellenállókká tette volna már csak az apjuktól öröklött terheltségük miatt is, úgy hogy üvegházi növényekként képtelenné váltak a külvilági zord viszonyokkal megküzdeni. E mulasztás meg is bosszulta magát. Felnevelte két leányát, s férjhez adta az idősebbiket egy árvavármegyei Kubinyi nevű nagybirtokoshoz, a másodikat pedig néhány évvel később fan-

csali Joób Ferenc vette feleségül. Jobban alig választhatott volna férjet a lányok számára; a lehető legboldogabban élt mindkettő férje oldalán és anyjuk gyönyörködött boldogságukban, bőven élvezvén áldozatának gyümölcsét bennük és két-két unokájában. Ám az Erynnisek a sötét fátum kaján végrehajtói, melyek e családra leselkedtek, csak ideiglenesen húzódtak vissza, folyton lesve a kellő percre, hogy boldogságuk közepette annál fájóbban mérhessék rájuk a sújtó csapást...

Egy megyei bál alkalmával, melyen Kubinyiné, mint bálkirálynő bámulat és hódolat közepette ünnepeltetett - egy kis meghülés következtében megkapta a tüdővést, s pár hónapi küszködés után követte atyját a családi sírboltba. Ki lenne képes ennek a Niobehoz hasonló sorsra jutott anyának fájdalmát, s lelkének megrendítő állapotát kellően körvonalazni vagy pláne leírni? A végképp megtört anya menekülve a gyászos színhelyről, átköltözött másik leányához Abaujba.

Szükség is volt a körültekintő házvezetőnőre, és az unokák nevelését irányító segítő kézre. Joóbné születésétől sokkal gyengébb, törékenyebb testalkatú vala nővérénél, természetére hasonló a mimozához, lelke szerint pedig valóságos angyal volt. Mindig nyájasan mosolyogva nézett nagy, könnyben úszó kék szemeivel, s nem hiszem, hogy valaha is képes lett volna haragra lobbanni vagy pedig bárkire és bármiért még csak megneheztelni is. Nem tudom, vajon kedves lényét ártatlan fehér báránnyhoz, vagy galambhoz hasonlíthatom-e inkább, de mindenesetre makulátlan tisztalelkű teremtés volt. Így például a menü összeállításánál soha sem kért csirkét ebédre, de ha feltálalták, szívesen megette. Azért titkolták el előtte, hogy csirke készül számára, mert fájlalta, hogy az ő kedvéért levágják és egész délig folyton nyugtalankodott, mintha hallaná a csirkének a haláltusában való hörgését és szárnycsapkodását.

Midőn Bécsből mint a homöopatiának meggyőződött híve kerültem vissza, végtelenül örültek a fanciesali úrnők, legjobban pedig Joób Ferencné, akit gyakran közbeneső nagy betegségekben, tüdő- és tüdőhártyalobban sikeresen kezeltem. Végtelen bizalommal ragaszkodott hozzám, és válságos esetekben minden rimánkodásom dacára sem akart hallani arról, hogy konzíliumra még más homöopata orvost is hívjanak. A beteg lobos állapotai nem voltak egyszerű természetűek, hanem a gümők lerakódási folyamatának

következményei. Több éven át őrlődött le a végeredményében végzetes kimenetelű processzus. De a szegény anya nem ámitotta magát, s tisztán látta az őrlő féregnek feltartóztathatatlan ádáz munkáját. De a beteg azért fennjárt, sőt derűs meleg nyári napon - de akkor is zárt üveges hintón - hozzám is ellátogatott. Végre közeledett a drámának utolsó felvonása; a szegény anya jól ismerte a katasztrófa közeledését jelző szimptomákat. Ágyba dőlt a beteg és azt többé el sem hagyta. Aminek e pár hónap alatt szemtanúja voltam, az felülmúl minden emberi képzeletet. Bár folyton sírt és zokogott a szegény anya, mégis mindig mosolyogva nyitott be beteg leányához, s mindig olyas mesével hozakodott elő, amiről tudta, hogy az a beteg ajkára mosolyt fog varázsolni. Többnyire a két leányka körül forgott a mese szövege - hol valamely bábé bölcs mondtasát adta egyik vagy másik szájába; hol megint egy ártatlan gyermekcsinyt fundált ki, amely valami bájos gyermeki vonásban csúcsosodott ki - szóval kifogyhatatlan volt új meg új mesék kitalálásában, és célját soha sem tévesztette el, sikerült neki mosolyt csalni rajongón szeretett madonnaképző gyermeke ajkára. Kimenőben is rendszerint mosolygott, de amint az ajtó bezáródott mögötte, imént még mosolygó arca ijesztő kifejezést öltött. Futott a folyosó végére és zokogva tért szobájába, hol jajveszékelve omlott térdre. Mielőtt azonban a beteg szobájába ment volna, hideg vízzel locsolta meg arcát és szemére szemvizet borogatott, hogy kisírt szeme el ne árulja. S mielőtt átlépte volna a betegszoba küszöbét, előbb megállott, lecsillapította háborgó szívét és fékezte fel-felcsukló zokogását, ötvenkét éves orvosi praxisomban sok megrázó tragikumnak voltam szemtanúja a halállal vívódó betegek körül - de a hős babérkoszorúja mégis csak ezt az asszonyt illeti. Mi is a férfinak haláltmegvető rettenthetetlen hősiessége ennyi hónapon át naponta tanúsított emberfölötti önmehtagadással és önfékezéssel szemben!

Közeledett a finálé. Feltűnt előttem, hogy pár napja nem küldtek kocsit érettem, végre aztán megjött és szokás ellenére nem hozott levelet, hanem a kocsis szóval mondta meg, hogy a fiatal nagyságos asszony nagyon kéret, hogy siessek ahogy csak lehet. Még ilyesmi nem fordult elő. Kődös, nyirkon idő - február vége vagy március eleje lehetett; majdnem feneketlen sárban alig bírta vontatni párolgó négy erős ló a kocsit, holott én repülni szerettem volna. Végre kiértünk; a házbeliek nem hallották a kocsi zörgését. Betértem az

ebédlőből a betegszobába - a család pedig a szomszédaszobában várt engem nyugtalanul.

A beteg egyedül volt - nem változott meg az arckifejezése mióta utoljára láttam. De szinte idegenkedve láttam, hogy az ágy el volt húzva a faltól a szoba közepére. Később megtudtam, hogy ez a beteg kívánságára történt, hogy minden oldalról hozzá lehessen férni. A szokott nyájas mosolygással fogadott és elémbe nyújtá alabástromszerű finom kezét, mondván: „még sohasem vártam doktor urat annyira türelmetlenül, mint most. De nem is a doktort hívtam magamhoz, - arra már nincs szükségem, - hanem a jó, hűséges barátot kértem és vágytam ez órában magam mellett látni.” Jól ismertem ezt az angyali, erőshítű, a haláltól nem félő teremtest, nem kockáztattam tehát semmi banális vigasztaló frázist. Hallgattam. Megkért, hívjam be a szomszéd szobából édesanyját, férjét és a helybeli evangélikus lelkészt. Ahogy beléptek, azt mondta, hogy sötét van, gyújtsanak gyertyát, - pedig déli óra volt. Ágya körül sorakoztunk: én az ágy alsó végén, szemben a beteggel; a lelkész az ágy hossza végén oldalt hozzám, mellette a férj és az ágyfej mellett az anya. Engem hívott magához. Megköszönte több éves fáradhatatlan szeretettel végzett orvosi ténykedésemet s megkért, legyek oltalmazója és éppoly hű barátja gyermekeinek is, mint aminő irányában voltam. Mindnyájan magunkba fojtottuk a kitörni készülő zokogást.

Aztán odahívta a lelkészt; megköszönte azt a sok vigaszt, amit a tiszta krisztusi hit magyarázatával csepegtetett belé. Majd megköszönte férjének azt a boldogságot, amit gyöngédségével és szeretetével teremtett számára. Bocsánatot kért tőle, hogy nem volt képes háziasszonyi és hitvesi kötelességeit kellőképpen teljesíteni. Végre elbúcsúzott édes anyjától, meghálálva mindazt a végtelen szeretetet, amelyet szakadatlanul reáárasztott, valamint azt a sok lemondást és önfeláldozást, amelyet egész életében emberfölötti lélekerővel kifejtett. Megjegyzem, hogy minden szót szokott csengő hangján s minden fennakadás vagy nehézség nélkül mondott, mialatt csodás nagy kék szemének tisztasága és arckifejezése távolról sem sejtették haldoklását. Végre felkérte a lelkészt, hogy mondjon egy Miatyánkot; azt is a szokott csengő hangon, csukott szemmel mondta utána. Aztán kinyitotta szemét, s égre szegezve mondta: „Én Istenem, kegyelmes Atyám, a te szent kezeidbe ajánlom halhatatlan

lelkemet. Ámen.” Az ámen elhangzása után - egy mély sóhaj és elrepült a lelke.

Megkövülten, mintegy odaszegezve álltunk ott néhány percig, azután az anyja közelebb lépett, lefogta szemeit, kivett a zsebéből egy tiszta fehér zsebkendőt s felkötötte az állát. Majd arca hirtelen félelmetes, vad, merev kifejezést öltött. Mutató újját szájára téve suttogva, de szinte fenyegetőleg mondta: senki ne nyúljon hozzá; ő az enyém s ez az utolsó munka csak engem illet. Megmosta és megfürösztötte a megboldogultat, aztán letérdelt az ágy mellé, s megcsókolta kezeit. Ide-oda támolyogva, roskadozó lépésekkel hagyta el a halottas szobát, míg kiért a folyosóra, s onnan az udvar közepére. Ezt a jelenetet nem lehet még hozzávetőleg sem leírni. Mindaz, amit heteken, hónapokon át magába fojtott, most elementáris erővel tört ki belőle; sikongott, tombolt, haját tépte, míg végképpen ki nem merült és ájultan össze nem roskadt. Bevitték szobájába, két napig feküdt az ágyban étlen-szomjan, hallgatagon. A temetésre felkelt és eléggé fékezte magát. Aztán pedig azt mondta, hogy megadással akarja viselni keresztjét, amíg az Atya le nem veszi róla. Addig pedig kötelesség vár reá - az anyátlan árvák gondozása és nevelése. De csak néhány évig tölthette be eme rárótt feladatot. Rövid betegség után Istenbe vetett hittel és bizalommal, amint a keresztet hordta, épp oly nyugodtan vált meg az élettől. Hej, - Istent és a lélek halhatatlanságát tagadó testvérek, - bár ti is úgy okultatok ebből a történetből, mint ahogyan én okultam rajta.

Az én szomnambulám. ()**

És most rátérek tulajdonképpeni tárgyamra: a szomnambulizmusra. Emlékezni fognak még tisztelt olvasóim, hogy én az 1849-ik év tavaszán főorvosom ágya mellett láttam legelőször a delejes erőnek bámulatos hatását egy honvéd törzsorvos által delejezett víz által, amely reám oly nagy hatást gyakorolt, hogy elhatároztam magamban ennek bővebb tanulmányozását, mihelyt viszonyaim engedik. Azt is említettem, hogy elmúlt egy évtized anélkül, hogy ezen elhatározásom megvalósítására komolyan csak rá is gondoltam volna. (Tudva van, hogy a pokolba vezető út is jószándékkal van kikövezeve.) De úgy látszik, hogy a Gondviselés tanácsában el volt határozva, hogy a delej tanulmányozása fogja életpályámnak kiegészítő részét alkotni: ennél fogva az én közönyösségem nem

képezhetett állandó akadályt Isten céljaival szemben. Mert egy lény sem képes Isten által kiszabott rendeltetését elkerülni.

Az ország felvidékének egyik sarkából úzte hozzám egy nap egészen váratlanul a Gondviselés a magnetizmus tanulmányozásának szubsztrátumát, egy igénytelen, sápadt fiatal leány személyében, mintegy ezt mondván: nesze, itt van! Próbáld meg tovább is közönyös maradni rendeltetéseddel szemben.”^{7*)}

Ez a leány serdülő korától kezdve magától fejlett szomnambula volt, tehát autoszomnambul, nem mesterségesen képzett szomnambula. Ez kétségtelenül kegyelmi ajándéka volt Istennek, mely az én voltaképpen életfeladatomat bevezette s amely nélkül én nem egykönnyen lettem volna a spiritizmusnalc megnyerhető. Ez a szomnambula volt egyszersmind reám nézve az előkészítő, a szellemtanok Jánosa, amely tan előharcosává lételemet kell feladatomul tekintenem.

Minthogy a következő ciklusnak főszereplője - mint bizonyosra vehetem - az olvasónak figyelmét és érdeklődését teljes mértékben le fogja kötni, helyénvalónak látom nem mellőzni

⁷ *) A különböző interpellálókat meg akarom előzni, akik bizonyosan nagy emphasisal fognak felkiáltani: ahogy férhet össze a kettő: rendeltetés és szabad akarat? E kettő kizárja egymást.” Semmiképpen nem, Uraim! Isten nagy bölcsességének műve, hogy a kettő szépen megfér egymás mellett). Az egyetemes világtörvény, amely kötelező mindenkire, így hangzik: Elő haladás! Szakadatlan előhaladás a tökéletesség felé! Ebbe az előhaladási törvénybe van az ember befoglalva és munkálkodnia kell a saját előmenetelén és ugyanakkor az egyetemes előhaladást is munkálnia kell. Ezt nevezik a szellemek összetartásának (szolidaritás). Az ebben való részesülésének mértéke szabad akaratától függ. Egy ideig gátolhatja, megállhat, mígnem végre derengeni kezd előtte az a megismerés, hogy csak saját szenvedéseit hosszabbítja, előhaladását késlelteti, ha tovább is macacsl megmarad visszás akarata mellett. Ez a szabadakarat a legnagyobb kegyadomány Istennek, elidegeníthetetlen tulajdona minden szellemlénynek. De mégis az isteni bölcsesség nem adhatta ezt meg korlátlanul az embernek, mert visszaélt volna vele. Ennélfogva Isten az akarat szabadságát csak bizonyos határok között adta meg; ez a határ az ő rendeltetése, de rendeltetésének keretén belül akarata szabad, csak rendeltetésének kötelekei alól nem oldhatja föl magát. Azaz: azon viszonyok közül, amelyekbe őt az isteni bölcsesség helyezte, s amelyek őt előhaladásra vezetik, nem bontakozhat ki, ellenben szabadságában áll ezen viszonyoknak engedni, hozzájuk simulni s ezeket saját előhaladására kihasználni.

egyetlen mozzanatot sem, ami e leány személyiségére vonatkozik, mert az előforduló eseményeket és tüneményeket csak úgy lehet helyesen megítélni és kellőleg méltányolni, ha az összes legapróbb részletek is kezeinkben vannak. Ennélfogva kérem a tisztelt olvasót, halassza el a hosszadalmasság és terjengősség miatt emelhető szemrehányást addig, míg végül az egészet áttekintheti.

E leány, mint szüleinek egyetlen gyermeke, szemefénye is volt azoknak és különösen az édes anyja dédelgette és óvta még a szellőtől is, mint valami üvegházi növényt. Ez a dédelgetés és kényeztetés is nagyban hozzájárult ahhoz, hogy ennek a természet által is gyengének alkotott teremtesnek veleszületett gyengeségét állandóvá tegye és testi fejlődését hátráltassa. A szülőknek azonban oly mérsékelt volt a jövedelmi forrásuk, hogy ez nem volt elég arra, hogy a leány mellé tanítónőt vegyenek a házba. A községben, ahol laktak, iskola nem volt, s az anyja a gyermeket Eperjesre vagy Kassára csak egy napra is a világ minden kincséért el nem küldte volna iskolába. Így nőtt fel a gyermek, csókolgatások, cirógatások közt, játékkal vagy semmittevéssel töltve idejét. Minden kívánságát a lehetőségig teljesítve látta, egy rosszalló szóval, egy szigorú tekintettel sem találkozott soha. Oh, ez a majomszeretet! Az ehhez hasonló anyai vakszeretet abban a téves gondolatban ringatja magát, hogy ő a valódi anyai szeretetnek eszményképe, holott valójában a legvastagabb önszeretetnek a példányképe csak. Mert fájna a szíve, ha a gyermektől valamit megtagadna, ha megdorgálná; ez oly fájdalmat okozna neki, hogy elviselni nem bírná és inkább a gyermeket lakoltatja meg érte. Az én anyám könnyeket hullatott titokban, ha engem meg kellett büntetnie - ezeket a könnyeket és szívfájdalmakat az én javamra hozta áldozatul. De ez az áldozat a szeretet bizonyossága és ez nem is esik oly igen nehezen; ragyogó példáját adta ennek maga Krisztus Urunk.

Ez a vélt jó anyja egy pillanatilag sem gondolt gyermekének jövőjére, hogy az adott viszonyok között mi fog lenni ebből az ilyképpen rosszul nevelt, elkényeztetett leányból? Hát még ha árván talál maradni és idegen emberek rideg bánásmódjának lesz kitéve, s létfenntartásáról magának kell gondoskodnia, erre már egyáltalában nem gondolt, Pedig ez az eset következett be... Az anyja meghalt, amikor a szegény leány alighogy serdülő volt. Azokkal a szükségletekkel, igényekkel és kötelezettségekkel szemben,

amelyeket az élet kíván, bizony az eddig nyert nevelésében még a legkisebb erkölcsi tartalékkal sem bírt, amelyeket azok ellenében fegyverül használhatott volna. Kétségtelenül nagy kegyelem egy testvérszellemnek alkalmat és eszközt nyújthatni előhaladásának pályáján földi feladatának betöltésére, de egyszersmind súlyos felelősséggel járó feladat is, hogy ne kelljen mu-

lasztásaiért vagy saját hozzáadásaiért önmaga ellen vádaskodnia és magának fájdalmat okoznia akkor, amikor majd a szellem megismeri, hogy védencének földi pályáján követett visszás és fejesztett ⁸nevelése az ő lelkiismeretét terheli.

Az özvegyen maradt apa a magányhoz nem szoktatott gyermekhez volt kötve, mellőle nem távozható s így keresetében meg volt

Krisztus az ember rendeltetését és szabadakarata korlátolt voltát e rövid mondatban fejezi ki: avagy megnövelheti-e valaki csak egy singgel is a maga testét, vagy elveheti-e belőle valaki? Senki sem képes magát kiszabott rendeltetése alól feloldani. Ha p. o. valakire szegénység van szabva, azaz ha valakit szegénységben eltöltött földi élet vezethet előhaladásra, az soha sem fog jó módba jutni. De megvan a szabad akarata arra, hogy szegénysége mellett derék, becsületes, munkás, mocsoktalan ember legyen, aki önmegadással és bizalommal hordozza sorsát ... Ha gazdagság jutott neki osztályrészül, megvan a szabad akarata feleslegét szükségben levő embertársainak segélyezésére fordítani, vagy feladatát félreismerve, önző szűkkeblűséggel elzárkózni tőlük. Az ember szabad akarata korlátozó rendelkezést a kalitkába zárt madarakéhoz lehet hasonlítani. A kalitka határokat szab mozgásának és tehetségének, de azon belől kedve szerint mozoghat és ugrálhat. Én szintén felvettem a kérdést, hogy mi lesz akkor, ha az ember akarata nem alkalmazza rendeltetéséhez s azt használni nem akarja?

Felelet: Akkor Isten olyan sorscsapásokat bocsát rá, amelyek az ő elfojtott ismeretét felköltik, hogy akarata megtörjék. Ezeket a csapásokat nem határozta meg Isten eleve, - amint azt az emberek hiszik, hogy büntetésből bocsáttatnak rájuk - hanem ezeket maga vontta magára az ő visszás akarata által, pedig ettől megkímélhette volna magát, ha feladatának hódol.

Kérdés: Ha mégis az ember akarata még e sorscsapásokra sem reagál, - mi lesz akkor az ő feladatával? Betöltetlen marad ez esetben? Felelet: Isten akarata és célját egy teremtett lény nem képes zátonyra juttatni. Ha mindazok a sorscsapások makacszkodó akarata nem tették hajlandóvá rendeltetésének betöltésére, úgy neki azon a helyen, ahová Isten állította, semmi keresete nincs többé. Ilyen esetben ugyanazt teszi, amit egy földi fejedelem is tenne, ha egy követe valamely idegen udvarnál urának érdekeit nem képviseli; egyszerűen visszahívja és küld helyette mást. Az állás nem maradhat betöltetlenül. És bizonyára Isten nincs zavarban a pótlendő ember miatt, mert megszámlálhatatlan embere van minden posztra.

gátolva anélkül, hogy ez áldozattal az anyát pótolhatta volna. Elhatározta tehát, hogy anyát szerez a gyermeknek: megnősült és -szerzett neki egy mostohát... Ezzel örökös békétlenség lépett be a családba: civódás, vádaskodás, szemrehányás, siránkozás, röviden: harc és háború. A mostoha anyának sem értelme, sem érzéke nem volt a különös hajlamokkal bíró és természetellenesen nevelt leánygyermekkel szemben. Emennek viszont sem gyakorlottsága, sem képzelete nem volt arról a szükségéről, hogy a megváltozott viszonyokhoz alkalmazkodnia kell. Egy napon, amikor az összeütközés a mostoha és a leány között igen heves volt, a leány felhasználva egy kedvező pillanatot, fehérneműit és egyéb cók-mókját batyuba kötötte és elindult a nagyvilágnak. Az apa távol lévén, a mostohának eszeágában sem fordult meg, hogy utánamenve visszahozza, sőt a viszonyokra gondolva, kész volt aranyhidat készíteni a futó ellenség számára.

A leány gyalog utazott, mert kevés pénzecskéje nem engedte meg, hogy kocsit fogadjon, vagy vonatra szálljon. De aztán nem is tudta volna megmondani, hogy voltaképpen hova is akar menni? Kiment az országútra anélkül, hogy megállt volna, hogy ott leüljön, vagy helyet keressen. Ment valami homályos, öntudatlan sugalmazástól üzelve mindig tovább és tovább, csak megpihenve vagy valahol meghálva. Így mult el több nap, mignem vagy húsz mértföldet haladt, s Abaujszántóra érkezett. Ott megállt és valami helyet, szolgálatot keresett.

Vannak emberek, kik mindenben a véletlent látják; azok bizonytalán itt is az emberek sorsát vakon intéző véletlenre fognak hivatkozni, amely csodálatos módon, még az okos emberek sorsát is, amikor már a maguk eszével semmire sem tudnak menni, eligazítja! Mért nem állapodott meg ez a leány Eperjesen vagy Kassán, hogy ott keressen valami szolgálatot magának, hiszen Eperjes és Kassa az akkori Abaujszántóhoz képest valódi székvárosok voltak. Mért nem volt sehol maradása, pihenése, csak egyedül Szántón, ahol kevesebb reménye lehetett arra, hogy kenyerét megtalálja? Ám büszkélkedjenek a materialisták és hitetlenek az ő őszekkel: a majommal; ám tálalják föl lelkük nyugodalmát abban, hogy legfontosabb ügyeiket a tartalom és lényegnélküli vak véletlen igazgatja, s bízzák reá életpályájukat: én részemről sokkal jobban érzem magamat, mint Istentől származott teremtés az ő bölcs

igazgatása alatt, amelyben a vaksorsnak és véletlennek helye nincsen. „Egy hajszál sem esik le fejedről Isten akarata nélkül”, mondja Krisztus. És egyike azon megvilágosodott magas szellemeknek, akiknek megengedte Isten, hogy az ő gyermekeivel foglalkozzanak: *Emmanuel*, - ki ugyan nem a tisztán maradt elsődök közül való, de már magasra tisztult szellem - mondja: „Ti emberek fogalmat sem tudtok magatoknak alkotni az egyes lények külön vezettetéséről; ha ezt látnátok, akkor az Istenben való bizalom oly magasan fellobogna közöttetek, hogy a kételynek minden árnyéka örökre eltűnnék életetekből.”

A szegény teremtés nem egykönnyen tudott valami nekivaló foglalkozást találni, mert dologra gyenge volt, tanulni nem tanult semmit, még kézimunkát sem, és emellett félszeg és ügyetlen volt. Röviden: összevéve sem tanult egyebet, mint bábuinak ruháit megvarrogatni. Itt egy divatárusnőnél kért magának helyet, mint tanulóleány; ott a hosszú varrótűvel nem kell varrótalentummal bírni. Ott valóban megtalálta a nekivaló helyet, de ezek nyers, durva emberek voltak, minden tekintet, minden gyöngéd érzelem nélkül, akikkel kevésbé érzékeny természetű is nehezen tudott volna összeférni. Ez embereknek durvasága annyira ment, hogy egy nap e szegény teremtéssel szemben tettelegességre vetemedtek. Sirva, zokogva futott ki a házból, amely előtt összecsődült az utcai nép.

Felejthetetlen jó anyám halála után (1856) atyámat és hajadon nővéremet vettem magamhoz. Nővérem jegyben járt, s csak igen rövid idő volt hátra a menyasszonyi kelengye összeállítására. Abban az időben még nem voltak varrógépek, mindent nagy fáradsággal, kézzel kellett varrni. Feleségem többfelé adott megbízást egy kisegítő varróleány keresésére, s azon összecsoportosult tömegben - mely e különben is rosszhírű család kvalifikálhatatlan durvasága ellen állást foglalt - többen voltak azok közül, akik megbízást kaptak, s ezek mindjárt hozzánk vezették a síró leányt, őszintén bevallotta nekünk, hogy varrni ném tud és a varrást nem is tanulta. Feleségem és nővérem nagy részvétellel viseltettek az elhagyott leány iránt. Elhatározták magukban, hogy türelemmel és kímélettel tanítgatják a varrás elemeire, konyharuhák beszegésére és a szolgálók fehérneműinek készítésére, de semmi szín alatt el nem küldik. Ily módon beállították hozzánk, mint tanulóleányt anélkül, hogy valaki sejtette volna, hogy mi rejlik benne

és mily fontos tényezője lesz az én hivatásom fejlesztésében. Ez 1861-ben történt.

Első szomnamtul jelenségek. Térbeli távolbalátás.

Ennek a szomnambul-leánynak alakját és arckifejezését oly elevenen tudom lelki szemeim elé idézni, mintha csak elevenen állna előttem. Ez annyiban nevezetes, mivel ezt más személyekről abból az időből - még megboldogult atyámról sem mondhatom el. Ennek a szegény teremtsnek egész alakján nem volt semmi, ami kellemes benyomást tett volna az emberre. Termete ugyan elég magas és sudár volt, de ennek hatását a keskeny vállak, a csapott mell és a hanyag magatartás érvényre jutni nem engedte. Sápadt, a betegség lehellelte által bevont színtelen arcbőre, alacsony, nyomott homloka, aránytalan arcvonásai még a virágzás kora előtt elhervadt lénynek benyomását tették a szemlélőre. Csak sötét pillái által árnyékolt szemei, melyek a gazella tekintetére emlékeztettek, mentették meg őt, hogy a rutak közé ne számíttassék.

De viszont nem lehetett egyhamar oly ártatlan, jóságos tekintetet találni, amelyből olyan tiszta, ártatlan léleknek mélysége tükröződött volna vissza, mint ezé, amely az ő kékes és nedves szemfehérenek közepébe helyezett acélkék szemeivel mindenkinek szívébe lopózott. Az én nemesszívü nővérem azonnal a maga szenvedéseinek társát ismerte fel benne, akit az övéhez hasonló veszteség az anyátlan árvának sorsára juttatott, és szívének azon helyéről, ahol előbb jó anyánk székelt, valamely vibráció következtében a részvétnek egy kis hulláma csaphatott át a hasonlóan hangolt szívhez, mely azt készséggel elfogadta és mint hálaérzelem vibrált, rezgett vissza. A szellemeknek akár testben, akár testen kívül legyenek ily kölcsönhatásuk, örök törvényen alapszik, és egyszersmind hatalmas emeltyűje a szellemvilág fejlődési folyamatának, általában koronáját képezi a szellemek szolidaritását fenntartó isteni örök törvénynek.

Ezek a láthatatlan kölcsönös összeköttetési szálak voltak az első gerendái a rokonszenv hidjának; csakhamar követte ezt a részvét érzését az ennél sokkal melegebb érzelem: a „szánalom” e szegény elhagyott leánynak sivár, vigasztalan helyzete iránt támadt könyörületesség érzése. De bár az én potencirozott testvéri, feleségemnek pedig példásan ideális nővéri szeretete - amely közbe

legyen mondva, mind a mai napig nem gyengült - vette körül, mégis ezek az anyát nem pótolhatták. - Anya, mily nagy horderejű szó ez! Lehet-e vajon egyáltalában anyát pótolni? - Egyebekben megvolt mindene, amit csak szíve, lelke kívánhatott, ami e boldogtalan gyermeknek vigasztalan helyzetét még szembeszökőbbé tette.

Nővérem arra törekedett, hogy barátságos, gyöngéd előzékenységgel sivár helyzetét feledtesse vele és szenvedései tövisének hegyét megtompítsa. A maga szobájába vitte fel, megosztotta azt vele, s számára a maga nyoszolyája mellett vettetett ágyat. Mint minden jó tett, a maga hatásában törvény szerint jótékony következményeket von maga után azokra, akiktől a tett származott, itt is nővérem szívjóságának jó következményei nem maradtak el.

Itt azonban kényszerülve vagyok olvasóim érdekében a könnyebb megérthetés céljából az események folyamát megszakítani, mivel a tisztelt olvasó e felvilágosítás nélkül nem tudná magát tájékozni. Ezt lehetőleg rövidre szorítom, csak annyira terjeszkedem ki, amennyire olvasóim tájékoztatására szükséges, aztán majd a továbbiakban kimerítőbben, alaposabban fogok róla beszélni.

A szomnambula, szellemi látó, clairvoyante, egészen sajátosság teremtés, aki teljesen különbözik a közönséges normális embertől. Nappal általában olyan, mint más ember ébren. De már a szomnambulának álomban teste mintegy megbénulva fekszik, ellenben szelleme annyira szabad, hogy előtte semmi korlát, fal, távolság nincs, sőt bizonyos fokig sem múlt, sem jövő előtte elzárva nincsen. Egyetlen gondolatot vagy érzelmet előtte eltitkolni nem lehet, mindez úgy áll előtte, mint nyitott könyv, és amit abból olvas, az való, reális, csálthatatlan igazság. Az ilyen szomnambul álomban emlékszik minden előző szomnambul-álomra, - arra is, amit nappal éber állapotban tett. Megfordítva, mindabból, amit szomnambul-álmában tett, gondolt, érzett, nappali ébrenlétében abszolút nem tud semmit; sőt ami több, még csak távoli sejtelve sincs arról, hogy ő szomnambula.

De hogy a szellem akadálytalanul betekinthesse az embereknek dolgaiba, gondolataiba, érzelmeibe, szándékaiba, stb., továbbá, hogy képes legyen a megtörténtet elbeszélni, különösen, hogy valakivel beszélhessen, gondolatait vele kicserélhesse: erre a feltételeknek egész sorozata szükséges, egy rakás akadályt kell elhárítani, enélkül a szomnambul környezetére s az egész külvilágra

nézve néma gyermek marad, kit a saját anyja sem tud megérteni. A legszükségesebb mellőzhetetlen feltétel, ami nélkül egyáltalában semmire sem lehet menni, az egyenlő od-fluidikus hangulat, bizonyos delejes fluidikus kölcsönhatás a jelenlevő személy és a szomnambula között. Annak jószívű egyénnek kell lennie, tiszta emberbaráti érzelemmel, különösen maga a szomnambula iránt. Voltaképpen ilyennek kellene a szomnambula delejezőjének lennie, ami a szomnambul könnyed, tartós működésére elmulaszthatatlan.

Ez alkalommal nekem kellett e személynek lennem. De a személyi viszonyok és körülmények olyanok voltak, hogy azt egyelőre mint lehetetlent, kizártnak kellett tekinteni. Ennélfogva nővérem volt hivatva arra, hogy mint közvetítő személy átmenetileg, - mint szurrogátum, - a delejező szerepét magára vegye.

És most felveszem a megszakított fonalat. Az én nővéremnek nemesen érző szive azonnal meg tudta magának nyerni ezt az érzékeny teremtést. Csak a két fél ód-fluidjának kiegyenlítésére volt még szükség; ez is megtörtént éjjel a két ágyban; nappal pedig a varróasztal melletti közelség folytán, és a két kiáradó ódfluid asszimilálódott egymással. Ezek a szellemi és lelki feltételek elégségesek voltak a kezdetre, hogy a szomnambula dacára egy második személy közvetlen közellétének beszélhetett *nem ő hozzá, nem ő vele*, hanem az ő jelenlétében.

Helyesen nevezik a franciák a szomnambul állapotot clairvoyance-nak, világosan látásnak, mert az illető személy valóban világosabban, tisztábban lát, mint ébrenlétében; de állapotát álombanlevőnek éppen nem lehet mondani, ahonnan én ezután mindig „tisztánlátásnak”, vagy világos látásnak fogom nevezni, bár *szellemi látásnak* (világoslátás és tisztánlátás közönséges látásra is használtatik) is lehet nevezni. *Az idő, amelyben ez az állapot ennél a leánynál akkor következett be, amikor a rendes álom világoslátásba ment át, az éjjel utáni idő volt.*

Nővérem igen éber, csendesén alvó volt (talán minden menyasszony ilyen?), s néhány napon át érthetetlen lassú mormogást hallott; néhány nap múlva néhány érthető szót, azután egész mondatokat, végre egész beszédek voltak. **Szemlélései, festései csodálatos eseményeknek, amelyeknek substratuma ennek a leánynak műveltségi és értelmiségi fokát messze túlhaladta.** Annak oka, hogy a szomnambula mindezt nem nővéremhez intézve mondta el,

az, hogy a szomnambula az ő világlátásában rendszerint az ő delejezőjéhez szokott beszélni, aki ez esetben én lettem volna, de az én akkori minőségem és egyéb viszonyaim egyelőre sokkal hátrább állottak, mintsem hozzám beszélhetett volna.

Az a rokonszenv, amely a két leány között gyorsan kifejlődött és erősödött naponta a kölcsönös odfluid kicserélése folytán, mely a testi közellét folytán jött létre, tette lehetségessé, hogy a leány - nővérem jelenlétében - szellemlátóvá lehetett, és szelleme a végtelen térben akadálytalanul csaponghatott. De beszélni még mindig nem tudott, hanem csak mormogni és ezt is csak azáltal, hogy a két fluidum egymást vonzotta, s azok így kicseréltek és áthasonultak. Ily módon lassanként elérte a lehetőséget, hogy mind világosabban és tisztábban beszélhetett, de azért nem övele vagy öhozza, tudniillik nővéremhez, hanem az ő közelében semmi sem gátolta a szomnambulát abban, *hogy beszélhessen*.

Nekem mindezekről akkor még sejtelmem sem volt. Nagyon el voltam foglalva hivatalos teendőimmal és privát praxisommal, és jó lelkiismerettel mondhatom, hogy hivatásomat komolyan vettem. Hosszú időn keresztül nem aludtam ágyamban, nem ettem asztalomnál és már arra sem emlékeztem, mennyi ideig volt már a leány a házamnál, mielőtt otlétéről tudomást vettem volna; ő tudniillik nem volt szemrevaló és szinte szégyenllem bevallani, hogy ez az én akkori gondolkozásom szerint hiba volt.

Feleségem szintén rokonszenvezett a leánnyal, és ő is ott ült a varrósztalnál egész nap. Ily módon lassanként ő is részt vehetett a csudadolgokban, midőn a leány szellemi látásának ideje elérkezett. Feleségem Dumas regényéből olvasott valamit, a dr. Balsamo delejezőnek clairvoyance betegéről, de ezt csak a regényíró fantáziája szüleményeként tekintette, és most e tünetem irányt az én érdeklődésemet fel akarta kelteni. A két nő egymás között értekezett erre vonatkozólag, míg végre feleségemből kipattant, hogy a leány álmában igen különös dolgokat beszél. „Ne adjatok neki sokat enni este, majd akkor nem álmodik és nem fecseg olyan sokat.” Ennyiből állott az én egész bölcsességem abban az időben. Mondtam már fentebb, hogy én nagyon felületes és világias voltam, de még más vallomást is kell tennem, azt tudniillik, hogy felfuvalkodott és önhitt voltam és ellentmondást nem egykönnyen tűrtem. Az én gyors karrierem és a gyakorlatban elért sikereim elbizakodottá, ön-

túlbecsülővé, másokat kicsinylővé tettek. Hiszen ilyenek az emberek általában. A kedvező körülmények által előidézett sikereket maguknak tulajdonítják, sokat építenek rájuk; de ha valami nem sikerül és csizmadiát fognak, fiaskót vallanak: bűnbakot keresnek - csak magukban nem keresik a hibát.

A két nő kezdetben tartózkodva, majd komolyabban, végül sürgetve hívott fel, hogy vizsgáljam meg, ne vonakodjam s ennek a szokatlan dolognak nézzek utána. „Asszonybeszéd, oktalanság! Ti képzelődtek, magatok csináltok magatoknak rémképeket, hagyjatok békében a ti csodáttokkal!” Volt erre az én feleletem. De mindenek dacára kíváncsiságom fel volt izgatva, csak a kevélység mondott még nem-et, bennem ez nem bírt meghajolni. Ugyanezt tapasztaltam később sok oldalról, s mindannyiszor emlékezetembe idéztem, hogy én is ilyen elítélő voltam már előzőleg, s éppen ezért nyugodtabban, kíméletesebben ítélem meg a gyanúsító és hitetlenkedő embereket, akik mindenütt humbugot szimatolnak.

Ekkor egy véletlen esemény történt, amely döntő fordulatot adott a dolognak. Egy éjjel, amikor még mindig csak monologizált, nagyon kitört az én kocsisom ellen: „Ez a nyomorult zsvivány, hálátlan fickó, a lovászyereket, akit az ő ura nagylelkűen azért vett fel, hogy rajta könnyítsen, éppen most tanítja be, miképpen kell urát meglopni. De - mondta fenyegetve - ez nem fog neki sikerülni, én meg fogom hiúsítani.” Kocsisom ugyanis részeg fővel, saját hibájából lábát törte: természetesen én mindent megtettem ápolására és helyettest vettem fel. De ő félt, hogy állását el fogja veszíteni, hogyha munkaképtelensége sokáig tartana, én tehát a magam költségére egy fiatal suhancot fogadtam, aki őt, amíg megerősödik, a munkától felmenti. Ez volt az, akit a szomnambula szavai szerint lopni tanított, akit azonban az ő ébersége le fog álcázni. Ez persze meggyőző esemény lenne, ha bebizonyulna.

Ekkor én mindenekelőtt cselekvőleg léptem föl, nem azért, mintha nagy súlyt fektettem volna arra, hogy a kocsis egy kevés zabot, hájat, olajat stb. ne lopjon. A pénzérték nálam sohasem játszott a főszerepet, hanem mindez a véletlen alkalmul szolgált arra, hogy előbbi álláspontomról blamázs nélkül visszavonulhassak anélkül, hogy elárulnám azon régi óhajvásomat, hogy ezt az ügyet közelebbről figyelembe vegyem, és hogy eddig ezt az álszemérem, a kevélységnek leánya nem engedte meg. Érdeklődésem és tudvágyam

nagyon fel volt ingerelve, hogy tudniillik meggyőződést szerezzek magamnak arról, hogy mindez csakugyan való-e és igaznak bizonyul-e?

A ház, amelyben laktam, három oldalról el volt zárva, mint valami vár; igen magas kétszárnyú kapuja volt, a saroképület hosszában nagy kert, magas kőfallal körülvéve, a harmadik oldalon pedig a szomszéd épületnek magas tűzfala állott. Csak a negyedik oldalon volt fakerítés egy kis ajtóval, amelyen a hátulsó szomszéd a maga udvarán keresztül az átjárást megengedte (az építőnek ügyvédi fortélyával), de annak az átjárás nem volt megengedve. Ennek az ajtónak a kulcsa a kulcstartó szekrénybe volt zárva. A ház hosszú épület volt, elől utcai és udvari lakások, azután speiz, kamra, mángorlószoza és cselédszoza, padlás-főljárás, fűskamra, kocsiszín és végül az istálló.

Az istálló oly messze volt a lakásoktól, hogy abszolút lehetetlen volt onnan valamit meghallani. És a leány egész nap sohasem ment oda. Ennélfogva nagyon feszülten vártuk a bekövetkezendőket. A második vagy harmadik éjjel ugyancsak álomban először mondta nővéremhez beszélve: „Most vigyázzanak, az összeharácsolt dolgokat most rakják egy nagy kosárba és csak a kocsis feleségét várják, hogy ezeket a kerítésen egyenként átadogassák. A kosárban van egy korsó olaj, egy darab kősó, háj, fél zsák zab és tüzelőfa a kis ajtó mellé téve.” S amikor ő megadta a jelt, mindnyájan kimentünk és egyenként megtaláltunk mindent, amit elsorolt, minden hiány nélkül.

A szomnambulától kapott utasítások. ()**

Ez persze nagy esemény volt. Én voltam mindnyájunk között legjobban fölizgatva és fölindulva, kinek az egész dolog a fejében zúgott és minden gondolatát lefoglalta. A leány pedig szigorúan megparancsolta, hogy neki magának ebből az egész dologból egy szót sem szabad megmondani, elárulni; neki ébrenlétében az ő álomlátó állapotáról sejtetni sem szabad semmit, mert szégyenlétében világnak menne, mintha boszorkány volna, amelyekről kicsiny korában a dajkamesékben hallott beszélni. A kocsist azonban nem kell elküldeni, mert különben jó kocsis, aki a lovakat híven ápolja és szereti és azokat meg nem rövidíti, hanem a mi asszonyunk, aki semmit sem ért a lovak tartásához, többet ad ki,

mint amennyire szüksége van. A kocsis hibáját jóvá fogja tenni és soha többé el nem követi, amire őt különben a felesége vette rá. Szót fogadtunk neki.

Azonban a végzetes kétség nem nyugszik soha és habár cáfolhatatlan, kézzelfogható tényekkel tízszer meggyőzetett is, újra fölemeli fejét, hogyha esetleg tizenegyedszer föltűnik valami, ami neki helytelennek vagy kétségesnek látszik. A mi hálószobánk nővéremé mellett volt, ahol tudvalevőleg a leány is volt, aki álomlátó állapotában feleségemmel és nővéremmel diskurált. Én az ajtónál hallgatóztam s amint csendesen, még a két nő által sem vétetve észre, az ajtót egy kissé kinyitottam, abban a

ercben elnémult s egy szó sem jött ki többé az ajkán. Ez ismét étséget támasztott bennem és megzavart. Újra betettem az ajtót. Kevés idő múlva a két sógornő is ágyba készült abban a hitben, hogy ismét rendes álomba merült, mivel éppen nem beszélt és a kérdésekre sem adott feleletet, de azért nővérem kezét erősen tartotta és amidőn magát annyira összeszedte, hogy beszélő szervét hatalmába kerítette, így szólott: látja, mily sokáig tartott, amíg én a „lökésből” magamat összeszedhettem, amit a doktor által kaptam. Most az ő egész hite ismét megingott, újra kételyek kínozzák, minthogy én az ő közbelépése alkalmával hirtelen elnémultam; el kellett némulnom és pedig elsősorban azért, mert ő nem hisz. De még ha hinne is, az ő jelenlétét nem bírnám eltűrni, pedig ő az, csakis ő, akinek engem vezetnie, igazgatnia, megértenie kell. Éppen olyan nagy, hogyha nem nagyobb akadály az, hogy nappal bosszankodom reá. - Istenem, őreá, aki az én delejezőmül van rendelve! Kevélyen halad el mellettem, rám sem néz és én lassan mondom magamban, neki mint orvosnak látnia kellene, hogy én nem vagyok egészséges és már csak részvétekből is meg kellene egyszer szólítania és kérdeznie: nincsen valami baja? Ez bánt engem és elidegenít tőle ahelyett, hogy vonzódnám hozzá, hogy oly részvétlen irántam, holott alapjában jó, melegen érző szive van, de persze eltorlaszolja azt kevélysége; de mindezt én nappal nem látom. És mindaddig, míg ez a bosszankodás szivemben megmarad iránta, közelléte nekem fájdalmat okoz, mert mielőtt az ajtót kinyitotta, amíg csak ott leskelődött, éreztem ugyan közellétét és emiatt csak fáradtsággal tudtam beszélni, de amint az ő árama az ajtónyíláson át hozzám hatott, összeszorította gégémét,

megbénított, elkábított s amint láthatja, jó hosszú ideig tartott, míg felkorbácsolt idegeim lecsillapulhattak.

„Eszerint a doktor sohasem fog magával beszélhetni és a felettébb tanulságos és érdekes tüneteket magán tanulmányozhatni? - kérdezte tőle a feleségem. Igen, éppen akartam mondani - szólt a leány némi türelmetlen izgatottsággal. Neki ezt meg kell tanulnia; azért jöttem én ide oly távolról és esetleg száz mértföldet kellett jönnöm, mert csak ő van kijelölve az én delejezésemre. „Ő azonban ebből nem ért semmit!” - mondta a feleségem.

(Mosolyogva.) Egyelőre én sem értek belőle semmit, egyelőre még mindkettőn igen igen tudatlanok vagyunk. De már most látom, hogy amikor szükség lesz rá, tisztán fogom látni, mikép kell neki segídkezmem. De most elég, ne kérdezzen tovább, mert nem sokára felébredek, s jól hallgassa meg, amil most mondani fogok. Mindenekelőtt a doktor elleni bosszúságom minden szikrájának ki kell aludnia szivemből és annak helyét jóakaratsnak, meleg rokonszenvnek kell elfoglalnia. Ha ő azt, amit én látok, hogy ő tegyen, pontosan tenni is fogja, akkor a törvényszerű lehetősége meglesz annak, hogy én 11 következő héten csütörtökön őt magam mellett tűrhetni fogom (akkor hétfő volt, tehát 10 nap múlva). Hogy őhózzá, vagy ővele szólhatok-e, még most nem látom, mert ez attól függ, hogy ő milyen mértékben fogja a feltételt betölteni.

Elsőben is neki csendesesen, nem feltűnő módon kell közelednie hozzám, úgy, hogy hármunk mellett a varróasztalnál megáll és nejével és nővérével barátságosan, jó kedvvel beszélgessen. Miről? Az egészen közömbös. Azután forduljon hozzám, s úgy mellékesen kérdezze: nos kisasszony, jobban érzi magát házamban, egészségesebb-e itt? Mert nekem úgy tetszik, mintha szenvedne. Miért nem kéri tanácsomat, vagy talán nincs bizalma hozzám? Vagy nem bizik a homöopatiában, amit valószínűleg nem is ismer? - De mindennek nem szabad feltűnést keltenie. Azután vegyen búcsút a nőktől, s egy fejbólintással tőlem is és mint mindig, siessen el hivatása után.

Ennek nagy eredménye lesz, akkor én magamban szemrehányást teszek magamnak ahelyett, hogy mint eddig őneki tennék, és nagyon sajnálni fogom, hogy őt méltatlanul vádoltam magamban, mert lám, milyen jó és résztvevő, s mondom magamban: hiszen annyira túl van halmozva, hogy nem lehet rossz néven venni, ha

velem nem foglalkozott. Azután így fogom magamnak tovább mondani: „Én hálátlan teremtés vagyok, aki azon bánásmódhoz képest, amelyben mostohámtól, rokonaimtól és a divatárusnő házában részesültem, most túl boldognak érezhetem magamat, hogy Isten ilyen családdhoz vezérelt engem! Végre is ki vagyok én, hogy ilyen igényeket formálok és kívánom, hogy ez a tényéren hordozott ember velem foglalkozzék? Ezek a szemrehányások magam ellen és a bánkódás amiatt, hogy csak gondolatban is méltatlanságot követtem el a doktor ellen, felettébb gyors és hatalmas rokonszenvet fognak bennem ébreszteni iránta.

Másodszor. Hogy a fluid-csere - minthogy ő (ekkor nevetve mondta) csak nem ülhet mellém a varróasztalhoz, - megtörténhessék, ha a leves mindenki számára ki lesz mérve, engem valami megbízással küldjön ki egy pillanatra a másik szobába és gyorsan az én levesemből egy kanállal egyék és a kiürített kanalat tegye vissza az én tányéromba. Ennek gyorsan kell történnie, hogy én észre ne vegyem, mert ez esetben én a világ minden kincséért hozzá nem nyúlnék ahhoz a leveshez. Ugyanennek kell megtörténnie, ha a doktor otthon lesz este is, példának okáért a teával.

Kinek nem jutnának itt eszébe a nép között, sőt a műveltebb körökben is igen elterjedt különböző nézetek, a csók, a lehellet, az egy pohárból való ivás stb. felől, amelyek, amint a mondtakból láthatjuk, nem minden alap nélküliek; mert nemcsak jóindulatú, hanem rossz fluidok is szándékosan kicserélhetők, rokonszenves és ellenszenves érzelmek ébreszthetők. Egy, a világosfejű bölcsészek közül kimagasló férfiú: Kant Emánuel a nép között forgó hasonló nézetekről azt mondta: „Ne adjatok hitelt mindannak, amit az emberek beszélnek; de azt higgyétek el, hogy bizonyosan nem minden alap nélkül beszélnek.”

Harmadik feltételül tűzte ki a leány azt a kívánságát, semmi vas, semmi nemtelen érc, sárgaréz, vagy rézpénz ne legyen nálam, mikor az említett csütörtöki napon az első kísérletet fogom tenni, amikor az ő szellemi látása alatt közelében tartózkodom, vagy vele közlekedni fogok.

Abban az időben volt ez, amikor a nemzet a tizenegy évig tartott híres Bach-féle elnyomatás után először lélegzett föl szabadon, és nemzeti egységének nemzeti ruha viseletével is kifejezést adott. Abban az időben különösen a vidéken nem volt

sehol frakk, kabát, pantalló látható, hanem atilla és csizmába húzott zsinóros nadrág; természetesen a csizmák sarkantyusok voltak. Erre vonatkozott elsősorban az ő tilalma, tudniillik a sarkantyúra és a csizma sarkában levő szegekre s határozottan megmondta, hogy az otthon használt lábbelit vegyem fel. Azután erősen meghagyta a két sógornőnek, hogy mindezeket nekem híven adják elő. Azután csakhamar fölébredt és azonnal normális álomba merült, amelyet megszakítani, vagy megrövidíteni nem volt szabad, mivel nagyon megerőltette magát és a természetes álmra nagy szüksége volt.

Másnap mindezeket hűségesen elmondották nekem feleségem és nővérem és mindjárt az első pontnál szégyen és bánat érzete fogott el; mert be kellett magamnak vallanom, hogy a humánus érzelem és eljárás tekintetében helytelenül viseltem magamat. Akkor még nem jutottam el a felebaráti szeretetig, ez későbbi időre, a spiritizmus tanainak a hatására volt fenntartva. Akkor még erkölcsi mivoltomnak egész tartalma a „humanitás” volt. Ez volt az én bálványom, az az oltár, amelyen azon időben áldoztam; de azt bizonytalán mondhatom, hogy nem voltam hűtlen papja ennek az oltárnak, mert népszerűségemet lefelé és kedveltségemet fölfelé a humanitás kultuszának köszönhettem: és most mily szégyenletesen vétettem ellene! Igen, egy ily kis libácska ad nekem kemény leckét a humanizmusról, amelynek én eddig apostolául tekintettem magamat. Ez erős ütés volt az én kevélységemre és önérzetemre! Azt hiszem, hogy titokban még könnyeket is hullattam miatta, de annyi bizonyos, hogy megvettem magamat és megfogadtam, hogy nemcsak azt a méltatlanul elhanyagolt szegény leányt fogom kárpótolni, hanem ezután gondolataimnak és tetteimnek minden mozzanatában, az egész világgal szemben, vigyázni fogok magamra.

Akkor abban a pillanatban talán semmi egyéb bizonyítékra nem lett volna szükség, hogy belássam, miképp ebben az együgyű, tudatlan leányban, akiről nővérem által megtudtam, hogy még írni és olvasni sem tud, mégis kell valami szokatlannak lennie. A leány egész érzelm- és gondolatvilágában előrelátott végbemenendő processzusnak pszichológiai felfogását, az ő gondolatban velem szemközt elkövetett méltatlanságnak ismeretét, valamint másfelől ennek folyományaként (az ő alárendelt bizonytalan helyzetét tekintve) azt a helytelenséget, melynél fogva ő jogosulatlan, illetéktelen igényeket támasztott velem szemben: egy jelentékeny

psychológus, vagy egy az emberi szívnek gyöngéd érzelmeit boncolgató és fejtegető regényíró helyesebben fel nem foghatta volna, és logikai következtetésekkel alig tudta volna jobban egymás mellé, egymás után sorozni, amint ez az egyszerű tudatlan leány tette.

Ezek mind oly figyelemreméltó tények voltak, melyek az az izgató gondolatoknak egész tömegét idézték elő. Kérdések és talányok, derengő sejtelve annak, hogy a természet végtelen megoldatlan titkokat, ismeretlen törvényeket rejt magában, azt a hatást tették reám, hogy az én önhietségem, az én rátartásom összezsugorodott és törpévé lettem a saját szemeim előtt. Annyira gyámoltalanná lettem, hogy a másik két pont fölött, - amelyeket a leány feltételül kiszabott arra az esetre, hogyha szellemi látása bekövetkezik s nekem szabad lesz vele közlekedni - gondolkozni sem tudtam. De dacára annak, hogy tudtam, hogy neki éber állapotában mindezekről sejtelve sincs, olyan zavarban voltam, mint valami fiatal gyerkőc, és fáztam a gondolattól, hogy hozzá kell közelítenem, őt megszólítanom, ahogy az ő utasítása kívánta. Haboztam, azonban a kocsí a kapu elé állt, amelynek engem beteghez kellett vinnie. Beláttam, hogy ennek végre is meg kell lennie, s uti ruhában feleségemhez és nővéremhez léptem, hogy tőlük búcsút vegyek; de oly ügyetlennek és oly gyámoltalannak éreztem magamat arra, amit ő maga rendelt, hogy őt is megszólítsam. Kevélység volt-e ez bennem, vagy a megbánás érzete, vagy a lelkiismeret szava - ki lenne képes az emberi szívnek kinyomozhatatlan redőit föltárni?!

Összerázkódott hangom hallatára, amikor őt kivételesen megszólítottam. Egyszerre lángvörössé lett az ő különben színtelen, fakó arca; most láttam először szemeinek nyílását és a már leírt gazallaszerű tekintetét úgy, hogy e pillanatban szinte szépszámba mehetett. Merően rám nézett, tekintete, úgy tetszett, varázshatással tapadt az enyémre, de dacára annak, hogy idegesen rángatóztak az ajkai, nem szólt egy szót sem s mikor én az ő rendelete szerint fejbőlintással üdvözöltem, nem volt képes viszonzni.

Első személyes észleleteim. ()**

Egész utam alatt erről gondolkoztam, mint általában utazásaim alatt még ma is, vagy magános perceimben egy témát választok, hogy

arról gondolkozzam, ahonnan sohasem lopózik hozzám az a szégyenítő gondolat, hogy a magam társaságában unatkozom. Hogy vajon a levesre és nemtelen ércre vonatkozó utasításokra gondoltam-e, bizony ezt ma már megmondani nem tudom, de azt tudom határozottan, hogy az a pszichológiai törvényszerű folyamat, mely úgy a lélektani törvényeknek, mint az azokból levont tapasztalati érzéseknek megfelel, lassanként nálam is bekövetkezett. Éreztem, hogy a lány iránti érdeklődés gondolataimat lekötötte, ami viszont a kötelesség érzetét költötte fel, hogy iránta való tartozásomat jóvá kell tennem, mely a legjobb és legrövidebb út volt bennem jóindulatom és rokonszenvem felébredésére. A tíz napi határidő egy örökkévalóságnak látszott és égttem a vágytól fellebbentem a fátyolt, mely eltakarta azt a rejtélyes lényt, kinek birtokában véltem megtalálni az emberi lélekben lappangó erők felnyitásához szolgáló kulcsot.

Ekkor egy vagy két nap múlva új esemény jött közbe, ami az én érdeklődésemet a legmagasabb fokra csigázta és megérettette velem, miért kell nemtelen érc nélkül közelítenem hozzá. Az egyik szellemlátó éjszakáján azt mondta, hogy dacára a rokonszenvnek és az ód-fluidok váltakozásának, a két nővel csak emberfölötti erőfeszítéssel és nagy gyötrelmekkel képes közlekedni. Mert ő, minthogy vasszegek vannak ágyában, úgy érzi magát, mintha merő tüskéken, tüzes vason feküdnék és ez az oka, hogy az ő szellemi látása teljesen tisztává nem fejlődhetik. De ő erővel igyekezett ezt a kint leküzdeni, mivel mielőbb közlekedni akar velem.

Ezt már másnap közölték velem. Megütököttem azon, hogy mi közük lehet az ágyban levő vasszegeknek az ő szellemi látásához és miért kellene neki ezen állítólagos vasszegek miatt szenvednie, holott nem fekszik közvetlenül azokon? De mivel már eddig is sok talányt és eddig megfoghatatlan dolgot valóságnak fogadtam el, nem állottam itt meg tétlenül, tétovázva. A község legjobb asztalosát hívtam magamhoz s rendeltem nála egy tolonyosolyát, amit nővérem ágya alá lehessen taszítani. De azt a feltételt kötöttem ki az asztalosnál, hogy minden eresztékét és párkányát csak enyvezni, vagy faszeggel szabad rászegezni és egyetlenegy vasszeget sem szabad belevernie. Nem alkudoztam vele az ár fölött, mert tudtam, hogy ezek a feltételek és elővigyázati kikötések időt rabolnak el tőle és több munkát kívánnak, mintha vasszegekkel is szabad volna dolgoznia. A

munkának minél előbb, ha lehetséges, 24 óra alatt készen kell lennie. Ezt az utolsó feltételt meg is tartotta. Természetes, hogy a leány ébrenlétében nem is sejtette, hogy mire szolgál ez a rendelés; de gyermekes öröme volt a tolóágyban, mert ha nem kellett kínlódnia, ha nem gyötörte fájdalom, ingerkedően jókedvű volt, különösen, ha nővéremmel négyszemközt volt. Örült, hogy most már közelebb lehet hozzá s az ő ágya alatt vele játszadozhatik. Amint első éjjel a tolóágyban szellemi látása megnyílt, haraggal tört ki az asztalos lelkiismeretlensége ellen (mert neki igen erős érzéke volt a becsület iránt), „aki rengeteg pénzt fizettet magának, mivel lyukakat kell fúrnia, faszégeket faragnia, és mégis ver bele vasszegeket, mivel ez nem oly fáradságos és gyorsabban megy” s ujjával megjelölte azokat a helyeket, ahol a hevederek vasszeggel voltak felszegezve. És másnap, amikor ezeket a helyeket megvizsgálták, csakugyan megtalálták mindenütt a vasszegeket, amelyek forgáccsal és enyvvel voltak elfödve. Ez ismét meglepő tény, amit sejtetni sem lehetett. Még maga az asztalos is, aki kezdetben a megsértettet adta, egészen le volt verve, mivel mi megmutattuk a mesterségesen eltakart és kívülről nem látható helyeket, hol a szegek voltak. A vasszegeket nagy fáradsággal kellett kiszednie, s helyettük faszégeket verni be. Mellesleg legyen itt megemlítve, hogy midőn később a községben híre futott és különféléket suttogtak a „varázsló-leányról”, aki által én csodás gyógyításokat viszek véghez, stb., ez az asztalos is tőlem kért segílyt e leány közvetítésével. A leány szellemi látásában látta, hogy annak a melle beteg, gümőkóros és hogy ekkor és ekkor meg fog halni, ami pontosan be is következett.

Magától értetik, hogy a szomnambul-leánynak utasításait, amelyeknek ód-fluidunk vegyülését és kiegyenlítését kellett előidézniük, pontosan megtartottam. Úgy intéztem dolgaimat, hogy ebéden és vacsorán, amennyire kivihető volt, otthon legyenek. Emellett igyekeztem minden feltűnés nélkül barátságosabb, nyájasabb lenni vele szemben. Ez őt egészen boldoggá tette, és egész lényére kiválóan jótékony hatást gyakorolt, ami a szokottnál vidámabb kedélyén mutatkozott. Mert az ő gyöngéden hangolt kedélye és lelki élete mindennemű kedélyizgalmaakra és lelki benyomásokra fogékonyabb volt, mint a normális lelkiállapotban levő embereké. A két nőnek el is mondta egész benső lényének érezhető javulását szellemi látásában, ahonnan én még számúzve voltam. Hogy az

általam is óhajtva várt óráig, amelyben nekem is megengedett belépni, történt-e valami említésre méltó dolog, arra már nem emlékszem, de éppen ebből következtetem, hogy ilyesmi nem fordult elő.

Végre ütött az óra, amelyre tíz napig sóvár vágyakozással, s türelmetlenül tekintettem. De alig hogy a küszöböt átléptem, intett, hogy ne közelítsek hozzá, mert órakulcsom és a nadrág- szíjam csatja vasból van, amely őt gátolja abban, hogy közei- létemet elviselje, mert már ebből a távolságból is összeszorítják a gégejét. Ennélfogva letettem a kifogásolt s őt bántó tárgyakat és csak azután léphettem oda ágyához. De mégis jó ideig tartott, míg annyira össze tudta magát szedni, hogy szóhoz juthatott. Akkor megfogta a kezemet és fejetején kezdve vezette le szíve gödréig háromszor egymásután és mondta, hogy most már én magam tegyem ugyanazt háromszor azzal a feltett szándékkal, hogy megnyugvást és erőt öntsek belé. (Akkor nem tette össze olymódon kezeimet, ahogy ez a magnetizmusról írott részben le van írva; ez jóval később történt, akkor, amikor már a szellemi látásnak jóval magasabb fokát érte el.) E cselekmény után kijelentette, hogy most sokkal erősebbnek érzi magát, szabadabban közlekedhetik velem, és tisztábban is látja a dolgokat, mint előbb. Rendelte továbbá, hogy valahányszor szomnambul állapotba esik, mindannyiszor egy pohár delejezett vizet adjak neki, s megmutatta, hogyan kell ezt eszközölni, szigorúan meghagyva, hogy amikor delejezek, nem szabad nemtelen ércnek lenni nálam. Természetesen mindezt hűségesen megtartottam. De amint a delejezett vízzel a szobába léptem, kezével visszautasította. Én biztosítottam, hogy semmi vas nincs rajtam. „Igen, de a pohár az íróasztalon állott, amelyben egész tömeg vas volt. A pohárnak pedig nem szabad még közvetve sem vassal érintkeznie” - mondta ő.

„De hát hogy tudjak én ennek eleget tenni? Hiszen nincs egyetlen darab bútorunk sem, amelyben vas, vagy réz ne volna!” „Én látok egy ilyet”, - mondta. - „Az íróasztal keskenyebb oldalánál függ egy könyvtartó; több politúrozott deszka függ egy zöld zsinóron, szegre akasztva a falon; ezt a vasszeget ki kell cserélni faszeggel.” S midőn mindezt az ő legközelebbi szomnambul állapota alkalmával ilymódon elrendeztem, és a poharat az alsó deszkára állítva megdelejeztem, ismét visszautasította azzal, hogy „nem képes a szájához vinni.”

Bizonyosan láthatta, vagy érezhette az én kétségbeesésemet a kísérletek eredménytelensége miatt, mert mintegy vigasztalva mondta: „No, végre majd csak dűlőre jutunk egyszer, most látom azt, ami eddig a figyelmemet kikerülte: a deszkapadló tele van vasszegekkel. (Felkacagott.) Ön levetette a sarkantyús csizmát és papucsával a vasszegeken állott.”

Abban az időben csak az arisztokraták palotáiban voltak parkettpadlók, különösen falun, ezt is Bécsből kellett megrendelni jó pénzért. Egy ideig gondolkozott s erőlködni látszott, hogy valami mentséget találjon. „Egy módot látok, amellyel segíteni lehetne, de ez egy kissé hosszadalmas; de (majdnem bánkódva) nagy szükségem lenne tiszta delejezett vízre! Megálljon! Ne zavarjon most! (Kis szünet után): „Ákárhogy erőlködjem is, más menedéket nem találok, mint azt, hogy ön álljon fel egy vasnélkül készült faszékre, melynek mind a négy lába pohárban álljon.” Elámultam, hogy ez az olvasni sem tudó lány ismerné az üvegnek a villamos áramra nézve szigetelő jellegét, mert hiszen céltudatosan akarja elszigetelni, ez tehát nem lehet pusztá sejtélem. Megtettem, amit rendelt. És mégis, mindezen eklatáns bizonyítékok dacára az én kételyem még mindig próbára akarta őt tenni. Egy nap, amidőn delejezett vizet kért, közönséges, nem delejezett vizet akartam neki adni, hogy vajon meg fogja-e ismerni? De nagyon felsültem. Mielőtt még a vízzel kezemben a szobájába léptem volna, felindulva kiáltott oda nővéremhez: Az Istenért, ne eresse be a doktort, mert azonnal rettentő görcsöket kapok az ő hitetlensége és bizalmatlansága fölötti fölindultságom és elkeseredésem miatt! Még most is próbára akar tenni és azt gondolja, hogy a nem delejezett vizet nem fogom megismerni. Nem (szinte siránkozva mondta), ezt nem hittem volna; még mindig kétkedik valódi és igazi szellemi látomásomban !”

Valóban nagyon naiv, gyermekes volt tőlem azt hinni, hogy ő a nem delejezett vizet nem fogja megismerni. De ez aztán csakugyan az utolsó fellobbanása volt az én pislogó kétségemnek. Ezután nyomon követték egymást a legkényszerítőbb és minden kétkedési kórral dacoló bizonyítékok az ő szellemi látásának való voltáról, ami által egy pillantást vethettem az Istenség kinyomozhatatlan mélységeire az emberben, akiben megvan a csirája az ő Atyja tulajdonainak, akinek teremtő kezéből jött ki relatív hasonlatosságban Őhozzá, s akinek az az akarata, hogy teremtése ezt

a csirát saját munkája által tökéletességre fejlessze, (hogy az ő Atyjához minél közelebb emelkedhessék.

A naponta folytatott delejezés által asztráltestét lassanként mindinkább átítatta a delejes od-fluid úgy, hogy a rokonszenves vonzódás, amit a delejezési gyakorlat terminológiájában „rapport” névvel neveznek, erőteljesebbé és ezáltal asztrálszalagja nyújthatóbbá lett. Képesé lett lassankint messzebb távolba - különösen azt, ami az én személyemre vonatkozott - mind tisztábban és tetszése szerinti időben látni. Megemlítem itt, hogy ő sohasem mondta, hogy ezt, vagy amazt tudja vagy nem tudja, hanem hogy látja, vagy nem látja. Szellemi látásának későbbi, jobban kifejlett állapotában sokszor mondta: azt nem látom. Néha, később, mikor egészen más dolgokról beszélt, hirtelen közbevágott: most látom már, tudniillik amit egy negyed vagy kétnegyed órával előbb még nem látott. Hogy mimódon történhetett ez, azt sohasem tudtam magamnak megmagyarázni, sőt még máig sem tudom.

E tárgyalás kezdetén mondtam már, hogy a szomnambulizmusban uralkodó törvényekre vonatkozólag egészen tájékozatlan, sőt tudatlan voltam. Nem tudtam példának okáért azt, hogy az alvalató az én állhatatos kívánságomra ezt, vagy amazt megláthatja. De Istennek különös kegyelme volt irántam az, hogy e rám nézve nem közömbös erőről és hatalomról, mellyel felette bírtam, semmi tudomásom nem volt, mert meglehet, hogy ennek erőszakolt felhasználása által könnyen nagy bajt, sőt lehet, hogy valami katasztrófát idézhettem volna elő; a legjobb esetben pedig akarateréjének tulfeszítése által testi és szellemi erejét egész a kimerülésig elgyengíthettem volna.

Egymáshoz való viszonyunk kezdetben annyira visszás volt, amilyen talán még delejező és alvalató (szomnambul) között nem fordult elő soha; jelesen, hogy én az ő akaratának engedelmeskedtem ahelyett, hogy amint a helyes viszony megkívánta, megfordítva lett volna; igen, mert voltaképpen ő volt a tanítóm, tehát kezdetben nekem kellett az ő utasításához alkalmazkodnom. De csakhamar tisztába jöttem e törvénytelen viszony felől, s beletaláltam magamat szerepembe, s engedelmességemnek határait, mint tanítvány kijelöltem, de egyszersmind mint vezető és parancsoló, kötelességeimet és jogaimat is megszabtam. Megragadtam a gyeplőt, s biztos kézzel tartottam anélkül, hogy mereven meghúztam volna.

Ma, amikor mindezekre a dolgokra a tapasztalás által megvilágított érettséggel tekintek vissza, nem győzök eléggé csodálkozni, és csak abból tudom kimagyarázni, hogy intuíció által befolyásoltattam, hogy öntudatlanul is megtaláltam a helyes modort. Majd a későbbiek folyamán erre még visszatérek, és konkrét esetekre fogok utalni, ahol az alvalátónak környezete is épp úgy, mint én, tájékozatlan volt, mely esetek az alvalató szellemi látóképességének zavartalan és törvényszerű fejlődésére hátrányosan és testi egészségének soha nem pótolható kárával történtek. Két ilyen eklatáns esetet tudok felhozni, egyik a szegény Berzeviczy klerikusé, a másik a világhírű prevorsti látoknőé.

A szellemi látás fejlődése. ()**

A leánynak képessége, amint már említettem, mind tisztább látással fejlődött. P. o. látta nemcsak az én gondolataimat és érzelmeimet, hanem mindazt, amit egész múltamban gondoltam, beszéltem, cselekedtem. Életemnek minden eseményét híven fényképezve látta, úgy vonultak el szemei előtt, mint a kinematográfiai képek. Több ízben kétségbe vontam, amit ő az én múltamban nekem tulajdonított, mint általam gondolt, vagy beszélt dolgot; de gyakran napok múlva fölmerült emlékezetemben, hogy mégis igazat mondott, és amikor ezt vele utólag közöltem, még valami pótlással egészítette ki, ami azután ezt az ügyet még elevenebben tárta föl emlékezetemben. Természetesen nem látta ő ezeket folytonos egymásutánban; hanem néha közvetlenül csak egy epizódot látott gyermekkoromból, vagy ifjúkoromból, vagy későbbi koromból. Talán helyesebb volna ahelyett, hogy „látott”, azt mondani, hogy láttattak vele. Akkor még nem gondoltam szellemekre: de ma már nem tudom mellőzni azt a gondolatot, hogy azok közül, amiket látott, sokat mutattak neki, vagy „láttatta” vele védszellemé anélkül, hogy neki erről csak sejtelve is lett volna; éppen így az élőszóval adott utasításoknak és érzelmi nyilatkozatoknak egész tömege is nem egyenesen az ő énjéből származott, hanem általa sem tudva, más sugározta be lelkületébe. Mert egy csomó látottat másképp kimagyarázni nem lehet. Igaz, hogy a szellem mérhetetlen távolságra elláthat, kisugározhat, és a látottat közölheti; de a tudományt a szellem is csak tanulás, csak studium által sajátíthatja el, mert a földi tudomány nem fekszik benn magában a szellemben, mint a látóképesség. Most pedig ő

szellemlátó állapotában magyarázatokat adott a betegségekről és ezeknek gyógymódjáról, amelyek katexochen nem fekszenek benn a szellemben, nem is említve a gyógyszereknek latin és botanikus neveit; azt kell hinnem, hogy ezeket szellemi bemondtások által nyerte. Ez azonban csak az én szubjektív véleményem, amely mellett egyáltalában nem kardoskodom, s nem kell ennek több értéket tulajdonítani, mint akármely más véleménynek.

Midőn én a bevezetésben azt mondtam, hogy az alvalató sajátságos alkotású teremtés, ez nem az ő testi alkotására vonatkozott, amely mint minden más szervezet ugyanazon biológiko-physiologiai törvényeknek volt alávetve. Igaz, hogy gyenge testi szervezete volt, de nem emlékszem, hogy csak egyetlen egyszer is testi rosszullet miatt gyógyszert kellett volna neki adnom. Mondtam már, hogy kettős életet élt, éber állapotában sejtelve sem volt arról, amit alvalató állapotában látott, tett, átélt. Ellenben alvalató állapotában látta, áttekinthette éppen úgy az ő öbren, mint alva átélt egész múltját.

Felettből tanulságos az emberekre nézve az alvalatónak felfogása önmaga felől akkor, amikor a testnek és érzékeknek kötelei megglazulnak, és viszont akkor, amikor éber állapotában ezek az érzéki kötelek nincsenek megglazulva. Oly tárgyilagossággal ítélte önmaga felől, mintha egészen más személyről lenne szó; kinevette magát, és mulatott a maga naiv korlátolt felfogása fölött, melyeket a rajta kívül eső dolgokról és emberekről alkotott magának. Nincs egy második olyan értelmi, bizonyos tekintetben lélek-szellemi tünemény, amely szembeötlőbben, cáfolhatatlanabban lenne képes beigazolni a léleknek a testtől független, önálló létét, mint a szomnambulizmus a delejes tüneményekkel.

Ezért kapnak a materialisták rögtön formálisan merevgörcsöket, mihelyt a szomnambulizmusról beszélnek előttük. És ahelyett, hogy ráadnák magukat e tünemények tanulmányozására, hogy megcáfollhassák: megelégednek annak tagadásával. És ha őket bizonyításra fel is hívják, bezárják szemeiket, mint ama hindu fejedelem, aki az ő udvaránál élő európaiaknak nem akarta elhinni, hogy ezeknek hazájában a hideg beálltával a víz megkeményszik, és hogy az emberek a folyók tetején kocsival utaznak keresztül. Mikor pedig nagy áldozattal jeget vitettek oda és egy tában elibe tették, behunya szemeit és azt mondta: „Ez lehetetlen, én sohasem fogom

hinni, hogy ez a jég előbb víz lehetett, mert amit én nem hiszek, annak nem is szabad lennie.” Pedig hiába, az ellenszegülésük, makacsságuk és ellenállásuk nem használ semmit: a szomnambulizmus bizonyítékait szétzúzni, megsemmisíteni nem fogják soha. Itt nem segítenek észficamító okoskodásaik, hipotéziseik, furfangos költeményeik az oktalan, most kitalált tulajdonságokról, melyek az agy tömegében pihentek, semmi rezgések, amnézia, sugalmazás, vagy bármi más fogalmak, melyek csak tudósoknak hirdettek bolondot fedeznek. A szomnambulizmus tünetei fittyet hánynak az ilyen felületes szemfényvesztésnek és képzelgésnek, s győzelmesen el fogják azt söpörni, mint a szél a ködöt, mint a világosság a sötétséget, mint az igazság a hazugságot. Csak idő kérdése, hogy mikor fog az ismeret bevonulni a materialista urakhoz, s tőlük Lombrosznak eme vallomását csikarni ki: „Szégyellem, hogy ily hosszú ideig vonakodtam e tényeket elismerni.”

Érdekes volt őt hallani, mennyire kigúnyolta önmagát és mily hangosan kacagott a maga véleménye felett, melyet éber állapotában mint normális személy, - amikor t. i. lelke normális összeköttetésben volt testével, - a két nemről alkotott magának. úgy vélekedett ugyanis, hogy az egész különbség a férfi és a nő között abban áll, hogy a férfinak rövid haja és szőrös arca, a nőnek pedig hosszú haja és sima arca van, és hogy másképpen öltözködnek. Képelete pedig arról, hogy a kis gyermekek miképp érkeznek e világra, igen komikus volt. De szellemlátó állapotában, amikor lelkének és szellemének szabad és mélyenjáró tekintete az anyag nyomásától megszabadult, mindezek oly tisztán állottak előtte, mint egy orvos előtt. Nevezetes volt az ő bonctani leírása az emberi szervek állásáról, formájáról, működéséről. Mondtam már, hogy külső megjelenése a virágzás előtti érettséget, vagy fonnyadtságot mutatta, és valóban nála a virágzásra fejlődés kora, amely a gyermekkorból a hajadonkorba való normális átmenetet képezi, nem volt meg, ahonnan önként érhetőleg sejtelve sem volt a nőnemnél koronként visszatérő processusról. De a természet kárpótolta magát nála e megrövidítésért más módon: jelesen 7, 9, 13 hetenként előforduló vérhányással. A rendes folyamatot helyettesítő e vérürítés idejének eléréskor az ő alvató állapotában csillagászati pontossággal -

sokszor 13, 17, 21 nappal előbb - oly pontosan látta és meghatározta, hogy az ember az óráját bátran ahhoz igazíthatta volna.

Megjegyzésre méltó, hogy ő nekünk ezt a ránézve szorongással, félelemmel és testi kellemetlenséggel megjelenő incidenst tompa közönnyel jelentette; de éppen úgy más előrelátott, sokkal nagyobb szenvedéssel járó állapotokat is minden izgalom nélkül mondott el, mintha nem is az ő személyéről lenne szó. Legfeljebb az ilyen jövendölések alkalmával közönyös hangon azt jegyezte meg, hogy „akkor én sokat fogok szenvedni.” Feltűnő ez a közönyösség fájdalmas állapotaira nézve, melyeket alvató állapotában előre látott, éppen ellenkezőleg mint a „prevorsti látnoknó”, ki az ilyenmű jövőre vonatkozó látományainál nagy szorongatásokat érzett és jajgatott. Ez a szegény asszony már jóval előbb szenvedett erkölcsileg, amikor a bekövetkező szenvedéseit előre látta. Én eléggé elfogadható magyarázatát tudom adni a két alvató egymástól eltérő érzelmeinek, de tartózkodom tisztelt olvasóimat egyéni nézeteim elősorolásával untatni; azért ezt magamban tartom, hogy téves, szubjektív nézeteket ne propagáljak.

Egy körülményre mégis rá akarok mutatni, hogy ezek a kevésbe vett földi szenvedések és fájdalmak a szabad szellemre nézve is érvényesülnek a túlvilágban, és gyakran végzetes következmények kísérik. Tudjuk a mi előrehaladott szellemtestvéreinktől, hogy ha valamely szellem földi inkarnációra jelentkezik védszelleménél, akkor elvonulnak szemei előtt leélendő földi életének eseményei, mint valami ködfátyolképek, az abban előforduló megpróbáltatásokkal és szenvedésekkel együtt. Védszelleme, aki védencének karakterét, egész szellemlelki kvalifikációját jobban ismeri, mint ő maga, figyelmét különös nyomatékkal felhívja a nehezebb mozzanatokra, melyeknek legyőzése nagy akaraterői, ellenálló képességet kíván, nagyobb, mint amennyit akkor védencében lát; azért ily esetben óva inti az elhamarkodott inkarnációra való elhatározástól, inkább további gyakorlatot és lelki eszközök alkalmazása által való erősítést ajánl, hogy azután jobb kilátásokkal lépjen be az inkarnációba.

De a szellemeknek türelmetlen sóvárgása, kilépni kellemetlen helyzetükből és annak tudata, hogy egyes-egyedül bűneiknek újabb, habár szenvedésekkel teljes földi létben történő levelezése után nyelhetnek jobb helyzetet, s emelkedhetnek magasabb

fokozatra, gyakran süketté teszi őket védő szellemük intéseivel szemben. „mivel most a test láncai nélkül levén, nincs a kezükben helyes mérték, amellyel a földi életnek nehezen leküzdhető anyagi szenvedéseit és megpróbáltatásait helyesen megmérhetnék, amelyek most nekik csekélyebbeknek, könnyebben leküzdhetőnek látszanak, mivel a test kényszernyomását kiszámítani nem képesek, mely a szellem erejét nagyon megkisebbíti és nem képes magát teljesen érvényesíteni. Ezt nem akarja, ezt nem tudja sok szellem felfogni.

Az okosabb szellemek hallgatnak a jóindulatú tanácsra, a kevésbé meggondoltak pedig, t. i. akik nemcsak az anyagi szenvedéseket becsülik kevésre, hanem emellett még a maguk erejét is túlbecsülik, megmaradnak elhatározásuk mellett, s úgy tesznek, mint némely kandidátusok, akik nem lévén eléggé elkészülve, odatolakodnak az érettségire, vagy rigorozumra, s míg amazok eljátszanak egy haszontalan, eredménytelen földi életet, emezek pedig egy földi évet. A földi szenvedések e lekicsinylését látjuk ebben a szomnambulában is, aki mégis panaszkodott és meggörnyedt, mikor a szenvedéseket hordoznia kellett. Mi pedig, akik sajnálatos módon nagyon is érzékenyek vagyunk a testi szenvedések és fájdalmak iránt, és tudtuk azt is, hogy a léleknek a testtel való összeköttetésében a leány éppen így borzad a testi bajoktól, remegtünk a félelmes óra közeledésekor, mikor a vérhányásnak be kellett következnie, különösen mikor ezt első ízben vártuk. A későbbi esetekre már el voltunk készülve és nyugodtabban fogadtuk. De utasítást is adott, hogy szorongatásait és félelmét mivel csillapíthatjuk; hogy minemű felvilágosításokat adjunk neki, hogy ijedelmét a vér láttára enyhítsük. Ezek a megnyugtató eszközök oly gyermekesek voltak, hogy én kétségbevonam előre jelzett hatásuknak bekövetkezését, mire ő ezt mondta: „Természetes, hogy ezek a vigasztaló szavak más személynél nem idéznék elő azt a hatást, de „látom”, hogy nálam egész bizonyossággal hatni fognak - különben nem láthatnám.” Ránézve ez az előfeltétel felettébb jellemző, s abban az időben sok gondolkozásra adott anyagot. „Ön maga is meg fog erről győződni, azért tegyen csak pontosan úgy, ahogy én „látok”, mert ez a balga vigasztalás nekem éppen megfelel.”

És valóban úgy is volt. Az óramutatónak minden előremozdulása, mely közelebb vitt az aggodalommal várt pillanathoz, növelte izgatottságunkat, - mígnem egyszerre valami

kézimunka mellől hirtelen fölugrott, odafutott a közelbe helyezett mosdótálhoz, s szájából több ízben vér ömlött. Tudva van, hogy a kis gyermekek előtt még teljesen ismeretlen ama Mephisto mondtas: „a vér egészen különleges nedv”, mégis ennek a megpillantásánál önkéntelenül mintegy ösztönszerűleg érzik, hogy e piros folyadékhoz a test élete van kötve. Ez a szegény leány egészen elrémült ennek láttára, de amint elmondottuk az általa előre rendelt vigasztaló szavakat, varázserővel hatottak reá, melyeket ő minden kétség és ellenvetés nélkül igazaknak és szenteknek hitt. Az a körülmény, hogy a szomnambula mindig páratlan számokat használt, és hogy más alvalátóknál is ugyanez az eset áll, eléggé feltűnő arra, hogy el ne hallgassam. Így a prevorsti látnoknő, amikor páros számot kellett volna kimondania, ha p.o, az ő bekövetkező szellemi látó idejét jelezte, nem azt mondta: 68 nap múlva, mert ez páros lett volna, hanem 9 hét és 5 nap múlva. A mi szellemi vezetőink is mindig páratlan számokkal adják meg gyógyrendeléseikben a labdacsoznak vagy a cseppeknek számát. Eppen így azt az időt is, mely után a gyógyszert ismételni kell, valamint a kúrának tartamát is. Így p. o. rendelnek 1, 3, 5 cseppet; 7, 9, 11 labdacso: három óránként ismételve naponta háromszor 13, 17, 21, 27 napig használva. Száz meg száz eset között, melyek 30 év alatt velem történtek, egyetlen egyre emlékszem, hogy egy beteg számára 6 pilulát rendeltek, - reggel és este veendő - és a rendelés végén hozzátették a szellemek, „minthogy a beteg rendetlen életet él.” És ez tényleg úgy is volt. Úgy látszik, hogy eszerint a páratlan számok felfelé haladó törvényszerű fokozódásnak, a párosak pedig a lefokozásnak, a bukásnak, a szakadásnak vagy ellentétnek felelnek meg. Kivételt képez a 10-es szám, a szellemek azt mondták $10=1+3 \times 3$, egy és háromszor három; 1 (Isten) és 3 (a háromság).

A szomnambula jelleme. ()**

A leány, hihetetlen, hogy úgy mondjam, szent együgyűségének magyarázatához az ő elkülönített, a külvilágtól elzárt nevelése adja kezünkbe a kulcsot, amit én a bevezetésben nem ok nélkül írtam le részletesen.

Anyjának szemefénye lévén, gondosan megőrizte a neveletlen parasztyermekek ártalmas befolyásától: egész gyermekkorát a szülői hajlék szűk falai között töltötte el. És mivel testvérei nem

voltak, ily módon érintetlen maradt bizonyos fogalmaknak, a vad tudás fájának megrontó gyümölcsseitől, melyeket vásott gyermekek úgy a házhoz, mint az iskolába behurcolnak, s az ártatlan, különösen leánylélkeket ragályozzák. Így sok dolognak világ szerinti ismeretében tudatlan maradt, de amellet tiszta, és mocsoktalan erkölcsi tartalommal, amelyet az ő egyszerű, de jó hajlamokkal bíró anyja, úgy szóval mint példájával benne megerősített. Mindazokról, amik személyére vonatkozólag nem a mi házunkban és nem a mi szemeink előtt folytak le, általa vettünk tudomást, melyeket alvó állapotában beszélt el magáról.

Bármennyire megerősítessem is emlékezőtehetségemet, hogy őt magam elé idézve felfrissítsem jellemét, túlérzékenységén kívül más hibájára nem tudok emlékezni. Nyílt és őszinte, tettetésre, hazugságra képtelen, amellet igen hálás, ragaszkodó és gyöngéd érzületű volt. Gyengéd szívű volt, részvétet érzett a szegénységnek mindennemű szenvedései és nélkülözései iránt. Elmondta, - persze álomlátó állapotában, - hogy milyen szívfájdalmat és részvétet érez, hogy ha nehéz beteget hoznak, ami vidéken gyakran megtörténik, s látja, hogy a beteg mily nehezen tud a rendelő szobába bevánszorogni. Különösen ájulás környékezte, ha valamely baleset vagy verekedés következtében véres ruhával bekötözött sebesültet hoztak. Szűk anyagi viszonyai természetesen nem engedtek semmi nagylelkűséget gyakorolni, mégis néha-néha ennek némi nyomát vettük észre.

Egyszer p.o. „látta”, hogy késő éjfélt után egy részeg ember a kapufélfához támaszkodva, pipáját töltve egy rakás rézpénzt elszórt és az egész pakli gyufáját elgyújtogatta anélkül, hogy sikerült volna rágyújtania. Azt kívánta, hogy vezessük ki a kapun, a pénzt szedjük fel és másnap a nyomorék és munkaképtelen koldusok között osszuk ki. Mi meg akartuk gátolni, hogy ő is kimenjen, elég, ha közülünk egy megy ki a lámpával; de ő megmaradt szándéka mellett, mert egy 6 krajcáros messze elgurult (abban az időben kézen forogtak még a napoleoni háborúk alkalmával veretett 30 váltó krajcáros rézpénzek, olyan nagyságban, mint egy tallér, de vékonyabbak annál, amelyek az állami tönk következtében I. Ferenc alatt 20 %-kal devalváltattak, s 6 váltókrajcár értéket képviseltek), amit mi nem tudnánk megtalálni, s reggel a kocsis, mikor a kútra megy itatni, vagy mikor visszajön, megtalálja, s bepálinkázza. Ilyen esetekben nem volt

tanácsos ellenszegüléssel felizgatni, mert görcsös rohamokba eshetett volna, jobbnak láttuk tehát engedni neki.

Szükségesnek tartom egy még eddig nem említett sajátosságát kiemelni, mellyel szellemi látása össze volt kötve, jelesen írtózását a világoasságtól. Ez oly magas fokú volt, amelyet még egyetlen szemgyulladásnál sem tapasztaltam. Nem volt elég a különben is sötét éjjelen a jól záródó deszkából készült ablaktáblákat betenni, hanem még két szemét is be kellett kötnünk fekete selyemruhával. Ha nappal merült hirtelen álomba, ami nem volt ritka eset, akkor két kezével görcsös idegességgel rögtön befedte szemeit, és fedve tartotta, amíg egy ilyen kendőt nem adtunk neki.

Azért kénytelenek voltunk egy vastag gyapjú nagykendőt adni neki, amellyel fejét, illetőleg arcát és szemeit befedhesse. És úgy mentünk ki vele, ahol mindent úgy találtunk, ahogy leírta. Igen jó kedélyben volt, és parodizálta a részeg ember mozdulatait, ahogy támolygott, s ahogy a meggyújtott gyufát mindig ide-oda a pipa szája mellé dugta. Egész tömeg rézpénzt találtunk ott szétszórva, és ő különösen örült, mikor a susztertallért - amint akkor azt a nagy rézpénzt gúnyolva nevezték - a kocsiuúton megtalálta - nem találta, hanem egyenesen odament, ahol feküdt. Nem annak örült, hogy jól látott, hanem hogy a pénzdarabot a kocsis elől elvette, aki becsípett volna és nekem bosszúságot okozott volna, így pedig a szegény béna koldusának örömet szerez vele. Arra kért minket, hogy reggel beszéljük el neki az esetet, természetesen úgy, hogy amikor én korán reggel egy nehéz beteghez kimentem, akkor találtam, és neki adom, hogy ossza ki a szegények között, ami őt rendkívül boldoggá fogja tenni. Az ő gyöngéd érzelmének egy vonását akarom ide ezzel beszúrni. Nálunk tartózkodásának első hónapjaiban történt, hogy egyszer alvalató állapotában mondta, hogy ébrenlétében bántja, hogy neki egy pár bőrcipőt rendeltünk és ő érzi, hogy nagyon keveset tett érte és fél, hogy nekünk már terhünkre lesz. Néhány napra rá nagy örömben tört ki, midőn „látta”, hogy a város végén, ahol aznap országos vásár volt, a kút mellett egy forintos bankjegy van a sárba tiporva. Sürgetett bennünket, hogy a feleségem menjen vele ki oda, hogy a papírpénzt elhozzák, és reggel neki mutassa meg, mint egy nem remélt találmányt, azzal a megjegyzéssel, hogy ezzel a cipő árának tekintélyes része fedezve lesz. Ez őt igen meg fogja örvendeztetni és aggályoskodását lecsillapítja. Nem is használt

semmi kifogás vagy ellenvetés, állhatatosan megmaradt amellett, hogy csak ez a forint fogja az ő aggodalmát és szomorúságát megszüntetni. De nekem nem engedte meg, hogy elkísérjem. Ez éjfél után volt.

Az út odáig nem volt nagyon hosszú. Arcát természetesen be kellett takarni. Az úton odáig olyan jókedvű és vidám volt, mint egy gyermek, önként értetik, hogy a kúttól néhány lépésre a mély sárban azonnal megtalálta a forintot, melyet ujjai közt fogva hozott haza, ahol vizet kellett neki adni, hogy a sarat lemossa róla és a papír forintot egy deszkára kisimogatva kiterítette, „hogy másnap reggel a talált pénzt neki megmutassák”

A szomnambula érzékenysége. ()**

Érzékenysége a fény iránt, mihelyt álomlátó állapotba esett, nekünk semmi különösebb kellemetlenséget nem okozott, ha álomba merülése akár nappal, akár éjjel, de szabály szerint rendes időben történt. Kivétel csak feltételesen következett be. Mert ha nappal semmi véletlen nem adta elő magát, ami őt akár ijedés, akár bosszúság, akár sértés következtében fölizgatta volna, tehát, ha a nap simán telt el, akkor álomlátása pontban ugyanabban az órában következett be, mint az előző napon. De ha napközben valami fölizgatta, akkor ez az idő sokkal előbb következett: be, sőt ha a közbejött esemény nagy idegrázkódást idézett elő, akkor az álomlátás azonnal bekövetkezett. Ez azután nem kis baj volt szegény feleségemre nézve - különösen akkor, ha én abban a pillanatban nem voltam kéznél, és delejezéssel vagy gyógyszerrel - amit ő maga rendelt magának - közbe nem léphettem. Ez utóbbit azonban csak akkor tehettem, ha a gyors és rohamos támadás már egy kissé lecsillapodott. Mert ennek első fázisaiban nem is „látott” semmit, sőt általában nem is bírt tiszta érzékkel, ekkor a szellem és lélek nem bírt uralomra jutni a felkorbácsolt idegrendszer felett, még kevésbé tudta azt szolgálatára rendelni.

Ily esetekben, amikor tudniillik nappal esett hirtelen szomnambul állapotba, két zavaró befolyás hatott rá: az a kin, amit a világosság, és az a gyötrellem, amit a rajta lévő érc idézett elő. Abban az időben a női nem ízlésének szégyene: a krinolin volt divatban s az ő szoknyájának alsó széleibe is voltak vasabroncsok bevarrva, sőt mi több, mellfüzőjében acéllemezek, hajában pedig vassodrony hajtűk

voltak. Ha most már egy váratlan villámgyorsaságú álomba esés következett be, akkor úgy hadonászott, mint valami eszeveszett; az egyik karjával befedte szemeit, orcáját, a másik kezével tépdesett a hajában, ruhájában, mint valami kétségbeesett, akinek a ruházata tüzet fogott, s minden érintésnél visszaretten az égési fájdalomtól. Ily esetekben mindenekelőtt az ajtókat kellett elzárni, mert nem volt rá eset, hogy a cselédség ily megrázó jelenetnek csak egyetlen egyszer is tanúja lett volna, amit kézenfekvő okoknál fogva minden áron kerülni kellett. Ily vigasztalan helyzetben magának a feleségemnek kellett helytállania. Volt nála - magának a leánynak rendelése folytán - általam magnetizált zsebkendő készletben, ami az ilyen rohamnak hevességét, habár csak lassan is, csillapította. Mígnem összes ruhái, azaz azok, amelyekben valami érc volt, eltávolítottak, s a magasra csapkodó hullámok elsimultak, mint a zajló tenger a reáöntött olajtól. És a leány szellemi látó állapotába jutott, amikor - mihelyt nyelve használatának birtokába jutott - meg tudta jelölni a csillapítására szolgáló eszközöket is. Megmondta még azt is, hogy micsoda elfogadható okot mondjunk arra, hogy ő levetközött állapotban van, ami nála rögtönös hatást idézett elő.

Az én gyors közbelépésem delejes áram rávezetése által lecsillapította és megrövidítette nemcsak ezeket a görcsöket és rémüldöző paroxizmust, amelynél fogva minden zörejt hallatára megrémült és fölugrott, hanem lehetővé tette a szellemi látás bekövetkezését is, amelyben érdekes látomásai voltak, és felébredése után semmi nyoma sem maradt a kiállott rohamnak. De ha nem léphettem közbe, és feleségem kielégítő hatást nem nyújthatott, akkor a roham hosszabb ideig tartott, és ily esetben álomlátása sem következett be. Felébredése után pedig egész alakja törődöttnek, összeesettnek látszott, szemei alatt mélykék karikák jelentek meg; ő maga lankadt, levert, lehangolt lett, amíg egy másik szellemi látás esete nem következett be, amikor megrendelhettem a szert, ami a megzavart lélekszellemi egyensúlyt ismét helyreállította.

Az emberek felőli ítélete is természetesen egész más volt éber, mint álomlátó állapotában, amiről azonban mi semmit sem tudtunk; mígnem egy napon, amidőn szellemi látása délután következett be, szorongva kiáltott fel: „Ah éppen most készül R. asszony (egy benső fiatalkori barátnéja feleségemnek) idejönni”. Az Istenért, csak be ne bocsássák ide.” Meg voltunk lepelve e nyilatkozata által, mert

ébremlétében nemcsak túrta, de szerette is ezt a kiválóan szép és kellemes asszonyt annyira, hogy ha ez hozzánk jött, ragyogtak szemei az örömtől. Kérdésünkre miképp lehet ez, azt felelte: „Azért, mert most nem az ő szép arcát látom, hanem belsejét, ami az embereknél, mint önála is, nem mindig szép; látom az ő kételkedő, hitetlen, önző és kíváncsi természetét.” Ez utóbbi faja az embereknek különösen ellenszenves volt neki. És amidőn azon emberek felől kérdeztük meg, akik hozzánk járatosak voltak, minthogy ő senkit sem ismert e kis városban, mert sohasem fejezte ki azt a kívánságát, hogy a házból kimehessen, úgy találtuk, hogy némely embereket éber állapotában ki nem állhatott, ami őt bántotta, mondván: „Ah, mily igazágtalan vagyok ez vagy az iránt, aki pedig jó ember.” Éber állapotában persze csak a külsejét látta az embereknek, és rokonszenvével azokat ajándékozta meg, akik külalakjukkal és megjelenésükkel, vagy modorukkal az ő ízlésének megfeleltek, különösen azon barátságos magaviselet szerint, amellyel őhozzá fordultak. Különösen fogékony volt a nyájas barátság, de viszont nagyon érzékeny volt a barátságatlanság iránt, vagy amikor azt vélte, hogy őt lenézik. Álomlátó állapotában azonban a lelkét látta az embereknek kisebb-nagyobb hibáik rányomott bélyegével, különböző árnyalatú foltokkal, melyek mindgyike valami bűnnek vagy vétéknek lenyomata volt. Megfordítva: a világosság és átlátszóság a tiszta jellemnek, különösen a jószívűségnek voltak bizonyítékai, melyek nála legelső sorban voltak mérvadók rokonszenvére és kedvező ítéletére. Általában álomlátásban nem örömet beszélt a neki ellenszenves emberekről, mert ilyenkor szellemben látta ezeket maga előtt, ami kellemetlen érzelmeket idézett elő nála.

Egyrésztől gyakran hasznos lenne, ha az embereknek belsejébe tekinthetnénk, ez sok kártól és csalódástól óvhatna meg bennünket. De másrésztől - tekintve a mi komplikált társadalmi tagoltságunkat - azok a szempontok és kötelességek, amelyeket a kultúra, a szokások és állás, gyakran pedig az emberek elutasíthatatlan jóakaratótól való függésünk raknak ránk, a közlekedés vagy érintkezés az életben gyakran gyötrelmek, sőt majdnem kiállhatatlan lenne, ha mi az emberek gondolkozásmódját és érzületét, céljait és terveit áttekinthetnénk. Az embereknek képmutatásával, ámításával, rosszakaratával és gonoszágával szemben idegenkedésünket, sőt

utálatunkat gyakran alig tudnánk elfojtani, s elfogulatlanságunkat az ilyen emberekkel szemben teljesen elvesztenők. Ezért jó az, mint általában minden intézkedése Istennek, hogy kivételesen csak az alvalátónak engedtetik meg az emberek belsejébe tisztán betekinthezni.

Hogy mily magasfokú érzékenysége volt álomlátó állapotában idegeinek, abból is kitűnik, hogy a harangok vasnyelvének ütéseit által előidézett hangok, melyek agyának idegeihez vezettetek, kimondhatatlan fájdalmas érzéseket idéztek nála elő. Leírhatatlanul hevesek voltak ezek, ha álomlátása vasár- vagy ünnepnapra esett, azaz, ha szomnambul álomban volt akkor, amikor a harangok bömböltek, kivált ha sátoros ünnepek alkalmával a négy toronyban, az egész légkört megrázva, egyszerre zúgtak a harangok. Ilyen időben csak én voltam képes állapotát tűrhetővé tenni, ha ágya szélén ültem, s kezemnek összeszorított ujjhegyeit fülei elé tartottam, illetőleg füleit befogtam. De azért felkelteni, s alvásának idejét megrövidíteni nem volt szabad. Hogy azonban ezt a fájdalomérzést nem annyira a hallóidegeket megrázó hangok zúgása, mint inkább az ércből eredő vibráció idézte elő, bizonyítja az, hogy nemcsak a kapu harangja, hanem a szoba csengetyüje is fájdalmas érzéseket okozott neki álomlátó állapotában. Sőt még az is, ha egy kés véletlenül a pohárhoz ütődve csengést idézett elő. Ellenben ha kés helyett egy ezüstkanál nyele a pohárhoz ütődve idézte elő a csengést, ezt a csengést meg sem hallotta.

Ma már többet tudok mint akkor s jobban fel tudom fogni és méltányolni Istennek nagy kegyelmét, hogy nekünk ezt a leányt azért adta, hogy felköltse tudásvágyunkat szellemi látókörrünk tágítására és felvilágosítására, s megengedte, hogy egy tekintetet vethessünk lelkünk lényegébe. De ez nem csupa élvezet és öröm volt reánk nézve, sok keserűség is volt vegyítve belé. Mi ketten ugyanis, feleségem és én, az ideges izgatottságból és szorongó aggodalomból soha felocsúdni nem tudtunk, eltekintve attól, hogy kényszerülve voltunk társas érintkezéseinket majdnem végképp megszakítani. Minthogy a leányt cselédre hagyni nem lehetett, a házhoz voltunk kötve. S ha én távol voltam, mindig azon aggódtam, vajon nem történik-e otthon valami kellemetlenség; feleségem pedig otthon aggódott, hogy nem fogok-e elmaradni akkor, amikor a leány mellett

kellene lennem, ha esetleg valami véletlen meggátol abban, hogy éjszakára hazamenjek.

Ilymódon nehéz kereszt is volt rajtunk, nem csupán szellemi élvezet és oktató tanulmányok. Megbizonyult a mi esetünkben is, ami bizonyosan a mi bolygónknak a törvénye, hogy az ember anyagi javakra minden fáradság és küzdelem nélkül: örökség, ajándék, hagyaték, szerencsés üzlet, vagy sorsjáték útján is szert tehet, ellenben szellemi javakat csak munka, fáradság és küzdelem által szerezhethet. De viszont az anyagi javakat elveszítheti csalás, sikkasztás, rablás, spekuláció, szerencsétlenség, vagy elemi csapások által, de a szellemileg szerzett javak elidegeníthetetlen tulajdonai maradnak mindörökké.

A szomnambula szellemvilágbeli látományai. ()**

A legérdekesebb látományai azok voltak a szomnambulának, melyeket minden kérdés nélkül közvetlenül látott. Sokszor beszélgetés közben mondta: „Pszt! csendesen, ne zavarjanak.” Hosszabb vagy rövidebb pauza után kezdette rajzolni, amit látott. Egy nap p.o. ezt mondta: „Ah! Milyen borzasztó ez, amit most látok, de azért mégis nagyszerű!”

-És mi az, amit lát?

-„A hunok harcát” - mondta ő és festette nála még eddig nem tapasztalt nyelvezeti ügyességgel - mint valami gyakorlott kalauz Róma vagy Florenc képtárában - a harcmezőnek óriási kiterjedését, a különböző népek alakjait, ruházatát, fővegeit, fegyvereit stb., amely festést én visszaadni képes nem vagyok. - „És hogy mérszárrolják egymást, oly dühvel, mint a vadállatok. Ha egynek kiesik a kard a kezéből, akkor a fogaival harapdál maga körül.” - Valami kérdést intéztem hozzá, de nem engedte látományát megzavarni, s kezét a számra tette.

-Ezt sohasem hittem volna: az elesettek újra a harcolók soraiba állnak és azokkal együtt harcolnak tovább. Ez nagyon csodálatos dolog !”^{9*)}

^{9 *)} Bizonyára senki sem fogja azt hinni, hogy ez a leány valaha hallhatott valamit a catalauni mezők elkeseredett csatájáról, épp oly kevéssé a hozzáfűzött népmondtaról, hogy az elesettek szellemei föltámadtak, és másnap társaik oldalán

-Ezt én nem hihetem. Ezt újra és jobban meg kell néznie, mert amit mond, az nem lehetséges. Miképp harcolhatna egy meghalt ember? - mondtam én.

-Ez nem lehetséges? - mondta gúnyoló hangon - hát tud ön már mindent, hogy mi lehetséges és mi nem lehetséges? Hiszen amit általam tapasztal, azt sem tudta egy évvel ezelőtt, és kinevette volna azt, aki azt kívánta volna, hogy ezt higgye. Mily hamar elfeledett ön mindent - mondta szánakozó mosollyal. - Azt nem látom, hogy ez mind miként van, de mivel látom, s egész világosan látom, tehát lehető is, mivel valóban úgy is van.

Meg voltam fogva és szégyelltem, hogy ez a tudatlan leány nekem ily jól megérdemelt leckét adott, amire semmit sem tudtam felelni.

-Tehát azt is látja, hogy az ember a halál után tovább él? - kérdeztem tőle.

-Nevezetes, én látom, hogy ön egy haldokló ágyánál legbensőbb énjéig meg volt rendülve, akkor sziklaszilárdan hitte, hogy az ember a halál után tovább él^{10**)} - ezt is hamar elfelejtette?

Akkoriban, az igaz, ezt a hitet tényleg egy haláleset alkalmából merítettem, melyről az álomlátó megemlékezett. Én csak bizonyíttatni akartam vele a tényállást.

-És maga látja a meghalt embereket?

-Most épen nem látom.

-Hát erőltesse meg egy kissé magát, hogy most lássa meg, hogy és hol élnek.

-De most nem látom őket.

Ellenben más alkalommal, amikor egészen más tárgyról beszélünk, mondta:

-Várjon csak, most látok egy csoport fehér átlátszó alakot: meghalt embereket, szép mosolygó férfi- és nő-, sőt gyermekarcokat is, és mindannyian megelégedetteknek látszanak. Most elkomolyodnak és karénekbé kezdenek. Oh mily szépen hangzik ez az ének. Bárcsak ön is hallhatná!

harcoltak tovább. Épp oly kevésé járt Drezdában, ahol Kau1bach híres festményét, a Hunok harcát láthatta volna.

^{10 **)} A Jóob Ferencné leányának halálos ágyánál.

-No csak tovább, többet is szeretnék erről hallani. Mindössze ennyi, amit erről mondhat nekem?

-Most többet nem látok, csak azt látom, hogy békessége van mindenkinek.

„Békessége van” - ezt akkor nem értettem; azt ami a földön a legdrágább kincs, és amit a gazdagságra, élvekre, rangra, tisztességre, hatalomra vágyók legkisebbre becsülnek, s épp azért nem is nyerik meg soha. Mert amint a mi szellemi vezetőink tanítják: **„a békesség csak ott van jelen, ahol az ember Isten által kijelölt földi rendeltetésének él, mert akkor az érzékeny lelkiismeret, az embernek eme benső bírása megnyugtatta érzi magát, és semmi benső szemrehányás által nem szorongattatik; tehát ha a szellem és lélek békességben vannak egymással.”** A békesség értékét már abból fel lehet ismerni és megmérni, hogy a Megváltó tanítványait állandóan e szavakkal üdvözölte: „Békesség nektek!” és valóban az Úr az ő nagy szeretetében mind a tanítványoknak, mind az embereknek a legjobbat és a legnagyobbat kívánta abból, ami az ember által elérhető...

Azonban az a béke, amit az álomlátó a túlvilági tiszta szellemekben látott, rám nézve abban az időben nem valami olyan eszményi dolog volt, amelyre vágyakoztam volna: ha nem is sóvárogtam kincsek, vagy méltóságok után, de mégis benne voltam a világi élvek forgatagában, és „a béke” meg a „dicső karének” nem is volt valami nagy vonzóerővel reám. Sőt inkább lehangoltnak s csalódottnak éreztem magamat azok által, amik a túlvilági életben várnak reánk. Valami mohamedszerű paradicsom, fénnel, pompával, hurikkal és bajadérokka, ragyogó aranycsészékben föltálat szörbettel inkább megfelelt volna az én akkori ízlésemnek. Ennélfogva ezt a túlvilágot, amelyről nekem a szellemi látó beszélt unalmasnak, s nem elég vonzónak találtam arra, hogy eziránt további kérdéseket is kockáztattam volna. Nem emlékszem, hogy ezenkívül még valaha a szellemekre, vagy a túlvilágra vonatkozó kérdést ismét felvettem volna...

Valamely alkalommal - már nem emlékszem, miféle - kérdést intéztem hozzá, amelyre ő azt mondta, hogy ezt nem látja. És mikor erősködtem, hogy igyekezzék meglátni, türelmetlenül mondta: „Ne higgye, hogy én mindent láthatok, mert az embereknek nem szabad mindent tudniuk, habár későbbben tudni fogják és tudniuk is kell. De

akkor kutatás által fogják megtudni; mert fáradtság és erőfeszítés nélkül nem fognak minden dolognak birtokába jutni.” Ezt a „törvényt” megfejtí a spiritizmus.

A „hunok harcának” látományában megerősítését látjuk a nagy bölcsész és kutató dr. Du Prel Károly azon állítását, hogy a spiritizmust a szomnambulizmus megelőző tanulmányozása nélkül alaposan megérteni nem lehet. Sőt mondhatnám, hogy a kettő kiegészíti egymást, amennyiben másfelől a spiritizmus a szomnambulizmusnak némely tüneteit megvilágosítja és megfoghatóvá teszi azzal, hogy föltárja előttünk a törvényeket, melyek által ama tünetények létrejönnek. Ezt az egymást kiegészítő kölcsönös hatást azáltal látom igazoltnak és kimagyarázhatónak, hogy mindkettőnek - úgy a szomnambulizmusnak, mint a spiritizmusnak - tünetényei ugyanabból a forrásból származnak, jelesen: a testi bilincseket levett szellemről. Mindkettőnek megvan a saját igénye az elismerésre és értékének méltánylására. A szomnambulizmusnak autenticitása kétségbevonhatatlan, amennyiben itt a szellem közvetlenül minden idegen médiumi közvetítés nélkül érvényesül. Ennélfogva itt elesik az az ellenvetés, amit a spiritizmusnál gyakran hangoztatnak, hogy a médiumnak saját szelleme a nyilatkozó szellem közleményét megzavarja azzal, hogy saját egyéni jellegét nyomja rá. Másfelől a spiritizmusban bizonyos feltételek mellett magasabb fokon levő tisztább szellemek is szóhoz juthatnak, kiknek az érzékfeletti fluidáris törvények terjedelmesebb ismerete lehetővé teszi, hogy ezekről nekünk oly tanításokat és magyarázatokat adjanak, amelyek a föld fokozatának törvényei alatt álló szellemeknek, amilyenek a szomnambulák is, rendelkezésükre nem állnak. Ezért gondolom én, hogy az a fentebb nyilvánított nézetem, mely szerint a szomnambulizmus és spiritizmus vagy mondjuk: médiumizmus kölcsönösen kiegészítik egymást, - nem alap nélküli.

És bár a szomnambula részéről kapott rendreutasítást kétségeimre vonatkozólag - mely a lehetőségnek határát akarta kijelölni - magamban igazoltam, mégis sehogy sem akart ez a dolog kemény koponyámba behatolni, mert ugyanazt gondoltam, amit általában a mai kor emberei is mondanak, ha valamely hihetetlen tünetény kétségbevonhatatlan tényné lesz: Hja! az egészen más, mert ezt látjuk, hogy tényleg így van; de amaz, az már lehetetlen! És íme, a

lehetetlen ismét tényé lett. És kénytelenek lesznek ezt is úgy, mint amazt elismerni és így lassan szépszerével tovább: telegráf, telefon, fonográf, mikrofon, telefon hírmondó, Röntgensugarak, drótnélküli távíró stb., stb., mindenik hihetetlen volt röviddel a pozitív megbizonyítás előtt. És minden, ami a még ismeretlen természeti törvényekből, az isteni teremtés e gazdag bányáiból az emberi szellem előtt napfényre került, létjogosultságát csak elkeseredett harccal volt képes kivívni. Ennélfogva nem mondunk sokat, ha azt állítjuk, hogy ha esetleg a Gondviselés még száz nagyfontosságú találmányt tartogat az emberiség számára, nem lesz elég kilencvenkilencszer elmondani a nagy tudós *Arago*-nak eme mondtását: „Csak egyetlenegy lehetlenség van, tudniillik számtani logikátlan lehetlenség, minden egyéb lehető.”

Úgy van, nincs záró határa sem a tapasztalásnak, sem a tapasztalhatásnak. Az olynemű tünetényekkel, mint amilyet a hunok harcának képe mutat, arra tanítanak vezetőink, hogy minden gondolatnak, minden szónak, minden tettnek eltörölhetetlen fotográfiai lenyomata van a mindenség atmoszférájában, és amennyiben a mindenségen kívül nincs helye semminek, ennélfogva mindennek a vég- és térnélküli mindenségben kell összetakarítva megmaradnia. A pszichometria ezzel egyező felvilágosítást nyújt. *Denton* tanár azt mondja az ő „The soul of things” (a dolgok lelke) című könyvében, hogy minden tárgy múltjának története lelki vagy fluidikus alakban letörölhetetlenül fennmarad, amelyet egy pszichometrikus médium átérez és felismerhet. *Denton* tanár a legmeglepőbb példákat hozza fel ez elmélet bizonyítására, amiket ő nevének médiumitása által nyert. Ilymódon minden ebből a világból a túlvilágba költözött szellem feltalálja földi életének gondolatait, érzelmeit, tetteit és szavait, melyek legombolyodnak szemei előtt egymásután, épp úgy, mint ahogy testbeöltözése előtt föltárult előtte jövő földi életének folyama a reá váró feladatokkal, reményekkel, megpróbáltatásokkal együtt. Ilymódon alkalma lesz ezeket összehasonlítani egymással és ebből megalkotni a mérleget, hogy földi pályáját aktívával vagy passzívával fejezte-e be, és ő maga - az ő szelleme - lesz az, amely mindenekelőtt ki fogja mondani az ítéletet - nem pedig, mint az emberek hiszik, az Isten. Természetesen, nem teheti ezt azonnal, hanem idő engedtetik neki a magába szállásra, hogy az önvizsgálat

mérőőnját önön bensejébe süllyessze, hogy magát megismerhesse és megítélhesse.

Időbeli távolbalátás. ()**

Február utolsó napjaiban utasítást kaptam a kassai törvényszéktől egy telkibányai fiatal leány törvényszéki orvosi exhumációjának eszközzésére. Telkibánya közel, négyórányira fekszik Abaujszántótól, amely útnak egy harmadrésze Gönctől kezdve sziklás, kátyús lejtőn vezet hegynek fel. Hogy mindazok a megyei és községi tagok, akiknek törvény szerint a meghatározott időben ott kellett lenniök, megjelenhessenek, vasárnap délelőttre tettem e dolog elnitézését. Tekintve a hosszú és nehéz utat, előfogatot nem vettem igénybe, hanem kora reggel a magam fogatán indultam el, hogy aznap estére annál biztosabban hazajöhessenek. Ezzel az ígérettel távoztam hazulról.

Ami az ily funkciók alkalmával, mikor a hivatalos személyeknek különböző helyekről kell összejönniük, rendszerint megszokott történni, az megesett most is: a meghatározott időre senki sem volt ott kívülem, az urak csak egyenként érkeztek meg, s a munka tartamát tekintve is számításomban két órát csalódtam. Az akkori időben hírneves porcelángyár igazgatója az egész társaságot magához hívta ebédre, s azon órában ültünk asztalhoz, amikor program szerint már útba kellett volna lennem hazafelé. De ez még nem hátráltatta volna lényegesen idejében való hazaérkezésemet, mert az én gyorslábú lovaim az időkülönbözetet Gönctől kezdve a kitűnő egyenes és jól gondozott országúton behozták volna. De Abaujszántótól egy órányira Vizsolyban egy erős zökkenés után a kocsim egyszerre oldalt dőlt s megállott. A baloldali tengely sapkája a rázkódás folytán lecsavarodott s az egyik hátsó kerék kiesve a kocsi mellett feküdt. Csendes, holdvilágos este volt. Csodálatos módon a falu utcáján egy lélek sem volt látható. Kocsisom az úton visszafutott az egész falu hosszában, de a kiesett sipkát nem találta meg. Nem volt más mit tenni, mint a kereket rátenni a tengelyre, s a kocsisnak a kerék mellett lassú lépésben gyalogolnia egész a falu végén levő kovácsmű- helyig. A műhely mellett volt közvetlenül a vendégfogadó. A műhelyt és a lakást zárva találtuk, az üres korcsma szobában egy bűzös füstölgő lámpánál szundikált a korcsmárosné egy széken. Tőle tudtuk meg, hogy a faluban többfelé lakodalom van - ez volt az utolsó farsang vasárnapja - s ez adta meg magyarázatát

annak, miért volt a falu és a korcsma üres. Sok időbe került, míg a kovácsot elő tudták teremteni, még több időbe került, míg hazajöve tüzet csinált, a fűtatót mozgásba hozta s egy darab vasat izzóvá téve, a kocsit legalább annyira összetákolta, hogy hazafelé indulhattunk.

Persze hogy az én égő türelmetlenségemnek rendkívül vonatva ment mindez, és minden perc egy örökkévalóságnak tetszett. Gondolatban minden képzelhető föltevással kínoztam magamat, hogy mi minden történhetik otthon az én hosszas kimaradásom miatt. Ha mégis a leány most, amint ez már néha megtörtént, álomba merülne, akkor feleségem meg lenne nyugtatva, mert az megmondaná, hogy mi történt. De hogy nekem olyan befolyásom lenne reá, hogy akaratommal a távolból is álomba meríthetem, arról akkor fogalmam sem volt. A korcsma nagy szobájában sétáltam fel s alá tűnődve és egyik szivart a másik után szíva, míg végre előrobogó kocsim zöreje föl nem vert merengésemből. Boldognak éreztem magamat, hogy kocsira ülhetek.

Otthon a feleségem és a leány két óra hosszáig vigasztalgatták egymást; mert hiszen egy-két óráig a meghatározott időn túl már többször elmaradtam, sőt néha tovább is; ezt már megszokták. De most feleségem kezdett nyugtalankodni, nem annyira énmiattam, mint a leány miatt, hogy az énmiattam érzett aggodalomnál fogva valami félelmes krízis ne álljon be nála. Eközben azt ajánlotta neki, hogy feküdjék le már csak azért is, hogy minden esetleg őt zavarható nemtelen ércből megszabadítsa, ha netán szomnambul álomba merülne. De nem engedte ágyba feküdni, hanem a hálószobában levő nagy és széles díványra, amely három egymás fölibe rakott matracból állott, amelyek farámán nyugodtak. Alig feküdt le, elkezdett nevetni és vidáman kiáltotta, hogy azért merült ilyen hamar álomba, mivel ez a kanapé, amelyen őt magnetizálni szoktam, át van itatva fluidummal, amit én akkor nem értettem. „Jőjjön csak közelebb aranyos asszonyom” így nevezte mindig alvó állapotában a feleségemet, engem pedig, amikor távol voltam, „édes doktornak, ha pedig jelen voltam: „jó doktornak” nevezett.

„Jaj! csak láthatná azt a szegény édes doktort! Úgy jár fel s alá a korcsma szobájában, mint egy oroszlán a ketrecben. A kerék kiesett, ez az egész... és most futkároznak a kovácsot keresni, hogy a kocsit helyreállítsa. Csak legalább meg tudnák találni, mielőtt egészen leinná magát! Szegény doktor! Most dobott bosszúsan egy

szivart a földre, mivel nem jól szelelt, de nemsokára megjön a kedve, mert jön már a kovács. Futva jön, kedves doktorának szívesen megteszi azt, amit magának a főispánnak alig tenne jó kedvvel; a mulatók társaságát éppen jókor hagyta el” (én kezeltem a gyermekeit s ezért nagyon hálás volt irántam). A leány elmondta a munka folyamának minden mozzanatát; hogy én a lovaknak zabot, a kocsisnak pedig szalonnát és bort adattam, hogy a csikó mily jól érzi magát és cikázik az istállóban. „Végre! - mondja - most ül fel az édes doktor a kocsira, mennyire örül, s íme még a kocsisnak is ad egy szivart, a kovács számára pedig kiüríti szivartárcáját.” Azután pontosan leírta egész utazásomat, minden egyes falut, amely mellett elhaladtunk. Most mennek el Boldogkő-Váralja, most Újfalu, Cekeháza, ah! Most épen a mi szőlőnk mellett; most vannak a keresztnél; most fordul be a cigánysorba, ki lehetne már nyittatni a kaput, mert most jön a kert kerítése mellett s hallhatja a Muci csengettyűjét” (a csikó neve) - és valóban mindjárt berobogott a kocsi a kapun...

Az egész idő alatt igen vidám hangulatban volt a leány, majdnem kicsapongó öröme voll. Természetesen vele együtt örültem és mindjárt néhány delejes vonást kell ott neki adnom. Akkor unszolt, hogy valamit ennem kell: „Maga gondoskodott a lovakról és a kocsisról, de magáról nem, most hát ígyék legalább egy pohár kávé” s kénytelen voltam melléje ülni és egy csésze kávé inni. Jó kedélye továbbra is megmaradt, és ingerkedett velem egy és más fölött, ami a nap folyamán történt, s amit tréfálkozva, neveléséges oldalról lehetett feltüntetni. Parodizálta a háziúr taglejtését és tartását, mikor pohárköszöntőt mondott reám, én pedig feleltem reá.

-Most látja ezeket, vagy a nap folyamán aludt s akkor látta? - kérdeztem tőle.

-Nem, most látom.

-S hogy látja ezt most?

-Valóban komikus! hogy látom? láttam önnek majdnem az egész gyermekkorát, sőt most is láthatom, ha akarom. Akkor nem kérdezte és nem csodálkozott rajta, hogy mimódon láthatom én azt - hát egyszerűen, látom. Igaz, hogy én akkor elfogadtam, s hittem anélkül, hogy a fejemet törtem volna rajta.

Másnap, midőn a feleségem elmondta, hogy mit látott szomnambul állapotában, hogy engem úgy festett, mint egy oroszánt a ketrechen,

kérdeztem a leányt, hogy látott-e valaha oroszánt vagy állatseregletet. „Nem”, mondta. Ezt is mellőztem akkor. Csak később, mikor a spiritizmust ismerni tanultam, gondolkoztam némely rejtélyes látományáról, arról is, hogy miképp láthatott ő engem úgy, mint egy fel s alá járkáló oroszánt a ketrecben. Ezt most én csakis a reinkarnációból tudom kimagyarázni, hogy ezt egy előző életében látta, s ez a kép a lelkére tapadva megmaradt.

Nevezetes, hogy szomnambul álmában más szomnambulákat is látott, kiváltképpen azokat, akik alvó állapotukban utánam sóvárognak, mivel én meg tudnám őket gyógyítani. Ily módon látott egy leányt Sátoraljaújhelyen, aki szintén szomnambul, és Szántóra jön férjhez, ami néhány hó múlva meg is történt. De már akkor meggyógyították. Látott egy asszonyt is Lembergben, akit meggyógyítanék. Ezek olyan személyek, akikre még ma is emlékezem. De ő még többeket is hozott a távolból.

Nagy szánalmat érzett különösen a szomnambul Berzeviczy iránt Egerben, aki sok esztendővel előbb már alvalató volt, ez időben pedig a szemináriumot rég elhagyta. De ő „látta”, amikor neki sokat kellett kiállania durva és tudatlan környezetétől, kik őt részben tudva bosszantották, mivel nyers igazságokat mondott s attól féltek, hogy még több kellemetlen dolgot is fedezhet fel róluk. „Ha őt mindattól, ami neki árthatott, megoltalmazták volna, mint ahogy velem tették, nem pedig báméskodnak, és rosszindulatú csapatokat vezetnek hozzá, kiknek közelléte őt kínozza és izgatta: sokat tanulhattak és tapasztalhattak volna tőle. Így pedig majdnem megölték. Pedig kedves és jó fiú volt szegény!” Emlékszem, hogy a leány majdnem sírt szánalmában. E pillanatban magamnak is talányszerű az, hogy ezek a régmúlt dolgok, mintha csak a lelkemben szunnyadtak volna, majdnem fotográfiai hűséggel újulnak föl előttem most e leírás alatt oly elevenen, mintha csak tegnap történtek volna. Valóban nevezetes, hogy ezek a majdnem négy évtizeddel ezelőtt lejátszódott események, mint valami kinematográfiai képek, plasztikus alakban peregnek le előttem, s hogy egyes mellékes dolgok, amelyekre éppen nem gondoltam, elevenen állnak előttem, s bennük magamat, mint szereplő egyéniséget látom. Ha festeni tudnék, azt hiszem, híven le tudnám festeni.

Azt hiszem, hogy mint p.o. a hunok harca, általában minden esemény állandó lenyomata megmarad a világéterben. S éppen úgy van

azokkal a dolgokkal is, amit a lélek vett föl magába, különösen, ha e képek megragadó vagy megrázó benyomások kíséretében rögzítettek. Így p.o. az én jó anyám egészen odavolt, ha én már mint felnőtt ifjú, a nagy kolerából (amikor én még 4 éves voltam), alkalmilag jeleneteket idéztem, melyeket részletes aprólékosságig híven festettem, sőt a beszédek, híreket s az egyes megjegyzéseket is, azokat a személyeket, akik a mi házunkban haltak meg kolerában. S a scénákat, melyek temetésük alkalmával lejátszódtak, pontosan vázoltam; hogy a mi jó anyánk miképp pakolt össze minket, hogy koleramentes helyre, egy rokonunknak házához telepítsen; eközben elhalt személyeket aprólékosságig menő részletességgel festettem le, stb

Az ilyesféle dolgok világosan megcáfolják ama materialisztikus felfogást, mely szerint a felfogott benyomások az agyba szövődnek be. De különben is fiziológiai alapon már régen be van bizonyítva, hogy testünk egy bizonyos idő lefolyása alatt, az anyagcsere következtében tökéletesen mássá lesz, ennél fogva nem lehet éveken keresztül ugyanaz, ami előbb volt. Minél fogva az agyba beraktározott képeknek ezen anyagcsere folytán az emlékezetből ki kell törölnetniük.

A tudomány érzi, hogy fedetlen oldala van az ő materialisztikus rendszerének, s ezt egy önkényes állítással akarja becsirizelni, amidőn megengedi, - ahogy nem is tagadhatja, - hogy az anyagcsere mindenesetre megújítja a szerveknek egész sorozatát, mint a külső bőrt, haját, körmöket, de az még tudományosan nincs „bebizonyítva”, hogy ez a folyamat minden szervre érvényesül. Persze ez a belső szerveken történő folyamat nem áll úgy a szemeink előtt, mint a külsőkön történő változás; de logikátlan és tendenciózus önkény valamely bebizonyított életfolyam sorozatával szemben némely szervekre nézve kivételt állítani fel, mivel ez a materialisztikus rendszeren csorbát ejtene, holott az igazság kiderítése első sorban a tudománynak feladata.

A szomnambula gyógyrendelése()**

Valóban pszichológiai problémának látszik előttem az, hogy én nemcsak egyes eseményekre és jelenetekre emlékezem tisztán abból az időből (amelyek mindenesetre a látás folytán érvén öntudatomba, mélyebben benyomódtak emlékezetembe), hanem abból az időből

még a szavakat, a szóváltásokat és gondolatokat is híven megtartottam. Azt azonban már semmiképp sem tudom emlékembe idézni, hogy a szomnambula által megnyilatkozott e talányszerű jeleneteket, tüneményeket miképpen fogtam fel, s mint gondolkozó ember és orvos miképp értelmeztem és magyaráztam meg magamnak a lelki életnek ezt a folyamatát. Hogy ezek a tünemények a lelki életnek eredményei, és hogy ezek által a lélek létezése felől már akkor rendületlenné vált meggyőződéselem támpontot nyert és jobban megerősödött, erre nagyon jól emlékezem. De hogy ennek a misztikus tüneménynek származását miképpen magyaráztam, ma már minden gondolkozásom dacára sem vagyok képes emlékembe visszaidézni.

Mindazáltal ha az én akkori mivoltomat szemeim elé idézem, és tekintetbe veszem, hogy tárgyilagossággal mire voltam képes azt hiszem, nem messze járok az igazságtól, ha azt vélem, hogy én akkor ezen titokzatos ugyan, de kétségtelennek bizonyult tüneményeket (mivel ezeket megfejtteni képes nem voltam) csak egyszerűen tudomásul vettem, egyéb tekintetben pedig könnyű lábbal átfutottam fölöttük anélkül, hogy tovább törtem volna rajtuk a fejemet. Amit én gyors felfogási és tájékozódó képességemmel azonnal megérteni nem tudtam, azt rendszerint mellőztem és napirendre tértem fölötte. Azok a tünemények, melyek a szomnambula által szemeim előtt megjelentek, melyekből egyik talányosabb volt a másiknál, megszakítás nélkül üzték egymást, én pedig egy magas fal előtt állottam, amin sem átkelni, sem keresztültörni nem bírtam.

És jól meggondolva a dolgot, minden kísérletnek, amellyel a falat vagy áthágni, vagy keresztültörni akartam volna, csúfos fiaskóval kellett volna végződnie - és én összezúzott tagokkal roskadtam volna össze, vagy a koponyámat zúztam volna be anélkül, hogy a talányt megfejtettem volna. Mert abban az időben pusztá ideám sem volt a szellem-, lélek- és testről, e hármás lényből álló „emberről”. A periszprít nyúlékonyságáról, melynél fogva a szellem a testet elhagyhatja, mérhetlen magasságba emelkedhetik, mint isteni szikra távollevő dolgokba és dolgokon áthatol, és azokat szemléli és a látottakról a periszprít útján az álomban nyugvó testen keresztül a nyelv igénybevételével nyilatkozatot tehet.

Én, aki meg voltam áldva a képességgel - jobban mondva - adománnyal, hogy a szellemet tetszés szerint kiküldhessem, és ismét visszavonhassam, vezettem ezt a lelkes gépet durva empirizmussal anélkül, hogy ennek lényét és törvényeit csak sejteni is képes lettem volna. Oly módon, mint gyermekkoromban a papírsárkánynak feltétlen ura voltam, s tetszésem szerint feleeresztettem és lehúztam, - amelyben általában bizonyos analógiát találok az én delejezésemnek a szomnambulára való hatásában - anélkül, hogy gyermekkoromban valami ismeretem lett volna a statikáról. Épp oly kevésbé volt sejtelmem arról, hogy valamint a sárkány az azt tarló fonal folytonos legombolyítása következtében a felhők régióiba emelkedhetett volna, hasonlóképpen az én akaratommal vagy delejezésemmel az alvalató szellemet a mi földi szféránk küszöbén túl küldhettem volna.

Úgy tetszik nekem, hogy a szomnambulának azok a szavai, melyek szerint nekem nem szabad mindent tudnom, azt sem, amit csak később lesz szabad, sőt akkor meg kell tudnom, nem az ő saját szelleméből származtak, hanem magasabb szellem mintegy heliografice sugározta be az ő szellemébe. A tudás ,spiritista értelemben annyit jelent, mint nem könnyűszerrel és minden fáradság nélkül, hanem munkakifejtéssel szerezni meg valaminek ismeretét és nem úgy, mintha csak sült galamb repülne a szánkba. És tényleg, midőn én a spiritizmus kapuján kopogtattam, keserű megpróbáltatás által szorítottam erre, és amikor bebocsáttatást nyertem, minden talpalatnyi földet, amely tiszta, magasabb ismeretre vezetett, szenvedéssel teljes megpróbáltatás által voltam csak képes lépésről-lépésre kiküzdeni.

Az én akkori lényiségem a spiritizmus nemesítő tanának befogadására alkalmas érettségi fokot még nem érte el. Realista voltam, még erősen a külsőségekhez és a dolgok külső burkához ragaszkodtam, azzal az ambícióval telve, hogy orvosi hivatásom területén legyek naggyá, hogy egyetlen orvostársamnak se álljak a háta mögött, sőt amennyire lehet, mind túlszárnyaljam. Orvostani könyvekkel töltöttem meg könyvtáramat, a természettudomány irodalmi produktumaival, és minden szabad időmet arra fordítottam, hogy az orvosi tudománynak minden újabbkori vívmányát elsajátítsam, hogy a hiányos iskolai képzettség hézagait kitölthessem. Éppen ezért az alvalatás tüneményeinek kutatása és ápolása lelkesedésre ragadott, mert az alvalatásban az én eszmémet reméltem

megvalósíthatni. Azt, hogy ez oly fáklya lesz, amellyel azokat a homályokat, melyeket a tudomány elégtelenül, vagy éppen nem volt képes földeríteni, megvilágosítja, s azt a lidércfényt, amelynek csalóka játéka a betegségek lényege és lefolyása fölött bolyong, elúzi és a sokféle nyavalyának, ennek az emberiséget kegyetlenül kízó zsarnoknak valódi gyógyszerét megtalálni segíti.

Éppen ezért megelégedtem a testi ruhában levő ember tanulmányozásával, és nem kívántam a szellemi szférákat látni, s a szomnambulát feltett kérdésekkel, vagy ösztönzéssel e mi világunk határain túl vezetni. Tépelődni, elmélkedni elvont dolgokról, jelesen természetfelettiokről éppen nem felelt meg az én szellemi irányomnak, sőt még ma sem felel meg; mint akkor, úgy ma is azt szeretem, ha reális alapot érzek a lábaim alatt. És különös, hogy akik a spiritizmust megvetik, a hitetlenek, kik fensőbbségük magaslatáról kicsinylő lenézéssel tekintenek le reánk, s minket könnyen- vagy vakonhívóknak, jobb esetben rajongóknak, ábrándosoknak tartanak. Nem tudják felfogni, hogy a kutatót éppen a tradíciók és a dogmák iránti kétely vezeti a spiritizmushoz, hogy tapasztalat által szilárd talajt nyerve, a filozófia és a vallás állításait biztos alapra fektethesse. Így a szellemek közleményeit sem fogadja el vakon, hanem az ész és logika próbakövén ezek megtámadhatatlanságát kipróbálva, vagy elfogadja, vagy elveti.

Kezdetben, mikor a szomnambula látásának valódiságáról meggyőződtem és benne hittem, nem gondoltam arra, hogy én ezt a látást orvosi célokra is értékesíthetem. Meleg érdeklődésemet kezdetben tisztán a kimagyarázhatatlan, a hihetetlen, a misztikus kötötte le, amelyről a fátyolt föllebenteni minden ember indítatva, ösztönöztetve érzi magát, végül az önzés és a hiúság: tudni olyasvalamit, ami más ember előtt rejtve marad. A leány p.o. látott engem egy betegnél és feleségem előtt leírta a házat, a berendezést, a személyeket; látott a beteg ágyánál, megnyugtatta a feleségemet, hogy a beteg reggelre már jobban lesz, és nem is oly veszélyesen beteg, mint gondolták, csak a mája van tele epével; „azért oly izgatott, oly haragos!” Feleségem, mikor hazajöttem, mindezeket elmondta nekem. De ebben én csak hasonlót láttam ahhoz, amit magam is tapasztaltam nála - miért is ne láthatta volna egy betegnek a máját éppen úgy, mint ahogy a falon keresztül látta, hogy mi tör-

ténik rajta túl, vagy mint ahogy be tud hatolni egy ember gondolatába és érzelmeibe? ...

Egy napon ezt mondta nekem: „Csepegtessen hét csepp sósborszeszt egy darab gyapotra és tegye azt a maga fülébe lefekvéskor; tegye ezt három este egymásután és fülzúgása meg fog szűnni.” Több hónapon keresztül rendkívül alkalmatlan fülzúgásom volt, különben egészen egészséges hallásom mellett, Úgy zümmögött, zúgott a fülemben, mint valami malomban, ami különösen alkalmatlan volt akkor, mikor csend volt körülöttem. Követtem a rendelést, s a következő napra a fülzúgás nagy öröömre elmaradt. De a leány azt mondta, hogy azért ezt a következő és az azután következő este ismételnem kell, mert különben a zúgás visszatér.

Ennek a tüneménynek sem adtam más magyarázatot, mint mindazoknak, amikor gondolataimat, indulataimat, céljaimat, sőt rég elfeledett fiatalkori csínyjeimet is fölmutattam.

Ha például távol falun időztem, látott mindent, amit tettem, s ami körülöttem történt, és a személyeket, akik jelen voltak, pontosan leírta. „Most tarokkot játszik a jó doktor, s jó kedve van; nyer és vidám, mivel betegének a torkában fölfakadt a tályog, s utána jól érzi magát. De mondja meg neki, hogy a gyermeknek ipecacuánát, az apának pedig bryoniát adjon.” Ez volt az első eset, hogy a gyógyszer névszerint megjelölte. Azt mondtam a nővéremnek, hogy tréfából kísértse meg ezeket a neveket vele, ha fölébred, kimondatni, - majd kitérte a nyelvét, mégsem volt képes ébren e szavakat kimondatni.

Úgy hiszem, ez volt az első alkalom, amikor az ő képességére figyelmes lettem, hogy látóképességét orvosi célokra is lehet használni. Vagy talán az a másik - már nem emlékszem egész bizonyosan melyik volt, - amikor éjjel egy betegemtől hazajöve, a leányt már szellemlátásban találtam és mikor egyenesen hozzámentem, e szavakkal fogadott: „Ha a nőnek ezeket a szereket előbb adta volna, amit az este adott, - megnevezte mind a két szert, amiket már szintén elfelejtettem, - úgy előbb megnyugodhatott s hamarabb hazajöhetett volna.” A betegséget oly precizitással írta le, mint valamely orvos, amire ámulatomban elnémultam.

Nem sokára kérdést intéztem hozzá egy betegemet illetőleg és azt mondta: „Én nem látom őt, hozzon nekem tőle valamit, ami testén van, akkor látni fogom.”

Hjah! Hát miért nem volt erre szüksége pár nappal előbb, mikor kérdés nélkül utasítást adott a beteg nőre nézve? „Mert ön egyenesen a beteg ágyától jött, és a beteg nő magnetizmusát hozta magával - mintegy magát a beteget: hozta ide.” Ő azt gondolta ezzel, hogy a beteg fluiduma tapadt rám és azt midőn a köszönés alkalmával kezet nyújtottam neki, áttettem reá.

Az álomlátó leány, ha akármilyen csekély tárgy adatott is a kezébe, melyet valamely személy testén viselt, képessé lett az illető személlyel ódikus-delejes összeköttetésbe lépni, mikor is a benne rejtett szellemi látótehetségénél fogva az illető személyt szellemi szemeivel láthatta, egész lényén keresztül hatolhatott és annak testi mivoltát és egész lélek-szellemi tartalmát úgy le tudta írni, hogy semmi kívánnivaló nem maradt fenn. Az ő szellemi látóképességének kifejtett magaslatán az illető személy kedélyének és temperamentumának legfinomabb árnyalatait is találóan le tudta írni.

Csak rövid ideig, mintegy pár hétig volt szükséges, hogy az illető személytől valamely tárgyat, habár csak egy kezelőt, egy inggombot, vagy két szál haját tartson magánál abból a célból, hogy azt a személyt környezetével együtt láthassa, leírhassa betegségének diagnózisát, a gyógy módot s elmondhassa annak eredményét. De ez a segély nekem közelfekvő okoknál fogva kellemetlen és kényelmetlen volt, mivel nem volt mindig könnyű és ellenemre volt, hogy kerülő úton jussak a tárgyhoz. Amint a velem való közlekedés gyorsabbá és szorosabbá lett és az ő látása is fokozódott; úgy okoskodtam, hogy miután ő képes volt az én bensőmet, gondolataimmal, érzelmeimmel, céljaimmal együtt keresztüllátni, bizonyonnyal képes lesz csekély erőfeszítéssel az én psychémben szintén felfogni és felszívni azt a képet, amit én majd alkalomadtán az illető személyről szellemi szemeim elé idézni és élénken fixirozni fogok.

Ez az én következtetésem csakugyan helyesnek bizonyult és a leány örült, nem annyira a sikernek, mint inkább annak, hogy én függetlenül gondolkozom, okoskodom és következtetek, továbbá restségből vagy hanyagságból nem futok keresztül a dolgokon, hogy más gondolkozzék helyettem; feldicsért, mint ahogy a katedráról szóló professzor leereszkedik valamelyik tanítványához s megveregeti a vállát. Ettől kezdve erősen lelki szemeim elé idéztem a beteget és felhívtam a leányt, hogy az én gondolatképeimnek a

fonalán menjen oda. Ily módon az ő szellemét oda tudtam dirigálni; s ilyenkor egy kis megerőltetés után örömmel kiáltott fel: „Ah, most már látom” és lefestette a beteget oly találóan, mint egy arcképfestő; és pedig nemcsak külsejét, nemcsak bonctani és patológiai állapotát, hanem a legcsudálatosabban föltárta szellemének mivoltát, irányát, jellemét, kedélyét és képességeit.

Önként értetődik, hogy az én lelkesedésem napról-napra növekedett a lány által tapasztalható szomnambul tünetények tanulmányozása iránt, és gyönyörködtem ebben a nem is sejtett élvezetben, mely életemnek új ingert és tartalmat adott, s mely szégyenérzettel és sajnálattal töltött el az én eddigi üres, kietlen és gyümölcstelenül elfecsérelt életem fölött. Akkor még, amikor minden reggeli ébredésem alkalmával örvendtem a várakozásnak, hogy új perspektívája fog föltárulni előttem mindinkább táguló szemhatáromnak, nem is sejtettem, hogy mindezek a szellemi élvezetek még hasonlíthatatlan fokozódásra képesek, s néhány év múlva a spiritizmus tanulmányozásában való elmélyedés ez élvezetek fokozódását tényleg meg is szerezte. Mivel az isteni Gondviselés kegyelme megsegített, hogy most egy kis magaslatról mindkét álláspontot áttekinthetem, az én jelenlegi ismeretemnek mértékénél fogva korántsem merült fel a kérdés: minemű élvezetek, örömek és látkörök nyílnak meg a magasabb szférák boldogabb mezőin a földi ruhájának terhétől megszabadult emberi szellem előtt, aki kiszabott feladatát e földön híven és becsületesen betöltötte? Nem. Mire való is lenne ilyen kérdés? Hiszen a felelet minden kérdés nélkül sem késhet sokáig. Vajha örvendetesen és kielégítőleg hangoznék ez a maga idejében!

Ez a tudatlan leány az ő megvilágosodott szellemlátó állapotában látta nemcsak a szervezet beteges elváltozásait, a betegség aetiologiai mozzanatait; hanem még a súlytalan, megmérhetlen, betegséget előidéző, a betegséget fenntartó tényezőket is, amiket a „doktor urak” nem láthatnak, amiket nem is hisznek, éppen ezért nem is találják, még kevésbé gyógyíthatják. Csak akkor lesznek képesek üdvösen közbelépni, hogyha majd az anyagon kívül más tényezőket is találtak, de amiket előbb keresniük kell.

Nem volt jó vele az orvosokról beszélni; kicsinylőleg beszélt a gyógyművészetről, különösen gúnyosan az emberi bölcsességről, s nem éppen az utolsók közé sorozta az enyémet is. Nappal éber

állapotában különös tisztelettel, majdnem szent félelemmel tekintett reám, bennem a tudomány és bölcsesség megtestesülését látta, ellenben szellemlátó állapotában egyáltalában semmi respektussal sem viseltetett az én képzelt tekintélyem iránt - hiszen ő magasan fölöttem állott.

És mintha egy magasabb tanítói bölcsesség magasra emelt orrú önhiúsággal szemben az én kicsinységemet nyomatékosan tudomra akarta volna adni: lenéző modorban, drasztikus kifejezésekkel keserű igazságokat mondatott nekem a leány által. **Valóban nem nyerhettem volna saját védszellememtől sem olyan hathatós leckét a „szerénység és önismeret” iskolájában, mint ahogy e lány az én önhiúságomat, úgy az én tudásom, mint általában az emberi tudás semmiségét illetőleg megalázó rendreutasítások kíséretében kimutatta.**

„Az emberek csak azt hiszik, amit szemekkel látnak és újjaikkal megtapinthatnak, annak dacára, hogy tudniuk kellene, hogy némely dolgokat csak úgy láthatnak meg, ha nagyító üveget tartanak a szemük elé, sőt még így is ezerféle tárgy van, amit ezzel sem láthatnak, mint példának okáért ami bennük és körülöttük megy végbe, amik sokkalta csodálatosabbak, mint amiket a szemüvegeken láthatnak. Kísérelje csak meg elmondani az embereknek, amiket én rajtam tapasztalt és ne csodálkozzék, ha önt, mint bolondot kinevetik, vagy hazugnak bélyegzik. Én most csukott szemekkel fekszem itt és a falakon keresztül és messze távolba látok, még jobban és mélyebben, mintha nyitott szemek elé ehelyett a selyemkendő helyett az ő nagy és vastag üvegeiket tartanák.”

Az ilyen magyarázatok alkalmával jóízűeket nevetett. „Persze ön hiszi, de csak azóta hiszi, amióta látja, és mivel látja, nem is tagadhatja; de megmagyarázni ön maga sem tudja (nevetve), meg sem próbálja magyarázni ”

Természetesen én az alvalótól csak olyan idült betegségekre kértem tanácsot, ahol én és orvostársaim hiába próbáltuk a gyógyítást, s amely esetekkel szemben az orvosi tudomány még mindig sötétben tapogatódzik. Heveny esetekben, amelyekben a tudomány a diagnózist, a betegség lefolyását, annak kezelését megállapította, sohasem fordultam a leány látóképességéhez. Könnyen érthető okoknál fogva tartózkodnom kell attól, hogy e lapokon, melyek egészen más célokra szolgálnak, egyes betegségi eseteket soroljak

fel. De mégis példaképpen elmondok egyet, amelyre még élénken emlékszem.

Egy nő, kit én mint háziorvos kezeltem évek óta, komplikált bajban szenvedett, amelynek egyes tüneteire már nem tudok visszaemlékezni, de amelynek okát sem én, sem kollégáimnak egész serege, sőt a pesti egyetemi tanárok sem voltak képesek kinyomozni. A betegségnek általánosan elfogadott okául a feltűnően hamar beállott elvirágzás vétetett fel a 30-as évek kezdetén lévő nőnél. Miután minden kísérlet, melyet egészségének helyreállítására megpróbáltunk, sikertelen maradt, bekövetkezett az, ami hasonló esetekben történni szokott: a lemondás. A szegény szenvedőnek kényszerűségből meg kellett adnia magát sorsának, amit tényleg elszántsággal meg is tett, mivel szelíd kedélyű, türelmes természetű teremtés volt. Már pár év óta kezeltem családjának tagjait, de az ő betegsége, mint már gyógyíthatatlannak nyilvánított baj, szóba sem jött.

Nem emlékszem már, hogy az én kezdeményezésemre, vagy gyöngéd érzelmű férjének felhívása folytán történt-e, hogy a leányt az ő állapota felől megkérdezzük, kinek szellemi látó képességéből folyó gyógysikerei eléggé ismeretesek voltak, s így könnyen megeshetett, hogy a férj, aki történetesen maga hitetlen volt, végre ilyen nem hitt módhoz menekült. Ennélfogva megkérdeztem a leányt: hogy D. asszonyt látja-e, és betegségét gyógyíthatónak gondolja-e? Rövid gondolkozás után mondta: „Igen, bár a szert igen nehéz előteremteni.” De mindjárt utána mondta: „minthogy D. asszonyt már is „meggyógyulva” látom, következésképp a szernek is beszerezhetőnek kell lennie. Küldjenek egy megbízható embert Sárospatakra: az urasági kertben látok egy hatalmas fát; fenn magasan, ahol az ágak villaalakra szétágaznak, ott mint egy nyeregben ül egy terjedelmes vastag gomba. E gomba által D. asszony visszanyeri egészségét és periódusa ismét elő fog állani.”

-Miképp kell használni a gombát?

-Azt még nem látom; majd akkor, ha a gombát elhozzák.

(Szükségtelen mondanom, hogy a leány sohasem volt Sárospatakon és semmi tudomása sem volt arról, hogy ott urasági kert van. Sőt még én sem voltam ott egész életemben, de azt tudom, hogy ott egy herceg Breczenheim-féle kastély van.) Arra az ellenvetésemre, hogy a kertben esetleg egész tömeg nagy vén fa

lehet, ilymódon majdnem lehetetlen megtalálni, a legnagyobb pontossággal leírta, hol lehet ezt a fát megtalálni, melyben kiindulási pontul a délre fekvő nagy melegháznak ajtaját választotta, ettől az ajtótól kezdve számította, megjelölve az irányt, a lépéseket addig, ahol a fa több alacsony fa között magasan kiemelkedik, hogy teljességgel nem lehetett eltéveszteni. És ha a gombát elhozzák, majd „meglátja” mimódon kell a fürdőket elkészíteni és használni, mert „most már látom, hogy a gomba fürdésre van rendelve.”

Ezeket közlöttem a nő férjével azt tanácsolva neki, hogy egy alkalmas embert küldjön oda, aki valamelyik kertészlegénnyel kössön ismeretséget, aki a gombát majd lehozza. De a gyöngéd férj senkit sem akart ezzel megbízni és maga utazott el oda, bement a kertbe s a világos leírás nyomán azonnal megtalálta a fát. De nem ment a lábhoz, hanem egyenesen a fejhez: a főkertészhez; ennek megmondta, hogy szüksége van az ott levő gombára, hogy a felesége számára gyógyfürdőket készítsen belőle. Készséges előzékenységgel küldött a főkertész mindjárt egy kertészlegényt föl, aki csakugyan ott, ahol kétfelé ágazik villaformára a fa, talált egy tányér nagyságú galócagombát. A fa vörösfenyő volt.

Természetesen mindkét házastárs megörült a leletnek és már ebben bizonyos kezességét látták a gyógyulásnak. Még én is, aki pedig az ő szellemi látóképességében éppen nem kételkedtem, örültem annak, hogy minden úgy volt, amint a leány leírta, mivel a szegény nő sorsa roppant érdekelt és meggyógyulásáról meg voltam győződve. Most már megmondta a leány határozottan, hogyan kell a gombát megszáritani, eldarabolni és mely időben és mennyi ideig kell fürödni, szóval: körömnnyi pontossággal elmondta a legapróbb részleteket is.

Mindnyájunk öröme teljesült, mert a nő teljesen fölépült, s évek múlva, amikor én már rég elköltöztem Szántóról, gyakran tudakozódtam hogyléte felől és nagy öröömre zavartalan egészségeről és jó kinezéséről értesültem.

Bekövetkezendő dolgok előre meglátása. ()**

Semmi feltűnőt vagy csodálatosat nem találtam abban, hogy a szomnambula a beteg D. asszony szervezetén áthatolt, a megzavart életfolyamatot felismerte, s úgy a gyógyító szert, mint ennek rendkívüli elhelyezését valóban megdöbbentő biztonsággal tudtukra

adhatta, mert ilyen - a csodával határos dolgokhoz - hozzá voltam szokva s azoknak naponkénti megtörténte szinte eltompított. Ezeket a jelenségeket azzal a közönnyel siklottam át, amint azt az emberek naponta cselekszik olyan dolgokkal szemben, melyeket egy általában nem képesek megérteni, amilyen például a mindennapi elalvás, az álom, az ébredés stb., vagy pedig az a cselekedet, hogy virágdús mezőn haladnak át s lábbal tapossák a legszebben alkotott, pompás és színdús virágokat anélkül, hogy csak egy percre is megállapodnának s csodálkozással vagy gyönyörrel telnének el. Ellenben meghökkentem, s mély gondolkodásra ösztönzött az a magyarázat, mellyel az asszony biztosan bekövetkező gyógyulását megokolta és megjövendölte, t. i., hogy „már gyógyultnak” látja, erősnek és virágzónak már abban az időben, mikor az tényleg még mindig halványan, hervadtan s árnyékhoz hasonlóan vánszorgott! Hogy magyarázható ez meg? - kérdém önmagamtól. De mind a mai napig magam sem tudtam a kérdés nyitjára jutni.

A spiritizmusban való akkori tájékozatlanságom mellett eszem ágába se juthatott, hogy szellemi befolyás lehetőségét feltételezzem, s ma, mikor ez rám nézve már közelfekvő dolog, s a túlvilági közreműködés feltevése nem tekinthető kizártnak, mégis kerülöm a kérdést, noha legalább is elgondolható, hogy valamely magasabb, előrehaladottabb túlvilági intelligencia a jövődőt, az emberi sors tervét tisztábban látja előre, s e képet a szomnambula lelkébe beletükrözteti. Ennek a feltevésnek azonban útját állja az a körülmény, hogy ilyen esetben a szomnambulának látó médiumnak kellene lennie, mely feltevés ellen azonban én, mint a t. olvasók remélhetőleg emlékezni fognak, már föntebb tiltakoztam, s már előzetesen is kijelentettem, hogy a szomnambulánál mutatkozó jelenségek és események egyáltalában csak az animizmus és korántsem a mediumizmus kategóriájába sorolhatók. S azért szánakozó mosolyra gerjeszt úgy bennünket, mint jól informált olvasóinkat az, ha bizonyos tájékozatlan és tendenciózus kritika körünkről felteszi, hogy az animizmus és médiumizmus között nem tudunk különbséget tenni. Az ember ilyenkor valóban nem tudja, vajon tudatlansággal, vagy rosszakarattal áll-e szemben?

Még kevesebb kilátásunk van a rejtély megoldására, ha az okoskodás, szórszálhasogató, hideg racionalizmus fegyvertárába tekintünk, legkevésbé pedig, ha a materialisták nagyhangú,

úgynevezett „tudomány”-ra számot tartó frázisait halljuk az agy-gangliák és ideg-vibrációkról, magasfokú túlérzékenységről stb. Seholy egy mentő gondolat, csak szavak és megint szavak, mikről Göthe azt mondja: „Idejekorán állítanak be akkor, mikor a fogalmak hiányoznak.” Azért nem marad más hátra, mint a megállapított tényeket egyszerűen elfogadni, mert nem vonhatjuk ki magunkat logikájuk hatalma alól. Egyébként pedig szerényen be kell vallanunk: - ignoramus: nem tudunk semmit. Vajon a jövő nemzedéknek sikerül-e még földi szféránkon belül erről a fátyolt fellebbenteni? Ki tudna erre megfelelni! De kimondani az ignorabimust: hogy nem is fogjuk megtudni soha, a már számos megoldott és hajdanában megoldhatatlannak tekintett rejtélyre való tekintettel, mégis kissé merész dolog volna.

Köszönettel fogadnám tehát, ha bármely oldalról helytálló, logikusan megokolt magyarázatát kapnám a következő eseménynek, ahol se szuggesztió, se gondolatátvitel vagy telepátia a felderítéshez nem elegendő; egyébiránt ezek ezidő szerint még meg nem oldott kérdések, melyeket a hivatalos tudomány azelőtt állhatatosan visszautasított s ellenállását csak a tények kényszerítő volta törte meg. Tudvalevő dolog, hogy a legérdekesebb jelenségek azok voltak, melyek közvetlenül, spontán következtek be a szomnambulánál. Így egy alkalommal valamely tárgyról folytatott társalgást félbeszakította s felkiáltott: „Figyeljen csak reám: kis unokaöcsém már régtől fogva itt jár iskolába anélkül, hogy egymásról sejtelmünk lett volna.” (Abban az időben ugyanis Abaujszántón volt egy, még a Bach-korszakban rendszeresített jó hírű iskola, melybe a felső magyarországi gyermekeket küldték, hogy egyben a magyar nyelvet is megtanulják). Erre aztán gyermeki örömmel csattogtatott tenyerével s így szólt: Találkozni fogunk. - Ah, hogy fogunk mi egymásnak örülni!”

-Hogyan? - kérdém én ijedten, - találkozni fognak. Mikor és hogyan?

-A jövő hét valamelyik napján (a napot különben megnevezte) alkonyatkor a kapu elé megyek, s a kisfiú arrafelé fog menni; meglátjuk egymást, meglepetve egymásra ismerünk, s örömmel egymás karjába borulunk.

Megbeszéltem a feleségemmel, hogy mindenképpen azon leszünk, hogy azon az estén egy percre se hagyjuk őrízetlenül, s

ilyképpen azt a találkozást meghiúsítsuk. Erre két ok késztetett engem: elsősorban is meg akartam tudni, vajon az ember csakugyan képtelen-e arra, hogy ilyen magában véve csekély jelentőségű előre jelzett eseményt meghiúsítson, s ennek akarata ellenére is minden áron be kell következnie. Másodsorban attól féltem, hogy a fiú talán a városban, - hol a leány misztikus látományairól sokat beszéltek, s aszerint, amint hitelt adtak annak, vagy kételkedtek benne, különféleképpen magyarázták, - a kis fiú valamit megtudhatott a Szibilláról, unokanővérét ilyennek tartja, s ezt neki tudtára adja. T.i. maga a leány gyakran figyelmeztetett azokra a gonosz tervekre, mik ellene irányultak. Különösen egy már nem éppen fiatal félkegyelmű zsidóleányt említett, aki a ház körül settenkedett, s folyton leste az alkalmat, hogy féltékenységből feléje kiáltja: „Te boszorkány!” Éppen azért megtiltottuk a leánynak, hogy a ház elé menjen, amit egyébként nem is tett meg.

Az említett nap estéjén éppen otthon voltam. Feleségemnek látogatói voltak, az elől fekvő szobák egyikében tartózkodott, én pedig a leány mellett maradtam, könyvet vettem a kezembe, mialatt a leány unatkozni látszott. Ez unalomból kiragadta egy másik, vele egykorú leány, aki látogatóba jött, aminek a mienk rendkívül örült. Szülei a közeli szomszédságban laktak s a leány néha- néha, de meglehetősen ritkán, eljött, hogy barátnéjával beszélgessen. A szende leányszó derék szülei lekötelezve érezték magukat velem szemben, s így nagyon ragaszkodtak hozzám. Erről az oldalról tehát indiszkréciótól nem kell tartanom, mert ismerték azt a tartózkodást, mellyel a leányról beszéltem; irántam való tiszteletből számoltak ezzel a körülménnyel, s nem hozták szóba a leányt. Nagyon megörültem annak a gondolatnak, hogy a szomnambula jó társaságban van, s néhány pillanatra minden feltűnés nélkül kimentem a vendégekhez.

Amikor ismét visszatértem a szobába, legnagyobb meglepetésemre azt tapasztaltam, hogy nincs benn senki. Megkérdeztem a cselédeket, hogy merre ment a leány, s megtudtam, hogy a szomszédék szolgálója az imént berontott a szobába és sürgősen hazahívta gazdája leányát azzal, hogy anyja hirtelen rosszul lett. Kirohantam a kapun s ott láttam a leányt, amint kezénél fogva tartott egy csinos, 11-12 évesnek látszó fiút, akit ragyogó arccal mint unokaöccsét mutatott be nekem ezekkel a szavakkal: „Lássa, ez a fiú már hónapok

óta itt időzik anélkül, hogy egyikünknek is sejtelve lett volna a másiktól. Abban a pillanatban, mikor elhívták tőlünk barátnémat, a kis fiú erre járt, s mi egymásra ismertünk.” Megdöbbsentem, s nagyon barátságatlan, savanyú arcot vághattam, mert a fiú, úgy látszott, elkedvetlenedett, s örült, mikor az esti hűvös levegőt ürügyül felhasználva, felszólítottam a leányt, hogy menjen be a házba, s ő eltávozhatott. Nem igen mertem a kettőt együtt hagyni. Ezen az estén még sokat beszélt erről az eseményről, s arról az örömről, amit kettőjükben keltett. De megjegyzendő, hogy sem másnap, sem a következő napokon sohasem érintette ezt a tárgyat. Mintha semmi sem történt volna. Sohasem kíváncszott arra, hogy a kis fiút ismét láthassa, s a kis fiú sem mutatkozott többé. Vidám hangulata teljesen megnyugtató; a kis fiú nem fecsegett a dologról.

Habár a szomnambulánál ennél meglepőbb és érdekesebb dolgok is történtek, egy sem hatott oly mélyen és tartósan egész gondolkozásomra, mint ez az esemény. Szinte belékerültem ennek az eseménynek a hálójába és nem bírtam kiszabadulni belőle, bármennyire iparkodtam is másfelé terelni gondolataimat. Szerencse volt, hogy azon az estén véletlenül otthon voltam, mert különben feleségemet szemrehányásokkal illettem volna abban a hiszemben, hogy ha én otthon vagyok, a dolog nem esik meg ilyenformán. Titokban azonban mérgelődtem magamban, hogy olyan rövidlátó voltam, s a látogatóba jövő leányban segítséget láttam, holott éppen ő volt az, aki tervemet megghiúsította. S milyen különös: éppen abban a pillanatban, mikor a fiú arra járt, jöttek ki ketten a kapun. Ha egy perccel később érnek ki a kapuhoz, a gyermek a sarkon befordul a mellékutcába s eltűnik a szemei elől.

Sőt még csodálatosabb volt az, hogy az események e bámulatos összevágásában a leány anyja éppen a kellő időben lett rosszul; mert enélkül az esemény nem folyhatott volna le azzal a pontossággal, amint éppen történt. Folyton ilyen, s ehhez hasonló gondolatokkal foglalkoztam. Nem emlékszem már biztosan a gondolatok amaz áradatára, a sok feltevésre, gyanítgatásra, ami akkor annyira igénybe vette gondolkozásomat, hogy szinte szédült bele a fejem. Arra azonban biztosan emlékszem, hogy akkor derengett fel bennem az emberi élet eseményei előre való meghatározottságának halvány sejtelve. Élményeimből sok félig

elfelejtett esemény, sok csodával határos megmenekülés az életveszélyből - amiket annak idején a kedvező momentumok véletlen összejátszásának tulajdonítottam - támadt fel emlékezetemben. Ezeket szépen magam elé idéztem, végigtekintettem rajtuk, s boncoló kutatásomnak az volt az eredménye, hogy ezekben az esetekben a „véletlen” feltételezése mellett sok megmagyarázhatatlan dolog marad. E pillanattól kezdve minden eseményt új szempontból kezdtem tekinteni, s feltettem magamban, hogy ezentúl az eseményeket ebben az irányban nyílt és kutató szemmel fogom vizsgálni. Leginkább az a kérdés bántott: miért mondta a szomnambula egyszerűen azt, hogy meglátja a fiút, mihelyt a kapuból kilép. Miért nem mondta meg egyúttal azt is, ahogy máskor mindig tette, hogy milyen körülmények között, vagyis a szomszédék leányának közreműködése folytán jön létre az az esemény? Szüntelen ezen a kérdésen rágódtam, össze-vissza forgattam; de a zűrzavarból nem bírtam kibontakozni. Egyszerűen elképzelhetetlen volt az, hogy a mellékkörülményeket látta és elhallgatta volna, mert azt, amit látott, szándékosan nem hallgathatta el. Ezenfelül sokkal őszintébb és igazságszeretőbb volt, semmint valamit elhallgasson. Hogy valamely magasabb hatalom nem engedte volna meglátnia a mellékkörülményeket, mivelhogy nem volt szabad, hogy az előrelátott esemény meggátoltassék, erre akkori felfogásomnál s a szellemerkölcsileg vezetett világrend felőli tájékozatlanságomnál fogva nem is gondoltam. Erről csak akkor szereztem fogalmat, mikor a spiritizmussal megismerkedtem. Majd az az ötletem támadt, hogy alvalató állapotában őt magát fogom megkérdezni, s a felvilágosítást ekként tőle megkapni. De különös módon abban az időben több éjjelen át házon kívül voltam, s ha otthon is maradhattam, az alvalató állapot csak éjfél után, hajnaltájban állott be s ezt rendszerint elmulasztottam. Mert hiszen említettem, hogy az alvalatás ideje kedélyének megzavarása esetén későn következett be, s ezúttal a hajnali órák körül. Végre mégis sikerült, hogy alvalatása alkalmával mellette lehessenek. Első kérdésem természetesen az volt, miért nem tett ő alvalató állapotában említést a látogatásról s arról, hogy a szomszédok leánya el fogja őt kísérni?

Mire kissé izgatott hangon így felelt: „Azt már tudhatná, hogy semmit sem mondhatok arról, amit nem látok: hogy sok dolgot csak később látok, éppen úgy, amint most látom, hogy önnek

szándékában volt, hogy azt a találkozást megghiúsítsa. Jaj, milyen okos maga. Meg akarta akadályozni azt a találkozást, amit én előre láttam? Hát még mindig nem tudja, hogy amit én látok, annak nem lehet gátat vetni? Különben, hogy lettem volna képes azt látni?” Ez utóbbi szavak az égen átcikkázó villámként hatottak rám, melynek fényénél egyszerre teljes világításban láttam e dolgot. **E pillanattól kezdve fordulat állott be életemben annak a gondolatnak az ereje folytán, hogy az előre meglátott események kivonják magukat az emberi akarat alól, s mint előre meghatározottak előre is vetik árnyékukat, csakhogy mi emberek erről nem tudunk semmit.**

S mintha leolvasta volna a bennem lappangó kérdést, rendkívül kedvetlenül mondta: „Hogy kell még önnek megmondanom, hogy a dolgok mikéntjét és okát nem látom ?” S nemsokára rá ismét egyik gondolatomra vonatkoztatva folytatta: „Hogy vajon később meg fogom-e látni, azt most szintén nem látom. Ilyet doktornak tulajdonképpen nem is lenne szabad kérdeznie. Hogy láthatnám meg most azt, amit talán csak később fogok meglátni? Csak akkor látok, ha valami vagy megtörtént már, vagy meg fog történni. Amit csak látni fogok, azt előbb nem láthatom meg.”

Lehet, hogy ez alkalommal - már nem emlékszem rá tisztán - valami ügyetlen és tapintatlan kérdést tehettem, melyből érzékeny természeténél fogva azt láthatta, hogy őszinteségében kételkedem. Erre aztán kitört a vihar: görcsök, fuldokláshoz hasonló rohamok jöttek rá. Magnetizálással és a belsőre ható szerekkel segítettem rajta s ezzel a baj ezúttal elmúlt.

A szomnambula felébresztése. ()**

Természetesen a szomnambula maga jelölte meg azokat a belső szereket, melyeket a magnetizmuson kívül alkalmazni kellett, hogy az idegkrízis összes jelenségeit legyőzhessem. E krízisek az idegizgalom oka és mérve szerint különböző intenzitásúak voltak. Leghevesebbek azok voltak, melyek rettegésből vagy ijedtségből eredtek, azután azok, mik haragból vagy méltatlanságból keletkeztek. E két utóbbira többnyire a cselédség adott okot, de leginkább a leány túlzott érzékenysége, mely a legártatlanabb szóban vagy hangban is a bánkódásra, vagy megsértődésre okot talált. A cselédeknek ugyanis meg volt hagyva, hogy illedelmesen és kíméletesen bánjanak vele, amire különben saját viselkedésünk is ösztönözte őket. A leg-

gyengébb és legkönnyebben legyőzhető idegfelindulások azok voltak, melyeknél a leány érzékenységet vagy én, vagy a feleségem érintette. Ilyen vihart a magnetizálással vagy valamely általa rendelt szerrel hamarosan lecsillapíthattam. Ritkán történt, hogy ilyen esetben a leány néhány magnetikus vonás után ne lett volna képes a szükséges szert szóval megjelölni. Ha azonban ez a vihar intenzívebb volt, a magnetizálás nem volt elegendő arra, hogy beszélőképességét visszanyerhesse, hanem szükséges volt belső szerek alkalmazása is, melyek által a torok görcsös összeszorulását meg lehetett szüntetni. Ily esetre alvalató állapotában azt az utasítást adta, hogy nyújtsam oda neki úti gyógyszertáramat, abból majd kivesszi azt a szert, amire szüksége van.

Ez az úti gyógyszertár bőrből készült, de kettős rézkazettával ellátva, a gombok és sarkok szintén sárgarézből készültek; de volt benne két fából faragott betét, melyekbe 96 üveg dugóval ellátott üvegecske volt elhelyezve. A fémmentes betéteket nyújtottam neki oda, s ő habozás nélkül éppen azt a szert vette ki, melyet magának rendszerint rendelni szokott. Mindössze mintegy hét ilyen szer volt, úgynevezett nervinák, vagyis olyanok, melyek nem a szervezet szöveteire hatnak, hanem csak az idegfunkciókat szabályozzák. Amennyire emlékszem, e szerek a következők voltak: belladonna, cocculus, hyosciamus, ignatia, pulsatilla, stramonium, valeriana.

Látható, hogy ez alfabetikusan rendezett szerek meglehetősen elszórva voltak egymástól, s a tisztelt olvasók emlékezhetnék arra, hogy a szoba el volt sötétítve, s csak a szomnambula fekvőhelye mögött, a tágas szobának legszélsőbb sarkában állott egy letakart kis lámpa, mely a homályhoz hozzászokott szemeknek annyi világosságot szolgáltatott, hogy szükség esetén a tárgyakkal való összeütközést elkerüljük. Különben pedig a leány szemei selyemkendővel voltak letakarva. Az általa választott szert bevéve, rövid időre rá a fojtó görcsök abbamaradtak s a leány ismét visszanyerte beszélőképességét.

A szerek, mint említettem, alfabetikus sorrendben voltak elhelyezve, még pedig a betétek bal sarkától számítva. Eleinte talán nem annyira kételkedésből, mint inkább azért, hogy biztosan megállapíthassam a tényeket, a betéteket fordítva nyújtottam oda. Ez természetesen nem változtatott a dolgon, mert a leány mindig csak a helyes szert vette ki és sohasem olyat, mely nem az említett szerek

csoportjába tartozott. Ha azután visszanyerte beszélőképességét, nevetett és ingerkedett velem, amiért próbára akartam tenni. Érthető, hogy ezek után felhagytam minden ilyen irányú kísérlettel.

Kezdetben, mikor különösen a belladonna használatával elért gyors hatás szinte megdöbbentett, arra gondoltam, hogy orvosi tapasztalatom jelentékenyen megnövekedett, mert megtaláltam azt a szert, mely praxisomban esetleg hasonló görcsös állapotoknál és izomgörcsökknél hatni fog; de csakhamar beláttam, hogy csalódtam, mert a leány minden esetben látszólag teljesen hasonló szimptómák mellett, más és más szert rendelt magának.

De az úgynevezett magnetikus vonások száma is változott. Ha nem tudott szólni, akkor ujjaival jelezte a szükséges vonások számát. Ha számolás közben tévedtem s több vonást akartam csinálni, mint a mennyit ujjain mutatott, megfogta kezemet s megakadályozott a további magnetizálásban.

A szomnambulikus álomból való ébredésnél, vagy ébresztésnél szintén sajátos momentumok voltak. Általában nem volt szükséges, hogy felkeltsék; magától ébredt fel, ha az alvási turnus befejeződött. Ha például az alvási turnus hajnalban állott be, mikor nem voltam jelen, rendszerint magától ébredt fel s többnyire a szomnambulikus álomból a normális alvásba ment át. Vagy, ha a napi fáradalmaktól kimerülve pihenésre vágyva, az alvási turnus végét nem várhattam be oldala mellett, akkor szintén magától ébredt fel. A szabályszerű turnust pedig nem volt szabad megrövidíteni, mert akkor nem aludt el újra s ilyenkor az álmos ember módjára kimerült, fáradt, rosszkedvű volt. A szomnambulikus álom ideje nem volt mindig egyforma. Rendesen 2-3 óráig tartott; de azt percnyi pontossággal meg tudta mondani, hogy meddig szabad az álomnak tartania.

Ha mellette voltam, a tölem kiáradó fluidumok hatása alatt sohasem volt képes magától felébredni, fel kellett keltenem, és pedig nem magnetikus ellenvonásokkal, mert a kapott magnetizmusból, mint a neki szükséges erőből, nem volt szabad semmit sem elvenni. Az ébresztés a fej egyes pontjaira alkalmazott nyomással történt. Ezek a pontok sohasem voltak ugyanazok. Úgy hogy nem tudhattam, hogy az adott esetben mely pontokat kell nyomkodnom. A lány segített rajtam azzal, hogy megfogta mindkét kezemet s a kinyújtott két mutatóujjat a megfelelő helyre vonta. Ilyen hely volt többnyire a

felső szemüreg közepe; gyakran a két halánték vagy a fejsont mellső részei voltak megjelölve; néha a fej hátsó részének egyik pontja meg az orrtő. Mihelyt mutatóujjam hegyét szelíden rányomtam az általa megjelölt helyekre, abban a pillanatban mintha a nyomással villamos áramot indítottam volna meg testében, összerázkódott és lehúzta szeméről a selyem kendőt, anélkül azonban, hogy szemét még felnyitotta volna. Nem sokára rá kinyitotta szemeit, de tekintete merev, mintegy a távolba kalandozó maradt. A szemhunyorgatásból azután meglátszott, hogy öntudata ismét életre kel. Azután körülnézett, végre rám tekintett, s gyors mozdulattal felült ágyában.

Ha távol voltam a háztól, s a szomnambulikus álom lefolyásáig feleségem volt a leány oldalánál, rendszerint azt mondta: térjen csak nyugalomra, aranyos asszonyom, mert ennyi és ennyi idő múlva fel fogok ébredni. Nem szívesen látta, ha az ébredés pillanatában én vagy feleségem mellette ültünk, különösen engem nem szeretett ilyenkor ott látni, mert „ez feltűnne neki s azon törné a fejét, miért ülök én negligzésben az ágya mellett ?” De megtörtént, hogy saját kívánságára kellett melléje telepednem, amint azt később el fogom mondani.

Ha nem bántotta semmi, néha gyermekesen rakoncátlankodó volt; ilyenkor spontán igen érdekes dolgokat látott, régi történeti jeleneteket, természeti szépségeket, stb. Néha ingerkedő és indiszkrét volt, s bizalmas dolgokat közölt olyan egyénekről, kiknek érdekükben állott volna, hogy a napvilágot kerüljék. Az ilyen leleplezésekben rendszerint nem volt rosszakarat, hanem többnyire intés olyan személyeket illetőleg, kiknek morális értékét és érzelmük tisztaságát mindnyájan optimisztikusan ítéltük meg. Ilyen esetekben - a szomnambulikus alvási turnus befejezésekor - nem érezte szükségét annak, s kedve sem volt hozzá, hogy én keltsem fel, mert úgy testileg, mint kedélyileg jól érezte magát; ilyenkor az alvás meghosszabbítása is meg volt engedve.

Előfordult azonban, hogy valami szó, vagy hanglejtés, néha meg a feleségemnél vagy nálam palástolt kellemetlen érzés, ami természetesen reá is hatott, kellemetlenül érintette, s ilyenkor dacos, szinte nyers hangon mondta: „Keltsen fel!” A tapasztalás azonban arra tanított, hogy ezt ne tegyem meg, mert ez a rosszkedvű lelkiállapot nappali öntudatába is átment, s ennek a kellemetlen

benyomásnak hatása alatt maradt volna. Azért mindenképpen azon voltam, hogy kívánságától álljon el, hogy megnyugtassam és kapacitáljam a várható kellemetlen utókövetkezmény feltárásával. Ez többnyire sikerült is, de nem volt mindig képes teljesen uralkodni önmagán, hogy a felindulás minden nyomát eltüntesse. Ilyen esetre a következő expedienst ajánlotta: kivételesen maradjak mellette mindaddig, míg öntudatát teljesen visszakapta, s azután néhány tréfát, incselkedő szót - amiket mindenkor ő maga diktált nekem - intézzek hozzá, például mondjam azt: „Ej, ej, kis álomszuszék mókuska!” Erre ő mosolyogva rám fog tekinteni, s ez az erőszakolt mosolygás kereszteződni fog az én mosolyommal, mire a rossz kedve ellensúlyoztatik, különösen akkor, ha egy pillanatra rá teszem kezeimet a fejére; mert ettől azonnal néhány pernyi szomnambulikus álomba merül, s ebből rögtön a normális alvásba megy át s reggelre ilyenformán a kellemetlen érzés emléke nélkül fog felébredni. És valóban, bármilyen hétköznapi volt is az a mondás, amivel diktálása szerint ébredéskor fogadni kellett őt, mindenkor mosolyra készítette, s a többi részlet is úgy következett be, ahogy azt előre megmondta.

A szomnambula testi és lelki higiéniéje. ()**

A szomnambula sohasem rendelt úgynevezett patikaszeret, még a házi gyógyszeráramban levő homöopatikus szerekből is csak nagyritkán. Ellenben füveket, gyökereket, növényeket; és pedig vagy friss állapotban, a frissen kipréselt nedvet belső használatra, vagy lepárolva, fürdők készítéséhez. Pontosan leírta a szereket, valamint a helyet is megjelölte, ahol ezek találhatóak. Nem történt meg soha, hogy akár minőségre, akár a helyre vonatkozólag tévedt volna. A növényeket gyakran messze tájékról kellett hozatni, rétekről, erdőkből, hegyekről vagy szakadékok mélységéből. Épp oly kevésbé tévedett az előre jelzett gyógyulást illetőleg.

Csak hogy nem minden esetben jósolt teljes gyógyulást; olykor csak javulást, megkönnyebbülést, mert - amint mondta - némely esetben a teljes gyógyulás nem lehetséges, mivel ez vagy az a mélyreható, helyre nem állítható szervi elváltozás van a gyomorban, májban, a belekben stb. ami soha többé jóvá nem tehető.

Különös rendelései voltak a krónikus tüdőbajoknál, katarusoknál, továbbá májkeményedéseknél, sárgaságnál, stb. Az előbbi esetekben

néha régi, erős, csípős juhtúrót, olykor pedig avas szalonnát rendelt. Néha tejben főtt pemetefüvet (marnibium), vagy utifüvet (plantago), melynek kipréselt nedvét mézzel sziruppá kellett megfőzni. Máj-, és epebajok ellen fehérszörű kecskéből fejt tejet rendelt, néha pedig fürdőket mezei katángból (cichoria) vagy székfűből, (chamomillá) olykor tengeri sóval elegyes arnicából. Ha a beteg vérhasban szenvedett, semmiféle táplálékot nem ajánlott, hanem csakis friss írótt tetszés szerinti mennyiségben. Skrofulás gyermekeknél, s angolkórnál kizárólag a tejjel való táplálkozást tartotta jónak: édes vagy aludt tejet, tejfelt, savót, juhtúrót, tejbefőtt tésztát, rizst, tarhonyát, továbbra finoman feldarabolt és leforrázott csontokból, leginkább porcszerű izületekből, borjú- vagy juhlabakból tengeri - sóval készített fürdőket. Olykor az egész test lemosását rendelte magnetizált, vagy a napon langyosra melegített vízzel.

Valamennyi szeszes italt, valamint a kávé s a teát is a gyermekekre nézve abszolút ártalmasnak tartotta, hasonlóképpen a tollvánkospól s dunyhából álló, a testet szerfölött melegítő fekvőhelyet. Csak szalmával, szénával vagy hínárral töltött aljat és párnát, s könnyű takarót tartott jónak. Ellenben egészségesnek tartotta, hogy a gyermekek soká aludjanak, míg csak maguktól fel nem ébrednek. A hússal való táplálkozást általában nem ellenezte; de igen kis mennyiségre szorította, s a gyomor, valamint az altest bántalmainál, továbbá a bőrkiütéseknél mindenféle disznóhúsból készült ételt, a füstölt húst, valamint a kacsahúst eltiltotta. A túlnyomóan hússal való táplálkozást elítélte, mert különféle betegségekre vezető okokat tulajdonított annak; de különösen az emberek mértéktelenségét szólta meg.

Szatirikus módon ostorozta az embereknek az evésben és ivásban való mértéktelenségét: „még akkor is esznek, mikor már semmi szükségét sem érzik az ételnek s isznak anélkül, hogy szomjasak volnának. Ezt az oktalan állat sem cselekszi meg! És dolgoznak nyereségvágyból akkor, mikor nyugalomra volna szükségük, s lustálkodnak, ha a mozgás javukra válnék. Még a mértékletes ember is többet eszik rendszerint, mint amennyi teste fenntartásához szükséges, és amennyit a teste ártalom nélkül elbír. A nyavalyáknak legnagyobb része, s a rossz vérnedvek legtöbbje a mértéktelen ivásból, s a nehezen emészthető és össze nem illő ételek oktalan és természetellenes összevissza zabálásából ered. Az íny az

ember zsarnoka, s az ember zsarnoka a saját gyomrának, mely kemény bosszút áll kínzóján azért, hogy az alkalmi ebédeknel s díszlakomáknál olyan munkát ró reá, melynek súlya alatt a szegény gyomor szinte összeroskad. Az ember sokkal jobban meg tudja ítélni igavonó állatának erejét, mint azt, hogy mivel terheli meg gyomrát s ez mivel képes megküzdenni.”

És valósággal klasszikus módon ítélte el az iszákosságot, a süllyedést az utálatos, megvetendő és alacsony állatiassáig, s a rossz szokásnak és eltévelyedésnek az erkölcsre, a jellemre s a testre való káros következményeit. Különösen melegen ajánlotta ellenben a egyes hús- és növényi tápláléknak minden nemét, a főzeléket, különösen érett és édes gyümölcsöt. „Tej, gyümölcs, méz és egészséges kenyér, s hozzá tiszta levegő, s a test tisztasága meghosszabbítanak az emberi életet s megcsappantanak az orvosok és gyógyszerészek erszéneyeit.”

Gyermekeknek a rendes evési időszakokon kívül „csak gyümölcsül vagy mézet és kenyeret lenne szabad adni”. Némely krónikus bajnál, nevezetesen a gyomorbajoknál s az altesti bántalmaknál formális gyümölcs- és szőlőkúrát rendelt. Különös, hogy a gyümölcsöt a benne rejlő sok növényi tápsó, s ennek folytán megbecsülhetetlen értéke miatt újabb időben sok orvos méltatja figyelemre. S hogy a tudatlan leány által hirdetett táplálkozási elvek mintegy négy évtized múlva az annyira elterjedt, s úgynevezett „természetes vagy hygienikus gyógymódban vezetőeszmévé emelkedtek. Úgy, hogy neves orvosi korifeusok, klinikai tanárok olyan osztályokat szerveznek, melyekben az orvosságok teljes kizárásával csupán fényt, levegőt, vizet, tornát, masszázst, s azonkívül növényi, gyümölcs, tej- és mézdiétát alkalmaznak, még pedig eklatáns sikerrel.

A vaspirulákat ki nem állhatta. Nem lehetetlen, hogy a vas iránti természetes ellenszenve vitte arra, hogy a „vasporok”-ról gáncsolólag és intőleg nyilatkozzék; mert szerinte „zavarják az emésztést és ártalmasak”, míg ellenben a növényi tápsókban hathatós és gyógyító erejű anyagok vannak, melyek szaporítják, s erősítik a vért. És itt ismét figyelemreméltónak kell jeleznem azt, hogy ma elismert orvosi szaktekintélyek ugyanazt tanítják, s hogy a növényi tápsók sűrített kivonata Németországban s már nálunk is ezer meg ezer család asztalán szerepel, mint a főétkezések rendes hozzátétele,

mely állítólag lényegesen előmozdítja a vérképződést s a gyermekek fejlődését és erősödését.

Hús helyett gyakran rendelt a gyermekeknek babot, borsót, vagy lencsét; néha borjú- vagy bárányvelőt; ellenben eltiltotta a nyers vagy véres hús élvezését. Nem ajánlotta sem a vesét, sem a tüdőt. Nekem valamelyik napon minden előzetes magyarázat nélkül azt mondta, hogy ne egyem csirkemájat. Hogy miért? - azt nem tudta megmondani, csak azt hangoztatta, hogy „látta”. Ez alkalomból eszembe jut, hogy mintegy 20 évvel később valamelyik szellem arra figyelmeztette Franciska nevű látó- és beszélő médiumunkat, hogy libazúját ne egyék. Hosszú idő múlva becsináltat küldtek neki a vendéglőből s ebben egy darab libazúza is volt. Franciska vak lévén, szájába vette a húst nem tudva, hogy micsoda. Ekkor a szellem kiragadta szájából a falatot, s a padlóra dobta. Aztán odaállt a médiumhoz s azt mondta: „vedd fel azt a húst a padlóról s győződjél meg róla, hogy mit akartál lenyelni.” A médium úgy tett, ahogy megparancsolták neki s azt találta, hogy abban a darab zúzában finom varrótű volt. Nem előrelátás volt-e a szellemtől, mellyel jóval előbb figyelmeztette a médiumot a várható veszélyre? Bizonyára annak vehető.

Idült váltóláz és malária ellen, melynél hosszú időn át, de tartós siker nélkül chinint használtak, a szomnambula a következő szert ajánlotta: Vegyek egy frissen tojt egészséges tojást, egyik végén (melyiken, bár jelezte, de már elfelejtettem), csináljak egy kis lyukat, s hagyjam, hogy egész tartalma kifolyjék. A kiürült tojáshéj azután magasfokú rektifikált spiritusszal megtöltendő, s a nyílást búzalisztból frissen gyúrt tésztaival légmentesen be kell tömni. Huszonnégy órára rá a tiszta alkoholt óvatosan öntsem egy üvegecskébe, de csak addig, míg az alkohol tisztán s mindenféle alvadóktól menten folyik. Ebből az alkoholból 10 órával a váltóláz-paroxizmusának beállta előtt a betegnek minden órában egy cseppet kell adni egy evőkanálnyi vízben. A beteg ennek az orvosságnak többszöri bevétele után izzadni kezdett, s a láz teljesen elmaradt.

Nem szólok az amulettekről, magnetizált tárgyakról, sem a kis zsákokba varrt és a testen viselendő babérlevelekről, bizonyos szimpatétikus szerekéről, melyek annak idejében valóban bámulatos és természetfeletti hatásúaknak tetszettek. Hiszen az utóbbiakat az ódikus exteriorizáció magyarázza meg, mint ahogy egyáltalában a

spiritizmus révén sok, eddig érthetetlen és hihetetlen dolog mint természeti törvényeken nyugvó jelenség magyarázódott meg s ezen az úton csodaszerűségét elvesztette.

A szomnambula rendeléseiből sokat, különösen ami a beteg életrendjére és diétájára vonatkozik, praxisomban is alkalmaztam, s örömmel mondhatom, hogy kielégítő eredménnyel Másrésről azonban - s erre figyelmeztetnem kell a tisztéit olvasókat - sok esetben azt tapasztaltam, hogy valamint a szomnambulán egyforma állapotai mellett nem mindenkor ugyanazok a szerek használtak, éppúgy volt ez a többi, habár hasonló betegségeknél is. Amit a szomnambula egyes kóresetekben rendelt, az feltétlenül bevált; de más hasonló esetben ismét más szert használt. Említettem, hogy csak töredékeket mondhatok el, úgy, ahogy éppen eszembe jutnak. A rendeléseire vonatkozó kísérleteket minden időben, s így most is minden kockázatás nélkül meg lehetett s meg lehet ismételni, mert kárt egyáltalában nem okozhatnak. Sőt ellenkezőleg, csak hasznosak lehetnek, mert hiszen a szomnambula érvényes törvények szerint tette meg rendeléseit: oly törvények szerint, melyeket alvó állapotában tisztán látott.

A szomnambula őrszelleme. Determinatio. ()**

Többször megesett, hogy a szomnambula éppen akkor kapott, vagy amint ő mondta: „látott” valami közleményt vagy egyik-másik betegnek szóló utasítást, amikor alvalató állapotában sem én, sem a feleségem nem volt mellette. Az ilyen utasítás csak a legközelebbi szomnambulikus álmok egyikénél jutott tudomásomra, minthogy a nappali éber állapotba nem vitte át a „látott” dolgok emlékét, s így az utasítás rendszerint mint késedelmes, egyúttal tárgytalanná is vált. Az ilyesmi akkor fordult elő, amikor az alvalatás ciklusa éjfél utáni órákra esett, vagy ha a háztól távol voltam. Az ilyen elmulasztott közlés mindenkor bosszantott, s azért arra gondoltam, hogy e visszás állapoton (akkoriban ugyanis annak tartottam) azzal segítek, hogy a leányt megtanítatom írni. Ilymódon képessé akartam tenni arra, hogy az olyan időben látottakat leírhasssa, s én azokról másnap tudomást szerezhessenek. Fogadtam tehát számára tanítót, s a leány a szomnambulikus állapotban módfelett örült azon, hogy megtanul majd írni. Egy hét múlva azonban a tanító mély sajnálkozással jelentette ki, hogy bár saját érdeke ellenére, de kénytelen azt

tanácsolni: hagyjak fel a leány további taníttatásával, mert egyáltalában nem tanulékony, s kezének ügyetlensége mellett nincs kilátás arra, hogy csak valamirevaló olvasható írást elsajátítson. A további oktatási természetesen beszüntettem, s akkori gyors és felületes természetem mellett könnyen átsiklottam a dolgon anélkül, hogy további gondolkodással ráakadtam volna arra a problémára, helyesebben azokra a problémákra, amik e jelenség mögött rejtőztek.

Az egyik problémának megoldása nézetem szerint a reinkarnáció tanának egyik bizonyítékához vezet. Erről a tanról nekem abban az időben még halvány sejtelmem sem volt, s így nem terhelhet a vád, hogy az egyik csomót nem vettem észre, t.i. azt a jelenséget, hogy a leány szomnambulikus álmában tényleg tudott olvasni, mert amint maga is kijelentette, az orvosságos üvegek vinyettáiról leolvasta a gyógyszerek neveit, s a leveleket is, melyek távollétem alatt beérkeztek, felbontatlan állapotban el tudta olvasni. Az a képesség pedig, hogy a szellem a dolgok legrejtettebb bensőjébe, gondolatokba és érzésekbe hathat, s az éterterben levő szellemi realitásokat és képeket magába felszívhatja: a szellemnek sajátos lényegi tulajdonsága. Míg ellenben a földi írásjelek olvasását a szellemnek meg kell tanulnia, még pedig itt a földön; mert a tulajdonképpeni szellemírás, amint azt előrehaladott szellemek oktatásából tudhatjuk, s a prevorsti látónő feljegyzéseiből láthatjuk, a földitől teljesen elütő, sokkal egyszerűbb, tökéletesebb, úgy hogy valamely csekély jelecskével egész fogalmat lehet kifejezni. Innen gondolom, hogy az olvasási képességből a leánynak már megelőző földi életére lehet következtetni. Annak a magyarázata, hogy a leány szomnambulikus álmában olvasni tudott, írni pedig nem, talán abban kereshető, hogy az írni tudás a kéz gyakorlatának eredménye, s minden újabb inkarnáció alkalmával újból gyakorlandó, illetőleg tanulandó.

Azt hiszem, hogy olyan szomnambula, aki például oly körülmények között élte át földi léteit, hogy nem volt alkalma az olvasást megtanulni, szomnambulikus álmában sem tudna olvasni. Ellenben minden különösebb éleslátás nélkül is feltűnhetett volna, hogy miért nem látta meg a szomnambula előre azt, hogy az írás tanítás nem fog eredménnyel járni? Hiszen eddigelé számtalan esetben mindent meglátott, különösen pedig azt, ami saját személyére vonatkozott és lám, szomnambulikus álmában mégis

rendkívül megörült annak, hogy írni tanul, illetőleg hogy írni fog tudni. **E kivételes jelenségből nyilvánvalóvá lett, amire még más jelek is mutattak, hogy a szomnambula szellemi vezetés alatt állott, s bizonyos dolgokat nem láthatott, nem volt szabad látnia, amik egyébként látóképességének mágikus körében állók voltak.** E szellemi vezetés azonban akadályt állított közbe, ha bármely okból szükségét látta annak, hogy látása elől valamit elvonjon.

De felmerül még egy további probléma is. Amint a tisztelt olvasók tudják, a leány szomnambulikus álmában előre meglátta, hogy milyen beteg keres fel gyógykezeltetés végett, s ezt alább egy vízió közlésével meg fogom erősíteni. Most azonban az a kérdés, hogy azokat az incidenseket, melyek távollétem, s a kései tudomásulvétel folytán elmulasztottak, miért látta csak közvetlenül azok beállta előtt, s honnan van az, hogy nem látta egyúttal azoknak akadályait is? Csak egy példát akarok felhozni. Egy alkalommal a szomnambula távollétemben látott: „Holnap délután a szomszéd vármegye egyik tekintélyes földbirtokosától kocsis jön a doktorért, mialatt: ő másutt, egy másik betegnél lesz elfoglalva. A kocsisnak meg lesz hagyva, hogy a lovaknak adjon zabot, s mintegy két óra hosszáig váraкоzzék, s ha erre az időre nem érne haza, hajtson el s hozza el a szikszói háziórvost. Éppen ezért jó lenne, ha csak addig maradna a betegnél, ameddig szükséges s kényelemből nem trécselné el az időt, hogy idejekorán hazaérhessem.

Minden pontosan bevált. A kocsis nélkültem hajtott el s én csak félórára rá érkeztem haza, noha ha nem trécselek, idejekorán juthattam volna lakásomra. Miért adódott ezt a leánynak látnia? Mert nyilvánvaló, hogy megengedték ennek látását. S miért nem látta úgy, mint máskor, olyan időben, amikor a figyelmeztetést számba vehettem volna? Alkalmasint nem volt szabad ezt a beteget kezelnem; talán valami kellemetlenséget kerültem el ezzel. Visszatérve azonban arra, hogy a leány szomnambulikus álmában nem látta meg előre az írni tanítás kudarcát, ezzel tulajdonképpen tanítást, intelmet kaptam oly irányban, hogy valamiképpen nem voltam képes egy előre meghatározott eseményt (a leánynak a kuzénnal való találkozását) megakadályozni, azonképpen naiv részemről az a törekvés: erőszakosan előidézni olyasmit, aminek a tudását a vezetés nem engedi meg.

Az előbb említett jelenségek elemzéséből az a következtetés szűrődik le, hogy van céltudatos, bölcs vezetés és az ember életében előforduló dolgok előre meg vannak határozva; az események tehát nem az értelmetlen, vak véletlennek köszönik eredetüket, hanem a nagyvilág minden mozzanatában, az egyes ember életében éppúgy, mint a világtörténetben az események szálait bölcs irányító és rendező kéz bogozza. E kéz rendező ereje és beosztásának bölcsessége a rövidlátó ember szemének láthatatlan, s értelmének megfoghatatlan.

Nem habozom annak a kijelentésével, hogy nagy súlyt fektetek arra, hogy az e kérdésre való utalással ennek tisztázásához némiképpen hozzájárulhassak, s az embereket arra oktathassam, miképpen **van vezetés és determináció, és pedig anélkül, hogy ezzel az ember szabad akarata, mely azonban minden esetre korlátolt, teljesen megszűnnék. Mert az eléje tóduló események és mozzanatok közepette, miket sorsnak vagy végzetnek nevez, a szabad akarat különösen abban az irányban, hogy minő erkölcsi álláspontot kíván ezekkel szemben elfoglalni, s minő állásfoglalást tart magára nézve kötelezőnek, teljesen csorbítatlanul megmarad.** Ezt azonban korántsem szabad összehasonlítani a tompaelméjű fatalizmussal, mely akarat nélkül és tétlenül engedi az eseményeket magára zúdulni, s az ujját sem mozdítja meg azért, hogy azokat elhárítsa vagy meg másítsa. Így például, ha megbetegszel, ez bizonyára így volt rendelve, de ezzel egyúttal az a kötelesség háramlik rád, hogy a baj megszüntetésére minden lehetőt elkövess. Ha a házad tüzet fog, ez is így vala rendelve, de kötelességed, hogy az oltásról gondoskodjál. Ily esetekben a cél talán az volt, hogy a félelem, az elhárított veszély felébressze benned a hit szikráját, vagy felébressze benned az Isten iránt való hálaérzést. Éppen így a földművesnek jól kell megművelnie földjét, jó magot kell elvetnie, s nem szabad azt mondania, ha Isten táplálni akar, akkor úgy is ad kenyeret, ha nem is iparkodom. Ha azonban minden lehetőt elkövetett, s Isten áldása mégis elmaradt, jól teljesített kötelességének tudatában minden önvádtól menten alázattal és hittel nyugodjék meg, s ne engedje át magát fejhorgasztva, s kezét tördelve a kétségbeesésnek. Ez okból azt hiszem, hogy ha a hit abban, hogy az emberi sors általában és egyesek tekintetében bölcs vezetés és irányítás alatt áll, továbbá a

hivése annak, hogy van determináció, mely a bölcs vezetést az egyes emberek feladataiba a haladás céljából beleszővi, az emberiség öntudatában általános felvételre találta: ez az emberi nemnek az etikai fejlődés és az általános haladás útján hatalmas lökést adhatna.

És most áttérek fentebb jelzett ígéretem beváltására.

Amint ez gyakran megtörtént, a szomnambula elbeszélését és leírását ez alkalommal is azzal a könnyedén odavetett megjegyzéssel fejezte be:

-A pesti nagynénje beteg.

-Nekem három nagynéném van Pesten, egyik anyai részről, kettő pedig atyám részéről.

-Azt nem látom, hogy melyik részről való nagynénje ez, csak azt, hogy amelyiket annyira szereti, s aki önt is mindenekfelett - ah, mennyire szereti. Az ágya fölött épp olyan kép függ, s ugyanolyan rámában, mint itt a szalonban, s ezt gyakran levétezi a falról, mert nagyon kívánczik ön után.

Aztán pontosan leírta nagynéném külsejét, az egész szobaberendezést, amelyet én nem ismertem, mert amikor legutóbb Pesten voltam, más lakásban lakott; feleségem azonban, ki ősszel nála volt, azt mondta, hogy a szomnambula részletes leírása teljesen találó. Az említett képből - nagyobb alakú színezett fénykép volt - csupán két példányt csináltattam: egyet magam számára, a másikat pedig szóban levő nagynénémnek. Abban az időben még nagyon drágák voltak az ilyfajta képek.

Nagynénémet valóban rendkívül szerettem; de hát mindenki, aki csak ismerte, szerette és tisztelte őt önmegtágadásig menő szívjósága miatt. Szinte második anyám volt, aki zsenge ifjúságomtól kezdve sok jót tett velem annyira, hogy iskolai oktatásom is csak az ő segítségével volt lehetséges. Hogy most ez a szeretett lény talán súlyosan beteg, és utánam kívánczik, mélyen meghatotta szívemet. Ámbár tudtam, hogy mindig beteges, kishitű és félnék természetű volt, s gyakran a legjelentéktelenebb bajnál mindjárt a haláltól rettegett, noha mindenkor váratlanul gyorsan felépült.

-Valóban komoly beteg a nagynéni? - kértem.

-Azt nem látom.

Aztán ismét más dolgokra tért át s mintegy óra múlva hirtelen megszólalt: Hallgasson el, kérem, mert most ismét látom a nagynénjét. Férje és fia nincs odahaza, de az ön fivére mellette van. A

nagynéni azt akarja, hogy táviratilag értesítsék és hívják önt; de fivére mindenképpen le akarja beszélni, mert ezt fölöslegesnek tartja. Az orvosok is megnyugtadják. Hárman járnak a házhoz. Leírta az orvosokat, úgy hogy kettőre tisztán ráismerhettem.

-S látja-e azt, hogy vajon fivérem lebeszélésének lesz-e sikere?

-Nem.

Felizgatott érzelmeim kellemetlenül érinthették a szomnambulát, s talán már ebből az okból sem láthatott tisztán. Többször kívánta, hogy keltsem fel, de én még mindig abban reménykedtem, hogy biztos felvilágosítást fogok kapni. Ez annyira felizgatta, hogy parancsolólag követelte: keltsék fel, ami aztán meg is történt.

A napi fáradoalmak annyira abszorbeáltak, hogy napközben kevesebbet gondoltam a dologra, s különösen este, szombatnapi jour fix lévén, a vendégek sokasága teljesen elterelte figyelmemet annál is inkább, mert a távirat elmaradását kedvező értelemben magyarázhattam. De úgy tíz óra tájban hevesen megrángatták a csengettyűt. Táviratra, a késői órára való tekintettel, senki sem gondolt, hanem inkább attól tarthattunk, hogy valami távoli beteghez hívnak. Kimentem az előcsarnokba, s a vendégek egyike-másika kíváncsiságból velem tartott. Még most is látom e jelenetet: hóborította, jégcsapos szakállú férfi állt künn s átadott egy táviratot, amit barátom, a forróencsi állomás főnöke, a késő éjjeli óra dacára is hozzám juttatott. Sietve felbontottam a táviratot: „ Nagynéni súlyosan beteg, látni akar, jöjj! Dániel!” A jó hangulatnak természetesen vége szakadt, s én alig várhattam meg a pillanatot, míg valamennyien eltávoztak. Azonnal a leányhoz siettem, hogy szomnambulikus álomba merítve őt, valami bizonyosat tudhassak. Legelső kérdésem természetesen az volt, vajon a jó nagynéni betegsége csakugyan életveszélyes-e és valóban okvetlenül szükséges-e, hogy azt az időrabló utat megtegyem. Mert abban az időben még nem volt közvetlen vonat összeköttetés, s a tiszai hajózás Tokajtól Szolnokig természetesen szintén be volt szüntetve.

-Nagynénjét és állapotát tisztán látom. Nincs semmiféle veszély, sőt a baj jelentéktelen. Ő maga veszélyesnek tartja állapotát - de hiszen ez gyakori eset nála.

-Annál jobb, de mégis hogy vonjam meg tőle a vizsgálatot, melyre annyira áhítozik? Nem tehetem; el fogok utazni. A szomnambula erősködött, mondván:

-Képtelenség, hogy egy múltó szeszély miatt oly hosszú ideig távol maradjon otthonától. Amíg ön Pestre ér, addig már ő is be fogja látni, hogy nincs veszedelemben; ön pedig nagyon sokat mulasztana ezen a héten, és sok páciens valóban vizsgálatlan volna, ha kénytelen lenne más orvost hívni. Mert sok megbetegedési eset lesz, melyekhez önt fogják hívni. S itt felsorolta azokat, kik a legközelebbi napokban meg fognak betegedni s értem küldeni fognak (ami a részletekig beteljesült). Erre én azt mondtam, hogy ezt a nagynéni nem fogadná el mentségnak. Mire a leány hevesen így válaszolt:

-Hiszen önnek tulajdonképpen nem is szabad elutaznia.

-Nem szabad? És vajon miért nem?

-Hiszen napok hosszágig nem mehet el anélkül, hogy erre a főispántól engedelmet kérjen. Meg kell jegyezni, hogy eltekintve attól, miképpen a főispán családjának orvosa voltam, egyébként is benső viszonyban voltam vele. A főispán olykor 2-3 napot időzött házáznál, s ha a feleségemmel Kassára utaztam, nála voltam szállva. Ez okból azt mondtam, hogy nevetséges a leány előbbi állítása, s hogy neki látnia kellene, hogy szabadságot nem kell kémem.

Ez az ellenvetés teljesen kihozta sodrából, s oly módon viselkedett, mint azelőtt soha. Már említettem volt, hogy alvalató állapotában sans gene cselekedett, s a rendes félénk magatartásról letett s úgy hiszem ez alkalommal személyes érdeke, t.i. hogy egy esetleges utazás folytán magnetizőrtjét több napon át nélkülözni lesz kénytelen, vitte annyira, hogy a megengedett határokat szinte illetlenül túllépje, mondván:

-Istenem, hogy lehet egy doktor olyan ostoba. Hiszen Pesten nem tudják, hogy a főispánnal olyan jó viszonyban van. Táviratozza meg holnap, hogy a főispán engedelme nélkül nem távozhat el, s hogy már lépéseket tett a szükséges szabadság iránt. Időközben tudósítsák a beteg állapotáról, s ha aztán szükség van önre, azonnal útnak indul. Így is tettem s másnap megjött a távirat, hogy nagyném jobban érzi magát s elutazásom immár nem szükséges.

Nagyném azonban nem volt ezzel kibékülve s amint megírták nekem, duzzogott, azt mondván: „hátha mégis csak akkor

láttam volna utoljára.” De kibékült, mikor nyáron hosszabb tartózkodásra hozzám jött, a szomnambulát megismerte, aki megszerette s ennek alvalató állapotában mellette leintett s az egész dolgot megtudta. A jó nagynéni éppen úgy, mint én, ebben a leányban mintegy előoktatást kapott a spiritizmushoz, melyet 1867-ben Pestre való átköltözésem alkalmával ismert meg. A spiritizmusban lelki vigasztalást, a mag netizmusban testi enyhülést talált, s mindkettőnek élete végéig lelkes híve maradt. Hiszen szíve és cselekedetei szerint már amúgy is kezdettől fogva öntudatlan spiritista volt.

A jövőbelátás megdöbbenő esete. ()**

Azt hiszem, teljes joggal mondhatom, hogy a szomnambulizmus tanulmányozása rám nézve a spiritizmus előiskolája volt, s most látom csak teljes mértékében Isten kegyelmét, mellyel oly csodálatos módon ismertette meg velem a spiritizmus felfogására vezető utakat, melyeket a magam jószántából oly könnyűséggel aligha kerestem volna fel. És Dr. du Prel Károlynak, a nagy filozófusnak, s a spiritizmus alapos ismerőjének nagy éleselméjűségére vall annak a beható hangsúlyozása, hogy a spiritizmus csak a szomnambulizmus alapján tanulmányozandó. Hiszen a szomnambulizmus tulajdonképpen a földi életet illető gyengébb spiritizmus, ez pedig a túlvilág erősített szomnambulizmusa. Mindkét esetben ugyanaz a faktor szerepel, t.i. az emberi szellem, még pedig félreismerhetetlen módon. Különösen a szomnambulizmus tünetényei azok, melyek minden agyafűrt rabulisztikának fittyet hánynak, mert az időszaki távolbalátást lehetetlen a sejteknek tulajdonítani.

Nővérem lakodalmára eljött hozzám Dániel fivérem is és elhozta magával fiatal nejét is, kivel csak nemrég kelt egybe. Körülményei azonban nem engedték meg, hogy továbbra maradjon az esküvő napjánál. Másnap már vissza kellett utaznia, nejét azonban még néhány napra otthagytá. Abban az időben a legrövidebb út, Abaujszántóról Pestre Tokajon át vezetett, ahonnan az ember gőzhajóval Szolnokra érkezett, innen pedig már 1846 óta vasút vezetett Pestre. Kocsisom hanyagsága folytán késedelem állott be a kocsinak Tokaj felé való elindulásában, úgy hogy attól lehetett tartani, hogy későn érkeznek a tokaji hajó beszálló helyére.

Ez a késedelem, fivérem elutazásának sürgős voltát tekintve, azért lett volna kellemetlen, mert Tokajról csak minden harmadik napon ment gőzhajó Szolnokra. Ebből az okból érhető türelmetlenséggel vártuk a kocsit visszajöttét. Legtürelmetlenebb és legizgatottabb sógornóm volt, ki sokalta az időt, mely alatt a kocsit megfordul s ezért arra kért, hogy szerezzek a szomnambulától felvilágosítást. Megfeleltem kívánságának, s alighogy a leány az alvalató állapotba helyeztetett, mosolyogni kezdett s azt mondta: „Éppen a hajó elindítása előtt ugrott át a kis hidacsán s fellélegzett, mikor a fedélzetre ért. Ne ijedjen meg: fehér zsebkendőt kötött a kezére mert a nagy sietségben véresre horzsolta magát.” Mindez szórói-szóra igaznak bizonyult. Felesleges talán kijelentennem, hogy a leány sohasem volt még Tokajban, s hogy gőzhajót egyáltalában még nem látott.

Ilyen esetekben a materialista tudósok is érzik, hogy ilyen jelenséget az „agysejtek vibrációjának elméletével” magyarázni tisztára blamázs volna s ezért a szomnambuláknál előforduló ilyen távolbalátási jelenetet egyszerűen letagadják vagy szédelésnek mondják. Hiszen kétségtelen, hogy ez nagyon könnyű és kényelmes mód, de tudományosnak és tudósokhoz méltónak korántsem mondható.

A jövőendő képének most elmondandó vízióját, mint a szomnambulánál előfordult legmeglepőbb jelenséget, utoljára hagytam. Meglepő és szinte megdöbbentő nem annyira a koncepció különlegessége vagy nagyszerűsége miatt, hanem azért, mert a dolgok előre való meghatározottságának törvényét oly módon és terjedelemben juttatta kifejezésre, amiről mi emberek még fogalmat sem alkothatunk magunknak.

Valamelyik napon a szomnambula minden bevezetés nélkül következőképpen szolt: „A következő vasárnapról számított nyolc napra nagyon rossz napom lesz. Ah, milyen nyomorult és beteg leszek én akkor” Arra a kérdésemre, hogy hát tulajdonképpen mi lesz abban az időben, így felelt: „Azon a vasárnapon reggel be akarok majd menni a kamrába, hogy alsószoknyát vegyek ki magamnak. Amint az ajtót kinyitom, a házi macska fog kiugrani, szájában egeret tartva. Erre én az ijedtségtől és undortól ájultan összerogyok, s egész napon át nagyon, nagyon rosszul leszek.”

-Melyik órában fog ez megtörténni? - kértem én.

„Az órát nem látom, de reggel fog megtörténni.”

-Teljesen tisztán látja mindezt, s ennek dacára nyugodt s nem undorodik?

„Mindezt képbén egész világosan látom, de hiszen most nem vagyok olyan ostoba, hogy undorodnám.” Ez a quasi jóslás gondolkodásomat teljesen megzavarta, sokkal inkább, mint annak idején a kuzénnal való találkozásnak előre való megjelölése, sőt jobban, mint minden, ami nála eddig jelentkezett. - „A házi macska fog kiugrani, szájában egeret tartva.” Hogyan? Ily csekélység már 10-11 nappal előbb, mint megváltozhatatlan esemény, meg volna határozva?! Nem hiszem, hogy életemben lett volna valami, ami annyira megragadta volna egész lényemet, annyira felforgatta volna gondolkodásomat, mint ez a jóslatszerű kijelentés. Alig voltam képes másra gondolni, mint arra, hogyan tudnám ezt az előre megjósolt incidenst a legbiztosabban megakadályozni. Minden lehető és lehetetlen tervet összekovácsoltam, s utána ismét csak újabb és biztosabb terveket hajszoltam.

Időközben az alvató ciklus a kora reggeli órákban kezdett beállni, s így legalkalmasabbnak azt a módot tartottam, hogy a reggeli időn túl is szomnambulikus álomban tartom, s fél 10-től 10 óráig, mikor tehát már nem reggel, hanem délelőtt van, nem tágitok oldala mellől, s ilyen módon megmásítom arra az eseményre vonatkozó szomnambulikus képet.

Azon a napon ketten voltunk fekhelye mellett. A leány nagyon jókedvű és vidám volt, csodálatosképpen nem kapott bepillantást sem benső gondolatainkba, sem pedig a bekövetkezendő eseménybe. Gyakran átmentem a mellékszobába, hogy megnézzem az órát; nyolc óra elmúlt. Mennyire szerettem volna előreigazítani az óramutatót, hogy végre-valahára túl legyünk a reggeli időn.

Ismeretes dolog, hogy a vidék keresett orvosait a nyári munka idején a járó betegek és pedig nemcsak a parasztok, hanem az úri emberek is, rendszeren vasárnap keresik fel. Erre a napra tartják fenn kisebb-nagyobb bajaikat az orvosnak feltárni. Nyár derekán volt, július vagy augusztus havában. Az ablakok az oszlopos tornácra nyíltak. A szobába behallatszott az árnyékos folyosón várakozó betegek hangja. Feleségem türelmetlen és izgatott lett abban a hiedelemben, hogy akadhatnak türelmetlen páciensek. Ez a nyugtalanság persze az én szomnambulámra is átragadt, s erre való

hivatkozással arra kérte „aranyos asszonyát”, hogy keltsék fel. Én azonban el voltam tökéelve, hogy tanulmányomnak ezúttal végére járok, s ez okból arra kértem feleségemet, hogy amennyiben nyugtalanságát nem Volna képes leküzdeni, inkább távozzék egy órára. De erre a szomnambula megrettenve kiáltá, hogy F.-né asszony itt van Bekecsből, elhozta jegyben járó leányát is, hogy a kelengyéhez vászonféléket vásároljon. „Ah, ez az F.-né. Keltsen fel hamar!”

Ezt az igen gazdag asszonyt a nappali éber állapotban levő szomnambula nagyon szerette; gyakran megfordult házunkban, hízelgett a leánynak, s most módfelett szerette volna szomnambulikus álomban látni, s ilymódon üres kíváncsiságát kielégíteni. De a szomnambula utálta úgy az anyát, mint a leányát, mert alvalató állapotában felismerte hideg, szűkkeblű, önző lényüket, különösen pedig asszonyi kíváncsiságukat, és azokat a kicsinyes, világias kérdéseket, melyeket hozzája intéznének. Néhány pillanat múlva csakugyan hallottuk, amint a kapu két szárnya a bejáró falaihoz csapódik s a kocsí az udvarba berobog. Feleségem elsietett, hogy valami elfogadható reggeli öltözetet vegyen magára, s a vendégeket az elöl levő szobák egyikében fogadja.

Magam is sietve felkeltettem a leányt, s aztán szintén elmentem, hogy gyorsan mosakodjam és felöltözködjem. Oly éktelen zavarban voltunk, mintha bomba csapott volna közénk: valamennyien elvesztettük a fejünket. Felfoghatatlan, s valóban a csodával határos volt, hogy magam is abban a pillanatban mindenről, amit terveztem, s végre akartam hajtani, végképpen megfeledkeztem, mintha minden emlékemet egyszerre kifújták volna a fejből. Sőt amikor a cselédleányok éktelen visítása behangzott a szobába, akkor is úgy rohantam ki, hogy a közelfekvő, a várt eseményre a legkevésbé gondoltam. A leány künn a nyitott kamraajtó előtt a földön mozdulatlanul feküdt, s a cselédleányok a nagy izgalomtól kergetve össze-vissza hadarva beszéltek, hogy abban a pillanatban, mikor a leány kinyitotta a kamra ajtaját, kiugrott onnan a macska, mely a szájában egeret tartott, s erre a leány rettenetes kiáltással a földre zuhant. - A leányt bevittük a szobába és sokáig tartott, míg életjelt adott magáról; sőt amikor már szemeit egyízben kinyitotta volt, ismét elájult. Tényleg rossz nap volt úgy reá, mint reánk nézve, mert hiszen magától értetődik, hogy ilyen esemény nem maradt

hatástalanul sem feleségemre, sem reám nézve. Hiszen időközben az összegyűlt betegeket is el kellett látnom, hozzá még ez a két hivatlan vendég a házban. Ez a nap kitörülhetetlenül vésődött be emlékezetünkbe, s ama sok nehéz nap közül, amiket a szomnambulával végigszenvedtünk, talán egyike volt a legfájdalmasabbaknak.

Hogy mit gondoltam akkoriban erről az incidensről, minő beszélgetéseket folytattam erről, s milyen magyarázatot kaptam a szomnambulától, arra egyáltalában nem emlékszem. Csak az maradt meg emlékezetemben, hogy az, miképpen a dolgok előre való meglátása még a macskára és az egérre is kiterjed, teljesen kihozott a sodorból. De egész határozottan emlékszem arra, hogy amikor évek múlva a spiritizmust megismertem, s azzal foglalkoztam és az evangéliumban Krisztus szavait olvastam: „hajunk egy szála sem hullhat le Isten tudta és akarata nélküle, erre az incidensre gondolva, rögtön felfogtam ezeknek, ha nem is betű szerinti, de szellemi értelmét. Mint ahogy Krisztus szavai egyáltalában nem betű szerint - mert ez esetben a betű csakugyan öl - hanem szellemi értelemben veendő és magyarázandók.

Hiszen ehhez az eseményhez sok mindenféle magyarázatot vagy találgatást lehetne fűzni; én azonban nem akarok a tisztelt olvasók felett gyámkodni, s minden egyesnek belátására és ítéletére bízom, hogy ebből a neki tetsző következtetéseket levonja. És most még csak annak a bizonyítása van hátra, amit e ciklus bevezetésében mondtam, hogy t. i. ez a leány nem volt a magnetizmus által mintegy mesterségesen képzett szomnambula, hanem kora ifjúságától önmagától fejlődött autoszomnambula.

Hogyan jutott a szomnambula legelőször alvalató állapotba.

Valamint a szomnambula múltjára és a szülői házban eltöltött gyermekkorára vonatkozó összes adatokat csupán csak tőle, még pedig alvalató állapotában tudtam meg, azonképpen csakis az ő saját közléseire kellett támaszkodnom, mikor e ciklus elején őt autoszomnambulának neveztem. Ily módon mondta el valamelyik nap az alvalatás állapotában, hogy mint fiatal leány - hogy milyen korban, arra már nem emlékszem - betegeskedni kezdett. Valószínűleg a pubertás idejében volt, vagyis a gyermekkorból az

érettebb leánykorba való átmenetnél. Anyja sorra konzultálta a környék orvosait, de a leány állapota a gyógyszerek után egyre rosszabbodott. Minthogy halványarcú leányka volt, a vérszegénység állítólagos orvosságát, vagyis a bártfai vasas források használatát javasolták. E források ásványos forrásokkal oly bőven megáldott hazánkban majdnem a legnagyobb vastartalommal bírnak. Már számos ízben megemlékeztünk arról az irtózatról, mellyel a leány a vas iránt viseltetett, valamint ennek kivételes természetére való káros behatásáról, s így a laikus olvasó is már eleve tisztában lehet azzal, hogy e források csak károsan hathattak a leányra. Csakugyan úgy is volt, s már az is rosszul hatott a leány kedélyére, mikor a fürdőhelynek vasércel erezett területére lépett. Amikor pedig a legelső pohár ásványvizet testébe bocsátotta, a rosszullet olyan jelenségei következtek be, hogy semmivel sem lehetett rábírní arra, hogy még egy második pohárral igyék. Az anyja megrémülve hívatta a fürdőorvost, ki azonnal kész volt a gyógyszerhárból valami megnyugtató szert rendelni, amitől azonban a leány valóságos delíriumba és görcsökbe esett. (Az orvos alkalmasint legjobb tudása szerint, az iskolai rendszer alapján valami narkotikus szert, talán ópiumot vagy morfiúmot rendelt, anélkül természetesen, hogy sejtelve lett volna arról, milyen finom idegzetű, érzékeny, szinte légies természetű egyénnel áll szemben.)

Az orvos, aki nem volt elkészülve erre az idegenszerű hatásra, amint ez a máskor pontosan működő szer látszólag (hasonló körülmények között tett, tanácstalanul állott a rejtélyes, ismeretlen köresettől szemben, a szegény anya pedig kétségbeesetten a haját tépte. Ekkor, úgy éjfél tájban a görcsök és delíriumok megszűntek, a leány eszméltre tért, de nem nappali, hanem benső, szomnambulikus eszméltre, vagyis ő maga volt tisztában a saját állapotával. Mert az ilyen delíriumos, iszonyati állapotban, melynek jelenségei majdnem a részegeskedők delírium tremensére emlékeztetnek, s melyben rút állatok és alakok üldözték és rémítették, a beteg öntudatlan látományos delíriumban van. De ismeretes okokból, amikor rajta vagy körülötte vas volt, nem tudta magát az anyjával megérttetni. Kétségbeesítő erőlködésszel azonban magához tért, letépett magáról minden vasas dolgot, hajtűket, kapcsokat stb. és gyorsan magára kapott egy nagy gyapot kendőt, bepólyázta fejét, megragadta az anyja kezét, magával vont a szabadba, a

gyógyszertárhoz. Ott, a szabadban, az ajtó előtt, nagy erőlködéssel sikerült anyjával annyit közölnie, hogy eszközölje ki a gyógyszerésznél az engedélyt arra, hogy a padlásra mehessen, onnan valami füvet lehozhasson, s ezt az anyjával megfőzesse; mit aztán meginnék. A gyógyszerész ugyan szerfölött meg volt lepetve e kívánság hallatára, de azért engedett s nemsokára a leány csakugyan lejött a padlásról egy csomag füvel (gondolom, Szent János füve volt). Az anya csakugyan megfőzte ezt a füvet, s ez annyira használt a leánynak, hogy nemsokára elhagyhatta Bártfát.

Csodálatos azonban, hogy otthon, ahol minden éjjel szomnambulikus volt, még sem tudta magát anyjával megérttetni, mert a vason és világosságon kívül még egy más leküzdhetetlen és pedig lelki akadály állott fenn köztük, mely elválasztotta őket egymástól, s megakadályozta a leányt abban, hogy anyjával, kit napközi éber állapotában rajongón szeretett, lelkének minden szálával rajta csüggött, s akitől egy órára sem tudott megválni, beszéd által közlekedjék.

Alvató állapotban ugyanis köztük sok eltérő kedélyi és szívbeli momentumot vett észre, melyek anyjától elidegenítették, és elválasztották. Felismerte, hogy anyjának iránta való szeretete nem igazi szeretet, hanem csupán a véréből való vér, a húsából való hús iránt érzett önszeretet, mely féltékenyen őrizte, gondozta és kényeztette s ezzel elrontotta a gyermeket. Ki ily módon az anya önszeretetének áldozata lett. Így történt azután, hogy az anya néhány év múlva bekövetkezett haláláig sem tudta meg leánya betegeskedésének valódi okát; a leány pedig kettős életében mindennap ismétlődni érezte azt a kint, hogy olyan lényhez van kötve, aki neki idegen és alapjában véve kellemetlen.

Azok az esetek, melyekben az auto-szomnambulák ama törvényes feltételek hiányában, mikhez a közlekedés lehetősége van kötve, akadályozva vannak a környezettel magukat megérttetni, az életben nagyon is gyakran fordulnak elő.

Az ily szájalomraméltó teremtések a hivatalos, céhbéli tudományoknak, sajnos, még mindég meglévő megátalkodott hitetlensége mellett, mely a bírói székről e természeti jelenségekre és ezek kutatóira előkelőséget negélyező megvetéssel néz, s mely vonakodik e rejtélyes jelenségek kutatásától és tanulmányozásától, mert állítólagos glóriájához méltatlannak tartja - mondom, az ily

szájalomraméltó teremtések a hivatalos tudomány révén a legcifrább tudományosan hangzó görög és latin elnevezések alatt, mint „idegbetegek” beleékeltek a tudományos rendszerbe. Ennek alapján végrehajtják és végigkínózzák mindenféle képzelhető gyógyítási módon, hogy végtére gyógyíthatatlanul a sajnálatraméltó lassú pusztulás, sőt gyakran az elmeógyógyintézet áldozataivá legyenek.

A tudományos vaskalaposság ilyen sajnálatraméltó áldozata csak nagy ritkán kerül a jóságos Gondviselés révén valamely magnetopath keze ügyébe, mint az például ezidőszerint Német és Franciorszámban lehetséges, ahol a magnetikus gyógy mód nem sejtett elterjedésnek és művelésnek örvend. Ennek útján csakhamar beáll a gyógyulás, amint azt a naponként közhírré kerülő hálairatok bizonyítják, melyek oly magas állású és rangbéli egyénektől kerülnek ki, hogy azok valódiságában nem kételkedhetünk. Nekem is részem volt Isten ama kegyelmében, mely megengedte, hogy magnetizmussal nem egy felebarátomat mentsem meg a bajtól, s megarthassam az emberi társadalom számára. Minthogy a valódi szellemi felvilágosodás fénye már nálunk is utat tör magának, nem lehet kétség az iránt, hogy maholnap hazánkban is lesznek olyan férfiak, kik Isten, és a felebaráti szeretettől eltelve, s e gyógyító erővel megajándékozva, úgy, mint azt Németországban, sok százan teszik még a legkisebb városban is, a szenvedő emberiségre nézve áldásthózáon fognak működni.

Epilog. ()**

Egy idő óta a leány egész viselkedésében és erkölcsi magatartásában oly feltűnő és megmagyarázhatatlan változás állott be, hogy nem lehetett ráismerni arra, hogy ugyanazzal az egyénnel áll az ember szemben. Mintha teljesen kicserélték volna. Azelőtt szerény, meglegedett, igénytelen, sőt határozottan ragaszkodó és jóságos volt, s amint olvasóink bizonyára emlékezni fognak, titokban bántódott, hogy például egy pár cipő beszerzésével nekünk költséget okozott, melyet - véleménye szerint - nem érdemelt meg. Most azonban hiú, igényeket támasztó, sőt követelő lett, úgy, hogy azzal a jó állapotban levő ruhával, melyet nőm odaajándékozott neki, nem érte be, hanem erősködött, hogy új ruhát csináltassanak neki. Most teljesen közömbös lett a szegények sorsa iránt, s a cselédekkel, kiket

ezelőtt került, most egyhúron pendült. A már említett érzékenysége ez időben oly betegesen fokozódott, hogy nem lehetett már tudni, vajon valamely csendes hangot, valami ártatlan szót nem magyaráz-e félre, s nem kovácsol-e ebből a maga részére bántó sértést? Hogy ily körülmények között görcsök álltak be nála, nagyon természetes. Ezek aztán nem sejtett fokot értek el, úgy hogy távollétem alatt delíriumos rohamában kiugrott az ágyból, és mezítelenül, cipő nélkül a térdig érő hóban kiszaladt a kertbe. Feleségem attól való félelmében, hogy a leány halálos meghűlést kaphat, utána szaladt, alig maradván ideje arra, hogy valamit magára kapjon. Megjegyzendő, hogy a kerthez csak egy bejárás vezetett az előszobán, s hogy a kertből egy vaspántokkal és závárral ellátott ajtó nyílt a szabadba, éppúgy mint az előszobából is erős ajtó nyílt. Ezt a két ajtót, mely éjjel természetesen el volt zárva, oly gyorsan és könnyedén nyitotta ki, mintha apró kazetták lettek volna, holott a külső vasajtó lakatját a feleségem is alig tudta felnyitni. Szegény feleségem akkoriban nehéz mártíriumot szenvedett a leánnyal, mert az idei szigorú télen bekövetkezett sok gyulladásos betegség miatt csak ritkán lehettem otthon.

Az állapot szinte tarthatatlanná lett. Természetes, hogy az izgalmas események szegény feleségem jókedvét elrontották, s bármennyire iparkodott is külsőleg nyájasnak és barátságosnak mutatkozni, a leány szomnambulikus álmában meglátta nőm belső lélekállapotát, megérezte a keltett benyomásokat, s ezeknek reá való visszahatásait. Feleségem nem tehetett egyebet, mint hogy leküzdötte belső felindulásait; teljesen azonban el nem fojthatta azokat, mert hisz ez ellenkeznék az emberi természettel: senki sem ugorhatja át a saját árnyékát. Így folytak a dolgok - valóságos circulus viciosus - szakadatlan reciprocitásban: feleségem belső felindulásai megnövelték és élesítették a görcsöket és a delíriumokat a leánynál, ezek viszont nőmnél növelték az elégedetlenséget, izgatottságot és repulziót a lánnal szemben. Feleségem vetette fel azt a gondolatot, hogy a leányt el kell távolítani a háztól. Kezdetben azonban hallani sem akartam erről. Szántam a leányt, s el sem tudtam képzelni, hogy milyen állapotba jut, ha házunktól elkerül. De végtére magam is beláttam, hogy más mód nincs, mint a válás.

Fel kell még említenem, hogy a leány időmnek legnagyobb részét igénybevette, úgy hogy míg azelőtt, ha kocsí jött értem, azonnal

abbahagytam a megkezdett ebédet, vagy ha ennek megkezdése előtt hívtak, éhes gyomorral siettem el, nehogy a beteget megvárassam, addig a leány rosszulléte alatt néha egy-két óráig kellett a kocsit a kapu előtt várakoztatni, mert ezalatt a leányi a görcsös állapotból ki kellett szabadítanom: szóval kötelességérzetemmel heves összeütközésbe kerültem. De mikor mégis kénytelen voltam a leánytól való elválás gondolatával megbarátkozni, nehéz kétely és az a feltevés támadt fel bennem, hogy hiszen a leány szomnambulikus álmában amúgyis meglátja szándékainkat és terveinket s ennek folytán a görcsös állapotok nemhogy megszűnnének, hanem kétségtelenül állandókká és még elviselhetetlenebbé válnának. És lám, a dilemmából kiségett egy magasabb hatalom anélkül, hogy „csodának” lehetne nevezni, azáltal, hogy a szomnambulának egyik speciális képességét a magasabb hatalom hatályon kívül helyezte, sőt szolgálatába szegődttette. Ugyanis a szomnambula nemcsak, hogy nem ismerte fel már megfogamzott gondolatainkat, ami egyébként okvetlenül megtörtént volna, hanem alvalató állapotában maga mondta nekünk, hogy látja, miképpen Ungvárt lakó sógorom aggasztóan beteg, s neki oda kell mennie, mert csakis általa nyerheti vissza egészségét. Megjegyzendő, hogy a leány éber állapotában már többször kifejezte azt a kívánságát, hogy nővéremet, kit tudvalevőleg nagyon szeretett és az ő kis babáját szeretné látni. Szomnambulikus álmaiban azonban elítélte ezt az utazást, illetőleg a magnezitőrjéttől való távozást. Mi, akik tudtuk, hogy milyen nehezére esett, ha csak egy órával később is jöttem haza, módfelett csodálkoztunk e közlemény fölött, hogy ilyen szándék ered az ő részéről, s hogy alvalató állapotában nem veszi észre, mire vezet ez a lépés. Nem látja a várható jövőt, sem benső megelégedésünket azon, hogy a kegyes Gondviselés lelkifurdalásainkat megszüntette, az akadályokat elhárította, s ezzel mintegy jóváhagyta és szentesítette tervünket, s azt a meggyőződésünket: lám a csillagokban is meg volt írva, hogy eredeti missziója a mi házunkban ezennel véget érjen.

Alvalató állapotában t. i. azt közölte velünk, hogy sógoromat lesóványodva, rövidlélegzetűnek és sípoló köhögéstől gyötörtnek látja; hogy állapota igen aggasztó, s erős meghűléstől eredt, melyet mint harangöntő az ungvári székesegyház számára rendelt nagyharang öntésénél szerzett. Az ottani orvosok nem tudják meggyógyítani, csakis egy növény, mely a püspöki kertben nő, s

amelyet ő (a szomnambula) éber állapotában megtalálna, hozna gyógyulást. Ezért kell neki odautaznia.

Még az nap levél érkezett nővéremtől, melyben tudunkra adja a sógor megbetegedését s kéri, hogy a szomnambula alvalató állapotát használjuk fel tanácsszerzésre. Megemlíti, hogy kíméletből nem akart minket nyugtalanítani abban a biztos reményben, hogy a betegséget, mely nem látszott veszélyesnek, az ottani orvosok is meg tudják gyógyítani. Minthogy azonban ez nem következett be, sőt az orvosok a fejüket csóválják, nem halaszthatja a dolgot és sürgősen kér, hogy kérjük ki a szomnambula tanácsát. Megkérdeztük tehát a leányt, hogy miképpen ismeri fel az igazi növényt? Erre ő így felelt: „Hiszen én ott is megtartom szomnambulikus alvalátásomat, mert E. asszony, kit annyira szeretek, nem fog abban megakadályozni, sem a férje, aki valóban jószívű ember. Ilyen alvalató állapotban meg fogom jelölni a napot és az órát, melyben E. asszony elsétál velem a püspöki kertbe, s amikor elérkezünk ahhoz a növényhez, örömmel fel fogok kiáltani: „ez a növény gyógyíthatja meg E. urat, ha számára megfőzik, s a levét beadják neki.”

Ezt az örvendetes hírt azonnal megírtuk Ungvárra. Természetesen nagy örömet keltett, főleg pedig az a váratlan és szinte hihetetlen híradás is, hogy a szomnambula maga is elmegy oda. Elküldtük tehát biztos kíséret mellett a leányt a meglehetősen hosszú útra. Minden pontosan úgy következett be, ahogy alvalató állapotában megmondta. Sógorom rövid idő alatt teljesen felgyógyult nagy ámulatára az ottani orvosoknak, s még ma is - 70 éves kora dacára - derekasan mozgolódik és állja meg helyét a gazdaságban és a szőlőművelésben. Hogy hány hónapot töltött a szomnambula Ungvárott nővérem családjában, arra sem én, sem nővérem biztosan nem emlékszünk, noha úgy rémlik, mintha tavasztól őszig maradt volna sógorom házában. Az utóbbi időben nálunk tanúsított viselkedésétől teljesen eltérőleg, ott mintha kicserélték volna, jómodorú, ragaszkodó, szerény és megfőző természetű lett. Ott is voltak szomnambulikus álmai és nem emlékszem, hogy nővérem panaszkodott volna azokról a görcsös állapotokról, amelyek nálunk annyi keserves órát okoztak. Nővérem és sógorom megelégedettek és boldogak voltak, ha alvalató állapotában a leány mellett lehettek, s ennek nem volt szüksége magnetizálásra, mert csöndes, törvényes

természete nem zökkenvén ki a törvényes mederből, nem kívánt semminemű kiegyenlítést.

A delejes „rapport” velem és vele mindinkább halványult; nővérem közelében mintegy kárpótolva érezte magát. Végül alvalató állapotában jövendő tartózkodási helyét is meglátta s azt kívánta, hogy vigyék el oda. Sógorom ennek a kívánságnak lelkiismeretesen meg is felelt. Az annyira megkedvelt háztól való távozás éber állapotában mindenesetre rendkívül nehezebbé esett.

Hébe-hóba érkezett felőle valami szállongó hír. Néhány év múlva egy ismerősünk azt hallotta, hogy tüdőgyulladásban halt volna meg. Azóta ezt a hírt sem meg nem erősítették, sem meg nem cáfolták. A leánynak többé se híre, se hamva. Ma már biztosra vehető, hogy nincs többé az élők sorában, mert testi szervezete nem volt hosszú életre alkotva; minthogy pedig maga iránt mindig felette gondatlan és könnyelmű volt, az a hír, hogy tüdőgyulladásban ment tönkre, sok valószínűséggel bír.

A magam részéről, mint eddig is tettem, életem végéig meg fogom őrizni kedves emlékét, mint eszközt a mindnyájunk sorsát intéző Gondviselés kezében, mely hivatva volt arra, hogy sötét életutamra fényes sugárözönt vessen, s engem a lejtőnek felismerése által a további süllyedéstől megóvjon. Mértföld mutató a nekem megszabott irányban, melynek kinyújtott mutatóujja szinte parancsolólag, kötött marsrutaként mutatta meg az utat, amelyen megtalálhatom a további eszközöket az Isten által meghatározott földi vándorlásomra. Ezen aztán megtaláltam azt a rendíthetetlen meggyőződést, hogy mi - dacára az ő halálos tüdőgyulladásának - egykor találkozni fogunk, találkozunk kell, s minthogy neki nagy része van abban, hogy ez a boldogító meggyőződés bennem gyökeret verhetett, a találkozás reám nézve felette örvendetes lesz, és azt hiszem - reá nézve nemkülönben.

Tanulságok. ()**

Véleményem szerint tisztelt olvasóimnak - kik szívesek voltak a szomnambulával való élményeimnek igénytelen előadását követni - alapos okot szolgáltatnák a gáncsra, ha e ciklust teljesen

beefjezettnék hinném, anélkül, hogy elmékedéseket fűznék hozzá, s következtetéseket vonnék le belőle. Igaz, hogy ezek szétszórva az elbeszélés és leírások felületén megtalálhatók; de összeillő, használható alakokká csupán a rendező gondolatmunka szellemszíkrai által kristályosodnak. Ettől a mindenesetre fáradtságos gondolatböngészéstől meg akarom a t. olvasókat kímélni; a terhet vállalkról leveszem, s a következő fejtegetésekben a magam vállaira veszem.

Ha a lelki élet terén mintegy 4 évtized óta szerzett gazdag tapasztalattal, a tisztult, óvatosan megfontoló öregség érett felfogásával azokat az eseményeket és jelenségeket, melyek e különös, kivételes lény kettős életéből eredőleg szemem előtt lejátszódtak, mintegy madártávlatból, kutató szemmel áttekintem, elemezve szétválasztom, egymáshoz való viszonyukat és kölcsönös egymásra hatásukat csoportosítom, mint végkövetkeztetést oly megszívlelendő tanulságok sorát látom belőlük kiválni, melyeket olvasóimtól elvonni annyival kevésbé van jogom, mert teljes biztossággal teszem fel róluk azt, hogy e könyvben nem múltó szórakozást vagy mulatságot, hanem szellemük táplálására és nemesítésére gyümölcsöző oktatást keresnek.

Ha szem előtt tartjuk azokat a személyes, tárgyilagos és topografikus momentumokat, melyek e ciklus első cikkében foglaltam, ha továbbá megfigyeljük azt a sokféle incidenst, melyek oly biztosan összeváltak, hogy végső eredményükben a leány úgy került házunkba, mintha a szél sodorta volna oda, akkor - véleményem szerint - eltekintve a szomnambula nyilatkozatától, hogy t.i. bár száz mértföldnyi távolságban is lett volna tőlem, mégis megtalálta volna az utat hozzám - még az irányzatos kételkedés is csak lesütött szemmel merné azt állítani, hogy mindebben csakis a vak véletlen összejátszása szerepelt.

De valamint a számtanban a kivonás próbáját az összeadás szolgáltatja, azonképpen bizonyítja a leánynak *providenciális* küldetéssel házunkban való megjelenését az, hogy missziója véget érven, a vezető kéz, tudatos célzatra valló jelenségek mellett elvonta házunktól. Ez a bizonyosság persze csak azoknál bír bizonyító erővel, kiknek azért van szemük, hogy lássanak, s azért van fülük, hogy halljanak, kik a bizonyítékok elöl nem zárkoznak el, s **gőgös mivoltukban nem tulajdonítják sorsukat inkább a véletlennek, e**

valóság nélküli árnyképnek, ennek az agybéli korcsszülöttnek, nehogy valamiképpen egy felettük álló, gondolkodó, az emberek sorsát intéző hatalmat kelljen elismerniök.

Ilyenekkel nem vitatkozunk, ilyeneknek meggyőzés céljából nem írunk; ezeknek egyszerűen azt mondjuk, amit a mesebeli nyúl mondott hitetlen társának, mikor a halhatatlanságról nem tudta meggyőzni: „majd a kalapos padlásán, ahova elvégre is valamennyien kerülünk, bizonyára meglátjuk, hogy melyikünknek van igaza.”

Mi volt tehát a szomnambula küldetésének célja? Nyilvánvaló, hogy oktatás volt a cél. **Feladata az volt, hogy a magnetikus rapport különféle árnyalatainak tüneményeit, a szomnambulizmus sokoldalú jelenségeit közvetlen élő szemléltetésben ő rajta tanulmányozhassam** s ezzel az élet-feladatombhoz nélkülözhetetlen ismereteket általa megszerezhessem. E tanulmánynak kellett a spiritizmushoz vezető híd gyanánt szolgálnia, s ideérve, a levont következtetések képezték a kengyelt, melyen felkaptam a spiritizmus nyergébe, hogy abban hivatásom szerint biztosan megülhessek. Mert ha nem így történik, akkori mivoltom mellett, emberi felfogás szerint nem egyhamar, s nem egykönnyen fordultam volna a spiritizmushoz, s ha a sorsnak, az emberiség e tanítójának csapásai mégis oda tereltek volna, - mert hiszen Isten rendelkezései ellen úgy sem védekezhetik sokáig a gyenge ember, - akkor az előzetes előkészítés nélkül bizonyára teljesen képesítetlenül fogtam volna hozzá.

Ilyenformán a Gondviselés kezében rendelkezéseinek végrehajtására csupán tökéletlen eszköz maradtam volna; nem lettem volna képes a spiritizmusnak otthont alapítani, a szellemtanak az akkori képzelhető legmostohább korszellem dacára való terjesztésén munkálkodni, s e célból a hivatott, kiválóképpen megáldott médiumok tekintélyes csapatát szakszerűen kiképezni. Mindezt pedig anélkül, hogy ama számtalan, álnok szirtek egyikébe is ütődtem volna, melyek oly nagyon is gyakran végzetessé válnak a tapasztalatlan kísérletezőre.

„A spiritisztikai kísérletekre csak az a rátermett ember, aki a szomnambulizmust alaposan ismeri.” Így erősíti meg nézetemet dr. Du Prel, a legjelentékenyebb spiritista bölcselelő, aki egy helyen azt mondja: „Csak akkor, ha a két rész, t.i. a szomnambulizmus és spiritizmus jelenségcsoportjait összekapcsoljuk, látjuk, hogy egymást

kiegészítik, s egymásra világosságot vetnek; s aki kísérletezni akar, annak mindkettőt kell ismernie. Azok az ostobaságok és durvaságok, melyeket az u. n. médiumleálcázók elkövetnek, nagyobbára a magnetikus rapport nemismerésén alapulnak.”

Ha most visszatekintek a szomnambulára, mint tanítómra, s arra a tanulási rendre, melyet a láthatatlan pedagógiai vezetés kiképzésem céljából előírt, emberi semmiségemnek tudatában csodálattal és imádattal kell eltelnem. Mert belátom azt, hogy éppen ez a szomnambula - ki mint autoszomnambula bizonyára tipikusnak mondható, kinek alvalátása azonban nem mozgott a túlvilági szférák szédítő magaslatain, hanem ellenkezőleg bolygónk színvonalát s annak nyüzsgését nem lépte túl, - mondom, hogy csak ilyen szomnambula, aki akkori mivoltomhoz teljesen hozzáillett, lehetett az időben igazi tanítóm. Olyan szomnambulák, mint pl. a prevorsti látnoknő, Emerich Katalin, vagy Kramer stb. számomra akkoriban éppenséggel nem feleltek volna meg, mint ahogy nem illik tanítónak egy pedáns tudós a zsenge korban levő gyermekhez, aki még a kisdedóvó szemléltető oktatására szorult.

Valamely magasfejlettségű, fényes régiókban mozgó szomnambulának magasröptű, bensőséges, rajongó lénye énrám nézve természetellenes ugrás lett volna, mely értelmemet a rendes kerékvágásból kikökkentette, megzavarta, sőt a gyanakvó, minden pietisztikus árnyalattal ellentétes kételkedőt esetleg az egész ügytől elriasztotta volna.

Minő csodálatos és bölcs pedagógiai céltudatossággal osztották el mindjárt kezdetben a minden misztikus iránt táplált bizalmatlanságomat és kételyemet. Minő bölcs számítással vonták orvosi ambíciómát és természettudományi irányomat kombinációba, hogy a szomnambulát reám nézve lebilincselővé tegyék! Hasonlóképpen figyelemreméltó és feltűnő mindenkinek, ki csak némiképpen tájékozott a szomnambulizmus gazdag irodalmában, sőt nekem is, ki sem a későbbi szomnambulákon, kik spiritisztikai pályafutásom alatt utamba kerültek, sem a könyvekben hasonlót nem találtam. Figyelemreméltó és feltűnő az, hogy a szomnambula soha egyetlen szóval sem beszélt Istenről, az ő tulajdonságairól, a közte és az emberek közötti viszonyról; soha nem említette az ima szükségét, erre soha nem ösztönzött. sőt mi több: mikor kezdetben megtanított a

magnetizálás technikájára, egyáltalában nem tett említést arról a lelki felemelkedésről, melynek a magnetizálás alatt meg kell történnie. Általában véve alvalátása sohasem érintette a transcendentális területet. Nyilvánvaló, hogy ez is bölcs pedagógiai szándékkal történt, részben azért, hogy fejlődésem menetét a maga lépésről-lépésre való törvényes fejlődésében meg ne előzzék, részben azért, mert a törvényben le van fektetve az elv, mely szerint a szellemi és erkölcsi igazságok senkinek sem tálatatnak fel, hanem mindenkinek buzgón keresnie munkával és fáradsággal megszereznie kell azokat, s azokra érdemessé kell lennie.

Tulajdonképpen ateista, istentagadó sohasem voltam, csak időről-időre vett erőt rajtam a rágódó kételkedés. Az utat a kételkedéstől az Istenben való hitig már abban az időben - Isten segítségével - szerencsésen megtettem. Egyik betegem halálos ágyánál megtaláltam az Istenben s a halhatatlanságban való hitet. **Az ima szükségét azonban nem éreztem, sőt inkább tagadtam, mindenütt kiemelve azt, hogy az én hitem sokkal tisztultabb, mint azoké, akik azt hiszik, hogy Isten a földi férgek dicsőítésében gyönyörködhetnék.** Sokkal hatalmasabbnak tartandó, minthogy a parányi embertől valamit kívánhatna; becsületesség, őszinteség és felebaráti szeretet Isten előtt sokkal kedvesebb, mint minden litánia és himnusz. Csakhogy álbölcsességemben én sem jártam jobban, mint azok az emberek, kik akkor állnak legközelebb a badarsághoz, amikor kiváltképpen bölcseknek vélik magukat. Kétségtelen, hogy Isten semmit sem kíván az emberektől, és nem saját magáért talál örömet a dicsőítő énekben, hanem igenis ő, a legtisztább szeretet, örömét találja abban, ha az emberek énekét és imáját az ő kegyelmével megáldva visszajuttathatja hozzájuk, mintegy táplálékul a szellemnek, mely nélkül ennek el kellene sorvadnia.

Az imát tehát nem tanultam meg a szomnambulától, de Istenben s a halhatatlanságban való hitem lényegesen erősödött. Amit tanultam, abból azt a meggyőződést merítettem, hogy van egy megváltozhatatlan gondviselés. A „véletlen” szót törültem a szótáramból, s helyébe ezt illesztettem: **„Egy láthatatlan akarat vezetése, mely Isten minden teremtményére ki terjed.”** Ez a hit soha el nem halványult bennem, sőt ellenkezőleg szakadatlanul erősödött bennem, főleg, hogy azóta az élet minden eseményét és

mozzanatát ebből a szempontból ítélem meg, s ezt mindenütt igazolva láttam. Ez a rendületlen meggyőződés az, mely arra lelkesít, hogy a mindenható Gondviselés bölcsességében, szeretetében és hatalmában való hitet embertársaimmal is elfogadtassam. Azt hiszem, **nem lehet elég argumentumot és bizonyítékot összehordani abból a célból, hogy a véletlennek nevezett utálatos bálványt a neki emelt oltárról letaszítsuk, s a hazugság helyett az örök, szent igazságot oltssuk az emberek szívébe.**

Ha végre azt a kérdést akarnók felvetni: vajon képes lett volna-e a szomnambula szakértői vezetés mellett magasabb régiókba emelkedni? Azt hiszem, hogy erre a kérdésre határozottan igennel kellene felelnem, mert mindabban a tehetségben, melyet Isten valamely lénynek adott, benne van a fejlődési képesség magva, mely természetesen csak akkor érvényesül, ha a törvény által előírt feltételeknek megfelel. Arra a kérdésre ellenben, vajon a szomnambula általam is elérhette volna-e a magasabb fejlettségét? - Azt hiszem, határozottan tagadólag kell válaszolnom. Mert eltekintve attól, hogy értelmiségem akkoriban a magas fejlettség eredményeire nem volt érett, s így e fejlettség céltalan lett volna, az én magnetizmusom abban az időben oly csekély értékű lehetett, hogy az csupán olyan szomnambulának fejlesztésére volt elegendő, ki csupán a mi bolygónk körében mozgott, olyan szomnambulának, mint aminő az enyém volt, s amilyen éppen hozzám illett.

Ha akkori lényemet a maga szellemerkölcsi individualitásában szemeim elé állítani iparkodom, abban annyi hibát és gyengeséget találok, hogy a magnetizmus dolgaiban való mai tudásom és tapasztalatom szerint kevés színarany magnetikus fluidum lehetett bennem, ellenben több salak és elektricitás. Vagyis oly magnetikus minőség, mely nem alkalmas arra, hogy a szomnambula szellemének elegendő impulzust, a magasabb szférákba való fellendüléshez hatalmas szárnyakat adjon. Ez csak olyan magnetizórtól várható, kiben makulátlan erkölcsi tartalom van, ki maga is képes a tiszta magnetizmus régióiba szállani és Teremtőjéhez felemelkedni.

Bizony, a mérlegnek gyengeségekkel és tökéletlenségekkel teli serpenyőjével szemben csak kevés jót helyezhettem ellensúlyozásul: egy kevés felebaráti szeretetet, részvétet a szegények és szenvedők iránt, és az igazság szeretetét. De ez utóbbi erény értékét

lényegesen csökkentette az, hogy már gyermekkorom óta, valahányszor valakivel szemben igazságtalanságot láttam elkövetni, oly mértéktelenül gerjedtem haragra, hogy túlszigorúságomban gyakran magam is igazságtalan lettem. Fájdalom, igen, fájdalom, e sarkalatos hibámat sem a spiritizmus, sem az öreg kor nem tudta végképpen kiirtani, gyökerestől kitépni belőlem, csupán csak mérsékelni és megfékezni, valahányszor fejét fölűti, s fellobbanásra és kitérésre ingerel.

Milyen vígaszteli oktatást adnak a mi jó szellemeink a „türelem” című fejezetben (Betrachtungsbuch von Aehrni), amikor arra tanítanak, **hogy ne csak felebarátainkkal szemben gyakoroljuk a türelem erényét, hanem magunkkal szemben is, ha nemesbülésünk és haladásunk csak csigaléptekkel halad előre: „Ha az ember egyetlen földi életében csak egy sarkalatos hibát tudott is magából gyökerestől kiirtani, akkor már sokat tett.”**

Minő szembeszökő annak a szüksége, hogy a szellem gyakrabban térjen vissza a földre!

Édes jó Istenem! Minő kevéssel éred Te be; mily keveset vársz a te gyenge embergyermekeidtől, mennyire kevésbe veszed az ő képességeiket, gyengeségeiket, miket azzal szereztek, hogy bűnbe estek és Tőled elszakadtak!

És mennyire örülsz, ha csak némi jóakaratot mutatnak is, csak némiképpen iparkodnak is, hogy arra az útra lépjenek, mely Tehozzád vezet s mind e csekélységért minő nagy a te jutalmad, a te mindent átható kegyelmed!

Emberek, testvérek! Tartsuk állandóan szem előtt Isten végtelen kegyelmét és szeretetét s gondoljunk arra a hálára, melyre kötelesek vagyunk azért, mert Ő szeret minket. Szeressük Őt Atyánkat és Őhöz való szeretetből szeressük egymást!

III. RÉSZ. MEDIUMIZMUS. (**)

I. TÖRTÉNETI ELŐZMÉNYEK.

Élményeim Budavár bevétele idejében.

A médiumizmus tárgyalását az 1849-iki május idevágó története fonalának újból való fölvetelével, nevezetesen Buda megszállása folyamán való visszatérésemmel fogom bevezetni.

*

Arra az előzékenységre, melyben a honvédelmi minisztérium azáltal részesített, hogy spontán szabadságot adott, valóban nem számítottam, noha annak szüksége halvány arcomon és beesett szemeimen látható volt, a kisegítésért többször megújított kérelmeimből pedig a minisztérium tudhatta, hogy túl vagyok terhelve. A minisztériumban ezidőtájt igen rózsás hangulat uralkodott, mert a bekerítő táborból kedvező hírek érkeztek Buda várának a közeljövőben bekövetkező biztos elfoglalásáról. Úgy látszik, ez tette a különben akadékoskodó urakat oly nagylelkűekké. Akkoriban oly nagy hiány volt orvosi személyzetben, hogy használható ápolók és ügyes borbélyok a beteggondozás szempontjából igen keresett egyének valának. Ilyen körülmények között egyáltalában nem lett volna bátorságom szabadságot kérni.

Végtelenül örültem tehát, hogy szeretett szüleimet és testvéreimet, kiknek a Hentzi által szorongatott városban való sorsán módfölött aggódtam, nemsokára megölelhettem, s a vár bevétele után módom lesz magamat a téli hadjárat, s Pesttől való elszigeteltség alatt szenvedett nélkülözésekért kárpótolni, és sok fájdalmasan elfojtott kedvenc hajlamomnak szabad folyást engedni. Hiszen az eszközökben nem volt hiány, mert nem volt alkalmam pénzt kiadni, s mint Kunmadaras egyetlen orvosi tekintélye, jelentékeny tiszteletdíjakat kerestem.

A szemem előtt feltáruló csábító perspektíva eltérített attól az eredetileg szőtt tervtől, hogy egy napot Debrecenben töltsék. A nagyobb öröm reményében a kisebbre való kilátásnak tágítania kellett, mert valóban szinte repülni szerettem volna Pestre. Mennyire eltöltött az öröm előérzete, hogy barátaimat, hajdani tanítványaimat és főleg a debreceni kollégiumban volt nagyrabecsült egykori tanárait meglátogathatom, akikhez annyi pietás, hála és tisztelet fűzött. Hiszen tanáraink mind tudományos nagyságok voltak,

szakirodalmuknak szorgalmas és érdemes művelői, Kik a tudományt valóban gazdagították, s egytől-egyig tagjai magyar tudományos akadémiának. A régi mintaiskolának valóságos aranykora volt ez; az intézet bátran felvehette a versenyt az előrehaladt nyugat bármely főiskolájával, s hírneve még a külföldre is eljutott. A tanárok között ott volt Kerekes Ferenc, a nagy vegyész és matematikus, aki meghívást kapott a szentpétervári főiskolához, de hazafiságból elutasította a megtisztelő ajánlatot; Péczely József, a híres történész és aesthetikus; Vécsey József, a psychologus és bölcsész; Szűcs, a kiváló jogász; dr. Csécsi (Nagy) Imre, a botanikus és vegyész. Mindig nagyot dobbant a szívem arra a gondolatra, hogy tanítványuk lehettem.

Mindenekfölött Péczely és Vécsey voltak azok, akik legjobban vonzottak. Az utóbbinak gyermekeit német nyelvre és irodalomra tanítottam, s így bennfentes voltam a házánál. Péczely, s ennek tudós felesége, ki Homert eredetiben olvasta, szívesen társalogtak német nyelven. Ez okból a diákság nagyon megirigyelt, s e révén bizonyos tiszteletnek örvendtem. Fájdalom, Péczely május havában már halálos ágyán volt, s Budavárának bevétele csak néhány nappal élte túl. Körülbelül egy hétre rá olvastam halálának hírét az újságokban. S e nagyrabecsült férfiak egyikét sem láttam többé viszont. Amikor 71-ben vagy 72-ben Debrecenbe hívtak, egy teljes napot töltöttem ott, s a még életben levő tanárok utolsóját, Szűcsöt, akit felkerestem, nem találtam odahaza.

Annak a története, hogy én, mint pesti születésű, s a filozófiai fakultás hallgatója hogyan vetődtem Debrecenbe, nem volna hiányában az érdekes momentumoknak; de nem akarok az eltérések további bozótjába tévedni és tisztelt olvasóim türelmével visszaélni. Mindamellet nem térhetek ki az elől, hogy ki ne emeljem az isteni vezetést, mely úgy a debreceni kollégiumban folytatott tanulmányaim során, mint egyáltalában egész életemen át vörös fonalként húzódik végig.

Kedvem támadt ugyanis Debrecenben maradni, s ott a jogi tanulmányokat folytatni, hogy azután az ügyvédi pályára lépjek. De az a súlyos feladat, mely az ügyvédre kliensének képviselőjénél, érdekeinek a végrehajtásnál és árverésnél kérlelhetetlen érvényesítésével háramlik, s melynek én tanúja is voltam, arra a meggyőződésre bírtak, hogy nem való vagyok ügyvédnek. Ezért ott

is hagytam Debrecen, s eljöttem Pestre az orvosi fakultásra. Az első két hónapban a csonttanra vonatkozó elméleti előadások alatt nagyon simán ment a dolog. De mikor egy szép napon az anatómiai famulus behozott a deszkán egy fehér takaróval leborított preparált emberfejet és Csasz tanár levette róla a leplet, e látványra ájultan buktam a pad alá. E szokatlan eseményre a háromszáz főnyi hallgatóság között nagy zűrzavar támadt; engem kivittek a folyosóra levegőzni, s meglocsoltak vízzel. Ott magamhoz tértem, de semmi szín alatt sem akartam társaim abbeli nógátásainak engedni, hogy ismét visszamenjek a tanterembe. Kocsin mentem haza, s kijelentettem szülőimnek, hogy egyáltalában nem érzek hivatást az orvosi pályára. Sokáig tartott, míg iskolatársaim sürgetéseinek és biztatásainak - hogy idővel hozzászokom az ilyesmihez, megbarátkozom a hasonló látványokkal, - engedtem, mert elvégre beláttam, hogy kényszerítenem kell magamat erre, más út és választás nem maradván hátra, hiszen már meggyőződtem arról, hogy ügyvédnek való nem vagyok. Megfogadtam az iskolatársak tanácsát, legyőztem a kezdetben érzett ellenszenvet és borzadályt úgy, hogy később még sokkal visszataszítóbb látvány sem riasztott meg.

Ha ez az eset akkor történt volna meg velem, amikor még nem győződtem meg arról, hogy az ügyvédi pálya nem nekem való, azt hiszem feltehetem, hogy soha sem tértem volna vissza az orvosi pályához, mert hiszen ebben az esetben még előttem állott volna az ügyvédi pálya, amelyre épp úgy kellett volna természetemet kényszerítenem, mint ahogy az anatómiát illetőleg történt. Ez mindenesetre csak egy gyűrű az én életem láncolatában; de ha az egész hosszú lánc majdnem csupa ilyen gyűrűből áll, valóban nagyon különös volna feltenni azt, hogy ilyen sok gyűrű csak a véletlen folytán, csakúgy találomra, minden szándék és cél nélkül fűződött volna egymás mellé. . .

*

Minden félbeszakítás nélkül siettem Pestre. Szüleim lakásához hajtatva, azt zárva találtam. A házmestertől megtudtam, hogy az egész család, a bombázás veszélyét elkerülendő, Újpestre menekült. A viszontlátás öröme leírhatatlan volt; szüleimet fedél alatt, s jó ellátásban találtam, én pedig visszatértem lakásunkba, mert hiszen a lövegek ellen a tűzpróbát már fedél és falvédelem nélkül is kiállottam. Nagyon nehéz a mai nemzedéknek az akkori Pestről

fogalmat alkotni. A várost, mely disz és szépség tekintetében sokkal kisebb helyet foglalt el, mint sok jelenlegi vidéki városunk, a lakosság azidőtájt nagyobbára elhagyta. A lakók elmenekültek; a jobbmódúak nagyobb távolságokra, a szegényebb sorsnak pedig Rákosra, ahol kunyhók és sátrak alatt, sőt cigányok módjára a szabadban is tanyáztak, mert a május verőfényes és meleg volt. Az a kevés ember, aki ezt nem tehetette meg, mert a városhoz volt kötve, a házsorok mellett lapult meg, folyton a magasba kémlelődvé, nem csap-e le valami bomba vagy haubitc. Az ágyúdörej folyton hangzott, különösen az utolsó napokban, részint a megszálló hadtesttől, részint a várban rekedt seregtől jöve.

S milyen rettenetes látványt nyújtottak a Dunasoron álló házak. Nem azok, melyek ma a korzón állnak, mert hiszen ezek még akkoriban nem voltak; ezeknek területét a szabályozatlan, iszapos Dunaparttól kellett elhódítani. Kél évtized teli el, míg az alkotmányos önrendelkezési jog, s a nemzet függetlensége visszanyerése után a szabadság éltető fuallata e darab Ázsiából megalkotta, mintegy elővarázsolta az európai kulturális haladás e csodáját, úgy, hogy most a legjobb úton van, hogy rohamlépésekben emelkedjék világváros magaslatára, melynek pompás szépségét és festői báját még a világlátott turista elkényeztetett szeme is gyönyörrel és elragadtatással szemlélheti.

A mostani pompás korzófront a Petőfi-tértől a Lánchidig egyrészt s az akadémia palotájától a parlament büszke gótikus palotájáig másrészt, a bombázástól mit sem szenvedhetek. Csak a hátrább levő házsorok, a Nákó-féle háztól a Lloyd épületig, s onnan a szerb templomig és a piaristákig voltak kitéve Hentzi lövegeinek, melyek alaposan össze is lövöldözték azokat, s nem egy tető borult lángba. Az akkori Pestnek egyetlen díszes épülete a Vigadó, különösen felkeltette a bösz bérenc haragját, romokká lövette, s felgyújtatta.

Szerencsére a mi derék honvédeink hősiessége nem sokára véget vetett ez ocsmányságnak, mert, amint tudjuk, május 21-ikén halálmegvetéssel megostromolták a budai varfalakat. A diadalordítás, s a vársáncokra kitűzött nemzeti lobogó a lakosságban természetesen nagy lelkesedést keltett, s nagy része otthagya rejtekhelyét. A lakosság zöme, noha nagyrészt németajkú, mégis jó hazafias érzelmű volt, a szenvedett nyomor, s az osztrákok

kegyetlensége pedig még inkább növelte hazafias érzésüket. Csak a bennszülött, jobbára sváb spieszbürgerek, a háziurak voltak fekete-sárga érzelműek, s Pest városának lövetése feletti elkeseredésük csodálatosképpen a Kossuthisták ellen fordult, akiket a szenvedett károk okozóiuul tekintettek.

Budavár bevételének hírére mindjárt reggel átsiettem. A Lánchíd csak állványaiiban állott készen, a gyalogjárók számára való pallókat csak úgy szükségszerűleg állították össze. A budai Lánchídfőnél a nép ugyanazon a helyen tolongott, ahol az osztrák cs.k. Alnoch ezredes, ez a herostratesi dicsőségre szomjazó vandál ádáz gyűlöletében ezt a „hetedik világcsodát” puskaporral levegőbe akarta röpíteni, de akkor tudvalevőleg életét veszté. Állítólag hullájának roncsait és vényomokat lehetett ott látni; de én nem vesztegettem az időt, hanem lélekszakadva siettem fel a göröngyös, rossz karban levő lépcsőn a Várba. Nem találtam ott különös tennivalót; mindkét részről több volt a halott, mint a sebesült. Hentzi holttestét nem láttam; nem is igen érdekelt; ellenben a hagyatékából igen kellemes dolgokat láttam, sőt élveztem. A Vár utcáin sok honvédet lehetett látni, akik az osztrák tisztok kiürült lakásaiból mindenféle dolgot kicipeltek: vadászfegyvereket, kardokat, csákót, portépét stb. Mindezeket figyelembe sem vettem, s minden ajánlatot visszautasítottam. Egyszerre egy derék honvéd jön velem szemben, szinte nyög a terhe alatt: szürke katonaposztó, széles generális rojtok voltak nála, s többek között 5-6 nagy szivarskatulya is. A jó fiú aligha tudta, hogy mi van ezekben a skatulyákban, mert Jászberényben aligha látott ilyent, ízlelni meg éppenséggel nem ízlelt; én azonban, mint elkényeztetett szivarismerő, nagyon is meg tudtam becsülni a zsákmány értékét. A honvéd nem is nevezte meg az árt, hanem az én nagylelkűségemre bízta annak megállapítását, s a pénzt az ő Jászberényben levő mátkájának szánta. Odaadtam neki egy marék ezüst húszast; kétkedve nézett reám, nem akart a szemének hinni, mert abban az időben az ezüst- és aranypénz teljesen eltűnt a forgalomból. Nevetnem kellett, amikor furcsa arccal azt mondta, hogy ez nagyon is sok, s ráadásul vegyem még el a vég szürke posztót.

Ezek a szivarok valódi hüvelykujj vastagságú Havanna regáliák voltak, darabja 25 kr. o. é., tehát $\frac{1}{4}$ forint. Milyen gazdag kárpótlás az oly sokáig tartott nélkülözésért! Mert minden nélkülözés között a

szivarok hiánya fáj nekünk leginkább. A cukrot, kávé, teát, rumot, mind nélkülöztük, de mindegyiknek volt szurrogátuma, kávé helyett szalonnát vagy juhturót reggeliztünk, s törkölyt ittunk stb., de a szivart nem pótolhatta a kapadohány, melyet vörös agyagpipából kellett szívunk. Természetesen Hentzi hagyatéka nem tartott sokáig, mert társaim a legmerevebb kommunizmusnak hódoltak, s minden kérdés nélkül belenyúltak atillám hátsó zsebeibe, - melyeket napjában kétszer megtöltöttem - s con amore szedték ki a szivarokat.

Nemrégiben Pest fölött még valóságos tetszhalál lebegett, s nem képzelhető élénkebb ellentét, mint a forrongó, pezsdülő élet, mely most kezdődött. A kormány visszatérte és Kossuthnak Pestre való diadalmas bevonulása után az utcák csak úgy hemzsegték a pléhgalléros és egyéb tisztektől; a hotelek és vendéglők zsúfolva voltak, a korcsmákban nem lehetett helyet kapni, mint a jubileum idején. A nemrég még elhagyott elegáns üzletek megteltek vevőkkel, mindenki vásárolni akart, mert a háború mindenkinél szükségessé tette sok szükségleti cikknek felfrissítését. A kossuthbankókat, melyek a tél idején szigorúan el voltak tiltva, de a hazafiak között titokban, de persze diszázióval forgalomban voltak, most még a sváb kereskedők is elfogadták, s csak alig valamivel számították drágábban az árut, sőt arany- és ezüsttárgyakat is lehetett kossuthbankókért venni, s a körmöci arany darabja 7-8 frtért volt kapható, holott a télen a táborban 10-15 forintért váltották be, még pedig a sovíniszták.

A divatáru- és kiskereskedés abban az időben majdnem kizárólag német spiesbürgerek kezében volt, s csak a nagykereskedelmet űzték a zsidó üzletemberek. Ezek tudvalevőleg nagy hazafiak voltak, s ezért Haynau alatt keservesen lakoltak. A spiesbürgerek most természetesen nemzetiszínű arcot öltöttek, szívükben azonban a hazafias érzés a fagypontra alul állott. Még ma is mosolyognom kell, ha visszaemlékezem arra, amikor a Váci-utcában portépét, kezyüt stb. vásároltam. Egy 25 frtos osztrák bankót adtam oda, s a kereskedő, aki csak az imént adta a nagy hazafit, ragyogó szemmel és mohón kapott utána azzal a kérdéssel: mennyi ázsiót számítson? Nagyon különös figurát mutathattam, mikor azzal a grandezzával, amit később Jankó, a zseniális karikatúrarajzoló, értem, mint a Mokány Berci modelljéért, jó pénzen megfizetett volna, szóltam oda a kereskedőnek: „ázsióként adjon tisztességes kossuth-bankókat: az

osztrák rongyok helyett, melyek nemsokára úgymint érvénytelenek lesznek.” A szürke spieszburger lekötelezőleg mosolygott, s önmagában alighanem mulatott, hogy ilyen fiatal balekre talált. De mit bántam én egynéhány forintot, ha ezen a pénzen leckét adhattam neki a hazafiságból.

Akkoriban magasan állt a nap felettünk; volt kivilágítás, népünne, ökörsütés nagy számban - mindenütt dulce jubilo. Fájdalom, ez a bűvös mámor nem tartott sokáig, mert nemsokára bekövetkezett a kijózanodás, melyet a komor levertség érzete követett. Már itt-ott, eleinte hitetlenül rebesgettek valamit az orosz invázióról, később mind több és több pozitívnak tetsző tény került a köztudatba, míg végre a napilapok is kiléptek a fátyolozott rezervából a meztelen tények mezejére. Már híreket olvashattunk arról, hogy lenn Erdélyben összeütközések voltak az oroszok és Bem csapatai között. E hírek hallatára vége volt a leckéknek, miket a lovagló iskolában vettem a kikölcsonzött lovon, a nyilvános helyeken, a városligetben való sétalovaglásnak, ami már közismert alakká tett, szóval mindenféle nagyúri tempónak és mulatságnak, ami kedvemre való volt. Hazafias érzésem mégis csak nagyobb volt, mint az uraskodáshoz való hajlamom. Mert akkoriban ez volt a legnagyobb hibám; csak pénzt dobálni, az elegánst adni, ebben állott a szenvedélyem. Nem vártam tehát be, míg letelik a szabadságom, hanem néhány nappal előbb szolgálattétel végett jelentkeztem a térparancsnokságnál. Azonnal elküldtek Hajósra, Kalocsa közelébe. Ott volt az érsekek nyaralóhelye, a gyönyörű épületben, tágas, nagy termék, köröskörül pompás, szinte erdőszerű kert. Szébb és ideálisabb helyet a betegek és sebesültek részére még képzelni és kívánni sem lehetett.

Abban az időben Magyarországon még ritka holló volt a speciális sebész vagy operatőr. Ilyen volt Dr. Mágócsy Vince, aki mint Gyöngyös városának tiszti orvosa, ott hagyta jövedelmező praxisát, s feleségével, - aki melleleg mondva gyönyörű szép, művelt úriasszony volt, - a nemzet táborába sietett. Mennyire elűtött ez a nő a tisztikart követő törvényes és kétes asszonyok hadától, mely a magyar tábor terhét és árnyoldalát képezte. Dr. Mágócsy mozgó vándoroperatőr volt, aki kórházzról-kórházra járt, hogy ott a súlyosabb műtéteket elvégezze. A téli hadjárat alatt egynéhányszor eljött Madarasra is, ahol én asszisztáltam neki, s tetszését

megnyertem. Dr. Mágócsy nagyon megörült, hogy engem Hajóson talált, én is örvendtem, mert mint tanítómesteremen nagyon csüggttem rajta. Mágócsy időközben hadtest-törzsorvossá lépett elő s kissé hiú természete megnyugvással fogadta, hogy egy rokonszenves adjutánsra talált, mert bántotta, hogy vetélytársa, Garay törzsorvos, már ilyen fölött rendelkezett, ő pedig még nem tudott alkalmas embert találni. Természetesen örömmel fogadtam az ajánlatot Dr. Mágócsy kérelmét a katonai hatóság helybenhagyta. Ezúttal lovat kaptam, mert vagy parancsokat kellett vinnem, vagy pedig jelentéseket tennem. Most hasznát vettem a lovagló leckéknek.

A kórház feloszlátása után Szabadkára vonultunk, de nem-sokára sürgős parancs jött, hogy vonuljunk Szegedre, s így éjnek idején hanyat-homlok gyors menetben útnak indultunk. Szegeden nagyszámú csapat volt összpontosítva, s ezek augusztus 5-én a szőregi csatában először szálltak szembe az orosz haderővel. Minden tekintetben meleg nap volt ez, úgy a két ellenfél elkeseredett harcának hevét, mint az augusztusi nap forróságát tekintve. A sebkötözőhely az erdő szélén volt, s ezúttal legalább hátvédünk volt, amit a kötözőhely kiválasztásánál nem tartottak mindig szem előtt. Ilyenformán az orvos hivatása gyakran végzetessé vált, s az amúgy is csekély orvosi személyzetet nagyon megritkította. Nagy hiba volt ugyanis, hogy az orvosoknak nem volt semmi ismertető jele, ami őket a többi honvédtisztoktól megkülönböztette volna. Gyors visszavonulásoknál és üldözéseknél persze hiába hivatkoztak állásukra és orvosi jellegükre. Magától értődik, hogy a legsürgősebb operációkat, sőt az amputációkat is szabad ég alatt, a nap hevének kitéve végeztük. A honvédek lombokat és faágakat hoztak az erdőből, ezeket a földbe dugták, hogy a szegény sebesültek némi enyhülést és oltalmat kapjanak.

Felejthetetlen lesz az a jelenet, amikor a kötözőhelyre az ágyúgolyók szakadatlan zápora közt, amik a földet körülöttünk föltúrták, s földdarabokat szórtak szemünk közé, egy még gyermekkorban lévő honvédet hoztak, akinek egy ágyúgolyó a bal- karját a könyökig összeroncsolta, s akinek karját azonnal tőből le kellett vágni. Valóban gyötrelmes, szívszaggató jelenet volt ennek a 15-16 év körüli gyerekembernek a vérveszteségtől, s pokoli kintől eltorzult arcát látni! Egy zsup szénán, két honvéd támogatása mellett ült szegény a kínosan (természetesen elaltatás nélkül) végzett amputáció

alatt az augusztusi nap perzselő hevének kiteve, nyögve, jajgatva. Forró könnyek hullottak a sebre, mialatt az ütőereket lekötöttem. Gyakran gondolkoztam a szegény fiúnak további sorsáról: vajon mi lett belőle a harc dühöngései közepette? Hová lett, vajon életben maradt-e?

Ugy 9-10 év múlva egyik napon egy nyúlánk, szőke, félkezű fiatal ember jelentkezett nálam Abaujszántón. A szőregi fiatal hős volt - Kertész Károly, aki, ha jól emlékszem, szülei akarata ellenére állott be a honvédseregbe, s akit az első orosz részről kilőtt ágyugolyó nyomorékká tett. A kassai törvényszéknél kapott állást, ott tudta meg hollétemet, s valami folyton arra ösztönözte, hogy „életmentőjét” felkeresse. Egy vasárnapi napot szánt arra, hogy ezt a mintegy 60 kilométernyi kocsis- utat megtegye. Módszelett megörültem a viszontlátáson; azóta azonban nem került a szemem elé. Ellenben megtudtam róla, hogy hivatalnokká lépett elő, s megnősült. Néhány év előtt nyugalomba vonult, s most Miskolcon, ahol fia az államvasutaknál van alkalmazva, zavartalan jólétnek örvend.

Amikor a honvédek száma mindegyre apadt, én is rászántam magam arra, hogy a központi honvédegyeletbe belépjek, amire idő hiányában oly soká nem is gondoltam. Kertész s megboldogult Dániel fivérem, aki szintén mint 16 éves tüzér küzdötte végig a hadjáratot, s a központi hon védegyelet választmányi tagja volt, tanúbizonyságot szolgáltathattak arról, hogy a hadjáratban szolgálatot tettem - valóban két klasszikus tanú!...

Mintegy másfél évvel ezelőtt a fiatal Kertész orvosi tanácsomat kérte, s akkor megtudtam, hogy úgy ő, mint apja is érdeklődéssel olvassák az „Égi Világosság”-ot, s gondoskodtam, hogy a szükséges számokat megkapják. Azt hiszem, nem éréktelen, hogy a két különböző szituáció, melyben mi ketten több mint egy félszázaddal ezelőtt egymással szemben állottunk: Kertész a kötőzhelyen, mint nyomorékká lőtt fiatal suhanc, én, mint fiatal operatőrje, az idők folyamán nivellálódott, s most íme, mindketten aggastyánok vagyunk, s a spiritizmusnak mindent kiegyenlítő közös talaján ismét találkozunk.

A szőregi csatától a világosi fegyver letételig. ()**

Tudvalevő dolog, hogy a szőregi csata csapataink visszavonulásával végződött, ami annyit jelent, hogy a csatát elvesztettük. De csupán

visszavonulás, és nem menekülés volt. S ha egyrésről feltámadt bennünk annak a tudata, hogy egy szám szerint túlnyomó, s így lenyűgöző hatalommal állunk szemben, melynek brutális vasmarkából alig van menekülés, másrészt az oroszok sem zárkózhattak el annak a beismerése elől, hogy nem holmi mondurba bujtatott csöcselékkel, hanem haláltmegvető, tiszteletet parancsoló ellenféllel van dolguk, melynek bátorságával szembeszállni nem lesz éppen könnyű dolog. Az oroszok ezt nem is titkolták, s honvédeink dicsőséges bátorságát loyális nyíltsággal ismerték el.

Seregünk a katonai fegyelem betartásával s a legfelsőbb hadvezetés rendelkezéseihez képest a bánáti síkokon dél felé vonult, s az öt nap alatt, míg a két sereg a temesvári sáncok alatt egymásra tört, a kozákok és huszárok kémcsapatjai közt nap-nap után lovasütközetek támadtak, melyekből mindkét részről sebesültek kerültek ki. Jobbára csak kardcsapástól eredő, többnyire ártalmatlan sebesülések estek, úgy, hogy az út szélén vagy a szabad ég alatt, a faluban kötést kapott huszárok ismét: lóra ültek s a csapathoz csatlakoztak. Emlékszem egy esetre, amikor egy nagyobb falu, - gondolom Szt. Andrásnak hívták, főutcáján az egyik huszárnak le kellett vágni az ujját, Ez anélkül, hogy leszállt volna a lóról, amikor a kötést megkapta, megsarkantyúzta lovát és elvágtatott. Hogy a huszár a világ legelső katonája, annak az oka nemcsak abban rejlik, hogy bátran viselkedik a harcmezőn, hanem egyúttal abban a nyugodt hősiességben is, amit a kórházban tanusít. Hiába próbálták a többi nemzetek, különösen I. Napoleon ideje óta, a lovasságnak ezt a nemét hadseregükbe beilleszteni: a francia houssard, az angol hussar, s a német huszár a név s a zsinóros atilla dacára még mindig nem az, ami a magyar huszár...

Hiszen volt nekünk mindenféle nációbeli sebesültünk, de mennyire elütött ezek félénk volta és puhasága a huszárok férfias bátorságától és keménységétől. Hogy azonban ne legyenek igazságtalan, nem hallgathatom el azt a feltevésemet, hogy az elfogott sebesültek a nyöszörgéssel és jajgatással talán csak szá-nalmat akartak kelteni, mert hiszen a magyarokat, mint valóságos emberevőket, a fogságot pedig, mint pokoli kint festették le előttük. Pedig általánosan tudva volt, hogy semmi különbséget nem tettünk a saját vérünk, s az ellenfél sebesültjei között, amiről különben az utóbbiak alig tudtak eléggé dicsérőleg és csodálkozva nyilatkozni,

sőt nagy számmal voltak olyanok, akik nem is akartak többé visszatérni az övéikhez.

A huszárok örökké emlékezetes hőstetteiből minden magyar katonaoorvos garmadaszámra gyűjthette a felejthetetlen emlékeket, s én nem tagadhatom meg magamtól azt, hogy legalább két esetet: fél ne soroljak. Január vége felé lehetett, mikor parancsnokunk Eger-Farmoson azt a hírt vette, hogy a füzesabonyi nagyvendéglőben egy csapat dzsidás éjjelezik. Megjegyzem, miképp nem kezeskedem arról, nem fordítva állott-e a dolog, t.i. hogy mi voltunk Füzes-Abonyban, a dzsidások pedig Eger-Farmoson; mert csak ez a két név maradt meg emlékezetemben. Éjfél után indultunk útnak. Kegyetlenül hideg, de szép csillagsugaras téli éj volt; a hó csak úgy ropogott fázós lábaink alatt. Csak arra emlékszem, hogy csapatunkat a falu előtt megosztották, s kétfelől vonultunk be a helységbe azzal a paranccsal, hogy ez a lehető legnagyobb csendben történjék. Vajon a dzsidásokat megleptük-e, vagy azok már harcban állottak-e, arra már nem emlékszem, csak azt tudom, hogy a sebesülteket behozták a paplakba, s én azokat a tágas, felette tiszta cselédszobában kötözgettem. Csodálatos dolog! Az a hely s az egész jelenet e percben oly élénken áll szemeim előtt, hogy le tudnám rajzolni. Éppúgy emlékszem arra is, hogy vasárnap reggel volt, s a plébános az összes sebesülteknek s a kísérő legénységnek meleg reggelit adatott. A sebesültek között csak egy volt, kinek sebe életveszéllyel járt. Derék huszáraink akkoriban még nem tanulták el az osztrákok cselét, mely abban állott, hogy a huszár oldalához iparkodtak s a csákót hátulról verték le a fejről, miáltal a szegény huszárok áldozatul estek. A nehézkes csehek alighanem tisztjeiktől tanulták el ezt a cselekedést. Huszáraink ügyessége azonban ellensúlyozta a bajt a huszárok óvatosabbak lettek és oldalba szúrták az ellenfelet, úgy, hogy lebukott a lóról. A fogságba került dzsidások és könnyű lovasok jó része ilyen veszélyes szúrású sebekkel jutott ápolásba.

Az életveszélyesen megsebesült huszár egyike volt a hozzánk átkerült Vilmos-huszároknak, aki már a második kapitulációt szolgálta, s vagy negyven esztendősen lehetett. Feje egész hosszában szét volt hasítva, úgy, hogy egy újat bátran lehetett volna beledugni s kilátszott a kemény agykéreg, melynek pulsatiója látható volt. A kényes helyzetben s a rendelkezésre álló csekély eszközökkel akkoriban egy iskolázott és ügyes katonaoorvos sem tehetett volna

egyebet, mint a sebet, úgy, ahogy a külső nyomás, s a hideg ellen megvédeni igyekezzék. A szegénynek fehérméjűje és ruhája a szó szoros értelmében át volt itatva a vértől. Szomjúsága ellen kevés tejet ivott, és a fájdalomnak vagy panasznak egyetlen hangja sem hagyta el ajkát, csak amúgy huszárosán szidta a huncut németet, akinek alkalom adtán majd be fog fűtyölni, mert csákóját leverte a fejről. Azután katonás magatartással élém állott, előírás szerint összecsapta bokáit, szalutált és azt mondta: „Jelentem alásan, regementorvos úr, be akarok rukkolni a svadronomba!” A meghatottság könnyei tódultak szemembe, s a nyakába szerettem volna borulni ennek a halálraszant embernek. Csak nagy nehezen tudtam szegénnyel megértetni, hogy abból egyelőre semmi sem lesz. Azzal az ígérettel azután, hogy néhány nap múlva meglesz a kívánsága, némi ellenkezés után belenyugodott sorsába.

A második eset az akkoriban szervezett Lehel-huszárok egyikével történt; egy gyönyörű szép, fiatal legénnyel, akin Kunmadarason egy nem éppen veszély nélkül járó műtétet kellett volna végrehajtanom. Úgy kívántam, bár itt volna most dr. Mágócsy, hogy ő végezné el az operációt, mert magam nem igen mertem belefogni. Csakhogy az, akit annyira kívántam, nem jött el. A seb magárahagyatottságában mindjobban megnagyobbodott, s minthogy a kórházi betegek száma nagyon lepadt, s ezeket a madarasi kórház felosztatása után a karcagi főkórházba kellett szállítani, nagyon restelltem, hogy olyan beteget szolgáltatassak be, akinek állapota a kellő időben alkalmazott szakszerű kezelés mellett nem rosszabbodhatott volna ennyire. Ah, milyen szívesen vettem volna a beteg ama kijelentését, hogy nem veti alá magát az operációnak. De ez nem történt meg, hanem beleegyezett azon föltétel alatt, ha szivarjaimból egyet átengedek neki, hogy ő ezt a műtét alatt elszívhassa.

Abban az időben a szivar még nagyon keresett portéka volt. Nekem még volt egynéhány abból az időből, mikor Egerben voltam detachirozva a verbuvált rekruták asszentálásánál. Úgy őriztem azt a pár darabot, mint a szemem fényét, s csak a pirossal jelzett napokon szívtam el egyet ebéd után. Beleegyeztem a beteg kívánságába, s megállapítottam, hogy vasárnap délben végzem a műtétet. Soha semmiféle vizsgán és rigorozumom előtt nem éreztem ekkora félelmei és szív szorongást. Leginkább attól féltem, hogy a beteg elvérzik. Annak a réme, hogy a beteg halálosan elvérezve késem alatt

pusztul el, folyton ott táncolt a szemem előtt. És valóban, ez az operáció oly merészség volt, melyet akkori tudatlanságom mellett teljes egészében nem is tudtam felfogni, s azt hiszem, hogy úgy privát praxisomban, mint tiszti főorvosi minőségemben, amikor mindenféle műtétet kellett végrehajtanom, ehhez hasonló operációba alig mertem volna belekezdeni.

A hetek óta nélkülözött szivar illatára áhítózo beteg látható kéjjel szívta magába a füstöt, s az ágyban ülve, minden vonaglás, vagy fájdalom nélkül nézte a véres kés kegyetlen mozdulatait, mintha olyasvalamire tekintene, amihez tulajdonképpen semmi köze sincsen. Valóságos Isten csodája, - de a műtét szerencsésen sikerült. Még mai napig sem tudom az egész dolgot megmagyarázni, s gyakran gondolkozom afelett, hogy tulajdonképpen hogyan is történt az egész. A derék legény, az ő önuralmával kétségkívül mintája lehetett volna egy római hősnek, mondjuk Mucius Scaevolának, de magam is nem kis próbáját szolgáltattam az önuralomnak, mikor visszafojtottam a meghatottság könnyeit a huszár hősiek magaviselete, s az öröm könnyeit a merész műtét sikere felett. Egy extraporció sült, bor, néhány szivar volt az egész, amit az operálnak nyújthattam. A jól megérdemelt rendjelt nem akaszthattam nyakába, de a bőséges dicséret, ragyogó szemei után ítélve, nagyon megörvendeztette és kárpótolta.

Figyelemreméltó lélektani jelenség, mely kétségkívül változhatatlan szellemi törvényeken nyugszik, hogy azok az események, melyek a megfeszített lelki és kedélyi befogadási képesség alatt vésődtek be, még ma is úgy állnak szemeim előtt, mintha tegnap történtek volna, s ezeket minden részletükben le tudnám rajzolni. Míg ellenben emlékezőtehetségem legnagyobb megfeszítése mellett sem vagyok képes arra, hogy némely eseményt, habár csak elmosódott képekben is felidézzek. Így vagyok a szomorú emlékü temesvári csatával. Szinte magamra disputálhatnám, hogy nem is vettem benne részt, ha másrészt az ellenkezőjéről nem volnék meggyőződve, mert hiszen egy hajszálon múlt, hogy a kötözőhely összes embereit a kozákok le nem mészárolták. De hogy miképpen menekültünk meg, milyen szerencsés körülménynek köszönhattuk e menekülést, ennek emlékét az akkori félelem, ijedség s a szörnyű zűrzavar teljesen elmosta. Csak a fülsiketítő ágyúdörgésre, ordításra,

lőporfüstre emlékszem, azután a sebesültek nagy tömegére, végül fejtetlen, vad menekülésre.

Az egyik kocsin, mely a katonai sebészeti eszközöket szállította, a fáradságtól kimerülve elaludtam; fejem alatt párnául egy köteg árpaszalma volt. Amikor reggel összetörve és fázva Facseten felébredtem, heves fájdalmat éreztem a jobb fülemben. Csak nagysokára húzták ki az egyetemen az éles hegyes, már teljesen megdagadt árpapelyvát, mely lappangó dobhártyagyulladását okozott, s alapját vetette meg annak, hogy hallóképességem ezen a fülön később megszűnt.

Lúgos és mindazok a helyek, ahol rendetlenül, minden fegyelem felbomlásával áthaladtunk, csak mint sötét, ködszerűen elmosódott képek élnek még emlékezetemben; ellenben élénken emlékszem azokra a nyomorúságos napokra, amikor a Pojána-Ruszka hegység szakadékos magaslatain éhségtől és fáradságtól meggyötörten átkeltünk. Legkellemetlenebbek voltak a mócok, kik, mint a keletázsiai dzsungelék vadállatai: vérszomjasán, leselkedő, villogó szemekkel kuporogtak a sziklák kiugró részei vagy a bozótok mögött, s csak akkor vonultak vissza, ha puskacsöveinket fenyegetőleg irányítottuk feléjük. Jaj volt annak a szegény honvédnek, aki a zárt csapattól elmaradt; mennyi embercsont rothadt ott a szakadékok mélyén! Hazai földön is folyton gyűlöletes, vérszomjas ellenségtől voltunk körülveve, s egyre a magaslatokat kellett kémlelnünk, nem gördítenek-e ránk valahonnan egy szikladarabot. Az ilyen bánásmódot, persze a szükség kényszerítő hatalma alatt, azzal toroltuk meg, hogy ahol félig érett szilvát vagy kukoricát találtunk, azt sáskamódra kipuuszítottuk.

Élénken emlékszem arra, hogy egy fennsíkon pihenőt tartottunk és megháltunk. Itt meglehetősen kukoricatermést találtunk. A füstölő tűz mellett teletömködtük magunkat a félig megsütött tengerivel, s én két csövet a szalmakötegem alá raktam, hogy másnap reggelire is maradjon. Gyönyörű holdvilágos est volt, a hátamon feküdtem s nemsokára mélységes álomba megültem. Az első napsugarak, melyek szememet érték, ébresztettek fel s anélkül, hogy helyemet megváltoztattam volna, párnám alá nyúltam s oly jóízűen ettem meg a két cső kukoricát, hogy bármely blazírt ingyenc megirigyelhetett volna. Az utat ismerő honvédek azzal vigasztaltak, hogy már délfele síkságra jutunk. Lóra ültem, s az utat Vale-Mare-ig lóháton, csizmá-

ban és köpenyegben tettem meg. A hűvös reggeli hegyi levegőt a délelőtti órák augusztusi heve váltotta fel és én ugyancsak izzadtam a nehéz köpönyeg s a lovagló csizmák súlya alatt. De szó sem lehetett arról, hogy esetleg ruhát váltsak.

Mint a szárazföldi ember, aki hosszú tengeri utazás után partot lát, úgy örültünk mi is, mikor a sziklákat felváltotta a laposabb vidék, s puha talajt éreztünk lábunk alatt. Az előttünk haladó honvédcsoportok azonban Vale-Maré-ban minden készletet elfogyasztottak előlünk. Ezüst pénzeket kínáltunk, s mégse kaphattunk egy falat malaját vagy más egyebet, amivel éhségünket csillapíthattuk volna. A szegény falusi pópa jajgatott, hogy neki sincs betevő falatja, s a kiürített szilvóriumos hordók igazat adtak neki. Derék Barabás szolgám, akit mindig Barabás bácsinak szólítottam, a Wasa herceg regimentjéből átlépett, szürke, kiszolgált veterán úgy gondoskodott rólam, mintha a fia lettem volna. Maga is éhes volt, de nem tudta elviselni, hogy én éhezzen. Fogta tehát magát s a pópa udvarában ludakra vadászott. Persze az egész sereg gágogva felrepült, s a kert felszállt. Ekkor Barabás egy siu-indián ügyességével közéjük hajította nagy, éles zsebkését, s valóban eltalálta az egyik ludat, mely sebzett nyakkal hullott le. Barabás felhasította a mellét, kivette a máját, gyöngye tűzön valahogy megpirította és átnyújtotta, hogy legalább én ne szenvedjek az éhségtől.

Ezt a félig nyers, jóformán még véres libamáját minden ellenkezése dacára megosztottam vele. Napok óta ez volt az első és egyedüli falat, amit persze kenyér nélkül kellett elfogyasztani. Fájdalom, az odaadó derék lelkek mintaképét már nem láttam többé, mert egy óra múlva a Maros hullámaiban lelte sírját. Oh hányszor gondolok reája mély meghatottsággal szívemben.

Vale-Maré oláh falu a Maros partján fekszik Soborsin-nal rézsut szemben. E vidéket, melyre soha többé be nem tettem a lábamat, még ma is le tudnám rajzolni. Soborsinhoz közel a rohanó kis folyó oly sekély volt, hogy a Vécsey-féle hadtest nagy trainje: ágyuk, muníció és egyéb kincstári javak jöllehet tengelyig érő vízben, de átkelhetek rajta. De e helyen hosszú ideig tartott, míg egy másik kocsis sorra kerülhetett. Az én oláh előfogati kocsisom hosszúnak találta az időt és úgy vélekedett, hogy néhány lépéssel lejjebb szintén lehetséges az átkelés. Lovamat átadtam egy

honvédnek, s Barabás szolgálammal felszálltam az előfogati kocsira. De a kistermetű lovak a folyó közepén nem értek talajt, tehát úszni kezdtek s úgy látszik eközben összegabalyodott a szerszámuk, minek következtében az ár elragadta őket. Térdig átázva felültünk a kofferekre és egyéb málhákra; de ennek dacára is már mellünkig ért a víz. Amíg a kocsiba behatoló víz meg nem nehezítette a járművet, úgy ahogy még tovább úszott; de aztán egyre mélyebbre süllyedt s a sebes ár lefelé sodorta a kocsit s a lovakat. Már el voltam készülve arra, hogy a habokba veszek. Ha nem lett volna rajtam a köpönyeg és a lovagló csizmák, melyek teli voltak vízzel, beugrottam volna a folyóba, mert hiszen úszni tudtam. Mindez csak néhány pillanat műve volt. A túlsó parton egy kis erdőtisztás volt; a fák alatt a fűvön mindenféle fegyver nembeli katona hevert a lehető legnagyobb rendtelenségben. Mindnyájan felugrottak s a part felé siettek, hogy lássák a három halálra szánt ember küszködését, akiken nem tudtak segíteni. Ekkor egy Károlyi-huszár felugrott a lóra és beúszott vele a folyóba. Kocsit, lovat s a két embert már elragadta tőlem az ár, magam pedig már fuldokolva viaskodtam a habokkal, mikor megragadta köpönyegem gallérját s kiemelt a vízből. Beléje kapaszkodtam, s szerencsésen bejutottam lábammal a kengyelvasba. A ló pedig mindkettőnkkel kiúszott a partra a honvédek frenetikus ujjongása között.

De a honvédek örömrivalgását és saját örömeimet a csodálatos megmenekülés felett gyászra váltotta az a szívszaggató látvány, amikor mintegy félpuskalövésnyire a fogat s a két ember szemünk elől nyomtalanul eltűnt a habokban. A vérrokon bánatával gondoltam el gyakran, bár részesítene Isten abban a kegyelemben, hogy valamely médium által valamit megtudjak Barabás szolgálomnak, annak a derék embernek túlvilági sorsáról.

Átázott nehéz ruhámban mozogni sem tudtam. Levettem tehát, s mezitelenül kellett megvárnom, míg összehordtak számomra bakancsot, komisz alsóruhát és egyéb öltözetet. Egyes derék honvédek körülfogtak, s kukoricakenyérrel és szilvóriummal traktáltak, amit alighanem a valemarei pópától emeltek el. Időközben azonban más, kevésbé derék honvédek ellopták szárításra kiterített ruhámat, s a benne levő órát és láncot. Később azután a tisztektől kaptam némi ócska fehérneműt és ruhát. Szegények maguk is szükiben voltak az ilyen dolgoknak, mert egy részüknek elveszett a

bagázsa, s egyébként sem volt alkalom a lerongyolt ruha helyett újat szerezni. Papírpénz kevés volt a ruhámban, de annál több a málhámban, mellyel együtt odaveszett a Pesten szerzett finom fehérnemű, s más egyéb is. De hát mit bánta azt a könnyűvérű huszonhároméves fiatalember, különösen, ha ilyen csodás módon menekült meg a haláltól. Beletelt néhány nap, míg híret vettük annak, hogy Görgey serege Világosnál lerakta a fegyvert, s Borosjenőnél egy orosz detachment előtt mi is kapituláltunk.

A lovamat sohasem láttam többé, de volt sok gazdátlan tisztí ló, mely felosztásra került. Szerencsémre egy pompás nemesvérű fekete paripa jutott osztályrészemül egy vadonatúj angol nyereggel egyetemben. Ez a ló valóságos áldás volt reám nézve, mert enélkül bizony nem tudtam volna mihez fogni Aradon.

A fogoly tiszték kálváriája. ()**

Az oroszoknál való fogságunkat tulajdonképpen nem lehetett fogságnak tekinteni, mert oldalfegyvereinket meghagyták, a tiszték pedig bajtársak módjára bántak velünk, s jóakarató előzékenység dolgában szinte vetélkedtek egymással. Jórészüket a keleti tenger mellől, Finnországból, vagy Kurlandból való volt s valamennyien európai műveltségű, nagyon szép férfiak, kik a honvédek hősies fegyvertényeinek nyílt elismeréssel adóztak, sőt volt köztük olyan is, aki a mi ügyünkhöz való rokonszenvét sejteté... Este valóságos szoárékat rendeztek; sátraikban megvendégeltek bennünket teával, honi csemegékkal s finom török dohánnyal; mindezekből nagy készletük volt. Akkor láttam először és nagy csodálkozásomra orosz szamovárt. Természetes, hogy a magyar ember könnyen lángra gyúló képzelete mindezekből a jelekből utópisztikus kombinációkat és reményeket alkotott, mert az osztrákok részéről várható elnyomatás iránt támadt elkeseredés és félelem közepette mindenki kívánatosabbnak tartotta az orosz uralmat.

Az orosz tiszték viselkedése csakugyan felette feltűnő volt, főleg ha meggondoljuk azt, hogy az orosz hivatalos személyek I. Miklós autokratikus uralma alatt nem mertek másként köhögni vagy tüsszenteni, mint ahogy a felülről kapott jelszó szerint meg volt engedve. Csakhogy „az aranjujezi szép napok” nem tartottak sokáig. Nagyon is hamar beállított az osztrák különítmény, mely a mi kiadatásunkat végrehajtotta. Bármennyire magától értetődő ilyen

viszonyok között a fegyverek átadása, az önérzetes katona-léleknek mégis nehezebbre esik a vaskényszernek engedni, s nem egy dacos honvédtiszt csak úgy adta át kardját, hogy pengéjét előbb a térdén kettétörte...

A felette meleg búcsu az oroszok részéről és részünkről, szemben azzal a szinte tüntetőleg hideg magatartással, melyet az osztrák tisztekkel éreztettek, emezeknek ellenünk való dühét még inkább fokozta, s így szidalmakban, bosszantásokban sohasem volt hiány; a levegő szinte zúgott a „rebellis Kossuth - kutya” s egyéb nyájas elnevezésektől. Az osztrákok nyilván kellemetlenül és elnyomva érezték magukat a „szövetséges társakkal” szemben, akik azt éreztették velük, hogy tulajdonképpen ők azok, akik az osztrákokat kimentették a bajból. Ez okból az osztrákok azon voltak, hogy az átadási formalitásokon mielőbb túlessenek; aminthogy általában ismeretes volt az osztrák császári kormánynak az a törekvése, hogy az oroszok a magyar területet mielőbb elhagyják.

A fogoly tisztek csapata módfelett szomorú látvány volt. Lehattunk vagy százan. Hol tartottunk éjjeli pihenőket, arra már nem emlékszem; de azt hiszem Borosjenő körül lehetett. Reggel három-három ember kapott egy vadonatúj 10 forintos bankjegyet: az öt napra való lénungot. Aprópénz hiányában teljes lehetetlenség volt ezeket felváltani. Ezek kényszerbankjegyek voltak, s minthogy az oroszokat vezető Almássy gróf aláírása volt rajtuk, Almássy-bankóknak hívták. Akkori időben még zsemlet is alig lehetett rajtuk vásárolni. Világosan a Bohus-féle hatalmas kastély előtt állapodtunk meg. A kastély úrnője, Bohus-Szőgyényi Antónia, aki kiváló észbeli és szívbeli tulajdonságaiért nagyrabecsülésnek örvendett, a kastély szolgálószemélyzetének meghagyta, hogy az esetleg arra vonuló honvédeknek a kastélyt és a konyhát rendelkezésre bocsássa. Mindnyájan azonnal a szép számmal felállított mosdótálakhoz siettünk, hogy a portól és piszoktól megszabadulva, ne kelljen Aradra olyan nyomorúságos, züllött állapotban bevonulnunk. Azután kávé és süteményt szolgáltak fel, amit természetesen alaposan elfogyasztottunk. De az eskortot vezető tisztek és altisztek a gyors elvonulásra ösztönöztek; Aradon tudtuk csak meg, hogy mi volt ennek a sietésnek az oka.

Körülbelül 30 évre rá, amikor Világos nagylelkű úrnőjének betegágyához hívtak, megvallottam neki, hogy a finom damaszt

törülközöt, melyet a világosi kastélyban használtam, zsebkendő hiányában magamnál tartottam, s tréfás hangon kértem bünnel terhelt lelkiismeretem számára az abszolúciót, mert hiszen a halálos félelem, hogy a szolgaszemélyzet tettenér, elég bűnhődés volt reám nézve. A nemes úrnő mosolyogva nézett reám szelíd kék szemével, s azt mondta: „Ne higgye, kérem, hogy ön volt az egyetlen, aki abban a szomorú korszakban olyan dolgokat követett el, ami tulajdonképpen lelkülete ellen való volt. Nagyon sajnálom, hogy annyira félt a szolgaszemélyzettől; hiszen annak meg volt hagyva, hogy egyáltalában ne vegyen észre semmit” Könnyes szemmel gondolt vissza azokra a szomorú napokra; odanyújtotta nekem finom, lesóványodott kezét ezekkel a szavakkal: „Hiszen olyan keveset nyújthattunk azoknak a szegényeknek, kik a szorongatott haza védelmében mindenüket kockára tették!”

Az aradiak nyilván már tudomást szereztek arról, hogy fogoly magyar tisztek csapata érkezik a városba. A széles főutcán egy civil ember sem volt látható, ellenben az ablakok tömve a híres és tipikusan szép aradi asszonyokkal, akik mindenfelől virágcsokrot dobtak le ránk, szüntelen kendőlobogtatás kísért végig a hosszú úton. Az eskortot vezető katonák tehetetlen dühükben toporzékoltak és káromkodtak.

Ne tessék e lelkes hölgyek hazafias rokonszenynyilvánítását kicsinyelni, s teljesen ártatlan tüntetésnek venni abban a hiszemben, hogy a katonák kötelességszerű lovagiassága a női nemnek amúgy is biztosítja azt a sérthetetlenségét, hogy ilyen dolgot megengedhet magának. Aki így gondolkozik, az nem ismeri a katonai hatalom akkori birtokosainak bosszúvágyát és dühét, mely a humánus érzést és lovagiasságot teljesen elnyomta. Abban az időben, mikor az egyik osztrák csapatvezető Maderspach Károly tekintélyes földbirtokos feleségét Ruzska-Bánya főterén megkorbácsoltatta azért, mert egyik-másik menekülő honvédnek oltalmat nyújtott, mondom, olyan időben az aradi hölgyek magatartása mindenképpen hőstettnek tekintendő, s megérdemli, hogy mint tiszteletreméltó cselekedet feljegyeztessék, annyival is inkább, mert „Brescia hiénája” akkoriban Arad falai között tanyázott.

Aradon azután volt alkalma a sokszor megszegényített el-lenségnek, hogy olyan elégtételt szerezzen, aminek mását aligha találjuk meg a katonai annálekben. Körülbelül délután 3 óra

lehetett, a főútról betereltek egy keskeny mellékutcába, s egy nagy, régies színezetű, egyemeletes urasági ház előtt állították fel bennünket. Ez volt a főparancsnokság, s Haynau lakása. Éppen ebédnél ült törzskarának körében. Azóta, hogy Világoson megittuk a kávékat, nem ettünk egy falatot sem, s a perzselő napon való gyaloglástól s az éhségtől halálosan ki voltunk merülve. Ah, ha az aradi hölgyek tudták volna, hogyan korog a gyomruk, virágok helyett bizonyára kenyérdarabokat dobtak volna felénk. Végtelenül feldühösített az a zsarnoki eljárás, hogy több mint egy óráig vesztegeltetnek bennünket, s a düh még fokozódott, amikor felvonult a katonai zenekar, elénk állott úgy, hogy a szűk utcában egészen a falhoz szorultunk, s korgó gyomorral kellett végighallgatnunk az ő Gotterhaltéjüket, s a Radetzkyt dicsőítő zengeményeket. Később a tisztek kijöttek a balkonra, szalvétával a nyakukon, s mialatt látcsővel mustrálgattak, egymás között gúnyos megjegyzésekkel illettek bennünket, röhögtek, s újjal mutogattak egyik-másik honvédtisztre - többnyire fiatal hadnagyocskára. Abban az időben sok ilyen volt; mint tanulmányaikat még be nem fejezett tanulók kerültek ki a hadiiskolából, s azonnal tisztí uniformist kaptak. Persze közöttünk sem volt hiány olyan tisztekben, akik egymás között viszont az osztrák tiszteket illették gúnyos gesztusokkal. Különösen merészen viselkedett egy fiatal Odescalchi, akit mint tüzes ifjút a márciusi időkből, a Pilvax-kávéházból ismertem. Ez még grimaszokat is vágott s makrapipát dugott a szájába. De voltak mások, akik nem éreztek hajlandóságot ilyen csúfondároskodásra: ezek az éhségtől és szomjúságtól elgyötörve kénytelenek voltak a köveztet leülni. Már esteledni kezdett, a zene már rég elvonult, amikor kitarult a kapu s minket a kapualjba eresztettek, ahol felvették a nacionálénkat.

Három kategóriába soroztak bennünket: azokat, kik mint aktív császári tisztek léptek át a honvédséghez, valamint a császári tisztí rangban állókat a vár börtönébe küldték; akik mint altisztek vagy közlegények mentek át a honvédséghez, s tisztí rangra vitték, a kaszárnyába kerültek, s végül azokat, kik a polgári életből állottak be honvédeknek, privát házakban helyezték el. Ez utóbbiakhoz tartozott a tisztek s az orvosok jelentékeny része, s ezek között magam is. Az orvosoknak meghagyták, hogy másnap reggel jelentkezzenek a garnizon kórházában.

Orvosokban nem volt hiány s így tulajdonképpen feleslegesek voltunk. nyilván csak azért tartottak ott, hogy legyen, akiket szidhassanak és bosszanthassanak. A bosszantók között különösen kivált egy ezredorvos, aki összes iskoláit és orvosi tanulmányait Pesten végezte testvérének segítségével folytán, aki mint hentes vándorolt be Csehországból, s nálunk vagyont szerzett. Azt hittem, hogy megpuhíthatom, amikor emlékezetébe idéztem, hogy mint medikus, gyakran járt egyik kollegájának, az én házitanítómnak meglátogatására szüleim házába. De rosszul jártam, mert még dühösebb lett, s mindent tagadott. A főtörzs-orvos ellenben igen szelíd, jólelkű ember volt, aki meleg részvétellel volt irántunk eltelve. Minthogy teljesen feleslegesek voltunk a kórházban, megkértük: bocsásson el, hogy a térparancsnokságtól útlevelet szerezhessünk. Ezt azonban, mint mondá, nem teheti, de szívesen állít ki bizonylatot arról, hogy a kórházban nincsen ránk szükség. Mindegyikünk kapott egy ilyen bizonylatot, s megbeszéltük, hogy másnap délelőtt együtt megyünk fel a térparancsnoksághoz.

A jóságos Gondviselés ez alkalommal is csodálatos módon örködött sorsom felett. Már nem emlékszem arra, hogy miért, de társaim másnap délelőtt nem vártak meg engem, hanem korábban mentek el a térparancsnoksághoz. Amikor én is odatartok, szinte megmerevedve látom, hogy kollegáim szuronyos fegyverek őrizete mellett jönnek velem szemben, nem messze a térparancsnokság épületétől. Hamar elvonultam egy kapuba, s aztán távolról követtem az eszkortot. A csapatot a Fehérkereszt szállodába vitték, ahol abban az időben nap-nap után asszentálták a fogságba került honvédeket. És valóban, egynek kivételével valamennyit besorozták, s mindjárt fel is eskették. Ha néhány perccel korábban érkezem, én is erre a sorsra jutok. A besorozottakat nem sokára elvitték Olaszországba, ahol egyik barátom, egy valóságos óriás, meg is halt. Kettő közülök, persze csak a hetvenes években, fölvitte a törzsorvosi állásig. Egy évig azonban mindkettő mint közkatona szolgált. Ezek persze diplomás orvosok voltak - én az osztrákoknál ezt sohasem értem volna el.

Szabadulásom a besoroztatás elől. ()**

Időközben megtudtam, hogy a térparancsnokság senkinek sem ad útlevelet, hacsak előbb nem asszentálták. Abban az időben Aradon

három állandó sorozóbizottság működött: egyik a Fehér Keresztben, a második a református templomban, a harmadikra már nem emlékszem. A honvédek körében sokat beszéltek az egyik katonatorvosról, aki a református templomban működő sorozóbizottságnál szerepelt; mindenütt felette humánus, szelíd embernek mondták, míg ellenben a másik kettő keményen és brutálisan bánt a honvédekkel. Megtudtam a szelídlelkű doktor lakását, s felkerestem ezt olyan időben, mikor tudtam, hogy a sorozóbizottságban van elfoglalva. Előzetesen informálni akartam magam a szolgálja révén az orvos körülményeiről, tulajdonságairól stb.

A szolga éppen a lakást szellőztette s én szinletem, hogy mennyire sajnálom, hogy a doktort nem találtam odahaza. De beszélgetni kezdtem a szolgálával, s minden figyelemreméltó körülményről tájékoztam. Megtudtam, hogy áldott, jólelkű ember, a morvaországi Iglauban született, ahol szülei laknak, ahol menyasszonya tartózkodik, hogy sok levelet kap onnan, s végül hogy Dr. Tauszignak hívják. Történetesen áldott emlékű édesanyám is Iglauban született. Mint nagyon fiatal leány került Budapestre, de kiterjedt családja, köztük egy kiváló jónevű posztógyáros még ott tartózkodott. Nagyon megörültem ennek a hírnek, melyből kedvező reményt tápláltam, annál is inkább, mert úgy rémlett előttem, mintha ezt a nevet már hallottam volna az anyám és nagynéném között folyó beszélgetésekben. Néhány óráig fel és alá sétálva vártam az orvosra. Végre megjött s én dobogó szívvel követtem. Elmondtam neki, hogy milyen helyzetben vagyok, hogy kénytelen vagyok magam az asszentálásnak alávetni, s minthogy nincsen semmiféle testi hibám, okvetlenül alkalmasnak fognak találni, s így jövöm tönkre van téve. Megkértem, hogy könyörüljön meg rajtam és szegény szülőimen, kik szintén sokat szenvednének az által, ha az a remény, amit belém helyeztek, füstbe menne.

Dr. Tauszig még aránylag fiatal, felette csinos ember volt, rendkívül rokonszenves megjelenéssel. Szemüvege mögül szelíden és nyugodtan ragyogott ki a fekete szempár. Igen szíves volt hozzám; érdeklődött múltam s viszonyaim iránt. Nem tudom, hogy miképpen, de szülőim felől beszélgetve, sikerült beleszónom azt, hogy atyám Trencsénmegyéből származó magyar ember, anyám pedig morvaországi születésű. Ennél a kijelentésnél felragyogott a doktor szeme: hogyan, morva nő? s honnan való. Amikor pedig meghallotta,

hogy anyám Iglauban született, s családi néven Offernek hívják, szinte megölelt, mert kiderült, hogy ilyenképpen rokonságban vagyunk. Persze, hogy ezek után már tisztában voltam azzal, hogy az ügy meg van nyerve. Az orvos csakugyan meg is nyugtatott és meghagyta, hogy senkinek ne szóljak arról, hogy nála voltam, másnap pedig jöjjenek el a kálvinista templomba, menjek fel a kórusra, ahol az orgona áll, s ott jelentkezzem a bizottság előtt azzal a kéréssel, hogy vizsgáljon meg. Természetes, hogy másnap alkalmatlannak találtak s erről írást is adtak.

Hogyan és mit gondoltam én akkoriban erről a csodával határos eseményről, arra ma már nem emlékszem. De azt határozottan felelhetem, hogy semmiképpen sem gondolkoztam róla, **hanem örültem neki, amint azt minden más ember is megtette volna, nem gondolva egyébre, mint hogy itt egy szerencsés véletlenről van szó.**

Bármilyen szövevényesek is legyenek azok az utak s bármilyen rendkívüliek és feltűnőek az eszközök, melyek egy teljesen váratlan, de kedvező eseményre vezetnek, az emberek szokásos gondolkozásbeli lustasága egyszerűen azzal rázza le a gondolkozás munkáját, hogy rögtön a „véletlen”-nek nevezett segítő eszközöz folyamodnak. A nagy császári ármádiából a számtalan katonatorvos közül éppen ennek az egynek, az egyetlen orvosnak kellett közreműködnie abban, hogy engem mint ép, egészségtől duzzadó, s a katonai szolgálatra feltétlenül alkalmas fiatalembert untauglichnak jelentsen ki! És - feltéve, hogy ez valóban véletlennek tulajdonítandó, - mégis mennyire csodálatos az, hogy kollegáim megállapodásunk ellenére nem vártak meg, hanem néhány pillanattal korábban mentek el a térparancsnoksághoz! S végül, ha csak néhány pillanattal később indulok útnak, s nem láttam volna, hogy azokat eszkortálják, s én is jelentkezzem a térparancsnokságnál? Bizonyára én is arra a sorsra kerültem volna, dacára annak, hogy megmentőm a helyszínén lett volna. S ha tovább meggondolom, hogy ha nem lett volna az a szerencsés sugalom, s nem informálok magam előzőleg az orvos személyét és viszonyait illetőleg, mind e szerencsés és egymásba nyúló incidensek sem mentettek volna meg a besoroztatástól. Mert még ez a szelíd, jó ember is alkalmasnak nyilvánított volna akkor, ha mint teljesen idegen kerülök megvizsgálása alá.

Már más helyen említettem, hogy egy ilyen eset még semmit sem jelent, s annak a bizonyítására, hogy bölcs Gondviselés van, mely okszerűen határoz és vezet, még korántsem elegendő. De ha nem egyes eseményről van szó, hanem az események egész láncolatáról? Itt természetesen helyén való volna, ha az emberek nyílt tekintettel néznének mindent, s az életnek ilyen jelenségeit minden elfogultság nélkül megfigyelnék, rendeznék, s logikusan megítélnék. Isten ments attól a gondolattól, mintha magam ez okból kivételes előnyökben részesített, az isteni gondviseléstől mint arra érdemes, különösen kegyelt személynek tekinteném - oh nem! Isten látja az én bensőmet, s tudja, hogy gyenge és hibákban bővelkedő embernek tartom magamat. De hiszen minden egyes ember, legyen alacsony sorsban vagy nagy rangban élő, minden egyes ember egyformán részese Isten oltalmának és gondoskodásának, és pedig földi feladatának, a teljesítendő munkának arányában, oly mértékben, amint ezt saját szellemi és erkölcsi haladása megkívánja. Olyanképpen, mint a szolidaritás törvényénél fogva az általános haladás előmozdításában való működésre hivatva van még akkor is, ha ezt a feladatot csak súlyos megpróbáltatások és fájdalmas kísértések közepette kell teljesítenie.

Ebben a látszólagos büntetésben is Istennek végtelen szeretete nyilvánul meg, az atyának gyermekéhez való szeretete, melynek megfoghatatlan bölcsessége tudja, hogy gyermekének boldogulása csakis a súlyos megpróbáltatások tövises útján, amit a rövidlátó ember büntetésből ráértnek tekint, érhető el. **„Isten a szeretet”, s a szeretet nem tud büntetni; amit az emberek Isten büntetésének tekintenek, az nem egyéb mint Isten szeretete.** De hogy ez állítólagos büntetésben felismerhessük a szeretetet, Istenben az Atyát kell tekintenünk, magunkat gyermekeink, embertársainkat pedig testvéreinknek kell tartanunk. De ehhez még nem elegendő, hogy vannak szemeink, amelyekkel látunk, hanem szívünknek is kell lennie, hogy ezt megérezzük. Mert a mélységes hit nem fogható fel az érzéssel, sem az ésszel, hanem egyes-egyedül a szívvel.

A tisztelt olvasó talán emlékszik arra, hogy a Borosjenőn kapott lovat valóságos áldásnak mondtam, és ez csakugyan az is volt. Igaz, hogy szép és pompás állat volt, szénfekete, fényes bőrű paripa, de Aradon sok lovat kínáltak eladásra s a császári tisztek tudva azt, hogy kénytelenek vagyunk lovainkon minden áron túladni,

leszorították az árakat, úgy, hogy már 40- 50 forintért pompás lovat lehetett vásárolni. Volt olyan tiszt, aki 3-4 lovat vett spekulációra. De szerencsecsillagom ezúttal sem hagyott el. Már magában az is csodálatos volt, hogy Aradon megkaptam a lovamat (hogy miképpen, arra egyáltalában nem emlékszem), még csodálatosabb volt az, hogy egy császári tiszt formálisan bolondja lett a lónak, s önként olyan árat ajánlott fel, melyet nem mertem volna kérni, mert a harmadrészével is beértem volna.

Amint pénzhez jutottam, bajtársaim sem szenvedtek többé hiányt, pedig ki voltunk fosztva mindenünkből. Alig volt köztünk, akinek csak némi császári pénze lett volna. A Kossuth- bankóknak nem volt értéke, sőt a tulajdonos ki volt téve annak, hogy börtönre vetik. Azután pedig hozzá kellett látnom, hogy kollegáimat is kiszabadítsam a besoroztatás alól. A dr. Tauszig parancsának, a mélységes hallgatást illetőleg, szigorúan eleget tettem, de megszegtem a tilalmat, hogy hozzá ne jöjsek, s megvártam éjjel a lakása előtt, míg vacsorájáról a vendéglőből hazatért. Az utcán könyörögtem neki, hogy az Isten szerelméért mentse meg három kollegámat a katonai szolgálattól, mert különben úgy ők, mint családjuk - kettő közülük ugyanis nős ember volt - nyomorultan elpusztulnak. A derék embert láthatólag meghatotta a könyörgés, s minden ellenkezés nélkül megígérte a támogatást. Felírtam a három nevet egy cédulára s odaadtam az orvosnak, még néhány szóbeli útbaigazítást és ismertető jelet közölve. Másnap délben mindháromnak zsebében volt az elbocsátó igazolvány.

Most aztán a földolog volt, hogy Aradról kijussunk. Egy négyfogatú, fedett kocsit béreltem, hogy B.-Csabán át Szolnokra vigyen bennünket. Hogy még idejekorán érkezhessünk a szolnoki vonathoz, már a hajnali szürkületkor kellett felkelnünk, s ezért a fuvaros lakásán, felöltözve háltunk meg. Hogy milyen boldogok voltunk, s mennyire örültünk azon, hogy Arad falain kívül a szabad levegőn szabad embereknek érezhetjük magunkat, azt csak egy hadifogoly tudja megítélni, aki visszanyerte szabadságát. Roppant jókedvűek is voltunk, s annyi szomorú nap után B.-Csabán, az állatok etetésének ideje alatt, alaposan mulattunk. A fuvaros derekasan beváltotta ígétét, jókor érkeztünk Szolnokra, s igazoló papírjainknak a szolnoki katonai kirendeltségnél való láttamoztatása után beültünk a vonatba. Hárman pestiek voltunk, s a negyedik,

kinek családja és lakása Somogyban volt, s aki, anélkül, hogy rokonok lettünk volna, ugyanazzal a családnévvel bírt, mint én, rokonainak meglátogatására szintén Pestre ment. Mindenki arra gondolt, hogy mennyire örülnek majd a hozzátartozók. De közben egy nagyon kellemetlen incidens történt, melyből azonban szerencsésen megmenekültem.

Kőbányán sok katona és rendőr szállt be a szakaszba. Abban az időben még nem voltak elválasztott fülkék, hanem hosszú, úgynevezett omnibusz-vagonok, a kocsi hosszában levő átjárással, mindegyik végén egy-egy ajtóval. Őszintén megvallom, hogy minden hajamszála az égnek meredt, amikor ezeket a vészmadarakat láttam, kiknek megjelenése minden esetben csak bajt és szerencsétlenséget jelentett. Már száz lépésről felismertem ezeket az alakokat, kiket a Metternich rendőrállama nevelt és gondosan hizlalt. Mindjárt tisztában voltam azzal, hogy mi a feladatuk és céljuk, mert a bécsi ostromállapot alkalmából Hajnik Pál és Madarász László által kényes missziókkal megbízva, a kétszeri utazás alatt bőségesen tanulmányozhattam őket. Bécsbe való utazásaim alatt nem a bécsi pályaudvaron szálltam le, mert itt elszedték az utasoktól az útleveleket, hanem valamelyik jelentéktelen külvárosi állomáson, hogy aztán gyalogszerrel, minden akadály nélkül bejuthassak Bécsbe.

Szerencsémre a rendőrök az ellenkező ajtón jöttek be s mindjárt elkérték az útleveleket. Mindenki egy számozott cédulát kapott, melynek alapján másnap az útlevelet a rendőrségtől elhozhatja. Ez nem igen biztatólag hatott rám, mert minden áron ki akartam kerülni, hogy a rendőrség megtudja nevemet és lakásomat. Óvatosan kibújtam tehát az ajtón, s nyugodtan megvártam, míg a vonat elindult. Kollegáim aggódtak miattam s az ablakon át nézegettek, hogy sietésre serkentsenek. Nem figyelmeztethettem őket, mert a vagonban távol ültek s egyébként is a kocsinak tömeges elhagyása feltűnt, s mindegyikünknek ártott volna.

Úgy terveztem, hogy Kőbányától hazáig gyalog teszem meg az utat, mert nem volt poggyászom, kivéve egy pár fehérneműt, melyekből széles blúzomnak mindegyik zsebében egy- egy darabot elhoztam. De a vendéglő előtt egy pesti fiáker állott, amely egy utazót hozott a kőbányai állomásra. Valószínűleg az is olyasvalaki volt, aki nem

tartotta tanácsosnak a pesti pályaudvarról elutazni. Ez a fiákeres aztán borralaló fejében szüleim lakásáig vitt.

Azt az örömet, melyet megjelenésem a szülői házban keltett, még elmondani sem lehet, nemhogy leírni. Egynéhány nappal előbb, késő éjjel beállított az én jó Dániel öcsém, rongyosan, sebzett lábakkal, majdnem mezítláb. Lesoványodott nyomorúságos külsején meglátszott a Világostól való fájdalmas zarándoklásnak minden jele. Éjjel szökött meg; napközben a kukoricaföldeken rejtőzött, éjjel pedig a falu népétől eleséggel ellátva, s az út felől tájékoztatva, tovább vándorolt. Ily módon jutott körülbelül két hét alatt Világostól Pestig. Ez az izzó hazafias érzéstől telített, alig 16 éves fiú élete végéig rajongó hazafi maradt, és egyebekben is megfelelt a hozzája fűzött reményeknek, mert felette nemesszívű ember volt, akit mindenki szeretett, s ő is meleg szívébe zárta minden embertársát. Nem csoda tehát, hogy a spiritizmus magas etikája ennek a nemes embernek a szívében termékeny talajra talált, azonnal megfogamzott, s nemes gyümölcsöket termett, ő volt egyike egyletünk legbuzgóbb tagjainak.

Habár én nem érkeztem rongyosan haza, külső megjelenésem szintén nem volt valami különösen vonzó. Egyszerű, olcsó blúz, posztósapka, kopott kék tiszti nadrág volt rajtam s úgy nézhettem ki, mint valami gyári munkás hétköznapi ruhában. De hát mit jelentenek a külsőségek a szülőknél, ha gyermekeiket szeretik, s testben és lélekben épen térnek vissza a szülői házba! Összehasonlíthatjuk ezt a visszatérést a túlvilági szülői házba való visszatéréssel. Nem a külső, mulandó mez dönt a hazatérő gyermeknél, nem a pompás ruha, melyben előtte megjelenik, nem a halotti pompának rafinált fényűzése, mellyel a hazatérésre elkísérik - nem ez a fődolog; mindez csak eloszló ködburok. Bevonulása és fogadtatása belsejének, szellemének és szívének minéműsége szerint történik. A fődolog az, hogy miképpen hozta vissza esztét és szívet, habár földi ruhája a zarándokút után szegényes és kopott is; vajon jó és üdvös dolgokat cselekedett-e, s pirulás én önvád nélkül léphet-e az Atya elé, s nézhet az ő jóságos arcába. A tiszta szellemruháról már azután ő gondoskodik.

Nekem is megadta a szülői ház a módot arra, hogy egy óra múlva már teljesen átalakulva, cilinderben és sétabottal jelenhettem meg a

sétatéren, s el volt feledve minden baj, minden szenvedés és minden nyomorúság...

A Gondviselés keze a szenvedésekben. ()**

Ha egy a hajótörésből megmenekült ember a védő kikötőbe szerencsésen elérkezik, nagyon is természetes emberi vonás, hogy mindenekelőtt a saját életének biztonságára gondol, s az első pillanatban nem törődik a hajótöröttekkel, és azokkal a társakkal, akik még odakünn egyre küzdenek a felkorbácsolt vad elemekkel. Csak ily módon fogható fel az én örömöm, mikor a szülői házba visszatértem. Hiszen éppen a forróvérű arany fiatalság privilégiuma, hogy saját nyomorúságait nem fogja fel túlságosan tragikusan, hanem ellenkezőleg könnyű léptekkel halad el az éles sarkok mellett, s ugorja át a durva egyenetlenségeket. Valóban nem is volna méltó az ifjúkor klasszikus vonásához, ha szervilis petyhüdségben lesújtatná magát a búskomorságtól vagy a kétségbeesés karjaiba vetné magát. Az átélt fájdalom s az átszenvedett nyomorúság feledése lehetséges volt, de a derűtség, a vidámság bizony egy hazafinak szívébe sem vonult be. Hiszen az álmodott magaslatról való bukás, a rózsaszínű remények oly hirtelen szétfoslása nagyon is érezhető volt, s a rideg valóság, mely mint lidércnyomás szorongatta az emberek keblét, lépten-nyomon nagyon is érzékenyen hatott a kedélyekre.

Ha legalább annyira elviselhetők maradtak volna a viszonyok, mint amilyenek októberig voltak! A délvidéken fogságba került honvédek felett való rendelkezés, s a komáromi vár cernírozása megakadályozták a császáriakat abban, hogy a haditörvényszéket felállítsák, s a hírhedt bécsi rendőrség sem tudott a maga státusából annyi erőt nélkülözni, amennyivel a szükséges rendőri hálózatot nálunk megteremtse. Azonkívül a hatalom urai még haboztak a bilincsek súlyossá tételében, mert az osztrák sereg teljes győzelmének, s Magyarország végleges leigázásának mindaddig nem örvendhetett, míg testében benne volt az erős szálla - Komárom vára. Mindaddig míg meg nem hódították a kőszívű szüzet, politikából kissé bevonták éles karmaikat, hogy azután sietve vágják bele a nemzetnek amúgy is vérző szívébe.

Mialatt a sovinizmus túlmerész reményeket táplált, s Komáromra légvárat épített, a császári generálisok titokban előkészítették a komáromi vár kapitulációját, s különös sietséggel

hajszolták a dolgot. Csak utólag tudódott ki e lázas sietség oka, s miért mentek bele olyan feltételekbe, melyekbe egyébként nem egy könnyen egyeztek volna bele. Ugyanis minden áron még október 6.-a előtt a vár, s így az egész ország urai akartak lenni, hogy a már régóta biztos kezekkel előkészített bosszú művét, megtorlásul Lamberg gróf és Latour gróf meggyilkolásáért, a 48. október 6.-án kitört bécsi felkelésért - amivel szintén a magyarokat vádolták - mint kiegyenlítő áldozatokat végrehajthassák. Mert tudvalevő dolog, hogy a honvédcsepatokek október 5.-én vonultak ki a várból, s október 6.-án történtek Aradon és Pesten azok a borzalmas kivégzések.

A tisztelt olvasók engedjék meg, hogy ne bocsátkozzam bele ama sötét napok módfelett gyászos emlékeinek felidézésébe. Esetleg keserves kifakadásokra ragadtatnám magamat, s így ellentétbe keveredném a spiritista ember törvényeivel és kötelességeivel, melyek elnézést, kiengesztelődést és felebaráti szeretetet írnak elő De egyébként is az idő, az események s különösen Isten kegyelméből és bölcsességéből a dolgok kedvező fordulata ma már teljesen kibékíthet bennünket azzal a korszakkal

Mikor 1873 október vége felé Aradra hívtak, mar a pálya-udvaron feltűnt nekem a dolgos sürgés-forgás és élénk mozgalmasság, mely arra mutatott, hogy itt pezsdülő élet, felvirágzás uralkodik. Ez a benyomás még fokozódott páciensem házában, ki az ország, de talán az egész szárazföld legnagyobb szeszgyári telepének tulajdonosa volt. Noha alig maradtam egy napig Aradon, nem tudtam lemondani arról, hogy meg ne tegyem a zarándokutat ama hely felé, ahol 24 évvel ezelőtt bajtársaimmal egyetemben megtörve, reménytelenül, mintegy pellengérré állítva vesztegeltem. Persze hogy akkoriban más szempontból, s más megvilágításban láttam az embereket, a dolgokat s az eseményeket. A gondolatok és reflexiók egész serege kavargott fejemben, amelyekre azonban ma már nem emlékszem. De egy képnek az emléke megmaradt bennem: Világos, Villafranca és Königratz. Minő bölcsességgel intézi a Gondviselés az egyesek és a népek sorsát; a vérrel és könnyekkel áztatott, romokkal tarkított földön ismét kihajt az emberiség haladása. Ez a nemzet jól felfogta a világot intéző hatalom intencióit, melyek szerint a Világostól Königráztig terjedő időszakban élnie kellett.

Az érett elemek ezt az időt tanulásra, munkára és takarékosagra fordították, hogy a jobbágyság megszűntével alaposan

megváltozott viszonyokba beleilleszkedhessenek. A serdülő fiatalság a 48-49-es évek hagyományain hazafias szellemben nevelődött, úgy hogy a német szellemben, a nyugateurópai fejlődés szemmel tartásával újjászervezett iskolákban e szellem nem gyengült, ellenben többet tanultak, mint azelőtt, s törzsét képezték a későbbi jól kvalifikált hivatalnoki karnak. És végül a legintelligensebb, legjellemzősebb és legenergikusabb férfiak, kik mindenfelé emigráltak, a számkivetés keserű kenyerén megerősödtek, s egyúttal mohón szívták magukba a fejlődöttebb nemzetek vívmányait. Ezekkel a hazába való visszatérés után megtermékenyítették a fogékony honi talajt, s az elvetett magvak a szabadság napjának éltető sugarai alatt életre keltek, s a nemzet közkincsévé lettek. Ilymódon a Világosnál tetszhalottá sanyargatott turulmadár Königrátránál új életre ébredt, hogy 67-ben Phönix-módjára a véráztatott máglyáról, a nemzet engesztelő áldozati oltáráról felszálljon a magasba.

Hát van-e, aki nem látja ebben egy magasabb, hatalmas kéznek céltudatos rendezését és vezetését?

*

Hazatérésem után beiratkoztam az orvosi fakultásra, ahol egyszeriben megtörtént a reorganizálás a tanítás szabadságával, persze a tanítási díjjal is. Az aransujtásos honvédorvos közönséges, szürke diákká vedlett. De az ilyen vedlés általános lett, amikor az amnesziát kapott katonák Komáromból visszatértek. Egy ideig egy honvéd sem mert Pesten nyilvánosan mutatkozni. Úgy történt, mint alkalmasint a másvilágon is történik, mikor sok méltóságos úr levette rangjának külső jeleit, mint jelentéktelen tucatember mutatkozik. Láttam egy egykori főhadnagyot, aki szobafestő, egy kapitányt, aki kereskedősegéd volt. utóbbi Isaszegnél kitüntette magát, s így méltán viselte a tiszti kardbojtot. Hajóson állomásozott volt kórházi főorvosomat, aki a közös vacsoránál formális előadásokat tartott és az összes latin és görög klasszikusokat könyv nélkül citálta, télen láttam viszont; nyomorúságos, lerongyolt nyári kabátban járt, s iszákos ember létére koldult, kinek szégyenkezve adtam oda utolsó forintomat. De hiányzott olyan analógia a másvilággal, mikor egy jelentéktelen, alsórendű társadalmi állásban levő ember, mint tiszta, előrehaladott szellem jelentkezik.

Az egyetemi élet nagyon sivár és örömtelen volt. A dékán, Tognionak hívták, jelentékeny tudós és természetbúvár, de egyúttal elkeseredett pánszláv volt, halálos ellensége a magyar szabadságharcnak. A orvosok között egy sereg szláv nemzetiségű kémet tartott, s a hírhedt rendőrségi igazgató Prottmann házában mindennapos volt. Meg is kapta a jól megérdemelt Ferenc József-rendet.

Aradi útitársaim, akik a passzusokat leadták, rendőri felügyelet alá kerültek, és minden 10-ik napon kötelesek voltak a rendőrségnél jelentkezni; mindhárom Pesten orvosilag felülvizsgálták, de felmentették, mert szerencsésükre egy tisztességes katonarvosra akadtak, aki aradi kollegáját nem akarta dezavualni. Csodálatosképpen énvelem egyáltalában nem törődtek, mintha az a bizonyos mesebeli sipka lett volna rajtam, mely viselőjét láthatatlanná teszi. De azért folytonos aggodalomban éltem, hogy éjnek idején felkeres a katonai őrség, besoroznak és Olaszországba küldenek. Ez ugyan még a legkisebb baj lett volna.

Április vége felé csakugyan beállított hozzánk egy titkos rendőr, akinek jóval azelőtt apám valami lényeges szolgálatot tett, s kérte apámat, hogy engem mielőbb menessen innen. Elmondta, hogy egyik társa utasítást kapott, hogy engem letartóztasson, de ő azon volt, hogy az ügyet neki adják ki. Az oka ennek az volt, hogy nyomára jöttek az én októberi agitálásomnak, s 48 decemberében történt bécsi utazásomnak. Atyám már alig emlékezett erre az emberre, s arra a szolgálatra, amit neki tett. Erről az esetről csakugyan el lehet mondani: „Tedd a kenyeredet vízre, mégis csak gyermekeid felé úszik.”

Nagy megdöbbenésemben benső barátaim tanácsához folyamodtam. Az akkori időben ugyanis egy lépést sem lehetett „Passirschein” nélkül tenni. Megtudtam, hogy a görögkeleti templom épületében, az udvari rész első emeletén lakik Kossuth nővére (?), akinél a proskribáltak a szökéshez szükséges útleveleket megkaphatják. Azonnal odamentem és csakugyan egy hölgy fogadott engem, de kizártnak tartom, hogy abban az időben Kossuth nővérenek titkos összeköttetései lettek volna a rendőrséggel. Másnapra hívott meg engem. És csakugyan megkaptam a Krzsback Vencel szabólegény nevére kiállított, s Pestről Kassára szóló és 14 napra érvényes Passirscheint. Hogy miért állítottam ki Kassára? Volt

egy benső barátom és kollégám, kit már kora gyermekségem óta ismertem. 48-ban szerkesztőtárs volt egy ultraradikális német lapnál, az „Opposition”-nál, s így szerfelett kompromittált ember. Ez mint tanító szegődött Szántóra egy nagyobb fiú mellé, s én azt reméltem, hogy az ottani vidéken szintén talállok állást, vagy menedéket. S csakugyan úgy is volt. Egy nagybérlnőnél Kéren, Szántó mellett tanítói állást kaptam, s ennek révén kerültem később leendő apósom házába.

Ha ez a sok komplikált s mégis egymásba nyúló esemény csakugyan nem lett volna más, mint „véletlen”, akkor ez a véletlen valóban misztikusabb, mint a Gondviselés láthatatlan keze. Mert csodálatos, hogy éppen Szántón kellett megismerkednem élettársammal, akit csak 53-ban vehettem el, s ki híven és odaadással osztozott velem örömben, bánatban, s minden hibám és gyengém dacára végtelen elnézéssel még most is a menyasszony rajongásával csügg rajtam. Minden tulajdonság megvolt benne, amivel élethivatásomnál kezemre járhatott. Sőt többet mondok: kölcsönös gyengéink és hibáink éppen alkalmasak voltak arra, hogy egymás között lecsiszolódjának, mert két teljesen egyenlő természet stagnál, s minden lelki fejlődés nélkül halad egymás mellett. Egy jelentékeny körülmény figyelemreméltó módon jellemzi azt a providenciális utat, mely házasságomhoz vezetett.

Pesten születvén s felfegyverkezve lévén mindazokkal a tulajdonságokkal, melyek szülővárosomban folytatandó praktikus életpályámhoz sikerrel kecsegtettek, senki sem gondolhatott volna arra, hogy a legkedvezőbb viszonyokat és körülményeket figyelmen kívül hagyva, vidékre fogok menni. Sőt nem egy iskolatársam tette meg némi irigységgel a jövendölést, hogy mint kiterjedt praxissal bíró orvost, saját hintómon fog látni. Igaz, hogy tanulmányaim befejeztével valami megmagyarázhatatlan ellenszenv fogott el Pest iránt, s csak a vidékre gondoltam. De Szántó akkor is ki lett volna zárva, mert ezt a nevet még az iskolai földrajz révén sem ismertem. És mégis életemnek három legkihatóbb eseménye itt zajlott le.

Mint a homöopátia legádázabb ellensége és megvetője, hosszú kínlódás után az orvosok részéről menthetetlennek tartva, hosszas vonakodás után a homöopátiára bíztam magam, s nemsokára rá meggyógyultam. Minden miszticizmusnak ellensége voltam, s íme, a házamba vetődik a szomnambula. És végül a homöopátia ré-

vén kerültem báró Vay házába, s ismerkedtem meg Adelmával, ahol aztán megtaláltam az utat a spiritizmushoz, melyet életfeladatom gyanánt tekintek.

És mindez csak a vakon működő véletlen műve volna? Nem! Dicsérem és áldom a mi mennyei Atyánkat, mert szellememet megvilágosította, s mindenben megismerteté velem, hogy nincsen vak véletlen, hanem hogy az ő mindentlátó szeme, az ő szelíd atyai keze volt az, mely életem útján lépteimet vezette, az ösvényt egyengette, a veszélyeket elhárította, s midőn megbotlottam, végtelen türelmében ismételve megsegített, s az elmerüléstől megmentett. Áldom az atyai kezét. Még akkor is, ha saját javamra jónak látta a büntetést akkor, midőn az ő akaratával ellenkezve, a törvény által előirt útról le akartam térni. Dicsérem és áldom az Urat, hogy hetvenöt esztendő koromban még elegendő testi rugékonyságot és szellemi frissességet adott ahhoz, hogy az ő szolgálatában való különböző munkáimat tehetségem szerint elvégezhessem. Áldassék érte az ő szent neve!

II. ÁLTALÁNOS ISMERTETÉS. (**)

A spiritizmus és a spiritiszták.

A spiritisztikus tünemények tényei legújabbban mind az öt világrészben oly sújtó érvekké halmazódtak föl a spiritizmus igazsága mellett, melyeknek folytán az ellenesek ma már belátják, hogy az eddig annyira kedvelt agyontagadással ezután már be nem érhetik. Mióta a legelőkelőbb és világhírű tudósok sorai közül, kik bátorságukat, becsületességüket és meggyőződésüket latba vetve - buvárlataik eredményét az igazság érdekében nyíltan és tartózkodás nélkül annyian teszik közzé: e dolog immáron annyira imponáló, hogy ily klasszikus tanuk rossz hírbe keverésének és gyanúsításának semmiféle további hajszája rajta már ki nem foghat. így az ellenesek olyannyira a sarokba vannak szorítva, hogy derekukat beadni s a tüneményeket mint tényleg létezőket elismerni kényszerülnek. Ugyanez megtörtént mind a két árnyalatú - t. i. a fekete és szürke - ellenesek részéről is, amennyiben egyik a szószékről, másik meg nyomtatott műveknek sok ezer példányban való terjesztésével leplezetlenül teszi közzé a tüneményeket, mint valóban fennállókat. Nos tehát, most már nincs más hátra, mint a józan emberi értelemnek elfogadnia, hogy ezen kierőszakolt beismerés után már csak egyetlen

út áll nyitva, t. i. levonni belőle az egyetlen logikus következtetést: ezen felismert igazságokat jobban megközelíteni és buzgó továbbkutatás segítségével gyümölcsstermővé tenni az emberiség számára, melynek tanítóiul és vezetőiül kínálják magukat; előmozdítani és értékesíteni őket, mert minden kiküzdött igazság új fényt terjeszt, hogy az előre törekvő emberiség számára megvilágítsa a haladás pályáját.

Tehát, mint mondtam, elleneseink számára már nincs más kibúvó, - de természetesen csak úgy, ha komolyan és őszintén törekszenek a hamisítatlan igazságot napfényre juttatni, érvényesíteni és számára méltánylást kiküzdeni. Mégis azon az ellenkező úton, melyen haladnak, oda lyukadnak ki, hogy a dolog nem így áll, sőt ezt az igazságot per fas et nefas el akarnák nyomni, mert kirívó az ellentét az igazság fáklájának sugárzó fénye és az ő füstösen pislogó fénypontocskájuk között, amely fénypontocská az azonban nekik jólétet, rangot, hatalmat és nimbuszt kölcsönzött. Ezért vívják ők az önfenntartási ösztön kétségbeesett küzdelmét, melyben tudvalevőleg mint mentőhorgonyhoz még a szalmaszálhoz is szoktunk kapkodni. Az egyik a sötétség hordozóját, az örökös tagadást, az ördögöt emlegeti, a másik egy eddig csak kinevetett, letagadott „semmi”-nél keres menekülést: „Az - animánál.”

Az ellenesek első kategóriájába tartozókkal foglalkozni nem óhajtok; lényege és hivatása szerint munkáját majdan a mi hozzájárulásunk nélkül önmaga is be fogja fejezni. Ellenben a második kategóriának újdonságján toborzott frigyársával akarom röviden megismertetni különösen azon t. olvasóinkat, akik e vitás kérdésekben kellőképp tájékozva talán nincsenek.

Az egyik legelőkelőbb modern német filozófus: Hartmann Ede újabban a spiritizmus ellen új elmélettel lépett a küzdőterre. Nyíltan kijelenti, hogy a kísérleti spiritizmussal sohasem foglalkozott, azért nem is ismeri ezt; kifogástalan tanuknak egész tömegével, továbbá elvitathatatlan jellemtisztaságú férfiaknak kijelentéseivel szemben a spiritisztikus tünetnyeknek valódiságát, mint létező dolgokat elismeri ugyan, de szerinte az összes tünetnyek magában a médiumban, a médium lelkében rejlő misztikus erők hatásaiból szellemek kizárásával magyarázhatók meg, s a médiumok e tulajdonságait médiumizmusnak vagy animizmusnak nevezi.

Tisztelt olvasóim bizonyára nem várják tőlem, hogy e helyen e valósággal nem is komolyan gondolt taktikus sakkhúzás ellen érvekkel lépjek fel. De nincs is erre szükségük azon olvasóinknak, akik az „Égi Világosság” közleményeit figyelemmel kísérték - szerintem ez annyit jelentene, mintha baglyokat akarnék Athenbe vinni. Aksakof N. Sándor orosz államtanácsos, a kísérleti spiritizmus terén elismert tekintély „Animizmus és spiritizmust című epochalis művében vállalkozott arra, hogy két vaskos kötetten át több mint száz nyilvánvaló tény segítségével alaposan rációfoljon erre a rozoga teóriára. Hartmann, kinek bölcsészeti rendszere Aksakof részletezései folytán komolyan megrendült, ennek dacára oly sok éven át állhatatosan hallgat: ez az ő részéről bizvást néma elismerése a csatavesztésnek. De Hartmann mégis elvitathatatlan szolgálatot tett a spiritizmusnak azáltal, hogy vitatkozásával előidézte Aksakof művét, mely most mint egy gránit obelisz, mint egy gigászi jele az igazságnak, a spiritisztikus igazság sérthetlenségének, minden időközön keresztül a magasba fog fölnyúlni. Hartmann támadásából egy további hasznunk az, hogy az ellenesek mintegy árulást követtek el a saját ügyük ellen, amennyiben egyikét fő védőbástyájuknak, melyet oly sok évtizeden át kitartással védelmeztek, önkényt adtak föl, abban a hiú reményben, hogy az animizmusnak újonnan fölhányt sáncai mögött helyüket megvédhetik. Aktát veszünk magunknak e megtérésükről; melyet szintén a spiritizmus javára írhatunk.

Ők ugyanis az embert eddig csak mint sejtekből álló lényt, mint fehérjeképződményt tekintették, mely erőműtani és vegyi törvények szerint működik. Lelket föltételezni? Ez teljesen fölösleges volt és most - horribile dictu - fölfedezik, hogy ezt a sejttömegekből álló testet mégis csak valami misztikus tulajdonságokkal fölrüházott lélek, asztrálest eleveníti meg, szabályozza és uralja - Animizmus, médiumizmus! Erre az animára úgy van szükségük, mint egy szabó-próbababára, hogy rája az animizmus kopenykáját fölakaszhassák.

Mi, spiritiszták, nem vagyunk sem vakok, sem alattomosak. Nyíltan beismerjük, hogy igenis sok misztikus tünemény animisztikus jellegű, így például a szomnambulizmus, a kettős én (Doppelgängerai), a belső látás (second sight), a telepáthia, a víziók, beteljesülő álmok, jóslások, sejtelmek stb. Abszolút semmi okunk sincs arra, hogy ezeknek az elismerésétől irtózzunk, mert másrésről

meg a médiumok által jött spiritisztikus szellemnyilatkozatok nagy tömegeinek valódisága megcáfolhatatlanul bebizonyítva lőn. Amazokat beismerjük minden nehézség nélkül, de megvédelmezzük emezeket is kifogástalan, megtámadhatatlan bizonyítékok segítségével.

Ez okból, hogy a jövőben minden félreértésnek vagy szándékos félremagyarázásnak elejét vegyem, előzetesen megmagyarázni óhajtom, ha e kifejezés: „médiumizmus” előfordul, akkor ez a kifejezés nem az elleneseink által koholt értelemben veendő, hanem olynemű összefoglalata legyen egy a szellemekkel való közlekedésre alkalmas, mediális képességgel fölruházott individuum spiritisztikus minőségeinek, mint ahogy ezeket összefoglalni e ciklusban föladatommá tűztem, t. i. föltüntetni ezen adomány karakterisztikus tulajdonságait, áttörésének módozatait, fejlődését, fejlesztését és teljesítőképességét, azaz - hogy úgy mondjam - előadni a médiumítások természetrajzát.

Mint ahogy a két előző ciklusban, úgy a harmadikban sem fogok idegen adatokra, könyvekből kiszemelt közleményekre hivatkozni, hanem csakis saját, e téren tapasztalt élményeimet fogom közölni, ahol mint faktor személyesen működtem közre. Elégséges bizonyítékokat kaptam arra nézve, hogy ezen esetekben valóságos testnélküli szellemek idézték elő a tüneményeket. Nyilván kimutathatom, hogy e szellemek éppenséggel nem voltak ördögök, hanem a tanítást, vigaszt és imát kívánó szegény szellemek kivételével, tiszta, jóakarátú, szeretetteljes és elnező szellemek voltak, kik Isten szeretetét, hatalmát és dicsőségét hirdették magasztos szavakkal. Ékes szavakban tárták szemeink elé üdvözítőnk szeretetáldozatának jelentőségét; - vagyis az evangéliumnak legtisztább etikáját csepegtették szíveinkbe, és így oly sok, az Istentől és az ő küldötteitől elrugaszkodott hitelent buzdítottak visszafordulásra és az atyai házba való megtérésre.

A médiumizmusról általában. ()**

Ha a következőkben médiumokra, illetőleg médiumi jelenségekre hivatkozom, nem csupán a kezem alatt volt egyleti médiumokat, hanem a különféle, egymástól távol élő médiumok sokadalmát értem, akik az Óceánon innen és túl egybevágoan nyilatkoznak. És hogyha ennyi nyomós bizonyíték dacára is lemondok arról a reményről, hogy

elleneinket a tanúságtétel bizonyító erejéről meggyőzzem, arra mégis számot tartok, hogy legalább gondolkodóba ejtsem őket. A médiumok pedig, vagy; helyesebben az általuk megnyilatkozó szellemek azt bizonyítják, amit a természetbúvárok már régtől fogva kiderítettek, hogy tudniillik a természetben nincs ugrás. És miért nem akarják az evolúció-törvény érvényét, mint a szellemi világra is érvényest, szintén elfogadni, hogy tudniillik a test levetése után, mely csak burokul szolgált a szellemnek, ez ugyanazon a ponton veszi fel az evolúció fonalát, amely ponton ez az elválás percében megszakadt? Hiszen a test levetése nem érintette a szellem lényegét, mivellett; új létfeltételek és viszonyok közepette éli ugyan testnélküli életét, amennyiben a nehézkedési törvény, a tér és időbeli viszonylatok ránézve módosultak, de a szellem valójában ugyanaz marad, ami a test kapcsolatában volt - sem több, sem kevesebb. Hiszen mindaz, ami egyénisége sajátosságát képezte: ész, tudás, ítélőképesség, szeretet, érzelem, kedély, jó vagy rossz hajlamok, stb. szellemének s lelkének tulajdonai voltak, nem pedig testi szerveinek produktumai; tehát ezeknek felbomlása nem érintheti a szellemet. A gubóból kibontakozott pillangó e metamorfózis által nem ugrotta át a természet sorrendjében a rovarok osztályát, - rovar maradt most is, csak más életfeltételek mellett.

Az az általánosan elterjedt félszeg felfogás, mintha a test elhalása után a szellem előtt a mindenség rejtett titkai egyszerre kitérnének, nagy hátrányára van a spiritizmus helyes méltánylásának és terjedésének a hívők és hitetlenek sorában egyaránt. Amazok, akik elhalt szeretteiket megdicsőülteknek képzelik, valósággal megbotránkosznak a lehetőségén azon gondolatnak, hogy a túlvilági élet olyanforma lehessen, hogy apjuk, anyjuk, stb. akármilyen spiritizáló kör meghívására megjelenhessenek, ahol idegen emberek faggatásainak kell helyt állaniok, vagy pedig - mily szörnyűség! - asztalt mozgatniok, vagy tallérral körözniök. Eszükbe sem jut, hogy kutassanak, vajon helyesebb-e a spiritizmus felfogása a felekezetekénél, vagy sem? De minthogy tetszetősebb, óhajuknak megfelelőbb a felekezeti felfogás, minden tétovázás nélkül ahhoz szegődnek, sőt ezentúl keményen harcolnak a spiritizmus ellen, és lecáfolják, diszkreditálják, ahol csak alkalom nyílik rá. Pedig, elvakított szegény testvérem, még mennyire elszörnyülködnel, hogyha megtudnád a tiszta valóságot. Hogy az, kinek emlékét

pietásos szivedbe zártad és kegyelettel őrized, akiről a nagy diszben pompázó, exotikus virágokkal és koszorúkkal elhalmozott ravatalnál az ékesszóló elparentálás magasztaló szavait hallottad; akinek sírboltjához elzarándokolsz, hogy szorongó szíveden könnyíts és ott csak az a gondolat ad vigasztalást és enyhét, hogy meggyászolt kedvesed magas állása, rangja, vagyona és köztisztelete révén bizonyára az igazak kórusában van és ezek biztosítottak számára illő helyet az üdvözültek birodalmában. - Mondom, elszörnyükdönnél, hogyha tudnád, hogy egynémelyike esetleg epedő, irigy szívvel nézi amaz, általad annyira lekicsinyelt szellemeket, akik a szellemek szolidaritásának közös munkájában a lajtorjának máris arra a fokára értek, ahol Isten bölcs rendelkezésénél fogva az asztalmozgatásban vagy tallérekörözésben kivehetik a maguk részét! Ott túlnan ugyanis helyesebben mérlegelik és méltányolják a becsmért asztallábmozgatást, melynek kopogtatása révén a beszédre képtelen szellemek megértetik magukat földi testvéreikkel, közölvén állapotukat, helyzetüket, törekvéseiket, reményeiket, vígaszt és megnyugtatót adva a szellem halhatatlansága, Isten véghetetlen irgalma és jósága felől, melyre minden teremtménye számot tarthat, hogyha fölismert bűneinek levetkőzése után Isten örök törvényeinek aláveti magát. Nagy, kimondhatatlan nagy faktorra válik ez a szellemtelegráf-gépezet, az egyszerű asztal a szellem szemében, amelynek révén minden óhaját, vágyát, bánatát, intését eljuttatja az emberek lelkéhez, szívéhez, sőt koponyájához is; az intést főleg azokhoz, akiknek szíve, lelke még ki nem nyílt és csupán a koponyával képesek felfogni még a tulaj donképpen érzelmi tüneteket is.

A hitetlen materialista pedig cinikus hahotával, a gúny mérgével fogadja a spiritizmusnak e még primitív formában megnyilatkozó jelenségeit. Hivalkodik hitetlenségével, sokkal ésszerűbbnek tartja a teljes megsemmisülés fogalmát, mintsem olyan mennyország (!) elfogadását, ahol asztalmozgatásra és - szerinte - egyéb allotriákra vetemedik az elhaltak lelke. Ezekkel nem is akarok foglalkozni; ezeknek még sokat kell az anyagot lehántoló forgatagban rotálniok, amíg egy szikrányi megismerés világít be elsötétült lényükbe. Ezek Isten bölcsessége folytán a „kódobálás” durva munkájához fognak berendeltetni, hogy ott vegyék ki a maguk részét, ahol csupán csak durva eszközök vezetnek célra.

Mindezt maguk a szellemek telegrafálják direkt kopogtatás által. Nem is kizárólag az asztalláb emelkedése által, hanem néha benn az asztalban elhangzó kopogások által jelzik a kibetűzendő szavakat. Hiszen két egymástól távol levő ember szintén csak ily módon érintkezhetik egymással. Midőn pedig összekerülnek, az élőszo feleslegessé teszi a táviratot. A szellem és médium között szintén ez a kényelmesebb és praktikusabb érintkezési mód áll fenn, főképpen a beszélő médiumok révén. A szellemek tudniillik, nagy ritkán ugyan, elfoglalják a médium beszélő szerveit, és ezek által közvetlenül beszélnek. Csakhogy e fajta médiumok nagyon ritkán akadnak. Gyakoribb az intuitív médiumitás sokféle alfaja, midőn a médium magnetikus összekötő szalagja meglazul, és a szellem akár közletről, akár távolról gondolatait átsugározza a médium szellemébe, aki a rá átruházott szellemközleményt aztán saját beszélő szervei útján hangosan teszi közzé. Ha közletről történik a gondolat átvitele, akkor analógiáját találjuk a gondolat-olvasásban vagy a gondolat-átvitelben két élő ember között. Ha pedig a szellem távolból sugározza át a médium szellemét a saját gondolatáramával, ennek meg a Marconi-féle drótnélküli távírásban találjuk meg az analógiáját, sőt a telepátiában is, amely számtalan bebizonyított esetei révén már alig képezheti többé vita tárgyát. A beállott halálról való jeladás - amelyet Flammarion (L'Inconnu: „Az ismeretlen című könyvében) több száz esetet sorol föl, - szószerint - amennyiben ez távolhatást jelent - szintén telepátikus eset ugyan, de mégis más kategóriába való. Telepátia alatt tulajdonképpen azt kell érteni, midőn két hasonlólag hangolt, szimpatizált ember erős akarat kifejtése által gondolatokat, üzeneteket cserél ki egymással a távolból. Ilyen telepátikus esetekről magamnak is van minden kétséget kizáróan tudomásom, amely esetek teljes hitelt érdemlő személyek között játszódtak le. Nem tekintendő tehát utópiának az a remény, hogy idők multával, jövő, finomult idegzetű, szilárdabb erkölcsi és akaraterővel bíró nemzedékek némileg nélkülözhetni fogják a villamos szikra-távirati közvetítését, helyettesítvén ezt a haladottabb szellem által kifejtett akaratának hatványozott erejű delejes szikrájával. S ha végigtekintünk a felsarjadó gyermekseregen, mely a jövő generáció anyagát fogja szolgáltatni: a felnőttek erkölcsi dekadenciáján elszomorodott szívünk vigaszt és reményt merít a feltűnően jó, erkölcs-szellemileg is kvalifikáltabb gyermek-

generáció láttára. És szemünk előtt megvalósulni látjuk a médiumaink által régen közölt jövendölést, hogy tudniillik Isten jósága haladottabb szellemeket fog testetöltésre küldeni, kik egyrészt gátat fognak vetni a mindinkább haladó erkölcsi süllyedésnek, másrészt pedig az igazi - nem az álfelvilágosultság, - hanem a megvilágosulás, a szellemerkölcsi haladás korát fogják bolygónkon inaugurálni. Hiszen Isten jósága és szeretete mindig segítségre jött, midőn az emberek hanyatlása örvény felé sodorta őket, s már-már elmerültenek. Az emberek ezt szerencsés véletlenek közrejátszásának magyarázták. Klio számtalan ily esetet jegyzett fel. Nagy dolog volt már az is, hogyha némely történetíró az ily válságos esetekben bekövetkezett megoldást a „történelem géniusának” tudja be "érdemül.

Igenis, Ő, a Mindenható, az emberiség Géniusza, kormányzója okozta a változást, ő, aki türelmes Atya mindenha!

Miután tudjuk, hogy mindegyik szellem magával viszi mindazt, amit a földön megszerzett, jót és rosszat egyaránt, hogy szerzeményével azon a ponton folytassa a minden teremtményre nézve kötelező haladási feladatot, amely ponton a földi halál ezt megszakította, következőképpen feladata megoldásához mindazok a szellemi kvalitások és elért erkölcsi fokozatok rendelkezésére állnak, amelyek különféle testetöltéseiből, különösen utolsó földi életének facit-jából erednek. S miután hajlamai, vágyai, ambíciói, szenvedelmei ugyanazok, mint amilyenek földi életében voltak, a hasonlók vonzásának törvényénél fogva adequat szellemcsoportok vonzzák magukhoz. Eképpen vonzatik a tudós, író, költő, művész stb. hasonló hajlamú és vágyú szellemtestvéreihez, ahol hajlama, tudványa ösztönzést és kielégítést nyer, és eszmecseréje által hatványozást is. Ily módon a haladásra vágyó és törekvő szellem a hasonlók vonzásának törvénye által nagy hasznot húz, amennyiben a hozzá hasonlók csoportjában megtalálja a haladásra való eszközöket: az eszmecserében, a képességek kölcsönös kicserélésében és kiegészítésében, egymás ösztönzésében és jóakaratój segítségével. Mindez előbbre viszi a szellemet, mert akarateréje szilárdul, képességei izmosodnak, hamarább érvényesülnek és válnak gyümölcsözővé. Azzá pedig nem annyira a szellemvilágban, mint inkább itt a földön válhatnak, még pedig vagy testet öltés által, amelyben a szellem tisztultabb, haladottabb irányba haladva leszereli

a még benne levő gyengéket, hibákat s az előbbi életpályáján elkövetett botlásait jóvátéve kiengeszteli a törvényen ejtett sérelmet. Vagy pedig azért, hogy Isten kegyelme megengedi neki, hogy földi testvéreit sugalmazással befolyásolhassa a jóra, nemesre, a tudomány és művészet mindenféle ágazatának tökéletesbítésére. A földön élő úgynevezett szellemi munkások szellemei: írók, költők, tudósok, művészek, szónokok, államférfiak, stb. nagyobb része csakugyan ilyen szellemek befolyása alatt áll - tehát médiumok, habár nem is tudatosan médiumok. De azért mégis panaszkodik néha a költő, író vagy művész, hogy nem tud alkotni, mert híján van az intuíciónak, nincs inspirálva. Máskor meg dicsekszik, hogy megszállta az inspiráció.

Intuíció annyit jelent, mint: az érzékfölötti befogadására való képesség. Annyi művelt és okos ember bizonyára nem beszélne tehát intuícióról, hogyha nem érezné hol annak meglevését, hol meg elmaradását. Inspiráció meg annyi, mint sugallás; tehát kinek a sugallatára hallgatózik vágyóan a toll embere vagy a művész?

Minden ember médium, tudniillik saját szellemének médiuma. Saját szelleme pedig befolyásolható a szabad szellemek: rossz és jó szellemek által egyaránt. Sajnos az emberek kevésbé hallgatnak a jók sugallására, s inkább követik az olyanokat, akik önös hajlamaikkal megegyeznek. Arra azonban, hogy a szellemek jelenségek által bizonyítékot szolgáltatthassanak, nem minden ember képes; arra egy bizonyos testi, különösen idegzett szervezet, különleges fluidáris minősítés: az asztrálest még eddig ki nem derített avatottsága szükséges. Ezek az eszközök, akik Isten célzatainak megvalósítására hivatottak, tágabb értelemben érzéki és szellemi, azaz értelmi eszközök; így fizikális jelenségeket és értelmi közleményeket közvetítő médiumokat lehet megkülönböztetni.

A fizikális jelenségeket érzékeinkkel felfoghatjuk és valóságukat megállapíthatjuk, még pedig a mai előhaladni! Egzakt kutató tudomány módszerével és eszközeivel. Azért nevezhető a gyakorlati spiritizmus ezen ága, amely a fizikai jelenségek módszeres kutatásával és felderítésével foglalkozik, „tudományos spiritizmusnak.” E fizikai jelenségek tehát elsősorban kiválóan hivatvák a lélek halhatatlanságát és a szellemekkel való érintkezés lehetőségét kétséget kizáróan kimutatni. A tudományos spiritizmus tehát mintegy előcsarnokul szolgál arra, hogy a spiritizmus

magasztos tanának etikájába bejuthassunk. De másrészt az is igaz, hogy az, aki ezen jelenségek során már meggyőződött a spiritista tan igazságairól, annak többé nincs szüksége e jelenségekre, bármennyire megdöbbenőek legyenek is azok, mert alapjában véve mindig ugyanazt bizonyítják, amiről immár meggyőződött - semmi egyebet. Eszerint tehát a fizikai jelenségek nem képeznek öncélt, hanem csak a célhoz vezető eszközök a halhatatlanságban való hit elnyeréséhez. V halhatatlanságban való hitnek pedig nagy horderejű erkölcsi konzekvenciái vannak, mert nyomában felmerül a kérdés, hogy mi mindent követel az erkölcsi világrend e halhatatlansággal felruházott lénytől, hogy e világrend közepette törvényesen haladhasson és megoldhassa feladatát, s hogy Teremtőjének akaratát és célzatát szolgálja. Amíg tehát a fizikai tünemények kutatásának szüksége véget ér, mihelyt a halhatatlanságban való hit már meggyökerezett, addig a tisztultabb, haladottabb szellemek megnyilatkozásai szellemünk haladását, lelkünk tisztulását, nemesbülését, Isten és szellemtestvéreink iránti szolidáris kötelességünket illetőleg soha véget nem érnek, nem csupán a földi emberre nézve, hanem még a haladott szellemekre nézve sem.

Végtelen munkát ró az erkölcsi haladás törvénye az emberre és pedig elsősorban az önmagunkon való munkát - gyengéink, hibáink leszerelése, erények szerzése s akaratérőnk fejlesztése tekintetében. **A szellemtan tehát mindenesetre a szellemek tanító irányú közleményeinél kezdődik, s e közlemények nemcsak a szellemek létezését bizonyítják, hanem egyúttal rámutatnak a teremtés s így a szellemek céljára is.**

De azért a fizikai jelenségek nélkülözhetetlen szüksége és megmérhetetlen haszna el nem tagadható; különösen az anyagelvű tudósokkal szemben, akik rá sem hederítenek arra, amit ujjukkal meg nem tapogathatnak, szemükkel nem láthatnak és a kutató materialisztikus tudomány módszerével és eszközeivel nem ellenőrizhetnek, - akiken tehát a logikai argumentumok nem fognak.

Tudjuk, hogy két hasonló arcú ember nincsen. De inkább akad - különösen testvérek közt - az összetévesztésig hasonló arcú két ember, mint olyan két ember, akinek benső mivolta, azaz hajlamai, temperamentuma, kedélye, jelleme, szenvedelmei, lelki és szellemi képessége, fogékonysága, aspirációi, rokon- és ellenszenvei, lelki-szellemi érettségi foka stb. teljesen hasonlóknak volnának. Ebből

kiviláglik, hogy az emberek nem ugyanegy bizonyíték során - legyen ez bármennyire megkapó is - jutnak a hit révébe. Ez irányban tapasztaltam, hogy némely embert, akit bámulatos jelenségek vagy valamely közlemények bizonyítéka hidegen hagyott, egy csekélynek mondható jelenség elragadott és lelkesített. Akárhányat láttam, akik fizikai jelenségekre nem reagáltak, és egyedül a szellemtan etikai és logikai megdönthetetlen igazságai nyomán váltak a spiritizmus tántoríthatatlan hívóivé. Az emberek sokféle hajlamaira és természetére nézve a bécsi néplélek azt a röpké megjegyzést használja: „Úristenünknek sok mindenféle kosztosa van.” Nos hát, Isten bölcsessége különböző médiumítások révén, különböző jelenségeket tálatat fel az embereknek, hogy mindegyik saját szájíze szerint találja meg a lelki gyomrának való eledelt, hogy azt asszimilálva, élei képes hitet teremtsen és neveljen magának.

Kopogó médiumok. ()**

A különféle médiumítások fajainak ismertetését, a történelmi sorrendnek megfelelőleg, a kopogó médiumokon, illetőleg a sokak által megmosolygott, s jogtalanul kicsinylett kopogó szellemek jelenségein kezdem meg. Fox János 1847 december havában Hydesville (New-York államban) nevű faluba költözött és ott kis házat bérelt. A ház már hosszabb idő óta lakatlan volt, mert az előbbi bérlők rövid bentlakás után kiköltöztek. Nem volt nyugalomuk a házban mindenféle zaj és lárma miatt. A házról az a hír terjedt el, hogy benne kísértetek járnak. Fox nem hitt a kísértetekben és bízott Isten oltalmában. A kopogás hallatszott az ajtón, falon, székeken, mennyezeten stb., okát azonban minden keresés dacára sem lehetett megtalálni. Idővel Fox két leánykája rájött, hogy az a kopogó valami hallja és látja őket, és mindenkor úgy kopog, amint ők akarják

Foxné legyőzvéen félelmét, a következő kérdéseket intézte: - Tudsz tízig olvasni? Hány éves Margit? Hány éves Kate? Hány gyermekem van? Hány van életben? Hány halt meg?

S e kérdésekre a valóságnak megfelelő számú kopogás hallatszott.

-Te, aki itt kopogatsz, ember vagy-e? - kérdé Foxné. Mire a kopogás teljesen megszűnt.

-Túlvilági szellem vagy-e? - Mire többször hangos kopogás következett.

Átsiettek szomszédjaikhoz és elbeszítették ott a történeteket. Azután abban állapodtak meg, hogy egy kopogás „nem”-et, kettő nem tudom”-ot, három pedig „igen”-t jelent. Később abban egyeztek meg, hogy elmondják az abc-t és a szellem a megfelelő betűnél kopogtat és így kapnak majd válaszul szavakat és mondatokat.

A szellem kikopogtatta nevét, és elmondta, hogy őt sok évvel ezelőtt e házban kirabolták, megölték és testét elásták a pincében. De nem azért jött, hogy bosszút álljon, hanem csak azért, hogy a gondolkodó emberek figyelmét felköltse, és nekik az emberek és a szellemi világ közötti közlekedés új érájának megérkezését hírül hozza. A pincében megejtett ásatás alkalmával mintegy 6-7 lábnyi mélységben csontvázat találtak.

Híre ment nemcsak a faluban, hanem messze földön. A kíváncsiak egész serege özönlötte el Foxék lakását. Végre Foxék, hogy nyugtuk legyen, elhatározták, hogy a két leánykát, kiknek jelenlétében a jelenségek történni szoktak, elküldik Hydesville-ből. Az idősebbiket Margitot Anburnba, Kate-t pedig Rochesterbe vitték a nényéhez. A kopogtatások azonban mind a két helyen folytonosan ismétlődtek. Sőt nénye jelenléte, kinek a házában Kate tartózkodott, szintén képes volt a kopogtatást előidézni.

Ez a három Fox leány volt tehát az első három nyilvános médium. Fox Kate egyébként később Londonban Goock ügyvédhez ment férjhez, és kiváló médiummá fejlődött. Az ő közvetítése mellett jelent meg King szellem magnézium világítás mellett Crookes kísérleteinél. 1849 novemberében a szellemektől az a megbízás adatott, hogy 16 megnevezett úri egyént hívjanak össze egy ülésre. Az illetők megjelentek és igazolták, hogy a kopogás mindenütt hangzott a mennyezeten, a falon, padlón stb., de nem tudták a tény okát megmagyarázni.

Egyik összejövetel alkalmával a jelenlevők köréből azt kérdezték :

-Miért hívták őket ehhez az üléshez?

-Az volt a kívánságunk, - hangzott a válasz, - hogy előkelő és intelligens személyekkel ismertessük meg e kopogó hangokat, akiknek elég képességük van megérteni, hogy azokat nem csalás vagy ámitás idézi elő. Ily megbízható egyének ítélete nagy befolyással lesz egy rövid idő múlva egybehívandó gyülekezetre. Főképpen médiumainknak és ezek barátainak akarjuk teljes bizalmát megnyerni, azt bizonyítván, hogy képesek vagyunk nagyobb

társaságban is, - ahol ők szintén jelen fognak lenni hasonló hangokat előidézni. A közvélemény forrongásba jött Amerikában, sőt az ott történtek híre eljutott az óceánon át az óvilágba is.

A fáról lehulló alma megvillantja Newton elméjében a gravitáció, a nehézkedés nagy törvényét. A vasrácon vonagló békacombból kipattantja Galvani a villamosság hatalmas szikráját, A gőz hatalmas hajtóerejének az emberiség szolgálatára való eszméjét Watt Jakab mechanikus agyában váltja ki a buborékoló teakatlanból kiömlő s a fedőt mozgató pára. Nem kell-e bámulatra és imádásra ragadtatnunk Isten végtelen bölcsessége és hatalma láttára, aki ily csekély eszközökkel oly nagyhorderejű célzatokat valósít meg?

A mozgósított szellemek előőrseinek tekinthetők tehát a kopogó szellemek. Abban is megnyilatkozik Isten bölcsessége, hogy épp ezeket és nem haladottabb szellemeket szemelt ki arra, hogy a mély álomba merült embereket keltsék fel álmukból. Mert bármily primitívnek tűnik is fel a közlekedésnek ez a hitetlenek előtt a gúny céltáblájául szolgáló módja, mégis hiába igyekszik annak jelentőségét a tagadók cinizmusa devalválni, minthogy épp a kopogó jelenségek szolgáltatnak kétségbevonhatatlan bizonyítékokat a szellemek létezéséről, és az ezekkel való érintkezés lehetőségéről.

Carpenter, Tyndal s végre Faraday merész hipotézisei, miszerint a köröző tagoknak önkénytelen izom- és ín-ropogásai váltják ki e kopogásokat, tarthatatlanoknak bizonyultak. De eltekintve attól, hogy az izmok inai nem is képesek általában kopogó hangokat kiváltani, annál kevésbé csengő hangú kopogásokat: hogyan lehet, hogy önkénytelen kopogások révén értelmes, néha megdöbbentően találó feleletek adatnak, melyeknek tartalmáról a körözők közül egyiknek sincs tudomása: vagy jövendölések, melyek tényleg beválnak? Ez ellenvetés pedig teljesen tárgytalanná válik olyan esetben, mint a hydesville-i, ahol a kopogások a falon, padlón, bútorokban vagy az ablak üvegjén csendültek meg.

Nézetem szerint a szellemközlekedésnek ez a módja, bizonyítóerejére idézve, egy kategóriába sorozandó a direkt, közvetlen szellemírással, ahol mintegy az emberek szemeláttára létesül az írás. Mindkét szellemjelenség a médium közbenjárása nélkül megy végbe. Csak éppen a médium fluidját használja fel a szellem a kopogás, illetve az írás létrehozásához. Az érdemén túl hangoztatott

animisztikus befolyásról a médium részéről, melyről még szólni és melyet kellő mértékére redukálni fogok itt jogosan szó sem eshetik. Sajnos, nálunk ilyen valódi kopogó médium ritkán található, de a 60-as évek végén és a 70-es évek elején volt Piacet úrban ilyen kopogó médiumunk, kiről még szólni fogok.

Még mielőtt az írómédiumok leírásához fognék, rövidesen szóvá akarom tenni az asztalláb emelése által létesülő kopogó jelzéseket és a tallérnak az abc-táblán való csúsztató közlekedési módját. Hiszen mindkét mód a kopogó- és írómédiumitás között mozog, azonban mégis inkább az írómédiumitás felé hajlik. Mert tényleg, ezek a médiumok idővel többnyire írómédiumokká válnak, amiáltal magasabb fokra emelkedik médiumi képességük. De nem egyedül a médiumi technikára nézve, hanem az általuk közölhető anyag érdemleges, szellemi tartalmára nézve is hatványozott fokot jelent, minthogy magasabb fokú szellemek nyilatkozhatnak általuk. Az asztalláb útján kikopogtatott üzenetek azért primitívek, mert a körözők spiritisztikailag kevésbé iskoláztak, és haladásukra épp olyan egyszerű közlemények szolgálnak, tehát a vezetők felfogásukhoz képest választják a hozzájuk bocsátandó tanítókat. Az asztalláb emelését egyébiránt az anyagtól megtisztult szellem nem is képes véghezvinni; azonban korántsem mind alantas szellem az, aki ezt végzi, hanem jóindulatú, a tisztulás útján előre törekvő, a törvényt tisztelő, de anyagától még végképpen meg nem tisztult szellemtestvér. S ha annak felismerték, figyelemmel meg is hallgathatják szavait és követhetik tanácsait.

A tallérral való érintkezés érdemleges megbírálása ugyanabból a szempontból ítélendő meg, mint az előbbi érintkezési mód: Hiszen az elemi iskolai tanító nagyon is okos, helyes és meg-szívlelendő oktatást adhat és ad is kicsiny tanítványainak aképpen, hogy ezeknek felfogási képességéhez alkalmazkodik, s így jobban, könnyebben tudja magát megértetni, mint például egy tudós professzor. Akad olyan tallért-csúsztató médium is, aki nem is néz a pénzre, de egyidejűleg szóval kíséri a kibetűzendő közleményt. Az olyanból idővel író- vagy beszélőmédium válik. Ismerek egy kiváló, erkölcsileg minősített médiumot, de nem léptetik elő a köröző-fokból az írás fokára, mert kímélik gyenge, fájós szemeit.

Íme, látni, mennyire gyengéden kímélik és őrzik a véd-szellemek médiumaikat, mennyi figyelmes tekintettel viseltetnek

testi épségük iránt, mennyire alaptalan tehát a tájékozatlanok kishitű töprengése, hogy a médiumi tehetség gyakorlása árt. Sőt ellenkezőleg: **akiben kétségtelen médiumi képesség lakozik, csakis annak törvényes gyakorlása által őrizheti meg zavartalanul testi egészségét. Csakhogy a törvényszabta kereten belül!** Aki tiszta lélekkel és szívvel Istennek, embertársainak és szellemtestvéreinek szolgálatába szegődik, azt kenyéradója, a jó Atya megóvjja, védi, vezet és felvértezi mindennemű gonosz törekvések ellen.

Transzbeszélő médiumok. ()**

Tudvalevő dolog, hogy a transzmédiumokon úgy érzésben, mint külső megjelenésben visszatükröződik a manifesztáló szellem minden érzése és indulata. A médium sir, zokog, vagy tombol, ha valamely bűnbánó, szenvedő, lelkipurdalásoktól gyötört szellem a bűnök bevallása alkalmával megváltásért vivődik. Minden hang, taglejtés és arckifejezés olyan megkapó közvetlenséggel jut kifejezésre, amilyenre semmiféle drámai művész nem volna képes. Azonban a t. olvasók némelyike előtt talán még nem ismeretes, hogy ha a médium ilyen megrendítő szellemi közlekedés hatása alatt közvetlenül felébred a transzból, a szellemét bántó érzések, hasonlóképpen mint a szomnambuláknál, éber állapotban is tovább hatnak és kínosan érintik. Ily utóhatásokat egy pohár magnetizált vízzel vagy néhány magnetikus vonással többnyire könnyen meg lehet szüntetni.

Ha azonban közvetlenül az ébredés előtt valamely tisztult jóakarató szellem használta eszközül a médiumot, ebben mint a transz alatt megvannak, úgy az ébredés után is megmaradnak a beléje sugárzott tiszta fluidok folytán keletkezett jóleső, kellemes érzések. S ha a szellem pláne magas szférából való volt, ahol már a tiszta szellemi szeretet honol, akkor méltán csodálhatjuk a médium magasztos tekintetét, a magasztosság üdvözítő érzéseinek átszellemült kifejezését. Látni kell ezt, mert szavakkal nem lehet leírni. Ez érzések, s kifejezésük a szemben s az arcvonásokon a médiumon az ébredés után is jó ideig láthatók; a médium keble dagad a szeretet visszamaradt fluidjaitól, miket szinte képtelen magába fogadni. Persze ilyen magas szellemnek a médiummal való összeköttetése ritka, mert nehéz a feltételeket úgy a médiumban

magában, mint a körben megtalálni, s ezek nélkül nem lehet összeköttetést várni magasabb szférák szellemeivel.

Ellenben az extatikus és mechanikus médiumok a transz alatt érintetlenek maradnak az érzelmektől s felébredésük után sem marad meg ezeknek nyoma, mert a kontroláló szellem nem hat a médium szellemére, hanem csak testi gépezetére. A médium szelleme ilyenkor kilép, vagy teljesen a központba húzódik, hogy helyét az idegen szellemnek engedje át. A mechanikus médium az ébredés után semmit sem tud arról, és nem mit sem érez abból, ami az extatikus állapot alatt benne és általa végbement. Sőt még arra sem emlékszik, hogy egyáltalában beszélt. Annak idején Lipót médiumnál tapasztaltam ezt. Vagy két óra hosszáig több szellem nyilatkozott általa, s dacára annak, hogy még két más médium is volt jelen, a szeánsz egész idejét Lipót töltötte ki. Az ébredés után így szólt hozzám: „Tudja-e doktor úr, hogy én miért nem beszéltem? Meghökkenve és kérdőleg néztem reá. Naiv mosollyal tette aztán hozzá: „Mert feltettem magamban, hogy ma semmi szín alatt sem beszélek.” Tréfásan mondtam erre: „Nagyon jól tetted, fiam, mert helyetted három szellem beszélt, s okosabb dolgokat hallottunk, mintha te szóltál volna.” Erre megrökönyödve tekintett rám, s nem akarta elhinni, amit mondtam, míg a többiek nevetve meg nem erősítették a tényt. Miután a médiumizmusról szóló egész ciklusban túlnyomórészt transzbeszélő médiumokat fogok felvonultatni, e helyen további fejtegetéseket nem tartok szükségesnek.

Író médiumok. ()**

Ami a gyümölcsfajok között az alma, a virágok között a rózsa: az a médiumítások közt - nézetem szerint - az írómédiumítás. A szellem részéről való könnyű közölhetőség, a médium részéről pedig a könnyű kezelhetőség, és idő s helyhez nem kötött könnyű gyakorolhatóság: fájának legkiválóbbjává teszi az írómédiumítást. Hogyha Isten kegyelme megajándékozna a médiumítás adományával, és választanom engedne, - én habozás nélkül mint legkívánatosabbat ezt kérném magamnak. Minthogy a médium tulajdonképpen a szellemnek hangszerül szolgál, ha a hangszerek sorából vesszük az összehasonlítást: az írómédium a hegedűhöz hasonlítható, a beszélőmédium pedig a zongorához. Kellemes és tökéletes hangszer ugyan az utóbbi is, hiszen a jó zenész minden

goin- dolatát, érzelmét ezen is kifejezésre juttathatja, mindazonáltal nehézkes és helyhez kötött voltánál fogva nem olyan könnyen transportálható, mint a hegedű és végül csakis különféle helyi viszonyok és körülmények kapcsán vehető igénybe. A hegedűt pedig hóna alá veszi tulajdonosa, úton, magányos sétán, ligetben, vagy akár a mezőn is elandalodhatik rajta kénye-kedve szerint. A kifejelett írómédiium láthatatlan fluidikus fonál által összeköttetésben van vezérszellemével - finomabb és sokkalta érzékenyebbül hangolt áram által, mint a Marconi-féle telegráfkészüléknél működő. A feladó állomásról röpitett gondolat vagy érzésvillámnál nagyobb sebességgel váltja ki a csilingelést az elfogadó állomáson és máris megindul a közlekedés.

A médiumi íráshoz nem kell semminemű előintézkedés, semmiféle teketória, előzetes praeparáció, még gyorsíró sem kell, aki a közleményt rögzítse. Hogyha a beszélőmédiumnál ilyenekkel nem rendelkeznek, a közleménynek javarésze elvész, a médiium pedig, midőn a transzállapotból felébred, csak sejtelmesen emlékszik arra, ami általa adatott.

A teljes vagy félmeehanikus beszélőmédiium pláne semmit sem tud a beszéltekről. Az írómédiium előtt pedig ott fekszik a közlemény, amelyet többnyire ő maga olvas leginkább megdöbbenve, alig hívén szemeinek, hogy csakugyan ő írta légyen mindazt, amiről neki halvány fogalma sem volt. Többször megesett az is, hogy az idegennyelvű terminus technikust, például gyógyszerék nevét a szellem nem bírta a beszélő médiium által kiejteni - ilyenkor az írással pótolta. Amiért bizonyos tekintetben tökéletesebbnek mondható az írómédiumitás a beszélő médiumitásnál.

Az írómédiium igaz, küljelenségeiben nem igen képes még a jóhiszemű szemléelőre sem meggyőző erővel hatni. Mindössze egy ébren lévő író egyént lát, akinek keze alól gépies sebességgel kikerülő teleírott ívek egymagukban még sehogy sem keltenek egy szellemlény közvetítésére vonatkozó gondolatot. Hátrább majd leírom, miképpen kerültem 1686 januárjában a báró Vay családhoz Golopra, ahol legelőször nyílt alkalmam Adelma révén médiumi írást látni. Ahány írómédiiumot még láttam - pedig nagy azoknak száma - az írás mimódon való alakulása egyiknél sem járt annyira közel a feltevéshez, hogy itt egy láthatatlan erőnek közbenjárása lehetséges,

mint nála. Különösnek, megmagyarázhatatlannak tekintetem ugyan magam is, de hogy egy túlvilági lény által létesülhessen ez a csodás írásmód - sehogysem bírtam elfogadni. **Pedig a szomnambul leányon tapasztalt bámulatos, a természettudomány tantétételeivel szintén össze nem egyeztethető élményeim nagyon is előkészítették bennem a csodálatos iránt, a tanszékről hirdetett bölcsességet megcáfoló tünemények befogadására alkalmas talajt.**

Akkortájt a lehetőség határvonala már jóval kitolta azt a keretet, melyet az egyetemi padokon belém oltott szürke materialisztikus elmélet vont körülöttem. Mégis szívósan vonakodtam a szellemhipotézist elfogadni, azonban a logika kényszerítő bizonyítékának nem bírtam ellenállni. Ezt pedig mihamarább megtaláltam, mihelyt a hüvelyből kihámoztam a magot. De a magra nem bukkanhat az ember hogyha nem keresi - és pedig megfigyelés, kutatás, mérlegelés és az ezekből vont logikai következtetés által. Mert a fizikális jelenségek révén érzékei útján nyert meggyőződés nem bír azzal a megingathatatlan alappal, mint az a meggyőződés, melyhez az ember a logika útján jut. Merem állítani, hogy jómagam aligha váltam volna rendíthetetlen spiritisztává egyedül fizikai jelenségek révén. Mindig fel-felmerült volna bennem a kétely: hiszen a Boscok, Philippik és Hermanok szemem láttára oly megfoghatatlan bűvészdolgokat produkáltak: elővarázsoltak egyes tárgyakat, másokat meg eltüntettek anélkül, hogy minden erőlködésére dacára nyitjára jöttem volna e szemfényvesztéseknek. Hátha ezeknél is ilyen még ki nem derített szemfényvesztéssel állok szemben? Hiszen bizonyosságai ennek a Bastian, Rothe Anna stb. leleplezési esetei. Egy nagy része azoknak, kik e médiumok által előidézett fizikai jelenségek révén rajongó spiritisztákká váltak - most a lehangosabban kiáltják a „crucifige!”-t¹¹. De ez nem baj, ez nem is jelent a spiritiszták táborában veszteséget, ahogy nyereségszámba sem ment időleges pártfogásuk. Még ennél is kevesebb baj pedig az a nagy port felvert hűhó, melyet az ilyes botrány kelt. Mert nemcsak

¹¹ *) Szerző az akkoriban lezajlott Rothe Anna-féle médiumleleplezési perre céloz.

port ver fel. hanem a stagnáló, tespedő ügyet is felkavarja, és a benne lappangó kötött erőket produktív munkára serkenti és terjeszti.

Ugyan vett-e tudomást a nagyközönség azon hangyaszorgalommal gyűjtött bizonyítékokról, amiket az olasz és francia tudós tanárokon kívül, az 1500 tudósból álló „Dialectical Society” vasszorgalommal összehordott és vaskos kötetekben világgá bocsátott? Dehogya. Rá sem hederített. Hanem a szenzáció, a botrány, az felkelti az emberek figyelmét és érdeklődését. Nos hát - Isten bölcsessége, amely minden eszközt felhasznál a sötétben, a hazugság posványában vergődő emberek felébresztésére és megmentésére, jóra fordítja a modern emberek perverz ízlését: nesze szenzáció, de okulj rajta!

Dessoir bölcsészettanár nagyjelentőségű nyilatkozata, hogy tudniillik „romba dőlne az ezer év óta gyűjtött materialisztikus tapasztalat, hogyha ezek a spiritisztikus problémák igazak volnának” - megjárna elvtársak közti szincerizálásnak, de ez az iskolából való kifecsegés legalább is elhamarkodott meggondolatlanságnak minősítendő. Tehát *hinc illaye lacrymae!* **Hogy egy ezer éves tévedés le ne lepleztessék - agyon kell bunkózni az igazságot!** Dessoir tudós tanár nem is sejti, milyen nagy szolgálatot tett e naiv vallomással a spiritizmus ügyének. **Ebből is kitűnik Isten nagy bölcsessége és szeretete, hogy a spiritizmus ostromlóinak kell a köveket szállítani a spiritizmus felépítésére.** Bileámhoz hasonlóan, Dessoir szájából is az átokból áldást formált a Gondviselés bölcsessége.

Kis időre ugyanis megengedi Isten, hogy a sötétség elhomályosítsa és eltakarja az igazságot, de azt meg nem engedi, hogy ezt végképpen elfojtsa vagy kiküszöbölje, mert Isten és az igazság egy. Fényözönével bevilágít mindent, s erre a ködfátyol szétfoszlik. E célra indította meg Isten a spiritizmus munkáját. Istennek e hírnöke rövid félszázad alatt behatolt a földkerekség minden rétegébe - ki merné, ki bírná útját eltorlaszolni ?!

III. SZELLEMI FÖLÉBREDÉSEM. (**)

Hogyan ismerkedtem meg a spiritizmussal

Golop, a Vay báró család lakhelye mintegy félórányira fekszik Abaujszántótól, és abban az időben Abauj vármegyének déli, egyúttal Zemplén vármegyének keleti határhelységét képezé, más

szóval: a helység egyik fele Abauj, másik fele Zemplén vármegyéhez tartozott. Könnyen belátható, hogy abban az időben, midőn az ősi vármegyék minden kis tenyérnyi határterületet kínos féltékenységgel őriztek s makacsul védelmeztek, gyakran keletkeztek komikus adminisztracionális és rendőri incidensek és szituációk.

Az urasági lak a kerttel és rétekkal együtt szintén e sajátos kétfeléosztottság alá tartozott. A tágas udvaron egymástól mintegy 20-25 lépésnyire két kastély áll egymással szemközt; a régebbi, emeletes Abauj, az új, elnyúlt magas földszintes lakóház Zemplén területén állt. Gyakran hangzottak el olyanféle élcek, hogy az ember Golopon, Abaujban ébred (a régebbi épületben szokták a vendégeket elszállásolni) és Zemplénben reggelizik. Midőn 1873 pünkösdjén feleségemmel együtt mint vendég tartózkodtam ott, akkor már az egész Golop helység Zemplénbe volt bekebelezve.

Nagyon sokszor akadt dolgom a Golopon túl fekvő helységekben s így gyakran vitt el utam az ettől oldalt eső bárói lak és kertek mellett.

A szeretet és nagybecsülés, mellyel a család iránt a messze vidék apraja-nagyja viseltetett, a majdnem legendaszerű elbeszélések, melyek a bárónő személyiségét dicsőítették, szellemi tulajdonait, humánus cselekedeteit, melyeket fáradhatatlan energiával gyakorolt mindenfelé és az a sok szép, mit azon családoknál hallottam, kikenél mint orvos fungáltam, s kik a bárónővel barátságos viszonyban állottak, oly mély benyomást tett reám, hogy vágyakozva pillantottam a területekre, melyek e majdnem mondászerű jótékony tündér otthonát képezték. Vágytam az ígéret földére, melyet önmagam zártam el magam elől. Mert ugyanazon az úton, melyen én a bárónét tanultam ismerni, ő is tudomást vett az én csekélységemről, s ismerősei előtt nyilatkozott, miképp van az, hogy oly gyakran van teendőm a helységben, s eddig még nem kerestem alkalmat arra, hogy magamat neki bemutassam. Megint csak e közvetítés útján hoztam tudomására, hogy nincs hőbb vágyam, mint az ő napkörének közelébe léphetni, de hogy Dr. R.-re - akkori háziorvosára való tekintettel, aki talán rossz néven vehetné, hogy esetleg az ő kárára érdekkörébe tolakodom, - habár nehéz szívvel, e vágyamat korlátozni vagyok kénytelen.

És amikor Dr. R. engem a jószágigazgatóhoz tanácskozáásra hívott, s ez azt mondta, hogy a báróné is óhajt velem beszélni, azt

válaszoltam, hogy amíg Dr. R. és én Szántón lakunk, addig csak Dr. R. jelenlétében tanácskozhatik velem. És így történhetett, hogy 12 évig oly közel voltam az ígéret földjéhez, mely után annyira vágyódtam, és Miskolcra kellett átköltöznom, hogy hosszú kerülő úton és Adelma szellemi vezetőinek közvetítése mellett jussak oda.

Mintegy 14 napja lehettem Miskolcon, amikor táviratilag Golopra hívtak. Ez az első találkozás felejthetetlen lesz előttem, habár halvány fogalmam sem volt arról, hogy ez döntő lesz egész jövőmre nézve. Adelmáról betegeimtől tudtam, hogy „szellemekkel” foglalkozik. A spiritizmus szó akkor még teljesen ismeretlen volt. Azt is hallottam, hogy férjével Tiszalökön lakik, megnyerő külsejű és rendkívül barátságos, szeretetreméltó modorú. Nem is sejtettem, hogy Golopon fogom találni. Egyszerre két hölgygel álltam szemközt. E két szokatlan külsejű és mégis egymástól elütő hölgy láttára össze kellett magamat szednem, nehogy megdöbbenésem által nevetséges szerepet játsszam. De nem egyhamar lehet ilyen, egyébként kellemes ellentétet képzelni. És bárhogy képzeltem is el magamnak e két hölgyet, nagyon távol maradtam a valóságtól.

A báróné galambösz hajú; telt piros ajka és piros arca ellentétben állott egymással; a disztिंगvált hölgy finom mozdulatai, a szellemtől szikrázó, élénk szemek, melyek az embernek mintegy belsejébe hatottak: XV. Lajos fénykorában élő udvarhölgyek egyikének arcképére emlékeztettek. Adelma azonban a verőfényes téli nap e megtestesülése mellett az illatozó tavaszt képviselte. Sűrű és vállára lehulló arany fürtök vették körül a finom metszésű arcélt. Az üde arcból bársonyszerű barna szempár majdnem gyermekes ártatlansággal tekintett az emberre, mintha rafaéli időkből származó olasz művész által festett oltárkép lépett volna ki keretéből.

Kegyetlen hideg januári nap volt, midőn a kocsi a szerencsi állomásról Golopra vitt, üvegtáblái belepve jégvirággal. Nem mehettem azonnal a beteghez, csak miután a szobában egy csésze tea mellett felmelegedtem. Azalatt a báróné minden a betegre vonatkozó tudnivalóról értesített. Ez egy Neubrunn nevű éltes baronesse volt, cousineja a bárónak, ki fiatal korától a család körében tartózkodott és szelídsége és jószívűsége folytán mindegyiküknek kedveltje. Gyenge szervezetű volt, majdnem egész életében folyton betegeskedett. Utolsó időben csak ritkán tudta elhagyni az ágyat.

Mindhárman bementünk a betegszobába. Mintegy ötvenes évek közepén levő végtelen kiaszott, vérszegény, amolyan filigránszerű szervezetű egyéniséget találtam benne, kinek lényeges szervi szívelváltozása mellett tetemes gerincelgörbülése a szív- és haszsigereket a normális helyzetből eltolta. A szíve a mellkas közepén a jobb oldal felé irányult. A szervek illetően dislocatioja mindenfelé vérkeringési és légzési kóros tüneteket eredményezett.

Midőn visszatértünk a mellékszobába és az úrnők előtt kitártam a betegség felől táplált nézetemet, a kedvezőtlen jósolatot és a legbántóbb jelenségek ellen enyhítésre célzó javaslataimat, feltűnt, hogy a két hölgy előadásom folyamán gyakran megdöbbenést kifejező pillantásokat váltott egymás közt, amit én arra magyaráztam, hogy az én felfogásom az eddigi orvosi szakvéleményektől annyira eltérő, hogy esetleg azon döbbennek meg. Midőn bevégeztem előadásomat, a báróné az asztalra tett egy teleirt ívet, és bevezetésül azt mondta, hogy az ő Adelmája „médium”: írómédium - oly szó, melyet cikkor először hallottam életemben. Bővebb magyarázatot kértem, s ezt meg is kaptam. „Miután az orvosok igyekezete eredménytelen maradt, - folytatá a báróné, - szellemeinkhez fordultunk, tőlük kérve segédelmet. De egyszersmind kételyek, aggályok támadtak bennünk, vajon nem terheljük-e lelkiismeretünket, midőn ily kényes dologban, amilyen egy ember élete, avatatlanul és tájékoztatlanul a szellemgyógyításhoz folyamodunk, amelyet még nem próbáltunk ki eléggé. A szellemek látván ebbeli lelki küzdelmeinket, hogy bizalmat és bátorságot csepegtessenek belénk, azt írták, hogy önt hívjuk, mint aki a betegségekre vonatkozó minden mozzanatra nézve összhangzóan fog nyilatkozni az őtőlük nyert szavakkal. Íme, felolvasom mindazt, amit a szellemek az ön megérkezése előtt írtak, és épp az abban majdnem szószerint összevágó egyértelműség fölött nem bírtuk eltitkolni csodálatunkat.”

Magam is megdöbentem ezen még a szavakban is nyilvánuló összhangzáson, azonban a szomnambulám oldalán tapasztalt rejtelmes jelenségekre gondolva, ez esetben is a szomnambulizmus valamelyik fajtájával, esetleg egy magasabb fokozatával véltem szemben állni. De hogy ez esetben valamelyes szellemek direkt közbenjárása állana fenn, e felfogást akkoriban feltétlenül elutasítottam, és az említett tapasztalataim hiányában aligha bírtam

volna a jó nevelés és illem diktálta önfékezésemet megőrizni, hogy hangos nevetésbe ne törjek ki. Azonban egyelőre a nyugodt megfigyelő szerepére vállalkoztam, s ebbeli gondolataimat eltitkoltam.

Azért is megkértem a bárónét, legyen szabad szemtanúnak lennem az ilyen „magnetikus írásnál”. Magnetikus írásnak nevezték még az akkori időben mindketten a médiumi írást. Csak nagy sokára világosodott meg előttem a megismerés a a szellemek kétoldali célzatai felől, hogy tudniillik midőn egyrészt a két nőben a gyógyító szellem tudásában való bizalmukat akarták szilárdítani, másrészt: bennem a hitel akarták felkelteni. Hiszen a szellemi vezérlet látta, ami szemeink előtt el volt rejtve, hogy mindhárman hivatva vagyunk ugyanazon a téren és irányban közösen működni, amely téren még Adelma is csak kezdő volt, lévén az ő írómédiumitása ugyancsak újkeletű.

Adelma minden vonakodás nélkül készségesen ráállt, hogy bemutatja előttem írómédiumitását. A báróné egy konc papírt és egy csomó kihegyezett plajbászt tett az asztalra és Adelma íráshoz fogott. Folyton növekvő ámulattal néztem ezt a csodás műveletet. Teljes ébrenlétben csak úgy röpült a keze a papíron, hogy a szem alig bírta kezevonását követni és a báróné alig győzte a teleirt íveket elszedni és új lapokkal felcserélni. Adelma alig nézett a papírra, sőt reám szegezte néha szemeit, le akarván olvasni arcvonásaimról az írásnak reám gyakorolt hatását. A bárónéhoz intézett némely kérdésemre Adelma érzéseit illetőleg ő adta meg a választ, beleelegyedvén a köztünk folytatott beszélgetésbe anélkül, hogy a keze emiatt megállt, avagy az írás megzavartatott volna.

Az írás németnyelvű, de nagy kerek magyarbetűs volt, az egyes szavak egymásba folytak és az írás befejezése után Adelma az egyes szavakat könnyebb olvasás céljából hosszabb vonások által elkülönítette. Aggályaimat, miszerint ez az írás őt nagyon elfáraszthatja, azzal oszlatta el, hogy ő teljesen mechanikusan ír, érzi a keze mozgását anélkül, hogy sejtelve volna arról, amit a keze papírra vet. Az érzés által a tisztultabb szellemet a kevésbé tisztult szellemtől meg tudja különböztetni, sőt felismeri az oly szellemet is, aki már máskor írt általa, és azt is, aki most először nyilatkozik. Sem az írás alatt, sem pedig ennek bevégezte után nem érzi a fáradtságnak legkisebb nyomát sem, sőt derültebb a kedélye és nevetve tette

hozzá: fokozottabb az étvágya. Mióta ezzel az írással foglalkozik, némely alkalmatlankodó kóros tünetek, melyekben azelőtt leledzett, teljesen elmúltak. Végre megállt a keze, de az írón hegyét még folyton a papíron tartotta, mintha meg valami kijelentést várna; kisvártatva, míg a keze az írón végén egy kevéssé remegett, nagy sebességgel odavetett egy nevet - Hahnemann, a homöopatia alapítójának nevét; ő írja rendesen a gyógyrendeleteket, - mondta a báróné.

Bár mindez némileg imponált, a „szellem” eszméjével mindazonáltal nem bírtam még megbarátkozni, s a szomnambulizmus tünetei folyton ott motoszkáltak a fejemben. Így van az, hogyha az ember lelke telítve van egy eszmével, egy fogalommal, vagy tévhittel. Adelma felolvasta az írottat. Tudományos orvosi okfejtés volt a diagnózis és rendelem megállapítása felett. A rendelet a még hátralevő januári napokban betartandó, és ennek betartása által a beteg elég túrhetően fogja magát érezni, anélkül, hogy görcsös rohamok vagy bántó légzési nehézségek gyötörnék. „Azonban a február hó folyamán megjelenendő váltakozó, néha aggodalmas színezetű jelenségek gyors leszerelése céljából, amelyeket egy földi orvos előrelátni képtelen”, szükséges, hogy „mi szellemek” megóvjunk benneteket a rettegéstől, hogyha ezek az orvos távollétében be fognak állani. Azért akarunk az egész február hónap minden egyes napjára terjedő rendeletet adni.”

A szellemnek e nehézkaliberű lövegei alkalmasak voltak arra, hogy rést üssenek kételyeimen, de a két úrnő ingadozó bizalmán is, minthogy ez az előrelátásra valló közlemény, amely a legutolsó betűig beteljesült, engem kapitulációra kényszerített.

Adelma újólaj érezte az írásra készítő mozgást a kezében és ismétlődött az, mit az előbbi írás alkalmával láttam és lám, midőn a teleirt ívek felolvasásra kerültek, kisült, hogy az egyes februári napok nem sor szerint, hanem össze-vissza kavarva vannak leírva. S midőn az egyes napok egy külön ívre egymás alá sorba írtak, és minden egyes nap mellé a megrendelt gyógyszer is, egyetlen egy nap sem hiányzott belőle. De az én csodálkozásom mindezzel még nem érte el a határt, mert még bámulatraméltóbb dolog következett. Midőn az egyes gyógyszer-rendeleteket végigolvastam, feltűnt hogy a beteg egész voltát tekintetbe véve, orvosi szempontból nem volt feltételezhető olyan eshetőség, mely ellen az egyik vagy másik

megrendelt gyógyszer kombinációba, illetve javaslatba jöhetett volna.

Például volt egy vagy két nap, melyen aconit volt előírva; már pedig minden laikus homöopata, amilyen nálunk a vidéken tudvalevőleg sok van, tudja, hogy aconit lázas tünetek esetére alkalmazandó, midőn a szívnek a rendesnél nagyobb működése leszállítandó, illetve mérséklendő, mire rendszeren a bőr általános párolgása és evvel a láz csökkenése áll be. Azonban e betegnek szervi szívbaja, melynél fogva ütérverése gyenge, lassú és kihagyó volt, mindenképpen kizárta aconit adagolását, s alig merete volna körültekintő homöopata orvos ezt a szert ajánlani.

De egy másik, az előbbinél talán még kirívóbb rendelés még inkább megdöbbenett. Valamelyik napra veratrum album volt megrendelve, ami szuverén szer a kolerina ellen, amelyet hány-székelés, ikragörcs, hideg verejték s más efféle súlyos jelenségek jellemeznek. A beteg szigorú életmódja, az évszak, továbbá e járvány teljes hiánya e betegség fellépésének eshetőségét majdnem kizárták vagy legalább is valószínűtlenné tették.

Továbbá nem bírtam magamnak megmagyarázni azt, hogy egynémely nap után a gyógyszer helyett egy vízirányos hosszú vonás volt húzva. Adelma sem tudta ennek meglejtését, de késznek nyilatkozott afelől kérdést intézni a szellemekhez, krre azt írták, hogy „mindezen napokon a beteg annyira jól fogja magát érezni, hogy semminemű gyógyszerre nem lesz szüksége, sőt a beteg az ágy elhagyását fogja kívánni, amit meg is lehet engedni.”

És midőn végre láttam, hogy a veratrum-ra követő nap számára szintén ilyen vonás volt húzva, t. i. amelyen a beteg orvosságra nem fog szorulni, ámulatom a tetőpontra hágott. Hiszen olyan bántalom után, mely a veratrum alkalmazására késztet, habár valóságos kolerin esete nem is forog fenn, a lefolyt jelenségek magában is egy teljes erőben levő embert másnapra is erőtlenné, elernyedtté tesznek. S ez a kimerült, vézna teremtés kíváncskoznék ki az ágyból?! Nos, hát erre a két napra felette kíváncsi voltam és megkértem, hogy ezen a napon a kocsit küldjék el a szerencsi állomásra, mert magam akarok meggyőződni a beteg hogylétéről, hogy vajon csakugyan bekövetkeztek-e a veratrumnak megfelelő jelenségek, és ha igen, miként túrta ez a gyenge nő azokat, és hogy érzi magát az utána való napon?

Január havában mintegy 14-15 nap csakugyan tűrhetően folyt: le.

A februári napok kivétel nélkül az előre megrendelt szerek szerint multak el.

Az aconit-napon teljesen váratlanul, minden kitudható ok nélkül, nagymérvű forró, lázas állapot jelentkezett.

A vonallal jelzett napokon a beteg csakugyan kiválóan jól érezte magát és elhagyta az ágyat.

A február hónap utolsó negyedére esedékes veratrum-napon a kolerin minden jellemző szimptomái jelentkeztek és én, alig várva a következő napot, kimentem Golopra. Ritka, enyhe, verőfényes februári nap volt az, midőn mintegy 11 óra körül odaérve, a beteget meleg ruhába öltözve, a délnek fekvő teraszon a szabad levegőn találtam.

Ez események kitörülhetetlenül vésődtek lelkembe, mivel döntő jelentőségűek valának egész életem rendeltetésére, minthogy ez a fázis nyitotta ki azt a kaput előttem, melyen át hivatásomhoz jutottam.

A Gondviselés céltudatos vezetése. ()**

A Gondviselés intéző keze által megnyílt kapu reám nézve mintegy hallgatag invitálásnak volt tekinthető a megismerés kivilágított útjára, amire különben meg is volt bennem a jószándék, a jó szándék pedig előfeltétele az ember jó cselekedeteinek, mely latba esik érdemei megítélésénél. Hiszen szabódásom a „szellem” -hipotézis elfogadásával szemben nem is a csökönyös tagadásból keletkezett, amint ezt a tudósoknál többnyire tapasztaljuk. Akik, hogyha valahára elhatározzák magukat, hogy a spiritisztikai jelenségek megfigyelésének terére lépnek - jobban mondva, az elől többé ki nem térhetnek - nem a színgagszág kiderítése, illetőleg megállapítása szándékától vezettetik magukat, amire őket tulajdonképpen hivatásuk, a tudomány iránti szeretet s a tudomány fejlesztése kötelezi, hanem elfogultan, előre megállapított fogalmakkal telve fognak a tünetek megfigyeléséhez valótlanságuk kimutatásának biztos reményében.

Adelmának ártatlan, tisztalelkű valláserkölcsi egyénisége parancsolólag követelte a szavában való hitet. Érti a keze mozgását, amely kívülről hat reá; nincsen sejtelve arról, amit a keze papírra

vet, érzése által meg bírja különböztetni a szellem egyéni voltát - jó-e avagy kevésbé jó; felismer egy már általa nyilatkozott szellemet avagy olyat, aki először ír általa. Írás közben diskurál, és nem ügyel az írásra, holott ezáltal oly dolgok közöltetnek, amelyek tudása körét messze túlhaladják. Mindezt összegezve arra a meggyőződésre jutottam, hogy e közlemények nem eredhetnek az író egyéniségéből, hanem egy kívülről levő erőnek folyományai. S minthogy ennek az erőnek nemcsak intelligens volta bizonyult be, hanem az is, hogy az emberi intelligenciát messze túlhaladja, sőt hogy ez az intelligens erő önmagát „szellemnek”, szellemi egyéniségnek mondja, nem zárkózhattam el tovább ama felfogás elől, hogy a szellemi lények lehetősége csakugyan nincsen kizárva.

A szomnambulizmus valamelyik esetleges fajtát nem tételheztem fel. minthogy szomnambulám mint ténykedő, mindig csak önmagáról beszélt, nem pedig mint a szellemek, akik magukat azoknak mondják és megkülönböztetésül „ti emberek”-nek neveznek minket. Megvallom, hogy ez utóbbi különösen imponált, és sokban hozzájárult, hogy őket ilyeneknek elismerjem. Főként azért, mivel elfogadható ellenargumentum nem állt rendelkezésemre. A teljes meggyőződés mindazonáltal még nem vert gyökeret bennem, az csak későbbben s nem is egyszerre következett be.

A következő nyáron alkalmam nyílt a szellemek létéről, az emberekre való hatásukról és nagy tudásukról új meg új bizonyítékokat szerezni. Ugyanis a Vay-család Henrik nevű fia, ki Ödön öccsével Tiszalökön székelt, egy rosszindulatú betegségbe esett, melyet eleinte a Nyíregyházán lakó derék homöopata orvos előbb önállóan, később pedig Adelma szellemi vezérlőinek rendelései segítségével gyógyított. Médiumi úton adott utasítások folytán a meleg idő beálltával el kellett távolítani a beteget a tiszamenti rossz kigőzölgéssel telt levegőből, s csakugyan a szellemek rendeletéből átszállították a nyíregyházai szikesfürdő tiszta levegőjébe nem fürdés, hanem csak a jobb levegő élvezése céljából.

Odaszólítottam ugyancsak Adelma szellemei javaslatából, ahol a beteg állapotát - ki hős katonához méltó türelemmel és hívő keresztényhez illő megadással viselte kínos fájdalmait - feltétlenül reménytelennek találtam. Csak később tudtam még, hogy a szellemek valószínűleg Adelma hitének szilárdítása, valamint szülői,

hitvese és a család fájdalmának enyhítése céljából - már akkor, mikor a betegségnek még semmi nyoma sem mutatkozott rajta, bekövetkezendő halálát megjósolták, mintegy megnyugtatásul hátramaradó gyászoló családjának azzal, hogy ennek a kedves, aranyzívű, a férfikor derekán levő, erőteljes családtagnak a földről távoznia kell, mivel Isten felfoghatatlan bölcsessége jónak találja őt Magához szólítani. (Mellesleg megjegyzem, hogy elhunytá után nemsokára Adelmánál jelentkezett mint szellemi léte felől tájékozott, feladatát felismerő szellem, sőt az Adelmát környező alantásfokú szellemek eltávolításánál már segédkezet is nyújtott.)

Abban állapotunk meg, hogy én hetenként kétszer, előre jelzett napokon, Miskolcra átrándulok a beteghez olyképpen hogy a báróné a közbeeső szerencsi állomásnál arra a vonatra száll fel, melyen én megyek, s velem egyetemben látogatja meg fiát, aki különben ama nyíregyházi orvos folytonos megfigyelése alatt állott, s önfeláldozó hitvese részéről a leggyöngédebb ápolásban és gondozásban részesült. Adelma és férje - úgy rémlik előttem - állandóan a beteg körül voltak, legalább ott találtam mindkettőt, valahányszor Nyíregyházán megfordultam.

A betegség lefolyásának ellenőrzése céljából minden látogatásom alkalmával írásbeli orvosi dolgot is hoztam magammal, részletesen beszámolván a múlt látogatásom alkalmával lelt tünetekről, összehasonlítva ezeket a jelen lelettel, miáltal kiderült a kórfolyamat esetleges rosszabbodása vagy javulása. De egyszersmind ellenőrzésül is szolgált a szellemek által adott utasításoknak, rendeleteknek és véleményadásoknak, vajon megegyezőek-e az orvosi tudomány tényleges szabályaival, minthogy a szellemek gyógyító módjának megbízhatóságát illetőleg egyikünkben sem volt még meg a feltétlen hit és bizalom.

Nevezetes, hogy míg a Golopon történetek részleteire oly élenken emlékszem, mintha csak tegnap játszódtak volna le, addig a szellemek részéről történt rendelések részleteire sehogy sem emlékszem. Nagyjában azonban tudom, hogy a szellemek közlései bámulatosan alaposak és világosak voltak, és megdöbbenően összeváltak az orvostudomány alapelveivel és szabályaival. Ezáltal a szellemek tudásában és megbízhatóságában valamennyiünknek, még nyíregyházi kollégámnak bizalma is mélyreható öregbülést nyert.

Adelma vezérlő szellemei nyilván arra törekedtek, hogy a hozzájuk való bizalmat a médiumba csepegtessék, és szilárdítsák, kinek még sejtelve sem volt arról, hogy istenadta kegyadományát hivatva lesz számtalan embertársa megváltására fordítani oly természetű bajokban segítvén, melyekkel szemben a materiális orvosi tudomány, tagadásban lévén mindennemű túlvilági vonatkozással, tudvalevőleg tehetetlen. Az alantas szellemek fluidáris befolyása által létrejött zavarok ugyanis csak tisztultabb szellemek beavatkozása, felvilágosítása és segélynyújtása által gyógyíthatók.^{12*} Ezt a nélkülözhetetlen bizalmat szilárdították meg akkoriban a szellemi vezérlők médiumukban: Adelmában.

Akkor láttam legelőször az Adelma gyógymédiumítása által végbemenő mechanikus delejezést, mely a kínlódó szegény betegnek mindannyiszor enyhülést és álmot hozott. Ámulva álltam, midőn Adelma áhítatot és esdeklést kifejező, felfelé irányított szemekkel, kezeit gépiesen mozgatva néha mintegy elborította delejes árammal a beteget, néha megállapodott a legfájóbb testrészen, vagy pedig a beteg köré gyűlt rossz fluidumokat távolította el. Utóbbi esetben szinte érzi – mondta - a fluidumok sűrű voltát, mintha lisztet kavarna. Érdekes, hogy a mi felejthetetlen Antal médiumunk, midőn egy évtizeddel később szintén gyakran nagyon alantas szellemeket vagy fluidumokat távolított el delejezés által, ugyancsak ehhez hasonló érzést tapasztalt, holott énrám, ki sokkal gyakrabban voltam ebben a helyzetben, a rossz fluidumok teljesen hatástalanok maradtak. Ennek oka úgy látszik abban rejlik, hogy nincsen szenzitív természetem, ami egyébként nem is volna összeegyeztethető sem orvosi hivatással, sem pedig azzal a feladattal, hogy médiumokat képezek ki,

Íme, ha jelenlegi ismereteim talapzatáról áttekintem mind-ezen előttem lefolyt eseményeket, lehetetlen fel nem ismernem

¹² *) A „Studien über die Geisterwelt” című 407 oldalas könyvében Adelma 23 esetben, 215 oldalon át illusztrálja a részint fluidáris befolyás, részint megszálltság által létrejött kínos, szánalmas kórállapotokat, sok hasonló esetből szemelve ki ezeket. Kitérvén az emberek homályos szeme előtt, milyen ellenségek környezik, miképpen lehet ezeket felismerni, s mily úton-módon lehet tőlük megszabadulni.

azokban a sorsomat vezető kéznek pedagógiai célzatát. Szomnambulám iskolájában ugyanis a lélek mint önálló lényeg és ennek a testtől való függetlensége és halhatatlansága tárgyaltatott, - de egyéb semmi. Az Adelma médiumitása révén keletkezett jelenségek szintén tantárgyaknak tekinthetők, melyekből megtanulhattam, hogy az elhaltak szellemei képesek a földi szférába behatolni, és a testben levő szellemekkel közlekedni, de ennél többet itt sem tanultam. Arról, hogy tudásom ilyen tetemes meggazdagodásából háramlik-e reám nézve valami új kötelezettség, említés nem tétetett, ami azt jelentette, hogy a megnövekedett tudásomból vonandó konzekvenciák a saját magam intelligenciájára bízattak, hogy hámozzam ki belőle a magam hasznára a benne rejlő magot.

Hiszen feltűnő és szokatlan jelenség, hogy sem szomnambulám, sem pedig a szellemek Adelma médiumitása által még csak melleleg sem érintették az Istenhez való emelkedés szükségességét; figyelmeztetést vagy intést az erkölcsi nemesedésre és javulásra nézve, amint ezt később szomnambulák és szellemek részéről kivétel nélkül tapasztaltam, szintén nem kaptam, mintha ezt számításból szándékosan kikerülték volna. Csakis mint „orvos” kaptam felvilágosításokat és tágabb látókört az orvosi téren, de a közlemények etikáját magamnak kellett megalkotnom. Mindezek szomnambulám oktatásának helyességét bizonyítják, t. i. hogy a törvény nem engedi meg, hogy a szellemi tudás készen tállatassák fel az embernek, hanem fáradságos munkával és igyekezettel kell ezt magának megszereznie. Én azonban ez oktatás megszívlelését és követését teljesen figyelmen kívül hagytam . . .

Nem emlékszem az akkori dolgok felőli gondolkozásomra és eszmemenetem mikéntjére, azonban ha emlékemben felidézem akkori életmódomat és hajlamaimat, s hogy mi volt előttem értékes és tartalmas, miknek a kielégítésére vágyakoztam: be kell ismernem, hogy mindazok az élményeim, melyeknek úgy a szomnambula oldalán, mint Adelma médiumitása révén részese voltam, szellemi horizontomat tágították ugyan és tudásomat s tapasztalataimat is bővítették, azonban a világiasság élvezetében elmerült etikai személyiségemet teljesen érintetlenül hagyták. Nem is gondoltam arra, hogy téves világnézetem felől korrigálást nyert tudásom bizonyos konzekvenciákat is ró reám, habár nem is oly nagymérvűeket, mintha a spiritizmus egész etikáját felkaroltam

volna, hiszen erre mint ember, még most sem vagyok képes. Távoll voltam attól, hogy bármilyen konzekvenciát levonjak, sőt még a kisujjamat sem mozdítottam meg, hogy a gondatlan petyhüdségből kiragadjam magamat, hogy csak egy pillantást vessek Arra, aki oly megfoghatatlan és láthatatlan nagyot és magasztosai teremtett az emberben és az ember körül, s aki tompultságomból felrázott annak felismerésére, ami legalább is ara kötelez, hogy kis hálaadó imával viszonzozzam e nagy kegyességet. Nem, úgy emlékszem, hogy még csak nem is imádkoztam.

A spiritizmus jelenségei pedig nem képeznek öncélt csakis eszközöket, melyek segítségével az ember a célhoz juthat. Ezt pedig sokan, kik magukat spiritisztáknak vallják, figyelmen, kívül hagyják, megalégedvén a szellem halhatatlanságának és a szellemekkel való közlekedés lehetőségének tudásával. **Ez pedig még korántsem ama nagy végcél, amiért a jó Atya az ő tisztult szellemeinek seregét mozgósította, hogy tanítsák és óvják az embereket az érzékiségben és mindennemű tévelygésekben való további elmerüléstől;** nem azért nyitotta meg az alantas, szenvedő szellemek tágas szféráit, hogy azoknak lakói beszéljenek az embereknek szenvedéseikről, bűnhódéseikről - elkövetett vétkeiknek mindmegannyi folyományairól.

Nem! A bölcs Gondviselés intenciója nem az, hogy az emberek a szellemvilág létezése felőli tudomásvétel mellett megállapodjanak, **hanem hogy mélyebbre hatoljanak bele, okuljanak a szegény szenvedő szellemek állapotán, visszariadva testvéreiknek az elhibázott földi életből származó bűnhódéseiből, felébresztvén a saját javulásukra való óhajt és elhatározást.** Erre aztán a jó szellemtestvérek készséggel munkába állnak tanácsadással és helyreigazítással, s a kellő útra terelik az embereket, utalva egyszermind azokra az eszközökre, melyek segítségével tovább haladhatnak.

Eképpen egészítik ki az alantasabb és fejlettebb szellemek egymást; amazok elriasztó példaadással és figyelmeztetéssel, hogy milyenek ne legyenek az emberek; emezek pedig oktatás által oly irányban, miként járjanak el, hogy olyanokká ne váljanak. A puszt szó, oktatás vagy intelem tapasztalati illusztrálás nélkül nem fogna az embereken. **Mert a jó példa nem vonzza az embert oly mérvben, mint amilyenben a rossznak példája elriasztja,** mivel az emberben

kevés a jóra való hajlam, tehát nagy erő kifejtésébe kerül, hogy azt megragadhasssa; a rossztól pedig fél - önzésből; ebből meg nagyon is sok lévén benne, ennek a révén könnyebben érti és követi a jót, már csak maga iránt való szeretetből is.

Akit pedig Isten kegyelme arra méltatott, hogy a világosságnak egy sugarát megpillanthassa, és ennek dacára mégis ragaszkodik a sötétséghez hibái és gyöngéi mellett maradván; az olyat megragadja Isten kérlelhetetlen törvényének hatalma. És amire önszántából képtelen volt, arra kényszeríti saját gyarlóságainak súlya, mely oly válságos helyzetet teremt, amiben képzelt nagysága törpe torzképpé zsugorodik össze. És fejtelenségében és zavarában önnönmagában semmi támaszt, semmi tanácsot nem lelven, gyámoltalanságának szégyenítő érzésében leborul az Atya előtt, s könnyhullató remegéssel könyörög az ő véghetetlen hosszútűréséért és irgalmáért. A jó Atya mosolygó arca pedig rátekint hozzá bűnbánólag forduló gyermekére, s végtelen szeretetének irgalommá vált kegyességével felkarolja. Ő az a jó pásztor, aki az eltévelyedett juhok visszafogadja hűségese nyájába.

Boldog az az ember, ki ilyen válságos helyzetben véd-szellemének intő sugalmazására hallgat, és megszívleli intelmeit! Hasonlóképpen jártam én is, és áldom jó véd-szellememet, aki hatalmas befolyásolásával még kellő időben elhárította az általam előidézett krízisnek reám való szakadását, sőt ezt még jóra is fordította.

Legyen hála érte Urunknak és Megváltónknak!

Önvallomások. Pálfordulásom. ()**

Miskolci helyzetem és állásom semmi kívánni valót sem hagyott hátra. Azonban kis idő múltán kellemetlen fordulat állott be - különösen feleségemet illetőleg. Ugyanis a szántói kisméretű, szinte patriarchálisait igénytelen viszonyok nem szolgáltak termékeny talajul a bennem lappangó könnyűvérű hajlamoknak és ambícióknak, a miskolci, különösen akkortájt dívó pezsdülő társadalmi élet pedig, melyben képességeim érvényesülést, hajlamaim bőséges kielégítést találtak, ezeket életre keltették, És minthogy hajlamaim nem egészséges, hanem fogyatékos természetűek valának, ez életre keltés elburjánozássá fajult el.

A gyengelelkületű ember fejét elkábítja a tömjénezés; a gyenge akaratúét már egy fuvallat is megingatja mint a nádat, a szél pedig pláne megtépázza. Mindezt önmagamon tapasztaltam.

Hiúságom és büszkeségem becézgetésének káprázata megbódított, és idegen tűzhelyekhez vonzott, ahol gyöngeségeim bő tápot nyertek, és mindinkább elvontak nyugalmas, kedélyes ott-honomtól. Feleségem kristálytisza szíve és engedelmes gyöngéségének színaranya - szemben a szalonok könnyed rutinjával, a csillámló, de alapjában aranyfüstös elméskedéssel, mely engem hatalmába kerített: meg-meghaloványult, köznapiassá s előttem unottá lett... Természetes, hogy feleségemet lényem illetén megváltozása kínosan érintette, és elszomorította, s habár hallgatagon elviselte, azért arcáról leritt a bánkódásnak minden nyoma.

Néha ugyan fel-felhangzott bennem az önvád intő szózata, de az ember kétlelkűségénél fogva egyúttal a démon is felemelte fejét, sőt még vádat is kovácsolt ő ellene. Az ember hitvány fonáksága önmagára hazudja az áligazság látszatát, és míg saját bűneit palástolni igyekszik, a megsértett áldozat erényeit elferdíti s önszemében mindenáron igazoltnak akar látszani. Holmi lármás, sértő, szemrehányó jelenetek közöttünk ugyan nem fordultak elő, mivel magam részéről fáztam tőlük, és kerültem az olyanokat, feleségem pedig fellobbanó természetemtől tartott. Talán hamarabb megértettük volna egymást kitomboló kifakadások által - de nem; hidegen, elzárkózva haladtunk egymás mellett, s eltakarva maradt egymás előtt belső életünk.

Ugy rémlik, mintha én szívesebben vettem volna feleségem panaszának megnyilatkozását, azonban azt tudom, hogy kisírt szemei, bús, bánatos orcája gyakran hol mélyen meghatott, hol megint bosszantott, nem annyira bűnöm szemrehányó vádjeleként, hanem inkább azért, mivel ellenvádra gerjesztett: „miért is nem fogad ő engem oly szíves enyelgő arccal, mint egyebütt szoktak fogadni? Akkor talán fellágyulna bennem a merev hidegség.”

Csupa gögnek magyarázgattam úgy magamban csökönyös hallgatását és irántam való szeretete csekély mértékének tudtam be, amiért nem képes meghajtani, megtörni gögjét. Pedig koránt sem állt így a dolog. Későbbben vallotta csak be, hogy ő folyton imádkozott az Istenhez, hogy térítsen vissza az eltévelyedés útjáról, és mindig

remélt, bízott szívem jobbik részének végső diadalában; nem hitte, hogy képes lehessen őt feláldozni. Mert az ár nőttön nőtt, mely engem vallásom elhagyása és a válás felé sodort. Ha még legalább a benső meggyőződés ösztönzött volna ily mélyreható elhatározásra - nem, csupán csak a világiasság és nagyravágyás ledér hiúsága.

Hogy meddig tartott ez az áldatlan, kínos állapot, arra nem emlékszem; de végtelenül szenvedtem, szenvedtünk mindketten annak súlya alatt, s nem csupán lelkileg, de testileg is, ami mindkettőnkön nagyon meglátszott. Gyakran felderült bennem helyzetem fonák jellegének megismerése, de elvettem ezt ismét, mert sehogy sem találtam kibontakozást az összekuszált, bonyolult viszonyokból.

Végtelen kínos lelki küzdelmeket vívtam önmagammal; az önzés és világiasság életre-halálra harcolt a szívvel és lelkiismerettel. Azonban a feleségemtől való elválás eshetőségét sehogy sem bírtam befogadni lelkembe, tudván, hogy ő ezt a csapást nem bírná elviselni, én meg rettegetem a lelkiismeret furdalásaitól, melyek megtépnék szívemet. Csodálatos, hogy drága anyám képe mindenüvé kezdett kísérni, mintha lebegni láttam volna előttem; nem bírtam szabadulni ettől a látványtól: mintha bánatos, szinte szemrehányó tekintetét folyton rám vetette volna. Vajon, nem az ő szelleme szította-e a pislogó szikrát szívemben? Most valóban ezt kell hinnem. Mert akkortájt szakadatlanul szólt bennem lelkiismeretem vádló intelme anélkül, hogy az önzés démona - mint ahogy máskor szokta - replikázott volna.

Eszembe jutott imádott jó anyám útravalója, midőn tizenöt éves koromban német szóra legelőször kerültem el a szülői háztól: „Hogyha kétes helyzetben leszel, és nem tudsz eligazodni, miképpen cselekedjél, gondold reám és képzeld, mintha az én szemem előtt cselekednél, és érezni fogod, mit szólnék én hozzá: helyeselném-e vagy gáncsolnám-e tetteidet?”

Összeszorult a szívem, hogyha anyám emez intelmét magamra próbáltam alkalmazni, érezvén, hogy biz ő ezt soha sem helyeselné. És pláne midőn eszembe jutott egy jelenet elsőéves medikus koromból, midőn hasonló esetben egy tisztességes szomszéd-családnak egész boldogsága rombadólt, jó anyám, eltelve végtelen részvétellel és sajnálkozással, szikrázó szemekkel imígyen

aposztrofált: „Fiam, hogyha te hasonló cselekedetre tudnál vetemedni, megfordulnék még a síromban is!”

Ennek a jelentnek felidézése döntő, megváltó hatással volt reám. Mint a Belsasar babyloniai király palotája falán megjelent „mene tekel upharsin” intő szózata, megremegtette egész valómat, mintha száz éles karom tépve, dúlva vágódott volna bele különben is megtépett szívembe. Még mai napig is lelki szemeim előtt lebeg a kép: nemes felháborodástól lángoló anyám prófétai fenyegető alakja. E jelenés mélyen bevésődött szívembe.

Lelkem feldúlt egyensúlya meghasonlást támasztott bennem; tanácstalanul, erőtlően, magamban semmi támaszt nem lelven összerogytam és beállt a lelki csőd; térdre borultam és könnyzáró közt, s megtört szívvel esengtem bocsánatadásért és egy szikrányi világosságért Ahhoz, aki minden világosságnak ősforrása. Feleségemet ugyan nem féltettem, vallásossága és szülői iránti szeretete teljes garanciát nyújtott, hogy kárt nem tesz magában; de más valaki volt, akitől olyan desperált lépés nagyon is kitelt volna, ami szintén mint örök vád égett volna lelkemen. Ebből a dilemmáitól való kibontakozásra nézve esdekeltem tanácsért a legfelsőbb fórum előtt.

És lám, ez meg is jött. Egy gondolat villant fel a lelkemben: drága jó anyám; ő tőle kérjek tanácsot. De hogyan, miképpen, ki által?... Vay Adelmától átalottam, feszélyezve voltam ezt kérni, s amellet messze lakott, nyugtalanságom pedig azonnal választ óhajtott. Akkor jutott eszembe, hogy anyámnak határtalan szeretete lehetségessé fogja tenni, hogy feleségem által nyilatkozzék. Azt csak most tudom, hogy fel- dült kedélye, lelkülete s megfeszített idegzete tették képessé arra, hogy a benne lappangó írómédiunitás keresztültörhessen.

Tehát elővettem imakönyvét, ránk zártam az ajtót, s papirozt, plajbászt téve az asztalra, megkértem őt, hogy áhítatos, buzgó imában kérje meg a jó Istent, hogy bocsásson egy kis sugarat számunkra, mely által sanyargatott helyzetünkben eligazodhassunk; vegye kezébe az írót tegye hegyét a papírra és ha esetleg ez megmozdul, ellent ne álljon, hanem teljesen engedje át a kezét efféle esetleges mozgatásnak. Szegény feleségem, aki szokva volt ahhoz, hogy minden kívánságomat teljesítse: mint egy automata, gépileg ment az asztalhoz és követte minden szavamat. Melléje ültem és

feszülten néztem a kezére és a plajbászra. A legizgatottabb pillanatok voltak ezek teljes életemben.

Hogy meddig ült mozdulatlanul, arra nem emlékszem, de mindössze nem tarthatott sokáig, mert nemsokára a keze remegni kezdett, a papírról néhányszor fel-felemelkedett, gyengén ide-oda vetődött és visszaesve, a papírra girbe-görbe vonalakat vetett. Majd meg reszketni kezdett testének minden egyes része, ajkai remegtek, arcszíne halásápadt lett s én megrémültem, midőn fogvacogva, lélegzet nélkül kapkodott a szívéhez. Később némileg lecsendesedett és eleinte lassan, mint egy iskolás gyermek, tisztán kivehetően írta le ezt a szót „kedves” — azután megpihent és sóhajtott. Felkeltem ülő helyemről és háta mögé álltam, egész lelkem a szemembe összpontosultan meredt a papírra. Aztán azt írta „fiam” s, ezentúl az írón már nagy gyorsasággal siklott tova a papíron, ezeket a szavakat hagyva nyomában: „jól teszed, hogy végtelenül szorongatott állapotodban anyád szeretetéhez fordulsz. Ismerem hányatott lelked, szíved gyötrelmeit; nagy bánkódással követem elhatározásodat és boldog vagyok, hogy mentőrév felé irányítod lépteidet. El ne fordulj valahogy ez ösvénytől és csak mindig lelkiismereted sugallatára figyelj, mert egyedül ez óvhat meg téged olyan konfliktusoktól, mint amelyekbe mostanáig sodortattál. Ismered feleséged mélyen szerető szívét és tudhatod, hogy senki e világon oly bensőséggel nem szerethet téged, mint ő; tégy balzsamot rá, hogy behegedjenek sebei, melyekért soha sem hallasz szemrehányást az ő részéről... Mára elég ennyi.. Johannát kimerítené az írás folytatása; áldjon meg benneteket menyei Atyánk. Isten veletek, viszontlátásig!”... Ezzel a plajbász kiesett feleségem kezéből s lehunyt szemmel visszahanyatlott a szék támlájára és görcsös sírásra fakadt. De ez nem dülő, fájdalmas sírás volt, hanem mintegy árkot vájt szorongó érzelmei levezetésére.

Jó ideig tartott, míg normális állapota beállt és felkelhetett ülőhelyéről. Ennekem még száz kérdésem is lett volna anyám szelleméhez, de kénytelen voltam anyám tilalmát respektálni. Azonban délután megint kértem feleségemet, hogy fogjon az íráshoz. De akkor ő neki volt egy szerinte égető kérése, melyet anyám szelleméhez kívánt intézni. Ez alkalommal nyilvánvaló lett előttem, amit feleségem eddig eltitkolt, tudniillik, hogy naiv vallásos felfogásánál fogva ő régtől olyféle skrupulusokkal tépelődik, vajon nem vétkezik-e ő azzal, hogy a szülői háznál betartott étkezési

törvényeket a saját háztartásában megszegi? Fogalmain sem volt ebbeli töprengései felől.

Tehát leült az íráshoz. A délelőtti, első írása alkalmával beállt kellemetlen jelenségek most sem maradtak el, bár gyengébb mérvben bántották. A plajbász megmozdult és anyám üdvözölt minket, azonban e kérdés megfajtására magát inkompetensnek vallotta, minthogy még nincs azon a fokon, hogy vallást illető kérdést meg tudna oldani. Azonban kérni akarja vezérét, hogy ő adja meg a kellő választ. Ezzel megállt a plajbász, de rövidesen rá nagy betűkkel, egészen eltérőleg anyám jeleitől, ezt írta: „Népem leánya, hogyha valamit teszesz abban a hiszemben, hogy azzal bünt követsz el, ez esetben vétkezel, habár ez egyébként nem is volna éppen bűn. Mózes. „ A plajbász kiesett a kezéből.

Elképedtünk. A lakonikus, szinte lapidáris válasz, melyben a bűn jellege annyira elmésen definiáltatott és feleségem aggodásának alapossága egyúttal leszereltetett, nem foganhatott meg az ő fejében, nem származhatott tőle, miáltal a nyilatkozatnak hitelessége bebizonyult. Mindketten meg voltunk hatva, hogy oly magas szellem minket megjelenésére és válaszadásra érdemesített. Mellékesen említtem ezen a helyen, hogy azóta több médium által egybevágoan Mózes, mint egyik vezérszellemem jeleztetett.

Említésre méltónak találok még, hogy mintegy két hónap előtt megfordult nálam egy vidéki parasztasszony, aki éber állapotban a meghalt rokonokat látja. Buzgó, megbízható, jóra való látómédium, aki azelőtt semmit sem tudott a spiritizmusról vagy arról, hogy vannak ezzel foglalkozó emberek, annál kevésbé olyan egylet létezéséről. Már néhányszor megmagnetizáltam, miáltal adománya kifejlődött és mindinkább jobban s tisztábban lát azóta. Láta megboldogult anyámat, leírta felismerhetőleg; fehéren, minden folt nélkül. Mondta, hogy sokszor körülöttem van és nagyon örvend működésem fölött, Harmincnégy éve, hogy megtisztult, tíz évig vezekelt.

Ezek a számok teljesen összevágnak. Anyám 1856-ban halt meg, 67-ben már mint megtisztult szellem írt, tehát harmincnégy éve, hogy megtisztult. Hogy anyámnak jó, nemes szíve és Istenben való hite dacára mégis 10 évig kellett vezekelnie, arra magyarázom, hogy amint gyermekkoromból emlékszem, gyakran zúgolódott sorsa miatt. Hiszen igaz, hogy szegénynek elég oka volt az elégedetlenkedésre,

bánkódásra. De hát ezen a mi vezeklésre teremtett bolygónkon kiben nincsen kivetni való? De azért mégis csak bűn marad a zúgolódás. „Igátok enyhe és könnyű legyen nektek a teher tanította és önmaga példájával mutatta az Úr. Mióta a spiritizmust, illetőleg Krisztus Urunk magasztos tanát megismertem, gyakran elszomorodva gondoltam jó anyámra, hogy emiatt bizonyára szenvednie fog kelleni a túlvilágon.

Tehát anyám eszerint akkorában tisztult meg, midőn én a tisztulás felé indultam azáltal, hogy bűneim felismerésére ébredve s szakítva múltammal a megtérés útjára léptem. Ki tudhatja, mily kapcsolatban álltunk egymással sok-sok existencián keresztül, hogy az egy magasabb csillagzatra való képesítést megelőző tisztulási folyamatot párhuzamosan végezzük.

Nem ok nélkül szerettük egymást az anya és gyermek közti szeretetet túlhaladó mértékben. Ki tudja, mióta szőttünk e fonál megszilárdításán? A szeretet fonala pedig az egész örökkévalóságban sem szakadhat el — ez törvény, a tiszta összertet alkotta törvény, mely mindannyiunkat ő vele köt össze.

Anyám szellemének utasításai. ()**

Amily mérvben csillapult feleségem izgatott kedélyállapota és nyugodtak meg feszült idegei, abban a mérvben könnyebbedett meg az anyám szellemével való fluidáris kapcsolódási folyamat. Ekként a kímélet szükségessége alól fel lévén mentve, egy-egy sereg kérdéssel szerettem volna előhozakodni, de a plajbász ilyenkor rendesen kiesett a kezéből, miáltal a szó megakadt torkomon. De midőn aztán a legközelebbi szeánszon a torkomon akadt szó spontán megfejtést nyert, azonnal elnémult vágyam a kérdezősködéésre.

Anyám folyton vigasztalt és biztatott a jövőre nézve, azonban elengedhetetlen feltételnek mondta más légkörbe való áthelyezésemet, még pedig Pestre, mert testi és lelki gyógyulásom csakis ott válik lehetővé testvéreim és rokonaim szeretetteljes környezetében, akik vetélkedni fognak egymással felüdülésem előmozdításában.

Nyugodtan távozhatom, mert bármily magasan is csapkodnának az indulatok zajló hullámai, le fognak csillapulni a változhatatlanban való megnyugvás kényszerűségének láttára; csak én legyek állhatatos és ne ingadozzam, s le ne térjek a helyesnek felismert ösvényről.

Békesség fog beköltözni a szívekbe s ebben anyám szelleme és rokonérzésű szellemek fognak befolyásuk által közreműködni. „Pesten egész más szemmel fogod nézni a jelent meg a jövőt is; ott jóra fordulnak majd sorsod esélyei. „ Én az utóbbit nem értettem, mert eszemben sem volt, hogy Pesten állandóan letelepedjem.

Feleségem naponta egész íveket írt tele, még pedig bámulatos gyorsasággal. Sajnos, ezek az iratok az átköltözködések alkalmával elkallódtak, azonban a főmozzanatok híven megmaradtak emlékezetemben. Anyám folyton hajtogatta Pestre való elutazásom sürgős voltát. Egy nap azonban Tiszalőkön találom magamat Vay Ödön házában. Hogy mi célból mentem oda, mi indított erre az útra: akármiképpen faggatom emlékezőtehetségemet, a feleletet nem bírom belőle kisajtolni.

Holmi kételyek anyám szavaiban, vagy feleségem médiumitásában nem ösztönözhetek arra, hogy ezt az utat megtegyem, mert mindkettőjük iránt feltétlen bizalommal voltam eltelve. hivatásbeli utam volt-e Tiszalőkön, vagy búcsúvizitet tettem-e ott: minderre szintén nem emlékszem. Úgy rémlik, de határozottan nem merem állítani, mintha anyám direktre sarkalt volna erre az útra. Azért-e, hogy hívebben teljesítsem anyám meghagyását, vagy pedig azért, hogy az általa adott közlemények fontos kibővítéseket nyerjenek Adelma médiumitása révén: szintén nem tudom. Mert csakugyan ez utóbbi történt ott, még pedig oly irányban, ahogyan a feleségem iránti gyöngéd kíméletből általa nem lettek volna közölhetők; oly természetű közlemények, melyek múlt földi életemre vonatkoztak s melyek titkát szívemben elzárva majdan magammal átviszem...

Adelmának elbeszéltem feleségem írómédiumitását, de hogy mi mindent írt össze mintegy 9—10 nap alatt, nem is tudtam volna elbeszélni. Nagyon rövidre volt szabva ott való tartózkodásom, a déli vonattal akartam visszatérni Miskolcra. Annál meglepőbbek voltak a feleségem által közöltekkel teljesen összevágó nyilatkozatok. Mária, Adelma vezető-szelleme nyilatkozott, megerősítvén anyám szellemének minden szavát. Boldognak mondott, hogy még kellő időben hallgattam bánkódó őrszellemem sugallatára. Sok jó szellem működött közre, hogy megmentsen az örvény széléről, amely, hogyha belebukom, beláthatatlan időkre sötétségbe temette volna szellememet. Vallásom elhagyása esetére eljátszottam volna földi

életem rendeltetését és feladatát s hosszas túlvilági szenvedésekbe sodortattam volna. Ezt akkortájt sehogy sem bírtam felfogni és csak hét év múlva — midőn egy általam felvetett kérdés megoldását kaptam Adelma által — villant fel bennem annak megismerése, hogy mint hitehagyott nem foglalhattam volna el azt a helyet, melyet 30 év óta betöltök, és nem buzgólkodhattam volna Krisztus istenfiúsága mellett, mert hitem elhagyása esetén hitsorsosaimat: nem hogy vonzottam, hanem elidegenítettem volna. Hála a mindenható Atyának, aki a poklok seregeinek igyekezetét, hogy leszorítsanak rendeltetésemről, ellensúlyoztatta jó szellemeinek hatalmas közbelépésével!...

Aztán anyám szelleme írt Adelma által. Meghatározta, hogy még aznap utazzam el az éjjeli vonattal Pestre, hogy reggelre odaérjek. Azonban még Johanna által fog kimerítő, részletes utasításokat adni a pesti rokonokat illetőleg. Továbbá egy hátrahagyandó búcsúlevelet fog írni Johanna által, melynek kiválóan megnyugtató és békítő hatása lesz. Megáldott és biztosított soha meg nem szűnő szeretetéről, mellyel engem szakadatlanul fog környezni, óvni, inteni és sarkalni, ha esetleg gyöngének érezném magamat. Siettem elbúcsúzni Adelmától, hogy le ne késsem a vonatról.

Mielőtt azonban áttérnék a feleségem által még aznap délután, több órán át írott végső utasítások leírására, szükségesnek tartom megjegyezni, hogy 14 évi távollétem alatt csakis néhányszor, rövid ideig tartózkodtam Pesten; kétszer pláne csak átutazás alkalmával egy-egy napig; tehát testvéreimet, rokonaimat, s az ezidő alatt felsarjadzott fiatal nemzedéket különösen pedig a házasságok útján a családba került tagokat csak felületesen ismertük meg, vallásos fölfogásukról, kedély- vagy lelkiéletükről pedig fogalmunk se volt, tehát sehogy sem lehet animisztikus vagy gondolatátviteli jelenségnek tekinteni azt, amit a feleségem róluk írt, hanem tisztára anyám szellemé által sugallt médiumi jelenségnek. Hiszen olyan részletes utasításokat adott anyám szelleme minden egyes személyre nézve, hogy miképpen viselkedjem vele szemben, melyek határozottan az ember lelki életébe mélyen behatoló szellemnek tekintetére vallanak, minthogy minden szava, igaz, hogy némelyik csak évek múlva, de egy hajszálig beteljesedett. Felismertem ezekből anyám egyéniségét és azt is, hogy a szellem a földön szerzett szellemi tulajdonságokat magával viszi a túlvilágba is,

Anyám éles megfigyelő tehetséggel és emberismerettel bírt s az emberekről alkotott ítéletei mindig alaposak voltak. A házunkba bejáró medikus-kollégáimat nálamnál is jobban ismerte és nagyon megbántam, ha intelmeit az egyikre vagy másikra nézve figyelmen kívül hagytam. Valóságos élelbölcselmi oktatásokat adott, melyeket megfigyeléseiből vont le és melyeknek gyakran vettem hasznát az életben. „Fiam a folyton nyájas, mosolygó arcot fitogtató emberrel szemben légy óvatos és bizalmatlan; nem olyan e földön az élet. hogy az ember mindig mosolygón nézhessen, tehát magára erőlteti a lárvát, s ennélfogva nem őszinte, hanem számító; önző célra akarja alkalmilag felhasználni, s könnyenhívóségedet, vagy hiúságot kiaknázni... A hízelgő, dicsérő ember elől fuss — ellenséged az, mert az önhietség maró mérgét akarja lelkedbe belecsepegtetni; nincsen benned, sem más emberben sok dicsérni való; ellenben, aki hibáidra figyelmeztet, habár kissé rideg hangon is, azt hallgasd meg és okulj rajta, jóakaród szól ilyenkor hozzád... Aki nem néz bátran a szemedbe, szemét lesüti, vagy tétován járhatja, annak rossz a lelkiismerete — vagy megcsalt, vagy abban töri fejét, miképpen csaljon meg”... Még több ezekhez hasonló oktatásokat adott jó anyám az élet útjára, amelyek, mint mondtam, hasznomra is váltak.

Spiritizta pályám kezdetén azonban a jó tanácsokat figyelmen kívül hagytam; elég félszegen konkludálva, hogy Krisztus urunknak szeretetről szóló tanaival ellenkezik, hogy valaki felebarátját a priori külső jelek után elítélje. Pedig téves az olyan okoskodás — nem „elítélés” ez, csak „megítélés”, az pedig kötelessége minden józanul gondolkodó embernek, hogy a farkasok ellen védekezzenek. Hogyha az ember farkasok közt báránnyá válik, szétmarcangolják és felfalják. Hiszen Krisztus Urunk is, midőn tanítványait kiküldé a nagyvilágba, hogy hirdessék Isten igéjét, vajon nem ezt tartotta-e szeme előtt midőn figyelmeztette őket: „Legyetek okosak, mint a kígyók és szelídek, mint a galambok. „

Anyám szellemi utasításai adtak útmutatást: arra, hogy miképpen viselkedjem minden egyes rokonommal szemben; valamennyit jónak látta, csak a jó különböző fokán és kárt vallanék nemcsak én, de kárára volna nekik is, hogyha őket ugyanegy kaptafára húznám.

A szellemi oktatásban meg volt hagyva, hogy jó nagynéném, Dániel testvérem és nővérem előtt, — ki azidő alatt költözött át Pestre — föltétlenül tárjam ki az egész valót, ami személyemet illeti

és azt is, hogy mily szerepe jutott anyám szellemének sorsomat illetőleg. „E három jó lélek feltétlen hitelt fog adni minden szavadnak és a kétség árnyéka sem fog férközni szíveikhez, mintha nem anyád szelleme nyilatkozott volna; s nem csupán minden szó fog bevésődni halálukig szívékbe, de gyümölcstermővé is fog válni utolsó leheletig lelkük nemesedésének fokozódásai által. „

Azok közül kettőnél máris lezárult a mérleg s teljesen bevált; a harmadiknál, tudniillik nővéremnél a mérleg a mai napig szintén kedvező, s bízom a jó Istenben, hogy még hátra levő napjaiban sem fogja megcáfolni anyám kedvező jóslatát, s haláláig érzelmeiben és cselekedeteiben kifogástalan híve fog maradni a spiritizmus magasztos tanának.

A többi, új családtagokra nézve azt írta, hogy mindegyikben megvan az igaz tannak felvételére való alkalmas talaj és be is fogadják azt lassan-lassan; de egyiknek szívében sem fog e földi létben teljes virágzásra jutni, vérrokonaim egyikében pedig még csak a csirázás sem fog bekövetkezni. Tehát azoknak mit se szóljak az anyám szellemével való érintkezésről, csak midőn bizalmukat és szeretetüket megnyertem és velem szemben bizalmat éreznek, és szavaimnak hitelt adnak, akkor csepegtessem beléjük óvatosan és nagy vigyázattal az igazság édes tejcseppjeit, mint ujdonszülött gyermeknek a táp-tejet. Ha ezt az óvintézkedést figyelmen kívül hagynám, az történnék, hogy ők a mohón kapott közleményeket jobbr-abalra elbeszelnék rokonaiknak, kikhez még nagyon ragaszkodnak, ezek pedig hitetlenek s a hitet befogadni képtelenek lévén, gúnyolódásuk által a szent igazságot nem csupán profánizálnák, hanem rokonaink szívében a lappangó csirát agyontaposnák; holott akkor, midőn ez a csira már megfogant, a kacajnak és gúnynak ellent fog állni. Aztán mindegyikre nézve megadta a speciális utasítást, mily sorrendben és mennyit nyújthatok nekik a hit kincseiből.

Ez is bámulatosan bevált.

Új rokonaink egyetlenegy kivételével mind elköltöztek már; egyikében sem fejlődött ki a hit csirája a virágzás fokáig, pedig tagjai, sőt alapító tagjai lettek egyletünknek. Azoknak vérrokonai pedig valamennyien a mai napig is idegenkedő hitetlenek, gúnyolódók, úgy azok, kik már elhaltak, mint azok is, kik még most is életben vannak...

Anyám azt írta, hogy sürgönyözzek nővéremnek a reggelre való megérkezésem ügyében, de csakis Dániel testvéremmel tudassa, aki viszont nagynénémet mély titoktartás pecsétje alatt informálja akként, hogy mindhárman várjanak a pályaudvaron, honnan együttesen és egyenesen a temetőbe, anyám sírjához menjünk. Ott egy áhítatos ima után sorra beszéljek el mindent, ami hetek óta velem és Johannával történt őszintén és híven és olvassam fel előttük anyám szellemének nyilatkozatát. Közelünkben ott lesz ő is, de szabad szellem lévén már, korántsem azért, mintha ő csakis ott léphetne velünk érintkezésbe, ahol múlt hüvelyének porladozó maradványai enyésznek. A vallomás azért történjék a sírnál, mert — ez az emlékéhez kötött hely előttünk szent lévén — pietásos érzelmeket fog bennük kiváltani és a szíveket tágra nyitva, szilárd elhatározásokra késztetni, hogy hibáinkon és gyöngeségeinken javítsunk. Emlékezetes és nagyhorderejű fordulópontra fog képezni ez egész földi pályánkra nézve. De anyám abból az okból is ezt a helyet jelölte ki, mivel bent a városban sem alkalom, sem mód nem nyílt volna mindennek a zavartalan közlésére a kora reggeli óra pedig azért tüzetett ki, mert ilyenkor nem járnak ki az emberek a sírok látogatására, tehát meg nem zavarhatnak bennünket.

Meg sem kísérlem e jelenetnek hatását leírni ezt átérezni lehet, de leírni nem. Megrázva, megtörve én zokogva álltunk ott, de megkönnyebbülve és boldogságtól eltelve hagytuk el e kegyeletes helyet — mint egy lelki fürdő fluidáris habjaitól felüdvülve...

Nevezetes, hogy anyám szelleme, aki minden egyes gyermekét egyformán mélyen és önfeláldozóan szerette, harmadik testvéremről még csak egy szóval sem tett említést; pedig jószívű, tisztességes ember volt. Sehogy sem bírtam ezt a feltűnő jelenséget magamnak megmagyarázni. Pedig a jövő ezt a feltűnő körülményt is igazolta. Fivérem, aki mintegy négy év előtt: hirtelen meghalt, élete végéig hitetlen ember maradt. A spiritizmus tanával sohasem akart megbarátkozni, pedig a felesége hívő volt, sőt látómédiumi képességgel is bírt. Látományai, amikről öcsémnek is tudomása volt, rendszerint igazaknak bizonyultak. De hiába volt minden meggyőző momentum, fivérem lelkében a hit sohasem tudott gyökeret verni...

Új otthon alapítása. (**)

Nagynénémhez szálltam. Házuk nekünk testvéreknek második szülői házuk volt. Ugyanis nagynéném nővére volt édesanyámnak, férje, nagybátyám meg apánk fivére — tehát mindkettőnek egyforma közeli vérrokonai voltunk. Dániel fivérem meg nővérem pláne házukban laktak. Megérkezésem nagy családi örömnép volt mindegyikre nézve. Megjött aztán a többi rokonság is és megismerkedtem azokkal is, kiket eddig még nem láttam. A rokonokra vonatkozólag mindjobban felismertem, mennyire helyén voltak anyám szellemének figyelmeztetései és óvintelmiei. Hamar sikerült valamennyiük rokonszenvét, megnyernem. Egyre azt hajtogatták, hogy ne menjek vissza; telepedjem le állandóan Pesten; különösen pedig nagybátyámék nem fogtak ki az erre célzó érveléseknek elősorolásával. Július eleje lévén, mintegy két héttel a koronázás után, soha nem látott sürgés-forgás tarkította a fővárost. Folyton utaltak a bámulatos fellendülésre az ipar és gazdaság minden terén, az ország minden részéről való beözönlésre, tehát a főváros lakosságának rohamos szaporodására; szóval mindenképpen élénk színekben igyekeztek feltüntetni az előnyös mozzanatokot, a feltétlen sikert ígérő viszonyokat.

Én azonban minderről hallani sem akartam. Sok mindenféle ellenvetésem volt. Elsősorban visszariadtam attól, hogy máj- szilárd alapon nyugvó hírnevem után most újra belemenjek a kezdet mindennemű nehézségeibe és különösen felágaskodott bennem az önértzet és büszkeség a kezdő orvosnak a kaptiválásra és hajszolásra való majdnem kikerülhetetlen szükségessége ellen. Úgy éreztem, mintha újra kellett volna vizsgáznom. Továbbá a drága életmód a fővárosban s az a kilátás, hogy az akkori szerfölött felszórólt lakbér mellett alkalmas helyen való lakást alig kaphatnék. Mind e körülményeket mérlegelvén, sötétbe való ugrásnak rémlett előttem ez a letelepedési eszme.

Azonban merültek fel ellensúlyozó momentumok is. Ugyanis a budai fürdők, különösen pedig a meleg források ivó használata zsenge fiatalságom óta — nagyon falánk gyermek lévén — emésztési zavarok gyakori esetében mindig kiválóan segítettek. Medikus koromban sokat szenvedvén gyomrommal, egy-két pohár forrásvíz rendszeren helyreállított. Mellékesen említem, hogy mai napig jóformán másféle vizet nem is iszom, az artézi kút forrása óta pedig

csak artézi vizet, ami alapjában véve olyan vegyi összetételű, mint a budai vizek. Nos hát akkortájt e vizek csodahatása fényesen bevált egész lényemen; viruló arcszínem és étvágyam visszatért, úgyszinte testem és kedélyem ruganyossága is; mintha egész fizikumom e források talajában gyökereznek. Szinte azt gondoltam néha, hogy alig tudnék ezek nélkül élni.

Aztán a spiritizmus gondolata is egyre a fejemben motoszkált: Pesten csak kell, hogy sok spiritisztával találkozzam; aztán itt nem kellene azt annyira magamba fojtanom, mint vidéki városban, ahol könnyebben megfigyelik az embernek lépteit és tetteit. Időközben sok ismerőssel és volt kliensemrel találkoztam; képviselők, kereskedők, vállalkozók, stb. kik itt letelepedtek és akik nagyon igyekeztek rábeszélni, hogy pesti lakossá legyek; elmondták, hogy orvost a fővárosban úgy sem ismernek, házi orvosuknak fogadnának, sőt némelyek közülök már is konzultáltak.

Ittlétem második hetében aztán egy döntő incidens állott be. Jó nagynénémet még fiatal gyermekkorom óta csakis mint beteget ismertem; kétszer hetenként hoztam a patikából keserű teát. mert anélkül nem bírt emészteni: ehhez járult a sok év óta mindig fokozódó és gyakrabban ismétlődő fejszába (neuralgia), mely az egyetemi tanárokat szinte kétségbeejtette. Utolsó időben majdnem hetenként állt be olyan roham, mely oly mély, tartós ájulást váltott ki, hogy tetszhalottsámba ment.

Bár környezete ehhez hozzá volt szokva, mégis minden egyes ilyen rohamnál azt hitte, hogy no most ez az utolsó. Szaladtak jobbra-balra és az utcáról cipeltek hozzá orvosokat, akikre véletlenül bukkantak, úgy hogy néha 3—4 orvos is találkozott a beteg körül. De tehetetlenek voltak; merev, hideg tagokkal, görcsösen zárt szájjal feküdt a beteg s az orvosok csak külső ingerlő és élesztő szerek alkalmazására szorítkozhattak. Ilyen rohamnak voltam szemtanúja ittlétemnek mintegy tízedik vagy tizenegyedik napján. Megkísérletem őt delejezni és lám, már néhány vonás után mozogni, melegedni kezdett és a delejezés. beszüntetésével fölébredt és csodák-csodája enni kért. Tátott szájjal nézték ezt az eredményt. Magam is meg voltam lepve. Ami még sohasem történt, néhány óra múlva fel is kelt. A néném súlyos bajáról száz meg száz embernek volt tudomása, régi házi orvosán kívül az egyetem többi tanárának is.

Ez az eset nagy feltűnést keltett. De legmélyebb benyomást lette nagybátyámra és fiára, aki az édes anyját rajongón szerette. Most már szinte, követelték, hogy itt maradjak és minden eshetőségre való erélyes támogatásukról biztosítottak. Hála Istennek, nem volt erre szükség, mivel első perctől kezdve a magam emberségéből tudtam megélni. Minden újság-reklám nélkül, szájról-szájra annyira terjedt a hírem, hogy a harmadik hét vége körül kénytelen voltam a Dorottya-utcában egy bútorozott lakást bérelni, ahol a délutáni rendelési órákban annyi ambuláns beteg fordult hozzám, hogy a hosszú júliusi és augusztusi napokon öreg este lett, mire bevégezhettem az orvosi rendelést. Soha azóta nem sereglettek hozzám ilyen sokaságban a betegek. Ezt látva, már nem haboztam többé, nyilván fölismerve ebben a páratlan sikerben — mely akkori-ban orvosok körében is föltűnést keltett, — az Égnek akarátát: írtam feleségemnek, hogy pakoljon és jöjjön ide, Pestre. Hála a jó Istennek, nem volt okom megbánni, minthogy kézzelfoghatólag mindinkább felismertem rendeltetésemet és a láthatatlan gondviselő Kéznek intését, mely eddig folyton vezetett, irányított, sőt sarkalt is, hogyha ellenálltam.

A nagynénémen végbement kúrának hatása kifelé mindig tovább terjedt s midőn a legközelebbi neuralgikus rohamát delejezés által már csirájában elfojtottam, több rohama nem is volt többé... Minden túlzás nélkül mondhatom, hogy szinte megfiatalodott és a hátralevő tizenegy esztendő egész élete legegészségesebb korszakának leheteti tekinteni. Ehetett mindent, akár a legjobb gyomrú ember; egész haláláig nem volt: ágyban fekvő, holott azelőtt legtöbb idejét ágyban, betegen töltötte. A halála előtti estét még a nagy családi asztal mellett töltötte és jóízűen evett pecsenyét, tésztát, sőt sajtot is, amit negyven év óta nem bírt enni; éjjel pedig minden tusa nélkül elszenderült.

Jó Atyánk megengedte, hogy" életének utolsó évtizedében élvezhesse a teljes jólét érzetét, körülvéve fia és unokái, valamint az egész család szeretetétől és kegyeletes nagyrabecsülésétől; mindenki igyekezett hozzájárulni élete végnapjainak megédesítéséhez. szíve jóságát és sok szenvedését a jó Isten azzal jutalmazta, hogy még a látó-médiunitás is kifejlődött ebben a 70 éves asszonyban; látományai, és jövődölései módfelett boldogították. Közös háztartásban élt családjával és fiával, aki imádkozta édes anyját és

bearanyozta életét boldogító, kegyeletes szeretetével. Isten kegyessége megengedte, hogy látományai révén még földi porhüvelyében megismerhesse Krisztus urunkat: és ezt a boldogan őrzött hitét átvihte a túlvilágba, ami teljes megtisztulását és emelkedését elősegítette, mert médiumaink által gyakran jelentkezett szeánszainkban és tiszta szellemnek bizonyult...

Alig találok delejes praxisomban ehhez fogható cáfolhatatlan bizonyítékot a delej csodás és gyors hatására nézve; azonban bátran is mondhatom, hogy semmiféle későbbi sikeres kúrám annyira nem boldogított, mint ez az első magnetikus eredmény, ami éppen jó nagynénémen érvényesült. Említenem sem kell, hogy nagynéném finoman érző szívében is nagyra növekedett az irántam való szeretet, melyhez most még csatlakozott az irántam való hálaérzet is nem csupán mint életmentője iránt, hanem tanítója iránt is, aki megismertette vele azokat a soha nem remélt boldogító szellemi kincseket, melyeket nálánál jobban megbecsülni, méltatni és kegyelettel megőrizni alig tudott valaki.

Természetes, hogy a nagynénémen végbement csodák csodájának híresztelt kúra révén a gyógyíthatatlan betegek egész serege fordult hozzám. Én azonban reménytelen esetekben még a kísérletezésbe sem mentem bele, mert nem akartam ezáltal a delejezés jóhírnevét kompromittálni. De sok volt az; olyan beteg is, aki hosszas szenvedéseitől megszabadult, vagy lényeges könnyebbülést érzett.

IV. A MUNKA MEGKEZDÉSE. ()**

Nyomozás spiritisták után.

Mindenképpen jól folytak ügyeim s meg lettem volna elégedve, hacsak egy vagy több spiritistával találkoztam volna. Betegeim körében próbáltam egynémelyiknek diplomatikus óvatossággal megtapogatni a pulzusát főleg olyannak, akinél vallásos hajlamot és etikai alapot tapasztaltam — de senki sem reagált ilyen kísérletre, sőt meg sem értették az erre vonatkozó célzásokat.

Tehát türtőztettem magamat és tanulmányoztam Allan Kardec „Szellemeik könyvét”, amelyet sokszor elolvastam és amelyben végtelenül gyönyörködtem. Továbbá beszereztem ódonlászat útján dr. Eschenmayer, dr. Ennemoser, Kieser stb, a magnetizmust tárgyaló munkáit. Másféle idevágó irodalmat még nem ismertem. Adelma első, médiumi úton létrejött könyvecskéje:

„Betrachtungsbuch” 68-ban megjelent ugyan már Bécsben, de még tudomásom nem volt róla. Így jártam én epedve mintegy két esztendeig, míg a megváltás órája rám nézve is ütött. De nem úgy, ahogy én képzeltem; nem az én utánjárásom, igyekezetem által, hanem szintén ennek a láthatatlan intéző kéznek — amely eddig is minden lépésemet irányozta, — intézkedése folytán. Lehet, hogy talán abból a célból, hogy magamnak semminemű érdemet ne tulajdonítsak és hogy mindjobban figyelmessé legyek erre a gondviselő intéző kézre, mely utaimat egyengette.

Valamelyik napon a kora reggeli órákban felköltöztek egy hirtelen megbetegedett kliensemhez, aki kínos kólikás fájdalmakban vergődött. Nálam lévén zsebpatikám, nem hagytam el őt mindaddig, míg fájdalmai végképpen le nem csillapultak. Azalatt beköszöntött a reggeli ideje és távol lévén lakásomtól, betértem a legközelebbi kávéházba reggelire. Megreggelizvén, a Pesti Naplót kértem; ez volt ugyanis akkortájt kedves lapom, midőn az (Fk) vezércikkekre majdnem az ország összes olvasóközönsége vágyakozva várt, melyben Falk Miksa virtuozitással játszotta ki a szigorú osztrák cenzúrát: Hessen-Kassel, Reitz-Greitz-Schleitz képében vágta a Bach-kormányt és néhány csepp reményt és biztatást tudott csepegtetni a búslakodó hazafiak szívébe. Azonban a P. N. számai le voltak foglalva, tehát a pincér a Pester Lloyd-ot nyújtotta oda, de ez nem kellett. Kis idő múltán mégegyszer megkínált a pincér a Lloydal, addig csak, míg egy P.N. szabad leszen; midőn azonban vissza akartam utasítani, rámeredt a szemem az elembe tartott hírlap nagybetűs tárcacikkének címére, melyben a „Geister” szót pillantottam meg, s mohón kaptam ki a lapot a pincér kezéből. Hát csakugyan szellemidézést tárgyalt a tárca.

Esetlenül élcelődő, gunyoros módon hosszulére eresztett leírás volt ez a riporterkedő cikk; egy rendőri „razziáról” szólt, melyet a Ferenc. József-rakparton, valamely kávémérés mellékhelyiségében feljelentés következtében végzett a közbiztonság felett örökdő policia. Nagyon megdicsérte a szerencsés fogás sikeréért, mely által a „középkori babonás népbutító szellemidézést meggátolni igyekszik”, amit ez a vegyes, de túlnyomókéig női társaság ott hetenként párszor titokban űz és terjeszteni igyekszik. Bár felháborodtam e cinikus kifakadásokon és förmedvényeken, mégis szinte reszkettem az örömtől, hogy a cikk révén a régen vágyva várt

fonál csücske kezembe került, mert dr. Dániely ügyvéd nevét említette, aki mintegy vezérszerepet játszik ebben a konventikulumban. Ez az utóbbi momentum rám nézve körülbelül olyan hatással volt, mint amilyen Kolumbus reménytelen, kétségbeesett helyzetében az árbc kosarában guggoló matrónnak ujjongó: „szárazföld!” kiáltása lehetett.

Izgatottságom, melyet ez a váratlan mozzanat kiváltott, nem engedte, hogy tovább ottmaradjak; nem kellett se Pesti Napló, se Lloyd; fizettem és siettem betegeimet ellátni, hogy viziteim bevégzésével felkeressem a jelzett kávémérést. Akkor sok lévén a pacienseim száma, már déli egy óra múlt, midőn kimentem a Ferenc József-rakpartra. A ház, melyet kerestem, majdnem a sor végén volt, azontúl csak rendetlen viskók és többnyire üres telkek. Néhányszor fel és alá sétáltam, feszélyezve voltam belépni, hogyha esetleg valami ismerős látna. Azonban mégis csak nekibátorodtam — hiszen az orvos bármilyen barlangba is bemehet, hátha hivatása viszi őt oda. Beléptem. Nem volt ott a tulajdonosnőn kívül egyetlen lélek sem. A testes, kövéres, jóképű asszony feltolta homlokára szemüvegét, félretéve egy imádságos könyvet, melyből éppen olvasgatott és gyanakvó tekintettel mért végig. Előadtam járatom célját. Nagy felháborodással fakadt ki „a léha firkászcsöcselék és a szimatoló rendőri spiclik” ellen. Nyilván ezek egyikét vélte bennem látni. Már olvasta a Lloyd cikkét és szinte kikelt magából, hogy őt vádolják kapzsisággal, holott ő e szent ügy érdekében áldoz, midőn a médium érdekesebb közleményeit saját költségén kinyomatja, és ingyen osztja szét a hívők, sőt a kételkedők között is. Mutatott is egynéhányat és igazán meg voltam lepve egynémelyiknek lélekemelő tartalmától. Kiváló szép stílű, magasztos imák is voltak köztük, állítólag egy protestáns pap szellemétől. Német nyelven jött valamennyi. A hibás német ortográfiától eltekintve, kifogástalan volt egytől- egyig. Önelégülten monda, hogy próbálkozzék csak valamelyes hírlap vagy policáj-himpellér olyat írni vagy mondani, pedig ez a médium alig tud olvasni és írni.

Megnyugtattam mivoltomra nézve, hogy tudniillik teljesen meggyőződött spiritista vagyok és észrevételeimből és megjegyzéseimből is látta, hogy igazi elvbarátjával van dolga. Későbbben közlőrl is megismerkedtem ezzel az érdekes matrónával és igazán derék, buzgó, áldozatkész hívőt találtam a Barenthaler nevű nőben,

aki haláláig buzgólkodott a spiritizmus terjesztése körül és megérdemli, hogy mint szent ügyünk egyik úttörőjének, emléke becsben tartassék. Helyiségében azonban sohasem fordultam meg azontúl.

Ekképpen megnyerve bizalmát, még közlékenyebbé vált, úgy, hogy utam tulajdonképpen céljára a kör vezérének címére is áttérhettem.

— Oh! dr. Dániely nem vezére a körnek, — mondá. — Nagyon ritkán tisztel meg bennünket, hiszen tegnap talán mindössze harmadszor volt itten, igazán a jó szellemek irányították ide. Ki tudja, mire lettek volna képesek azok a policáj-pribékek, talán mint gonosztevőket kísérték volna be a társaságot a dutyiba. Dr. Dániely a törvény alapján pártunkat fogta és védte jogainkat, mint tisztos benszülött adófizető, szabad és makulátlan polgárokét. Meg is hunyászokdta erre. Meg sem engedte, hogy az egyes tagok nevét felírják — csak az enyémet. De én nem félek, helyt állok, úgy, mint Luther Márton az ellene törő papi conciliumnak; én, meg valamennyien követjük meggyőződésünket, ezt semmiféle policáj-hatalom nem ragadhatja el tőlünk!

Megmondta dr. Dániely címét. Nos, ezzel a dolognak régen keresett nyitja immár a kezembe került; elégtelen távoztam el s mentem a régen kihült ebédhez.

Dr. Daniely. ()**

Égtem a vágytól, hogy Dániely ügyvéddel találkozzam, mivel biztosra vettem, hogy az ő révén a sóvárogva áhított ígért földjére, a pesti spiritisták nyomára jutok. Tehát még aznap, a rendelő óra után, — lakásaink távol esvén egymástól, — kocsin hajttattam oda, hogy a szép, üde májusi időben valahogy el ne szalasszam azt, akit fel akartam keresni. Képzetelemben szinte kéjelegtem, midőn a lelkes fogadtatásra gondoltam. Még hogyha az akkortájt túltengő önérzetemet mellőztem is, mint orvos, mint magnetizőr és a szomnambulizmus terén bő tapasztalatokat szerzett ember, bármely spiritista csoport előtt csakugyan respektábilis tényező számba mehettem.

D. ügyvéd elég nagy utcai lakást tartott, őt azonban a földszintes ház udvarára nyíló dolgozószobában, könyvei között találtam. Szobája tulajdonképpen könyvtár volt: a magas állványok telerakva kopott, poros könyvekkel és foliánsokkal. Az egész helyiségre

valami kedvetlen melankólia borult, melynek hangulatába lakójának szürke alakja egészen stílszerű összhangzásban illett bele. D. udvariasan bár, de egykedvűen fogadott ezekkel a szavakkal: „örülök a szerencsének!” ez pedig értéktelen szólam, egyike a sok konvencionális hazugságnak, hogyha az „öröm” hangban, a szem és az arc kifejezésében egyúttal nyomatékosan ki nincs fejezve. Azonban D. ügyvéden az öröm, de még csak a nyájasság felcsillanása sem jelentkezett.

Nagyon lehültem — a környezet színtelen melankóliája rámnehezedett. Sokat beszélt s bár egyhangúan, a hanglejtés árnyalatát színező változatosság nélkül, mindazonáltal mivel beszédje okos volt, akárki szívesen hallgatta volna, mert szavai terjedelmes olvasottságra és mély tudományosságra vallottak. Különösen sokat tudott az okkult tudományoknak legrégebb időktől való bűvárlatairól és eredményeik kincséről.

A csodálat és tisztelet mindinkább növekedett bennem e rendkívüli tudós és bölcs férfiú iránt. Az ókor nagy bölcsei valószínűleg mind ilyenek lehettek, akik már túlemelkedve az anyagi világon, lerázva magukról a lényegtelen külsőségeket, a formák méltatását, csupán csak a lélek, a szellem örökbecsű értékeire fektetnek súlyt. Sűrűn idézte az evangéliumból Krisztus szavait, amiket könyv nélkül tudott és gyakran nézetei, állításai igazolásául citált.

De beszélt aztán anyagi helyzetéről is. Jól jövedelmező ügyvédi irodája volt, vagyont is szerzett, de szerencsétlenül belemászott egy szénbánya-vállalkozásba és nemcsak a maga, de a felesége vagyonát is beleölte ebbe. De a szellemek nemcsak vigasztalják, hanem meg is nyugtatják és számára fényes jövőt helyeznek biztos kilátásba.

Akkortájt még nem tudtam, miszerint törvénytelen és tilos eljárás, hogy valaki a szellemek közbenjárását anyagi érdekek kiaknázására kérje ki, de félszeg elfogultságomban fel sem ocsúdtam arra a belátásra, hogy mégsem egészen egyeztethető össze a világbölcselem magas fokára, tisztultságra és félszentségre való törekvés azzal a nagyon is alantas nívón mozgó telhetetlenséggel, melynél fogva meg nem elégvülven egy jövedelmező, biztos ügyvédi praxissal, holmi vállalatok rizikójába bocsátkozzék valaki. Tehát ahelyett, hogy ezt a tündöklő szellemerkölcsi fölényt devalváló foltot észrevettem, vagy mérlegeltem volna, elfogultságomban azt is az ő

javára magyarázgtam. Elbeszélte azt is, hogy van neki a házban egy megbízható médiuma, egy éltesebb nyelvtanító kisasszony, ki-nek médiumitása révén kapja a szellemek ígéreteit és biztatásait. Mellékesen mondva, láttam is későbben azt a Sybillát. Amolyan „Lengenádfalvy Zirzabella”-féle alak volt, aki sem személyét, sem médiumi képességét illetőleg előttem még akkori naivságom dacára sem állhatta meg a próbát. Sokáig tartott első vizitem, koromsötét volt, amikor az akkoriban keskeny, kis pislogó lámpával világított utcából elmentem.

Hazamenőben azon tűnődtem, vajon lehet-e belőlem ilyen igaz, tiszta, tizenhárompróbás spiritista. Minthogy az okkult tudományokra nézve köztünk fennálló tatóngó úrt belátható időn belül úgysem vagyok képes kitölteni, legalább abban akarok hozzá közelíteni, hogy az életfakasztó forrásból mentől gyorsabban fogok bölcsességet meríteni azáltal, hogy megszerzem és tanulmányozom az Újtestamentumot. Ehhez t. i. könnyebben juthatok, mint az ő száz meg száz kötetből elsajátított tudományához. Másnap máris hozzáláttam a munkához. S midőn Danielytól megtudtam, hogy a spiritisták gyűlhelye, ahova ő is el-eljár, egy Prochaszka Antal nevű szabómester üzletében, a Koronaherceg-, akkoriban Úri-utcában, a párisi házzal szemközt levő átjáróház udvarában van, másnap már oda is elmentem.

Prochaszka Antal. ()**

Prochaszka Antal szabómester, a későbbi jeles és minden időkre mintaképül szolgáló médium, minden izében merőben ellentéte volt Daniely ügyvédnek. Szinte rivalgó örömmel és lelkesedéssel fogadott. Alacsony termetű férfi volt. de magas homloka, szikrázó eleven szeme és rendes, mondhatni szép orra és szája, szóval vonásainak harmóniája jóleső, megnyerő hatást keltett. Eleven, mozgékony természete, szókimondó nyíltsága, kedélyes mosolygása, az okos, találó szó iránti fogékonysága, észrevételeinek ötletessége, sőt szívből fakadó csengő nevetése, amivel valamelyik jó élécét kísérte, avagy a másét honorálta — egészítették ki ennek az embernek képét, mely összességben természetes józan észre, tiszta jellemre és meleg kedélyre vallott. De nem csupán ezekre nézve volt ellentét Antal és D. közt, hanem abban is, hogy Antal minden műveltség és iskolázás hiányában szűkölködött. Szinte lehűtött és

sértett az ő népies, hibás német beszéde, az a nyelv, amelyen akkor-tájt Pesten a németajkú József- meg terézvárosi burgerek beszéltek.

El is mondta röviden élete történetét. Budweisben, Csehországban született, atyja katona volt s a hadszertárban mint bognár, szerény díjazás mellett dolgozott, amiért ő, négy testvére között a legöregebb, az elemi iskolák bevégeztével — a háztartáson könnyítendő — tizenharmadik évében tanoncnak állt be egy szabómesterhez és 16-ik évében felszabadulván, vándorútra kelt s Prágába, majd Bécsbe ment. Lángoló szerelemből vett el egy szegény Teréz nevű leányt, akiben lelke kiegészítő részét vélte megtalálni. Néhány boldog év után az a nagyon szeretett, jóságos teremtés meghalt. Csak nagysokára bírta magát az újból való nősülésre elhatározni, de ez a házasság szintén csak néhány évig tartott s nem volt sem boldog, sem nyugalmas. Résztvett a bécsi 1848. októberi felkelésben is és Bem tábornok oldalán mint municipál-gárdista küzdött. Lángoló szabadság- és igazságszeretet lakozott benne. Bécsből menekülvén, Pestre jött, s it megismerkedett egy nem régen elhalálozott, jó hírben álló szabómester özvegyével, akit elvett műhelyével, négy gyermekével és egy kis külvárosi házzal együtt. Akkoriban neki is volt már két fia és egy leánya. Elmondta továbbá, hogy az asztaltársaságoknak, dalárdáknak és mulatságoknak nagy barátja volt, sőt ő maga is szeretett amolyan víg mulatozásokat és tréfákat rendezni, de mintegy másfél év óta, amióta a szellemi irányt megismerte, nem talál már örömet az ilyen léhaságokban, hanem szabad idejét jó könyvek olvasásával hasznosabban értékesíti, s olvasmányai révén mindjobban felismeri azt, hogy mennyire elfecsérelte a drága időt merő hitványságokkal. Ezt most helyreütni, jóvátenni igyekszik.

Nos, ez a nyilatkozata máris sokkal közelebb hozott engem különben kiválóan szimpatikus egyéniségéhez-, mert hiszen jóllehet én orvostudor vagyok, s ő csak műveletlen szabómesterember, vonatkozásunk, törekvésünk tulajdonképpen lényegében véve mégis párhuzamos.

Betért hozzá később egyik-másik tagtárs a megalakult kis csoportból; ezek is vagy egyenlő nívón, vagy nagyon kevéssel magasabb fokon álló burgerek voltak. De mindnyájan rendkívüli örömmel fogadták hozzájuk való csatlakozásomat. Pár nap alatt megismerkedtem valamennyivel. Prochaszka Antal kifejlett szervező

talentummal és energiával bírt s nem egy közös találkozást, ismerkedési estélyt rendezett. Két fővárosi tanítón és egy öreg tanáron kívül mindannyian iparos vagy kereskedő osztályból valók és egytől-egyig németek valának, csak az említett három tanfőúr tudott magyarul, egyébként ezek is németül beszéltek. Jóképű, jószándékú és lelkületű emberek voltak s bár szemem előtt még mindig D. ügyvéd képe s az a kérdés lebegett, hogy miképpen fogom én e csoport közepette a kitűzött magas fokot elérni, mindamellett a még bennem levő hiúságnak nagyon hízelgett az az ünnepelelt és fölényes szerep, melyben az egész társaság részesített.

Tulajdonképpen még csak a kezdet kezdetén volt az egész kis csoport; az eredményt ígérő munkához mindössze csak a jószándék volt meg. Igaz, hogy az még nagyon csekély, de azért mégis mellőzhetetlen feltétel a jó cselekvéshez. Több volt még köztük a kételkedő, a teljes meggyőződést áhító, mint a teljesen meggyőződött és mégis valamennyi lángolt és tervezte a fizikai jelenségek megszerzését, hogy a hitetleneket meggyőzni lehessen. Csak én meg Antal nem szorultunk már személyes meggyőződésre, azonban még mi is lelkesen óhajtottuk, hogy fizikai kényszerítő bizonyítékok által seregesen nyerjük meg a hitetlenek tömegét. Közös nyavalyánk volt a prozeliták hajhászási kórsága. Magunk is tájékozatlanok, sőt nagyobbára hitetlenek lévén még, azon törtük a fejünket, miképpen fogdossuk a hitetlenek nagy seregét. Állandó, jó, megbízható, értelmes médium hiányában eszünkbe sem jutott, hogy jóakarátú, megbízható szellemi vezetésre van mindenk előtt szükségünk, mely nélkül semmire sem vagyunk képesek és hogy ezt ájtatos imával és esdekléssel kell kikérnünk Attól, aki mindenk forrása, adományozója és intézője, ami a nagy mindenségben létrejön.

Az ilyen összefüggések alkalmával többnyire Antal eszes ötletei találták fején a szöveget és az ő értelmi fölénye érvényesült az összebogozott tarka tervezetek kifejtésében. Jellemző ennek a kis szabómesternek szellemi lényegére nézve, hogy miképpen támadt benne a médiumításra való óhaj és mily módon fejlődött ez ki benne, aki hivatva volt megbecsülhetetlen szellemi kincseknek közvetítőjéül szolgálni, melyek a mi „Reformierende Blätter” című kiadványainkban az emberiség számára fel vannak halmozva...

A Dr. Eschenmayer, Ennemoser és Cahagnet németre fordított munkái kitörölhetlen benyomást tettek fogékony elméjére; egész gondolatvilága és énjének szabályozása megváltozott benne. Erről ő eképpen gondolkozott:

„Én az olvasottak valódiságáról teljesen meggyőződtem, de Isten, aki látja és ismeri bensőmet, nem veheti tőlem rossz néven, hogyha én egyszerű, tanulatlan és gyarló emberi mivoltomnál fogva személyes meggyőződést óhajtok magamnak szerezni; nem tudja be bűnül, ha azt látja, hogy én azt nem önző célra, hanem az ő dicsőítésére és a felebarátaim javára akarom fordítani. Ő, a jó Atya, gyámoltalan, gyenge gyermekétől nem tagadhatja meg e kegyelmet, ha az ő szellemvilágával közvetlen óhajtok érintkezni és kitartással egy évet ajánlok fel e célra, mely idő alatt a javulás és önnemesedési törekvés lankadatlan gyakorlatában akarom bizonyítani, hogy e nagy kegyelemre érdemes vagyok. „

És kitűzte magának a napnak olyan szakát, midőn minden háborítás nélkül megkísérélheti a médiumi írás gyakorlását, — valamelyik esteli órát, mikor háznépe már nyugalomra tért és ő is magábaszállással, buzgó imával hozzáfoghat a kísérlethez. A ceruzát kezében tartva, több mint 5 hónapig izmainak egy rostja sem rezdült meg; később aztán keze lassan, gyengén siklott tova a papíron, kisebb-nagyobb vonások nyomát hagyva; majd egy-egy betű, szám, végül egy egész mondat íródott. Végre-valahára írt magának egy elég hosszú megbízást, melyben meg volt hagyva, hogy menjen ekkor meg ekkor a Molnár- (vagy Lipót?) és Só-utca sarkán levő ilyen meg ilyen számú házba, ott majd megtudja a megbízatás célját. Akkoriban a jelzett utcában és a Só-utca közelében még a középkorból származó városfalak omladékai valának. Prochaszka, kinek üzlethelyisége a Koronaherceg-utcában, lakása pedig a Józsefvárosban az Angyal-utcában volt. az egész éven át más utat alig tett, mint ami lakásától üzletéig és visszavezetett, nem igen volt életében sem azon a tájékon, amely különben is kietlen vidék volt és e városrész végét képezte.

A szellem meghagyása szerint kivételképpen mégis elindult a jelzett helyre, felkeresvén a megjelölt számú házat. És mit tapasztalt? Éppen ez a házsám hiányzott az utcában és a meghagyásban említett helyen nem is volt ház. hanem egy gödrös, dudvával lepett üres háztelek. A szellem tehát becsapta Antalt.

Bátran mondhatni, hogy száz ember közül aligha akadt volna két ember, aki e csalódás után sutba nem dobta volna az egész spiritizmust, sőt fennen ne hirdette volna, hogy az egész spiritizmus svindli, a rossz szellemeknek vagy ördögöknek, az emberek megtévesztésére stb. szolgáló üzelme.

De Antal nem így tett. Ellenkezőleg jóízűen nevetett rajta és hangos örömmel beszélt el, hogy nincsen miért félni az ördögtől, mert butasággal verte meg a jó Isten és úgy használja fel az ő megfoghatatlan bölcs célzataira, hogy rosszat tervezve, jót visz véghez.

Ez a kárörvendő szegény szellem megréftáta őt, — mondá, — talán a becsapás által el akarta kedvetleníteni, vagy minden időre elriasztani a spiritizmustól, holott ő éppen ezáltal teljesen ellenkezőre jutott, mert hatásosabb bizonyítékot alig adhatott volna neki a jó Isten, amiért ő hálás Neki, látván az iránta való szeretetet. Antal így okoskodott:

„Én teljesen meg vagyok győződve arról, hogy azt nem én, hanem egy kívülem levő erő idézte elő és pedig kezem felhasználása által. Minthogy pedig abban az erőben intelligencia nyilvánul, tehát: nem lehet valami nyers, öntudattal nem bíró u.n. természeti erő, hanem akarattal rendelkező intelligens erőnek kell lennie. Ilyen erőt mi csakis emberi lényben ismerünk — de ezúttal testét nem látva, ez az intelligens erő csakis a testet levetett embertől, tehát szellemtől származhatik. Igaz ugyan, hogy ez az intelligens erő — mondjuk szellem — hazug, rosszakaratú, kárörvendő természetűnek bizonyult, tehát nem olyanak, mint aminőknek a vallásos emberek az elholtakat, akiket „megboldogult” névvel emlegetnek, képzelik. De ez nem alterálja a szellem létezésének valóságát s nem is a szellemek, hanem az emberek téves fogalmainak rovására esik. Az az ember, aki földi életében hazug, kárörvendő vagy kaján volt, nem a teste, hanem a lelke révén bizonyulhatott csakis ilyennek; tehát testét itthagya, minden a lelkében gyökerezett rossz tulajdonságát a lélekkel együtt átvitte a túlvilágba is. De noha itt a földön léptenyomon találkozunk a hasonló rossztulajdonú emberek sokaságával, mégis be kell ismernünk, hogy másrészt jó, nemesszívű, erkölcsös emberek is vannak, ezek pedig átvitték erényeiket, jótulajdonaikat is és odaát bizonyára mint jó szellemek léteznek és működnek. Igenis: működnek, mert a jó és bölcs Isten nem engedheti meg azt, hogy

csupán rossz szellemek — akik az emberek vesztére törekszenek — közlekedhessenek velünk, hanem ezek ellensúlyozására direktre ki kellett rendelnie azokat, akik az arra érdemes emberek segítésére, oltalmára és oktatására képességgel s hatalommal bírnak a gonosz szellemek fölött. „

„A jó Isten valószínűleg engem csak próbára akart tenni és csakis Ő tudja, vajon megállottam-e ezt. Hogyha igen, akkor jutalmul jó szellemeket fog hozzám bocsátani vagy pláne direktre is kirendelni, hogy oktassanak és irányítsanak a jóra, a nemesre. Egyébiránt megismerésem e rosszindulatú szellem révén is tetemesen növekedett, mert tanulságot merítettem belőle, t. i. azt, hogy nekünk, kik a szellemeket nem láthatjuk, nagyon is résen kell lennünk velük szemben s ne higgyünk nekik, míg szavahihetőségüket be nem igazolták, ahogy a jó Isten azt én tőlem is követelte. „

Lám ekképpen okoskodott ez az egyszerű, tanulatlan szabómester már akkor, midőn a szellemtan alaptörvényeiből jóformán még a fogalmaknak árnyékával sem bírt. Ebből láthatni, mily bölcsességgel választja Isten az ő eszközeit célzatai fogatosítására. Ahogy ő a halászt, Simon Júdást, hálója mellől elszólítva Péter névvel apostoli hivatással bízta meg: hasonlóképpen Prochaszka szabót az ő szabó-ollója mellől elszólítva, mint Antal médiumot küldetéssel bízta meg.

Antal médiumban a későbbi nemzedékek szintén a hivatott apostolt fogják felismerni, aki abból a fából való volt, hogy belőle a „szellembúvárok” egyletének oszloposa, Péter szellemének médiuma válhatott,

Körünk gyarlóságai. — Csalódásom. ()**

E ciklusban, melyben egyletünk alakulását, fejlődését, illetve médiumainak kiképzését óhajtom tárgyalni, munkám annyiban könnyebb lesz, amennyiben nem leszek kizárólag memóriámra utalva, hanem írott és nyomtatott hiteles iratokból meríthetem az adatokat: t. i. Antal magánfeljegyzéseiből, jegyzőkönyvekből és szellemi közleményekből, az 1871. évtől kezdve pedig báró Vay Ödönnéhez intézett sajátkezű leveleimből.

Adelmánk ugyanis híven őrzi a világ öt részéből hozzá jutott levelek halmazát. Hiszen felette érdekes tartalmúak ezek a tu-

dósoktól, államférfiaktól, magasrangú férfiaktól és nőktől származó iratok, melyekkel fiókjai megteltek. Hogy egy kis helyet szoríthasson az újabban hozzá érkező levelek számára, mintegy két évvel ezelőtt egy, néhány száz (1871-1882) levelemet tartalmazó csomagot visszajuttatott hozzám. Szellemileg volt befolyásolva, hogy ezeket gyűjtse és őrizze meg. Az első 1871. február 22-iki keletű levelemre sajátkezűleg írta: „ez az első Dr. G. -tól: nálam időző anyósomhoz intézett levele”; egyúttal megírta, hogy ezek a „Szellembuvárok egyletének” alakulását és fejlődését majdan megírandó történésznek anyagul fognak szolgálni. A levelek keltük szerint sorrendben voltak egymásra rakva. Azokban böngészve, nagyon sok adatra bukkantam, amikre sehogysem tudtam volna visszaemlékezni. Ebből a tárházból fogok ezentúl meríteni.

Visszatérve már most a pesti kis spiritista csoporthoz, — melynek központját Prochaszka Antal képezte — e csoport 1869—70-ben még csak a kezdetlegesség szűk határain belül mozgott; csak rövid, egyszerű szemlélődések, imák, bátorító és kitartására buzdító intelmek stb. jutottak hozzánk Prochaszka írómédiunitása révén, csupa amolyan könnyű szellemi táplálék, aminőt akkori gyenge szellemi emésztőképességünk éppen megbírt. De ezeket is áhitattal fogadtuk és nem zavartuk tanítóinkat holmi kérdezősködések által, mivel a közlemények egyszerűsége nem szorult kommentálásra.

Volt még két, szintén kezdő médium csoportunk tagjai között. Az egyik Piacet Ede nevű francia születésű nyelvmester — kopogó (typologiai) médium volt. Ujjai hegyét az asztal szélére téve, kopogó hangok jelentkezése által nyertünk szellemi közleményeket, de nem az asztal mozgása által, hanem a sajátos, utánozhatlan érces kopogó hangok hol az asztal közepéből, hol egy távolabbi bútorból, padozatból, ablakból vagy pláne a mennyezetből eredtek. Megkapó bizonyítékok voltak ezek egy kívülünk levő erőnek megnyilatkozása felől. Fizikai jelenségek mellett buzgólkodó tagjaink nagyobb része csakugyan lelkesedett e jelenségekért és azokkal készségesebben foglalkozott, mint az értelmi, erkölcsi irányú, Antal által nyert közleményekkel. Azonban azon kopogó hangokban rejlő értelmi tartalom többnyire silány, gyerekes vala, ami engem meg Antalt untatott, minthogy a szellemek létezése tekintetében már nem szorultunk további bizonyítéokra, a kopogások pedig tudásunkat egy hajszálnyival sem vitték előbbre. Ez pedig az

erkölcsi nemesedés mellett a tulajdonképpeni célja a spiritizmusnak, míg amaz csak eszköz. A fizikai jelenségek hajszolóinak fejébe ez sehogy sem akar beleférni. Elfecsérlik az időt mindenféle jelenségek előidézésével, ügyet sem vetve a komoly tudás és erkölcs gyakorlására

— csak a külkérgen rágcsálnak s nem hatolnak beljebb a lényeg magvába.

A másik médium egy Moravetz Alajosné nevű asszony volt, aki későbbben kiválóan érdekes beszélő és látó médiummá fejlődött ugyan, de akkortájt éber állapotban a psychografonon betűzés által közlekedett. Ha ujjait rátette a szerkezet mozgó, kiálló szárára, ez sebesen forgott és hegyével jelezte a félkörben írott abc betűit. Ez a szellemi jelzémód felette érdekes és meggyőző, annál inkább a nevezett médiumnál, aki a jelzett betűket forgás közben hangos szóval kísérette. De beteges, szeszélyes és akaratos természetű volt s különben is nagy ritkán jelent meg köztünk. Csoportunk tehát tulajdonképpen olvasó körré devalválódott s részint felolvasásokra, részint a beszerzett s a tagoknak kikölcsönzött könyvekből való tanulásra szorítkozott.

Midőn már 19 tagra szaporodtunk, abban állapotunk meg, hogy egy teljes spiritista könyvtár beszerzésére aláírás útján gyűjtsünk költséget, 4—4 forint befizetessék, ki egyszerre, ki pedig részletfizetéssel járuljon hozzá. Elöttem fekszik az eredeti aláírási ív és lerí róla — nem a kezem aláírása, hanem a nevem 3 kezdőbetűje: D. G. A. Csak évek múlva írta Antal a margóra: „ez annyit jelent: Dr. Grünhut Adolf. „, Nos, diákosan mondva szurkoltam, röstelltem még akkorában a teljes nevemet odaírni. Remélem, hogy a jó Isten színe előtt már azóta expiáltam ezt az akkori gyávaágomat a spiritizmus érdekében kiállott sok szenvedéssel teli küzdelmeim által. Lám, mennyire nem képes valaki egy rekrutának magatartásából — addig, amíg ez puskaport nem szagol — megítélni, vajon lesz-e belőle valaha bátor katona. De a bujkálás, hogy valahogy spiritistának ne tűnjünk fel, még valamennyiünk közös hibája volt. Még Antal sem adta rá magát, hogy összejöveleink a lakásában tartassanak, hanem az ő bolthelyiségében találkoztunk zárt ajtók mögött, estefelé, midőn a szomszéd üzletek bezáródtak vagy vasárnap délután, midőn ki sem nyitottak.

Egyébiránt: egyikünkben sem volt még annyi buzgóság, hogy mindig megjelent volna; különösen vasárnapokon, Antalt kivéve, alig jelent meg 3—4 tag, a másik két médium pedig vasárnap egyáltalában soha sem jött, minthogy Antal médiumi tevékenysége nem bírt annyi érdekességgel és vonzóerővel, hogy emiatt valaki szórakozásnak szánt idejét feláldozta volna. D. ügyvéd nem éppen mindig, de azért gyakran jelentkezett s korántsem játszott ott azt a szerepet, amit az első találkozásom óta tőle vártam; inkább figyelt és hallgatott. Feltűnt azonban az a körülmény, hogy amikor személyére nézve dicsérőleg nyilatkoztam, ezt mindnyájan némán hallgatták. Eleinte arra magyaráztam ezt, hogy a tagok alantasabb nívójuk mellett az ő félszeg és visszatetsző modora mellett nem képesek megérteni tudományos és szellemi értékét. Később azonban nyilvánvaló lett előttem, hogy abban a hallgatásban és kifejezetlen óvástételben valami vádféle lappangott és erre nézve magyarázatot provokáltam. „Ej, csak ne pumpolna bennünket folyton!”, szolt az egyik; „ha csak egyszer is beváltotta volna ígéretét”, szolt a másik. Erre aztán hangzatos filippikát intéztem ellenük ilyen nem spiritistákhoz méltó szeretetlenség miatt. — „Más mértékkel kell a spiritistát mérni, mint a künnálló embereket; nem rajta múlik, hogyha nem képes beváltani adott szavát. Még az evangéliumra is hivatkoztam, hogy a bal kéz ne tudjon arról, amit a jobb kéz adott. Én tőlem még sohasem kért kölcsönt. „Elnémultak.

De azt elhallgattam, hogy ő, ki többnyire elkísért hazafelé, bár egészen ellenkező irányban volt: a lakása, már nálam is

próbált szerencsét. Igaz, hogy soha sem kért tőlem kölcsönt, hanem az ő sanyarú anyagi helyzetéről panaszkodott. Spiritista létemre azonban nem várhattam be, hogy ő kérjen, hanem önként ajánlkoztam csekély tehetségem szerint segédelmet nyújtva. amit ő mindig szívesen el is fogadott. És miután én a visszafizetésre terminust nem szabtam, nem is lehetett panaszom afelől, hogy hónapok során nem is fizetett. Egyszer aztán, már 71-ben április elején mintegy váratlanul találkoztam vele reggel az akadémia előtt. Az Árpád-utcában lévén a lakásom, erre vitt az utam hazulról naponta. Nagy zavarban, szinte kétségbeesve hozakodott elő azzal, hogy az ő megbízottja sürgősen kér szivattyút és hosszú gumicsöveket, mert víz fakadt be a szénaknába és ha ő csak kilenc-

tíz napra előteremthetne harmincöt forintot, boldog volna, mert a széntermelés árán könnyen megtéríthetné ezt; különben pedig a víz rémes pusztításokat visz végbe. Nálam volt egy ötven forintos bankjegy; súlyos véteknek tartottam volna, hogyha testvéremnek nem segítek vele, holott nekem csak négy hét múlva, május 1-ére esedékes házbér fejében lesz szükségem ez összegre. Mondtam is, hogy mire van ez a pénz szánva, tudva, hogy akkortájt a háztulajdonosok felmondással sújtották a lakót, aki déli tizenkét órára le nem fizeti a házbért; milyen csapás lenne reám nézve, hogyha ezt nem bírnám lefizetni. Szentül ígérte, hogy legkésőbb 20-ig visszafizeti a pénzt. Odaadtam az ötvenforintos bankjegyet. Felváltás végett be akart térni egy üzletbe. Nem engedtem meg: minek, mondtam, ehhez úgysem nyúlok, majd egyszerre fogja visszafizetni az egészet. Azonban nemcsak huszadika, de huszonnyolcadika is elmúlt anélkül, hogy D. beállított volna hozzám. De nem nyugtalankodtam, meg lévén győződve, hogy ha töríkszakad, cserben nem hagy, hanem esetleg május elsején korán reggel elhozza a „szentül” megígért ötven forintot. Április 29-én Gonobitzból levelet kapok, melyben Adelmánk vezetőink spontán manifesztációját küldi: „A pesti spiritista nyájba belopózott egy koszos juh, mely megfertőzéssel fenyegeti tiszta nyájunkat, melyet meg akarunk menteni. Aki szavát leköti, midőn azon percben biztos tudatában van annak, hogy ezt beváltani képtelen lesz, az nem foglalhat helyet abban a csoportban, amelynek vezetését mi elvállaltuk. Ez pedig D. ügyvéd; ezt feltétlenül ki kell rekeszteni a körötökből” Szinte megkövültem... Nem is vártam többé, hogy beállítson hozzám. De nem is jött sem elsején korán reggel, sem pedig ezután; de még csak nem is mentegetődzött. Sőt, ahogy tudomásomra jutott, még minket vádolt, mintha ő rajta esett volna sérelem. Azt hajtogatta, hogy az evangélium szerint még a köpenyünket is ketté kellene vágni, hogy ennek felét odaadjuk felebarátunknak, stb.

Én nem nehezteltem rá, inkább sajnálkoztam egyik-másik testvéren, akít a nála szenvedett kisebb veszteség jobban sújtott, mint engem. Pálcát sem törtem és nem is török felette, mintha csak szimulálta volna a spiritista-hívóságát, avagy képmutatóként citálgatta volna az evangélium tantételeit. Teljesen meg volt ő győződve a szellemek létezéséről és a velük való közlekedés felől.

Igaz, hogy mindezt csak öncéljára, anyagi érdekből használta föl. Hasonlóképpen hiszem azt is, hogy ő meggyőződésből hivatkozott az evangéliumra, de félszegen magyarázgatta, amennyiben mindig észrevette felebarátja szemében a szálkát, a magáéban meg nem látta a gerendát. Az evangélium tanításait csak a felebarátjára értette, de önmagára nézve kötelezőnek nem tartotta. Szorult anyagi helyzetében felebarátjától — akinek a megélhetése, habár a legszerényebb határok közt is megvolt — a végsőig követelte az áldozatot: az önmegtagadást, a javakban való osztozkodást, szóval a merev önzés filozófiáját vallotta.

Nem szándékoztam D.-vel behatóan foglalkozni, annyiban csupán, amennyiben az ő révén a pesti spiritista-csoport nyomára akadtam. Azonban — sajátságos — sehogysem bírtam eltekinteni D. személyétől. Végre arra a gondolatra jutottam, hogy kötelességem testvéreim hasznára és okulásukra feltárnom előttük ezt a problematikus alakot, hogy őket is intsem, mennyire szüksége van az embernek óvatosnak, szemesnek lenni az élet folyamában felmerülő eseményekkel szemben.

Akkori mivoltomnak, félszeg idealizmusomnak mennyire szüksége volt ilyen leckére, épp azon időpontban, midőn a gyakorlati spiritizmus terére lépve, a kijelölt vezérszerep elfogadásának küszöbén állottam, ezt most velem együtt minden elfogulatlan, józanul gondolkodó olvasóm beláthatja. Ugyanis minden szélsőség, minden túlhajtás káros következtű, csak az arany középút az, ami célra vezet.

Hány alkalommal és biztos jellel szolgált D. ügyvéd, hogy némely elfogulatlanság és józan mérlegelés mellett fölismerhettem volna benne talmi voltát. De nem — rá sem gondoltam, hogy az érzelem, a szív mellett, a Teremtőnek legkegyelmesebb adományát, az észet is használjam: mérlegelve, ítélve, következtetve. Hiszen a meleg szív, magára hagyatva, az ész szabályozása és ellenőrzése hiányában csupán balgaságokat fog elkövetni; holott másrészt a hidegen mérlegelő, okoskodó ész, a szív mérséklő kiegészítése nélkül csupa önzést, szeretetlenséget, sőt kegyetlenséget fog kiváltani. Csakis a kettő között teremtett egyensúly adja a harmonikus embert, aki harmonikus cselekvésre képes.

Továbbá megtanultam ebből az incidensből, hogy nem létezik kétféle tisztesség, becsületesség, őszinteség, hanem minden, ami

súllyal és érvénnyel bír a profán ember előtt, még fokozottabb mérvben kötelező a spiritisztára nézve. Éppígy vét az a spiritista a felebaráti szeretet ellen, aki a művelt társadalomban befogadott illem, kellő magatartás, jó modor megtagadása által a felebarátja korrekt és gyöngéd érzelmeit megsérti. A spiritista semmiben se különböztesse meg magát a művelt tisztas emberek átlagától, legfeljebb azzal, hogy a hite tisztább és szilárdabb lévén: a felebaráti szeretete fokozottabb legyen; faji, rangbéli, születési és vagyombeli különbséget nem téve, minden emberben közös Atyánk gyermekét, tehát a saját testvérét tekintse; minden egyebekben pedig viselkedjék úgy, amint a többi emberek viselkednek, s ne tartsa tilosnak magára nézve az élet ártatlan örömeit és élvezeteit. Krisztus Urunkat látjuk kánai lakodalmi mulatozók körében. Igaz, hogy a farizeusok ócsárolták, de törvényes cselekedetének tudatában nem törődött a farizeusok elítélésével; mi se törődjünk hát velük helyes utunk és cselekvésünk tudatában.

Végre pedig megtanultam ismerni vezető szellemeink nagy szeretetét, bölcsességét és gondozó oltalmát, mellyel fölöttünk, gyenge, tévelygő gyermekek fölött örködnek, látván tájékozatlan tapogatózásunkat és ezekből eredhető botlásainkat; s végtelen szeretettel sietnek a hibáinkból eredhető káros következmények eleve való elhárítására. Hálatalt szívvel fogadtam azt a kegyes intő jelzést, mely alapvető mozzanata volt a hozzájuk való bizalmamnak, mely nélkül, mint a spiritista körnek világi vezére képtelen lettem volna helyemet sikeresen betölteni. Ez a bizalom akkor vert gyökeret bennem, mely gyökér számtalan megkapó bizonyíték által táplálva, annyira megerősödött, hogy semmiféle esemény meg nem ingathatja. Vezérlő szellemeink fent idézett e spontán kijelentésében szintén világosan láthatni egy új szemet, mely életem hosszú láncolatában a Gondviselés jóságos vezető kezéről tanúskodik. Mintha D. ügyvéd élembe állítottatott volna, hogy ő rajta kijózanodjam és okuljak a spiritista sovinizmusból, mely lépten-nyomon gátolt volna minden üdvös működésemben; mintha ő lett volna kiszemelve arra, hogy a vezetők iránt való bizalom felébresztésében segédkezzék.

Fordulópont. ()**

1871. február második felében oly incidens állott be, amely életem tekervényes útjain mint számottevő fordulópont tekinthető.

1871 február közepe táján házamban megjelent Vay Miklósné Katalin, a sajtó alól épp akkor kikerült „Szellem, erő, anyag” című könyv tiszteletpéldányát átadandó. Dél tájban jött, de nem talált otthon. Sokat beszélt feleségemnek e korszakalkotó isteni munka létrejötte körül fölmerült jelenségekről. Adelmánk vezérlői egy szigorúan megtartandó vegetárius életmódot parancsoltak, — nem emlékszem, hét vagy kilenc hétre, — hogy a tiszta növényi eledelek által a vére ritkítása és tisztítása előidéztesse s ezáltal a magas szellemek fluidáris kapcsolódhatása elősegítesse. Ilyen praeparáció után végre hozzáfogván az íráshoz, naponta pár órai szakadatlan írás által három hét alatt oly munka jött létre, melynek tartalmáról a médiumnak fogalma sem volt és amelyet oly gyorsasággal írt, hogy munka közben minden gondolkodás teljesen ki volt zárva.

Fia Ödön 3—4-szeres idő alatt alig bírta lemásolni a médiumi írást. Végre pedig Katalin erősködött, hogy Adelmának egész életében az aritmetika volt leggyengébb oldala és egyszerű törtszámú feladatot alig volt képes megoldani. Emlegette továbbá Adelmának bámulatos sikerű kúrát, melyeknek híre bejárja a külföldet is; mindenfelől tanácsért és gyógyításért esdő kérvények jutnak hozzá, különösen oly esetekben, ahol a leghíresebb orvostekintélyek hiába próbálkoztak.

— Holnap reggel utazom gyermekeimhez Gonobitzra — mondá az öreg báróné — és azért jöttem most, mivel nagyon szerettem volna a doktort felkérni, hogy reménytelenül kezelt betegei egynémelyikét Adelma vezetői gyógyítására bocsájtaná, hogy egyrészt mentül több bizonyítékot gyűjtsünk, másrészt, hogy az ő szakvéleményét e szellemi gyógy mód felől hallanók. — Ismételten meg-megnézte az órát. Már kettőre járt az idő, attól tartott, hogy a szállóban megrendelt családi ebédre elkésik. Végre, midőn már két óra is elmúlt, felállt és elbúcsúzott a feleségemtől, újólag kifejezván sajnálatát, hogy nem találkozhatott velem. Azonban alig ért az előszoba ajtajáig, mikor én megérkeztem. Visszatért. De csak addig akart maradni, míg néhány krónikus betegem nevét, de csupán szimpla nevét felírom. E névsort magával viszi Gonobitzra, hogy azt Adelma vezérlőinek előterjessék. Tekintettel arra, hogy a báróné sietett, az íróasztalomon heverő papírszeletre felírtam négy olyan rejtélyes betegségben sínylődő paciensem nevét, akik hamarjában eszembe jutottak, ötödiknek pedig a magam nevét tettem oda,

minthogy akkortájt egészségem némi kívánnivalót hagyott hátra. Azzal az öreg báróné elhajtott.

Február 21-én érkezett báró Vay Miklósné válasza, hozzátartozva az Adelma szellemei által írott terjedelmes rendelés. Előtte fekszik február 22. -i keletű ugyancsak Vay Katalinhoz írott válaszlevél, melyben képtelennek vallottam magam arra, hogy felbuzdulásomból kiváltott érzelmeimnek még csak gyenge kifejezést is adjak: „Dacára annak, hogy a közbeeső idő alatt a „Szellem, erő, anyag” égből szakadt magasztos revelációját elragadtatással olvastam, mindazonáltal ezek a szellemi rendelések még fokozottabb mérvben ragadtak meg, szinte elbűvöltek, amennyiben ezek emberi, különösen orvosi felfogásomhoz és megítélésemhez közelebb esnek, tehát reálisabb bizonyítékszámba mennek. „

Csakugyan bámulatos mély tudással volt leírva minden egyes beteg bajának keletkezési oka, kórisméje, gyógyítása és jóslata a legkisebb részletekig. Különösen két női betegnek pertraktálása ragadott el nagy mérvben. Az egyiknél a baj származása egy tizenhárom év előtt történt szülés alkalmával keletkezett belső sérülésre vezetett vissza és hibás összeforradás következtében létesültek a kórjelenségek az alhasban.

„A rendelés pontos betartása mellett tetemesen javulni fog állapota és ez türethetőbbé fog válni, mint az eddig alkalmazott kezelésmódok alatt-, azonban a haszsigerek szárnalmas állapotánál fogva a teljes gyógyulás ki van zárva. „ Mellékesen említem meg, hogy minden szó szerint beteljesedett. Mintegy tizenegy évig az illető úrnő közérzlete és arcszíne mindenkit meglepett. A beteg Középeurópa majdnem valamennyi orvostekintélyét konzultálta; — de hasztalanul. Nekem meg az a szomorú elégtételelem volt, hogy az általam is hasonlóan hangoztatott kórisme, tizenegy év múlva egy a hasüregben végzett operáció alkalmával beigazolódott.

De a megrendelt gyógmód sem volt minden érdekesség híján. Mindenféle belszereken és fürdőzéseken kívül e páciensem, valamint a másik nőpáciens számára is reggelenként 1—1 pohár delejezett víz volt rendelve. Szó szerint leírom ezt a meghagyást „Adolf delejezhetne számukra egy-egy pohár vizet anélkül, hogy ezeknek delejjel való telítését velük tudatná. A betegek megrázkódnának a delejtől, ami a delej hatását csökkentené; 31 napig egy-egy pohár

delejezett vizet igyanak reggelenként, minden egyéb belszer kizárásával. A vizet gyógyszerként igyák. Adolf hét percig tartsa kezét a víz fölött, töltsd ezt egy üvegbe, mely, midőn hozzá viszik, selyembe burkolandó és ezt egyszerre, de szörpölve igyák meg azonnal, ahogy azt elhozzák. Adolf sok delejjel bír. Egyszerre két pohár vizet is delejezhet és pedig adja a bal pohárból valót H—r Máriának, a jobb pohárból valót pedig H—s Katalinnak! Valahogy össze ne tévessze! A vérkeringésben levő delej a bal, a szív oldaláról kellemes hús és- tisztább, delejes; a jobb, májoldalán levő delej inkább undorító- langyos, villamos.

Természetes, hogy mindent hűségesen betartottam. Naponta reggel megdelejeztem, ahogy meg volt hagyva s a két pohár vizet egy-egy üvegbe öntve, selyembe burkolt dugasszal elzárva bepecsételten vitte el az érette küldött szolgál. Mindkettőnél kiváló jó hatása volt. Soha azóta ilyen kimerítő, részletekbe bocsátkozó, körülményesen leírt rendelést nem írtak a szellemek. Nyilvánvaló, hogy azzal a vezérlők a szellemi gyógyítás iránti érdeklődésem és bizalmam fokozását célozták. A személyemet illető rendelés szintén különös és teljesen eltérő volt a szokásos gyógy módtól, egy része ekképpen hangzott: „Adolf villamosságban leledzik; kössön a gyomrára, derekára egy vörös selyem kendőt, ez súrlódás által villamos veszteséget okoz; a gőzfürdőt határozottan eltiltjuk. (Hogys tudták, miként én hetenként egyszer, néha kétszer is gőzfürdőt használok!) Nyáron dunafürdői használjon, addig pedig hetenként kétszer egy-egy langyos kádfürdőt tengeri sóval. Legjobban használna neki a tengeri fürdő. „Aztán diéta meg belszerek voltak előírva; persze homöopatikusak, minthogy a magas szellemek soha másfélét nem rendelnek.

A végén volt aztán a csattanó: „Adolf el ne lankadjon buzgóságában és az ügyszökhöz való szeretetében. Mi mellette vagyunk és segítjük — mi Adelma vezérlői. Igenis Adelma, Ödön meg Katalin híven fognak segítségére lenni, tanáccsal és tettel egy alapítandó egyesület létesítése körül, amely kellő és jó vezetés mellett nagy erkölcsi horderejűvé válhatik. Az egységes összetartás erőt ad; azért Adolf mindenben támaszkodjék mireánk és ti hármatokra, mi akarjuk segíteni. Amen. „Mária, Buddha, Lanrentius.”

Állva kezdtem bele az olvasásba, de le kellett ülnöm, minthogy a megindultság és meghiúsultság annyira erőt vett egész lényemen,

hogy szinte forgott velem a világ. Gyengeségem és hibáim tudatában megfoghatatlan volt előttem, hogy a magas szellemek tudomást vettek rólam, direkt nevemen szólítottak meg, sőt — ami pláne elkábított — még közvetlen részvételre és munkálkodásra hívtak fel a szent ügy érdekében. Hol a fejemhez kaptam: vajon valóság-e ez, hol újra meg-megnéztem Adelmának kacskaringós médiumi írását: vajon jól olvastam-e mindezt? Elmerültem és erős fogadalmat tettem fel magamban gyengeségem és hibáim leszerelése és lelkem nemesítése tekintetében.

Elöttem fekszik február 22. -i Vay Miklósnéhoz intézett válaszom, de mellőzöm túlaradó érzelmeim leírását, csupán záró soraimat citálom: „távol legyen tőlem, hogy csekély személyemet Mózes magasztos alakja mellé merészkedném állítani összehasonlításul, azonban mégis némi sejtelmem lehet azokról az érzelmekről, melyek őt áthatották, midőn a tüzes bokorból az égi megnyilatkozás hangjai fülébe csendültek. „

Örök emlékezetű lészen e jelenet előttem, mely ha nem is volt éppen szellemi újjászületésem teljessége, de mindenesetre szellemi újjászületésem kiindulási pontjának tekinthető.

A magas vezetők megalapítják az egyletet. (*)**

Az Adelma médiumi vezérlői által kilátásba helyezett egylet alapításán kicsiny táborunk tagjai módfölött lelkesültek. Az örömet még fokozta az a körülmény, hogy a magas szellemek kezdeményezéséből és égisze alatt indult ki a tervezet, és hogy ennek létesítésére engem szemeltek ki. Ennyi isteni kegyelmet egyikünk sem mert volna álmodni. Már sokat elbeszéltem nekik a bárók családja körében való élményeimről, Adelma médiumi képességéről és e médium bámulatos vezetéséről. Természetesen égtek a vágtyól, hogy mind ennek tanúi lehessenek.

Akkortájt báró Vay Miklóst a hivataloskodás állandóan itt tartotta; a gyermekek atyjuk látogatására gyakran feljöttek a fővárosba, hasonlóképpen a gonobitziak is évente néhányszor eljöttek. De az öreg báróné, valamint Vay Ödönék nem kevésbé óhajtottak csoportunk tagjaival megismerkedni és ennek megvalósítására egy esetleges szeánsz keretében az április 21-iki délutánt tűzték ki. Valamennyiünk szíve örömeiben repesett, de nagy fejtörést, gondot is okozott nekünk az a kérdés, hogy tulajdonképpen

hol tartsuk meg a szeánszot. Nem mintha még ez alkalommal is fáztunk volna magunknál fogadni a nagybecsű vendégeket, ellenkezőleg, mindegyikünk ezer örömmel felajánlotta volna e célra lakhelyét, de egyikünké sem felelt meg teljesen a célnak; részint mert nem volt eléggé csendes, minden zörgéstől és zajtól távol, részint pedig, mert, nem volt eléggé tágas a vendégek sokaságának befogadására. Ugyanis testvéreim és rokonaim, valamint tagjaink érdeklődő rokonai közt sokan vágytak jelen lenni e ritka, eseményszámba menő szeánszon.

Hogy melyik tagunk révén és mily módon jutottunk végre egy minden tekintetben megfelelő helyiséghez, olyanhoz, aminek párja aligha akadt volna akkortájt a fővárosban, arra máig teljességgel nem emlékszem. Még arra sem, vajon a József - vagy a Ferencvárosban volt-e ez, hanem igen élénken emlékszem arra, hogy egy félreeső kis közben volt ez a ház, ahol a külvárosi rendes vasárnapi mozgó, zajos életnek még nyoma sem volt, tehát a sok ünnepi gyalogos és fiakkeres vendég megjelenése semmi ácsorgást vagy csődületet nem keltett. A háznak nem volt utcára nyíló lakása; ez a tág udvari oldalon terült el; a nagy parádés szobának ablakai részint az udvarra, részint a kis kertre nyíltak. A szoba egy kis terem volt, teleaggatva rámás szent képekkel, amik a tulajdonosok buzgó katolikus voltára vallottak. A többi bútortzat nem annyira valamely jómódú fővárosi, mint inkább vidéki tekintélyes polgárember berendezéséhez hasonlított.

A házaspár, kiknek tulajdonát a ház képezte, fölkelte valamennyiünk bámulatát: soha ilyeneket még nem láttam; ilyeneknek képzeltem a herrenhuttereket vagy quákkereket. Valóságos bibliai, tiszteletet parancsoló pátriárkapár elevenedett fel bennük. Mindkettő galambösz; telt piros orcájuk az egészség mintaképe; a boldogságtól sugárzó, barátságos, nyájas fogadtatás, amivel minket, soha nem látott embereket üdvözöltek, arról az áthatottságról tanúskodott, amelytől el voltak telve ennyi meg nem érdemelt égi kegyelemtől...

Végre megérkeztek Vayék — Katalin, Ödön és Adelma. Minden szem feléjük fordult. De viszont ők sem vonhatták ki magukat e ritka látvány varázshatása alól. A házastársakon szintén megakadt a szemük, akik meghatottan, könnyes szemmel fogadták a felette meglepő szívességgel beköszöntő vendégeket. A bemutatkozás

elvégeztével elrendezkedtünk. Ülőhely csak a nőknek jutott, a férfiak egymás hátán álltak az ajtó küszöbénél. Adelma „Betrachtungsbuch”-jából a „Világok Atyjához” elhangzott ima után Adelma hozzálátott az íráshoz.

A szoba egyik sarkában, két ablak közt álló asztalra egy konc felvágott papír, meg egy rakás kihegyezett plajbász volt téve. A hosszú plajbászt két ujja közé véve, csodás sebességgel szántott végig a papír lapokon, úgy, hogy mint egy rotációs gépből, egymásután kerültek ki teleírva a papírlapok. Oly áhítatos csend uralkodott, hogy az írás nesze is hallható volt.

Adelma írás közben gyakran végigjártatta tekintetét az embertömegen anélkül, hogy az írás félbeszakadt volna. Visszafojtott lélekzettel, áhítattal s bámulva nézték e szokatlan műveletet. Érdekes és lélekemelő tanulmány lett volna, ha egy esetleg jelenlevő látómédium leírta volna az ember szemének láthatatlan magas szellemeket, akik akkorában nyilván a gyülekezet felett lebegtek, minthogy csakis azoknak fluidumai válhattak ki olyan ihletteljes, áhítatos, harmonikus hangulatot, mely áthatotta az egész gyülekezetet és lehetővé tette, hogy olyan magasztos megnyilatkozása jöjjön létre, mely minden időkre egyletünk alaptörvényét, irányát és módszerét képezi. Végre a plajbász kiesett Adelma ujjai közül s miután a nagybetűs, összefolyó szavakat egymástói vonalak által elválasztotta és megpontoszta, felolvasta a következő szószerinti szöveget:

A vezető szellemek szózata.

(Írómédium Adelma. Állapot: ébren.)

Az egyletnek szellemi fejei vannak. A szellemi fejek: Jézus, Mária, Buddha:

Krisztus oltalma alatt vezetik az egyletet: Mária és Buddha; Adelma médiumitása által pedig kormányozza Ödön, kinek helyettese Adolf, aki az egylettel akaratunkat, óhajunkat közli.

Minthogy mi Adelma és Ödön vezetése alatt oltalmat és védelmet ígérünk, kötelességünknek tartjuk, hogy rólatok szellemileg gondoskodjunk.

Mindenben és mindig Krisztus lesz a mi példaképünk, aki szegény, elhagyatott és megvetett volt e földön, kinek országa tisztán szellemi vala. Dolgozott, hogy megélhessen, mert ő Isten fia létre

ácsmester volt e földön. S habár órákig imádkozott elragadtatásában, látták dolgozni is. Szeretett mindenkit s nem taszította el magától a bűnöst sem, hanem intette őt; a megátalkodottat azonban Istenre és Isten törvényére bízta. Amíg egyrészt a felebaráti szeretetet hirdeté, másrészt tisztelettel viseltetett a császár, a földi törvények és a földön fennálló társadalmi osztályok iránt is. Intette a gazdagokat, hogy segítsék a szegényeket, de sohasem parancsolta ezt és azt mondotta boldognak, aki őt követi.

Íme, látjátok, hogy Krisztus tisztelte a törvényt, a fennálló rendet; sohasem találtak benne felforgatási vágyat, sem szenvedélyt. Azt parancsolta tanítványainak, hogy maradjanak szegények, mert ismerte a gazdagság veszélyét az emberekre nézve; mindig óva intette őket, hogy szellemi javak közléseért anyagi javakat ne fogadjanak el; figyelmeztette, hogy testi életük fenntartásáért dolgozniok kell és se tanításaikért se gyógyításaikért pénzt ne kívánjanak. Mindezeket mi is mondjuk tinektek. Legyetek megelégedve az állással, melyet Isten tinektek adott; ne szégyelljétek se a szegénységet, se a világ megvetését; dolgozzatok az életért, de szellemi szolgálataitokért, tanításaitokért semmit el ne fogadjatok. Szellemet — szellemért! Ez legyen a jelszó. Mi szellemileg adjuk nektek, ti szellemileg adjátok tovább és vegyétek érte a szellemi jutalmat.

Sohase várjátok magasabb szellemektől pénzszerzésre vagy anyagi jóléteket előmozdítására irányuló tanácsokat, csakis alantasabb szellemek engedik magukat ily csábító ígéretekre ragadtatni. Szellemi örömeiket és adományokat akarunk veletek közölni, amennyire elbírhátjátok és amennyit jótetteitek által megérdemelték; szellemi boldogságot és elragadtatást.

Lám Amerikában 60—70 személyből álló egyletek zavarodtak és örültek meg, mert alantas szellemek által anyagi hasznot célzó kísérletekre és pénzbeli üzérkedésre csábítottak. A médiumok pénzért írtak és adományaikkal, — azokat színpadra víve — kereskedést üztek. Így jutottak a pénz szeretete által lealacsonyító és tévutakra, míg végre a tagadás szellemei az örülség legborzasztóbb fokára ragadták őket.

A szegénynek azt mondjuk: „Légy elégedett és munkálkodjál; bízzál Istenben, aki nem feledkezik meg senkiről s gondoskodik terólad is. „ A gazdagnak pedig azt mondjuk: „Segíts! segíts a

szegényen; tégy annyi jót, amennyit tehetsz. " A gonosznak mondjuk: „Térj meg, ismerd be és bánd meg a te bűneidet. „ A jónak: „Légy még jobb. „ A betegnek: „Meggyógyulsz, ha hiszel Istennek és az ő Fiának erejében. „ S hozzátesszük: hogy semmi farizeusi látszatot, titokzatoskodást, dogmáskodást be ne bocsássatok a ti körötökbe. Legyetek őszinték, nyílt szívűek, derült kedélyűek Isten és emberek előtt.

A spiritista egyletek gyakran esnek dogmáskodásba, álszenteskedésbe és rajongásba: ezek a Gonosz hatásának következményei és kártékony befolyással vannak az emberekre. Tekintések komoly és mély tanulmánynak a szellemtant, amin például a médiumok és minden rajtok mutatkozó tünetények tanulmány tárgyát képezhetik, csak ne csináljatok a spiritizmusból rajongó vallási felekezeteket; mert egy vallástok már van a Krisztus által.

Tehát a keresztény, a zsidó, a pogány legyen egy a hitben. Először: higgyen Istenben, a mindenség és a szellemek teremtőjében; másodsor higgyen Krisztusban mint az elsődök egyikében, avagy Isten fiában, mint megváltóban;^{13*)} harmadsor: a szellemek általi sugalmazásban és a velük való közlekedés lehetőségében. Ez az

¹³ *) Némelyek talán ellenmondást találnak abban, hogy a közlemény egyfelől a hitegséget kívánja keresztény, zsidó és pogány között, mégis a kereszténység alaptanát: a Krisztus által való megváltást, mint a szellemtan egyik alap hittételét hangsúlyozza. Félreértések kikerülése végett meg kell jegyeznünk, hogy a kereszténység váltságtana lényegesen más ugyan, mint a szellemtan által tanított váltság, de bizonyos, hogy ennek sarkpontja is a váltság.

Az elsődök, vagyis Isten első szülöttei, a szellemek által úgynevezett Messiások között Krisztus az az elsőd, aki magára vállalta a mélyen elesett és javulásra tehetetlenné vált lelkeknek megmentését s otthagya a maga mennyei boldogságát, alászállott hozzánk, vonzott, hívott magához, hogy azokat, akik hozzákapcsolják magukat, magával emelje fel és képessé tegye a javulásra, tökéletesedésre.

Ilyen értelemben kell hinni amaz elsődben, kit Krisztusnak neveznek maguk a szellemek is, minthogy ez a név már általánosan ismert és el van fogadva az emberek által. A váltság eme hite nélkül csak félszeg, csak hiányos a vallás. Ezt tehát hinnie kell a kereszténynek, a zsidónak és a pogánynak egyaránt. De ez nem teszi szükségessé, hogy eldobja magától azt a keretet, azt a formát, amelyben eddig imádták az Istent. Felekezetét tehát nem szükség változtatnia; mert Isten előtt közömbös az, hogy milyen formában imádjuk, csak szívből és lélekből imádjuk Őt.

alapja az igazi hitnek. De vannak más elágazásai is, amelyek szintén méltók a tudományos vizsgálódásra. Ilyenek:

Először: a szellemek minden nyilvánulásai a manifesztációkban.

Másodszor: a szellemeknek a mindenségben való viszonyainak, továbbá nyelvüknek, életüknek, szenvedéseiknek és örömeiknek tanulmányozása.

Harmadszor: a delejesség és a villamosság.

Negyedszer: az emberek betegségeinek, de különösen a görcsök, az őrültség, az ördöngösség tüneteinek (megszálltságok) tanulmányozása.

Ötödször: a médiumitás minden nemének és a szomnambulizmusnak vizsgálata.

Mindezek tág terek és termékeny talajok a szellemtani kutatásokra. Legyetek tehát keresztények, azaz Istenben, Krisztusban és szellemekben hívők és foglalkozatok a tapasztalati szellemtan kutatásaival. Csakis, így fogjátok kikerülni a tévutakat és veszélyeket.

Azt akarjuk, hogy az egylet médiumait jó és tiszta szellemek befolyásolják és minden közöttetek levő médium, amennyiben benne tiszta és jó akarat van, miáltalunk, érje el médiumitása helyes gyakorlását; mert mindazok, kiknek tiszta szívük van, felülről nyerik a közleményt. Higgyetek és kövessetek bennünket! Csakis azok érik el a szép és dicső célt, kik szavunkat követik; mert csakis e fent elsorolt szabályokban találtok állandóságot biztonságot, ezeken kívül csak zavar és bomlás van.

Mínthogy mi mindent, ami felekezeti, ami dogma, ami szeparatizmus, öntetszelgő és önző, e szellemi bűvárlat köréből ki akarunk rekeszteni, ehhez képest alkotunk elnevezéseket. Ti a szellemek fennmaradásának és az emberekkel való érintkezésük lehetőségének tanával foglalkoztok. Ez szellemi tanulmány, mely szellemet és embert, anyagot és anyagtalant egybekötöttnek tud és ezt, mint ilyet bebizonyítani akarja. A francia e tanulmányt „spiritisme” -nek nevezi. Minden nép keressen magának erre alkalmas elnevezést. Nevezze a német „Geisterlehre” - nek, a magyar „szellemtannak”; a ti szellemtani és szellemkutatási egyletetek magyar neve: „Szellembuvárok egylete. „ A szelleminek tagjai ti vagytok, magyarul „szellemi tag. „

A perispritet már a „Geist, Kraft, Stoff” című könyvben „idegedv”-nek (Nervengeist) neveztük; ezt az elnevezést megtartjuk. Helyes kifejezés tiszta fogalmat ad.

A ti üléseiteknek két célja van: erkölcs-szellemi, ami a ti személyes nemesítésteekre, és gyakorlati-hasznos, ami tudástok gyarapítására szolgál. Az első célra vonatkozó szabályokat megtaláljátok ugyan az evangéliumban, mindazonáltal mégis három pontot ajánlunk figyelmetekbe.

Először: hitet az Istenben, hitet Krisztusban mint az ő fiában és Messiásban, és a szellemekben; azaz hitet a Teremtőben és az ő elsődjeinek lényegében és a szellemekben, azok létezésében és megnyilatkozásaiban.

Másodszor: szeretetet Isten iránt, minden testet öltött, vagy testtől elvált szellem iránt; szeretetet önmagad iránt a te javulásod és nemesbülésedért.

Harmadszor: Alázatosságot: a legnagyobbat Isten iránt; alázatosságot a többi szellemek és magad iránt, a te bukásodnak miatta. Alázatosság és belátás nélkül nincs haladás, nincs javulás és nincs tudás. Az alázatosság a bölcsességben rejlik.

Gyakorlati tekintetből a következő három pontot kell figyelembe venni. Először: kutatás, másodszor: megfontolás, harmadszor: bizonyítás; ezt követi a tudás. Mindenekelőtt kutassátok és szigorúan vizsgáljátok a tüneményeket, mert ha bíztok az Isten erejében, akkor ez lesz minden kutatástokban a világosságnak valódi forrása. Másodszor: a vizsgálódás után következik a megfontolás, az afelett való gondolkozás és tanulmányozás; ha ezt buzgósággal teszitek, ez lesz az igazságnak valódi gyümölcse, ami harmadszor a bizonyításban van. Itt a bizonyítás egyesül az alázatossággal és az alázatosság a tudással és e három egy a bölcsességben, mert a dolgok megismerése teszi alázatossá a szellemet.

A világi formákat és berendezéseket az embereknek engedjük át.
„Hogy viselje magát az egylet a világgal szemben?”

Először: szerényen; másodszor: tartózkodón; harmadszor: szeretetteljesen. Szerényen, mert e téren kevés van még kikutatva. Tartózkodva, mert semmit sem kell a világra rákényszeríteni. Szeretettel: igen, — szeressétek az embereket és ezt azzal mutassátok meg nekik, hogy általános üléseitekre bebocsátjátok őket. Ez az emberekkel szemben igazságos és jó cselekedet.

Mi a ti csoportotok vezetését a felvilágosítás és újjászervezés feltétele alatt vettük át, szükséges tehát, hogy mindazoknak, kik gyermekeink akarnak lenni, ezt leplezetlenül megmondjuk. Mindenki, aki szellemivé akar lenni, kezdje el önönmagán. Önnemesítés, javítás és minden önhittség kiirtása a fő feladat; mert enélkül jól és igazán senki sem működhetik. Ezekről az alapelvektől az egyesület minden tagjának áthatva kell lennie; mert a csoportnak, melyet mi vezetünk, erősnek kell lennie a hitben és jóakarásban.

Alapelvünk az, hogy a vizsgálódást az Egy-nél (Isten) kezdjük, ami a szellemek létezésének alapját képezi. Ez Egynek megismerése a többi számokat mind, valamint a szellemvilágnak minden jelenségét felfoghatóvá teszi, megvilágítja.

Olyan emberek és médiumok, kik csattanós hatások után kapkodnak, pantheizmusra hajlanak és nem tiszta s nem igaz hitűek, többnyire kételkedők, s ennél fogva sokkal nehezebben tudják meggyőzni a hitetleneket, mint azok a médiumok, akik a magasabb szellemtanban erősebbek.

Munkálkodjék mindenki azon a téren, ahova Isten állította. Utasításaink csak lassú egymásutánban jutnak az emberekhez. Mindenekelőtt önmaguknak kell gondolkozniok és munkálkodniok. Bizalmat kívánunk ugyan, de egyúttal azt is kívánjuk, hogy magatok is elmélkedjétek; az adott szabályok betartását kívánjuk, de senkit nem kényszerítünk. Éppen azért még egyszer ismételjük: egyenként fontoljátok és gondoljátok meg: akartok-e bennünket hűségesen követni? Senkitől sem vesszük rossz néven, ha az általunk vezetett körből kilép, mert hiszen ezrek vannak, kik azon kívül állanak. Célunk az, hogy közöttetek összhangot hozzunk létre. Térjétek tehát magatokba és vizsgáljátok meg bensőtöket. — Isten világosítson meg benneteket! Ámen.

Mária, Buddha.

*

Mindannyiunkat elragadott ez az égből hangzott megnyilatkozás; öröm és boldogság sugárzott minden arcra. Házigazdáink ég felé emelt könnyes szemmel dicsérték az Istent, hogy hajlékukat annyi kegy színhelyévé lenni méltatta. (Vártuk a hozzánk való csatlakozásukat, de soha többé nem kerültek szemem elé; több mint valószínű, hogy plébánosuk a történeteknek neszt véve, eltiltotta őket az „ördögösökkel” való cimboráskodástól.)

Vayék a társaság közé elegyedtek megismerkedés céljából, egymás közt kicserélve a megható benyomásokat. Sokáig folyt a társalgás, de másnap kora reggel hazafelé utazandó, szívélyesen búcsúznak tőlünk azzal az ígérettel, hogy velünk szolidárisaknak érezve magukat, s ügyünket, törekvésünket közösnek tekintve, minden tőlük telhető módon támogatni és istápolni fognak bennünket.

Jelenvolt rokonaim pedig jó nagynéném házában egybegyültek. Éjfélig csak a szeánszról és ezzel kapcsolatos dolgokról folyt a diskurzus; persze mindennek központját Adelma képezte. Mindnyájan, de különösen az asszonyok rajongtak érte. Rokonaim sorából nyolcan csatlakoztak hozzánk alapító tagokul.

Fluidáris asszimiláció. ()**

Vayék teljesen meglepődötten, a legjobb benyomásokkal eltelve hagytak el minket s ennek még utólag levélben is élénk kifejezést adtak. Legboldogabb volt azonban közöttünk Antal, megvalósítva látván régen nyilvánított sejtelméit, tudniillik, hogy az Adelmával való érintkezéstől erőforrást remél médiumitásának hatványozására nézve. Ez csakugyan be is teljesedett, még pedig általunk is szemmel láthatóan, nem csupán a médiumi írás technikája, hanem benső értéke tekintetében is. A simábban és könnyebben folyó írás által már ezentúl Buddha és Mária is nyilatkozott, kiknek közleményei minden irányban tartalmasabbak valának az eddigi szellem-közleményeknél.

Említettem volt, hogy Vayék akkortájt gyakran megfordultak a fővárosban. Ilyenkor természetesen felkerestek minket és így Antalnak gyakran nyílt alkalma az Adelmával való érintkezésre. Váltig hajtogatta ilyenkor, hogy minden egyes érintkezés fokozza médiumitásának intenzitását. De ezt mi is konstatálhattuk, persze csak addig, míg médiumitása nem érte el a tökéletesség fokát, amidőn egy kisebb fokozódás nehezen volt már észrevehető. Azonban alanyilag határozottan érezte Antal szenzitivitásának finomodását, mely végre oly magas fokot ért el nála, hogy felvetett kétes természetű kérdések vitatásában Antal nyomban megérezte a kellő megoldást. Nagy előnyünkre szolgált érzésének eme fokozódása, hogyha például arról volt szó, hogy ezt vagy amazt, aki az egyletbe való befogadásért pályázott, felvegyük-e kötelékünkbe. S

minthogy Antal finomult, fokozott érzése által szinte behatolt az emberek szívébe, holmi álcázás meg nem állhatott előtte. Azért közülünk nem egy elidegenedett tőle, kerülte, sőt gyűlölte őt. Ezek ellentétes természetüknél fogva nem is valának közénk valók és minthogy a harmóniát, tehát az üdvös közreműködést megzavarták, vezérlőink bölcs intézkedése folytán sorra el is hagytak bennünket.

A fluidumok kölcsönös kicserélésének szüksége és haszna törvényben rejlik, amely ezt szabályozza. A 70-es évek közepe táján azt az utasítást kaptuk, hogy a házamnál tartott magánszeánszok alkalmával, ahol mintegy 10—12 tag szokott megjelenni, a szeánsz végeztével sorra egymást egyidejűleg kölcsönösen, szemtől-szemben állva delejazzuk, illetőleg 7 hosszvonást adjunk, azután pedig egymásnak testvérileg szorítsuk meg a kezét, úgy hogy a jobb kézzel a balt és viszont a ballal a jobb kezét szorítsuk meg. És tulajdonképpen ez a helyes, nem pedig az, amint az emberek szokták, hogy egymásnak jobb kezét szorítják meg; minthogy ilyképpen nem találkozik egymással az emberi testben levő két különböző delejáram, hanem az egyenlő áramok, amelyek ilyformán nem cserélődnek ki.

Hogy az embernek más-más delej áramlik a jobb és bal testfelében, azt számos kutató megállapította. (Lásd Reichenbach báró ód-kísérletezéseit.) De a mi vezérlőink által nyert közleményekből is tudjuk a fluidáris törvények létezését és figyelembevételének szükségességét. Ugyanis midőn a vezérlők két beteg nő számára két pohár egyszerre delejezendő vizet rendeltek, nyomatékosan aláhúzták, melyiknek adassék a jobb és melyiknek a bal kézzel delejezett pohár víz; még azonfölül hozzá is tették a vezérlők: valahogy össze ne tévessze! Tehát nagyjelentőségűnek kellett ennek lennie, amennyiben a jobb, illetőleg a bal kézzel delejezett víz az illető beteg delejéhez mérve volt megrendelve.

Vezérlőink a megrendelt kölcsönös delejézést avval motíválták, hogy ezáltal a köztünk fennálló fluidáris egyenetlenségek mérséklődnek, illetőleg kiegyenlítettnek. Meghagyták továbbá, hogy találkozásunk alkalmával ne a jobbkéznek a jobbkézrel való megszorítása által üdvözöljük egymást, hanem vagy testvérileg mindkét kézzel, vagy a jobb kezünkkel a másik balkezét és viszont szorítsuk meg. Tény az, hogy két benső barátot vagy valódi szeretettel egymáshoz fűzött két embert különösen hogyha régen

nem látták egymást, avagy váratlanul találkoznak — a bennük kiváltott öröm és szeretet érzése arra ösztönöz, hogy egymásnak mindkét kezét ragadják meg. Nem mint mérvadó kijelentést, hanem csupán mint egyéni nézetemet említem, hogy az egymás mellett élő emberek, például barátok, testvérek, házaspárok stb. talán nem annyira a „megszokás” folytán ragaszkodnak idővel mindjobban egymáshoz, mint inkább a kölcsönös fluidáris kicserélődés hatása által. Természetes, hogyha a fluidumok merőben ellentétesek egymással, például az egyik részén túláradó villamosság áll a delejzel szemben, akkor a taszítás és vonzás törvénye alól ki nem vonhatja magát az ember. Azt hiszem azonban, hogy a delejes adományú ember megfeszített és tartós akaraterővel annyira legyőzheti a másik fél részéről reáható taszítóerőt, hogy ellenállhat ugyan annak, de azt nem teheti, hogy amaz vonzódjék hozzá, már azért sem, mivel amaz, mint villamos fluidumu, tehát gyengébb etikai, gyengébb törvényes akarattal bíró ember nem képes a benne levő taszító, villamos erőt kellőleg megfékezni. De a spiritista rázza le magáról teljes erővel minden áron az antipátiát, mely útját állja szellemi haladásának. Hiszen a szimpátia és antipátia jelensége szintén fluidáris különbségen alapszik. Megesik azonban, hogy két egymás iránt antipátiával viselkedő ember közt az egyik idővel legyőzi ellenszenvét, anélkül azonban, hogy ez szimpátiává válnék benne; míg a másik egész életében sem bírja leküzdeni ellenszenvét.

V. TEVÉKENYSÉGÜNK FÖLLENDÜLÉSE. (**)

Új munkakedv. Johanna gyógyműiumitása.

Adelmának hozzánk való csatlakozásával kapcsolatosan vezetőink protektorátusa feloldotta s életre keltette a csoportunkban lappangó kötött erőket és legott új helyzetet teremtett. Már nem voltunk többé névtelen senki fiai, volt már gazdánk, még pedig hatalmas úr, aki szolgálatába szegődtetett, nevet is adott s meghatározott munkaprogrammal feladatot rótt ránk azzal a biztatással, hogy joggal is felruház: az oltalmára való joggal, melynek védőszárnyai alatt megadatott a haladás útján való előnyomulásunk módja — föl, mindig föl a tökéletesség ragyogó magaslata felé.

Vezetőink első megnyilatkozását nyomban követte a programjukban kifejtett munkára való szerepkiosztás. Szereplő

három volt: én, Johanna és Antal. A tárgy is háromféle volt: gyógyítás, médiumfejlesztés és oktatás — embereket és szellemeket illetőleg. A gyógyítás és médiumkiképzés akkortájt még nem volt kizárólagos specialitásom, hanem közös volt mindhármunkkal; azonban vezetőink oktatásainak közvetítése Antal kizárólagos szakmája volt. Hiszen az én magnetizmusom még akkor felette silány lehetett, minthogy a villamosságtól való tisztulásra célzó vörös selyemöv hordozása meg volt rendelve; persze hogy a delej hatványozását kell, hogy párhuzamosan az erkölcsi fokozódás is kísérje. Addigra, míg ez a fluidáris folyamat végbemehetett, Johanna megkapta a gyógymédiumitást és gyakorolta nem csupán betegeken, hanem rajtam és Antalon is, holott más alkalommal a vezetők spontán utasításai nyomán Antal delejezte Johannát. Ugyanis Antalnál az írómédiumitás fejlődésével egészen váratlanul fejlődött ki a mechanikus delejezés. Vezetőink ezt nála kevésbé gyógycélokra, mint inkább oly esetekben vették igénybe, midőn káros ellentétes fluidumok eltávolításának szüksége állott be. Antal nagymérvű szenzivitása megérezte vele a médium közelében leselkedő alantas, gonosz szándékú szellemet; ilyenkor hirtelen felpattant s eldejezte és kergette el más személy közeléből, hogyha az odavetődött. Komikus is volt, ahogy Antal tágranyílt szemmel, lihegő lélegzettel, csapkodó karjaival jobbra-balra hasította a levegőt, hogy tisztítsa a gomolygó sűrű fluidumoktól. Johannának egyik Adelmához írt, előttem fekvő leveléből olvasom e jelenetek humoros leírását. Már nem is emlékeztem volna rá, hogyha Johanna sorai emlékemben fel nem frissítik.

Folytonos gondoskodással juttatták hozzánk vezetőink a kellő anyagot, amin adományainkat gyakorolhattuk. Isten a megmondhatója, honnan került elő a sok beteg az ország minden tájáról: vak, béna, eskóros, kisebb-nagyobb megszálltságok, — szóval a földi élet tarka nyomorúságának mindenféle fajtájából. Nem gyógyult ugyan meg valamennyi, sőt csak a kisebbik rész, hanem sok gyógyíthatatlan baj megenyhült, több teljesen vak annyira visszanyerte szemevilágát, hogy a vezetést máris nélkülözhetette. De némelyek többre is vihették volna a javulást, hogyha több kitartást, több hitet, több erkölcsi javulást tanúsítottak volna.

A szenvedések a bűnök következményei lévén, csakis Krisztus urunk magas szelleme bírta a büntől való feloldással egyszersemind a

büntetést is eltávolítani: „Kelj fel, búneid megbocsáttatnak!” Mi azonban mai gyarlóságunknál is gyarlóbbak voltunk még s nem bírtuk a delejesség olyan kvalitását, hogy nagyobb sikereket érhessünk el általa; hiszen nagyobb sikerek esetére, alázatosságunk az öntúlbecsülés kísértésének kitéve, alig bírta volna megállani a próbát. Azért a bölcs Gondviselés erkölcsi nívónk és érdemünkhöz mérve csakis oly betegeket bocsátott hozzánk, akiknek viszonylagos erkölcsi nívójuk és érdemük — nem a teljes meggyógyulás, hanem csak a könnyebbülés mértékét ütötte meg, amilyenre mi hivatva és képesítve voltunk.

Gyakran oktattak vezetőink, hogy a jó Istennek célzatai nem egyoldalúak, hanem több iránynak szolgálnak. Íme ez a sok beteg hivatva volt a mi delejünk fejlesztésére és a delejes erőben való hitünk növelésére, de egyszersmind buzgóságunkat, önzetlenségünket, felebaráti szeretetünket és áldozatkészségünket is próbára tette, mert betegeinktől, akik messze földről sereglettek hozzánk, alig teltek az utazási és élelmezési költségek: egy-kettő kivételével mind vagyontalanok voltak. De a jó Atya, ismerve gyermekei gyengeségét, megelégedett tiszta jó szándékukkal és megáldotta azt kegyessége erejével, mely a bennünk levő hit, buzgóság és kitartás csiráját növelte és fokozta. Mert hiszen egyedül a saját erőnkre szorítkozva, nem lettünk volna képesek a reánk nehezedő munka elvégzésére. Nyári hónapokon öreg estig foglalkoztam a sok szegény beteggel, kik sorra a fotelekben delejes álomba merülve feküdtek. Antal szintén a napi munka fáradalmi után, alkonyatkor kelt útra a kültelken lakó vak favágóját felkeresni és boldog volt, midőn ez a delejezés folytán már nem szorult 10 éves fia vezetésére, mert már annyi világossága volt, hogy nélkülözhetette a vezetést. Johanna bejárta egymástól nagy távolságra lakó betegeit (például a budai déli vasút környékéről a Wesselényi-utcában lakó betegét) és e terhes, verejtékes feladat teljesítése s a szenvedő emberiség szolgálatában végzett munkának tudata végtelen boldogsággal töltötte el keblét. Ez egész életének legboldogabb korszaka volt. szívének, lelkének akkori hangulatát és lényének mivoltát leghívebben tükrözi vissza egy Adelmához intézett levele, amelyet a Gonobitzból visszaküldött levél-nyalábban találtam és e helyen szószerint közzéteszek:

Pesten, 1871. május 27-ikén.

Méltóságos grófné!

Zavarban vagyok, hogy miképpen fejezzem ki megfelelő módon Méltóságod iránt érzett hálámat.

Isten után mélyen tisztelt grófnénak köszönhetem boldogságomat, benső megelégedésemet, mely ma egész lényemet eltölti.

A jó Isten megtagadta tőlem azt a boldogságot, hogy anya legyek s így mindig azt hittem, hogy céltalanul vagyok a földön.

A nő legédesebb kötelességeit nélkülözve, valódi asszonyi hivatásom betöltetlen maradt. Én csak férjemet szerettem; szeretet után epedő szívem minden erejével erre a férfire támaszkodott, aki megbecsült és megszánt.

E fájdalomtelt élet közepette, melynek ege állandóan borult vala, egy szőkefürtű angyal jelent meg; komor egemen a sötét fellegek eloszlottak és világosság lón körülöttem. Áldassák érte az Isten szent neve!

Igenis, drága grófném! Méltóságod kimondhatatlanul boldoggá tett; magas szellemének tisztaságával, mely szellemi szemeivel minden szívbe belát, fényt gyújtott bennem; felvilágosított arról, hogy megvan az a képességem, mellyel önmagamban kereshetem meg azt, ami nekem hiányzik. Hála legyen Istennek, megtaláltam azt, ami megígértetett: gyógyító médium vagyok! Ez a gondolat úgy eltölti szívemet, de nemcsak földi szeretettel van eltelve, hanem tiszta szellemi szeretet is élteti. És szeretni akarom e szellemi gyermeket és úgy akarom ápolni, mint a szerető anya újszülött gyermekét. Egy szebb világnak akarom felnevelni.

Csak Méltóságodtól várom a nevelés módszerére vonatkozó vezetést s biztosítom, hogy mindenkor hű és jó gondozó leszek.

Állandóan három beteget magnetizálok s ezeken kívül férjemet, továbbá minden másodnap Pepi nagynénénket. S emellett: jól érzem magam. Csak tegnap jöttem tudatára az orvos súlyos feladatának, mikor olyan beteghez kellett mennem, aki reménytelenül szenved. M. Szidónia tegnapelőtt igen rosszul volt, s nagyon fájdalmas volt a hozzá való utam; attól féltem, hogy már nem találom az élők sorában. De minő csoda! Szívem az örömtől dobogott, mikor láttam, hogy a beteg jelentékenyen jobb állapotban az asztalnál ült s anyjától mindenáron kézimunkát kért. Nagyon kíváncsi vagyok arra, hogy ma

hogyan fogja magát érezni; mert mindennap déltájban látogatom meg.

Férjemről, drága grófném, csak a legjobbat mondhatom. Olyan spiritista lett, aki nézetem szerint naponkint halad előre a javulás útján; előbbeni természetét úgyszólván teljesen megtagadta: gyengéd ott, ahol azelőtt heves volt; alázatos és szorgalmas, ahova hivatása szólítja, s amellet buzgó spiritista: ő és Prochaszka a mi gyengén álló egyeletünk oszlopai. S ezenkívül, ha ugyan szerénytelenség nélkül mondhatom, megtanulta azt is, hogy engem szeressen. És mindezt Méltóságodnak, az én jótevőmnek köszönhetem.

Mint spiritista e mai levelemért nem kérhetek Méltóságodtól bocsánatot; de engedje meg, hogy becses, jól sikerült fényképéért legmélyebb hálámat fejezzem ki.

Fogadja stb.

És itt nem mulaszthatom el, hogy legalább röviden ki ne térjek Johanna médiumitásának leírására. Evégből k. olvasóimnak ismét emlékezetébe kell hoznom dr. Tsukot az ő delejezés által történt csodálatos gyógyulásával, aki gyógyulása után Moórra ment családjához, s aki az időtől fogva buzgó híve lön a delejes gyógymódnak.

Jonanna delejezőmódja. Médiumitásának megszűnése. ()**

Dr. Tsukot csak 1871-ben láttam újra, amikor véletlenül a Hatvani utcában bukkantunk egymásra. Sejtelve sem volt arról, hogy én Pesten lakom. Természetesen sok közölni valónk volt egymással, magamhoz kértem tehát, s a 49-iki emlékeket fölújítottuk. Elmondotta, hogy az idő óta nevezetes tapasztalatai voltak a szomnambulizmus terén Moór környékén egy gentry fiatal emberrel. De már akkor én az én tapasztalataimmal messze előtte jártam, mert az én abaujszántói szomnambulámon másféleven keresztül szerzett tapasztalataim az övéit messze túlhaladták. Még nagyobb szemeket meresztett, amikor feleségemet, mint gyógyító és író-médiumot mutattam be neki. Mindezekről neki halvány fogalma sem volt.

Dr. Tsuk igen vágyott a gyógy-médiumitást gyakorlatban látni s hogy vajon lenne-e ő reá valami hatása? Feleségem megdelejezte s nem tudott a bámulatból kibontakozni. Nem érzett ugyan hajlamot az

álomra, de a megkönnyebbülésnek valami jótékony és kellemes érzése töltötte be s azt kérdezte, hogy miért tartotta feleségem ujjai hegyét oly gyakran és oly hosszan szemekre irányítva. Természetes, hogy az erre megfelelni nem tudott, mivel mindenféle mozdulatot gépiesen, akaratlanul tett. Dr. Tsuk ezt annál feltűnőbbnek találta, mivel régebb idő óta mind jobban-jobban gyengülő látását féltette s emiatt a híres szemorvoshoz, dr. Hirschlerhez fordult tanácsért, aki ezt a bajt aggasztónak mondotta. Most a delejezés után tisztábban látott s kérte nőmet, hogy párszor delejezze meg, mit ez készséggel meg is tett. Dr. Tsuk kijelentette, hogy tökéletesen oly tisztán lát, mint valaha régen.

Az is érdekes, hogy mint jutott feleségem ez adományhoz. Egy napon egészen váratlanul Adelmától jött egy írás, melyet az ő szellemi vezetői írtak: „Johanna tartsa kinyújtott kezeit egy általa igen szeretett rokonszenves személynek feje fölé és kezei az ő akarata nélkül mozgásba hozatnak, miáltal a benne rejlő gyógyműdiunitás elő fog törni. „Feleségem ezt az általa szeretett személyt nagynénémben gondolta feltalálni, aki igen nemes érzelmű nő volt s kit mindazok, akik ismerték, igen szerettek és tiszteltek. Azonban több kísérlet maradt siker nélkül. Feleségem kezei annak feje fölött teljesen mozdulatlanok maradtak. Ekkor tudatta feleségemnek fiatalabb leánytestvére Kassáról, hogy meglátogat bennünket. Ezt szerette ő kezdettől fogva testvérei között legjobban. Midőn ez megérkezett, akkor hirtelen, mint villám támadt lelkében a gondolat: ez az a szeretett személy, akire a vezetők utaltak, minthogy alig szeretett valakit oly mértékben, mint őt. És valóban, alighogy kinyújtott kezét nővérenek feje fölé tartotta, lebegve mozogni kezdettek és élénken mozogtak minden irányban a leánynak feje és nyakszirtje körül, mígnem kezei hirtelen megállottak és lehanyatlottak.

Sajátságos tünetény mutatkozott nála minden delejezés alkalmával. Valahányszor kezei akaratlanul két oldalt lehullottak, mindannyiszor görcsös zokogásba tört ki, mely hirtelen jött és elfojtani nem volt képes. De nem volt emellett semmi fájdalmas vagy kellemetlen érzése; sőt ellenkezőleg: bensőleg öröm, béke és boldogság érzete töltötte be.

Adelma, — kit e csodás jelenségek felől levélileg értesítettünk, — megkérdezte vezetőit és ezek ezt írták: „Johannának sírása nem

egyéb, mint az ő tulajdon szellemének ujjongó örvendezése; örül, hogy földi pályafutásának olyan részéhez jutott, amelyet neki védszelleme az ő testbeöltözése előtt képben megmutatott mint olyat, mely az ő földi missziójának lényeges feladata lesz. „^{14*}

„Ez a sírás nem sokáig fog tartani, mivel a szellem legyőzi azt., És valóban, rövid idő múlva meg is szűnt.

Azoknak a tájékozatlanoknak, akik közönséges delejezést nem láttak, a gépies gyógydelejezésről pedig fogalmuk sincs, szolgáljon magyarázatul az a különbség — változtatva a változtatandókat — amely az író ember és az író médium között vagy inkább az író és a másoló között van. Amaz azt írja, amit gondol és akar és ír addig, ameddig kedve van; a médium pedig azt írja, amit a szellem neki sugalmaz és addig, míg kezét a szellem vezeti. Éppen így vezeti a delejező önként a vonásokat tetszés szerinti számban a delejezendőnek testén végig, míg a gyógymédiumnak kezét a szellem vezeti oda, ahová akarja, és annyi ideig mozgatja, amennyi ideig akarja. És mikor a szellem a mozgásokat megállítja, a kezek önkéntelenül lehullanak a delejezőnek két oldalára.

Az én feleségemnek kézmozdulatai egészen mások voltak, mint például az Adelmáé, Antalé s az én boldogult testvéremé Dánielé, akik a delejezésre való serkentést szintén a szellemektől nyerték. Johannának kézmozdulatai nem felülről lefelé irányuló vagy mindenfelé egyenlően szóró vonásokban nyilvánultak, hanem vízirányosan egymással szembe mozogtak, mint az ollónak két szárnya a nyírásnál, anélkül, hogy valaha egymást érintették volna. Nekem mindig a fecskék szárnycsapkodását juttatta eszembe. Emellett termete kinyúltnak látszott, feje hátra hajtva, arca és szemei fölfelé irányultak s egész lénye átszellemültnek látszott. Volt valami földöntúli az egész cselekményben, éppenúgy a technikumában, mint hosszú tartamában anélkül, hogy e hosszú mozgás után legkisebb fáradságot, vagy kimerültséget érzett volna.

¹⁴ *) Minden inkarnálódni akaró szellemnek, mielőtt testet öltene, védszelleme fluidikus képben megmutatja földi pályáját, amely mint valami ködfátyolkép vonul el előtte s figyelmezteti azokra a mozzanatokra, amelyekben akaraterejét különösebben meg kell feszítenie, hogy hajótörést ne szenvedjen s föltűnteti azokat a momentumokat is, melyek földi élethívátásának feladatai között nagyobb fontossággal bírnak, megkérdezve őt, hogy érez-e magában olyan akaratereőt, mellyel e feladatoknak megfelelni bír is, akar is?

De különösen csodás volt a delejezésnek hatása a szegény szenvedő betegekre. Önkéntelenül összekulcsolták kezeiket s megható képét mutatták a felmagasztosult, váltságért epedő, szenvedő teremtetéseknek. Vigasztalást és reményt nyertek a felébresztett hit által, hogy itt egy magasabb hatalom lépett közbe éretek.

És mégis, ha feleségem médiumi gyógyításának összes eredményét tekintem, kénytelen vagyok bevallani, hogy az igen szerénynek mondható, mert nem tudok egy oly említésreméltó és feltűnést keltő esetet sem felhozni, melyet az ő médiumitása idézett volna elő. De viszont az igazságnak megfelelően konstatálnom kell, hogy mind gyógyíthatlan, halálra vált betegeket hoztak hozzá. Igen, „hozták”, mert mi nem kerestük a betegeket és senkit sem bízunk meg azzal, hogy betegeket vezessen hozzánk, sőt ellenkezőleg, mi ezt abban az időben titokban tartottuk, mert abban az időben mindenre, ami a spiritizmust érintette, a nevetségességnek és gúnynak bélyegét sütötték. Magunk is ámulva kérdeztük magunktól: honnan jött ez vagy amaz arra a gondolatra, hogy hozzánk forduljon? De habár gyógyíthatatlanok voltak is, szenvedéseikben enyhülést, könnyebbülést és vigasztalást nyertek azáltal, hogy azzal a meggyőződéssel távoztak, miszerint van jövő élet s a szellemnek síron túli fennmaradása bizonyos, amiről már itt felvilágosítást és vigasztaló meggyőződést nyertek.

Lehetséges, hogy ezekben a mozzanatokban a Gondviselésnek bölcs céljai voltak lefektetve. Miként Isten e rövidéletű adományának ajándékozását médiumi úton Adelma által előre jelezték, éppen úgy, mintegy két év múlva, egész váratlanul ennek megszűnését tudatták, még pedig, ami nevezetes a dologban, éppen Johanna szintén médiumi úton jelentette ki, holott egy perccel előbb még sejtelve sem volt arról, hogy az ő gyógyító és író médiumitása elvételik tőle és csak időközönkénti látása és sejtelve marad meg. Ha e képesség adományozása abból a célból történt, hogy az ő szenvedő embertársai iránti áldozatkészsége próbára tétessék: úgy az én véleményem szerint ezt a próbát jól állotta ki, mert valósággal sem kedvezőtlen időjárás, sem testi gyengélkedés vissza nem tartotta attól, hogy távol lakó, teljesen szegény betegeket meglátogasson, akik őt mindannyian mint az égnek mentő angyalát várták s reménytől fölragyogó szemekkel üdvözölték.

Dr. Tsuk is egészen el volt bűvölve a látottak által. De már arra teljességgel nem bírta rávenni, hogy írómédiunitását bizonyítsa be előtte. Médiunitása ugyanis nem volt gépies, hanem úgynevezett intuitív. Így nevezik a szellem által az író szellemébe sugallt gondolatközvetítést; ő minden szót tudott az első betű leírása alkalmával, a következő szót azonban nem tudta. Emiatt sokszor kételyek támadtak lelkében, hogy ő ezeket magától írhatta.

Ilyen kételyek általában előfordulnak az író és beszélő médiunitás kezdetén egy időre, mígnem ezek a médiumok részint saját kérdéseikre nézeteikkel épp ellenkező feleleteket nyerne, részint pedig gyakran oly dolgokat írnak, amikről abszolút semmi ismerettel nem bírnak, sőt amikről fogalmuk sincsen. Ahogyan dr. Tsuk kérésének nem teljesítése, valamint az, hogy sokszor nekem is ellenszegült, ha valami kérdést akartam feltenni, az ő érzékeny lelkiismeretességéből származott, mivel aggályoskodott amiatt, hogy esetleg őt, vagy engem tévútra vezethet közleményeivel, melyekre mi súlyt fektetünk s magunkra nézve kötelezőknek tarthatjuk, holott végre is tőle származnak.

Úgy látszik, Johannának gyógymédiunitása csak ideiglelenes jellegű és célú volt addig, míg az én delejezési kvalitásom annyira megfinomodott, hogy őt egy asszonyra, különösen orvos feleségére nézve némi tekintetben kényes és mindenféle nehézségekbe ütköző működése alól felmenthettem.

Módfelett fájdalmasan érintette szegény feleségemet lelke boldogságának váratlan szétfoslása. De végre beletörődött Isten megfoghatatlan akaratába: Ő adta, Ő vette is el! Gyermekei megadással viselte Istennek eme bölcs rendelését.

A médiumoknál gyakran előfordul képességüknek időleges szünetelése, vagy teljes megszűnése s ez a jelenség, t. i. a természetes egyéni képességüket és tudásukat messze túlhaladó jelenségek megnyilvánulásának megszűnése éppúgy, mint ezeknek váratlan, spontán megjelenése: eklatáns bizonyítéka annak, hogy mindezek a jelenségek nem tőlük indultak ki, hanem csakis kívülök levő intelligencia akaratának és ténykedésének folyamányai lehetnek; egyszersmind fényesen megcáfolják a nagyképűsködők argumentációit, mintha a kör tagjai részéről való gondolatátvitel vagy a médiumnak autózuggestíciója által jönnének létre. Miért nem szólal meg a médium szája, miért nem mozdul meg többé keze az

írásra, rajzolásra vagy mechanikus delejezésre. miért nem lát többé oly gyönyörű, emberi képzeletet felülmúló látományokat a médium szeme, holott e képességek megcsappanását maga fájlalja leginkább, ha mindezek a médiumok lelkében rejtettek és belőle indultak ki?!

Valóban feljajdulhatna a meggyőződött ember, a tagadás szellemének ez átalkodottságát látván.

Vajha Isten örök irgalmassága megkönyörülne a tévelygőkön és a megismerés kis szikráját bocsátaná elhomályosodott lelkükbe, hogy egy kis derengést keltene a mély sötétségben vergődő eme száználmasan szegény vak testvéreinkben.

Johanna krisztuslátományai. ()**

Az isteni gondviselés kegyessége később egy rövid ideig tartó, de hatásában és következményeiben áldásos médiumitással ajándékozta meg Johannát: és pedig a látó médiumitással.

Johannában ugyanis nagyon hiányzott valami, ami lehetlenné tette teljes boldogságomat, tudniillik feleségemnek gyenge, gyakran ingadozó hite Krisztusban, ha benne a gyermekkori reminiscenciák olykor felszínre kerültek. Mégis kerültem e kényes kérdésnek köztünk való szóvátételét. Tudtam, hogy a hitet nem lehet beleönteni az ember lelkébe — ennek belülről kell fakadnia. Tehát átallottam durva kézzel belenyúlni belső világának szentélyébe. De most nagyon bántott ez a köztünk levő különbség, mert ez bénítólag nehezedett reám a spiritizmus terén való feladatomban megoldásában. A jó Atya bizonyára látta bánatos szívemet és végtelen irgalmánál fogva meg is könyörült rajtam.

Egy napon, alkonyatkor, feleségem szokása szerint elrendezte a szeánszos szobában a foteleket, lámpákat, stb., minthogy cselédnek nem volt megengedve mindehhez nyúlni. Kinéz az ablakon s látja, hogy a zsidó felekezeti szomszédok ünnepi ruhában sietve távoznak. „Hah, — ezek most nyilván a templomba sietnek, eszerint ma van a „hosszúnap” előestéje, ennek a legszentebb zsidó ünnepnek, amidőn Izrael bűneinek megbocsátásáért esdekel a Jehovához, aki hitük szerint e napon jövő évi sorsuk felett dönt: élet vagy halál — jó vagy balsors felett. „

Ledőlt a fotelbe és lelke elszállt a szülői házhoz, ahol apja szintén most ballag a zsinagógába, hogy leborulva Jehova elé, zokogva, mellét verdesve, bűnbánólag vallja be emberi gyarlóságát.

gában elkövetett bűneit s atyai könyörületéhez folyamodják meghallgattatásért és bocsánatadásért. És íme ő, az elsőszülött, becézgetett leány magáról megfeledkezvén, könyörtelenül tépi szerető apjának szívét, midőn egy Krisztust dicsőítő gyülekezetben vesz részt.

Végzetlenül fájó érzelmek szorongatták keblét és az önvád fordulásai közben felvonultak előtte azok a lélekemelő gyermekkori jelenetek, midőn ilyen alkalommal a gyermeksereg élén ő, a legidősebbik, áhítattal áthatva, szinte reszketve lépett oda apja elé és áldását kérte. És apja áldólag téve kezeit fejére, hangosan rebegte el esdeklését reá és egymásután valamennyi testvérére; mindegyikhez még néhány szót intézve, hol buzdítva, hol intve őket. Merengései közepett álomba merült.

Egyszerre vakító, káprázatos fényáradat ömlött el körülötte. Leírhatatlan sugárzó ragyogásban Krisztus Urunk alakja állt előtte. Megremegtetve egész lényében, feleségem meghajtotta fejét e fénysugárzó magasztos jelenés előtt. Fiatalos, sima, szép arca volt a jelenségnek, két oldaláról aranyszőke sűrű fürtök omlottak vállaira. Világoskék szeméből kifejezhetetlen szeretet sugárzott. Kisvártatva feleségem felé nyújtva ki jobbját, mosolyogva tette fejére, mondván: „Kedves leányom, mondd életed végéig: én kedves Jézusom. „ Erre Johanna fölébredt. Már beesteledett. Sötét volt. Megdörzsölte szemeit. Felugrott. Nem volt ideje, hogy e vízió felett tünődjék, mivel egész lelke annyira el volt töltve a Megváltó kezéből ráárasztott szeretet fluidjától, hogy szinte levegő után kapkodott. Az ősvilágosság beleömlesztett fluidjai szinte szétszakadásig feszítették keblét. Szerencsére jött egy tagunk és egymásután a többiek. Sírva és nevetve, a boldogság örömkönnyeit hullatva borult nyakába az érkező testvéreknek, sorra elbeszélve nekik az isteni kegyelemnek az Úr látományában történt közvetlen megnyilatkozását. Érezte, hogy minden egyes ölelés után megkönnyebbült keble a túláradt szeretetnek bár boldogító, de egy ember lényének szinte elviselhetetlen nagyságától. Az utolsó öleléssel egészen megszabadult lelke attól a kéjes-fájó érzelemtől. Nyilván az Úr szeretetének annyi fluidját bocsátotta reá, hogy tagjaink mindegyikének teljék belőle. Midőn mindazt szétosztogatta, ami rábízott s csakis a neki szánt szeretet-adomány maradt meg, teljesen megnyugodott.

Az akkori széanszon előfordult jelenségek részvétlenül folytak le Johanna előtt. Lelke még folyton az imént lejátszódott égi tüneménnyel foglalkozott.

Aligha létezett boldogítóbb érzéstől dagasztott keblű teremtmény a föld kerekiségén, mint amilyen Johanna akkorában teljes három napig volt. Mert még három egymásután következő hajnalon, ágyban fekve, látta őt ugyanazon sugárzó, fénytárasztó megjelenésben, ugyanazzal a véghetetlen szeretetteljes, igéző, mosolygó tekintettel. De csak egy-egy szempillantásig. Epedve várta Johanna az esteli lefekvés óráját, mely őt e boldogító égi álomba ringassa.

Módfelett elszomorkodott tehát, midőn e vízió negyednap elmaradt; kegyvesztettnek, érdemetlennek hitte magát. Kapacitálnom kellett, hogy egyszeri megjelenése az Úrnak máris oly ritkaságszámba menő, kivételes kegy, amire sok millió ember hiába áhítózik, és túlkapás meg hálátlanság volna azt kívánni, hogy Krisztus Urunk neki folyton megjelenjék.

Felesleges megemlítenem, hogy Johanna Krisztus Urunknak ép oly tántoríthatatlan híve és buzgó követője lett, mint ahogy a gazdag és hatalmas farizeus, a fanatikus Krisztust üldöző Saul, a legodaadóbb hittérítő, Krisztusnak leghívebb követője, Pál apostol lett akkor, midőn Damaskus felé utaztában az Úr megjelenése és meghívó égi szózata által szelleme megvilágosult.

Távol legyen tőlem, hogy a Johanna igénytelen személyét érintő megnyilatkozást párhuzamba állítsam azzal, mely Pál apostolt világraszóló és kiható feladatának megkezdésére ösztönözte. Mindazonáltal ebben is nagy bizonyítéka rejlett Krisztus magasztos isteni lényének és szeretetének, mellyel az eltévedt bárányt arra az útra téríti, amelyen egyedül juthat az örök üdvhöz.

Jól tudom, hogy a racionalizmus csűrő-csavaró szkepszise, és a merev tagadás agyficamító erőlködése e két esetre is meg fogja találni a kádenciát; de az autoszugesztió, hallucináció, valamint az a tetszetős teória, miszerint a psyche nappali gondolatait, elmékedéseit, vágyait, tünődéseit stb. álmában szimbolizálni és dramatizálni képes, aranyfüstnek bizonyul és szétfoszlik.

Mert hogyha el is fogadnók teóriájukat, kérdem: miképpen lehessen összeegyeztetni azt, hogy Johanna psychéje, vallásos töprengései és szívettpő önvádjai közepette, mindezeket a sötét indulatokat polárisán ellentétes, káprázatos, ragyogó képpé dramatizál-

hassa és önmagát megcáfolja, sőt teljesen ellenkező álláspontra terelje?

Képzeltető-e, hogy Saul világos nappal, hallási és látási hallucinációnak, káprázatnak esett volna áldozatul, midőn az égből nagy világosság vette körül s hallotta a szózatot: „Saul, Saul, miért üldözesz engemet?” Hallucináció lehet-e az, hogy kérdésére: „Kicsoda vagy Uram ?” megadatott a válasz: „En vagyok a názáretbeli Jézus, kit te üldözesz. „ ő pedig mondá: „Mit cselekedjem?” Az Úr pedig felelt: "Kelj fel és menj el Damaskusba; és ott megmondják néked mindazokat, amelyek elrendeltettek tenéked, hogy azokat véghez vigyed. „

De feltéve, hogy az az égi jelenés nem volt egyéb káprázatnál: képzeltető-e, hogy Sault, a gazdag, hatalmas farizeust, kinek lelke annyira telve volt Krisztusnak és követőinek gyűlöletével, hogy egész energiája csakis ezek üldözésére irányult, mondom, — képzeltető-e, hogy Sault egy káprázat annyira meg rendítette volna, hogy Krisztus rendíthetetlen hívéül szegődjék éppen akkor, midőn Jeruzsálemből Damaskus felé siet azzal a céljai, hogy ott a zsidó eretnekek felett törvényt üljön és valamennyit börtönre vagy halálra ítélje?

Valóban monstruózusabb lélektani abszurdum alig képzeltető; valamint abszurdum a Saullal történt s, az ahhoz hasonló nyilvánulásokat hallucinációnak vagy autoszugeszciónak nevezni akkor, midőn a psyche nem mint ágens (ténykedő), hanem mint recipiens (elfogadó) szerepel.

Szánalomraméltó szegény vakok! Nincsen világtalanabb mint az, aki látni nem akar. De Isten szeretete és irgalma meg fogja törni átalkodottsággá fajult akarataikat, hogy lássanak.

Antal és én. ()**

A betegek médiumi úton való gyógyítása mellett szellemi vezetőink arról is gondoskodtak, hogy oktatás által a tagok szellem-erkölcsi nemesedése is előmozdítottassék; továbbá roszszándékú, ellentétes szellemeknek megtérítését, illetőleg megváltását is foganatosították, különösen olyan szellemeknek a megtérítését, akik az embert megszállva, ezáltal súlyosan beteggé tették, és akik vezetőink intézkedése folytán hozzánk jutva, a betegség okozójának megtérítésével egyben a betegségtől is megszabadultak. Módfellett

érdekesek voltak ezek a megtérítő szeánszok, melyekre vezetőink a nekik alárendelt szellemek által elő vezetették a megszálló szellemeket. Ezáltal tehát nemcsak hogy kettős cél éretett el, t. i. a beteg kínzójától való megszabadulása és az eltévedt szellem megtérítése, hanem a manifesztációk egyúttal iskolai tanulmánytárgyul is szolgáltak nekünk, akik e téren akkortájt még teljesen tapasztalatlan, tájékozatlan kezdők voltunk. Hogy t. olvasóimnak, akiknek ez irányban esetleg még tapasztalatuk nincsen, fogalmuk legyen a szellem-közlekedések e fajtájáról, egy-két efféle szellemmel való érintkezést, mondhatni tárgyalást majd közölni fogok.

Szellemi vezetőink az én és Prochaszka Antalnak szellem-erkölcsi nemesülésünket különösen célba vették. Számunkra, a németországi egyetemeken dívó szokás módjára, külön privát oktatási kurzust rendeltek el, még pedig naponta déli fél egy órakor Antal üzleti helyiségében. Gondoskodni fognak arról, azt mondták, hogy ez alkalommal senki sem fog zavarni s, tényleg nem volt rá eset, hogy kéretlen látogató vagy megrendelő zavart volna meg minket. Bámulatos magas szellemi fokra valló bölcs pedagógiai módszerrel s véghetetlen gyengédséggel és türelemmel vittek minket vezetőink lépésről lépésre haladásunkhoz mérten előre a fejlődés útján.

Nyitva lévén előttük szívünk lelkünk minden rejteke, azon voltak elsősorban, hogy legkisebb aggályunkat vagy kételyünket is eloszlássák; egyszerűtetet csepegtessenek belénk, bátorságot és hozzájuk való bizalmat keltsenek fel bennünk, lévén ez utóbbi a szellemi téren való gyümölcsöző munkálkodásnak elodázhatlan alapfeltétele. Magunkba szállva, kegyeletes hangulattal fogtunk e rövid tartamú szeánszokhoz.

Szemelvényül Prochaszka Antalnak előttem fekvő három eredeti közleményét bocsátom közre:

1871. június 18-ikán.

Adolfnak.

Kedves testvérünk! Arra kérünk, hogy feladatod teljesítésénél, melyet tőlünk, mint a szellemi testvérek vezetője kaptál, óvd meg bátorságodat és kitartásodat, hogy mint a szellemtan példaképe világíts nekik. Senkitől se zavartasd magad, maradj szándékos hű, légy hívó és rendíthetetlen; ne félj, ha esetleg hiányzik a szó hatalma: Mózesnek is hiányzott s mégis Isten rendeletéből rettenetes

volt ellenségeivel szemben és népére üdvöt hozó. Te is ekkép cselekedjél; ami neked hiányzik, azt pótolni fogják mások. Te csak mintakép légy, hogy követ ne merészeljenek reád vetni. — Istennel és a mi segedelünkkel mindenkor erőd lesz arra, hogy vonakodás és félelem nélkül nyíltan fellépj és az emberek nem tudnak majd hited sarkaiból kiforgatni. Ámen.

Buddha.

Rendkívül mély benyomást tett reám e közlemény, igazolva nézetemet a vezetőink magas szellemi fokát tanúsító bölcsességről, mert folyton kísértett a töprenkedő kétely: miképpen választhattak engem, hibáim és gyengeségem folytán érdemetlen s azonfelül képtelen embert, aki még „a szó hatalmát” sem bírja sem beszédben, sem pedig írásban? E kétkezés megrendítette hitemet és bizalmamat a vezetők, de még a médiumok szavahihetőségében is. És íme ismerik még legrejtettebb bántó gondolataimat is; bátorságot csepegtetnek csüggedő lelkembe és megható szeretettel, elnézéssel, hallgatással mellőzve hibáimat, Mózes párhuzamos példájára méltatnak! Ilyformán kommentáltam és eszmélkedtem, és új éltető erőt és bátorságot merítettem vezetőink szavaiból.

*

Íme egy másik intelem:

1871. június 19-én.

Adolfnak.

Kedves védencünk! figyelmeztetünk: te, valamint Prochaszka testvéred, legyetek óvatosak az emberek megítélésében. Ne hamarkodd el a felőlük való véleményt, bármennyire vonakodnak is a mi meghagyásainkhoz alkalmazkodni. Ám élj és cselekedjél olyképpen, hogy az ítélező világ ne találjon támaszpontot arra, hogy viselkedésed miatt jogosult szemrehányásokkal illessen. Ha egyedül csakis hibáidra fogsz ügyelni s minden iránt, ami körülötted történik, elnéző leszesz, akkor nem sokára annyira tisztul szellemed, amennyire ez a ti bolygótokon lehetséges. Ez okból, kedves védencünk, maradj feladatodhoz hű; légy állandó a felebaráti szeretet gyakorlásában; mert csupán ez az, amivel az embereknek világító például szolgálhatsz, s amivel az ítélező világi szemek előtt a gonosz megítélés minden anyagát eltüntetheted. Amen.

Buddha.

Az ítélkezéstől való tartózkodás utalására mindketten rászolgáltunk azzal, hogy egy női médium viselkedését, akiről még szó lesz, szigorúan elítéltük. Az elítélés nem csupán Krisztus Urunk tana szerint bűn, hanem egyúttal nagy akadály az önnemesítésben való haladásban is; mert aki felebarátai hibáit kémleli, amint többnyire az emberek szokták, az olyan ember elmulasztja a mérőönt önbelsejébe sülyesztetni a saját hibái kikutatására és ezáltal késlelteti saját hibáinak felismerését, magára vonván Krisztus Urunknak a szálkáról és gerendáról szóló paraboláját.

Az önkicsinyítéséből származó csüggedésemet a vezetők azzal ellensúlyozták a fenti közleményben, hogy ráutaltak jó-tékonyaságomra, miáltal mégsem vagyok minden érdemesség nélkül a rám ruházott feladatra; egyúttal kijelölték az utat és módot, mely által megszabadulhatok hibáimtól és gyengeségeimtől.

*

1871. június 20-án ezt a közleményt kaptuk: Adolfnak.

Kedves védencünk! Eljövünk, hogy híradással legyünk: Prochaszka testvéred a tiszta mechanikai médiumitás adományának leszen részese. Imádkozzál te is Urad Istenedhez őérette, s a kívánság teljesezésbe fog menni. Legyetek összetartok minden cselekedeteitekben s legyetek e kis körnek valóságos oszlopai. Ne zavartassátok magatokat senkitől és senki sem fog nektek árthatni; mi itt vagyunk, hogy megvédjünk titeket. Amen.

Buddha.

Ez a közlemény végképpen lebontotta a köztem és Antal közt bár láthatatlanul, de bensőmben tényleg meglevő válaszfalat, mely a megkívánt összeforradásnak útjában állott.

Nagyra becsültem, sőt szerettem Prochaszka Antalt kifogástalan tiszta jelleméért, a hozzám hasonló, rokonszenves őszinteségért, s nyíltságáért, természetes józan eszéért, élénk, vidám temperamentumáért; szerettem benne a hívó. komoly, önnemesítésre törekvő spiritistát, az elv- és bajtársat, aki kész kiállani harcvívásra a küzdőterre a spiritizmus védelmére s buzgón közreműködni az igazság terjesztésében. Azonban nem sejtettem benne a nagyra hivatott médiumot, aki közvetíteni fogja a magas szellemek által hirdetett evangéliumi magyarázatokat, a „Reformirrende Blätter” című kiadványainkban felhalmozott szellemi kincseket, amelyekből a megváltás után áhítózó utónemzedékek még sokáig fognak

táplálkozni. Az ő feladatát, de egyúttal a magamét is csakis ebből a közleményből ismertem fel a maga teljében.

Azonban iskolázásunk, nevelésünk, életpályánk eltérő volta folytán nyilvánuló differenciák a külső viselkedés és modor tekintetében sokszor sértették ízlésemet és önérzetemet, különösen a doktori önérzetet, a szabómesterrel szemben. Ez a bennem levő szúró tövis, amelyet csak éreztem, nyíltan azonban sohasem árultam el előtte, gátolta a megkívánt testvéri szeretet létrejöttét. Ezt akarták vezetőink velem megérettetni, és hála a jó Istennek és védőm sugallatának, ezt fel is fogtam és legott ki is téptem magamból ezt a tövist, leromboltam a válaszfalat, mely a szeretet összeforradásának útját állta.

Megszálltságok gyógyítása. Randolf és Fülöp. ()**

A köztem és Antal közt keletkezett valódi benső testvéri egyetértést vezető szellemeink azzal jutalmazták meg, hogy munkakörünket kibővítve, alapvető erkölcsi oktatásaikat folytatva, már kisebbnemű gyakorlati feladatok megoldását is ránk bízták. Kezdetben a gyerekesen könnyű feladatok megoldása által bizalmat igyekeztek kelteni bennünk azzal, hogy erőink önálló kipróbálgatását sikerrel koronázták. Olyan ellentétes szellemeket vezettek hozzánk, akik ellenszegülésük kilátástalan voltát valahára már felismerték, kik erőiket a hosszú ellenállás munkájában elfecsérelvén, elernyedve, sóvárogva áhítoztak a küzdelem beszüntetése, illetőleg a szenvedéseiktől való megváltás után. Ezek tehát érett gyümölcsként, a leggyengébb rázkódtatásra elszakadtak attól a szártól, amelyhez oly sokáig makacsul ragaszkodtak s lábaink elé hulltak...

Ariadne-fonálként szolgált vezetőink ama felvilágosítása, hogy az effajta szellemek szabódása, sőt berzenkedése, valamint rosszindulatuk kifejezése által ne tévesztessük meg magunkat, s ne vegyük őket komolyan, ha javulásukra célzó ösztönzéseinket azzal a hangzatos állítással utasítanák vissza, hogy ők „jelen helyzetükben teljesen jól érzik magukat, mert ők boldogok és nem szorulnak sem könyörületünkre, sem pedig segélynyújtásunkra — tehát ne ártsuk bele magunkat hívatlanul az ő személyes ügyeikbe... „ Efféle kijelentéssel csak eltakarják a segélynyújtásra való égő vágyódásukat, mivel az álszemérem, a kevélység eme szülöttje, nem engedi meg ennek beismerését; csak faggassuk őket bátran ez

irányban, tudassuk velük, hogy hasztalan az alakoskodás s meghökkenve fogják magukat megadni. Mindez csakugyan be is vált.

Hogy azonban az ilyen olcsó sikerek egyrészt el ne kapassanak és elbizakodottakká ne tegyenek, másrészt pedig azért is, hogy egyúttal a makacs, csökönyös szellemek megtérítésének nehezebb módját is megismerjük, vezetőink közben ilyeneket is vezettek hozzánk. A vezetők hathatós közbelépése nélkül persze sehogy sem érhattünk volna célt. Ilyen átalkodott, raffinált, bűnös szellemekkel szemben az én gyenge tudásom és elmém már meg nem állhatott volna; vizsgálóbírói munkámban már szükség volt arra, hogy vezetőink bölcsessége váltakozva vegye föl a vitatkozás és kapacitálás fonalát akkor, midőn amazok kitérő és fogas ellenvetésekkel engem sarokba szorítottak.

Ilyképpen történt ez nálunk, s így történik ez mindenkor és mindenütt, ahol megbízható és bölcs vezérlés öröklik valamely komoly, céltudatos és engedelmes kör felett. A vezetők a körvezető képében folytatják a megtérítendő szellemmel való vitatkozást, mely személycserét a bűnös szellem nem vesz, nem vehet észre, mivel a sötétség, melyben sűrű, foltos periszpirtje folytán vergődik, nem engedi meglátni a tisztult szellemeket, tehát abban a hiedelemben van, hogy még mindig ember beszél hozzá. S minthogy a tisztult szellem előtt tárva-nyitva áll a tisztátalan szellem egész múltja, szíve-lelke minden rejteke, egy-egy szó vagy észrevétel által (mivel a bűnös szellemben rejlő sajtó sebet érinti) mintegy belemarkol amannak sebzett szívébe, amire a bűnös szellem súlyos bűneinek feltárása által felszisszen, görnyedezik, s ha kérges szíve erre még nem is puhul meg végképpen, lénye mindenesetre megrendül a fölényesnek megismert hatalom súlya alatt, és hívalkodása megtörténvén, meghunyászkodik. S minthogy vezetőink csakis olyan bűnös szellemeket vezetnek hozzánk, kiknek kérges szíve már az olvadásra való hajlás stádiumában van, ezeknek a megtérítése Isten kegy sugarának érintése mellett, rendszeren sikerül is.

A megváltásra való áhítozás egy egész öröklétben még nem képesíti, nem érdemesíti a súlyos bűnnel terhelt szellemet a megváltásra, mivel ahhoz bűnei szörnyűségének tudata is szükséges; ahhoz a tudathoz pedig nem juthat az önokozta sűrű sötétségben, melybe konoksága által süllyedt. Azonban vergődésében segítségére

jön Istennek kegyesugara, mely megvilágítja mély bukását, eltorzult lényét és helyzetét; elszörnyülködik önmagának láttára, összetörik s a porban fetrengve, és könnyzáró között kérleli Istenét, bocsánatadásért és kegyelemért esdve. Alig képzelhető meghatóbb és megrendítőbb jelenet, mint amikor valamely súlyosan bűnös szellem bűnös voltának tudatára ébred. A felébredés pillanatának érzése leírhatatlan megkapó közvetlenségben drámailag tükröződik vissza a médium arcán. A médium ilyenkor a szellem viharzó, felkorbácsolt indulatait, minden szenvedését kifejezésre juttatja; megnyugszik azonban és jól érzi magát, mihelyt a szegény szellem feloldatik a vele való kapcsolatból.

Végtelen érdekfeszítők és egyúttal tanulságosak az ilyen jelenetek, melyek betekintést engednek a túlvilági, alantas szféráknak tarka életviszonyaiba.

Az alábbi sorokban kivonatosan bemutatok egy megszálltságból való gyógyítást, illetőleg megtérési esetet, még pedig saját nagybátyám esetét.

Atyám Fülöp nevű testvére a borivásnak adta magát, ami káros hatással volt különben robusztus szervezetére és 1869 körül májdagaganatos vízkórsgába esett. Ebből kigyógyítottam és természetesen eltiltottam a borivástól, amit ünnepélyesen meg is fogadott. Egy ideig meg is tartotta fogadalmát, de aztán annál kicsapongóbb módon áldozott szenvedélyének, és családjára bánatot és szegényt hozott. Midőn 1871-ben Adelma médium vezetői csoportunk vezetését elvállalták és az általuk véghezvitt gyógyítások oly nagy bámulatot keltettek, az elsők között, kiknek érdekében tanácsukat kikértem, Fülöp nagybátyám is közte volt. Nem kellett a betegek bajait megírni, csak pusztán az illetők nevét írtam fel sorban egymás után. Néhány nap múlva ezt írták a vezetők: „G. Fülöp gyógyítása nehézségekbe ütközik. Egy Randolph nevű szellem kerítette hatalmába: ez leigazza akarátát, s Fülöp semmi ellenállást sem fejt ki, hogy Randolphnak az ívásra való ösztönzését ellensúlyozza. Nincs kilátás arra, hogy Fülöp önerejével szabadítsa fel magát Randolph erőszakoskodása alól. Prochaszka hívja őt minden harmadnap egy bizonyos, pontosan betartandó órában magához; mi segíteni, támogatni fogunk megtérítési munkátokban. „

Miután oly órára nézve állapotunk meg, midőn háborgatástól nem kellett tartanunk, megkértük vezetőinket, hogy Randolphot

vezessék hozzánk. Látnivaló, hogy mi csakis vezetőink közbevetésével citáltunk szellemeket. Randolph mint a forgószél erőszakosan meg is jelent, dühösen megragadta Antal kezét, az asztalra ütve úgy, hogy a plajbász darabokra tört és a papír is szétszakadt. Randolph felkorbácsolt, dühöngő lelkiállapota híven visszatükröződött Antal arkifejezésében, s egész teste reszketett. Csak én meg Antal voltunk jelen — így volt a meghagyás, mely tovább ekként hangzott: Antal írjon a szellemmel, én meg érintkezzem vele, hallgassam beszédét, oktassam és vezessem ki a tévelygéséből. — Tanácstalanul álltam az új jelenséggel szemben. De vezetőink közbevetették magukat: „Randolfot kis időre elmozdítottuk a médiumtól és mi — a vezetők — írunk Antal keze által. A bátortalanság és félelem a kishitűségnek eredménye, ennek pedig nem szabad lennie. Mi óvunk és védünk titeket; ezt tartásotok mindenkor szem előtt. Randolph bakafántoskodó, de gyáva szellem; energiája mesterkéltnél, s azért erőtlennél is. Félt, hogy áldozata kisiklik kezei közül és érzi, hogy fölötte való uralmának utolsó órája közeledik. Keményen, szigorúan kell őt fogni és bár vonakodva, de mégis engedni fog. „

A meghagyáshoz képest jártunk el. Randolph megragadta tőlünk a jogot, hogy közbevegyünk magunkat a közte és e haszontalan síheder" közt fennforgó ügyben. Nem ereszti ki, mondá, őt karmai közül, aki most is olyan gonosz és ravasz, mint az ő földi életében, most is, midőn majd meghal szomjan egy korty bor után, nyomban elkapja Fülöp a poharat és szája elől megissza.

A vezetők Randolph és Fülöp együtt megfutott életpályájáról fellebbentették a fátyolt, hogy ezek révén tudjam Randolphot kapacitálni. Randolph és Fülöp az elmúlt földi létben jó barátok voltak; de Fülöp kegyetlenül becsapta Randolphot, minek folytán ez vagyoniilag tönkrement. Randolph a veszteség feletti bánatában a borban keresett feledést és vigaszt s ez által testileg és lelkileg elzüllött. Halála után ez erkölcsi züllés miatt sokat kellett szenvednie és küszködni, s minthogy okozójául Fülöpöt tartotta, bosszút forralt ellene és sokáig üldözte, kínozta a túlvilágban. Egy szép napon azonban Fülöp eltűnt szeme elől, mert testetöltésre küldetett a földre. Fülöp ugyanis gonosz tette dacára mégis kisebb bűnnel volt megterhelve mint a bosszút lihegő Randolph. Mert a bosszúállás a szeretetnek merő ellentéte és így a legsúlyosabb bűn. Azonkívül

Fülöp már sokat bűnhődött Randolf üldözése által, azonban az igazság törvénye szerint itt a földön, ahol a bűnt elkövette, testileg is bűnhődnie kellett.

Randolf évtizedekig kereste Fülöpöt, míg végre sugallatot kapott, hogy Fülöp a földön él. Megjegyzem, hogy ehhez hasonló esetekben, midőn két szellem közt kiegyenlítendő különbségek forognak fenn, mindig a kevésbé bűnös szellem az, aki hamarabb megéri a testetöltésre, míg a súlyosabban terhelt és konok szellemtárs bűnhődése még azáltal is fokozódik, hogy dühösen, de hasztalan bolyong áldozata után. Ez esetben Randolf négy évtizedig volt a nyugalmat nem leelő bolyongó szellemek sorsára kárhozhatva. Végre közeledett mindkettő javára a bűnhődés idejének lejárta és Randolfnak megengedettett, hogy Fülöp nyomára akadjon, akit azután az iszákosságra való ösztönzés által olyan sorsra akart juttatni, amilyenre Fülöp őt juttatta. Azonban a sok üldözés közepette felemészte az ereje, s így megcsappant az energiája is. Amellett végtelen kínokat szenvedett azáltal, hogy a borivás utáni vágyat, amely sűrű periszpritiájában még folyton rejlett, nem bírta kielégíteni. Randolf tehát, így szólt a további magyarázat, sokallja már azt a folytonos, kielégítésre nem vezető üldözést; de ezt nektek nem fogja bevallani, mert nem engedi meg a benne levő gög. Azonban használjátok fel ezt érvül és ellenvetésül s a közölt adatokból fegyvert kovácsolhattok a megtérítését célzó szóharcra.

Mindezt tudva, máris könnyebb lett a feladat. Randolf lassan-lassan meghátrált, meghunyászkodott, végre beadta a derekát és megtört. Beismerte, hogy Isten legfőbb törvénye, a szeretet törvénye ellen vétett akkor, midőn embertársát gyűlölettel üldözte, kínozta, bitorolván ezzel Istennek ítélő és büntető jogát. Randolf megfogadta, hogy ezentúl nem fogja többé Fülöpöt üldözni és ő maga is a megbánó és vezeklő útra akar térni. És ígérését be is tartotta.

Fülöp ezek után családjá és ismerősei bámulatára teljesen felhagyott a korcsmázással. Józan életet élt, előbbi viruló egészsége visszatért és haláláig ebédnél legfeljebb egy pohár vizes bort ivott. 1874-ben bekövetkezett halálát az abban az esztendőben dühöngött kolerajárvány okozta.

Vakság gyógyítása. A Breitnerné esete. ()**

Midőn az első fejezetben kijelentettem, hogy „néhány beteg többre vitte volna a javulásban, hogyha több kitartást, több hitet, több erkölcsi javulást tanúsított volna”, — ezt nem könnyed véleményként vetettem oda, hanem nyilvánvaló bizonyítékok alapján nyert meggyőződésből merítve. Több eset közül az alábbi szemeltem ki, mivel ez frappánsul állítja szemünk elé kijelentésem igazolását és érdekesége mellett egyúttal tanulságot is rejt magában.

Említettem volt, hogy a nagynénémnél elért feltűnést keltő kúra révén sok olyan beteg fordult hozzám, kik évek óta már-már beletörődtek reménytelennek deklarált bajuk elviselésébe, most pedig újra felébredt bennük a reménykedés halvány szikrája. Ezek közt volt egy világtalan zsidó özvegyasszony, akire az egyetemi szakorvosok a „gyógyíthatlan” rémes szentenciát: amaurosis, fekete hályog, idegtompulat diagnózisát mondták ki. Anyagi viszonyait illetőleg arról értesültem, hogy két idősebb leánya varrással tartja fenn a családot, a legfiatalabbik, mintegy 12—13 éves leány pedig, az tudniillik, aki hozzám vezetett, helyesebben mondva, — ahogy az ablakból láttam, — inkább vonszolta, cipelte anyját, egyes egyedül végzi az egyéb házi teendőket. Volt ugyan még egy siheder fia; de ez léha, könnyelmű lévén, inkább terhére vált a családnak. Lakásuk kb. a Király-utca derekán lévén, holott én az Árpád-utcában laktam, egy-egy hozzám való útja majdnem 3 órai idővesztéséget okozott volna a családnak, a kis leány nélkülözhetlen közreműködése révén. Ily en áldozatnak nem mertem kitenni a szegény családot egy kétes kimenetelű kísérlet végett, amihez magamnak is alig volt reményem. Tehát Adelma médium vezérlőjéhez fordultam tanácsért, illetőleg a kérdésemre való válaszáért: vajon van-e kilátás arra, hogy még visszanyerhesse szemevilágát? Néhány nap múlva megkaptam a vezérlők válaszát:

„Igen, Breitnerné visszakaphatja szeme világát. Adolf delejezze őt minden második nap és a két, illó rózsaoajjal megnedvesített hüvelykujja hegyét hétszer húzza végig a szemhéján, az orrtövétől a halántékig. „

Erre a határozott biztatásra tehát felkerestem a családot, kijelentvén, hogy készséggel elvállalom a kezelést.

B.-né nagymérvű fogékonyságot tanúsított a delej befogadására és jó médiumnak ígérkezett. Néhányszori delejezés után már mély

álomba merült és kérdéseimre azt mondta, hogy "álmodott. „ A lányait látta otthonukban a munkánál; hallotta, miről beszélgettek és kik jártak náluk. Másnap kijelentette, hogy mindaz, amit álmodott, a valóságban azon módon meg is történt. Más alkalommal meg szomszédjairól vagy ismerőseiről álmodott és minden szórói-szóra úgy esett meg, ahogy ő azt delejes álmában látta. Egy kis ideig meghagytam abban a hitben, hogy minden csak álom, végre azonban mégis elérkezettnek láttam az időt, hogy felvilágosítsam a valóság felől, mivel tudtam, hogy látományai nem fognak ebben a kezdetleges átmeneti fejlesztési stádiumban megmaradni, hanem csupán egy nagyobb horderejű szellem-erkölcsi célzatnak előkészítőiként szolgálnak, tehát kell, hogy tisztában legyen ezeknek forrása, mivolta és célja felől, hogy a későbbi látományokban rejlő erkölcsi magból képes legyen a maga részét kivenni.

Hogy mennyi idő telt el, míg B.-né élő emberek helyett elhalt rokonokat és ismerősöket kezdett látni, arra már nem emlékszem, de nemcsak hogy látta azokat, hanem eleinte mormogva, később pedig tisztán, hangos párbeszédet folytatott velük: a feleleteiből ki lehetett venni amazoknak kérdéseit és észrevételeit. Felébredvén, ugyanazt beszélte el anélkül, hogy tudomása lett volna arról, hogy mindezt álmában is elmondta.

Alantas, de nem rossz szándékú szellemek jelentkeztek nála; szegény bűnhődő, szenvedő lelkek, akik már felismerték állapotukat, helyzetüket mint a földi életben elkövetett bűneik, eltévesztett rendeltetésük folyományait s arra intették, hogy az ő példájukon okuljon, hogy késő bánat lelkipurdalásának gyötrelmeit ne vonja magára. A médium feleleteiből kiviláglott, hogy a lelki üdv csak másodrangú értékkel bír nála, elsősorban az, anyagi jólét, az önérdek dirigálja érzését és ítéletét. Folyton személyes sorsával és bajaival hozakodott elő és kevés részvétet tanúsított a szellemek szenvedései iránt. Megvallom, hogy nagy lelki küzdelmet kellett vívnom önmagammal, hogy ellenszenves érzelmek ne férkőzzenek hozzám; mert hiányos erkölcsi tartalma mellett inkább férfira valló külseje, modora, szóval egész mivolta nem igen volt alkalmas arra, hogy bár csekély rokonszenvet is keltsen. Spiritistának pedig nem szabad tért engedni az ellenszenvennek. Az ellenszenvet tehát én is szerencsésen legyőztem. S lám, rövidesen rá a mérlegnyelv inkább a rokonszeny felé kezdett billenni. B.-né szemében ugyanis tényleges javulás

mutatkozott. Az eddigi mély fekete sötétség már szürke homállyá változott; a napos oldalt már meg tudta az árnyas oldaltól különböztetni.

Ettől fogva minden egyes delejezés után gyors léptekkel haladt előre a javulás. B.-né előbb a nagyobb tárgyak, például a házak körvonalaikat, habár csak homályosan elmosódva, későbbben kisebb tárgyak, emberek körvonalaikat fokozatosan tisztábban kezdte látni. Végtelen öröömöm volt, midőn a szeme elé tartott kezemet, felmutatott ujjaim számát, gyűrűmet, arcomat megkülönböztetni tudta. Meghatottan dicsőítettem jóságos Atyánkat, amiért engem arra méltatott, hogy kegyességének közvetítője lehessen és a szeretetnek egy nemét éreztem az iránt, aki arra rászolgált, hogy e kegyesség megnyilatkozhassék rajtam. Néhány hét múlva B.-né látása már annyira tisztult, hogy azt a nagy, kocsiktól és járókelőktől nyüzsgő utat vezetés nélkül tehette meg. Most tehát, midőn már nem szorult a kis leánya vezetésére, délután helyett reggelre rendeltem őt hozzám, minthogy a délutáni rendelő-órákban nagyobb lévén a betegek száma, nem bírtam vele annyira behatóan foglalkozni; de ezenkívül azért is, mivel már tisztult szellemek jelentkeztek általa, kiktől felette érdekes oktatásokat nyertünk és kérdéseimre tanulságos felvilágosítást kaptam.

Egy szép napon azonban nagyon megdöbbsentem, midőn ve-zérszelleme szigorúan eltiltotta a halottaknál való virrasztástól.

Halottaknál való virrasztás? Mit is jelentsen ez?! Felébredéskor ez iránt kérdőre vontam. Zavarba jött és hímezett-hámozott. De keményen vallatóra fogtam, amire a következő felvilágosítást adta:

Míg a szeme világa még megvolt, a „Chevra Kadisa” szolgálataban állott mint virrasztó, halottas házaknál. A zsidó felekezetű halott mellett ugyanis míg el nem földelik, a szokásos virrasztó személyeket a Chevra Kadisa küldi ki. Megvakulása által ettől a szolgálattól elesett. Midőn azonban a látását annyira visszakapta, hogy erre a szolgálatra ismét képessé lett, megint bejelentette magát és alkalomadtán ki is rendelik a kerületében előforduló halálozási esetekbe; az azért kijáró bérrel pedig hozzájárulhat a háztartási költségekhez.

Felvilágosítottam ezúttal, hogy médiumoknak ártalmára vannak a halottas házak körül levő sűrű fluidumok és az ott megforduló, leginkább alantas szellemek. Tehát nem ok nélkül tiltják el attól a

tisztult szellemek, akiknek legélénkebb kívánságuk, hogy előbbre vigyenek minket és mindannyiunk javára és üdvére törekesznek. S miután Istentől oktatásunkra és vezetésünkre ki vannak rendelve: intézkedésüknek, tanácsuknak engedelmességre tartozunk. Ennélfogva jelentse ki magát a Ch. K. irodában, hogy órá ezentúl ne számítsanak. A bérvesztéséért pedig azzal fogom kártalanítani, hogy a körünkben adakozással gyűjtött alapból ezentúl az eddiginél nagyobb összegben fogom őt részesíteni. Szentül megfogadta az engedelmisséget — de bizony nem tartotta meg.

Nem tudom hány nap múlva, engedetlensége miatt kemény dorgatóriumot kapott a vezérszellemétől és súlyos következményekkel fenyegette szószegése netáni ismétlődése esetére. Én meg azzal fenyegettem, hogy egészen leveszem róla a kezemet, hogy ha még egyszer ellenkezik a jó szellemek meghagyásával. Leányai kezdettől fogva komolyabban vették a szellemeket és több respektussal viselkedtek oktatásaik és meghagyásaik iránt, mint anyjuk. Megrémültek tehát a szellemek fenyegetőzéseitől és igyekeztek anyjukat arra bírni, hogy végképpen mondjon le a virrasztó szolgálatról.

Időközben látnoki ereje mindinkább erősödött, úgy hogy már magasabb szférákból való szellemek vonultak el szemei előtt. Alig talált ilyenkor szavakat azok fényének és ragyogásának leírására. Az ily csoportból egyik szellem kivált és megszólította: nyájasan és szeretettel. A médium szintén nyájasan beszélgetett hozzá. De midőn a szellem megmondta, hogy ő Krisztus Urunk egyik apostola (azt hiszem, hogy Máté volt), a médium határozottan, sőt dacosan visszautasította. Felébredéskor e megfoghatatlan viselkedése miatt korholtam és megmagyaráztam neki, hogy eljárása mennyire helytelen volt. Szótlanul hallgatta szavaimat. Nem bírtam csak egyetlen szót akár mentségül, akár magyarázatul kicsalni belőle. Hogy hány napig jelentkezett még ez az apostolszellem, akivel naponta tüzes vitatkozásba bocsátkozott és szeretetteljes oktatásait mint „Krisztus követőjét” csökönyösen visszautasította, arra már nem emlékszem, de tudom, hogy végre megjelent a védszellem, aki eszébe juttatta testetöltése alkalmával tett fogadalmát. Hasztalan volt minden. B.-né képéből kikelve, durván s határozottan tiltakozott minden további megtérítési kísérlet ellen.

Néhány napig B.-né nem jött el hozzám. Azt hittem, hogy a megtérintő szellemek elől kitérni akarván, egészen el akar maradni. Felkerestem tehát a lakásán. Nagy megdöbbenésemre mély gyászba borulva találtam leányait, akik elbeszélték, hogy azon a napon, midőn utoljára nálam volt, késő esteli órában megjelent a Chevra Kadisa egyik alkalmazottja, hogy anyjukat egy a közelben levő halottas házhoz hívja. Leányai elutasították, amint ezt az utolsó hetekben rendesen megtették. Anyjuk azonban leugrott az ágyról, dacosan mondván: „Biz én mégis csak elmegyek!” Hiába volt gyermekei rimánkodása; hiába állta el útját a két idősebb leány, neki támaszkodván a szoba ajtajának; hiába borult le előtte kis leánya, átkulcsolván lábait: a nekivadult asszony szinte emberfölötti erővel félrelökte őket, kis leányát úgy rázta le magáról, mintha könnyű labda volna s megragadván a küldönc karját, kirohant vele az ajtón.

A halottas ház mintegy a harmadik ház szomszédságában, a Kazinczy-utca sarokházában volt. A szolgálca becsengetett a házmesternek. Eközben B.-né hirtelen rosszul lett, megtántorodott és összerogyott. A szolgálca és a kaput kinyitó házmester felkapták az asszonyt és elvitték a lakásához — holtan.

Ilyképpen hamarosan beteljesült védszellemeinek fenyegetése. Ezt azonban nem lehet büntetésnek tekinteni. A halál nem is büntetés, csak mérföldkő a haladás útján. A halál úgy tekinthető, mint a földi feladat, a földi rendeltetés lejárata, vagy pedig a további süllyedéstől való megmentés, ha az ember rendeltetésének nem akar megfelelni.

Szabad akaratánál fogva szabadságában áll a szellemnek a reámért rendeltetést betölteni, vagy megtagadni. A meghatározott feladat azért nem marad elintézetlenül. Az Isten elég hatalmas; nem jön zavarba, hogyha olyik szellem nem végzi el a reábízott feladatot; van akárhány más, aki ezt helyette elvégzi. A földi hatalmasságok ilyen esetben hasonlóképpen járnak el. Ha valamelyik küldöttük nem teljesíti a reábízott feladatot intenciójuk szerint - visszahívják és megbízhatóbb, rátermettebb követet küldenek amannak helyére.

B.-nének nyilván az volt a feladata, amelyre mint szabad szellem vállalkozott is, hogy műveletlen, bigott, orthodox, felekezetéhez szívósan ragaszkodó zsidónő léteire tanúságot tegyen Krisztus Urunk magasztos isteni lényéről és az Atyától ráruházott feladatáról. Mert a látnoki élesség fokozódása révén, hogyha a törvényes útról le nem

tér, bizonyára oda jutott volna, hogy Krisztus Urunkat a maga ragyogó fényében és dicsőségében megpillantván s ezt leírván, hitsorsosa körében ezzel missziót teljesíthetett volna.

Valószínű, hogy ő maga kérte az Istentől ezt a feladatot. A szabad szellem, testnélküli állapotban mindig könnyebbnek tartja a földi feladatok teljesítését. De a jóságos Atya, bár bölcsességénél fogva előre látja, hogy gyermekének ereje még elégtelen ily nehéz feladat teljesítésére s ez okból a feladat elvállalásáról leinti: végtelen szeretete kifolyásánál fogva mégis megengedi, hogy gyermeke szárnypróbálgatásképpen a földre jöhessen, mert tudja, hogy ha gyermeke el is bukik a küzdelemben, a bánatából fakadó erőfokozódás jövőre képesíteni fogja a nehéz feladat teljesítésére.

VI. FRIEDMANN FRANCISKA MÉDIUM. (**)

Hogyan lett Franciska médiummá.

Nevezetes és az isteni előrelátó bölcsességet bizonyító körülmény, hogy Breitnernél egy másik, egészen hozzá hasonló, egykorú és szintén műveletlen orthodox zsidó, vak özvegyasszony jelentkezett nálam kúrára és párhuzamosan amazzal, őt is delejeztem. Halvány fogalmam sem volt arról, hogy mire van hivatva ez az asszony, akinél majdnem 5 havi delejezés után semmiféle eredményt vagy jelenséget nem tapasztaltam. B.-né halálával pedig egyszerre egész váratlanul beállt nála a szellemi látás lehetősége, mely hálásabb és termékenyebb talajból eredve, annyira hatványozódott, hogy a krisztusi szféráig hatolt és busásan pótolta B.-nét. Ez az asszony, a mindnyájunk által becézett, Isten kegyességével megáldott Franciska — egyletünk későbbi kiváló médiuma — volt.

Franciska, aki a Gondviseléstől ki volt szemelve, hogy a Breiterné által visszautasított feladatot teljesítse, más fából való volt. Bár külső vonatkozásokra és viszonyokra nézve sok tekintetben hozzá hasonló, egykorú, szintén szegény özvegyasszony, éppoly tudatlan, vallásához hasonlóképpen vakon ragaszkodó ortodox zsidónő volt, mindazonáltal előnyösen elütött tőle különösen szív és kedély tekintetében. Fölötte szimpatikus lényénél fogva mindenki megkedvelte. A munkásság és tisztaság életfenntartó eleme volt. Ezáltal megőrizte egészségét, teste rugékonyságát, rózsapiros arcszínének üde frissességét. Mindenki legalább 15 évvel fiatalabbra becsülte. Még 60 éves korában sem volt orcáján egy redőcske sem.

Már a 30. éven túl volt, midőn férjhez ment és 10 éves meddő házassága után már mint világtalan asszony lett anyává. Szegénysége miatt nem tarthatott cselédet s így maga szoptatta, gondozta és nevelte fel minden segítség nélkül gyermekét s később, midőn felserdült a gyermek, ő kísérte iskolába. Persze a gyermek vezette őt, ő pedig csak örködött fölötte és a házak falai mellett tapogatózva ment hazafelé. Nagy szegénysége mellett és analfabéta létére volt annyi anyai szeretete és érzéke, hogy gyermekét iskoláztassa.

Tizenhét éve, hogy egy súlyos belső lobos kórfolyamat következtében teljesen elvesztette szeme világát. A nagynevű szemész és nagyhírű emberbarát, a későbbi főrendiházi tag, dr. Hirschler Ignác kezelte, de önfeláldozó fáradozása dacára sem bírta megmenteni azt, akit annyira megsajnál és kihez naponta háromszor, néha még a késő éjjeli órában is elhajatott.

Egyik fivérem anyósa, egy istenfélő és kiválóan jószívű protezsálta őt nálam kérve, hogy vegyem őt kezelésem alá. Ez a nemesszívű asszony mintegy a földi gondviselés tisztjét végezte Franciska mellett. Midőn néhány év előtt özvegségre került, ez az asszony hasonló érzésű ösmerősei körében annyi fix havi vitalitiumot eszközölt ki számára, hogy gyámoltalan iskolás fiával együtt szerényen megélhetett. Anya és fia uzsonnakávéra mindennapos vendégek voltak nála. Ott találkoztam Franciskával. Megvizsgáltam a szemét. Reménytelennek kellett nyilvánítanom minden gyógykísérletet. De pártfogója nem tágitott, hanem azt hangoztatta, hogyha az öreg G.-né, t. i. nagynéném, meggyógyulhatott, akkor a mindenható Isten még Franciskánál is képes hasonló csodát művelni. Franciska is rimáncodott. Ismerte boldogult szüleimet, engem is ismert látásból medikus és honvéd koromból. Meglányultam. Hiszen az Isten mindenhatóságában akkoriban én szintén hittem már. Azt mondtam, hogy fontolóra veszem a dolgot és majd közölni fogom vele néhány nap múlva ebbeli elhatározásomat.

Írtam Gonobitzra vezetőink tanácsát kérve. Egy hét múlva kaptam a szellemek közlését: „Franciska látóvá lehet. Adolf hetenként háromszor tartsa összetett ujjai hegyét 10—10 percig a szemei előtt. „Végtelen örömmel közöltem Franciska jótevőjével elhatározásomat, hogy t. i. kezelésembe veszem, és hogy van reményem arra, hogy a szemvilágát visszanyerheti. Nem fogtam fel

a vezetők díszinténcióját a Breitnérnére vonatkozó és a Franciskát illető jóslat közt. B.-néről azt írták: „visszanyerheti a szeme világát”, és csakugyan ez meg is indult és bizonyára teljesen meg is valósult volna, hogyha B. -né a hozzá kötött feltételeknek megfelel. Franciskáról pedig azt írták, hogy „látóvá” lehet. Csak midőn csakugyan látóvá lett, fogtam fel, hogy hogyan értették ezt a bölcs szellemek.

Hozzáfogtam tehát a reám bízott feladathoz. A meghatározott 3 napon kivétel nélkül pontosan megjelentem. Franciska az én delejemet csupán mint nagymérvű melegséget érezte, de nem álmosodott el. Az akkori szegényes, udvarra nyíló kis szobácskájába sohasem jutott a napnak sugara. Azt mondta, hogyha ezt biztosan nem tudná, azt hinné, hogy a nap égető melege süti a szemét, annyira érezte az ujjaimból kiáradó meleget. Így múlt el mintegy 5 hónap. Az ötödik hó végén azt üzenték a vezetők, hogy ezentúl Johanna delejezze Franciskát, még pedig hetenként háromszor. Az első delejezés alatt Franciska máris álomba merült, látománya is volt, meg beszélt is. Johanna ennek végtelenül megörült. Franciska látó és beszélő médiumitásának kifejlődési folyamata ugyanazon a mesgyn haladt, mint Breitnérnéé és a többi látó médiumoké. Eleinte élő ismerősöket, aztán elhalt rokonokat, későbben bibliai jeleneteket látott. (Úgy emlékszem, hogy Nabukodonozort látta, midőn a réten füvet evett. Nevezetes, hogy sokkal később, midőn Franciska médiumitása már megerősödött, s tájékozódva volt az alantas szellemekkel

Való érintkezés módjáról és már nem félt még a legdühösebb és legmegátalkodottabb szellemtől sem: csakugyan több ízben Nabukodonozor jelentkezett nála és sok kemény munkát adott neki, de Istenre hivatkozva és segítségéért könyörögve, le tudta fegyverezni és meggyőzte. Végre pedig Nabukodonozor Franciska oktatásaiból sokat tanult és némileg meg is szelídült.) Később tisztult, végre pedig magas szellemeket látott Franciska, még apostolokat is. Nagyon szívesen fogadta az utóbbiakat és oktatásaikban gyönyörködött.

Nem csalatkoztam abbeli várakozásomban, hogy Krisztus Urunkat is látni fogja, mert ez mintegy fél év múlva csakugyan meg is történt. Persze legelőször emberi alakban, de kiváló szép és hódolatot parancsoló, szeretetet és nyájasságot kifejező, sugárzó

arccal látta és magasztaló szavakkal le is írta. Midőn felébredt, azt kérdeztem tőle, vajon hasonlít-e Ő azon festett képekhez, vagy szobrokhoz, amik róla léteznek? Hallgatott. Ismételt nógatasomra szégyenkezve mondá, hogy nem meri megmondani, fél, hogy haragomat fogja felkelteni. Midőn effelől megnyugtattam, azt mondá, hogy sohasem látott Krisztusról képet: nem mert ránézni abban a hiszemben, hogy ezzel nagy bűnt követ el.

Nézetem szerint alig képzelhető megdönthetlenebb bizonyíték Krisztus Urunk magasztos isteni személyisége felől, mint olyan médiumnak autentikus látománya, aki felekezeti elfogultságból még csak egy pillantást sem mert vetni egy őt ábrázoló képre. Egyúttal megcáfolja azokat az állításokat, mintha minden médiumi kijelentésben vagy látományban a médiumnak speciális felekezeti iránya, — pszichéjén átszűrődve — tükröződnék vissza. Elragadtatási (extatikus) fokozatban a médium szelleme emancipálja magát a lélek befolyása alól, hogyha oly magas szférákba hatol, ahová asztrálja, sűrű voltánál fogva, nem követheti. Egyébiránt. még erről más helyen fogok szólni. De ez a megjegyzésem nem is vonatkozik Franciskának fenti, Krisztust illető látományára, hanem azokra a látományaira, melyeket az elragadtatás stádiumában látott; a fentebbi pedig nem is sorozható azok közé.

Franciska médiumitásának fejlődése. ()**

Franciska médiumitása folyton előbbre haladt; látományai mindinkább érdekesebbekké, közleményei tanulságosabbakká váltak. A szellemvilág különböző szféráiból hol magasabb, hol alantasabb szellemlények jelentkeztek nála. Az alsóbbrendűek felvilágosítást, útbaigazítást, vigaszt és bátorítást kaptak és sokan közülök meg is tértek. Vezetőink hetenként két megállapított napon ülésezést rendeltek a lakásán, mely inkább kamrának mondható sötét és felette szűk helyiség volt. Miután előttünk nyilvánvalóvá vált, hogy Franciska körünk számára nagyra hívatott médiumul van kiszemelve, nem tartottuk összeegyeztethetőnek sem személyes önrzétünkkel, sem pedig körünk méltóságával, hogy körünkön kívülálló idegen személyek fedezzék az ő életszükségleteit, ezek fedezéséről, úgyszintén megfelelőbb lakásról és berendezésről is mi gondoskodtunk. Azonban az utóbbi némi nehézségekbe ütközött, minthogy Franciska semmi áron nem akarta azt a házat elhagyni,

melyben ő még látó korában lakott s ennél fogva a ház helyi viszonyai felől tájékozva volt. Várni kellett tehát, míg a háziúr ugyanebben a házban számára alkalmas lakást talált anélkül, hogy valamelyik bennlakót a felmondás által érzékenyen sújtson, ami ellen Franciskának lelkiismerete tiltakozott volna.

A háziúr, aki, tekintettel az asszony szánandó, világtalan voltára, különben is lelkére kötötte gyermekeinek, hogy Franciskát, míg él, soha ki ne tegyék a lakásából, maga is azon volt, hogy ezt az óhaját teljesítse és tapintattal oldotta meg a lakáskérdést. Ilyképpen megfelelő helyiség jutott neki lakásul, nekünk pedig a szeánszok zavartalan megtartására alkalmas hely. Körünk tagjai, kiknek magánviszonyai megengedték, szívesen el-eljöttek Franciska szeánszaira. E szeánszok egyikén, midőn a médium és a résztvevők hangulata elég áhítatos volt arra, hogy a fluidáris törvények szerint a médium szelleme oly magas szférába emelkedhetett, ahol magas szellemek, tehát Krisztus Urunk első sorban, sűrűbb fluidumok magukra öltése nélkül jelenhetnek meg, magát az Urat látta legelőször lényének megfelelő ragyogásban és fényben, körülvéve hűséges fényes szellemseregtől.

Franciska e szemképrázttató megjelenést elragadtatással írta le és magasztos, lelkesült szavakban dicsőítette Krisztus Urunk isteni megjelenését és kegyét, amiért őt mind ennek szemlélhetésére méltatta. Szinte magánkívül a lelkesedésből kiáltotta: „Te isteni nagy szellem, ne küldj vissza a sötét, bűnös földre, ahol az emberek lenéznek s megvetnek; most ez égi fényesség láttára még sötétebbnek, zordabbnak fog feltűnni a rideg föld előttem. Végy kérlek magadhoz, ne hagyj visszatérni szegény szolgálodat. „ Akkor egy hatalmas lökést kapott, amire összerezett és felébredt. A szellemek lehúzták a magasságból a földre.

Midőn néhány perc múlva annyira összeszedte magát, hogy képes volt a szóra, a vezetők általa figyelmeztettek és komolyan intettek, hogyha jövőben akár ennél, akár más látó médiumnál ehhez hasonló elragadtatási jelenség mutatkoznék, el ne mulasszuk a médiumot haladéktalanul demagnetizálni, felköltetni, mert könnyen megtörténhetnék, amint ennek veszélye jelenleg is közel volt, hogy a médium a magasba törekvő elragadtatása által elszakíthatná az összekötő delejes szalagot, ami földi halálát jelentené.

Franciska ezután még sokáig nem bírt megszabadulni ettől a minden emberi képzeletet felülmúló látványtól, s csakis erről beszélt, folyton kiegészítve a látottak részleteit. Azóta ismételten látta az Urat, különösen karácsonyi vagy nagycsütörtöki szeánszaink valamelyikén, hogyha, amint mondám, a jelenlévőknek hangulatában megvoltak a törvény által követelt feltételek arra, hogy Krisztus Urunk meg jelenhessék a médiumnak.

Az alábbi sorokban közlöm Franciska médiumnak egyik látományát szószerinti gyorsírói feljegyzés után:

A médium látománya és megnyilatkozása karácsony estéjén. ()**

Magas mennyei lépcsőn haladok fel, és Mária imigyen szól hozzám:

„Kedves testvér! Ma van annak a napnak emléke, melyen isteni gyermekemet a betlehemi jászolban a világra hoztam. Kemény téli idő volt s az istállóban nagy vala a hidegség.

Ott rögtön boldog álomba merültem s fájdalom nélkül szültem isteni gyermekemet. Azután pólyákba takartam és a jászolba fektettem; az állatok pedig rája leheltek és melengették.

Kedves testvér! A földi anyák nagy fájdalom és életük vesztélyeztetése közepette szülik magzatukat, én ellenben isteni gyermekemet fájdalom nélkül, gyönyör és boldogság közt szültem. A szenvedések s fájdalmak csak akkor törtek reám, amikor az isteni gyermek megkezdte tanítói hivatását, amidőn ellenségei üldözték s az Atya által megszabott idő leteltével elfogták és keresztre feszítették. És akkor ama húsvéti ünnepen járta át keblemet a kétélű tör, akkor, midőn láttam, hogy Öt, ki minden embernek javát akarta, aki az emberiség javításán és megmentésén munkálkodott, oly szörnyen megkínózzák, halálra hurcolják, s a keresztre szegeznek, ahol halálát leli. Akkor, kedves testvérem, leírhatatlan kínokat szenvedtem! És amikor meghalt, tanítványai levették a holttestet és eltemették. Ellenségei pedig öröket állítottak a sir elé; örködtek a holttestem felett, hogy követői el ne vigyék. De a jóságos Isten leküldte az ő angyalait, kik mély álmot bocsátottak a sir őrizőire.

Mikor pedig ezek az álmotól lenyűgözve heverték, a legmagasabb angyalok a holttestet elemeire bontották, míg az egykori testből nem maradt fenn semmi s új, fényes test keletkezett. Jézus pedig eljött Istenhez, ahol átvette a koronát. „

Látom Krisztust és Mózeszt a tízparancsolat kőtábláival. Jézusnak fénytől sugárzó ábrázata van, aranyfürtös, hosszú haja és ragyogó kék szeme. Látom Jézust, Máriát, Mózeszt, Solomot, Eszter királynét és sok fényes, magas szellemet, amint egy nagy kápolna felé tartanak. Az ajtók feltáruznak és drágakőnél is ragyogóbb fényesség árad ki rajtuk. Most Jézus általam így szól az egyletnek a földön lévő tagjaihoz:

„Szeretett testvéreim! Jámbor szívvel és hívő lélekkel gyülekeztek e helyen. Erősíttessék meg e magnetikus kör; vonjátok szorosra az isteni köteléket és Isten áldása lesz raj latok. Ne féljetez attól, hogy betegségekbe estez; mert a tiszta isteni erők meg fognak gyógyítani. „

Most pedig e magas mennyei szférából fokonzint leszállok a földre. A leszállásnál Krisztus égi balzsamot hint nyelvemre. (E balzsam különös íze köhögésre ingerli.)

Minden fokozatnál, melyet Franciska most megtett, fel kellett őt ébreszteni, amit e szavakkal kért: „Kelts fel, én kedves védő szellemem!” Ilyenkor mindig úgy érezte, mintha a jobb karjánál fogva húznák. Minden fokozaton megállapodott s az illető szféra szellemeivel intőleg és vigasztalólag beszélgetett. Az intéseket és vigasztalásokat természetesen csak az alantasabb, a földhöz közelebb eső fokozatok szellemeihez intézte. Csak akkor ébredt fel normális állapotába, amikor a földi fokozatra érkezett. Vaksága dacára látta az egyletben egybegyűlt testvérek körét s Adelma vezető médium szellemét. Adelma ez időben Stájerországban tartózkodott s Franciska mindamelletz látta, hogy mellette ül s hallotta, hogy ővele beszél. Ez a jelenség úgy volt lehetséges, hogy Adelma nagyon élénken kívánczozott a pesti körbe, úgy hogy e kívánczúsággal perszonifikálódott, s ezt Franciska a vak médium, a valóságban látta.

Valóban megindító volt, amikor Franciska transzállapotban Krisztusról és Máriáról beszélt. Franciska, mint már többször említettem, zsidó asszony volt, aki sohasem olvasta az újtestamentumot, mert majdnem 20 évig vakságban szenvedett s csak magas életkorában lett spiritista és látó-médium. S mindamelletz mindent tudott, ami Krisztus életére, Máriára és az apostolokra vonatkozott. Mindenkit meghatott, amikor az ő „szeretett, nagy Krisztusához” beszélt.

Franciska működésének méltánylása. ()**

Hogy Franciska beszélő médiumitása révén 25 év alatt hány szegény, szenvedő, nyugalmat nem lelő szellem váltatott meg, — ki tudná ezt még csak megközelítőleg is megállapítani? Franciska folyton környezve volt szellemektől; látta, érezte őket s konverzált velők. Mivel felismerte elkövetett bűneiket és a bennük levő hibákat és hajlamokat, nem bírták őt megtéveszteni mivoltuk felől, sem pedig letagadni kínos helyzetüket, vagy szokásuk szerint mereven visszautasítani a szellemi oktatást és tanácsot. Azonfelül a tisztult szellemek a nyelvére adták a kellő szót, amely rendesen a sajtó seb legfájóbb részét érintette, mely oknál fogva többnyire eredmény kísérte megtérítésre célzó igyekezetét.

Valóban „hajléktalan szellemek menhelyé”-nek volt nevezhető Franciska lakása, t. i. olyan szegény szellemek részére, akik megtérési szándékukban a csökönyös, megátalkodott pajtások által megakadályoztatva, azok gúnyolódása és bántalmazása elől menekülve, de folyton üldözötve, Franciskánál oltalmat találtak. Az ilyen alantas szellemeknek a jó útra való törekvéseit pajtásaik incselkedései, gúnyolódásai, erőszakoskodásai és megfélemlítései felette megnehezítik, némelykor meg is hiúsítják azzal, hogy a gyengébb természetűeket megingatják, visszaesésre bírják. Tehát a tiszta szándékú, határozott jóakarató szellemeket Franciska befogadta magához s hogy vissza ne kelljen térniök pajtásaik táborába, menhelyet, biztonságot találtak nála az üldöztetések elől. Minthogy továbbá Franciska küszöbét a rossz szellemek át nem léphették, a jóra törekvők a maguk módja szerint zavartalanul imádkozhattak nála. Bámulatos a hatása az ilyen szellemi kúrának és nevelési módszernek, amilyet Franciska nap-nap mellett az ilyen szellem átváltozásában látott és ellenőrizett. Látta, hogyan halványulnak a szellemeken a fekete vagy sötét foltok, míg némelyek meg teljesen elenyésznek; a szellem rongyos öltözéke kiegészül, értelme, akarata, ereje mindinkább fokozódik. Az utóbbit én meg Antal gyakran tapasztalhattuk az ilyen szegény szellemvendégeinken; de nem lévén látó egyikünk sem, a külső javulást, illetőleg szépülési előmenetelt nem figyelhettük meg úgy, mint Franciska.

Azonban maguk a szellemek egészítették ezt ki, amennyiben az imádságnak, jó példának és a rájuk való fluidhintésnek hatását

megmagyarázták. Ahogy Franciska és Antal, úgy én is minden lefekvés előtt hangosan imádkozom a szegény, boldogtalan, nyugalmat nem lelő túlvilági testvérekért és ennek bevégeztével mindkét kézzel fluidumokat szórok magam köré. Ezt a jelenetet és hatást valamennyi alantas szellem egybevágóan írja le. A fluidokat, melyeket ujjaimból hintek magam köré, „alamizsnának” nevezik; magát a jelenetet összehasonlítják azzal, midőn egy nagy szárnyas rajnak hintik a magot: az udvar legtávolabb zugából futva, röpködve, kapkodva siet az udvar mindennemű szárnyasa és csipkedve, egymást lökdösve kapkod az odaszórt eleség után. Amint a tollas jószágnál, úgy itt a szellemek közt is van néha olyan, aki elől az ügyesebb, életrevalóbb el-elkapja az alamizsnát. A többi közt egy jóakarató és végtelen hálával hozzám ragaszkodó Andris nevű parasztfiúnak a szelleme panaszkolta, hogy az élelmesebb, tolakodóbb és éhezőbb testvérek őt ellóditják, amiért ő mindig a rövidebbet húzza, és alig jut egy kis alamizsnához; arra kért tehát, hogy midőn a többiek egymást lökve, taszigálva mohón vetik magukat az elszórt alamizsnára, szórjak számára egy kicsit belőle a hátam mögé, ahol ő rejtőzködni fog. Így is tettem, mégpedig azzal a határozott fenyegetéssel, hogy aki Andrist ebben megrövidíteni merésznél, az azontúl ki lesz zárva az alamizsnaosztogatásból. Ez hatott. Andris szellemtestvértől aztán kérdeztem, mire használják ők az alamizsnát, hiszen ők nem táplálkoznak eledellel? Arra azt mondta, hogy ők azt felszívják, attól megerősödnek, foltjaik halványodnak, tisztábban látnak, és a szellemruhát javítgatják ki vele.

Azt mondtam fentebb, hogy hangosan imádkozom a szegény szellemek megváltásáért. Igen. Az alantas, nagyon sűrű anyagias periszprittel bíró szegény szellemek nem képesek felfelé szálló áhítatos fohászainkat, érzelmeinket percipiálni; ők csakis a hangos szót fogják fel; későbbben azonban, ha ima és állandó javulásuk által periszpritjük megritkult, megtisztult, akkor már ők önmaguktól is képesek imára felemelkedni s ilyenkor már nem szükséges a hangos ima.

Nagyon szívére kötöm t. olvasóimnak a szegény túlvilági testvéreink megváltásáért való áhítatos mindennapi könyörgést és az „alamizsna” bőséges hintését. Én rendszeren csak háromszor szórom az Atya, a Fiú és magas szellemek, illetve Szentlélek nevében. Hiszen mindig körül vagyunk véve szegény, enyhet, vigaszt és

segélyt kereső szellemekkel. És az ilyen szegények védszellemei szívesen irányítják védenceiket olyan házakhoz, ahol részvételtjes ima, delejes fluid és jó példaadás által védenceik a megváltásra való eszközöket megtalálják. A felebaráti szeretetnek végtelen üdvös művelete ez. A megtért, megtisztult, külső és benső mivoltában egészen átalakult szellem visszatér aztán volt pajtásai táborába; elképedve bámulják a rajta végbement előnyös változást, mely szemmel láthatóvá vált, tehát le nem tagadható. Még a legcsökönyösebbek is, hogyha még meg nem térnek is, mindenesetre megingattatnak makacsságukban és a megtért szellemek sorra megmentik valamennyit — az egész nagy csoportot. A megtért szellemek pedig módfelett hálásak azok iránt, akiknek megváltásukat köszönhetik — környezik, óvják a rosszakarató szellemek gonosz szándékai ellen, védik, hogyha megtámadják vagy bajba kerülnek. Mily gyakran elhárul az ilyen embertől valamelyes baleset, s ezt csak az őt környező szellemgárdának köszönheti. Erre persze a hitetlenek rá szokták fogni, hogy „szerencsés véletlen... „

De szegény, bűnhődő szellemeknek a megtérítése még nem merítette ki Franciska médiumitásának feladatát; sok-sok hitetlen ember általa nyerte meg a lélekalhatatlanság, illetőleg a szellemek létezése felőli hitet. Egyletünk összes tagjai, pedig a keresztény felekezetek minden árnyalata éppúgy, mint a zsidók Franciska látó-médiumítása által lettek rendületlen hívőivé és követői Krisztus Urunknak, amennyiben látományaiban Krisztus Urunk isteni fényben való megjelenése minden kétséget kizáróan az ő isteni lényéről tanúskodott. Hitetlen keresztények, amilyen manapság a túlnyomó rész, megtértek, az ingadozók, kételkedők pedig hitükben teljesen megszilárdultak.

Hogyha némely spiritista rendkívüli fizikai szellemtüneteményeket bámul, én a magam részéről nagyobb csodának tekintem az olyan morális tüneményt, midőn aggkorú orthodox zsidó hitűek, akik egész életükben mereven ragaszkodtak a zsidó dogmatikának legjelentéktelenebb tételeihez is, amelyeknek az i fölötti pontját sem merték átlépni: 70—80 éves korukban rendíthetetlen krisztushívökké válnak. A sok példából íme csak két eklatáns esetet szemeltem ki:

Dr. M. Ignác, nyugalomba vonult orvos 70. éve körül tért meg krisztushívővé, pedig egész élete folyamában annyira szívósan ragaszkodott nemcsak Mózes törvényeihez, hanem a különböző

zsidó írástudók többnyire önkényes magyarázataihoz és tételeihez is, hogy fiatal korában a szombati napokon receptet nem írt, hanem a patikában szóval diktálta be rendelvényét. Igaz, hogy később homőopatává vált s így nem volt szükség vényírásra. Aggkoráig egyedüli öröme a rabbikkal és írástudókkal való társalgásban telt, akikkel a talmud fölötti vitatkozásba is belebocsátkozott.

Ennél még eklatánsabb eset a G. Dávidé. Ez, ha csak lehetett, talán még egy árnyalattal orthodoxabb volt dr. M. -nél. A legnagyobb boldogtalansága az volt, hogy egyik-másik gyermeke befogadta a spiritizmus tanait. Végtelenül felháborodott, hogyha a spiritizmusról beszélgettek, végre pedig határozottan megtiltotta, hogy a házában, jelenlétében rólam és Franciskáról, mint a krisztushit terjesztőiről említést tegyenek. „Az én Mózesemet csak nem fogom felcserélni a ti Krisztustokkal... „

De a mi jóságos Atyánk nem jön zavarba az eszközök tekintetében, hogyha jónak látja, hogy egyik eltévedt juhát nyájába visszaterelje. Egy különös incidens, a magnetizmus csodás hatására és ennek kapcsán a spiritizmusra terelte a figyelmét. Én lettem rendelőorvosa. Ez már magában véve is csodaszámba menő esemény volt. A gyakori érintkezés folytán annyira megpuhult a 80 éves agg orthodox zsidó, hogy elhatározta magát arra, miképpen Friedmannéval megismerkedik. És valóban rendes látogatója lett szeánszainak.

G. -nek néhány évvel fiatalabb hitvese férjével párhuzamosan lassan-lassan elfogadta a spiritizmust és ennek kapcsán a Krisztusban való hitet is. Mi legalább azt hittük róla. Azonban amint az alábbi sorokból kitűnik, az ő Krisztusban való hite nem volt annyira szilárd, mint az ő sokkalta orthodoxabb férjéé. Vasárnapi zárt üléseink egyikében Lipót mechanikus beszélő médium (Franciska fia) által majdnem két órai szeánszban oktatást kaptunk Krisztus életének és példájának követésére. A szeánsz befejezése után, tél lévén az idő, mindegyik a téli kabátja után nyúlt s a médium szintén. Midőn ez karját téli kabátjának egyik ujjába dugta, a terem közepéről hirtelen a néhány lépés távolságban lévő médiumi karszék felé iramodott — persze transzban. Erre nagy lótás-futás a tagok közt, behívták a távozókat, némelyiket pláne az udvarról. Mindnyájan a médium köré sorakoztunk. A zavar lecsillapultával, illetőleg a rend beálltával a médium megszólalt: „Anna, jöjj ide!” G.felesége sápadtan, szinte

reszketve bontakozott ki a körülállók sokaságából s odament. Azt hitte, hogy a szellemek meglátták szívében támadt kételyeit és töprengéseit s így el volt készülve, hogy kemény megdorgáltatásban lesz része.

A médium azonban nyájas, mosolygó s végtelen szeretetet kifejező arccal megfogta kezeit és szívhez szóló édes hangon ezeket a szavakat mondá: „Kedves leányom! Ha majdan átjössz a szellemek birodalmába és Jehova után fogsz kiáltani, akkor én fogok elédbe lépni és kezemet nyújtva „Salem alaikum”-mal foglak üdvözölni és Atyánkhoz vezetni. „Azzal felébredt a médium.

Salem alaikum, héber üdvözlés, azzal szólította az Úr tanítványait; annyit tesz: békesség kísérje jövedeledet. Megrendülve, elképedve álltunk egy darabig. Anna testvérünk beismerte, hogy benne a szeánsz alatt gyötrő kételyek támadtak.

Az Úrnak ama fönti kijelentése pedig fölötte nagy jelentőségű és horderejű, még pedig minden időkre nézve. Ugyanis Krisztus Urunk szavai: „Én vagyok az út, az igazság és az élet, senki sem mehet az Atyához, hanem csak én általam (János 14, 6.) művelt zsidó vallású elleneink részéről kemény megtámadtatásra találnak. Azt hangoztatják: „Hogyan? összefér-e az Isten igazságosságával, hogy egy nem keresztény, aki Isten és felebarátjai iránt teljesen Krisztus tana szerint élt, nem juthat a mennyországba, ahová csakis Krisztus által juthat valaki? Hiszen mindazok nem felelősek, tehát nem sújthatok, ha születésüknél s neveltetésüknél fogva nem ismerhették Krisztust, sőt elleneivé neveltettek!” A fentebbi kijelentésben megadja az Úr a kellő magyarázatot és felvilágosítást: Hogyha egy nem-kereszténynek szelleme, aki Krisztus tana szerint élt, érzett és cselekedett, átjön a túlvilágba és Jehova, Allah, Brahma stb. után kiált, akkor Krisztus Urunk, akinek minden megadatott az Atyától, elébe fog lépni és Salem aleikummal fogja fogadni, és ha méltó rá, az Atyához vezetni.

Csodaszámba ment a sok rendkívüli megmentési eset, melyet a tisztult, különösen pedig a Franciska által megváltott szellemek véghezvittek, vagy ami bajt tőle elhárítottak. Mert Franciska fáradhatatlan munkálkodása mellett, világtalan állapota révén gyakran került veszélyes helyzetbe. Szakadatlanul sürgött- forgott, takarított, fűtött, főzött és foltozgatott. Ahhoz hasonló eseteket, midőn például egy tiszta szellem hirtelen előtte termett és hátrálásra

készítette, megvilágítván előtte egyszersmind a helyzetet, hogy a nyitott meszesgödörtől csak alig egy arasznyira állott; vagy midőn már féllábbal a szintén nyitott pincetorkolattól egy sereg szellem ellődította, mondom, ilyen eseteket nagy számban tudnék felhozni. Azonban egy felette érdekes esetet mégis elmondok.

A házmester durva, erőszakos ember volt, aki a házban lakó szegény sorsú udvari lakók felett basáskodott, Friedmannéra pedig ismeretlen okból haragudott. Azonban a lakók nagyon szerették Friedmannét, amiért a házmester még annál jobban gyűlölte. Egyszer megint belekötött a becsípett házmester Franciskába, ebből szóváltás eredt, amire a házmester dühösen nekiment. Ahogy Franciskához néhány lépésnyire közeledett, Franciska hirtelen összerogyott, mintha meghalt volna. Nagy csődület támadt erre a házbeliék részéről, de az utcáról is betódult a sok járó-kelő, akik Franciskát halottnak nézvén, bevitték a szobába. Orvosért szaladtak. Dél előtt lévén, ilyenkor nem találni orvost. Az utcáról hoztak történetesen egy arra haladó orvost, aközben pedig én értem is elszaladtak; persze engem sem találtak otthon. Feleségem úgy ahogy volt, házi öltözetben, lélekszakadva szaladt oda arra a hírre, hogy „Friedmanné halva rogyott össze. „Tele volt az udvar, pitvar és ház a sok néppel; alig bírták kituszkolni a lakásból az embereket. A feleségem egy fiatal orvost talált ott, aki tanácstalanul állott a halálsápadt, mintegy tetszhalott Franciska mellett. Nőm nyomban felismerte a helyzetet, megkérte az orvost, hogy hagyja őt egyedül az asszonnyal, akinek életéért kezességet vállal. Az orvos szívesen átengedte a nem sok babért ígérő páciens. Nőm néhány delejes vonást adott neki. Franciskának arcszíne visszatért és imigyen szólalt meg: „Ezt a helyzetet mi szellemek teremtettük, hogy az ütlegektől és megszegyenítéstől megóvjuk médiumunkat, mert ez a gonosz, hasonló fajtájú szellemek által felbőszített ember azzal a szándékkal rontott rá, hogy ütlegelje, bántalmazza. Ezt pedig minden áron el kellett a médiumtól hártanunk... „

Franciska megpróbáltatásai. Halála. ()**

Hogyha Franciska lakását a szegény szellemekre nézve „menhelynek” mondtam, ezt az egyleti tagokra nézve „spiritista tanyának” nevezhetem. Folyton tanyázott nála szinte nap-nap mellett néhány olyan spiritista, kinek nem volt semmiféle tulajdonképpeni hivatása; ezek tehát mindig rendelkeztek szabad idővel és

foglalkozás hiányában odamentek lesni valami esetleges szellemi megnyilatkozást. Mert Franciska mindig körül volt véve szellemektől és mihelyt egy pár percig tétlenül ült, azonnal transzba esett és szellemekkel érintkezett; a nála lebzselő testvéreknek tehát mindig jutott néhány szellemi morzsa. S bár vezetőink nem jó szemmel nézték ezt az általuk inkább telhetetlenségnek minősített túlbuzgóságot, mégsem akarták őket Franciska által megleckéztetni, hanem olyan helyzetet teremtettek, ahol Antal beszélő médiumitása révén sújtó megdorgálással vetettek véget e visszaélésnek. Hiszen a vasárnapi rendes szeánszon kívül hetenként kétszer volt szeánsz Franciskánál és az én lakásomon is; még ezzel sem érték be a „telhetetlenek” elnevezéssel megbélyegzett tagjaink.

Valamely tagunk kimúlása esetén, a temetőből hazajövet, rendszeren Franciskánál gyülekeztünk, ahol az elköltözött testvérünk szelleme, máris kapcsolódásban lévén a médiummal, elbúcsúzott tőlünk. Ilyen alkalommal be sem fértünk mindnyájan a szobába, még a pitvarban is egymás hátán álltak a tagok. Megrendítő volt az ilyen elbúcsúzási jelenet, midőn a szellem sorra, név szerint magához hívta azokat, akiket életében legjobban szeretett s a médium útján mindegyiknek kezét nyújtva, szeretetteljes búcsúszavakat intézett hozzá. Antal testvérünk búcsúzásakor egyikünknek szeme sem maradt szárazon a meghatottságtól, mivel ez esetben maga a szellem a váratlanul történt elhívása által velünk együtt fölötte meg volt hatva. Olyankor a szellem még nem tudja mi vár reá; csakis érzése, s védszellemeinek arckifejezése sejteti vele az őt váró szentenciát.

Antal testvérünk ez első közleményéből két nevezetes momentum maradt meg emlékemben, t. i. hogy egészen másképpen találta a túlvilági, szellemi viszonyokat és hogy ezek túlszárnyalják emberi képzeletünket, és hogy továbbá ő már is felismerte azt, miszerint neki nem kellett volna távoznia a földről, hogyha annyira el nem merült volna a túlvilági viszonyokba, miáltal úgyszólván „feje tetejével érintette a túlvilág boltozatát. „ Ezzel intelmül szolgált, hogy óvakodjunk a korlátolt emberi felfogásunkat túlhaladó elmélekedésekbe való behatolástól, igazat adva gyakori intelmeimnek, t. i. hogy hagyjunk fel az elménket túlfeszítő meddő bölcselmi elmélekedésekkel, mivel határolt felfogási képességünk hatalmas szóval parancsolja: „megállj — ne tovább!” Most is csak ezt vallom, és óva intem testvéreimet a szellemekkel való foglalkozás

túlhajtasától. Elégedjünk meg azzal, amit bölcs szellemi vezetőink emberi felfogási képességünkhöz mértén nyújtanak és vonjuk le belőle a konzekvenciákat ön- nemesedésünk fokozására, Istennel, felebarátainkkal és önmagunkkal szemben való kötelességeink teljesítésére. És mentül nagyobb eredményt érünk el e nemes célra való törekvés által, annál gyorsabban jut szellemünk abba a szférába, ahol a megismerés fénysugarai megvilágosítják mindazt, ami után az emberi sűrű burkolatban hiába epekedtünk elhomályosított elménkel: a valót, az igazságot és az üdvöt.

Franciska nem csupán az alantas szellemek részéről volt mindennemű kísértésnek és megfélemlítésnek kitéve, hanem az emberek részéről is. A társadalom különféle rétegeiből fordultak hozzá szerelmi, féltékenységi, örökösödési, stb. anyagi, haszonleső ügyekben is. Még csapdákat is állítottak fel, sőt holmi zuglapok revolveres tulajdonosai fenyegetéssel próbálták megfélemlíteni és megszarolni.

A támadások persze nem a szegény vak özvegyasszony, hanem az ő révén ellenünk voltak tulajdonképpen intézve. Ezeknek helytállottam és a megjelölt címre, ahová a hallgatásért való pénzt kívánták megküldetni, válaszoltam — még pedig úgy, hogy alighanem óvakodtak leveletem tüntetőleg mutogatni. Franciska szegénységének miatta, dacára annak, hogy szükségleteit mi fedeztük, gyakran ingadozásnak, lelki tusakodásnak volt kitéve. Azonban a jó szellemek segélyére voltak, megismertették vele a kerülgetők rossz szándékait és célzatait, és így ellene bírt állani a kerülgető kísértéseknek, dacára a busásan kínált fényes ígéreteknek.

Egy ízben fényes hintón két elegánsan - öltözött úr jött hozzá. A házbeliek bámulva beszéltek neki a fényes fogatról és tulajdonosairól, kik állítólag előkelő házhoz hívták szeánszra. Ez alkalommal hiába leste a védszellemeknek jeladását — ez egyszer egészen magára hagyták. De azért Franciska mégis kereken visszautasította őket, sőt még másodszeri megjelenésük alkalmával is. Valószínű, hogy Franciska a másodszeri felszólításukat nem elég határozottan utasította vissza, ami a két urat egy harmadik megrohanásra bátorította. És jól számítottak. A szellemek semlegességét, hallgatását Franciska ugyanis hozzájárulásnak, beleegyezésnek magyarázta és másnapra odaígérkezett. Azonban úgy látszik, hogy vezetőinknek bizonyos célzatuk volt azzal, hogy

Franciska tegye meg ezt az utat, anélkül, hogy ők egyenesen utasítanák reá.

A megállapított napon az esteli órákban a két ismeretlen úr eljött Franciskáért. A kocsinak faburkolaton való robogásáról és himbáló mozgásáról ítélve, a Lánchídon vitték át Franciskát, a lassúbb, partnak induló hajtás pedig bizonyossá tette, hogy a budai várba viszik. Inasok sürgölődése, asszonyi selyemruhák suhogása, a nagy, hosszú, sima parkettes terem, előkelő úri házat árult el. Sokan fogták körül, az asszonyok rendkívül finom modorúak és felette szívesek voltak irányában, a férfiak meg mindenféle fogas kérdésekkel ostromolták. De a jó szellemek oly ötletes feleleteket adtak nyelvére, hogy Franciska beszéde után mindig hosszabb szünet állott be; nyilván megdöbbenette és elhallgattatta őket. Végre Franciska magas transzba esett, felállt a székéről s néhány lépést a terem közepe felé tett. Franciska jól és tiszta kiejtéssel beszélt magyarul, németül persze a műveletlen zsidóknál szokásos német-zsidó zsargont beszélte. Megtörtént azonban, hogy néha bámulatba ejtett minket oly mondatok által, melyek formájuknál és tartalmuknál fogva teljes műveletlenségével merő kontrasztban álltak.

Nem emlékszem a részletekre, amiket Franciska nekünk arról a filippikáról elbeszélt, melyet harsogó, lángoló szavakkal zúdított az ott egybegyűlt társaság fejére; csak arra emlékszem, hogy különösen a hitetleneket és istentagadókat ostorozta, akik abból a célból csalták ide, hogy őt leleplezve, még néhány gyenge hittel bíró nő szívében is elfojtsák a hit szikráját. De csalatkoztak. A jó Isten ezt nem engedte, sőt ellenkezőleg szítani fogja a kis szikrát, hogy lobogó lánggá váljék. Intette, oktatta, serkentette azokat a jó útra való térésre. Egyike azoknak az uraknak, akik őt ide hozták, a teremből kiosonni készült. Franciska azonban ráförmedt: „Maradj! el ne távozzál, mert hozzád különösen van egy pár nyomatékos szavam!” Megjegyzendő, hogy Franciskának szemei, bár nyitvák, mindenki előli kétségtelessé tették teljes világtalanságát. Bal szeme ugyanis szövegetileg meg volt rongálva, a jobbikból, bár tágra nyílt, kialudt volt az élet, s tétován, merően nézett az ürbe. Azzal tehát, hogy e minden kétségen felül álló teljesen vak asszony szellemileg meglátta, hogy ez a fiatal úr távozni készül, Isten végtelen kegyességének jelét adta a gyenge hittel bírónak, de még a hitetleneknek is. Nagy mozgolódás követte e kijelentését. Franciska rá is mutatott erre az isteni kegyadományra,

mondván: „Ami itt megtörtént, az ki ne szivárognon a nyilvánosságba. Jaj nektek, ha csak egy szót is írtok arról, ami itt szemeitek előtt lejátszódott, mert ti nem vagytok képesek az igazmondásra; nem vagytok képesek bár egyetlen betűt vetni a papírra anélkül, hogy az igazságot el ne ferdítsétek, s kacaj és gúny tárgyává ne tegyétek. Még ha ez nincsen is szándékotokban, a rajtatok uralkodó rossz szellemek a pennátok alól kicsalják néha akaratosok ellenére is a rossz szót. „ Ismételve fenyegette őket összeszorított ököllel, hogy nem jó ujjat húzni Istennel! Midőn felébredt a transzból, nagyon kimerültnek érezte magát. Több hölgy vette körül és becézgette, mindenféléről tudakolva: hogylétéről, érzeteiről, stb. Midőn hazakíváncozott, kikísérték őt és egy hölgy egy csomó bankót nyomott a kezébe. A pénz azonban annyira égette Franciska markát, mintha izzó parázs volna: eldobta magától. A szellemek nem; engedték meg a pénz elfogadását nyilván azért, mert a hitetlenek vádat kovácsolhattak volna belőle, míg a szegény asszony merev visszautasítása a fegyvert kicsavarta kezükből...

Franciska néha elkeseredésében kérte az Istent, hogy szabadítsa, váltsa meg őt a magas korrall járó nyavalyáktól, melyek vaksága által még súlyosabban nehezdedtek reá. Ez persze vétek volt és ezért gyakran megkorholtam. Több hétig tartó, igen fájdalmas betegségében pedig bámulatos szívóssággal ragaszkodott a földi élethez. Egy negyedszázad alatt mindennemű, még komoly betegségben is feltétlen bizalommal ragaszkodott hozzám és a világért sem engedte volna, hogy más orvost hívjanak hozzá, most pedig fűhöz-fához kapaszkodott, hogy mentsék meg őt és megengedte, hogy fia még más orvosokkal is konzultáljon. Nézetem szerint ennek a mindenestre feltűnő jelenségnek magyarázata az, hogy ezáltal vezekelte le azt a bűnét, melyet azzal zúdított; önönmagára, hogy nem viselte mindig béketűréssel a reárárt megpróbáltatásokat, hanem zúgolódott és arra kérte az Istent, hogy immár távolítsa el tőle a keserű serleget. Hogy pedig ez utolsó fájdalmas betegségében nem hogy kívánta volna a halál általi megváltást, hanem szívósan ragaszkodott az élethez, ezzel szintén megnyilatkozott Isten véghetetlen jósága és könyörülete, mivel e vezeklés által bűnétől megszabadulva, tisztán juthatott, az Úr színe elé, amire élete folyásánál és áldásos működésénél fogva egyébként is érdemessé vált.

Mintegy 83—84 éves korában halt meg; maga sem tudta pontosan a korát.

Életének utolsó éveit pedig azzal aranyozta be a jó Isten, hogy megengedte fiának azt az örömet, hogy tisztességesen gondoskodhassék édes anyja fenntartásáról is.

Reflexiók. ()**

Készséggel beismerem, hogy e fejezetben nem egy olyan esemény található, amely bővebb megvilágításra szorul, s hogy ez a mondat: „a látómédium felhatolhat a krisztusi szférában, továbbá „oly szférába, amelyben Krisztus a fennálló fluidikus törvények szerint már nem kénytelen annyi sűrítő fluidot magára ölteni, hogy fokozatos sugárzó fényében és ragyogásában megjelenhessék” — nem elég világos arra, hogy ezt a nem eleget olvasott, kezdő spiritista minden további magyarázat nélkül megérthesse.

A látó médium a saját erejéből nem hatolhat föl a magasabb szférákba; nincsen ehhez elegendő ereje, mivel lényének nem egyszerű (inadákat) e magas szféra. Különbö is ismeretlenek előtte a magasabb szférákban uralkodó fluidikus törvények, s így sehogysem tudna ott mozogni, avagy tájékozódni. Hanem ha lénye egyébként megfelel a törvénynek, a magasabb szellem odáig magával viszi, ameddig ennek a szellemnek megengedtetik a felfelé való haladás. Hogyha pedig a médium szelleme érdemes a magasabb fokra való vitelre, akkor az első szellem átadja a médium szellemét egy nálánál magasabbfokú szellemnek, ez meg még magasabbnak s így tovább; a magasságról a földre való leszállás szintén ily módon kézzel-kézre történik. Tehát a médium tulajdonképpen nem hatol, hanem vitetik a felsőbb szférákba és pedig akár fluidikus tömlőkben, amiket b. Vay Ödön médiumilag rajzolt, akár mint az inspirált nagy mesterek az ilyen felszálló szellemeket rajzolták.

A krisztusi szféra alatt pedig nem érintetem az ő lényének megfelelő, Őt megillető otthont. Ő az első napokban, az ősvilágosságban lévén, oda nemcsak hogy az emberi szellem, de még másodlagos tiszta paradicsom-szellemek sem hatolhatnak, hanem csak a tisztán maradt, vagy csekély botlás után visszatért és megtisztult elsőd- vagy Messiásszellemek juthatnak.

A magasabb szellemek tehát, elsősorban Krisztus Urunk, nem szállhatnak magas régiójukból le a hatodik naprendszer szféráiba anélkül, hogy sűrűbb, ezeknek a fokozatoknak törvényesen

megfelelő fluidumokat magukra ne ölténének. Hogy ezek a fluidok a gravitáció törvényének kiegyenlítéséül szolgálnak-e, avagy másféle törvények alapján alkalmaztatnak, azt bizony éri nem tudom — de azt hiszem, más sem tudja. Hiszen milyen fogalmunk van általában a fluidról, a szférákról és sok egyéb szellemi dologról? Semmilyen! hivatkozom az általam mondottakra: hogy igyekezzünk annyira potenciozni szellemünket, hogy oda juthassunk, ahol mindezeket már megértik s ne törjük a fejünket a subtilitások megfejtésében hasztalanul...

Azonban a szellemek fluidba öltözése felől, midőn magasabb szférákból alantasabbakba ereszkednek le, egybevetve földi viszonyokból merített észleleteinkkel — például midőn a bányász fojtógázzal megtelt aknába száll, avagy a tengeri bűvár a víz színe alá merül — emberileg mégis némi fogalmat alkothatunk magunknak. Ugyanis ezek majdnem hasonló — természetesen anyagi — készülékekkel látják el magukat, midőn lényük életfeltételeinek meg nem felelő régiókba bocsátkoznak, mely készülékek őket eme régiókban fennálló, de lényüknek ellenséges hatásoktól megóvják, egyszersmind életük fenntartásának nélkülözhetetlen princípiumával, oxigénnel ellátják. A délszaki ember, aki észak felé halad, szintén meleg ruhába burkolózik, és minél közelebb veszi útját az északi sark felé, annál sűrűbb burkolattal fogja testét befedni, hogy megvédje a lényével ellentétes viszonyok ellen.

Hogy Krisztus Urunk már melyik szférában jelenhetik meg emberi szellem előtt fokozatosan sugárzó fényében, erről nem szóltak szellemi oktatóink; nyilván azért, mert kárba veszett volna minden igyekezetük: korlátolt emberi felfogásunk sehogy sem tudná azt befogadni. Amit a nap- és földközi szférákról vezetőink jónak láttak velünk tudatni, mindössze körülbelül annyi, mint amennyit az elemi iskolákban az általános földrajzból tanítanak a gyermekeknek. Eszerint minden ember a maga módja szerint alkotja meg magának a szférákról való fogalmakat. Türtöztessük tehát magunkat erre nézve is arra az időre, amidőn Antal oktatása szerint majdnem megdöbbenéssel úgyszint mindent másként, szebbnek is találандunk, mint ahogy képzeltek...

Hogy Krisztus Urunk miképpen jelenik meg a földön, különösen az úrvacsora alkalmával és a spiritisták miképpen fogják fel az

úrvacsorát? Lukács evangéliumának erre vonatkozó szószerinti magyarázatát közlöm e helyen;

„Nem a forma az, mely nektek ezt az üdvöt adja; nem az -anyag az, mit az úrvacsoránál magatokhoz vesztek s mely lelketeket táplálja és a szellemi életre, valamint a munkára alkalmatossá teszi, hanem a szellem, mely körülöttetek lebeg, amidőn az úrvacsora közben szeretettel gondoltok öreá; a szellem az, mely szellemetekhez közeledik, ha jámbor óhajással magatokhoz vonzzátok: az Úr és a Mester, a hűséges pásztor szelleme, aki sohse hagyja el juhait, ha eltévelyednek is. Ha sírásukat hallja, vigasztaló szóval jön feléjük; ha látja, hogy haladásért és megváltásért küszködnek és epekednek, elvonja őket a tévedés útjáról s ismét visszatereli nyájához. A minden fogalmatokat meghaladó magasságból soha hozzátok nem közeledhetett volna, ha az Atya segedelmével megtestesülése folytán az égből nem tör utat a földre. Ez utat szabadon hagyta, s az ő szolgáló angyalokkal őrizteti, hogy szükségét ne lássátok az ő segítségének, ha esdő szavatok Hozzá felhangzik. S lejön hozzátok ezen az úton, ha tiszta, hívő és töredelmes szívvel közeledtek az úrvacsorához; vigasztalást, erőt és békességet hoz szegény lelketek számára úgy e földi életben, mint annak végén, amikor átölel titeket a halál, hogy elvigyen a szellemek országába!”

Ezzel teljesen összevágunk azok a magyarázatok, melyeket az ünnepek alkalmával különféle magasabb rendű szellemek utján kaptunk. De ami ebben a Lukács-féle megnyilatkozásban előttünk, az egyleti tagok előtt új, ez az, hogy Krisztus mielőtt emberi testet öltött, sohasem jelent meg a földön és hogy ez áldozat következtében az Atya kegyelme lehetővé tette a földön való további megjelenését.

Végiglapozgatva az emberiség kultúrtörténetét, tényleg nem találjuk ebben a tiszta szeretetnek még csak fogalmát sem a földön a Krisztus megjelenése előtti korokban. Hiszen az ókorban még a humanizmus fogalmának a nyomára sem akadunk még a legelőhaladottabb nemzetnél, a görögöknél sem — holott a humanizmus csak az első fok a szeretethez. Hiányzott a termékenyítő mag, melyből a szeretet kicsírázhatott volna. Ezt a magot Ő, a Megváltó hozta a földre az Atyától, melyet elhint a felszántott és előkészített talajba, folyton gondozva és gondoztatva az ő hűséges szolgálóival, akik ezt a magot széthordták és átplántálták a fogékony

emberek szívébe. A csekélynek látszó eredménnyel ne legyünk elégedetlenek, mert a fejlődés törvénye észre nem vehető lassúsággal mozog, azonban szakadatlanul, feltartóztathatlanul, minden akadályt félrelökve, a makacsul ellenállókat pedig összezúzva halad előre.

Épp ezért a kétségbeesésre nincs okunk az emberiség jövője fölött a jelenkor erkölcsi hanyatlásának láttára. Ez a hanyatlás korántsem jelent visszaesést, aminek a haladás örök törvénye szerint a mindenségben nincsen helye. Azzal, hogy az emberiség a fejlődésnek folyamatában a humanizmus korszakát már elérte, azt hiszem, sokkal nehezebb munkát végzett és nagyobb utat tett meg, amilyen az leszen, amely őt innen, a humanizmustól a felebaráti szeretethez fogja vezetni. Tagadhatatlan, hogy korszakunknak szignatúrája a humanizmus, amely vonzóerejénél fogva folyton nagyobb köröket hódít, holott az erkölcsi züllés csak megvetést, undort kelt, tehát álcázásra, a napvilág kerülésére, rejtőzködésre kényszerül, amiért csakis múltó jelenség lehet.

Jóságos Atyánk kegyelme pedig megkönnyíti az emberiségnek a haladás munkáját s megrövidíti útját azzal, hogy mozgósítja a tiszta szellemek seregét, hogy oktassák, világosítsák, intsék, serkentsék eltévelyedett gyermekeit a haladás útjára, mely Őhöz vezet. Tévesen hangoztatják, hogy a csodák, az apostolok és próféták kora lejárt. Nem. Csak a formája, a külső megjelenése változott meg. Manapság is történnek majdnem hasonló Krisztus-korabeli csodák, a világ minden részeiben felbukkanó médiumok mint Krisztus Urunk eszközei által; most is küldi a Pásztor az ő szolgáit az eltévedt juhok megkeresésére, csakhogy a jelenkor haladottabb művelődéséhez és viszonyaihoz mérten nem vándorprédikátorok képében, akik az utca sarkán hirdetik a megváltó ígét. Most is hallatják a próféták a vigasz, a bátorítás szövegét az eljövendő Isten országának közeledtéről. Boldogok, akik megértik és megszívlelik az idők jelét!

VII. KAROLINA, KÁROLY ÉS ANNA MÉDIUMOK. (**)

Viszontagságaink 1871. nyarán.

A Franciska médiumításáról szóló adatokat, hogy ismételten vissza ne kelljen reá térnem, 1894-ben bekövetkezett haláláig

félbeszakítás nélkül soroltam fel; mindazonáltal a csoportunk körében felmerült fejlemények kronologikus sorára nézve az 1871.-i időszakot még azért nem hagytam el. Említettem volt, hogy egyletünk alakulása folyamatában a legnevezetesebb események a 70-es évelt elején, az első 3—4 évben halmozódtak össze és parallel egymás mellett jelentkeztek, tehát kell, hogy az elejtett fonalat ismét ott vegyem fel, ahol ezt Franciska médiumitásának kiindulási időpontján, 1871. tavaszán félbeszakítottam, t. i. Prochaszka Antal még csak intuitív, kezdetleges író médiumitásánál, amelynek révén szellemi táplálék utáni vágyakozásunk legfőbb kielégítését nyerte. Hiszen tudásunk, felfogásunk szintén még csak kezdetleges lévén, Antal médiumi kvalifikációja éppen a kiképzésünkhöz mért kívánalomnak felelt meg, minthogy magasabbrendű szellemnyilatkozatokat úgy sem fogtunk volna fel.

Szellemi táplálékról tehát vezetőink eléggé gondoskodtak számunkra, kellő oktatást, útbaigazítást adván; a világi elrendezkedéseket azonban teljesen reánk bízták. Nagy gondot és fejtörést: okozott nekünk az, hogy nem volt alkalmas helyiség, ahol a szeánszokat tarthattuk volna. Mindannyian fáztunk a lakásunkban való, feltűnést okozó csoportos vendégfogadástól, ami a szomszédok megszólását vonhatta volna maga után. A spiritizmus akkortájt a közfelfogás előtt még csörgősapka, vagy — ami még rosszabb — a csalás szerepét jelentette. Ha tehát valamelyikünk egyszer átengedte lakását egy szeánszra másodszorra már elzárta előlünk ajtaját.

Én, mint orvos, ez irányban leginkább voltam feszélyezve; féltettem karrieremet a rossz hírtől. Az orvosnak keresettségét korántsem határozza meg mindig tudásának vagy képzettségének mértéke — ezt a laikus közönség nem igen képes megbírálni, hanem az, hogy milyen vélemény terjedt el felőle. Ha tehát gúnyolódva híresztelik, hogy a hóbortt kerítette hatalmába, elejtik, sutba dobják, bármennyire kedvelték és pártolták is őt eddig. A spiritizmussal való foglalkozás pedig akkortájt egyértelmű volt a hóborttal — még nem dicsekedhetett európai hírű tudósok társaságával, mint manapság. Akkori lakásom pedig olyan fekvésű volt, hogy feltűnő csoportos látogatások ki nem kerülhették a ház lakóinak figyelmét.

Azért nagy örömünk volt, midőn egy, bár nem körünkhöz tartozó, de köztünk forgolódó és magát spiritistának valló ház-tulajdonos, kinek felesége amellet médium is volt, a Városmajorban

levő nyaralóját felajánlotta szeánszozásainkra. Azonban ott mindössze csak kétszer gyülekeztünk. Házigazdánk rokonainak és ismerőseinek gúnyolódásai annyira leszerelték gyöngé, ingadozó hitét, hogy szégyenkezve, bár nem nyíltan, visszavonta felajánlott vendégszeretetét. Mondom, nem hogy formálisan tett volna ki bennünket, hanem félre nem magyarázható módon megértette velünk ebbeli óhaját azáltal, hogy hallgatva nézte háza népének azt a kegyetlen viselkedését, hogy a szeánszok alatt folyton átjárógattak az ülés helyiségén s szinte tüntetőleg nyitva hagyták vagy zörejjel becsapták az ajtót. Felháborodással távoztunk el tehát e kegyeletünket mélyen sértő helyről.

Felesége figyelemreméltó transzbeszélő és látó médium volt. Egy magát szt. Bonifácusnak nevező szellemet bocsátottak hozzá. A médium őt teljes püspöki ornátusban látta is. Kenetteljes, mézes szavai, melyekkel eltévelyedtségüket és az anyaszentegyház dogmái ellen való vétkeiket szemükre lobbantotta, olykor harsogóvá, dörgővé s fenyegetővé váltak. Az egyház anthemájával fenyegette őket arra az esetre, hogyha nem tesznek előtte szent fogadalmat, hogy a bűnös szellemidézéssel és ennek eretneki tanával minden időkre végképpen szakítanak és ha a sértett szentegyház kiengesztelődése végett bizonyos vezeklést magukra nem vállalnak.

Térdre hullva és megtörve, le is tették a reájok parancsolt fogadalmat. „Szt. Bonifácus” tehát elérte célját. Igen ám, csak hogy körünk bölcs vezetőinek munkáját végezte, midőn H.-ékat elriasztotta a spiritizmus teréről, amelyet ilyen megbízhatlan elemek lépten-nyomon csakis kompromittálhatnak. Mert jellemző, hogy H—g idő múltán már nem talált megnyugvást és kielégítést az ő katolikus hitében, sorra látogatta a felekezetek istentiszteleteit; sokáig buzgó látogatója volt az evang. templomnak, aztán rajongott a baptisták, később pedig Swedenborg tanaiért, végre pedig sokáig rendes hallgatója volt az anglikánusok prédikációinak, — mintegy vallási Ahasverus, ki sehol megnyugvást, megállapodást nem talált.

Hogy melyik felekezetnek hatalma alatt állott éppen halála pillanatában, nem tudom, — hogyha esetleg találkoztunk az utcán, barátságosan érintkeztünk ugyan, azonban gondosan kikerültem a diskurzust a spiritizmusról. Említésre méltó, hogy H—g-nak velünk való érintkezését még sem lehet múltó, nyomot nem hagyó epizódnak tekinteni, mert az ő révén ismerkedtünk meg Fischer János

testvérünkkel, aki Wesselényi-utcai háza mellett levő kerti telkén a „Szellembúvárok egylete” helyiségét, általunk megállapított terv szerint, építtette fel. A köztünk és az elvonultan élő agg házaspár közt az életviszonyok tekintetében olyan különbség volt, hogy alig képzelhető más út és mód, amely minket összehozott volna. De erről bővebben fogok referálni, ha majd egyleti helyiségünk miként való létrejöttét fogom tárgyalni.

Zavartalan ülésezések tartásáról szó sem lehetett; bujkálva, rejtőzve, ha nem is éppen elhagyott barlangokban vagy katakombákban, de annyiban mégis némileg az első keresztyének sorsára jutottunk, hogy a Zugliget félreeső, járókelőktől került magaslatait és a Ludoviceum sűrű bozótjait kerestük fel, én meg Antal, kikhez némelykor egy buzgó agg testvérünk, Zograf Ignác is csatlakozott. Mondottam már más helyen, hogy körünk egyéb tagjaiban gyenge volt még a buzgóság; vasárnapi szeánszainkra gyéren jelentkeztek, mivel többnyire fizikai jelenségeket hajhásztak, az Antal által kapott tanulságos közlemények pedig nem érdekelték őket annyira, hogy e végett szórakozási hajlamukat feláldozták volna.

A Ludoviceum akkortájt csak „Orczy-kert” elnevezés alatt volt ismeretes, még nem volt eredeti alapítási céljának, a hadapródképzésnek visszaadva, és elhagyatott, elvadult, sivár képet nyújtott, ahol ünnep- és vasárnapi napokon a köznép alsóbb rétegei tivornyáztak. Oda zarándokoltunk tehát, papírt, plajbászt és nagy, kemény táblájú könyvet víve magunkkal, mely a hason fekvő Antalnak aljazatul szolgált írás közben. A bozótokon kívül folyt a sok léha beszéd s mindenféle allotria, az ujjongó, hetyke bakafántoskodás, a bozótban pedig mi — imára kulcsolt kezekkel — áhítatos szívvel emelkedtünk a jó Atyához, kérve az ő tiszta szellemeinek oktatását, és segítségét. Fülünkbe léha dalok csendültek a bozótokon át: ájtatos fohászainkat meg felvitték jó szellemeink az Atyához, aki azokat meghallgatta és kegyességével megáldva juttatta vissza hozzánk.

Ilyképpen töltöttük és használtuk fel az 1871-i nyarat.

Karolina médium. ()**

Bizonyára még emlékeznek t. olvasóim arra, hogy körünk egy női médiumáról is tettem említést. Ez egy Moravetz Alajosné,

Karolina nevű beszélő és látó médium volt, akire azonban szélsőes, akaratos, hiú, élvezethajhászó természeténél fogva nem számíthattunk, mert többnyire kicsinyes, néha koholt okból elmaradt, néha meg dachból is, hogy Antalt, akit szókimondó jelleménél fogva nem kedvelt, bosszantsa és rászorultságunkat velünk éreztesse, mert hozzá fogható, meggyőzőbb transz-médium alig képzelhető.

A Gondviselés dúsan ellátta őt az ahhoz való kellékekkel. Tetszetős arcvonásai, az érzelmek játékát kifejezésteljesen és híven visszatükröző mimikája még a hitetlen ember szívéhez is hozzáférközött és ezt vagy megragadta, vagy pedig megrázkódtatta; egészen érintetlenül alig hagyott valakit. E külső, együtt ily mérvben ritkán található segédeszközökkel kapcsolatban a médiumi nyilatkozatok is szinte megdöbbenők valának: részint a szellemazonossági bizonyítékok, részint kifogástalan formájú és magasröptű tartalmuk folytán. Megjegyzendő, hogy Karolina médium mint iparos felesége és ugyancsak iparos családból való nő, csupán elemi iskoláztatásban részesült, tehát minden műveltség és olvasottság híján volt.

A „Reflexionen aus der Geisterwelt” című egyleti kiadásban megjelent közleményekben több helyen találhatók médiumi nyilatkozatai, melyek túlhaladják az ő értelmi és műveltségi nívóját. Az előttem fekvő 1871. április 3-ról kelt sajátkezű tízoldalas levelemből olvasom az alábbi két szeánsz lefolyását, amelyről akkori szokásom szerint báró Vayékat részletesen értesítem. Említettem már, hogy Adelmánk az 1870-es és 80-as években hozzá intézett összes leveleimet szellemi ösztönzés folytán néhány év előtt visszaszármasztatta hozzám, amely körülménynek köszönhetem, hogy többféle, harminc év után elmosódott eseményt, mint az alábbiakat is közölhetem. Azonban nevezetes, hogy ezeknek átolvasása által oly élénken jelennek meg ismét szellemi szemeim előtt, mintha csak rövid napok előtt játszódtak volna le. Nem mint a legérdekesebbeket hozom ezeket, mert a levél még ezeknél is érdekesebbeket tartalmaz, hanem mint a legrövidebbeket, melyekhez semmiféle bevezetést vagy ismertetést nem kell fűznöm.

A szeánsz Antal üzlethelyiségében tartott, az asztalon a sajtó alól akkortájt kikerült „Szellem, erő, anyag” című könyv még felvágatlanul fekszik; körünknek egyik tagja, a helybeli evangélikus

iskolának egyik tanára, egy racionalista, kétkedéssel küzdő, szórszálhasogató, vaskalapos ember engedelmet kér tőlem, hogy a szeánszban levő Karolina médiumnak kontroláló szelleméhez néhány kérdést intézhessen, amire az engedelmet megadom.

Kérdés: A „**Szellem, erő, anyag**” című előttünk fekvő könyv valóban szellemek által vagy valamely tudós ember által íratott-e?

Válasz: (a médium gúnyosan mosolyog): Hm! Mutass nekem olyan földi tudóst, aki egyszeri elolvasás után képes volna ezt a könyvet felfogni, vagy megérteni. Nézd meg a számtörvényt, az összeadásokat és levonásokat, a hatványozásokat és depotenciározásokat, hogyan vágnak össze, nézd meg azt a meg nem rendíthető következetességet és logikát, mely az első betűtől az utolsó mondatig azon végigvonul és kérdezd meg magad, vajon emberi elméből származhatik-e mindez?

Kérdés: Tehát eszerint e könyv magamféle lény által íratott?

Válasz: „Magamféle? Csakugyan magamféle álta, hogyha az alatt „szellemet” értesz. És még sem egészen magamféle, mert tudd meg, hogy azok a szellemek, kik e könyvet írták, oly közel állnak az Istenhez, hogy azért mély tiszteletünkre és hódolatunkra érdemesek: oly szellemek, akik a bölcsesség tiszta forrásából merítenek. „

Említett levelemben még közlöm a szellemnek egyéb magasztos oktatását a spiritizmusról és valódi spiritistákról, milyennek kell azoknak lenniök, Krisztusról és arról az időről, midőn majdan egy akol és egy pásztor leszen, stb.

Még egy rövid és érdekes epizódot közlök e levélből:

Egy K. nevű württembergi mérnök, aki az akkortájt épülő kassa-oderbergi vasútnál főmérnöki állásban volt alkalmazva, hozzám hozta beteg feleségét, két gyermekét pedig otthon, Zsolnán hagyta biztos őrizet alatt. Néhány napra egyik gyermekének komoly megbetegedéséről szóló értesítést kapott, amelynek lefolyásáról naponta referáltak. Egy nap elmaradt a várva-várt értesítés, ami nagy aggodalomba ejtette a szülőket, különösen a javulásnak induló anyát féltette az aggodalmaskodó férj. K.-ék a velem való érintkezés révén megismerkedtek a spiritizmussal és Karolina médiumi kiválósága révén teljes meggyőződést nyertek. K. úr biztosra vette, hogy a szellemek Karolina által hírt fognak adni a beteg gyermek hogylétéről. Kért, hogy hatalmazzam fel őt, hogy Karolina médiumot a lakásom közelében fekvő Frohner-szállóba, ágyban fekvő

feleségéhez hozhassa. Megadtam az engedélyt, mire Karolina lakásához hajtatott és elhozta őt magával a szállóba, ahol én meg feleségem vártuk őket. Karolina delejezés után transzba esett és így szólalt meg: „üdvözöllek benneteket idegen földön! Miért nem fogadtad meg az én orvosi tanácsomat és rendeléseimet? stb.” Megjegyzendő, hogy szokásunk szerint most sem citáltunk valamely szellemet, csak K. úr gondolt régi bizalmas háziorvosára, aki elutazásuk alkalmával bizonyos rendeleteket és óvintézkedéseket adott gyermekeikre illetőleg, azonban elutazásuk óta elhalt. Kérdésre meg is mondta a nevét: dr. Steinbach.

Továbbá azt mondta: „A gyermek vigyázatlanság következtében meghült s bár komoly beteg volt, most már túl van a veszélyen s így teljesen nyugodtak lehetnek. „ Rövidre ezután, még ott időzésünk alatt sürgönyt hoztak: hogy a gyermek orvosa biztatása szerint már minden veszélyen túl van.

*

Karolina médium finom szervezetű, gyöngye mellű nő volt. Egy 1871. -i június 6-áról kelt levélben Adelmánktól vezetőinknek azt az utasítást kaptam, hogy Karolinát delejzzem; ezenkívül még szorgos diétát és részletesen vázolt életrendet is szabtak meg számára, mint oly elodázhatlan segédeszközöket, melyeknek figyelmen kívül hagyása élete veszélyeztetését vonná maga után. Én pedig — ismerve Karolinának fegyelmezhet len, makacs, szófogadatlan természetét és dédelgetett hajlamaihoz, megkedvelt szokásaihoz való ragaszkodását, — mellyel pedig a rendeletek értelme szerint szakítania kellene, — tudtam, hogy ő azokról sehogy sem lesz képes lemondani. A rendeleteket tehát elhallgattam előtte, annyival inkább, mivel Karolinában sem a kellő bizalom vezérlőink iránt, sem pedig a delej hatása felőli ismeret még nem volt meg. A rendeleteknek vele való közlését még abból az okból is mellőztem, mert reméltem, hogy jóságos vezetőink, számolva Karolina gyengéivel, olyan alkalmas helyzetet fognak teremteni, mely az irántuk való hitet és bizalmat benne felkelti s így a rendeletek elfogadására és megszívülésére képessé teszi. S ebbeli várakozásomban nem is csalatkoztam.

Egy napon Dániel öcsémet és a kuzinomat hívtam egy szeánszra, ahol Karolina által egy mindnyájunkat megdöbbentő szellemazonossági bizonyítékot kaptunk, melynek révén kuzinom

teljesen meggyőződött a szellemek létezéséről, és lelkes spiritistává vált. Megjelent t. i. egy mindnyájunk előtt teljesen ismeretlen fiatal leánynak szelleme, aki minden ízében, mozdulataiban és mimikájában kuzinomat a vele valamikor egy házban lakott leányra emlékeztette, aki szerelmes volt beléje, amiről csakis a kuzinomnak volt tudomása, s amely leány fiatalon, tüdővészben halt meg. Karolina médiumilag látta és találóan leírta a szellemet, aki meg is mondta a nevét: Júlia.

Ez a megkapó incidens ösztökélte kuzinomat arra, hogy Karolinát bemutassa édes anyjának, jó öreg nagynénémnek, illetőleg őt Karolina médiumitásával megismertesse. Meghívta tehát Karolinát vacsorára, amit ez el is fogadott. Vacsora után Karolina önként transzba jött, de látni való volt rajta, hogy rosszulléttel és légzési szorongással küzd. Néhány delejes vonást is húzott önnönmaga a bal mellén. Aztán a kezével rám mutatott, hogy én delejezzem őt, mialatt mélyebben kezdett lélegzeni és a kezével jelezte, hogy már jobban tágul a melle. Az ötödik vonásnál leintett a további delejezésről. Felém fordulva, Innocentius védszelleme ekképpen aposztrofált: „Te teljesen képes vagy őt kigyógyítani, még pedig a te delejed által. Adj neki hetenkint hétfőn, szerdán és pénteken 5—5 delejes vonást, míg a szünidőtök tart — és ő meg fog gyógyulni; tüdeje vissza fogja nyerni tágulásra való képességét és a sérült helyek be fognak hegedni. „Ezek után a szavak után Karolina felébredt.

Most tehát érkezettnek láttam a várva várt időpontot, hogy a szellemi vezetőink rendeleteit közöljem vele. Nagyon elámult. Az általa közölt rendeleteknek az Adelmáéival való egybehangzás; t rendkívüli örömet váltott ki belőle és büszkeséggel töltötte el. Úgy látszott, hogy jó hatást keltett egész lényére, ami buzgóságában kifejezést is nyert. Fájdalom! csak múló tartammal, mivel rövidesen rá megint beállott erőinek csökkenése.

Küzdelem Karolináért. Bukása. ()**

A következő napon, hétfőn, megkezdtem a delejezést. A második vonásnál már transzba jött. Balassa orvostanárnak szelleme jelent meg nála, aki magát mint kirendelt orvosi tanácsadóját jelentette be, aki arra van hivatva, hogy egészsége felett őrködjék, illetőleg gyógyítását vezesse és szorgalmazza. Szellemi vezetőink és Karolina védszellemeivel egybehangzóan ő is a delejezést és rendezettebb

életmódot hangoztat, különösen nagy súlyt fektetvén életrendje megváltoztatására, célszerűbb lakviszonyok előteremtésére, minthogy a meglevők felette visszasak valának.

Balassa rendszeres tudományos klinikai előadást tartott Karolinának tüdőbajáról és arra utasított, hogy különösen a bal melloldalát delejzsem behatóan, mondván: „A kezemet, amellyel annyi embert szerencsésen gyógykezelttem, az orvosok ős atyamestere Hippocrates vezette; te is oly szerencsés vagy ilyen vezért magadénak mondhatni és pedig Hahnemannt. „

Biztosan állíthatom, hogy Karolinának fogalma sem volt arról, hogy valaha Hippocrates vagy Hahnemann létezett, annál kevésbé, hogy az egyik az általános orvosi tudománynak megalapítója, a másik meg a homöopatiának megteremtője volt.

Az 1871-i augusztus 3.-áról kelt b. Vayékhoz intézett levelemből azt olvasom, hogy Balassa, aki minden delejzésnél Karolinánál megjelent, egyízben ekképpen nyilatkozott: „El fog jönni az az idő, midőn az orvosok is kétségbeejtő esetekben a delejes gyógy módhoz fognak folyamodni, bár ezidő szerint még nem hisznek benne. Még most az tartja vissza őket, hogy a sikeres kúrákról szóló hírek leginkább alsórendű betegeken elért eredmények után jutnak hozzájuk; azonban előkelő, magas társadalmi állású betegek is fognak gyógyulni a delej által és akkor majd az orvosok is a delejesség iránt melegebben fognak érdeklődni és behatóan foglalkozni vele. Kedves barátom, ha te tudnád, hogy betegeid milyen hálával vannak eltelve irántad, térdre borulnál, megköszönve Teremtődnek nagy kegyességét, mellyel téged megáldott. „

Áttért azután Dr. F.; fővárosi tiszti orvosnak akkortájt baleset következtében beállott halálára:

„Rémes sötétség és kietlen sivárság környezi, úgy remeg, mint egy iskolásfiú, aki nem tudja leckéjét. Mert feladatát nem fogta fel, lévén a humanitás gyakorlása első és főfeladata az orvosnak, amelyet ő azonban teljesen tekinteten kívül hagyott. „

Nos, ragyogóbb mintaképet, mint amilyen néhai tanárom, Balassa, az őt imádó és tisztelő tanítványainak szemében volt, még a legszegényebb beteggel szemben is: a humánus orvosnak ideálisabb típusát alig lehet képzelni.

Aztán folytatta:

„A homályos kapun túl elterülő mezőségek csodás dicső pompája megismerteti az emberrel Istennek végtelen nagyságát és hatalmát. Boldog az az ember, akinek már itt a földön feladatának megismerése dereng. „ A médium szomorúan lehajtotta fejét mellére és mély sóhaj bontakozott ki belőle, amire felébredt. Majd minden transzában önváddal illette magát Karolina, Balassa pedig folyton ösztökéli őt akaraterjének megfeszítésére. Nyájas hangon atyailag inti és figyelmezteti magas hivatottságára, melynek egyedül a szellemek iránti engedelmség által lesz képes megfelelni.

A 71-i augusztus 7. -ről kelt levelemben azt jelentem b. Vayéknak: „hogy Karolina delejes álmai napról-napra érdekfeszítőbbek. Mellét majdnem egészen könnyűnek érzi — hátba még a szellemek rendeleteit a friss levegő élvezetét illetőleg megszívelné! Ahelyett, hogy legalább vasárnaponként kimenne falura vagy a budai hegyek ózondús levegőjébe, beékelteti magát a színház bűzhödtt levegőjében gomolygó embertömegbe órák hosszat és aztán engedetlen viselkedése miatt elveri önmagán a port. „

Balassa meg egy alkalommal azt mondja: „Kedves barátom, hogyha beletekinthetnél ebbe az organizmusba és a delejnek csodás hatását megbámulhatnád, alig találnál kellő szavakat, hogy Istennek kegyelmét megköszönjed. Szemei azonban még nem eléggé tűrik a látomást; de ő mégis arra van hivatva, hogy ámulatba ejtő szellemi képeket tárjon fel az emberek előtt — persze csakis abban az esetben, hogyha feladatát komolyabban fogná fel, mint eddig. Sajnos, ez hiányzik benne; nincsen igyekezete, nincsen kitartása, gyenge benne az akaraterő, hogy hivatottból választottá tegye magát. Mindez nagyon megszorít!”

De meg engem is és valamennyiünket felette megszorított, hogy ez a hivatott, nagy reményekre jogosított médium, kit az Isten az adományok egész özönével halmozott el úgy, hogy hozzá fogható megkapóbb és meggyőzőbb beszélő transzmédiumot alig láttam, aki előtt az Ég ragyogó kapui nyitva állottak, hogy médiumitása révén megszerzendő érdemei által bejuthasson, — mondom, hogy ez a médium szinte lábbal tiporja Isten kegyes adományát!

Sajnos, a bukásnak csiráit magában hordotta: nagymérvű hiúságában önmagát Isten kiváltságos kegyeltjének, nem-médiu-mokkal szemben magasabb fokon állónak tekintette. E felfogás fonákságát szükségtelennek tartom e helyen bővebben bizonyítani.

Pál apostol tanítja, hogy az ember saját érdeménél fogva nem válhatik igazzá, hanem csupán Isten kegyelme által. Az Isten az adománnyal — kegyelméből folyólag — megajándékozza a médiumot, hogy az azáltal választottá, igazzá tegye önmagát. A médiumitás éppoly sikamlós, veszedelmes ajándék a szellemi téren, mint a gazdagság az anyagi téren: itt is, ott is megadatnak az eszközök a busás érdemszerzésre, de fájdalom, láthatjuk, mily ritkán állják ki a próbákat, melyek a médiumitást nyomon követik. Könnyen befolyásolható voltánál fogva a médium nagyobb mérvben van kitéve a kísértéseknek, tehát a hasonlók vonzástörvényénél fogva Karolinánál sem maradhatott el az alantasok megtévesztése, s ekképpen lejtőre jutva, folyton hanyatlott. Én meg Antal bánatos szívvel láttuk, miképpen a nagyravágyás és a szerepelhetési viszketeg mindjobban behálózza Karolinának elhomályosult szellemét. Tétlenül kellett látnunk, miként rohan neki feltartóztathatatlanul az örvénynek. Talán végképpen el is merül, másokat is magával ragadva, ha a jó Isten őt, férjét, nővérét, meg egy hozzájuk szegődött tagunkat magához nem szólítja. Emberi szemnek, mely csupán az események felületén tapad és a dolgok mélyébe nem hatolhat, megrendítő családi katasztrófának látszik, ami tulajdonképpen Isten megfoghatatlan szeretetének kifolyása, mely szegény elbukott gyermekét a végelmerüléstől megóvjá.

Hogy Karolina állapota, helyzete és alakja testének levetése után módfelett százalmas volt, — fölösleges még csak említeni is, Friedmann Franciska látta és leírta eltorzult alakját. 1874. évi december 24-én vezetőink ülésünkbe hozatták és Karolina védszelleme, Jonathan, Antal médium révén szó szerint a fejére olvasta egy Karolina által jött gyönyörű manifesztáció két bekezdését, melyben Karolina önmagára kimondotta a szentenciát.

Íme Karolina megrázó esete visszaretentő például és okulásul szolgálhat minden médiumnak. Ahogy a gög, az öntúlbecsülés kiinduló pontja volt az elsődök bukásának, azon módon a hiúság — a gög és öntúlbecsülés fattyúhajtásai rejtik magukban a bukás csiráját a médiumokra nézve is. Istenbe vetett hit és bizalom elsősorban képezik a tiszta, megbízható médium kvalitásait; Istenben szerető Atyját, önmagában meg engedelmes gyermekét kell látnia, mert a gyermeknek első kötelessége az engedelmesség, szeretet és hála Atyja, Teremtője iránt, akit mindenek fölött tartozik szeretni, és

akinek tetszését, megelégedését ki kell érdemelnie. Az olyan médium azonban, aki az emberek dicséretére s magasztalására törekszik, aki arra vágyódik, sőt követeli, hogy nyilvánosságra hozzák, kinyomassák azt, aminek ő Isten kegyelméből csak eszközül szolgált, az olyan médium a legnagyobb veszedelemnek van kitéve azáltal, hogy alantasokat vonz, akik a hiúság csiráját növelik, mely végre elburjánzik benne és megbízhatatlanná teszi.

Minden ember körül van véve tévesztő szellemektől, a médiumokat pedig ezeknek egész raja zsongja körül nem csupán azért, mert fogékonyabbak a befolyásolás befogadására, hanem azért is, mert kívánatosabb prédák a tévesztő szellemek szemében. Hiszen háborúban is inkább a tisztokra irányul a lövészek puskacsöve, mert egyetlen tiszt elejtésével egy egész csapatot bénítanak meg. A feladata magaslatán álló médium szerény, alázatos, önzetlen, odaadó; önmagának nem tulajdonít semmiféle érdemet, a legszebb, a legmagasztosabb nyilatkozatokért egyedül a jó Atyának engedi a dicsőséget. Megelégszik tehát Istennek azzal a kegyelmével, hogy a tudni vágyó emberiséghez őt választotta üzenetének közvetítőjéül; az általa beszélő szellem érdeméből részt nem követel magának; készséggel betölti feladatát, de érte semmi jutalmat nem vár. Különösen nagy veszedelemnek van kitéve a médium, midőn magát azzal a szellemmel azonosítja, ki általa beszél, tehát a bírálatot úgy tekinti, mintha az ő személyére vonatkoznék, s úgy tartja magát, mint valamely színész, kinek a dicséretes és a tapsok hiúságát legyezik, a megrovások pedig önérzetét sértik...

Hogyha már a médiumokat egyrészt oly nagy felelősség terheli, a kör tagjait másrészt gondos körültekintés és kíméletes óvatosság vezérelje a médiumokkal szemben. Nem mondom, hogy dédelgessék, kényeztessék, aminthogy jó magam is nem egy médiumot azzal csak rontottam — mert némely természet nem bírja ki ingadozás nélkül a jóindulattal és szeretettel való elhalmozást; hanem számoljon a kör minden tagja az ember általános gyengéivel; — minden hiúság nélkül való ember nincs. A női nemnek ez meg éppen sajátos praerogatívája, tehát a felebaráti szeretetből folyó elnézés és gyöngédség parancsolta kíméletes megbírálás azt diktálja, hogy ne sértse meg azt, ami alapjában véve emberi vonás. Különösen pedig vegyen kiki fontolóra minden szót, mielőtt azt bírálatként egy médium ellen kiejti. Sokat írtunk már a gondolatok, érzések és

szavak utóhatásáról Kitörülhetlen nyoma marad mindannak a végtelen éterben, a mindenség e gyűjtőkamrájában, melyben a szellem mindezt megtalálja, mert örökké híven őrzi, amit gondolt, érzett, szólt és cselekedett: némelyik öröme, más meg keserűségére. Hiszen alig akad ember, aki ez irányban magát jogos bírálatra teljesen illetékesnek mondhatná. Még médium sem kompetens más médium fölött ítélni. Az intuitív transzmédium csak a saját médiumításához hasonló fajtájú médiumításról bír kellő tájékozással. Csakhogy a transzállapotoknak mérhetetlen fokozatai vannak — parányi, alig észrevehető, egymásba olvadó nüanszokkal. És ezek a nüanszok sokfélék, de alapjában véve mégis lényegesen különböznek egymástól, tehát általános sémát nem lehet felállítani. Csakis az olyan szólhat hozzá a dolghoz, aki mindazokat felöleli és megérti. De ki az, aki erre képes? Senki, magamat sem véve ki. Illő tehát, hogy szerényen hallgasson és figyeljen mindegyik s hallgatagon alkosson magának a maga módja szerint a tapasztalatokból fogalmat; de ne propagálja azokat készpénz gyanánt, mert azáltal hangulatot kelt, amely tíz esetből kilencszer téves és ezért felelősséget von magára.

A mechanikus transzmédiumot pedig semmiesetre sem szabad felelőssé tenni az általa reprodukált közleményekért. Ha tévesek azok és esetleg valamely tag megtévesztetet általuk, ez nem lehet a médium dolga, hanem azé, aki a közleményt nem eléggé mérlegelte, rostálta és szellemi értékét nem vizsgálta alaposan.

Semmiesetre sem járja pedig a médiumot ily esetben megbízhatatlanság vádjával illetni. Egy kötelességtudó, tisztalelkű, odaadó médiumot semmiféle gáncs jobban meg nem rendíthet, mint a megbízhatatlanság súlyos vádja. Hiszen a képességében, hivatottságában, tiszta szándékában való hit és bizalom képezi a tisztalelkű médiumnak egyedüli kincsét, fundamentumát, amelyen egész ténykedése nyugszik. A szilárd alapzaton álló hit és bizalom képezi a tisztalelkű médiumnak éltető, erőgyűjtő, kristálytisztító forrását, amelyből egyedül meríthet lelkesedést, hivatottságot és odaadást — ezt a tiszta erőforrást tehát a kétség szennyes üszkével nem szabad felkavarni és zavarossá tenni!...

*

Azóta három évtized olvadt bele a mérhetetlen örökkévalóság árájába, mely időszak médiumfejlesztési gyakorlatomban sok, sok

bánatnak és csalódásnak szakadatlan láncolatát képezi. Ha áttekintem a hivatottak hosszú sorát, akik élembe kerültek, sajgó szívvel kell konstatálnom, hogy csak elenyésző kis hányad volt képes magát a választottak fényes magaslatára felküzdeni. Azonban érettebb megismeréssel most már belenyugszom a mindenható gondviselő Istennek bölcs akaratába és intézkedésébe, mert tudom, hogy minden úgy van jól, amiként történik, minthogy Isten tudta és akarata nélkül a nagy mindenségben semmi sem történhetik. De az ember gyarló elméje nem képes belehatolni Isten bölcs célzataiba, — töri a fejét ezeknek megfejtésében, okoskodik, sőt ezeknek bírálgatásába bocsátkozni is merészeli!

A magas szellemek oktatásaiból merített ismereteink folyamányából tudjuk, hogy ezek a rendeltetésüket eltévesztett médiumok csak ezidő szerint jelentenek veszteséget, de a közösség szent ügyének, melynek szolgálatában a szolidaritás örök törvénye szerint munkálkodni hivatva voltak, azaz arra, hogy az emberiség elfátyolozott szeme előtt fáklyát gyújtsanak, hogy egyfelől fölismerje az őt elnyeléssel fenyegető örvényt, amelynek szélén áll, másfelől, hogy lássa a fényes utat, mely az Atyához, az örök üdvhöz és boldogsághoz vezet — ennek a közösségnek ők nem vesztek el.

Azt a tőkét ugyanis, melyet a Mindenható adott nekik, hogy majdan dús kamatokkal rakják le zsámolya előtt, ezt — ahogy az Írás mondja — eláshatják ugyan, de elenyésztetni nem bírják. A médiumi képesség: a tőke, megmarad, ezt perispiritjökben magukkal viszik; Istennek általuk nem teljesített parancsa pedig — hogy tudniillik ők kamatot, gyümölcsöt hozzanak belőle — minden időkre rendíthetetlenül fennáll. Szabad akaratuknál fogva elodázhadják, késleltethetik ugyan ideig-óráig a parancs teljesítését, de kiküszöbölni azt nem bírják, mert ez fennáll mindaddig, amíg Isten akarata be nem teljesedik, akárhányszor kelljen is emiatt visszatérniök a földre, hogy újra testet öltve, megpróbálkozzanak Isten akaratának érvényt szerezni.

Mindamellet a célját tévesztett médiumnál aránylag ritkábban merül fel a gyakori visszatérés kényszerúsége; az olyan szellem, akire az Atya médiumitási feladatot ró, az már nem konok, megátalkodott szellem, minthogy már Istenre eszmélt, sőt a hivatásához való jóakarát és a szeretet némi foka is lakozik már benne, csak éppen az akaratereői nem mindig kielégítők s nincsenek

mindig arányban feladatai nehézségével. Ha tehát az ilyen szellem a túlvilágon annak a tudatára ébred, hogy mit kellett volna elvégeznie s miket mulasztott el, mit érhetett volna el és miket játszott el akaraterjének gyenge kifejtése által: a bánat marcangoló furdalásai kerítik hatalmukba, s felfakad benne a jótevésre való erős elhatározás. Hatványozott igyekezettel csakis akaraterőinek megszilárdítását törekszik elérni s nem is kéri egyhamar az Atyától a visszatérésre való engedelmet, míg meg nem próbálja belsejét, s nem mérlegeli erőit, vájjon elégséges garanciát talál-e bennök, hogy a földi kísértések elleni küzdelemben vértelve síkra szállhasson a bukás biztos kikerülésének reményével. Akkor aztán Isten áldásával, védszellemeinek biztatása mellett s visszamaradt szellemtestvéreinek szerencsekívánataitól kísérve tér új vándorútjára.

Krisztus Urunk apostolaitól eredő szellemi közleményekből vesszük, hogy ők Uruk és Mesterük korában feladatukat csak félig végezheték el és Isten parancsára a második évezred leforgása előtt azt teljesen be kell fejezniök: szellemi sugallás és kinyilatkoztatás által megmagyarázni az emberiségnek mindazt, amit földön létükkor az emberek fel nem fogtak volna.

Azt is mondják, hogy Isten akarata az, miszerint a jelenkorban haladottabb, fejlettebb szellemek küldessenek testöltésre a földre, hogy fokozottabb felfogásuknál és fejlettebb szellemerkölcsi lényüknél fogva az erkölcsök gyakorlását, a hitet és felebaráti szeretetet terjesszék e bolygón. Céljukat tévesztett, de szilárdabb akarattal visszatérő médiumoknak pedig nagy része lesz a jövő korszakban a szellemi regenerálás mérhetetlen munkájában.

És mintha már-már szemmel láthatólag is teljesebbé menne a prófécia. Itt is, ott is támadnak lángelméjű, nagybuzgalmú férfiak, kik visszaállítják a hitnek, emberszeretetnek és ezzel a békének ledöntött oltárait. És mintha az újabb generációkban is már több volna az elme- és érzésszerű finomságból, mely alkalmas talaj arra nézve, hogy a nagyok által elhintett eszmék magvai erőre kaphassanak és a szellemi haladás gyümölcseit meghozhassák. Csak figyelni kell, mert ezzel nemcsak a fű növése lehet meghallani, hanem annak a szellemi palántának a fejlődését is észre lehet venni, melynek gyökerei a szeretetben vannak s melynek virágai Istenhez érnek.

Mi szegény napszámosok pedig, kiket az Úr kegyelme a kapavágás munkájához szolgálatába szegődtetett, hogy az égi magnak befogadására a rögös talajt előkészítsük, ernyedetlen szorgalommal és kitartó odaadással azon legyünk, hogy becsületes munkánkkal kiérdemeljük kegyes Urunknak megelégedését és jutalmát — nem az édes nyugalmat és pihenést, hanem a nagyobb, terhesebb, eredményesebb munkával való megbízatást.

Károly és Anna médiumok. ()**

Bayer Károlyt és nejét: mint sok más embert, a Halál csontkeze vezette a spiritizmus táborába, illetőleg hozzánk. Milión a sötét angyal egyik kezével az emberek sorsát intéző Úrnak parancsára forrón szeretett, egyetlen gyermeküket könnyörtelenül elragadta s majdnem halálos sebet ejtett rajtuk, ugyancsak az Úrnak, az örök szeretet és irgalom Istenének intésére — másik kezével gyógyírral enyhítette a sajtó sebet, sőt az örök üdvösség boldogságát fakasztotta belőle.

Nagyon megsiratták drága fiukat, aki kiváló szellem-erkölcsi kvalifikációjánál és páratlan gyermeki szereteténél fogva szemük fénye és büszkeségük volt. De nemcsak a szülők, hanem az iskola és a tanárok is büszkék voltak erre a messzemenő reményeket ígérő, tanári pályára készülő ifjúra. Bayerék azonban buzgón hívó emberek lévén, a vallás tanaiban már eleve vigaszt és megnyugvást találtak. Habár a veszteség okozta fájdalom alól az emberi szív nem képes magát kivonni, mégis a halhatatlanságban való hitnek áldásos hatása megóvta őket a kétségbeesés végleteitől.

A gyászt, a kesergést a felekezetek nem tiltják, a halottak emlékének díszes kultuszát pedig még az egyházak is gyámolítják. Eszerint Bayeréknak első dolguk volt a sírkert előkelő helyén költséges, díszes kriptát építtetni drága fiuk hullájának befogadására. S minthogy a fiú életében szerette a virágot, a rózsát, nem csupán a sírhelyet, hanem szobáját is, amelyben lakott, virágos kerté alakították át. Egész idejüket hol a kriptájánál, hol az elhalt szobájában töltötték; ennek küszöbét, mint egy szent helyet, idegenek elől elzárták. Boldogoknak érezték magukat a Károlyuk tetemét magába záró kripa mellett épp úgy, mint otthonukban, ahol az elhalt fiú zongorája, festményei, könyvei és egyéb tárgyai élénken emlékezetben tartották a halottnak ezekkel való hajdani foglalkozását

és a szülők szinte beleélték magukat abba az önalkotta csalódásba, mintha fiuk még mindig körülöttük mozogna és örömmel nézné szüleinek e pietásos viselkedését. Hogy meddig tartott náluk ez az ábrándszerű álmélet — azt nem tudom, de végre szétfoszlott ez a ködkép és beállott — legalább az asszony kedélyében — a reakció: a kétely. Vajon tud-e minderről drága fiuk? Él-e valóságban az elhalt lelke, ahogy a vallás tanítja? Miért nem látják? Miért nem ad életjelt magáról, ahogy a spiritisták állítják, stb.

Megjegyzem, hogy Bayeréknak még a fiú életében egy ismerősük révén volt tudomásuk a spiritizmus létezéséről. De nem reagáltak rá, nem érdekelte őket. „Hiszen mindezt tanítja a vallás is, mondták, amiben ők úgy is hisznek. Nem cserélnék tehát vallást, főleg, mikor a felekezeti közösségben őket annyira becsülik és lelkészük buzgóságukat és egyházuk iránti áldozatkészségüket: ismételten kiemelte.” (Ha jól tudom, Bayer a presbitérium tagja volt.) Midőn tehát vallásos halhatatlansági hitük léket kapott és többé nem hinni, hanem tudni is szerettek volna, Bayerék közeledni kezdtek a már régóta került spiritista ismerősükhöz.

Mi ugyanazokat a valláserkölcsi tételeket propagáljuk, mint akármelyik theisticus vallás. A vallás az egyetemes emberiségnek legbecsesebb, legdrágább kincse, mely erőt ad az embernek az élet küzdelmeiben, felismerteti vele a világ Alkotójával szemben való semmiségét, tehát szerénységre és saját gyarlóságának tudatában felebarátai iránti elnézésre utalja; az Atya végtelen szeretete és irgalma önnemesítésre és tisztulásra ösztönzi, hogy az ő szívében is felfakadhasson a szeretet és irgalom csirája felebarátainak szenvedései iránt. Mindezekből corollariumként folyik a vallásnak az a sarktétele, hogy amit nem kívánsz magadnak, ne tedd azt másoknak.

Mindezt a spiritizmus is hirdeti és hívei arra törekszenek, hogy a hirdetett tantételeket — amennyiben gyarló emberi mivoltuktól kitelik — önmagukkal, saját példájukkal dokumentálják. De ennél többet is bizonyítanak; tudniillik azt, hogy az öntisztulás, önnemesítés szükségessége a mindenható Isten örök törvényén alapszik, mely alól semminemű teremtés ki nem vonhatja magát. E törvény iránti tisztelete, jóakarata és igyekezete határozza meg az időt, amely alatt azt hamarabb vagy később éri el. Hogy mindez nem pusztán állítás és elmélet csupán, annak bizonyítására szolgálnak a

tisztult szellemek, kiket Isten határtalan kegyelme mozgósított, hogy a hitevesztett, erkölcsében mélyen süllyedt, örvény szélén álló emberiséget megmentse a végelmerüléstől.

Korunk nemzedéke elkápráztatva a természeti tudományok bámulatos, de egyoldalú kutatásainak eredményeitől s hátat fordítva a vallásnak s minden eszményinek: képtelenné vált az ész bölcséletének, az érzelmek sugallatának, az intuíciónak befogadására és így a vallás magasztos erkölcsi tételeivel szemben a tagadás álláspontjára helyezkedett. Csak azt fogadják el, amit érzékileg percipiálnak.

Jóságos mennyei Atyánk bölcsessége számolva bukott gyermekeinek elhomályosodott, eltévelyedett lényével, határtalan kegyességében megengedte, hogy megtisztult, testetlen gyermekei érzékelhetőleg is bizonyítékot adhassanak testvéreiknek, rokonaiknak a halál után való életükről. Megengedte, hogy felkeltsék őket abból a kábító álomból, amelybe a tudomány hamis prófétái merítették. A tisztult szellemek felrázzák az embereket a tespedésből, amelynek reménytelenségüknél fogva magukat átengedték. Íme: hallod, látod, érzed, hogy igenis élünk; van más világ, szellemvilág és szellemek, akik haladásra, tökéletességre törekszenek. Íme tudjátok, hogy kik vagytok ti magatok; honnan jöttetek, miért vagytok a földön és hova fogtok jutni. És ez a szellemek által hirdetett tan képezi a spiritizmust, melynek minden sora összevág Jézus Krisztus szavaival, aki szintén hirdette a túlvilágot, aminek létezését a spiritizmus bizonyítja. Midőn a spiritizmus világosságot derít a lélek kibontakozására s tisztulására a halál után, az örökkévalóságra, az Isten igazságosságára, végtelen irgalmára és szeretetére. — amely kizárja az örök kárhozatot, — megfosztja a halál fullánkjától. Nincs az a vallás, amely valamely drága szeretettünknek elvesztése esetére oly vigasztelt megnyugvást nyújthatna, mint a spiritizmus, amely bizonyítja, hogy igenis él a kedvesed, akit örökre elvesztettnek hittél és biztosan találkozni is fogsz vele. Mindez a spiritizmus előnye a tételes vallások fölött. S minthogy a felekezeti vallás Bayeréknek nem bírta nyújtani ezt a megnyugvást, hozzánk vonzódtak, ahol azt tényleg meg is találták.

*

Bayerék nem csupán megtört lélekkel, hanem szenvedő testtel is kerültek hozzánk: különösen a férj, kinek gyengébb testalkata

kevésbé bírt ellenállni a lelki gyötrelmek hatásának. Közbenjárásomat kérték Adelmánál, illetőleg vezérszellemeinél, hogy orvosi tanácsukat kérjem. Felírtam tehát szokásom szerint nevüket egy cédulára. A kapott szellemi üzenetet szószerint leírom.

„Bayer Károly. Felesége csodásan segíthet rajta, hogyha naponta háromszor — reggel, délben és este — hét-hét delejes vonást alkalmaz. Csakis ez által gyógyulhat meg férje. A fiú szelleme segédkezik és forró óhaja, hogy szülőit komoly, jó spiritistáknak lássa és hogy anyja gyógyműdiummá váljék. Áhítatos ima és szilárd hit segítségével kifejlődhetik benne a mechanikus delejezőképesség (úgy mint Adelmánál) olyképpen, hogy tisztult szellemek vezetik kezeit a beteg fölött. Az a szellem, aki valamely beszélő médium által úgy nyilatkozott (az asszony fivérének szelleme), mintha a fiú ellenezné, hogy anyja médiumilag írjon, tévedett és nem látott tisztán. Mert Anna néni nem is író médium, hanem gyógyműdiommá, „

Körülbelül negyed-ötöd napra Adelma médiumitása által még a következő szellemrendelet érkezett hozzám: „Bayer Anna vegyen be naponta 3—3 szem merc. solubilist — 9 napig. Alajossal menjen szeánszotokra. Mindkettőjüknek az a hivatásuk, hogy az Istenért, az igazságért és a felvilágosodásért működjenek. Fiuk segíteni fog abban, hogy jó médiumokká váljanak. Bayer Károlynál a beszélő- és rajzoló médiumitás fog kifejlődni, mihelyt az őt gátló villamos fluidumoktól szabadulni fog — három hét alatt. Gyakorolja tehát magát a médiumitás e két fájában. Anna már kezdetben látó médiummá fog válni; minden harmad nap — azon napon tudniillik, midőn Johanna szünetel a pohár vízben látni — Anna gyakorolja magát a pohár vízben való látómédiumításban. „

Vezető szellemeink nem túloztak, midőn Bayer Károlynak „csodás” gyógyulását felesége által kilátásba helyezték. Már első naptól beállott a javulás és bámulatosan, napról-napra haladt előre annyira, hogy a szegény Bayer megtört, görnyedt alakja, mint a hervadozó virág eső után, mind jobban és jobban újraéledt. Bayerné pedig csak néhány napig húzta a delejes vonásokat férje fölött, mert kezei önkénytelenül ide-oda kezdtek mozogni, s végre mechanikailag vitték végbe a médiumi delejezést.

De a többi szellemjósolat is beteljesült. Bayer Károly éber állapotban érthetetlen idegen nyelven kezdett beszélni. És miután beszédközben kezei írásra való mozgásokat tettek, papirost és írót

adtunk a kezébe. Eleinte félkezével, majd mindkét kezével egyidejűleg írt és rajzolt. Tehát beszélt és rajzolt, ahogy a szellemek eleve megmondták.

Sokáig nem tudtuk, hogy milyen nyelvű szellemek nyilatkoznak általa. De idők múltával ráakadtunk a keleti nyelvek egy ismerőjére, aki bizonyos török és perzsa népfajok nyelvét ismerte fel Bayer médiumi beszédjében. Írása szintén keleti jellegű volt, mert jobbról balra haladt. Erre azonban nem akadt szakértő, aki megfejtette volna, bár egyes keleti betűket ki lehetett az írásból olvasni.

Károly rajzoló médiumitása. ()**

Bayer Károly médiumi rajzai kizárólag szellemfejeket, illetőleg mellképeket ábrázolnak. Rajzolt pedig minden szeánszon egy-egy képet, tehát évek hosszú során át a képek száma több százra rúgott. Nem mindennapos, banális, hanem egytől-egyig valamennyi kifejezésteljes, karakterisztikus arckép, melyen a szellem-lelki fogatkozások minden neme: gőg, kevélység, túl- emelkedettség, hivalkodás, gunyoros cinizmus, stb. élesen van kifejezve. Tehát hibás, bűnös, alsó szférájú szellemvilági lakókat rajzolt. Megjegyzendő, hogy az ilyfajta szellemek a lerajzolás céljából nem szívesen állnak kötélnak, hanem kényszer útján állíttatnak a rajzoló médium elé. Szégyennek, meggalázásnak tekintik e szegény, süllyedt szellemek az ilyen lerajzolást, hasonlóan a földi gonosztevőkhöz, mikor őket rendőrileg lefotografálják.

Mint mindenben, úgy ez irányban is előnyösen elűt a túlvilági igazságszolgáltatás a földitől. Ez ugyanis preventív célzattól véteti le a gonosztevők képmását, hogy felismerje, hogyha esetleg börtönéből megszökik, vagy hogy megcsíphessék, ha újra összeütközésbe jön a büntető törvénykönyvvel. Minderre nincs szüksége a túlvilági igazságszolgáltatásnak. Ezt nem irányítja a bűn megtorlása, büntetése, hanem csupán a szeretet, mely a bűnös javulását, tisztulását célozza.

Megismerteti tudniillik a sötétben vergődő, alantaszellemmel igazi mivoltát, amiről elhomályosodott álomszerű, kábult állapotában nincsen tudomása. A magát még most is a földön élő, gazdagnak, hatalmasnak, nagyrangúnak képzelő gőgös, fennhéjázó, kihívó, összeférhetetlen szellem, aki a képzelt állásával járó jogokat gyakorolni véli — mélyen megdöbben foltos, rút, eltorzult alakjának

láltára. Jóságos Atyánk véghetetlen szeretete és irgalma nyilatkozik meg, midőn megengedi, hogy egy szikra megvilágosítsa elhomályosodott szemét és borzadállyal láthassa meg mintegy' tükörben saját mivoltát. Valóságos fordulópont ez a szegény szellemek életében. Még a legmegátalkodottabb szellemekben is nyomot hagy maga után, a megváltásra érettebbeket pedig máris gondolkodóba ejti, és így előbb-utóbb magukba szállnak. A csökönyösök ugyan dacból még nem adják be derekukat, mert erőt, villamos erőt éreznek magukban a további ellenállásra, mindazonáltal, ahogy mondom, egész nyom nélkül ezeknél sem múlik el siralmas lényüknek megpillantása. Ez pedig akkor jut érvényre, midőn más alkalommal Isten kegyelme oly helyzetbe sodorja a szegény szellemet, melyben képzelt ereje csúf kudarcot vall. S midőn a kényszer hatalma ráerőszakolja erőtlenségének szégyenkező beismerését, egyúttal eszébe jut az a benyomás, melyet képmásának megtekintése alkalmával nem eléggé méltányolt. E két egymást kiegészítő tapasztalat egybevetése végre megtöri további ellenállását.

Jóságos Atyánk kifogyhatatlan hosszútűrését nem bírja ki-meríteni még legmegátalkodottabb ellenszegülő gyermeke sem; Ő nyugodtan bevárja az érés időszakát, mely elől végre ki nem térhet semminemű teremtménye. Végtelen bölcsessége és szeretete pedig elég eszköz felett rendelkezik, hogy az atyai háztól messzire eltévelyedett juhot visszatérítse Magához és besorozhassa hűséges nyájába. S bármily kemények legyenek is sokszor a visszatérítés eszközei, még ha akkorák is, hogy a rövidlátó ember szeme előtt kegyetleneknek látszanak, mindazonáltal ezek is csak mennyei Atyánk végtelen szeretetének megnyilatkozásai..

Ne vonjuk tehát kétségbe, kedves testvéreim, Atyánk végtelen szeretetét; ne bírálgassuk az ő megfoghatatlan igazságosságát — gyenge emberi ésszel úgy sem lehet azt felérni. Mindig csak önmagunkban keressük a hibát, az okot, mely az Isten atyai szívét ily kemény eszközök alkalmazására kényszeríti — saját javunkra, haladásunkra, tisztulásunkra, üdvösségünkre. Bátran mondhatni, hogy épp azokban az esetekben, midőn a sorscsapásoktól sújtott ember, végső kétségbeesése közepette, magáról elfelejtkezve, kérdőre vonni merészkedik mennyei Atyánkat: hol a te atyai szereteted, hol a te igazságosságod? épp ilyenkor érvényesül

legfényesebben az ő megfoghatatlan szeretetének megnyilatkozása és igazságszolgáltatása. Hiszen hogy szeretetét és igazságosságát a gyenge emberi lényekkel egész teljében felismertetni nem engedi, még abban is az ő határtalan jósága nyilatkozik meg, mert hogyha ezt valójában felismerné az ember, a meghatottság, a megindultság súlya alatt össze kellene roskadnia, mert gyenge lényé ezt el nem bírná.

Nyilvánvaló, hogy a rajzoló médiumítás Bayer Károlynak inkább a mélyen bukott szellemek ébresztésére, mintsem a túlvilág létezésére való bizonyító eszközül adományoztatott Istentől; bár a rajzok, különösen a létre jövetelük körüli mozzanatok eléggé megkapó bizonyítékul szolgáltak, és ezek láttára nem egy kétkedő vagy hitetlen ember tagadása ingattatott meg.

Bayer Károly ugyanis a szeánsz megnyitásakor egy kis asztal elé ült, amelyen egy rajzoló táblára szegezett nagy ív rajzpapír és két hosszú, kihegyezett plajbász volt elhelyezve. Mozdulatlanul várta, míg a jelenlevő médiumok megdelejeztetését bevégeztem, mire aztán öhozzá léptem.

Bayer Károly felette szenzitív egyén volt. Mihelyt kezeimet feje fölé vezettem, máris izegni-mozogni kezdett egyik-másik testrésze s kezei meg-megrándultak. Egyben pedig idegen nyelvű szavak vagy egész mondatok lökettek ki belőle. Ahogy a delejezést rajta befejeztem, nyugodt lett és csukott szemmel még néhány percig mozdulatlanul ülve maradt. De nem aludt el soha, mindvégig teljesen eszméletén volt. Egyszerre nagyot zökkent mindkét válla és megindult az említett idegen beszéd; egyszer mind kezei hirtelen rántással odavetődtek, jobban mondva lökettek a plajbász felé. Kezeibe fogta mind a két plajbászt és folytonos hangos beszéd mellett megindult jobb kezével az írás — a keleti írás szerint — jobbról balra, balkezével a rajzolás.

Módfelett bámulatos volt az a rajzmodor. A két hosszú plajbászt a közepén felül majdnem a felső végén fogta meg három ujjával, a könyökét nem támasztotta az asztalra, ez szabadon volt. (Próbálja meg ezt bárki, vajon képes-e ily módon írni, avagy rajzolni, pláne mindkét kézzel egyidejűleg.)

Az írás a papír felső részén szép egyenes sorban indult; a rajz pedig az alsó végén, a jobb vagy bal sarokból. Számtalanszor álltam oldala mellett, érdeklődő figyelemmel kísérve a rajzolást és sohasem bírtam kitalálni, miképpen fog ebből kialakulni egy mellkép. Nehéz

azt leírni. Rajzolt t. i. egy helyen kisebb-nagyobb felhőszerű foltcsoportokat, girbe-görbe vonalakat, aztán hirtelen szökött a plajbász oldalt fölfelé, hogy ott is olyanforma alakatlan dolgokat rajzoljon. Akármire gondolhatott a szemlélő: tájképre, állatra, vagy bármily különös alakulatra, csak arra nem, hogy kifejezésteljes emberfej fog belőle kialakulni, olyan fej, melyről tipikusan leri a gög, a fennhéjázás, a hívalkodó kevélység, vagy kárörvendő kajánság, ravaszság stb. Akárhányszor voltam szemtanúja, mégis mindannyiszor meglepett az a frappáns metamorphosis, midőn néhány összekötő vonalból teljesen kifejlődött a kép.

Ahogy egy erős zökkenéssel kezdődött a rajzművelet, ugyanolyannal fejeződött is be, mire mindkét plajbász, szinte egy ütemre, kiesett a kezéből. Megtörtént az is, bár ritkán, hogy mindkét kezével egy-egy szellemfejet rajzolt, többnyire gyűlöletes ellenségeskedésben levő két szellemét.

A legfrappánsabb médiumi rajz. ()**

Ez alkalommal felfrissül emléemben egy érdekes epizód, amely egyúttal bizonyóságot tesz vezérszellemeink megbízhatóságáról s egyszersmind indokoltta teszi hozzájuk való tántoríthatlan ragaszkodásunkat és bizalmunkat, amely a legválságosabb esetekben mindig bevált.

Akik az együletünk kiadásában megjelent „Reflexionen aus der Geisterwelt című köteteket olvasták, bizonyára emlékeznek „Controverse zweier Gelehrten” cím alatt közölt két tudós szellemének vitatkozásaira, melyeket havi füzetekben tettünk közzé. (Egy-egy kötet 12 füzetet tartalmazott.)

E két ugyanegy szakot művelő tudós elvi ellenlábás volt és elkekeredett tollharcot vívott egymással. A szellemvilágban is szívósan ragaszkodott mindkettő a maga álláspontjához és animozitással folytatta a harcot. Vezetőszellemeink nem szüntették be e küzdelmet, csak annyiban korlátozták, amennyiben ennek küzdterét hozzánk helyezték át, hogy okulásunkra előttünk játszódjék le e harc. E célra Alajos beszélő médiumot rendelkezésükre bocsátották és havonta egyszer megadatott nekik az engedély szeánszaink alkalmával megjelenhetni. Eszerint is folytak a vitatkozások, melyek minden havi füzetben rendszeren megjelentek. Midőn azonban az előrelátható befejezést vártuk, egyszerre elmaradt

a két tudós szellem és ebből folyólag a közlését sem hozhattuk. Nyugodtan vártunk abban bízva, hogy vezetőink majd csak gondoskodnak rólunk és nem fog befejezetlenül maradni a megkezdett munka.

De midőn már a 12. füzet sajtó alá készült és a szünet előtti utolsó szeánsz közeledett anélkül, hogy a két szellem vitatkozásainak befejezését hozhattuk volna, én meg Antal aggódni kezdtünk afelől, hogy a kötet csonkán marad és megszügyenülünk előfizetőink előtt. Töprengéseinkkel nem mertünk a vezetőkhöz sürgetve fordulni, mert ez bizalmatlanságszámba ment volna, minthogy többször kértük már, hogy vezessék hozzánk a két tudós szellemet, anélkül, hogy kérésünket teljesítették volna. Én ugyan a magam részéről a könnyebb oldaláról vettem az egészet, de Antalt nem bírtam megnyugtatni. Közeledett végre az utolsó nyári szeánszuk. Eszünkbe sem jutott, hogy ezen a gyűlésen óhajunk teljesüljön. „Hát ki kell békülnünk egy kis blamázzsal előfizetőink szemében” hangoztattam. S csakugyan blamiroztuk is magunkat, csak hogy nem olvasóink szemében, hanem, — ami reánk nézve fájdalmasabb volt — vezetőink előtt.

A vidékről ugyanis egészen váratlanul érkezett sógorom Dr. V. és eljött velünk a szeánszra. Írásba foglalva hozott magával egy a vezetőszelemeink elé terjesztendő kérdést: „Mit várhat a tudomány a spiritizmustól, és miképpen lehet e kettőt egymással összhangzásba hozni?”

Alajos médiumot azonban egy alantas, önerejében bízó és azzal hivalkodó, erőszakoskodó szellem nyomban a delejezés után lefoglalta magának és máris nagy hangon beszélt általa. Ezt a helyzetet tehát Dr. V. nem találta alkalmasnak arra, hogy kérdését előterjessze, azonban intuitív médium lévén, erős befolyást érzett, hogy csak olvassa fel a kérdést. Megjelent a két tudós szellem egyike, aki nagy örömét fejezte ki, hogy a felvetett kérdés alkalmas ad neki eszméinek kifejtésére és a vitatkozások befejezésére.

De nemcsak hogy a vitatkozások nyertek befejezést a teljesen váratlanul felvetett kérdés révén és mentettek ki zavarunkból, hanem ez alkalommal a két régi ellenfélnek kibékítése is megtörtént. Módfeletl érdekessé vált ezáltal záró-gyűlésünk és végtelenül meghatóan zárult le két jelenlevő beszélő médium révén a latin

nyelven elhangzott engesztelő jelenet. (Nem emlékszem már, melyik beszélőmédiium működött akkorában Alajos mellett.)

Ez incidensből nemcsak okulást merítettünk, hanem hitünk és bizalmunk is erősen meggyökerezett magas vezetőink bölcsességében és hatalmában. Nyilvánvaló volt, hogy ők előttünk megmagyarázhatatlan módon képesek előidézni a helyzeteket s felhasználni az eszközöket akként, hogy azt a mi gyenge eszünkkel fel nem érjük. Épp azért bátran bízhatunk intézkedéseikben, akik Isten akaratainak engedelmes végrehajtói.

Azért minden jól van úgy, ahogy van, ha nem is értjük. Nincs tehát vak véletlenség, hanem csupán egy bölcs, láthatlan kéznek gondviselészerű intézkedése.

Ami azonban a legfrappánsabbul hatott ezen a szeánszon, melyben a két ellenséges tudós szelleme között a kibékülés létrejött, az volt, hogy Bayer Károly legelőször rajzolt két kezével egyidejűleg két szellemképet, még pedig e két tudós szellemét:

E két mellkép az egész képgyűjteménynek legkiválóbb példánya. Teljesen elüt a többi, mélyen süllyedt bűnös, züllött, közönséges gonosztevő típusától. Különösen az egyik tudós, aki a közlemények során Eugen név alatt szerepel és aki mint tisztultabb, haladottabb szellem a kibékülést initiálta, köti le előkelő magatartása és nyájas arckifejezése által a szemlélő rokonszenvét és érdeklődését. Míg a másik tudós, mint a tüzes támadó és üldöző fél, még kevéssé foltos arcú szellem ugyan, de azért a periszpritje ép, minden folytonosság hiánya nélkül és nem olyan, mint aminő a legtöbb bűnös periszpritje.

A szellem periszpritjében ugyanis ki van fejezve a lélek minősége, értéke, foka. Ez éppúgy leolvasható róla, mint a hullából kórbonctanilag az, hogy milyen szervi elváltozásban szenvedett az illető ember életében. A gonosz erkölcsök: paráznaság, gyilkosság, gyűlölet, álnokság, bosszúvágy, gőg, felfuvalkodottság, kegyetlenség stb. fluidáris szövetelváltozás által: kinövés, kilyukadás, elferdülés, elfajulás képében nyilvánulnak a periszprit megfelelő részén, mint például a rák, gümőkór stb. a test szerveiben. Ami a testnek a betegség, az a lélekre nézve a hűn — szintén betegség, amelyet a szellemegyen periszpritjében átvisz magával a túlvilágba. Azért is mondta Krisztus Urunk a benuitnak: „Kelj fel és járj, a te bűneid megvannak bocsátva. „

A Bayer-féle rajzokban mintegy illusztrációt szolgáltattak vezetőink amaz oktató, intő szavaikhoz, melyekben azt mondták, hogy az irigység, elbizakodottság stb. bűnök „lyukat rágnek a lélekben, vagy sűrűsödést hoznak létre. „, Láthatunk a szellem periszpritién olyan sűrűsödésből származó kinövéseket s folytonossági hiányokat, mintha az egerek rágták volna ki.

Végre még Bayer Károly médiumi rajzolására nézve meg kell jegyeznem, hogy ő többnyire rá sem nézett a rajztáblára, jóformán rá sem nézhetett, minthogy rajzolása közben általa rendszerint beszélt is valamelyik szellem. Olyankor a fejét hol jobb, hol baloldalt hajtotta, mintha egy, oldala mellett álló szellemhez intézné szavait.

A különben érthetetlen beszéd hanglegjtése és modora olybá tünt fel, mintha szemrehányást, vádaskodást, szidalmazást fejezne ki. Némelykor pillanatnyi szünet után a hang és gesztus változása sejtette, hogy másik szellem kerítette hatalmába a médium beszélőszerveit, aki az előbbinek beszédjére még hangosabban ráduplázott. Máskor megint mintegy mentegetődző, békéltető, kérlelő, nyájasabb hang csendült meg. Néha úgy látszott, mintha egy harmadik szellem vetné közbe magát, aki mindkettőt lehurrogva, fenyegetve aposztrofálta, hogy végre kibékülésre ösztökélje mindkettőt. Mert az egyikhez lármásan, a másikhoz meg nyájasan intézte szavait.

Ilyen rendkívül érdekes jelenet játszódott le egy ízben házamnál egy privát szeánsz alkalmával, melyen Adelma, Ödön és Katalin is részt vettek.

Legelől egy skót szellem jelentkezett Alajos médium által. Katalin tudott skótul, tehát lefordította beszédje tartalmát. Ezt azon félvad szellemcsoportok egyike váltotta fel Alajos útján, melyek rendszeren Bayer által nyilatkoztak. Egy másik meg ugyanakkor Bayer által jelentkezett. E két ellenséges, gyűlölködő szellem iszonyú lármával, vad szenvedélyességgel támadott egymásra, elhalmozta egymást szidalmakkal és fenyegetésekkel, majd hogy tettelegességre nem került a dolog. E zenebonás jelenet alatt Adelma médiumilag leírta a fennforgó perpatvar tartalmát. Végre azután megjelent egy harmadik szellem, aki a két háborúskodó szellemet egymással kibékítette. De ennek részleteire, valamint arra, hogy milyen keleti félvad néptörzsből való szellemek közt folyt le ez az érdekes jelenet, már nem emlékszem. Nevezetes azonban, hogy némelykor,

különösen ünnepélyes alkalmakkor, midőn az előző szellemnyilatkozat magasztos volta áhítatos hangulatba ejtette a gyülekezetet, vezetőink Bayer által mondatták el a záró hálaímát német nyelven. Bayer Károlyt ilyenkor vagy a transzban levő médium által hívták fel erre, vagy pedig ő maga spontán, felhívatlanul felugrott és elmondta az imát. Többnyire Láng Mihály, Bayer Károly egyházának ékesszólásáról híres lelkészének szelleme szólalt meg általa. Csak magasabb szférából csendülhet ilyen elérhetetlenül magasztos, mindnyájunkat megremegtető ima. Fájdalom, hogy egyikét sem bírtuk a feledéstől megóvni.

Anna delejező médiumitása. Bukása. ()**

Vezérszellemeink jóslata, hogy Bayer Károly felesége csodásan segíthet rajta, hogyha naponta háromszor megdelejezi, sőt író és rajzoló médiummá is válhatik, nem csak rá nézve teljesedett be fényesen, hanem az is bevált, ami Adelma által spontán jóslatott Bayernéről, hogy t. i. a mechanikus delejező képesség kifejlődhetik nála olyképpen, hogy tisztult szellemek vezetik kezeit a beteg fölött, úgy ahogy ez Adelmánál történik. Bayerné csakugyan rendkívül sok delejjel rendelkező egyének bizonyult, akiből csak úgy áradt a delej.

A gyógymédiumitás gyakorlása azonban még sokkalta nagyobb mérvben követeli mindazon erények bírását, amelyek minden másfajta médiumra nézve kötelezők. Szilárd hit és buzgó imádság mellett alázatosság, önzetlen odaadás, engedelmesség és a felebaráti szeretet szolgálatában való buzgólkodás is kell, hogy ékesítse őt s hogy mind e tulajdonságokat egyedül mennyei Atyánk dicsőítésére használja fel.

Bayernében ugyan nem hiányzott a hit és szívjóóság, de egyeben nagymérvű öntúlbecsülés, sértődés és makacs akaratosság is lakozott benne, mely hibák elburjánozva, elnyomták a benne rejlő két jó tulajdonságot. Természetes, hogy ily sarkalatos jellemhibák mellett a benne levő delej nem tisztulhatott meg salakjától, sőt mindinkább növekedett benne a villamosság, amiért deleje leginkább csak alantas szellemek eltávolítására vagy oly betegségek ellen volt alkalmazható, amelyek alantas szellemek fluidáris befolyásolásából keletkeztek. Ennélfogva magasabb, vagy csupán tisztult szellemek sem mozgathatták Bayerné kezeit. Némi jóakarát és önfékezés által

hatványozhatta volna delejét arra, hogy oly betegségben is érvényesülhessen, ahol tisztább delejes erő kívántatik meg. De Bayerné erőnek erejével írómédiummá akart fejlődni, hogy fia szellemével érintkezhesék; erre pedig sem képessége, sem hivatása nem volt és vezetőszelemeink ezt nyíltan meg is mondták neki.

Végtelen sok vesződésünk volt Bayerné hiú, sértődő és makacs természetével dacára annak, hogy oly kényesen bántunk vele, mint a hímes tojással. De ez mitsem használt. Mindig talált okot, hogy sértve érezze magát. Olyankor aztán sztrájkolt, hetekig nem jelent meg a fejlesztő szeánszokon.

Valóságos probléma volt ez a vaskos, drabális, vörösarcú asszony a psychologus és fiziognomus előtt egyaránt. Bátortalan, gyermekdeden szégyenlős léteire hajtővig elpirult, ha idegen emberrel kellett beszélnie és emiatt fázott az ismeretlen emberekkel való érintkezéstől. De amellett féktelen uralomvágy és makacsság élt a lelkében. S miután állásánál és viszonyainál fogva ezt nem érvényesíthette, a férjével és — míg élt — fiával szemben érezte vasakarátát, körünkben pedig enyhébb formában követelőzés és sértődés által juttatta kifejezésre.

Többször megesett, hogy vezető szelemeink valamelyik betegnek megdelejezését bízták rá és dacára annak, hogy elfogadta a megbízást, többnyire cserbenhagyott engem, aki hiába vártam őt a beteg házában, miután szégyenlős természeténél fogva csak azon feltétel alatt ígérkezett odamenni, hogyha én is ott leszek. „Mit fognak mondani rólam, hogyha odamegyek” — hangoztatta többnyire. Pedig mindenütt, ahol kíséretem mellett megjelent, rendkívül nyájasan és szíves előzékenységgel fogadták.

Az Adelmától visszakapott leveleim egyikében rábukkantam egy Bayernéről szóló jelentésemre, melyre bizony már nem is emlékeztem volna.

Gróf... y fluidáris bajban szenvedett, melyet az orvosok idegbajnak minősítettek és melyet nem bírtak gyógyítani. Adelma vezetőszelemei azt javasolták, hogy Bayerné magnetizálja meg a beteget, Ismerve Bayerné idegenkedő természetét, a beteg grófot elkísértem hozzá megdelejeztetésre. Többszöri delejezés után a beteg tetemesen javult, azonban valami közbejött izgalom folytán visszaesett és nem bírt kijárni Bayerékhoz. A vezetők meghagyták, hogy Bayerné menjen a beteghez, amit Bayerné ismételtén meg is

ígért ugyan, de nem teljesítette ígését s mint már gyakorta, most is renitenskedett.

Megkérdeztük tehát vezetőinket, vajon Bayerné ily körülmények mellett képes-e általában betegeket delejezni. Amire szószerint a következő választ kaptuk: „Nagy örömünkre szolgál, hogy ti éretten megfontoltatok és tisztán átlátjátok a dolgot. Bayerné csakugyan alkalmatlanná tette magát arra, hogy tovább is betegeket delejezen. Ahelyett, hogy... y-re delejt vinne át, még inkább az övéből vonna el, ami pedig görcsöket okozna, és őt mindenkorra elriasztaná a szellemtantól. M., aki erős médium, delejezze a beteget és többet fog neki használni, mint Bayerné deleje használt volna. „Ez néhány nap múlva csakugyan fényesen bevált.

Így esett el Bayerné a magnetizálástól, illetőleg önönmaga okozta képességének megfogyatkozását. S mivel vezetőszellemünk arra oktatnak, hogy a médiumitás gyakorlása az egészség fentartásának elengedhetetlen feltétele, azaz, hogy akiben médiumi hajlam lappang, az csak akkor lehet teljesen egészséges, hogyha a médiumitását fejleszti és gyakorolja, a magnetizálás szünetelésével Bayerné is megbetegedett. A benne felhalmozott duzzadó fluidumok, melyeket hivatásszerűen ki kellett volna adnia és folyton újakkal kicserélnie, benne megsűrűsödtek, depraváltak és visszahatólag károsan befolyásolták a vére minőségét. A fel nem használt, megromlott fluidok utat törtek maguknak lábain úgy, hogy Bayerné sok éven át, holta napjáig nem hagyhatta el ágyát, amíg a halál meg nem váltotta kínjaitól.

Bayernével körünket újabb csalódás érte. Íme megszorította azon médiumok hosszú sorát, akik hivatva voltak Isten szőlőjében nagy munka végzésére: Isten dicsőítésére, testvéreik boldogítására és saját haladásukra. S lám meddön maradt ténykedésük által üres kézzel és szégyenkezve fognak odaát felébredni, látva, hogy nem gyümölcsöztették az útravalóul adott tőkét — a hitet, a vilárosságot — hogy arra támaszkodhassanak, annak fényénél találják meg az utat, amelyen járniok kell, hogy az Atyához közeledhessenek végeztével annak a munkának, amire fogadalmat tettek.

Sajnos, a médiumoknak kicsiny, majdnem elenyésző töredéke bírja csak felfogni azt a nagy kegyelmet, mellyel jószágos Atyánk őket megáldotta, magasztos szolgálatába fogadván őket. Nagy elragadtatással fogadja ugyan valamennyi az isteni adományt, de

mihamarább ellankad, elernyed legnagyobb részük. De azok aztán, akikből a felelősség érzetének akkora mértéke sugárzik ki, hogy a reájuk mért isteni rendeltetésnek hüen meg-megfelelnek, azok valóban boldogoknak vallhatják magukat!...

VIII. ALAJOS MÉDIUM. (**)

Alajos első kísérletei.

Alajos médium még 1866-ban ismerkedett meg a „szellemekkel való érintkezés lehetőségével”; — a „spiritizmus” elnevezés akkotájt ugyanis még nem ment át a közhasználatba. Tehát korábban foglalkozott a spiritizmussal, mint Prochászka Antal, feleségének mostoha apja, akit éppen ő figyelmeztetett, illetőleg ösztökélt a spiritizmus tanulmányozására. Elég érdekesnek és feljegyzésre méltónak találom azt az utat és módot, amelyen Alajos a spiritizmus megismeréséhez jutott, így tehát e helyen röviden közlöm.

Alajos ugyanis francia leckéket vett egy Piacet nevű francia születésű nyelvmesternél, annál a kiváló kopogtató (typtologiai) médiumnál, akiről már szoltam. Egy alkalommal Piacet a leckeóra alatt egy 12 éves csodaleányt emlegetett, akinek ajkai által állítólag elhalt emberek lelkei nyilvánulnak. Felszólítá, hogy keressék fel — hátha az ő elhunyt egyetlen leányának lelke is fogna nála jelentkezni. Egy napon el is mentek a leány szülőinek házához.

Egy asztal körül láncot képeztek, mire a leány csakhamar álomba merülve mindenfélét beszélt. De mindez nem imponált Alajosnak, — különös, esetleg kóros álomszerű állapotnak tartván az egészet. Elhatározták azonban, hogy gyakran felkeresik, illetőleg megfigyelik a leányt. Egy alkalommal a leány énekelni kezdett. Alajos megdöbbsent, de még inkább megdöbbsent Piacet, midőn leányának hangjára ismert, sőt azon kedvelt dalokra is, melyeket zongorakiséret mellett gyakran énekelt. Erre már nagy érdeklődéssel kísérte a további jelenségeket.

Ülés után egyről-másról beszélgetve tudakozódott, mily módon jutott a leány e csodás adományhoz. A leány habozás nélkül el is mondta. Hazaérkezvén azonnal hozzáfogott ő is a kapott utasítások nyomán a kísérlethez.

Növéréától egy szál hajat kért, annak végére sima karikagyűrűt kötött. A hajszál szabad végét két ujja közé fogva a gyűrűt egy üres pohár fölé olyképpen tartotta, hogy a gyűrű a pohárban szabadon

lengett. Csendesen tartotta a szálát és várva várta az eredményt. Az utasítás ugyanis úgy hangzott: hogyha a gyűrű mozogni fog és a pohár oldalához ütődik — esetleg; többször — az biztos jele annak, hogy benne is lappang a leányéhoz hasonló tulajdonság és ebben a reményben folytassa a kísérletet.

Nem sokáig kellett tartania a hajsál végét és lesnie a gyűrű megmozdulását, mert már néhány perc múlva észrevette, hogy a gyűrű csakugyan mozogni kezd. Mozgásokat tett jobbra-balra — hasonlóan az óra ingájához — mindig élénkebben addig, míg a pohár oldalához ért. A gyűrű végre gyors tempóban, nem csupán jobbra-balra, hanem körbe is kezdett mozogni. Néha meg-megállt: egy-két pillanatra, majd újra folytatta ezt a játéknak tetsző mozgást. Midőn egy ízben megállt, a kapott utasítás szerint azt a kérdést intézte a mozgó gyűrűhöz: „Hogyha egy elhunyt ember szelleme vagy: nyilatkozhatol-e? Ha igen, akkor érintsd a pohárnak egyik oldalát háromszor egymásután”.

Alig, hogy azt kimondta, a gyűrű megmozdult és háromszor ütődött a pohár oldalához. E siker után már több kérdést, illetőleg kérést intézett a láthatatlan intelligenciához, mert hiszen kétséget kizáróan olyant kellett a jelenségekben felismernie. Továbbá abban állapodott meg, hogy a gyűrű jelölje meg a tagadó választ egy ütéssel, az igenlőt két ütéssel és a kétest három ütéssel. Ezzel a három jelzéssel már egész társalgást folytathatott. Ekképpen tudomást szerzett egyről-másról, amiről ezelőtt fogalma sem volt. Igaz, hogy hosszadalmas volt és sok időbe került az ezúton folytatott társalgás, mindamellet (lévén alapvető munka) érdemes volt a fáradság, mert bizonyítékot nyert az elhalt emberek szellemeivel való érintkezés lehetőségéről.

Piacetnek nem volt most már nagyobb vágya, mint az, hogy ő általa jelentkezhesék elhalt leányának szelleme. Az ezirányban feltett kérdésre igenlő választ kapott, t. i. hogy üléseket tartson otthon a feleségével naponta egy előre meghatározott órában s kitarással és türelemmel várják be a jelenségeket. Hosszú időre rá be is álltak a jelenségek s habár nem úgy, ahogy Piacet óhajtotta, hanem kopogások (typtologia) által, mindamellet teljesen meggyőző módon érintkezhetett elhalt leányának szellemével.

Ez a kopogtatás azonban nem tévesztendő össze az asztalláb emelkedése által kiváltott kopogással, hanem ez a médiumitás egyik

legmeggyőzőbb módja. Ugyanis az asztalláb emelkedése tért enged a csökönyös hitetleneknek mindenféle kifogásokra és ellenvetésekre, holott a tiszta typtologiai médiumitás révén létrejött jelenségekkel szemben minden elcsépeelt ellenvetés elesik és kudarcot vall. Ez a médiumitás épp oly ritka, mint a direkt szellemírásra való médiumitás. Ez utóbbit még jó magam sem láttam. S valóban a Piacet médiumitása révén számos hitetlen ember győződött meg egy láthatatlan intelligencia felől, midőn a médium asztalra tévén a kezeit: tiszta érces, kopogó hangok hallatszottak az asztalban, az ablakon, a mennyezeten, vagy bármilyen bútordarabban, aszerint amint egyik vagy másik jelenlévő ezt vagy amazt a jelenséget kívánta. A kopogó (az abc- szerinti) kibetűzésből találó, intelligens, néha megkapó feleletek jöttek. Piacetnek tehát megvolt a nagy öröme, hogy elhalt leánya szellemével érintkezhetett s e mellett sok elfátyolozott elméjű embert segített a világosság elnyeréséhez.

Alajost azonban a gyűrű megmozdulása révén létrejött közlekedés, illetőleg médiumitás sehogy sem elégítette ki; más módját óhajtotta tehát a szellemekkel való érintkezésnek. Kérdésére, vajon az írástól várhat-e eredményt, igennel feleltek. Tehát meg is kísérelte és így írómédiummá vált. De ez sem képezte vágyának netovábbját, hanem azon törte a fejét, hogy apósát, Prochászkat, miképpen térítse meg a spiritizmusnak. Antalt azonban sem Alajos írása, sem pedig a gyűrű-experimentum nem bírta meggyőzni. De még csak érdeklődését sem bírta annyira felkelteni, hogy legalább a kísérletezés terére lépjen.

Prochászka Antal akkortájt még a maga módja szerint világfi, mulatós természetű ember volt. Egy asztaltársaság körében ő rendezte a dalos előadásokat, leleményes, vígságos jeleneteket. Ilyenek kifundálása és rendezése képezték akkoriban teljes ambícióját. Alajos ellenben azzal a céllal szegődött hozzájuk, hogy a társaság egyik-másik tagját megnyerhesse a spiritizmus eszméjének és ezek révén terelje Prochászkat a spiritizmusra. S ez csakugyan sikerült is neki: a kompánia egyik-másik tagját tényleg el is hódította. Ezek azután közös megállapodásra jutottak, hogy egyenként, egymástól függetlenül fogják Antalt ostromolni. Erre Antal meghökkent. „Hogyan, ez is, amaz is komolyan veszi és hiszi azt, amit Alajos állított és akitől ezt sehogy sem akarta elfogadni?” Ez Antalt gondolkozóba ejtette. Rászánta magát, hogy dr.

Eschenmayernek a magnetizmusról szóló könyvét elolvassa. E könyv tartalma döntő hatású volt Antalra. Mindamellett nem elégedhetett meg a hittel, hanem pozitív irányú szellem lévén, személyes meggyőződés útján óhajtotta kutatni a való igazságot.

Antal, ahogy későbbben rendíthetetlen tölgyfaként oszlopa volt a spiritizmusnak, már eleve kemény tölgyfának bizonyult, mely ugyan nehezen gyullad meg, de paraszában szívósan meg is tartja a tüzet. Holott mindazok, Alajos kivételével, akik könnyű hittel elfogadták a spiritizmust és nagy buzgalommal fáradoztak Antal megtérítésén, puhafaforgácsként hamar lobbót vetettek, de viszont az idő folyamában elhamvadva tűzük, mihamarabb el is aludt.

Minthogy én csak 1869-ben kerültem a pesti kicsiny spiritista társaságba, a fentebbieket csak Antal és Alajos szóbeli közlései útján tudtam meg. Az alábbi események azonban közvetlen szemtanúságom és közreműködésem mellett játszódtak le.

Gyakran esett szó köztünk Alajos írómédiunitásáról, aki azonban sohasem írt szeánszainkon, sőt sohasem láttam őt írni. Mintha nem vetett volna nagy ügyet médiumi íróképességére, csak pro domo gyakorolta azt. Azonban e képesség egy alkalommal kiváló szolgálatot tett neki.

Alajos ugyanis fővárosi tanító lévén, sokat kellett szenvednie spiritista meggyőződése miatt. Kollégái lenézték; föllebbvalói, az iskolaszék és a felügyelőség zaklatták. Akkortájt a spiritizmus még nem dicsekedhetett oly díszes képviselőkkel, mint manapság, midőn világhírű tudósok és magasrangú férfiak nagy sora nyilvánosan hívójének vallja magát. Akkortájt a spiritizmus a közfelfogás szinte harlekin mezben, csörgő sapkával jelent meg. Alajos ismerve feljebbvalóinak animozitását, különösen pedig az iskolaügyet vezető tanácsos nyilatkozatát, hogy t. i. nem nyugszik meg, amíg őt el nem mozdítja az iskolából — minden ereje és igyekezete latba vetésével megkettőztetett szorgalommal végezte kötelességét, hogy ellenségeinek alkalmat ne szolgáltasson arra, hogy beléje kössenek.

A vizsga előtti napon sok mindenféle teendőt kellett Alajosnak elvégeznie: a gyermekekkel az éneket ismételten begyakorolnia, mivel ebben gyengék voltak. Attól tartott ugyanis, hogy azt kifogásolva, ürügyül vehetik a gáncsra. A kimutatást és egyéb előterjesztendő írásbeli munkát a késő esteli órákra kellett halasztania. A nap fáradalmi s vacsora után hozzá is fogott a

munkához. De majd kővé vált az ijedtségtől, midőn felöltözve az ágyon felébredt — az égő lámpa az asztalon, az ablakon meg besüt a nap. Leugrik az ágyról és — készen, de nem az ő írásával találja a kimutatást. Szebben és jobban elvégezve, mint ahogy ő írhatta volna ébren... Nyilván, elernyedten, álmosan transzba merült és a szellem végezte el az ő kezével a munkát.

Alig maradt annyi ideje, hogy kellő időben megjelenhessen a vizsgán, ahová az énektől való aggodalom kísérte. A vizsga kitűnően sikerült. Alajos alig mert hinni fülének, midőn a gyerekek rágyújtottak az énekre. Soha olyan összhangra nem bírta őket dirigálni. Taps és brávó hangzott. Az iskolaszék, bár fanyalogva, kénytelen volt jó képpel harapni a savanyú almába és valamennyi osztály közül Alajos osztályának adni az elismerés koszorúját.

Sötét ülések Alajossal. ()**

Alajos oszlopos médiumnak bizonyult ugyan, de ez alatt nem azt értem, mintha általa nyomban magasztos szellemnyilatkozatokat, oktatásokat kaptunk volna, sőt ellenkezőleg: hetekig, hónapokig tartott, míg nagy ritkán elhangzott szájából egy-egy rövid szólamban foglalt intézkedés vagy utasítás azokra a teendőkre nézve, melyeket a vezérszellemek Alajos médiumításának fejlesztése céljából reánk bízta.

De már e jelenségekben is felismerhettük, hogy Alajos oly fából való médiumi szervezet, melyből a szellemek majdan tetszésük szerint mindent fognak faraghatni, ami, és amiként az céljuknak megfelel. Felismertük továbbá, hogy vezetőink oly géppé idomítják át ezt a szervezetet, amely fölött az idegen szellem — a médium szellemének kizárásával — feltétlenül uralkodhassék. A nagy apparátussal és gondnal kezdeményezett előkészítésekből ítélve látnivaló volt, hogy mily nagy súlyt fektetnek a vezérszellemek Alajos médiummá való kiképzésére.

Egy napon ugyanis Adelma médiumítása révén váratlanul azt az utasítást kaptuk, hogy tartsunk naponta sötét szeánszokat Alajossal. Szükség esetére, mondták, hogyha t. i. az asztráltörvények a homályt avagy félhomályt követelik, megadják majd az ahhoz való utasításokat és nyomatékosan követelték ezeknek pontos betartását.

Ezekhez képest tehát elrendezkedtünk és olyan lámpával és ernyővel láttuk el magunkat, melynek segítségével a félhomály minden árnyalatát nyomban előidézhattuk. Hogy mi minden fordult

elő ezeken az üléseken, azzal e helyen nem foglalkozom bővebben. Hogy azonban t. olvasóim némi fogalmat alkothassanak maguknak, e jelenségekből ízelítőül egyet-mást elmondok.

Kezdetben az ülések csak félórára voltak meghagyva, későbbben pedig vezetőink egy teljes órára hosszabbították. Csak Antalnak, nekem meg a feleségemnek engedtetett meg, hogy azokon részt vehessünk. Néhány hét múlva vezető szellemeink Bayer Károlynak és a már delejező médiummá vált feleségének, Annának is megengedték a hozzánk való csatlakozást. A szükségessé vált magnetizálásra vagy demagnetizálásra hol Johanna, hol Antal jelöltetett ki. Engem pedig csak a 72-es évben kezdtek delejezésre felhasználni.

Rövid megnyitóima után a lámpát lecsavartuk. Alajos egy kereveten ült, ahol szükség esetére le is fektethették a rendező szellemek, ami az első időben rendszeren meg is történt. Mi jelenlévők pedig mintegy lépésnyi távolságban félkörben foglaltunk helyet.

Alajos első időben ébren maradt s csak később, néhány hét múlva merült álomba. E korszakban mindent látott, ami körülötte történt és megérezte mindazt, amit vele végeznek, s amiről az ülés berekesztése után híven referált nekünk.

Ahogy a lámpát lecsavartuk, Alajos nyomban érezte, amint két kéz megragadja karjait, azokat nyomkodja, forgatja, hajlítja, s ide-oda ráncigálja. A körülötte levő sötétség mintegy megelevenedett: zörrenés, suttogás, csoszogás hallatszott. Látott különféle fényjelenségeket, cikázó elektromos vonalakat, fénycsóvákat, pontocskákat, mozgó, gőzölgő felhőket. Gyakori jelenség volt egy emberfeletti nagyságú férfifej, még pedig oly közelségben, hogy a homlokán kunkorodó hajfürtöket tisztán kivehette. Mintha ez a szellem az alárendelt, munkáló szellemeket dirigálná. Egyik helyen pedig állandóan látott egy nagy fénylő, rezgő pontot, mely azt a benyomást keltette, mintha erről a pontról indulna ki az összes ott lejátszódó műveletek ellenőrzése.

Olykor látta az égboltozatot, teleszórva fénylő, rezgő csillagokkal, amelyek néha füstölgő, sötét alakok által percekre elsötétültek. Olyankor végig suhogott az a nagy férfifej, mire a sötét alakok hamarosan szétoszlottak és újra láthatóvá lett előtte a csillagos égboltozat.

Amíg ezek a látomások Alajos előtt elvonultak, azalatt folyton dolgoztak rajta a láthatatlan lények: nyomkodták, forgatták, ide-oda hányták, vetették, mint egy élettelen tárgyat. Jéghideg kezei mellett néha egész teste izzadásban volt, máskor meg az egész teste hidegre vált. Majd rövid, artikulátlan hangokat kezdtek kilökní a szájából. S ilyenkor a szeánsz bevégeztével Alajos nem bírta kinyitni a száját. Csupán jelek által tudathatta velünk, hogy nem bír szólni. Akkor írás által Antal révén utasításokat kaptunk, melyek delejezésre, delejezett víz ívására, vagy azzal való mosakodásra stb. vonatkoztak.

Egy napon, mindnyájunk öröme, Alajos transzállapotba esett. S mivel ettől kezdve már csak félhomály volt rendelve, mindent megfigyelhattunk, ami rajta történt. Leírhatatlan dolgokat vittek végbe a láthatatlanok Alajos minden egyes testrészével Nincsen olyan gimnasztikai gyakorlatmód, mely egy ülő vagy fekvő emberi test által kivihető, amelyet a szellemek Alajossal nem végeztek volna. Szerencse, hogy a kerevet elpusztíthatlan bakbőrrel volt behúzva. Minden másnemű szövettel bevont kanapé foszlányokra rongyolódott volna. De azon nem bírtak kifogni a szellemi munkások. Miskolcra hoztam ezt. Nevezetes, hogy minden értékesebb újdonságot eladtam Miskolcon, csupán ezt az egy darabot hozattam ide. Most megvan még és hihetőleg még több nemzedéknek fog szolgálni.

Az Alajosnál megindult médiumi beszédet eleinte csak arra használták fel a szellemek, hogy a médium körül végbemenő jelenségeket nekünk megmagyarázzák, s egyben tudassák velünk, hol és mily módon kívánják közreműködésünket. Oktatásuk pedig akkoriban kizárólag arra szorítkozott, hogy felébresszék bennünk a fölöttünk örökös vezérlés iránti rendíthetlen bizalmat — bármily ijedelmesekek látszanának is a jelenségek. S mondhatom, hogy ezek a bátorító ösztökélések nagyon is helyénvalók voltak, mert olyan jelenetek játszódtak le szemünk előtt, melyek bátorságunkat és bizalmunkat kemény próbára tették.

A szóbeli nyilatkozatok Alajosnál eleinte nem jöttek olyan folyékony beszédben, mint rendszerint másfajta beszélő médiumoknál, hanem szakadozottan, nehézkesen, dadogón, — mintegy kilökve a médium szájából. Beszédje leírására nem is kellett stenograf; kényelmesen, minden erőlködés nélkül leírhatta azt Antal is.

Alajos teljes automata volt a szellemek kezében. Hogy t. olvasóim megérthessék, hogy az idegen szellem által miképpen jött létre a beszéd és miért kellett ennek az első stádiumban számos akadály legyőzésével, illetőleg elhárításával végbemennie — erre szolgáljanak a következő magyarázatok:

Mindenekelőtt legyünk tisztában az „emberháromság” felől, mely szellemből, fluidikus testből, vagyis lélekből (periszprít) és anyagi testből áll, valamint azzal is: milyen összeköttetésben és kölcsönös viszonyban állanak ezek egymással.

A szellem, Isten alkotása, önmagából saját teremtménye, nem léphet közvetlen összeköttetésbe az anyagi testtel, hanem csak a lélek által, mely Őt mint burok veszi körül. Ebben a lélekben van az erő, amely a szellemet vele összekapcsolja egy rendkívül nyúlékony fluidikus szalaggal, amely delejes. A lélek szintén csak közvetett kapcsolódásban, fluidikus szalag által van összekötve a testtel, mely szintén delejes. Azonban a szellem és lélek közötti delejesség erősebb, mert szellemibb, ritkább. A lélek és test közötti gyengébb, mert anyagiasabb, sűrűbb. A szellem az őt a lélekkel összekötő nyúlékony szalagja révén ideiglenesen kivonulhat, eltávozhatik az ember testéből. Már most vizsgáljuk meg azt a processzust, melynek révén Alajosnál ez az állapot létrejött, melyet extázisnak nevezünk.

Alajos szelleme kivonul a testből, de nem viszi magával a periszprítjét, hanem azt benne hagyja a testben. Ennek a felhasználásával egy idegen szellem — akaratereje által — összeköttetésbe lép az Alajos szelleme által elhagyott testtel és felhasználja ennek periszprítjét, mint áramvezetőt, a megnyilatkozásához. Ismétlem, hogy a periszprítjétől, a lelkétől elvonult Alajos szelleme nem szakította el az összeköttetést a testtel, — hiszen ez halált jelentene a testre nézve, — mert azzal a nyúlékony, fluidikus szalag által folyton össze van kötve. Hogy pedig az idegen szellem összekapcsolódásában és megnyilatkozásában zavartalanul és simán juttathassa akaratát kifejezésre, elsősorban szükséges, hogy a médium szelleme teljesen tétlenül (passzív) maradjon, hogy az Idegen szellemet ne zavarja.

Igen ám — csakhogy éppen Alajos szellemében még nem lakozott kellő bátorság és önbizalom arra, hogy a testétől való eltávozásban, e szokatlan helyzetben, midőn a világ-aetherben szabadon lebeg, tétlen maradjon. Mint az úszást tanuló gyermek a

híg elembe az elmerüléstől, illetőleg a megfúlástól fél, éppúgy félt Alajos szelleme a testétől messzire való eltávolástól és folyton ráncigálta — vezetőink ipsissimum verbuma — az összekötő fluidikus szalagot. Ezáltal az idegen szellem meg volt akadályozva abban, hogy ura lehessen Alajos periszprijének, mely nélkül azt nem használhatta fel nyilatkozataihoz áramvezetőül.

Ez volt a fennálló akadályok egyike, melyek a közlemények zavartalan, sima lebonyolításának az első időben útját állták.

A másik akadály Alajos anyagi szerveiben rejtett. Ezek még nem voltak eléggé lágyak, engedékenyek, hajlékonyak, rugékonnyak.

Végül még egy harmadik akadály is állott fenn — önmagában az idegen szellemben. Azok a szellemek ugyanis, akiket a létező asztráltörvények szerint e kezdő médiumnál alkalmazni lehetett, még nem állottak a tudás azon magaslatán, hogy ezt a kivételes, ritkaságszámba menő médiumi szervezetet ismerhették volna. Csakis tágabb tudáskörrel bíró, magasabb szellemek teoretikus magyarázatainak és útbaigazításainak nyomán próbálták ezt a gépezetet céljuknak megfelelőleg mozgásba hozni és dirigálni.

Mindezeknek az akadályoknak az elhárítására, illetőleg leküzdésére szolgáltak a praeparáló, fejlesztő szeánszok.

Az alantas szellemek munkája. ()**

A felmerült nehézségek közt a vezetők legfontosabbnak nyilván azt nézték, mely Alajos szellemének kishitű bátortalanságában nyilvánult; tehát ezt igyekeztek mindenekelőtt legyőzni. Alajos szellemének abbeli aggodalmát — mintha az aetherben eltévedhetne és visszafelé a testéhez való utat nem találná meg — rábeszélés, bátorítás és kapacitálás által igyekeztek eloszlatni. Végre segédkezésük és támogatásuk mellett gyakorlati próbálgatások által végképpen legyőzték aggodalmát...

Figyelmeztetem t. olvasóimat, hogy fejtegetésemnek további folyamában, amidőn földi viszonyainkat egybevetem a szellemvilágiakkal, midőn azt mondom, hogy bolygónk alsó szféráiban olyanok a viszonyok, mint itt a földön levők, ezt csak könnyebb megérthetés céljából teszem, mert tulajdonképpen épp ennek ellenkezője felel meg a valóságnak, t. i. az, hogy a földi viszonyok olyanok, mint a szférák alsó fokozataiban levők, mert onnan

kerülnek a lények testetöltésre ide és teremtik itt a viszonyokat, s innen térnek vissza és viszik magukkal lényiségüket a túlvilágra.

„Túlvilág!” Van-e olyan? A vallási fogalmak szerint képzelt helyek — mennyország, purgatórium, pokol — nincsenek. Pokol és mennyország nem elhatárolt hely, hanem állapot, melyet a szellem önmagában hord. Ezt bizonyítják az egész földkerekségen maguk a szellemek egybevágó manifesztációk által. Nincs tehát elhatárolt tartózkodási hely a földről elköltözötték szellemei részére, annál kevésbé a mi földgolyónkon túl eső világ vagy szféra, ahol az emberek szellemei tartózkodnának. Tehát a túlvilág elnevezése nem korrekt, nem a valóságnak megfelelő elnevezés — legalább az elhaltakra nézve nem: bár szellemvilág igenis létezik.

Azonban nem akarok meddő, szörszálhasogató fejtegetésekbe bocsátkozni s csak azért foglaltam állást a „túlvilág” elnevezés ellen, mert helytelen elnevezés helytelen fogalomra vezethet.

A földön elhalt emberek szellemeinek legnagyobb része még sokáig köztünk mozog, tőlünk tanul, vágyakozva lesi imánkat; oltalmaz, int, befolyásol jóra vagy rosszra, szóval közénk vegyül és csak érzékeink hiányosságán múlik, hogy közellétük nem jut tudomásunkra.

De azért igenis van túlvilág, csakhogy nem abban a polgárjogot nyert értelemben. Nem a nap-nap mellett innen átköltöző szellemek sokasága részére, akiket a szellemburok (periszprít) homályos, sötétes vagy pláne egészen sötét, csíkos, sávós, sűrű voltának fajsúlya — a gravitáció törvényénél fogva — még a földhöz, a föld sűrű szférájához vonz. Az igazi túlvilág az anyagiatlanabb, tisztultabb világtestekben, csillagokban kezdődik olyan szellemek részére, akik fejlődésük turnusát itt a földön bevégezték, azaz a földi életben és annak viszonyaiban már nem találják fel többé a haladásukat előmozdító feltételeket és eszközöket. Szóval a földi iskolai kurzust kielégítő osztályzattal már bevégezték.

Vezetőink arra oktattak, hogy az egész alkotás matematikai alapokra van fektetve, minden számokban van kifejezve és számok szerint folyik annak a megoldása, s ennél fogva az ember sorsának és feldolgozásának mikéntje szintén ez alapon történik. Erre nézve még azt mondták, hogy nincsen olyan ember, aki úgy hagyja el a földet, hogy számokban kifejezett feladatait az utolsó egységig végképpen megoldotta volna. Az anyagban levő kapcsolatban annyira gyarló az

ember a föld számtalan ingereivel és kísértéseivel szemben, hogy legjobb esetben legalább egy kis töredékszám törlesztésével adós marad. Vigasztalásunkra azonban azt tették hozzá, hogy az Isten végtelen jósága számol ezzel az emberi gyarlósággal és érvényre juttatja kegyességét — nem igazságossága, hanem kegyessége szerint ítél felettünk. Nem követelhetik tehát, hogy mindenben a legutolsó pontig meglegyen a kitűnő osztályzat; elég, ha csak a jó szándék, meg a jóra való ernyedetlen törekvés megvan.

Fájdalom azonban, az isteni kegyelem sem segíthet ezeken az emberi szellemeken, akik a földi élet mindennemű csábításainak engedtek s az élvezetekben szüntelen tobzódtak; akiket a becsvágy elragadott és a rang, hatalom, birtok után való mohó hajszában lelkük minden energiáját elfecsérelték, — azok üres kézzel, megtépázva, lerongyolódottan, sűrű, nehéz szellemburkolatba zárva, ezt mint saját tömlőcüket cipelve kerülnek boldogtalan új létükbe. Akik minden ideális eszmét chimerának tartottak, akik a szeretet boldogító érzelmét gúnyolták s lábbal taposták: elsötétülten, zavaros elmével, sötétben tapogatózva bolyonganak és saját testetlen voltukat sem képesek felismerni.

Valóban a legmerészebb költői fantázia sem képes olyan megrázó állapotokat kieszelni és festeni, minőket látómédiumok a szellemek állapotáról a világ minden részén egybevágóan tárnak fel szemünk előtt. S melyik tapasztalt spiritista nem olvasta vagy látta és hallotta az ilyen szánandó szellemtestvérek kétségbeesett panaszait, lelkifurdalásaiknak örjítő kifakadásait, midőn esengve rimánkodnak egy csepp vigasztalásért, egy parányi imáért kínjaik enyhítéséül! Kell-e pokol? Nem hordja-e mindegyik azt minden kínjaival és szenvedéseivel egyetemben a saját bensőjében?!...

Minthogy a nehézség csupán Alajos gyengeségében, nem pedig ellenszegülésében rejlett, — hiszen ő vágyakozva bocsátotta magát a vezetők rendelkezésére, — a vezetőknek nem volt nehéz feladat, hogy célt érjenek. A rideg, durva anyagban levő nehézségekkel szemben azonban sokkalta nehezebb munka hárult a vezetőségre. Ezt csupán csak durva anyagi eszközökkel lehetett akarataknak alávetni: sűrű, anyagias, alantas szellemek hozzájárulása által.

Az ilyen munka a szellemvilágban épp olyan különböző nehézségekbe ütköző úton és módon folyik, mint a mi földi világunkban. Mert a legdurvább munka ott is nyers, tudatlan,

erőszakos elemek által vitetik végbe, melyek minimális értelmiségüknél fogva még csak olyan téren alkalmazhatók, ahol nem annyira értelem és ügyesség, mint inkább nyers erő szükségeltetik; hasonlólag mint a mi ásó-, kapa-, vagy csákányos munkáinknál. S valamint a földön nem a munkakedv, vagy a munkaadó iránti ragaszkodás, hanem a bér, a kenyérre való kilátás és biztatás indítja a munkást elszegődésre, hasonlóképpen az alantas szellemeket sem a kötelességtudás, hanem a jutalomra vagy a helyzetük javítására való remény és biztatás ösztökéli a munka elvállalására. Kényszernek ott nincs helye. A szabad akarat érvényesülhet, vajon akar-e a szellem munkába állni vagy tovább vesztegelni. Amíg munkába nem szegődik, addig gazdátlan is és törvényen kívül áll, nem vonatik tetteiért felelősségre. Persze, alig is van alkalma és módja, hogy rosszat tegyen. Ahol pedig valakiben, akár emberben, akár szellemben mégis kárt teszen, azt csakis Isten tudtával teheti és pedig ott, ahol Isten szándékát viszi véghez, Isten célzatát mozdítja elő. Ilyenkor a vezetőszellemek (Istennek végrehajtó közegei) szabad folyást engednek a lényében rejlő rossz ösztönöknek. Isten jósága és bölcsessége határtalan, még a magasabb szellemek előtt is megfoghatatlan. Isten alkotásában mindennek, még a rossz ösztönöknek és törekvéseknek is az ő mérhetetlen bölcsessége eszközeiül kell szolgálniok. Tehát még a rossz sem vesztegelhet, hanem tudta és akarata nélkül Isten céljait mozdítja elő. Az Isten bölcsessége t. i. oda helyezi a rosszat, ahol rosszat akarva, jót eredményez.

„Ich bin ein Theil von jener Kraft, die stets das Böse will und stets das Gute schafft” (Én annak az erőnek a része vagyok, amelyik folyton a rosszat akarja, s folyton a jót eredményezi), mondja Goethe Faustjában a tagadás szellemének típusa, mintha saját lényének definícióját adná.

Hiszen az emberi törpe bölcsesség is hasonlóan jár el embe-
rekkel, különösen az állatokkal szemben, midőn kárt vagy ártalmat akar elhárítani magától, vagy midőn hasznót vár belőle önmagára nézve. Hogyha például az ember testén valamely lobos kelevény támad, melyből a stagnáló rossz vér eltávolítását, mint célszerűnek vélt eljárást óhajtja, nem piócát rak-e arra a helyre, hogy azt a sűrű, rossz vért kiszívassa belőle?

A piócát nem kell arra ösztökélni. A gyenge ember is tudja, hogy magától is megteszi — a benne levő ösztönénél fogva. A beteg

ember pedig kigyógyul. A pióca jót tett vele. Nem azért, mert akarta, hanem mert vérszopó állat.

Ilyeténképpen hasznosít az Isten a nagy teremtésben minden tényezőt. Így állítja szolgálatába a rosszat is, hogy tudta és akarata nélkül, sőt ennek ellenére jót végeztesen általa. A jól végzett munkát Isten szeretete érdemül tudja be és így végtelen szeretete érdemeket gyűjt annak, aki Tőle elszakadt, őt tagadja, öllene tör, akit ő mindennek dacára ki nem tagad, hanem gyermekének vall. Azért gyűjt érdemeket számára, hogy Magához vonzhassa, Magához téríthesse. Midőn Isten a szándékot illetőleg rossz, de végeredményében mégis hasznos cselekedetet érdemül tudja be a teremtménynek — összegyezteti az igazságosság törvényét a kegyelemmel, a szeretettel.

Minden egyes érdem lehorzsol az ilyen szellemnek ellentétes erőtökéből, villamosságából egy-egy parányit. Erő ez voltaképpen, csakhogy repulzív erő, mely őt visszataszította a törvénytől, Istenétől, Atyjától, hazájától. A villamosság megcsappanása által mindinkább gyengébbnek érzi magát, míg végre derengni kezd lelkében a sejtelen, hogy hanyatló erőinek pótlását kell keresnie. Együttal rá kezd unni a csavargó, hazátlan, gazdátlan létre.

A válság ezen határszélére jutva, a vezérszellemek megkínálják munkával, gazdával, bérrel, jutalommal és a helyzetének javulására való kilátással. Habár vonakodva is, de azért örömet elfogadja, mert kapóra jön a kínálat; mert hogy ő kérjen munkát, arra még egy örökkévalóság szenvedése lenne szükséges..

Amíg gazdátlanul, hazátlanul, vadon csavargott, mindaddig törvényen kívül állott — nem kérte számon a törvény, de joggal sem bírt. Amint a munkavállalással a törvény hosszú lajtorjájának első fokára lép, a törvény következménye is hatályba lép rá nézve, — jogot ad, de sújtja is, ha megszegi.

Ilyenforma szellemekből rekrutálják a durva anyagi mechanikus munkát végző szellem proletariátust; ilyenek lehettek azok (is, akik Alajosnál a gyűrás, nyomkodás, hempergetés stb. erőművi kemény munkáját végezték.

Valahogy le ne nézzük, ne becsméljük az alsóbbrendű szellemek ilyenén megnyilatkozásait s ne igényeljük folyton a magas szellemek nyilatkozatai utáni vágyakozásunk teljesítését. A szeretet önzetlen; nem igényel, nem követel, hanem folyton ad, osztogat a

sajátjából. Okuljunk éppen a magas szellemek áldozatának példáján, akik önmegtagadással az ő magas, tiszta szféráikból a mi sűrű, alantas szféránkba ereszkednek le hozzánk, viszont mi emeljük a szegény alattunk álló testvéreket magunkhoz. Fejlődésünk jelen fokán úgyis még nagyon szegények vagyunk, habár amazokhoz viszonyítva nagyon gazdagok. De tartsuk szem előtt, hogy mi is valaha ugyanazon fokon állottunk és bizonyára nem eshetik nehezünkre néhány morzsát szórní éhező testvéreinknek abból a tápláló égi mannából, amivel Atyánk végtelen szeretete minket nagylelkűen elárasztott és nap-nap után eláraszt.

Az alantas szellemek sorsa. Ténybeli bizonyíték a szellem önálló létét illetően. ()**

IV. Frigyes Vilmos porosz királynak ama kérdésére, melyet egy udvari ebéd alkalmával az 50-es évek elején az akkortájt dívó asztaltáncoltatásra s egyéb rejtelmes tüneményekre vonatkozólag Humboldt Sándorhoz intézett: hogy tudniillik neki ezekről mi a véleménye, a válasz tudvalevőleg az volt: „A tények megdönthetetlenek — okuknak kiderítése pedig a tudomány feladata.

”

De tudjuk azt is, hogy a hivatalos anyagelvű tudomány Nesztorának eme parancsszóba menő intelme alól azon ürügy mögé búvik, hogy teljes világításban, ne pedig sötétben engedtessek meg nekik a tünemények vizsgálása. A spiritisták, akik e kívánságba nem mehettek bele, ennek ellenében a vizsgáló tudósoknak a legmesszebbmenő óvintézkedéseket koncedálják, melyek arra valók, hogy minden képzeltető megtévesztés ellen biztosíthassák magukat. Azok azonban minden pozíciót mereven visszautasítanak.

A világ minden részén, ahol gyakorlati spiritualizmussal foglalkoznak, jól tudják, hogy a fizikai tünemények csakis teljes sötétségben jöhetnek létre. Hogy miért? A szellemek azt mondják, hogy a sűrű fluidumok, melyek által a fizikai jelenségek létrehozhatók, éppúgy megkövetelik a világosság kizárását, mint az anyagban munkálkodó alantas szellemeknek lényisége. És ott, ahol a transcendentális fizikának e törvényét figyelmen kívül hagyják, az óhajtott jelenségek elmaradnak. Minthogy pedig vezérszellemeink — valószínűleg felfogási képességünk hiányossága miatt — bővebb magyarázatokba nem bocsátkoztak, nem foglalkozom azokkal a

hipotézisekkel, melyek a spiritualisták részéről magyarázatul felállítottak. A tudósok azonban sehogy sem hajlandók törvénynek akceptálni azt, amit megannyi millió ember konstatált.

Hogyha például egy tudós expedíció a legsötétebb Afrikában levő törzsfőnöknek be akarná mutatni az előtte még ismeretlen fényképészet csodáit, ez azonban útját állná annak, hogy a felvételi lemezt bevigyék a sötét kamarába, hanem azt követelné, hogy teljes világításban, szeme előtt végezzék az előhívást, — e naiv csökönyösség nem csak megérthető és elnézhető volna, hanem érdemül is tulajdoníthatnók azt az óvatosságot, amellyel ez a vad ember az igazságnak minden áron való felderítésében eljár.

Ellenben a tudós hitetlenek jól ismerik a kémia szigorú törvényeit; tudják, hogy némely kísérletnek sikere csakis azért maradt el, mivel a világosság, hőfok, légnyomás, az elektromos feszültség foka stb. imponderábilis tényezők minőségben vagy mennyiségben nem feleltek meg a törvényszabta követelményeknek. Ennélfogva midőn a vad afrikai törzsfőnök tiltakozik az ellen, hogy a fényképlemezt a sötétkamrába vigyék, erkölcs dolgában felülmúlja az európai tudóst, aki tiltakozik a sötét szeánszok ellen; mert amaz az igazság megállapítása érdekében erősködik, holott emez az igazságot még csirájában akarja elfojtani.

A tudósok persze fáznak az igazság kiderítésének lehetőségétől. Hiszen halomra döntené az anyagelvű tudománynak amúgy is düledező épületét és ezzel együtt tekintélyüknek és szereplésüknek is véget vetne. Ritkaságszámba megy Lombroso őszintesége és bátorsága, aki nyíltan bevallotta, hogy szégyenkezik azon, hogy oly soká vonakodott a spiritisztikai tünemények valódiságát elismerni.

*

Az Alajos szervezete körül végzett fejlesztési munkálatok parancsolólag követelték a sötétséget, de csak addig, míg az alantas szellemek munkája tartott. Később, midőn a durva munka befejeződött és magasabb fokú szellemek kerültek a munka folytatásához, már félhomályt, vagy pláne teljes világítást rendeltek a vezetők. Az e fejlesztés közben lejátszódott jelenségek sorozata által felette tanulságos iskolai kurzust végeztettek velünk. Mély betekintést nyújtottak a szellemvilág viszonyaiba, lakóinak viselkedésébe, züllött voltukba, szenvedelmes érzéseikbe, rakoncátlan indulataikba. Mindezek a földön élő legelhagyatottabb alsó

néprétegek szertelenségeit jóval felülmúlják. De egyszersmind kulcsot szolgáltatnak sok spiritisztikai jelenség megértéséhez, melyek könyvek útján meg nem érthetők.

A felvigyázó ellenőrző szellemeknek — kik még korántsem tisztultak, csak egy-két fokkal különbek az alantasoknál s akik a munkát kiosztó pallérokhoz vagy a munkások csapatvezetőihez hasonlíthatók, — sok vesződésük van a tudatlan, a rosszra inkább hajlandó szellemproletariátussal. Nehezebb köztük a fegyelmet fenntartani, mint a földi munkásnép között. Csak egy tekintetben előnyösebb a helyzetük; abban tudniillik, hogy komplottok által szőtt lázadástól nincs mit félniök; személyes biztonságuk nincs veszélyeztetve, mivel bennük magasabb fokozatuk folytán már nagyobb erőmérték rejlik, mellyel ilyen esetekben nyomban megbénítják a lázongók tetterejét, akárhányan is próbálnák meg összeesküvés révén céljukat elérni.

Nem is abban áll a bajuk, hogy az alájuk rendelt szellemek a törvény megdöntését kísérelhetnék meg. Nem. A törvény szuverén — mint Az, aki alkotta. Szabad akaratában áll a szellemnek, alávetni magát, vagy azt megtagadni, de megdönteni nem képes. Ezt tapasztalatból jól tudják ezek a szellemek, minthogy mindegyike pórul járt már egy ízben — tehát nincsen kedve a fejét másodszer összezúzni a törvény megingathatatlan szikláján.

A legnagyobb baj tulajdonképpen a szellemek egymásközti egyenetlensége, összeférhetlensége, szenvedélyes, rakoncátlan természete s főleg a bukás következményeként kifejlődött szertelenségje. Ezek okozzák a munkavezetőknek a legnagyobb gondot. Ilyenkor ugyan megfenyíti őket a vezető, sőt szét is kergeti őket, de ezzel még sem háríthatja el azt, hogy a munkát ezáltal ne késleltessék vagy rosszul ne végezzék. Emellett még más oldalról is veszélyeztetik a törvényes munkának folyamatát azok a szellemek, akik megtagadták a munkára való vállalkozást, kajánságból gúnyolják, izgatják, hívogatják, elcsábítják, sőt megfélemlítik már megtért pajtásaikat — hasonlóan a földi izgága, felforgató munkás-agitátorokhoz... Ilyen esetben nem avatkoznak bele a munkavezető szellemek. A törvényen kívül álló szellemeket, mint már említettem, a törvény nem sújtja, emezek szabad akaratát pedig meg nem köthetik. De ha a törvény egyiket sem sújtja is, mindazonáltal tetteik megtorlatlanul nem maradnak; önmaguk által következik az be, még

pedig aképpen, hogy jövőre nézve okulást nyernek belőle. Tehát elnézik, hogy kisebb nagyobb csoportot eltántorítanak és diadallal visznek át táborukba. Ott azonban a csábítók főkolomposa zsarnoki hatalmat akarván gyakorolni felettük, hamar észreveszik, hogy mégis csak tűrhetőbb volt a törvény alapján álló vezetők uralma — könnyebb is, igazságosabb is emezénél. Amellett felágaskodik bennük a gőg az ellen, hogy hozzájuk hasonló hatalmat bitoroljon felettük. Fellázadnak a csábító zsarnok ellen, legyűrik és elhagyják táborát. (Mert hiszen a törvényen kívül állók között nincs és nem is lehet soha sem összetartás, sem béke, hanem folytonos civódás, egyenetlenség és harc.) Elernyedve, megtörve, bűnbánóan térnek vissza, újra való befogadásukért rimánkodva. A csábítók pedig még azzal is lakolnak, hogy táboruk megcsappan, mert a megtértek sokakat magukkal ragadnak.

Mindezek után könnyen érthető, miért vallanak oly gyakran kudarcot a fizikai kísérletek, ha ismerjük azoknak a szellemeknek természetrajzát, kik e jelenségek előidézésében mint tényezők, szerepelnek. És különös, hogy ilyen kudarcok — a spiritisták nagy desperációjára — többnyire akkor szoktak beállni, midőn a tünemények megfigyelése céljából hitetlen vendégeket hívnak, meg. Ez azonban se nem csoda, sem pedig a véletlennek játéka, hanem egy transcendentális törvénynek folyománya, miszerint szükségképpen kell, hogy épp akkor lépjenek fel oly gyanús mozzanatok, még a legkísérletesebb és legmegbízhatóbb médiumok körül is, milyenelv pl. dr. Slade, Eusapia Paladino, Williams, stb. — melyek a hitetlenek álláspontját tekintve, ludasnak tüntetik fel a médiumot. Erre aztán ujjongva bocsátják szárnyra amaz ismeretes „szenzációs leleplezéseket, amelyek nem egyebek rosszindulatú, perfid elferdítéseknel, mert tudvalevő, hogy az esetleges megtévesztő médiumi üzelmeket maguk a spiritisták üldözik legkeményebben és leplezik le, nem pedig hogy pártfogolnák.

Minden bő és alapos tapasztalattal bíró spiritista tudja, hogy a hitetlenek oly láthatatlan lények környezetét hozzák magukkal a szeánszokra, melyek a médiumok finom szenzitív mivoltára kártékonyán, sőt dekomponálólag hatnak. Hiszen a hitetlenek, habár öntudatlanul is, sokszor e láthatatlan lények médiumai, akiket éppen a hitetlen szellemek befolyásolásuk, szugerálásuk által a hitlenségben s a médiumok ellen érzett gyűlöletben tartanak fogva,

felhasználva őket eszközül saját gyűlöletük orgánumául. Ugyané láthatatlanok, hogy gyámoltjaik, jobban mondva: áldozataik valahogy hatalmuk alól ki ne meneküljenek, a legraffináltabb mesterkedések által oly mozzanatokot teremtenek a médium körül, melyek alkalmasak arra, hogy gyanút keltsenek ellene. Magam szemével láttam egy alkalommal, midőn egy nagy, súlyos tölgyfaasztal keringett, hogy a női médium szoknyája az asztallábhöz ért. A hitetlenek erre azt fogták rá, hogy a lábával tolta az asztalt. Midőn az asztal emelkedett, a transzban levő médium kis ujját az asztaltábla alá vonták és azt fogták rá, hogy azzal emelte azt a nehéz asztalt, melyet a gyenge alkotású teremtés mindkét kezével sem tudott volna felemelni. Transzállapotát pedig tagadták, ráfogván, hogy ezt csak színleli.

A megrögzött elfogultságot, különösen, hogyha az a médium iránti ellenszenvvel párosul, csak a jó Isten kegyelme bírja kiküszöbölni az elhomályosodott emberi elméből, mikor olyan zsákutcába szorítja, ahol a kézzelfogható tények kényszerítő hatalma alól nem képes kibontakozni és szégyenkezve kénytelen beismerni, hogy akkor, midőn magát felette bölcsnek érezte, csak egy csalogató lidércnek szolgált szégyenletes játékszerül.

*

Hogy Alajos szellemének bátorságát és önbizalmát fokozzák és a szellemnek önmaga felett való rendelkezési képességét demonstrálják előttünk a vezetők, oly kísérletet vitettek végbe, amely arra szolgált, hogy tudásunkat szaporítsa, tapasztalatainkat bővítse, úgyszintén, hogy bizonyítékokat szolgáltasson kezünkre az anyagelvű tagadók érveléseivel szemben.

Egy ízben, midőn Alajos teste érzéketlenül, — mintegy élettelenül — feküdt szemünk előtt, ugyanakkor a szelleme egy másik médium által vezetőink egy fontos, sok oldalról megtámadott tételt demonstráltak ad oculus előttünk, t. i., hogy az ember minden kétséget kizáróan legalább is két részből: anyagból vagy testből és szellemből vagy lélekből áll. Továbbá, hogy a szellem már földi létünkben különválasztható az anyagi testtől és hogy az emberben megnyilatkozó öntudat, értelem, akarat, elhatározási képesség, stb. testétől teljesen függetlenek s mindezek a tulajdonságok kizárólag a szellem attribútumai. Végre pedig kiviláglik ebből, hogy a szellem e képességeket test nélkül is érvényesítheti, valamint az is, hogy a

szellemlényekkel való érintkezésben teljesen nélkülözheti a testet, s csakis az anyagba burkolt szellemekkel szemben van ráutalva a testre, mint az érintkezés közvetítő eszközére.

E sikerült kísérletből leszűrődött adatok az érvelésnek hosszú sorát tárják fel az emberi gondolkozás előtt, még pedig nem csupán a szellem halhatatlanságának bizonyítására, hanem egyszersmind a szellemnek születése előtti létére nézve, tehát a reinkarnáció okszerűségének megállapítására nézve is. Mert midőn a szellemnek testétől való önálló, független lényisége kimutattatott, ésszerűség híján volna az a feltevés, hogy a szellem a fogamzás által szülőitől származik.

A reinkarnáció ésszerűségére és szükségességére vall magasabb szellemeink olyan nyilatkozata is, mely szerint minden ember kétféle feladattal jön a földre: egy általános, minden szellemre nézve kivétel nélkül kötelező feladattal, a tökéletesség felé való haladás feladatával. A másik speciális feladata, rendeltetése pedig ki van jelölve abban a keretben, amelybe elhelyeztetett, s amely keretben megtalálhatja és felölhelheti mindazt, amit egyénisége szükségleteihez mérten végezhet, és akképpen kell végeznie, hogy a szellemek szolidaritási törvényének megfelelően egyúttal egyéni haladását is előmozdítsa.

Mindezt pedig szerintem csakis itt a földön, testi burkában, a földi élettel kapcsolatos önfenntartási küzdés közepette, az érzékiség mindennemű csábításával szemben való vívódások mellett képes elvégezni.

Boldog az az ember, aki magát mindezekben már átküzdötte, s a földi szférán túleső révbé jutott, ahonnan nem kell többé e sűrű föld siralomvölgyébe visszatérnie. Hanem előre és feljebb — szakadatlanul feljebb — hatolhat a végtelen aether-óceánban, ahol sorra tárulnak fel előtte a világtestek miriádjai egészen fel hajdani bölcsőjéig, addig a kikötőig, ahonnan aeonok előtt kiindult és ahol most szerényen bekopogtat, bebocsáttatásért esedezve az Atya irgalmas, kegyelmes szívéhez.

Alajos médiumitása. Szellemazonossági bizonyítékok. ()**

Hogy hány hétig kellett tartanunk a szeánszokat sötét szobában, arra már nem emlékszem, de félhomályt rendeltek el vezetőink, mihelyt előrehaladottabb, szakértelemmel bíró szellemek munkája: a

gége és hangszalagok megmunkálása válthatta fel az alantas szellemek durva munkáját. Egymásután órák hosszúig csináltatták végig Alajossal a hangnemek minden diapazonját, a legvékonyabbtól a legvastagabbig. Végre azután olyan böggő, ordító hangok lökettek ki Alajos szájából, hogy szinte megreszkettették az ablakot. Szerencsénkre nem volt szomszédja a szeánsz-szobának, alattunk meg üres helyiség volt, különben bizonyára a rendőrség oltalmát kérték volna fel az ilyen rendzavarás ellen. E hanggyakorlatok nyilván a gége és a hangszalagok bővítését, hajlíthatóságát célozták.

A hangmesterek után következtek a nyelvmesterek. Csupa mássalhangzóból összetett szavakat — például krzsb, pzsrk, brzbzs, stb. — kelepeltettek Alajossal sebes egymásutánban úgy, hogy valami csehnek a nyelve is aligha bele nem bicsaklott volna ilyen nyelvficamító gyakorlatokba. De ezzel aztán be is volt fejezve Alajos szervezetének médiumi fejlesztése.

Alajosnál már kezdetben tisztult, magasabb fokozatú szellemek jelentkeztek. Alantas szellemek általában nem is jelentkezhetek nála, mivel ezek e gépezet, e szervezet kezelésére szükséges tudással nem bírtak, azonkívül alantas szellemeket általában nem is bocsátottak a vezetők hozzá, minthogy a kapcsolódás Alajosnál nem kívülről történt, mint a transzmédiumoknál, hanem belülről, tehát a benne visszahagyott sűrű fluidok ártalmára lettek volna s nem is oly könnyen lettek volna eltávolíthatók.

Nagyon épületes, tanulságos, magvas közleményeket kaptunk kezdettől fogva Alajos által: a „Reflexionen aus der Geisterwelt” első kötetének nagyobbik része ő általa közöltetett. A médiumításokra vonatkozó felvilágosításokat, magyarázatokat, az egyleti tagok kötelességeit, a tagokat foglalkoztató kérdések, stb. mind Alajos médiumítása által nyerték meg a megfelelő megoldást. Boldogok voltunk mindnyájan és buzgalommal sereglettünk a szeánszokra. Alajos médiumítása révén a még köztünk lévő kételkedők serege is végképpen elnémult. Részint a kézzelfogható automatikus szellemközlekedési gép láttára, melynek mechanikai valóságát még a hitetlen vendégek sem vonhatták kétségbe, részint pedig mivel a közlések magas színvonala, melyek Alajosnak tudását, ismeretét messzire túlszárnyalták. Továbbá az a készség, mellyel a legkomplikáltabb fogas kérdések nyomban ötletesen megoldottak, végre pedig az a szokatlan, s a jelenben dívó stílustól eltérő forma és

nyelvezet mindannyiunkat arról győzött meg, hogy ismeretlen, idegen szellemlénnyel állunk szemben, aki által Isten mérhetetlen kegyessége nyilvánul meg szemünk előtt.

Az intuitív és a félig mechanikus médiumoknál ugyanis a médium szókincséből szedi ki a szellem gondolatai kifejezésére a szavakat, míg Alajosnál a szellem nem merített és nem is meríthetett semmit a médiumból, hanem mindent a sajátjából juttatott kifejezésre. Azért megesett, hogy ha egy a földről már régen elköltözött szellem nyilatkozott, olyan szót, melyre nem emlékezett, például „óra”, időjelző vagy időt jelző szerkezet által fejezett ki. Hasonlóképpen a legkritikább esetben történt meg, hogy „médium” szót használt volna valamelyik szellem, hanem: „eszközt, közvetítőt, szerszámot” mondott: nyilván azért, mert ez a szó életük korában még ismeretlen volt.

Intuitív médiumoknál akként történik a közlés processzusa, hogy egy idegen szellem átsugározza gondolatait a médium szellemébe, a médium pedig felszívja e gondolatokat és saját nyelvére átöltöztetve visszasugározza azokat, vagyis reprodukálja a maga módja szerint. Alajosnál ellenben a szellem csak a maga nyelvén nyilatkozhatott meg, mivel nem uralkodott a médium szellemén, hanem csupán beszélő szervein. Így történt, hogy Alajos által, aki csakis a magyar és német nyelvet bírta, különböző nyelvű szellemek idegen nyelveken: angol, skót, dalmát és különféle keleti nyelveken beszélhettek. A félig mechanikus, különféle fokozatú, árnyalatú médiumoknál is jelentkezhetnek szellemek olyan nyelven, amelyet a médium nem bír, azonban úgy szavakban, mint kiejtésben hiányos módon azért, mert a félmechanikus médium szelleme nem távozik el a testtől — nem extatikus — hanem az életkörbe, az életcentrumba húzódik vissza (Lebenskreis^{15*}) tehát nem engedi magát teljesen a kontroláló szellem befolyása alá, hanem akaratlanul is néha beleártja magát a szellemnyilvánulásba. A mechanikus médium felébredésekor azért nem bír visszaemlékezéssel s nem érez semmit abból, ami általa lejátszódott, mivel a processzus nem az agyveleje,

¹⁵ *) L. „Die Seherin von Prevorst”.

hanem a nap-góc, a nagy szimpatikus útján létesült s mivel az emlékezésnek centruma az agyvelőben székel.

Alajos akkortájt mintegy 32—33 éves viruló egészségű, kellemes, rokonszenves férfi volt. Mindazonáltal extatikus állapotban inkább visszatetsző látványt nyújtott. Szemei ugyanis nem záródtak le egészen és a pislogó szempillák résén át a folyton mozgó szemgolyó fehérje átlátszott, arcizmai szintén nyugtalanul rezegtek. Különösen pedig a szellemmel való kapcsolódás és kikapcsolódás hatott kínosan a szemlélőre, főképpen nőkre nézve, akik tévesen azt hitték, hogy ez az aktus rendkívüli fájdalmat okoz a médiumnak, holott Alajos ilyenkor teljesen érzéketlenül tűrt volna egy esetleges amputációt is. A szellemmel való kapcsolódással és kikapcsolódással járó arckivörösödés és a nyaknak görcsös összehúzódása a vállak közé olyanforma látvány volt, mint midőn valaki keservesen kínlódik, hogy egy szűk csizmát felhúzzon vagy levessen.

Mi ugyan nem akadtunk fel ezen a nem esztétikus árnyoldalon, mely Alajos médiumításának nyilvánulásával járt, hanem a magvas, mélytartalmú közlemények becsét tekintve, eltekinthettünk e mellékes, jelentéktelen mozzanattól. Mindazonáltal vezetőink bizonyára felismerve e kedvezőtlen, visszatetsző benyomást különösen a nőkre nézve, elhatározták ennek a hibának kiküszöbölését.

Egyik szeánszunk alkalmával Alajos extázisba esvén, figyelemzetést kaptunk, hogy nyugodtan és béketűréssel várjuk be a fejleményeket. Két óra hosszáig szinte mozdulatlanul ültünk a delejes álomba merült médium körül, aki a pamlagon hanyatt fekve egy-egy sóhajt vagy halk nyöszörgést hallatott. Végre Alajos felült és ekképpen szólalt meg: „Ti, emberek, csak egy alvó embert láttatok. De hogyha láthattátok volna mindazt, ami ez idő alatt rajta végbevitetett és ami semeitek előtt el volt takarva, lehetetlen, hogy Isten végtelen hatalmától és bölcsességétől elragadtatva térdre nem borultatok volna az ő iránta való hálaérettől eltelev. A híd, amely a mi világunkat a tiétekkel összeköti, és amelyen át mi hozzátok közelítünk, egynémely tekintetben gyengének bizonyult. E hiányon segítettünk most, bár ti ezt nem vettétek észre, az eredményt azonban már is tapasztalni fogjátok. Más alkalommal még egyéb meglevő kisebb hiányokat is el fogunk távolítani. „ — És csakugyan ezentúl a kapcsolódások minden görcsös emóció és görcsös arctorzítás nélkül

mentek végbe. Más alkalommal, kevésbé későbbben a szeme teljesen bezárult és az arcizmok rezgése is elmaradt.

Ámbár Alajosnál autentikusabb, megbízhatóbb médium alig volt, és közleményeinek többnyire magas szárnyalású volta a hallgatóság figyelmét és érdeklődését teljesen lekötötte, és dacára annak, hogy a nyilatkozó szellemeknek a hangleadés minden árnyalata rendelkezésére állott, melyek a hangnem minden modulációjára idomítottak, mindazonáltal Alajos nem tartozott ama médiumok közé, kik az érzelmeiket megkapó kifejezéssel, az arcizmok mimikájának finom játékával emelik úgy, hogy a hallgatót magukkal ragadják, mint például Moravetz Karolina, Ment Franciska (akiről még szólni fogok) vagy József beszélő médiumunk. Ennek magyarázata azonban nem nehéz.

A transzmédiumnál ugyanis a szellem gondolatainak, érzelmeinek és hangulatának áramát átszármasztatja a médium pszichéjére, ez meg mindazt, amivel telített, feldolgozza és átalakítja saját nyelvére és a megfelelő mimikával visszatükröztetve, beszélő szervei által juttatja kifejezésre. Híven fog e visszatükrözés történni az esetben, hogyha esetleg oly finom mozgatható és könnyen reagáló arcizmokkal rendelkezik, mely által az érzelmeik változatos árnyalatai érvényesülhetnek. Alajosnál azonban oly szellemek jelentkeztek, akik magasabb fokozatuknál fogva egyrészt mellőzik, a külső hatásra irányuló célzatot, s csakis a közlendő téma hiánytalan átadására törekszenek (amint ők maguk vallották), tehát csakis a beszélőszervek kellő igénybevételére ügyeltek. Másrészt pedig a beszélő szervektől távol eső hajszálfinom, az arcizmokat mozgató, komplikált idegfonalakat egyetemesen dirigálni nem képesek oly precíz módon, mint a testével születése óta egybeforró psyche, mely különben is mint éltetője és regulátora az egész idegrendszernek az egész automatikus vázat, szerkezetet fluidice képviseli a saját alakjában is.

E külsőségi, egyébként lényegtelen hiányt sokszorosan pótolta Alajosnál a közlemények tisztasága és hitelessége, melyekbe a médium pszichéjének semminemű befolyásolása nem vegyült, de nem is vegyülhetett. Különösen megbecsülhetetlen Alajos médiumitása a nyilvánuló szellem azonosságának megállapítása tekintetében. Mert minden másnemű médiumnál élénken sugározza ugyan át a szellem gondolatát, érzelmét, mivoltát a médium

psychéjébe, mindazonáltal mindennek reprodukciója mégis attól függ, hogy mennyire képes a médium psychéje ezt híven alakítani. Alajosnál azonban a szellem nem reprodukált, hanem produkált, — produkálta pedig önönmagát teljes közvetetlenségben.

Többek között két esetet hozok fel, ahol a nyilvánuló szellem azonossága eklatánsul, minden kétséget kizáróan kiderült.

Völegény koromban feleségemnek egy 5 éves nővére volt. Ritka csinos, kedves kis jószág volt, akit nagyon szerettem; de szerette mindenki, aki csak ismerte. Nem bírta helyesen kiejteni nevemet — Gyihut bácsinak mondta és a „csi” végtagot hosszasan nyújtva, szinte dallamosan ejtette ki. Ezért évődtem vele és csúfoltam. Viszonzásul ő meg hamiskás pislogással odaállt elibém s fejét kacérul féloldalra hajtva, az ő vékony csicsergő hangján eldanolta a pesztonkától eltanult nótát, melyben a völegényt megréfálják s a völegény mellé mindig az én nevemet tette. Aztán kacagva futást színlelt, tudva, hogy megfogom és cukorkát dugok a szájába.

Egyik szeánszunk alkalmával egyszerre elhangzik: „Gyihut bácsi—i—i!” Én meg a feleségem meghökkenve hallottuk ezt a félreismerhetlen felkiáltást és mindkettőnk szájából kiröppent: „Tini” a gyermek neve. „Igenis az vagyok”, mondá a szellem az ő csicsergő hangján és mindenféle tárgyi és személyes vonatkozású dolgokról beszélt. Hogy mi mindent? Bizony arra már nem emlékszem, mert a meglepődés és meghatottság annyira erőt vett rajtunk, hogy abból nem vésődött be semmi emlékezetünkbe. Hogyha az előttünk ülő bajszos ember nem zavarja meg az illúziót, vagy ha esetleg oda nem nézünk, és csak ez az ismert hang azzal a sajátságos kiejtéssel és hanglejtéssel üti meg fülünket, kétségtelenül azt hittük volna, hogy a húsz év előtt elhalt gyermek testestül felelevenedve áll előttünk. De így is megkapó volt ez a frappáns jelenet és kétségtelenebb szellemazonossági bizonyíték alig képzelhető, mert még azzal a sajátságos, szinte kacér móddal is, mellyel a gyermekszellem fejét oldalt hajtva pajzánul pislogott, — híven alakította élete korából azt a módot, amellyel engem incselkedve provokálni szokott. Megjegyzem, hogy Alajos feleségem családi és hozzátartozói viszonyairól legtávolabbról sem bírt tudomással, annál kevésbé volt pedig tudomása arról, hogy ez a gyermek valaha is létezett. De már nem is gondolt egyikünk sem arra a 20 év előtt elhalt gyermekre.

Egy másik eset.

Midőn Miskolcra kerültem, ott találtam letelepedve egy Kahle nevű porosz embert, aki még elhalt elődöm korában mint laikus gyakorolta a homöopatikus praxist. Elődöm haragosa volt és üldözte jogosulatlan orvosi praxisa miatt. Én meg nem irigyeltem azt tőle, úgyis alig győztem a magam dolgát elvégezni, sőt jó viszonyban álltam vele és gyakran elmulattam az ő eredeti humoros ötletein. Tehát felette hálás volt irántam és ahol csak alkalma nyílott, feldicsért és előnyömbre vont párhuzamot köztem és az elhalt kollégám között. Típusa volt a fennhéjázó, dicsekvő, porosz sovínisztának, aki szerint még a napkelte és nyugta is szebb és romantikusabb hazájában, mint bárhol a nagyvilágban. Különben kedélyes és a becsületét nagyra tartó ember volt.

Egy késő őszi estén váratlanul betoppán hozzánk Alajos. Kérdőleg nézek rá: ugyan mi járatban van ilyen szokatlan időben, mert jó messze lakott tőlünk. „Nem tudom magam sem”, mondá, „mintha valaki ide tuszkolt volna: azt hiszem, egy szellem környez és itt lebzsel mellettem. Már a lépcsőn majd elbotlottam. „Azzal félig csukott szemmel imbolyog hátrafelé a kályha sarkához. Megjegyzem, hogy Alajos sohasem esett önként extázisba; szelleme nem bírt kivonulni a testből, míg meg nem delejztem. Néhány delejes vonást húztam végig rajta. Ahogy a száját kinyitotta, mindketten felkiáltottunk: „Kahle!* Nyomban ráismertünk hamisítatlan porosz kiejtéséről és minden ízében, ahogy mozgott, forgott, szakasztott a mi Kahle barátunkat láttuk előttünk. Azt mondá, hogy amint nagy betegségéből kigyógyult, legelőbb nálam kívánta tiszteletét tenni: régen nem látott és nagy óhaja megtudni, hogy mint szolgál egészségem stb. Nyilván nem tudta, hogy már meghal; de nem hitte el akkor sem, midőn megkísérletem effelől felvilágosítani. Sőt nagy szenzációs kúrairól beszélt: hogy hány emberi mentett meg a haláltól, akik Dr. St. elődöm keze alatt biztosan meghaltak volna stb. Ámbár a kétségnek árnyéka sem merült fel bennem, hogy Kahle nem halt volna meg, mindazonáltal mégis írtam Miskolcra. Onnan azt a hírt kaptam, hogy rövid idővel azelőtt tífuszban meghalt.

Alajos médiumitásának kiválósága. ()**

Nagy feladatokra hivatott kicsiny körünk azzá a gyümölcsöző egyletté nem válhatott volna, mint amilyenné kinötte magát, ha nem

kaptuk volna azokat az alapvető oktatásokat, irányításokat és komoly intelmeket, melyek nyomán haladásunk és kiképzésünk létesült. Minderre helyénvalóbb, alkalmasabb médium alig képzelhető, mint aminőt mi Alajosban bírtunk, aki szemünk előtt fejlődött nyomról-nyomra oly médiummá, aki még a kétségnek árnyékát is kizárta arra nézve, hogy t. i. az általa hozzánk jutott oktatások és rendeletek nem a legtisztább szellemforrásból kerültek volna.

Felette szükségünk volt mindannyiunknak ilyen imponáló médiumra, kinek szava, hangja szívünk minden rostját megrezegtette. Akkoriban másnemű médium közleményei aligha tettek volna ránk oly hatást, mint Alajos teljesen gépies médiumítása. Azt hiszem tehát, hogy emberek ténykedése nem bír abszolút értékkel, melynek méreteit hasonlóval lehetne általánosan összemérni; hanem értéke abban rejlik, hogy mely időben, helyen és módon jelenik meg s e szempontból Alajosnak ténykedése máséval nem volt pótolható, habár fajsúlyára nézve kevesebbet nyomott is. Nem is mint utolsó érv szól Alajos médiumításának nélkülözhetlensége mellett az a körülmény, hogy Antal, aki hivatva volt egyletünknek második oszlopává válni, Alajos által nyerte meg leginkább a saját médiumításához, illetőleg sugallataihoz való feltétlen bizalmát, mert intuíciója sokszor Alajos által nyerte meg a teljes megerősítést.

Végre pedig, mint mondtam, Alajos termékei nélkül 1874-ben még nem lettünk volna annyi szövegnek birtokában, hogy a „Reflexionen aus der Geisterwelt” című szellemközleményeket sajtó útján közrebocsáthattuk volna. Nagy meglepetésünkre egészen váratlanul került Alajos útján vezetőink amaz utasítása hozzánk, hogy a „Reflexionen aus der Geisterwelt” cím alatt havonta megjelenő füzetekben indítsunk egy munkát és pedig annyira sürgették ennek kiadatását, hogy be sem várva az újévet, az év közepén kellett azt megkezdenünk. Sehogy sem voltunk rá elkészülve. A szétszórt közlemények nem voltak rendezve, pénzünk pedig annyi sem volt, hogy az első füzet nyomdai költségének fedezésére telt volna.

Antal fejében ugyan megfogamzott ez az eszme, de ügyet sem vetett rá, s ha konkrét kifejezést is nyert volna benne, sem Antal, sem mi nem bírtunk volna annyi bátorsággal, hogy ilyen kockázatba belemenjünk. De midőn Alajos útján jutott hozzánk ez az utasítás, egy percig sem tétováztunk — arra már megjött a bátorságunk s

mintha a Szentlélek sugallata szállott volna meg bennünket, a lelkesedés is megjött. De még szükséges pénz is megkerült. Mert annyi előfizetőt kaptunk külföldről, hogy kevés híján a nyomdai költség fedezetet nyert, egyéb költségünk meg nem volt, mert akkor is éppúgy, mint a jelenben, minden munkát önzetlenül végeztünk.

S csodálatos, néha, midőn fogytán volt a pénz s azon törtük a fejünket, hogy honnan kerítsünk, egészen váratlanul messze külföldről, ismeretlen, buzgó spiritistáktól érkeztek hozzánk spontán adományok. Ekképpen tíz év alatt közrebocsáthattunk tíz kötet szellemközleményt, mindmegannyi szellemi igazgyöngyöket anélkül, hogy csak egyetlen egyszer is a külföldi spiritista körök támogatásáért kellett volna folyamodnunk.

Ami pedig Alajosnak kiképzési folyamatát illeti, ez valóságos praktikus mintakurzusát képezte a médiumitás kiképzési processzusának, amelyből sokat tanultunk. Különösen pedig én tanultam sokat belőle, ami körvezető pályámon és médiumok kiképzését célzó feladatomban hasznomra vált, mely nélkül alig bírnék e téren azzal a tájékozottsággal, mellyel bírom kell.

Említettem, hogy csak egy részét közlöm annak, ami előfordult, minthogy egész köteteket lehetne arról írni. Hiszen harminc év alatt sok mozzanat elmosódott emlékemben, de meg azért is mellőzöm többnek közlését, mivel még sok-sok szükséges és hasznos mondanivalóm van, az én koromban pedig takarékoskodni kell az idővel, hogy esetleg a mellékes ki ne szorítson az időből némely sokkal fontosabbat.

Hogyha vezetőinknek Antal, vagy az én számomra valami fontos ezoterikus irányú közölnivalójuk volt, csakis Alajos által juttatták azt hozzánk, szigorúan zártkörű szeánszban. A többek közt, midőn Antalhoz azt a kinyilatkoztatást juttatták, miszerint arra van hivatva, hogy Máté és Márk apostolok evangéliumainak magyarázatához szolgáljon közvetítőül, hogy e nagy isteni kegy által a túlemelkedettségre és gögre szító szellemek által meg ne téveszttsék, privát szeánszot rendeltek el, amelyre csak én meg Antal voltunk meghíva.

Antal ugyanis az igazság típusa volt, rögtön felfortyant valamely igazságtalanság láttára, bárkivel történt volna. Ez az igazságérzet uralta őt, de régente, előbbeni testetöltésében szertelenségre is vitte, miáltal nagyot vétett. Három reinkarnációban kellett ezért

bűnhődnie. Erről az utolsó három földi pályájáról lebbentették fel a leplet, megismertetvén előbbi bűnös életeit és azt, hogy az őt ért isteni kegy korántsem érdemei folyománya, hanem tisztára csak kegyadomány, hogy ezzel érdemeket szerezzen magának. A vezetők meghagyásából ezt a kinyilatkoztatást Antalnak egy selyemtokba varrva, talizmánként a csupasz mellén kellett hordania. Hordta is azt haláláig.

Egyedül csak én álltam a halálos ágyánál és fogtam le a szemét. A selyemtokot leoldottam kebeléről s magamhoz vettem. Most is őrzöm.

Ha másféle médium útján nyert volna ilyen közleményt, vajon komolynak és szentnek tartotta volna-e Antal? Az Alajos által hozzá jutottat azonban szentnek tartotta, megszívlelte és így megmenekült a körülötte leselkedő szellemek veszélyes befolyásától.

*

Vezetőszellemeink Alajost gyógycélok elérésére is felhasználták. Frappáns gyógyítási sikereket értünk el és az általa jött rendeletek sohasem hagytak cserben, ami Adelmáiéről nem minden esetben volt mondható. De ennek magyarázata nem nehéz. Adelma ugyanis éber öntudatos állapotban van, midőn ír, tehát mindig ura érzelmeinek, gondolatainak, hangulatának, s nem is képes mindig abba a fizikai és erkölcsi állapotba helyezkedni, melyet a szellemi törvények követelnek. Sőt nincs is mindig tudatában a lényében rejlő azon feltételeknek, melyek a várt eredménynek legjobban kedveznek, avagy azzal ellenkeznek. Mindezen és ehhez hasonló szubtilis feltételek Alajos médiumításánál elestek. Különben is Adelma távol lévén tőlünk, aktuális, nyomban elintézését követelő esetekben számításba sem jöhetett. De éppen azért ilyen rögtöni orvoslást igénylő esetekben Alajos spontán intervenciója gondviselészerű is volt. Igen, szinte csodaszámba ment Alajosnak ily spontán közreműködése. Nem kellett segedelmét kikérni. Nem is emlékszem olyan esetre, midőn Alajosnál kifejezetten orvosi tanácsot kellett volna kérnünk; — önként adatott ez, néha gondolatra, de többnyire oly esetekben, midőn az illető maga sem tudta vagy érezte, hogy nála orvosi beavatkozásnak szüksége forog fenn. Néha az otthon levő családtagok valamelyike részére jött spontán orvosi rendelet: hogyha ennyi meg ennyi nap múlva meg fog betegedni. És mindig bevált úgy a jóslat, mint a gyógyrendelet.

Többek közt szeánszaink egyikén ezt mondták Alajos által: „Van köztetek valaki, akit Adolfnak hívnak; vele van kis beszédem. Állapítson meg egy bizonyos napot és órát és rendelje magához az eszközömet. „ Megtettem. Alajos extázisba jött és felém fordulva ujjával mutatott bal mellem egy pontjára, mondván: „Látom a tüdő mellső oldalán a duzzadt, kékes visszerek sűrű hálózatát, fehéres hólyagokhoz hasonló lerakódásokkal ellepve. Lassú lobos processzusnak folyamata ez. Rendeleteimnek pontos betartása a továbbterjedést meggátolhatja és helyreállíthatja a normális állapotot. Ellenben a rendeletek figyelmen kívül hagyása vagy pontatlan betartása vészes következményű lehetne. Mérsékeld megszokott, ártalmas gyors járásodat, különösen a lépcsőn; ott pihend ki magad kissé, hogy sebes légzésed és vérkeringésed csillapuljon. „ Még többféle dietetikus rendeletet adott, amikre azonban már nem emlékszem, de az egész jelenet még most is elevenen lebeg előttem.

Való igaz, hogy a bal tüdőm jelzett helyén keletkezett tüdő- és mellhártyalobban 1855 decemberében és 1856 január és februárjában élet-halál közt feküdtem és heteken át vért köptem. Négy kezelőorvosom feltétlenül lemondott rólam. Végre egy öreg, bár allopatikus kollégám — aki családtagjait különben csakis homöopaticus gyógykezelte — mint egyedüli reményhorgonyt a homöopatiát ajánlotta. Hosszas vonakodás után végre nagy nehezen ráadtam magam, midőn kollégám nyíltan bevallotta, hogy az allopatikus gyógmód csődöt mondott. Rövid egy hét múlva, azon a napon hagytam el az ágyat, amely napra halálomat megjósolták. Akkor nyáron a homöopátia tanulmányozására Bécsbe menvén, a híres Skoda tanárral megvizsgáltattam mellemet. Skoda tanár ügyesen kikopogtatta a volt sérülés helyét, megállapította a seb behegedését és a hordával való összenövését. Teljesen eloszlatta az orvosok által diagnosztizált tüdősorvadás felől való aggodalmamat és mosolyogva vígasztalt, hogy a hátramaradt összeforradás miatt nagy kort érhetek el. Skoda tehát nem csalódott.

Tény az is, hogy akkorában néhány nap óta szokatlanul kellemetlen érzést és nehézséget éreztem bal tüdőmben. De ügyet sem vettem reá. Túleröltető elfoglaltságomból magyaráztam. Abban nyugodtam meg, hogy Isten szolgálatában erőltetem magam, tehát ő meg is fog óvni, illetőleg ki fogja egyenlíteni az esetleges testi diszharmóniát.

Még is óvott a jóságos Atya, mondhatom — érdemetlenül. Mert már akkor ismertem Krisztus Urunk ama szavait, amiket arra a kísértésre mondott: vesse le magát a templom tetejéről, hiszen az Isten angyalainak parancsol, hogy hordozzák őt, nehogy kőbe üsse a lábát. „Ne kísértsd a te Urad Istenedet!” felelé az Úr.

Isten az ember gondozására bízta a testet, hogy szellemének szolgáljon rendeltetése elvégzésében. Hogyha az az Istentől reábízott testét gondozza, a jó Isten is segítségére lesz. De ne akarja az ember az Istenre utalni azt a kötelességet, amivel az Isten őt bízta meg és amiért az ember felelős az Atyának. Igenis felelős az ember az önhibájából — gondatlanság, könnyelműség, mértéktelen életmód vagy vakmerő kockázat által megrövidített, eljátszott életért. Részleges öngyilkosságul rovatik ez fel az embernek.

Vezetőszellemeink azt tanítják, hogy az ember nem tudhatja, milyen fontos feladatot rótt rá Isten épp önhibájából megrövidített élete szakában. Az élet megszűntével ez a feladat betöltetlenül marad, pedig ez néha felebarátjának jólétére, boldogságára vonatkozhatik. Az igazságosság kérlelhetetlen törvénye pedig még a legkisebb feldolgozatlan számot sem engedi el az embernek; kell tehát, hogy az ember az utolsó egységig feldolgozza a reámért feladatot. Hogyha nem teszi meg ez életben, ki kell azt pótolnia utólag egy másik létben. Az ilyen hátralékos adósokból kerülnek ki leginkább a kora fiatalságukban elhalt gyermekek, kik így róják le tartozásuk maradékát. Vegye ezt fontolóra minden ember.

Tehát én is nagyot vétkeztem akkor, midőn helytelenül azt véltem, hogy Istenbe helyezett bizalmam felment engem azon kötelesség alól, hogy a magam testéről gondoskodjam s épségben tartása felett őrködjem. De az Isten végtelen szeretete elhárította a fenyegető veszélyt; talán láthatta, — mert nem bírálhatom meg magamat, — hogy nem elbizakodottság, hanem naiv odaadás vezérelt e hibás felfogásomban.

Alajos bukása. ()**

Ha valaki azt kérdezi: hogyan van az, hogy Adelma, Antal és József médiumok, — kiknek közleményeit tartalom és forma szerint többre becsülik, — mégis könnyebb, simább és kevésbé fáradtságos procedura útján fejlődtek médiumokká? Erre azt felelem: mivel amazok médiumi mechanizmusa alapján és lényegében egészen

eltér Alajosétól; amazoknak szellemére hat az idegen szellem, holott Alajosnál a testi szervezetet mozgatja, minélfogva a fejlesztési munkának különböző irányú és természetű jelenségekben kell kifejezésre jutnia. De azért ne higgyék t. olvasóim, hogy nevezett médiumok a fejlesztéssel járó mindennemű nehézségtől meg lettek volna kímélve, hogy tehát simán, könnyen jutottak volna a médiumitás adományához

Adelma ugyanis hosszas, kínos fejfájások és görcsök révén került Gárdos dr. magnetizőr kezelése alá, aki a „delejes írást” mint biztos gyógyszert ajánlotta neki, aminek pedig Adelma sehogy sem volt hajlandó magát alávetni. Végre a sok szenvedés mégis megtörte ellenállását.

Hasonlóan sokat szenvedett Antal is a médiummá való fejlesztés processzusa által. Egy Adelmához intézett leveléből olvasom panaszos leírását, mely szerint hetek óta csak hajnalban bír elaludni, mert órák hosszáig nyomkodják, gyúrik, hempergetik a szellemek és másnap annyira elnyűtt; egész teste, hogy nagy küzdelemmel is alig bírja elvégezni teendőit.

Végre József médium a 70-es évek második felében egy hosszas, kínos praeparációs folyamaton ment át, mely a spiritizmusban tájékozatlan orvost kétségbeejtette volna, mert sehogysem tudott volna eligazodni az egymásnak ellentmondó szimptomák közt, amelyekre sem orvosi kézikönyvben, sem klinikai tapasztalataiban nem talált volna analógiát. Közvetlenül azután, ahogy a beszélő médiumitás kifejezésre jutott nála, egyszerre mintha valamennyi fájdalmas kórtünetet elváltak volna, melyek a gyomorgödrében, illetőleg a napideg-gócban (plexus solaris) jelentkeztek, lévén ez a szellemkapcsolódás organuma.

A médiumitás korántsem beteges, ideges állapot, aminek a hitetlenek s rosszakaratúak szeretnék állítani. Azonban nem is egészen normális állapot, amennyiben ez általában nem minden embernél tapasztalható. Különlegesség tehát, mint minden rendkívüli képesség, talentum, avagy lángész. A médiumitás mellett megfér a testi egészség; egyletünk médiumai ép egészségűek. Majdnem minden ember magában hordja a médiumi képesség csiráját. Megszületésnek nevezik a szellemek a médiumitás áttörését, magát a médiumitást pedig a médium édes gyermekének mondják, melyet táplálnia, nevelnie, gondoznia és fejlesztenie kell, mint Isten

kegyessége által megáldott magzatját, kinek gyarapodásáról, gyümölcsözéséről felelős az Atyának.

*

Hogy él-e még Alajos? kérdik olvasóim. Igenis él itt Budapesten, teljes egészségben és egyik fővárosi iskolának igazgató-tanítója. (Most már rég meghalt.)

Vajon spiritistának vallja-e magát —vagy megtagadja-e a spiritizmust?

Igenis spiritistának mondja magát, sőt állhatatosan erősködik amellett, hogy még folyton lelkes hívője és szívből óhajta a spiritizmus virágzását és terjesztését. De — amint mondja — amíg aktív szolgálatban van, addig tartózkodik a benne való résztvevéstől.

Én Istenem! Hiszen egy meggyőződésé vált tényt letagadni nem lehet, mert a tények erősebbek minden emberi okoskodásnál és akaratsnál. Szerintem azonban a tényekben való hit vagy meggyőződés még korántsem avat fel valakit spiritistának, hanem a tényekből vont konzekvenciáknak önmagára való levonása. Tehát nem a szellemekben való hívés, hanem azoknak oktatásaiból folyó önnemesedés, javulás, etikai haladásra való törekvés, a törvények megismerése és azoknak követése teszik az embert igazi, komoly spiritistává. Alajos pedig, midőn az Isten, kegyessége által ráruházott adományát felebarátai elől önkényesen elvonta, akiknek érdekében ezt kapta, letért a törvényes, a spiritistát kötelező útról. Azáltal pedig, hogy megtagadta Istennek és vezető szellemeinknek az engedelmisséget, eljátszotta oltalmukat, védelmüket, tehát az alantas szellemek tévesztő befolyásának szolgáltatta ki magát. E perctől fogva a béke angyala kerülte házatáját, és a békétlenség és meghasonlás ütötte fel áldatlan tanyáját házi tűzhelyénél.

Az ellentétesek manőverje t. i. az, hogy áldozatuk gyengéit kiaknázzák saját céljukra. Alajosnak gyengéje a kishitűség vala: féltette hivatalát, kenyerét. Igaz, hogy az iskolaszék tagjai, első sorban a fővárosi tanügy vezető tanácsosa ellenséges indulattal viseltetett ellene s ez utóbbi nyíltan deklarálta, hogy majd fog okot találni Alajos megrendszabályozására. Még kollégái is kerülték, szinte bojkottálták, sőt szervilizmusból kijelentették, hogy derogál nekik a vele együtt való szolgálat.

Nagy meglepetésünkre egyik szeánszunkban Alajos apjának szelleme nyilatkozván általa, elárulta fia titkos szándékát, amiről

nem is álmodtunk, hogy el akar hagyni bennünket. Apja komolyan intette, tegyen le eme szándékáról, s figyelmeztette jó vezető szellemeink oltalmára, mely csúffá fogja tenni elleneinek ármányait.

Akkorában a fővárosi tanítók konferenciát szerveztek, melyhez minden iskola egy-egy delegátust küldött. S mi történt? Alajost választották delegátusnak — akit ki akartak küszöbölni körükből... De még ennél furcsább eset is történt, eklatánsabb bizonyítékul az Alajos fölött örökös isteni oltalomnak.

Alajosnak magánlakása az iskola udvarában, osztálya tőszomszédságában volt. Egy napon a felesége kihívhatja Alajost az iskolából, hogy képek felaggatásában segítségére legyen, amire Alajos bemegy a lakásába. Néhány perc múlva bejön a cselédje azzal a jelentéssel, hogy egy úr van künn és kéreti Alajost. Azt hívén, hogy valamelyik iskolás fiúnak az apja kéreti, Alajos haragosan kiüzeni, hogy ne zavarja meg az oktatás ideje alatt — jöjjön máskor. Bevégezvén a képek felaggatását, visszatér az iskolába. Majd kővé vált, midőn ott találja B... y tanácsost, esküdt ellenségét. No, most el vagyok veszve — gondolá magában Alajos.

Minden szemrehányás vagy kérdőrevonás nélkül B... y kihív néhány tanuló; egytől-egyig mind elégtelenül felel. Olvastat katalógust: vagy 15 fiú hiányzik igazolatlanul. Nézi a hőmérőt: 14 R.-nál is kevesebbet mutat, pedig 16 fok R. van előírva. Előveszi az osztály panaszkönyvét, beírogat valamit és néma köszöntéssel távozik. Alajos mohón nyúl a panaszkönyv után, el lévén készülve halálos ítéletére. Hiszen mintha a gonosz szellemek esküdtek volna össze, hogy őt kiszolgáltassák elleneinek.

Még ha B... y jó embere lett volna, akkor is fegyelmi vizsgálatot lett volna kénytelen ellene indítani ennyi rendetlenség miatt. S íme B... y tanácsos azt írta oda, hogy mindent rendben talált... A szellemi befolyásnak minő mértéke kellett ahhoz, hogy B... y animozitását ennyire enyhítse!

Nem hasonlatos-e ez az ótestamentumi Bálám esetéhez, akit a Moabiták királya drága ajándékokkal felfogadott, hogy a rettegett Izrael táborát megátkoztassa vele, és íme, az Isten áldást és győzelmet adott Bálám szájába...

De sem az égi oltalomnak annyi kézzelfogható bizonyítéka, sem szegény apjának intelme, fenyegetése és még a követ is megindító

kérlelése nem bírta Alajost a lejtőn való lefelé haladástól feltartóztatni. Alajos végképpen elmaradt szeánszainkról.

Mintegy hat vagy hét év előtt Alajos felesége, aki több mint tíz évig nem lépte át küszöbömet, rimánkodva jött hozzám, panaszkodva Alajos viselkedése miatt, akit mintha kicsérelték volna. Megmentésének egyedüli reményét abban vélte, hogyha őt rábírhatnám, hogy egyletünkbe visszatérjen, hogy védszellemeink megszabadítanák a gonosz elemektől. Bűnbánóan ismerte be, hogy ő volt az, aki rábírta Alajost a szeánszoktól való elmaradásra és íme ezzel magára zúditotta a nemezis csapásait. Nem vállalkoztam reá, céltalan ily esetben mindennemű emberi közbenjárás.

Vajon egyleti tag-e még Alajos? — kérdik.

Formaliter ugyan nem lépett ki Alajos egyletünkéből, bár sok év óta nem tesz eleget sem anyagi, sem szellemi kötelezettségének; de a kilépést azért nem jelentette be. Amíg körünk csak laza összeköttetésű társaságot képezett, minden tisztességes és a spiritizmus iránt érdeklődő ember tárt ajtót talált: bármikor beléphetett és tetszés szerint ki is léphetett. Senki és semmi által nem korlátoztatott. Midőn azonban 1873-ban a belügyminisztérium engedélyével kifelé rendezett egyletté alakultunk, befelé pedig magas védszellemeink patronátusa alatt azon az etikai alapon szervezkedtünk, melyet Adelma médiumitása útján Mária, Buddha és Laurentius magas szellemek juttattak hozzánk s melyek teljesen megegyeznek Jézus Krisztus evangéliumi tanaival: azóta egyletünk viszonyai alaposan megváltoztak. Most már nem szegődhetik senki hozzánk, hanem kérnie kell az egyletünkbe való felvételt. Védszellemeink mindannyiunkat láthatlan, de egyszersmind feloldhatlan szálakkal kötnek össze, mely összetartozandóság átnyúlik a szellemvilágba is. A felvétellel azonban az illetők azt a kötelezettséget vállalják magukra, hogy a vezetők által előírt erkölcsi alapot elfogadják és ehhez tántoríthatatlanul ragaszkodnak. Mi emberek tehát nem vagyunk feljogosítva e szellemi köteléket feloldani még akkor sem, hogyha valamelyikünk önhibájából e kiválóságra magát érdemlenné teszi. S bár akadtak az idők folyamában olyanok is, még sem kerültünk abba a helyzetbe, hogy gyarló emberi létünkre törvényt kellett volna ülnünk felettük, illetőleg őket körünkben kizárnunk, mert védszellemeink olyképpen vitték az ilyen tagoknak dolgát, úgy irányozták életük sajkáját, hogy

maguktól maradtak ki körünkől. Eszerint tehát Alajos még mindig hozzánk tartozik s nyitva áll előtte a visszatérésre való út.

Őszintén megvallom, hogy részemről régen lemondtam minden reményről, hogy Alajost még valaha visszanyerhessük.

IX. FISCHER HANNI MEGSZÁLLOTTSÁGA. (**)

Leó és Mentor szellemek.

Az 1871-iki nyári szünidőnk leteltével végleg elbúcsúztunk az Orczy-kert sűrű bozótaitól és a zugligeti, általunk „Mória” - hegynek elnevezett dombos magaslattól. Szellemi vezetőink ismét megszálló szellemeknek megtérítését bízták reánk, még pedig olyanokét, akikhez viszonyítva az eddigiek — mint például Randolph, aki nagybátyámat az iszákosságra ösztökélte — valóságos kezes bárányokként tűntek fel. Többek között jelentkezett egy — nem emlékszem már hányadik — Leó, meg egy másik szellem, aki Leó Mentorának mondta magát, s aki még sokkal átalkodottabbnak, konokabbnak bizonyult amannál. Hogyha Leóban némi enyhébb hajlam mutatkozott a javulásra. Mentor nyomban visszaterelte a régi gonosz irányba. Kemény dió volt a két gonosz szellemmel való érintkezés s többnyire vezetőinknek kellett közbevetniük magukat, minthogy a mi ellenérveléseink velük szemben hatástalanoknak bizonyultak.

Szegény Antalnak a Leóval való kapcsolódás révén sokat kellett szenvednie rakoncátlan erőszakoskodása miatt; nagy vehemenciával vágta oda Antal kezét az asztalhoz, egész rakás plajbászt széttört, karját meg ide-oda rángatta, hogy szinte attól féltünk, hogy kiforgatja a csuklójából. Antal a szeánsz után verejtékkal borítva, kimerülve hanyatlott a székbe, míg magnetizálás által meg nem szabadítottam a sűrű, szinte fojtó fluidumoktól. Azonban, valamint mindennek, úgy ennek is megvolt a maga böles, előre kiszámított célzata, amit persze csak később értettünk meg. Antalnak ugyanis még legénykorában, a negyvenes években, mikor állandóan Bécsben tartózkodott, a jobb karján valamely tályog- vagy kelésforma daganata támadt, amelyet meg kellett operálni. A seb beforradása után pedig némi zsugorodás maradt a jobb könyök-izületében olyformán, hogy az alkarját befelé ugyan teljesen behajthatta, azonban egyenesen kinyújtani nem volt képes; ez csupán tompa szögben nyúlt ki. Leónak erőszakos

rángatásai pedig Antalnak ízületét hajlíthatóbbá, és ezzel alkalmassá tették a mechanikus médiumi írásra, ami nála rövidesen rá csakugyan be is állt. Ekképpen itt is láthatjuk vezetőink bölcs céltudatosságát.

Azonban némileg meg voltunk akadva abban, hogy hol tartsuk meg a megtérítésre célzó szeánszokat. Végre nem akadt más hely, mint Antal házában. De mivel felesége akkorában még nem hitt a spiritizmusban, hogy esetleg rideg fogadtatásnak ne legyünk kitéve, az udvar hátulsó üres telkén lévő filagóriának csúfolt faalkotmányú felszerben húzódtunk meg. Báró Vayékhoz 1871 augusztus 25-én intézett levelemben olvasom e szeánszokról szóló leírásomat. Tréfásan megjegyzem, hogy valahogy ne sejtsenek e filagóriában valami svájci stílú építményt, inkább gondoljanak egy cserhádi méhest megtoldva egy tág ketreccel. Mindazonáltal jó menyeyi Atyánk nem fordult el ezen szerény tákolmánytól, hanem olyan szellemi jelenetek lejátszódását engedte meg, melyek örökké emlékezetesek maradnak előttem.

Azon szeánszok érdekességének híre még Karolinát is kicsalta néha a ferencvárosi Angyal-utcai házikóba, miáltal ezeknek érdekessége felette fokozódott. De azért a vad, féktelen Leót vezetőink sohasem bocsátották Karolinához, akinek gyenge szervezete nem bírta volna kiállani villamos megrohanásait, holott Mentor, kevésbé erőszakos lévén, kapcsolódása által nem tett kárt Karolinában. Mentor leginkább mefisztószerű gúnyoros közbeszólásai által excellált. „Amit ti most jóvátesztek, azt én majd könnyen halomra fogom dönteni; hiába fáradotok: mi azért Leót oda nem engedjük néktek, nem menekül karmaink közül, mondá egy alkalommal, midőn Leó éppen gyengébb húrokat pendített meg, ami bennünk Leó megtérése iránt már némi reményt keltett. S csakugyan a legközelebbi szeánszon Mentornak befolyását már is tapasztalhattuk Leónak fokozott rakoncátlankodó viselkedésében. Leónak makacssága már kétségbe ejtett bennünket, de vezetőink folyton bizalomra és kintásra ösztönöztek. Még nem tudtuk akkor, hogy az olyan szellem magaviselete, akit a vezetők hozzánk utasítanak, bármennyire ellenszegülő és rakoncátlankodó legyen is, nem más, mint az ellenállásnak végvonaglása, a megtérés előérzete, mely ellen ellentétes természete felágaskodik, de azért belsejében mégis vágyódik a megváltásra, tehát érett a megtérésre.

De ezt mi még akkortájt nem fogtuk fel a maga teljében, azért is ismertették meg ezt velünk vezetőink ily természetű szellemekkel való érintkezés által, hogy ezáltal egyszersmind a vezetőinkhez való bizalom is mélyebb gyökeret verjen. Bámulatosak voltak Mentor gunyoros és elmés élcelődései, midőn vezetőink vagy én oktató, intő szavakat intéztünk Leóhoz. Ilyenkor mélyen sajnáltam, hogy nem gyönyörködhetnek százan vagy ezren Karolinának felülmúlhatatlan drámái közvetítésén, minőt elsőrendű színész is alig bír alkotni. Egy ilyen elragadtatás benyomása alatt ezt írtam Adelmánknak: "Moravetz Karolina transzában, midőn általa Mentor nyilatkozik, elsőrendű drámái színésznő; azt hiszem, hogy Fánecsy, Davidsohn és Lewinszky, akiket Mephisto szerepében láttam, Karolinán tanulmányozhatnák, sőt sokban kiegészíthetnék művészetüket. „

„Egy alkalommal Mentor közbeszólásaival nagyon is zavarta Antalt, amire vezetőink őt Karolina székátlájához kötötték és a hangos szólás-képességtől megfosztották. Ekkor Mentor utánozhatatlan mimikával szinte pótolta a szót s amint Karolina felébredése után beszélt, minősíthetetlen komisz, de azért elmés élceket súgott a fülébe. „

Nagyon sok szeánszt tartottunk minden látható eredmény nélkül, azonban vezetőink azzal biztattak, hogy nap-nap után töredezik le egy-egy darab Leó szívkérgéről; „a tölgyfa sem dől le egy csapásra, de minden fejszecsapás közelebb viszi ahhoz. „

Á szenzációs hatás pedig akkor érte el tetőpontját, midőn egy alkalommal Mentor a kétségbeesés jelével, iszonyattól rémesen eltorzult arckifejezéssel, mindkét reszkető kezét a médium felé kinyújtva, rekedt hangon felkiáltott: „Leó el van veszve számunkra, ő már is a tiétek!” Oda néztem Antal írására s csakugyan Leó bűnbánóan beadta a derekát, beismervén bűnös voltát és a jóvátevésre való hajlamát. Nagyon sebesen írt s bevallotta, hogy ahelyett, hogy magas polcán, amelyre Isten helyezte, utánzásra való példát szolgáltatott volna bűnös tettei és viselkedése által elriasztotta az embereket a vallás-erkölcsi ösvénytől. Bűnbánó vallomását pedig e szavakkal végezte: „ÉN, a hitvány, Uramat és Megváltómat újra felfeszítettem a keresztre!” Vezetőink nyomban elvonták Leót a médiumtól, kit az előző kapcsolódás amúgy is megviselt már, tehát nem bírta volna káros hatás nélkül Leónak teljes, megtörtséggel járó rázkódtatását kiállani, amelyet tudvalevőleg a médium átérez.

Abban a reményben, hogy ez a megkapó jelenet esetleg Mentorra is jótékonyan hathatott, siettem kihasználni a kedvező pillanatot és nekimentem Mentornak és Leó példájára utalva, őt szintén megadásra és Istenhez való térésre ösztönöztem. Hosszas szócsatázás után annyira mégis megpuhult, hogy megkért, hogy legyen szabad neki máskor is eljönni és végre kézszorítással búcsúzva tőlem azt mondá: „Nem tudom, hogy oktatásaid milyen tartós benyomást fognak nálam tenni, azonban köszönöm neked nemes szándékodat. „ E szavaiból örömmel konstatáltam tanításaimnak jó hatását s e téren való további haladásra ösztönözve őt és Isten áldását kérve útjára, bocsátottam el.

Nevezetes, hogy erre az ünnepélyes és szerfelett érdekesnek ígérkező, Leóval tartandó utolsó szeánszra többen ígérkeztek, köztük Karolina meg a feleségem is, azonban az utolsó órában mindannyinál valami akadály állott be, ami őket távol tartotta, úgy hogy csak hárman voltunk: Antal, én és Zograf testvér. Szokásunk szerint megkértük vezérszellemeinket, hogy vezessék hozzánk Leót.

Nem úgy, ahogy azelőtt szokott, hadonászva, ide-oda vagdalkozva, hanem megtörve, megpuhultan köszöntött be hozzánk. Elmondta a „peccavi”-t és a „confiteor”-t s bevallotta földi életének rémes, bűnös tetteit. Antal szemeiből könnyzáró szakadt, egész teste remegett és minden szál ruháját ki lehetett volna facsarni. Végre földre borult, előbb térdre, aztán arcra, hogy homlokával a földet súrolta. Így feküdt vagy egy percig, s néhány rázkódás után Antal felébredt. De nem volt képes önerejéből fölemelkedni, fölemeltük és egy székbe ültettük. Elég sokáig kellett őt delejeznem, míg végképpen megszabadult a felkorbácsolt gyötrelmes lelki érzésektől; de aztán teljesen jól és könnyűnek érezte magát. A történetektől mindhárman annyira meg voltunk rendülve, hogy zokogva borultunk egymás keblére és sokáig átkarolva tartottuk egymást.

Ezt a rendkívüli lelki emóciót első sorban jószágos Atyánk iránti mély hálaérzetünk váltotta ki, másodsorban meg szegény- bukott szellemtestvérünk iránti részvétünk és végre afeletti örömünk, hogy a már alig remélt megtérés, illetve megváltás, amelyhez hozzájárulnunk megengedtetett, szerencsésen sikerült.

Öszintén elismerem, hogy manapság hasonló eset e három lelki húromat szintén megpendítené, de azért érzelmeim árja nem verne oly magas hullámokat, mint akkor és pedig nem azért, mintha a

megszokottság eltompította volna érzőképességét, vagy leszállította volna ennek kvalitását — nem, hanem mert a higgadság mérlegelő nyugalmát, melyre jóságos szellemvezéreink oktattak, és amelynek megszerzésére oly nagy súlyt fektettek, azóta némileg már megszereztem.

Ettől kezdve Prochászka-hoz való bensőségem nőttön-nőtt, amit örömteljes meglepéssel látok most Adelmához intézett leveleimből, melyek nélkül nem emlékeztem volna arra, hogy már akkor mennyire felismertem Antalhoz való viszonyomat és melegen szerető kapcsolódásomat, midőn az 1871 augusztus 25-i levelemben szóról-szóra azt írom: „Prochászka derekasan működik, ő fáradhatatlan és pótolhatatlan; nem is tudom, mit kezdenénk nélküle. Ő épp olyan derék, mint serény és jókedvű a munkavégzésben, épp olyan értelmes, mint buzgó. Az Isten áldja meg őt szellemi és testi épséggel, hogy feladatát teljesíthesse. ”

Ugyanebben az évben egy októberi levelemben jelentem Adelmának: „A jó Prochászka kis körünknek valóságos gyémántja. Megvallom, hogy nagyon is csüggök rajta; alig engedem, hogy csak egy nap is elmúlják anélkül, hogy őt lássam; teljesen beérjük egymással, jó kedvvel töltjük el az időt kettesben, anélkül, hogy unatkoznánk. Meg sem mondhatom, hogy mennyire szeretem őt; annyira szeretem, mintha legkedvesebb vérbeli testvérem lenne.,, Még sok levelem tanúskodik abból az időből erről a köztünk levő benső testvéri viszonyról.

Nem tudom mi ösztönöz rá, de most bátran, nyíltan és ünnepélyesen ki kell mondanom, hogy soha embert nálánál jobban nem szerettem, valamint senkinek halála mélyebben nem szomorított meg és sújtott le, mint felejthetetlen jó Antal testvéremnek váratlan, hirtelen halála.

Petrus szellem. A megszállottság kifejlődése. ()**

T. olvasóim ajkáról szinte leolvasom a kérdést: vajon ki is tulajdonképpen az, akit Leó megszállott? Sietek tehát e helyen megjegyezni, hogy szoros értelemben véve nem is Leó volt a megszálló szellem, hanem ő egy ellentétes szellemsereg élén ingerelte, lázította és vadította a megszálló Petrus nevű szellemet. Minek folytán olyan páratlan, szinte mesébe illő tünetmények és jelenetek váltottak ki a megszállt egyéneken, hogy az orvosi szakférfiak el nem palástolt megdöbbenéssel, fejcsóválva és

tanácstalanul nézték e csodaszámba menő jelenségeket, melyek láttára talán egynémelyikben a materialisztikus tudomány felfogásai ellen - mely ily eseteket sablonosan tébolynak minősít - kétely támadott.

A megszállott egyén Fischer János egyleti helyiségünk későbbi háztulajdonosának fiatal Hanni nevű hajadon leánya volt. De hogy ezt az akkortájt nagy feltűnést keltett megszállottsági esetet teljesen megérttessem t. olvasóimmal, feltétlenül szükségesnek tartom, hogy körülményesen leírjam, milyen talajon, keretben és viszonyok közt keletkezett és érlelődött ez a rendkívül rejtélyes állapot, mely — mint mondám — még a tanácskozó orvosi kapacitások elveit is némileg megingatni képes vala. Kérem tehát olvasóim türelmét és szíves elnézését, hogyha leírásomban nem térhetek ki a terjengős részletezés elől.

Fischer János a régi Pest németajkú, jómódú iparos-burgerének mintegy típusát képezte: vallásos volt anélkül, hogy ennek árnyékában a bigottéria fészkelte volna; szorgalmas és takarékos anélkül, hogy a kapzsiság kiszorította volna a tisztességet és becsületességet, és a patriarchális alapon berendezett otthon az összhang és békesség jóleső családiasságának tűzhelyét képezte. Gyermekeit istenfélelemben nevelte és iskoláztatta, a zenét különösen valamennyien kultiválták — az egyik fia karmester lett az angol hadseregben, a másik meg ugyanaz az osztrák hadseregben. A leány, mint legifjabb gyermeke, csinos, a családnak büszkesége és gondosan őrzött szemefénye, az angol kisasszonyoknál végezte valamennyi osztályát és kiváló szende és jámbor magaviseleténél, s tanulékony, eszes természeténél fogva egyike volt a legkitűnőbb tanulóknak, tanítóinak pedig kitüntetett kedvence. Feltétlenül megbízható őrizet alatt kísértették úgy a zárdába, mint pedig onnan vissza hazafelé is és eszerint bizton állítható, hogy Fischer Hanni hajadonná fejlődött anélkül, hogy szennyes elemmel érintkezésbe jött volna, vagy hogy csak egy illetlen szó is került volna a füléhez. Skrupulózusak voltak cselédek dolgában is, akik hosszú szolgálat után többnyire onnan mentek férjhez. Színházba, mulatóhelyekre nem jártak s az estéket leginkább az evangélium hangos felolvasásával töltötték el. Ilyen környezet és viszonyok közepette növekedett fel Hanni hajadonná, mint a jó erkölcsű, szerény,

istenfélő leánynak mintaképe, aki soha sem adott okot elégedetlenségre vagy pláne feddésre.

Azonban mintegy 18 éves korában, úgy az ötvenes évek elején különös változás mutatkozott Hanni magaviseletében, ami szüleiben mély aggodalmat keltett. Egész lénye megváltozott úgy, hogy nem lehetett ráismerni arra a szende, finom, nőies modorú Hannira. Mintha kicserélték volna: feleselő, makacskodó lett és durcás. Ruházkodására ügyet sem vetett, és ami szüleit különösen aggasztotta: elhanyagolta, sőt kerülte az imádságot és mindenképpen kivonta magát a szokott vasárnapi istentisztelet alól. A hozzá intézett kérdésekre azt mondta, hogy nem képes ájtatosságot kifejteni, zavaros gondolatok űzik el az imádságra való kedvet. Majd egészen elhagyta az imádságot és a templomba való járást kereken megtagadta — „irtózik a tömjénszagtól és az orgonahangtól!” — mondá.

Borzasztó megütközés támadt erre szüleinél — hiszen hallatlan volt, hogy Hanni valaha engedetlenkedett volna szülői akaratával szemben! S bár Hanni egyébként viruló rózsás arcszínben volt, és kiváló jó étvágyát tekintve, teljesen egészségesnek látszott, mindazonáltal megrémült szülei abnormis állapotnak nézték ezt az ő rejtélyes magaviseletét és orvosokat hívtak hozzá. De ezek semminemű testi kóros állapotot nem fedezhettek fel benne, sőt — eltekintve a minden vallásos vonatkozás iránt való szokatlan magatartásától — elmebeli tehetségei, ítélőképessége, emlékezete, minden kérdésre adott okos, józan feleletei sem okadatolták nála valami elmebeli zavarnak megállapítását. Az orvosok naponta figyelték Hannit, s valóban a megszálltság nyomról-nyomra való alakulásának, lábra kapásának megfigyelésére aligha lehetett volna jobb alkalom, mint a Hanni esete — persze olyan előtt, aki erőszakkal nem hunyja be a szemét. Látnivaló volt, hogy a megszálló szellem mind jobban behálózza és a fluidok összekeveredése által hatalmába keríti.

Hanni megmagyarázta, hogy a reánehezető parancs hatalmának igyekszik ugyan ellenállani, de ez a hatalom erősebb nálánál; hiába küszködik ellene, és sírva panaszkolta, hogy már megvan az előérzete, miszerint az eddigi ellenszenv a vallás kultiválása iránt irtózáttá és iszonyattá fog benne emelkedni. S ez nem sokára csakugyan be is következett.

Visszariadt egy imakönyv vagy biblia láttára, mint a víziszonytól gyötrött a víz vagy fényes fém láttára. Nemcsak a keresztvetésre nem bírták rávenni, hanem hogyha órá próbáltak keresztet vetni, eliszonyodott, elsikoltotta magát.

Később már rohamosan fejlődött ki benne a teljes megszálltság. Láttá a gonosz, rút szellemet a falon, később meg sok hasonló rossz alakot is és kezdett velük zsörtölődni, veszekedni és hajmeresztő istenkáromlások törtek ki belőle. Aljas, csúfondáros, trágár beszédek, minőket ő sohasem hallhatott, törtek ki szakadatlanul a szájából, éjjel-nappal oly sebességgel, mely az emberi nyelv mozgóképességét tekintve, szinte hihetetlennek látszott. Ez utóbbi erőltetés meg az a körülmény, hogy Hanni hetekig tartó álmatlansága mellett is nemcsak hogy ki nem merült, hanem pirospozsgás egészségnek örvendett, különösen bámulatba ejtette az orvosokat. Hogy mennyire rejtélyesnek és eltérőnek tartották az orvosok ezt az esetet a közönséges elmebajtól, azaz a tébolytól, abból látszik, hogy más kollégáik figyelmét is ráterelték erre a rendkívüli esetre, kik aztán sűrűn jöttek oda annak megfigyelésére és bámulására.

Az eddigieket a környezete elbeszélései után emlékeimből kiszedegetve írtam. Hogy meddig tartott ez az állapot ebben a stádiumban, míg azzá fejlődött, aminőnek én láttam, midőn én mintegy 20 évvel azután hozzá hívtam, arra már nem emlékszem; csak azt akarom még felhozni, hogy valamennyi orvostanár nyíltan beismerte, hogy ehhez hasonló esetet nem csak hogy nem láttak, de orvosi évkönyveikben sem bukkantak hasonlóknak említésére. Nem is javasolták, hogy valamely elmeagyógyintézetbe vigyék a leányt, amire különben Fischerék a világ minden kincséért rá sem állottak volna, nem akarván gyermeküktől elválni. S miután belsejükben meg voltak győződve arról, hogy ez hasonló az újtestamentombeli megszállottsági esetekhez, még az egyházi exorcismushoz is folyamodtak, s miután ez is hatástalannak bizonyult, felhagytak minden gyógykísérlettel, és vallásos megadással viselték a reájuk rótt keresztet.

Én Fischer házához H—g^{16*}) révén kerültem. H—g ugyanis, mint Fischerék háztulajdonos szomszédja és régi ismerőse, tudott Hanni esetéről, és midőn tudomása lett Randolf és más megszálló szellemeknek általunk véghezvitt megtérítéséről, elment Fischerékhez, és beszélt nekik a spiritizmus és delej csodáiról. Az agg házaspárnak — a világtól való elvonultságban élve — nem volt tudomása sem a spiritizmus létezéséről, sem pedig a delejesség hatásáról, de teljes meggyőződésben lévén, hogy Hanni leányuk gonosz szellem által van megszállva, új remény sugara derengett nekik, hogy szerencsétlen leányuk megváltásának lehetősége még sincs kizárva.

Meghívtak tehát.

Kitörülhetetlenül él bennem ennek az első látogatásnak az emléke. Már a pitvar ajtajában hallatszott a fülsértő sikoltozás. Ahogy kinyílt a szobaajtó, leírhatatlan jelenet tárult fel előttem, mely engem a küszöbön mintegy leszegezett. Hej, aki ezt hüen le tudná írni!..

A szoba egyik sarkában egy párnás széken ült egy piros- arcú, a 30-as évek közepe táján levő nőszemély, akin még mindig meglátszottak az egykori szépség nyomai. Nem mozdult helyéről, hanem fülszaggató, rikító hangon rámrivallt, s folyton hadarva, a legocsmányabb, legrágárabb szóáradattal káromolt. Eközben láthatatlan, nevüknél megszólított lényeket uszított rám, förtelmes szitkozódásokkal fenyegetve őket, hogy fojtsanak meg, vagy kergessenek el engem, aki el akarom rabolni tőlük az őrzött birtokot, és őket egytől egyig orozva akarom megsemmisíteni.

Azt mondtam, hogy „hadarva” beszélt; de ez a kifejezés még csak halvány fogalmat sem nyújt arról, ami ez valójában volt. Midőn végre percek múlva egy kis szünetet tartott, akkor az utolsó mondattal nyújtottan, szinte dallamosan és tisztán érthetően fejezte be a szóáradatot. Akkor többnyire gúnyoros arkifejezéssel, mosolygós fintorgással biccentett a fejével. Kis szünet után az előbbi játék újból kezdődött. Mozdulatlanul álltam az ajtóban, és sokáig

16 *) Mintha csak H—g-nak abból a célból engedtetett volna meg rövid ideig a spiritizmusban buzgólkodnia, hogy általa Fischerékhez jussak, mert csak néhány napra rá történt, hogy vezetőink öt körünkből menesztették.

meghökkenve bámultam: mire képes az emberi szervezet, anélkül, hogy annyi éven át sem a hangszálak meg nem repedtek, sem a nyelv meg nem bénult, sem a test az álom híján össze nem tört, ki nem merült.

Midőn Hanni látta, hogy nincsen ellenséges szándékom, s mintha inkább ő félemlített volna meg engem, gúnyolódni kezdett, amit ugyan nem annyira megérthetetlen sebes szóáradatából, mint inkább a gunyoros arcfintorgatásból lehetett megérteni. Közeledtem tehát felé és mintegy két lépésnyi távolságból kinyújtottam a kezemet és ráeresztettem a delejes áramot. Meghökcent és hátravette fejét, nyilván azért, mert megérezte a delej lenyűgöző hatását. De ez a hatás nem volt tartós és kijelentem e helyen, hogy általában a delejhatás mindaddig nem volt intenzív benyomással reá, míg Leó meg nem tért. Leó megtérítésével egyúttal elszéledt, szétrobbant az a nagy csoport, melyet ő vezényelt, s amely összességében ellen-súlyozta a delej hatását.

Tudván, hogy ilyen esetben semmire sem mehetünk szellemi vezetőink tanácsa s támogatása nélkül, Adelmánk útján kértem ki utasításukat. Azt írták, hogy egyelőre Leót citáljuk és Antal írjon velem, én meg vezessem Leó megtérítését. Midőn tehát Isten kegyelmével elértük Leó megváltását, újra kikértem vezetőink utasításait. Erre azt írták, hogy folytassam Hanni megdelejezését és Johanna citálja megállapított napokon és meghatározott órákban Hanni szellemét; majd gondoskodni fognak arról, hogy a megszálló szelleme meg ne zavarja őt, sőt ez is önkényt, hívatlanul fog jelentkezni. Csakugyan így is történt. De a két szellemmel folytatott, néha hosszadalmas közlekedést nem hozhatom e leírás keretében, s csak a megszálló szellemnek első közleményét rövid kivonatban, mintegy dióhéjban hozom e helyen, amely talán olvasóimnak meglepetést fog hozni, amint ez annak idejében minket is meglepett: 1871. okt. 15.

(Johanna írómédiüm által.)

(Meghívtuk Hanni szellemét.)

„Nem vagyok én Hanni, Petrus a nevem; ezt a nevet szeretem, mert gyönyörteljes napokra emlékeztet. Volt egyszer egy herceg, kinek szép leánya volt, én meg kertésze valék. A hercegisasszony ablakpárkányán naponta gyönyörű friss virágbokréta állott, melyről senki sem tudta, hogy miképpen került oda, illetőleg ki lehet a

hercegkisasszony titkos tisztelője. Lesték. De nem akadtak rá. Akkor a herceg a kertészlegényemet bízta meg a kikémlés feladatával. A legényem meg elárult engem. A herceg felbőszült, hogy a pórias féreg merészkedett szemet vetni az ő magasan álló leányára. A kastély minden cselédjét kirendelte megbüntetésemre, akik engem lábbal tapostak, ütlegeltek, gyötrelmesen kínoztak és végre nagy gyalázzal korbáccsal vertek ki a kastélyból és a helység határából. Bosszút forralva, kegyetlen megtorlást és bosszút esküdtem a herceg és minden emberi lény ellen. A sors kedvezett; a herceg meghalt én is. Megtaláltam őt e földi testetöltésében. „

A herceg ugyanis, hogy jobban elrejtőzhessék női testben, a Hanni testében inkarnálódott.

Téritő szeánszok.

A legközelebbi alkalommal vezetőink meghagyták, hogy hívjuk meg Hanni szellemét.

(Jolianna írómédium által.)

(Kedves Fischer Hanni szelleme; íme hívlak az Isten nevében.)

— Mit kívánsz tőlem? Igen; mostani testet öltésemben Fischer Hanni vagyok.

(Nem voltál itt, midőn múltkor megidéztünk?)

— Itt voltam; de csupán mint néma hallgató.

(Mikor volt ez?)

— Amikor Péter kertész szellemével beszélgetek.

(Hiszen mi tulajdonképpen téged hívtunk meg; hát akkor miért beszélt ő?)

— Mert én vagyok a gyengébb, s ő eltuszkolt engem. Nincs most talán a közelemben; mert ha igen, akkor én nem tudnék beszélni.

(Nem; távol van innen és lekötve. Igaz az, amit az élettörténetéről mondott?)

— Csak kis részben igaz. Nem bántak vele olyan rosszul, ahogy mondja. Csak gonosz tetteinek mentegetésére szolgál a túlzása.

(Még ez esetben is igyekezzél neki megbocsátani; mert aki maga is rá van utalva Isten bűnbocsánatára, annak felebarátja bűnét is meg kell bocsátania s nem szabad testvérét gyűlölnie. Nos, kedves Hanni, mit szólna ehhez a tanításhoz?)

— Belátom, hogy az az igazi elv, ha az ember a felebaráti szeretetet gyakorolja. Éppen ezért nekem nincsen egyhamar jussom a bűnbocsánatra, mert hiszen én sem követtem a szeretet törvényét.

(Lásd, örvendünk annak, hogy a megismerésben annyira haladtál s belátod, hogy a jó Isten csak igazságos lehet. Épp ezért nincs jogod Petrust panaszos szóval illetni, mert hiszen magad is súlyosan vétkeztél a felebaráti szeretet isteni törvénye ellen. És nézd, kedves Hanni, még ezt is Isten kegyelmének kell tekinteni, mert hiszen az ő kegyelme nélkül semmire sem vagyunk képesek. Mihelyt pedig a jó Isten valamely mélyre süllyedt gyermekének megadja a megismerés parányi sugarát, akkor a teremtmény dolga, hogy felemelkedvén, imával a jó Atya bocsánatát megszerezze. Hiszen az ő legnagyobb öröme abban telik, hogy bűnös gyermekeinek megbocsáthat, ha azok komolyan el vannak tökévelve arra, hogy őszinte megbánással s a javulás szándékával a bűnbocsánatot kiérdemeljék.)

— Azért vagyok most ebben a testben, hogy vezekeljek, azért adatott mellém ez a gonosz szellem. Ez nem hagy nekem nyugtot; alig veszi észre, hogy egy világos percem van, rögtön belém kap, megfojtással fenyeget; sőt ütleget, elkábít, s minden eszmélkedéstől megfoszt, Rettenetes alakokat rajzol a falra, s rémes ordításra kényszerít, szitkokra és átkokra, sőt arra szorít, hogy az Istent s az üdvözítőt is becsméreljem. Teneked, kedves testvérem, fogalmad sincs arról, hogy milyen gonosz és gyűlölettel eltelt szellem!

(Kedves Hanni! Mindenekelőtt arról kell leszoknod, hogy őt „gonosz szellemnek” nevezd; mert hiszen te sem voltál iránta szeretettel eltelve. Hiszen magad mondod, hogy ő melléd „adatott. „. Ez azt jelenti, hogy az igazságos Atya irántatok való szeretetből társul adta hozzád avégből, hogy a kölcsönös vezeklés folytán bűneitektől megszabaduljatok s a kölcsönös gyűlölet szeretetté váljék, hogy süllyedésteiből kiemelkedjete, s így jobb és tisztább szellemekké legyetek. Teneked, kedves Hanni, aki jobb megismeréssel bírsz, mint ez a szegény, még jobban megzavarodott testvér, az a kötelességed, hogy minden szellemi erőd latba vetésével segíts rajta. Minthogy te vagy az ő mély bukásának okozója, rajtad áll, hogy őt kiengeszteld.)

— Kedves testvér! Fogalmad sem lehet arról, mily rettenetes megjelenése van s mily rettenetes módon dühöng benne a gyűlölet Hiszen nagyon is rajta voltam, hogy megszelídítsem; de —

hasztalan. Törekvésemre örökös gúny a felelet. Fel is hagytam a reménnyel, hogy valaha szelídebbnek lássam. Abban az áldatlan pillanatban felém kiáltotta: eljön még annak az ideje, amikor én fogok tőle valamit kérni. Ah, mennyire beteljesedett az a félelmetes jóslat!

(Kedves testvér, bízzál Isten véghetetlen irgalmában, kegyelmének sugara meg fog világosítani. És ne veszítsd el bátorságodat; bízzál erősen, buzgalmad ne lankadjon, hogy ekként megerősödve képes légy mindarra, amit Ő számodra rendelt. Mert lehetetlen lesz az elől kitérni, hogy neked kelljen megaláznod magad. Dölyfösséged megtörésével az ő gyűlölete is meg fog törni. Mindehhez azonban nagy erőre van szükséged.)

— Ah, érzem már, hogy közelemben van; ismerem lihegő bosszúját. Magához vonz, s nekem távoznom kell. Gondoljatok reám, kedves felebarátaim, és imádkozzatok érettem. Ameddig köztetek vagyok, érzem a mennyország illatát s egy időre lelkem megpihen. Istenem, mi más vár most reám! A pokol; igen ez a pokol. Nem hely az; hanem amit a szellem magában hord és érez — az a pokol. Isten veletek!

Petrus és Hanni első nyilatkozatait, melyek e két szellem alapjelmét és egymáshoz való viszonyát jellemzik, azért közlöm e helyen, hogy t. olvasóim a további fejlemények felől előzetesen tájékozódva legyenek. E fejlemények meg e nyilatkozatok pedig nem csak kellő világításba fogják helyezni a két szellem lelki világát, hanem egyszersmind mély betekintést fognak engedni az effajta szellemek pszichológiájába, illetőleg ingadozó akaraterejükkel való vívódásába. E nyilatkozatok meggyőznek továbbá arról, hogy a szellemek a földi élet tarka viszonyai által összekuszált és összebogozott csomót nem a gordiusi csomó módjára, karddal, erőszakkal — hanem szálanként, még pedig minden egyes szál épen maradása mellett, az örök törvény szabta feltételeknek megfelelőleg, csakis erejük végső megfeszítésével oldhatják meg, hogy így az önhibájukból keletkezett áldatlan helyzetből végre megtalálhassák a kibontakozást.

Okulást nyerünk továbbá arra nézve, miszerint a szellemeknek időnkénti botlása és visszaesése — származzék ez akár a bűn megszokásának ingerétől, akár pedig a megkísértés ösztökélésének tévesztő hatásától — előmozdító tényezőként szerepel a szellem

javulása és haladása folyamatában, minthogy minden egyes visszaesés után a szellem mindjobban összeszedi magát és szilárdabb elhatározással fogadja meg, hogy alkalomadtán erejét jobban fogja kifejteni. A visszaesésen tehát nincs mit csodálkoznunk, annál kevésbé van jogunk a szegény bukott szellemeknek gyakori visszaesését tapasztalva megbotránkoznunk.

Hogyha kezünket szívünkre tesszük s őszinte részrehajlatlansággal megvizsgáljuk magunkat, ugyanily tükörképben látjuk önmagunkat, midőn tudatára jutunk annak, hogy valamelyik gyengeségünkről vagy hibánkról le kellene tennünk. Vajon nem botlik-e meg a lábunk akárhányszor, midőn a megszokás vagy kísértés újra meg újra fogadalmunk megszegésére ösztönöz? Ilyenkor haragszunk, szégyelljük, sőt megvetjük önmagunkat, többszörös fel-felemelkedésünk és bukásunk miatt. Azonban a gyakori nekigyürközés után akaraterőnk mégis annyira megerősödik, hogy egy erős iramodással végre diadalmaskodunk mindkét kísértés fölött: affölött, mely mibennünk lakozik, s affölött is, amely kívülről hat reánk.

Az útjainkat keresztező kísértések a leghatalmasabb köszörűkövek, melyek a rajtunk levő csorbákat és érdességeket simára fenik. Tehát ne rejtőzködjünk, ne fussunk előlük, hanem álljunk szembe velük és küzdjük le vasakarattal. Kísértés nélkül a bennünk levő gyengeségek és hibák csak még inkább elburjánoznának.

Midőn Megváltónk a Miatyánkba felvette: „ne vígy minket a kísértésbe”, nem azt akarta azzal kifejezni, hogy megkéreljük mennyei Atyánkat, hogy azt, amit bölcsessége számunkra jónak látott rendelni, megmásítsa, s távol tartsa tőlünk a kísértést, ezt az erőmérőt, aminek minden szellem alá van vetve akarateréjének kipróbálása végett, s amely alól még Krisztus Urunk sem volt felmentve. Nem. Ezzel azt kérjük jóságos Atyántól, hogy szellemünk annyi erőt találjon önmagában, hogy képes legyen magát az érzékek és szenvedélyek igája alól felszabadítani, hogy martalékul ne essék az ellentétesek kísértésének, hogy a kísértés rajta ne diadalmaskodhassék.

*

Említettem, hogy Leó megtérítése után a delej hatása lassan-lassan érvényesülni kezdett Hannin. Ellenszegülése a delejezés ellen

lassanként megtört, habár kezdetben néha felfortyant ellene. Énvelem szintén megbarátkozott, parolázott, bár hamarosan kivonta ujjait a kezemből; majd meg nyugodtan meghagyta kezét az enyémben. Párhuzamosan a delejezéssel, hetenként citáltuk meg felváltva Petrust meg Hanni szellemét, ahogy vezetőink elrendelték, mely alkalommal kellő felvilágosítást és oktatást nyertek, minek nyomait örömmel vettük észre Hanni viselkedésében. Majd azt is elértem, hogy néhány mondatot mondott — elég fanyalogva ugyan — a Miatyánkából utánam. De csak addig: „bocsásd meg a mi bűneinket”. A következő mondatot sehogy sem bírtuk vele elmondani. Harag vett rajta erőt és végtelen sikoltozást és ordítást vitt végbe, ha „az ellenünk vétkezőkről kellett szólnia.

Idővel azonban meglepő állapot jelentkezett nála. Szokásos lármás magaviselete, mintha kettévágták volna, egyszerre megszűnt. Midőn ez az állapot először állott be nála, anyja megrémülve ugrott le ágyáról, azt hívén, hogy Hanni meghalt. De mennyire elámult, midőn Hannit ébren, nyitott, de könnyes szemmel, hanyattfekve találta, két kezét, amint imára szokás, egymásba kulcsolva. A megszólításra nem reagált, ehelyett egyre peregtek könnyei. Így töltött huszonnégy órát, minden ételt, italt visszautasítva. Pont huszonnégy órára épp oly hirtelen kezdődött a régi játék, még pedig fokozottabb, vadabb mérvben. Ezt a jelenséget sehogysem tudtam megfejtetni; azonban jó jelnek tartottam, amennyiben arra következtettem, hogy Hanni szellemének Isten irgalmassága folytán alkalom nyújtatott a magábaszállásra. Akkortájt ugyanis még Hanni szelleme is visszautasította intelmeimet, hogy nem elég az, hogy Petrusnak, mint mondá, megbocsát, hanem hogy ő köteles érte imádkozni is. Ezt Hanni akkor még nem akarta elfogadni. Hát ez csakugyan így is volt, de csak részben.

Midőn ez az előttem még rejtelmes állapot mintegy kilenc-tíz nap múlva ismétlődött, még pedig negyvennyolc órai tartammal, aztán pláne háromszor huszonnégy óráival, akkor már sejtettem a dolgot, t. i., hogy Petrus szertelen túlcsapongó viselkedésével magára vonta az elzárás büntetését, mely fokozatosan szigorított nála azért, mivel mindegyik visszatérésével Hannit, mint a rárótt büntetés okozóját, még kegyetlenebbül megkínozta és iszonyatosabb üvöltésekre készítette. S bár Petrus az utolsó időben egyébként már sokat engedett előbbi szertelenségéből, mindazonáltal most a már

kapott oktatások és felvilágosítások következtében tettei más megítélés alá estek, mint akkor, midőn elsötétített voltánál fogva felelősség nem terhelte. Most tehát a megátalkodott ellenszegülés és konokság miatt kapta a büntetést.

Egyrészt Petrusnak gyakori bűnhődése, másrészt az ezzel kapcsolatos magábaszállás, melyhez Hanni hozzájutott, lassanként mindkét szellem makacsságát megtörte. Különösen Petrust serkentették a visszaesések által reá rótt szenvedések nagyobb ellenállásra. Végre imánk hatását is kezdte megérezni és azt most már kérte is tőlünk.

A vad gyűlölködést zsenge baráti érzelmek s a mások szenvedése iránti részvét váltotta fel. Petrus most már azzal a kérelemmel fordult hozzám, hogy egy szegény, hozzá hasonlóan szenvedő bajtársát vegyem pártfogás alá és engedjem meg, hogy azt elhozhassa hozzám. Ezt haladása örvendetes jelének tekintetem és persze teljesítettem is. Megcítáltam tehát Szobrovszky Mihály szellemét. Ez a harmadfél század óta bűnhődő szellem bűnbánólag gyónta meg hajmeresztő bűneinek hosszú sorát és látszólag meg is könnyebbült oktatásaim és vigasztalásaim által. Petrus baráti tettét pedig azzal hálálta meg, hogy Petrust eltérítette tőlem — az utolsó visszaesésre. Ugyanis akkor érlelődött meg Petrusban az a határozott fogadalom, hogy gyakorolja magát a Hannitól való eltávozásban, hogy azután végképpen elszakíthassa az őt hozzá kötő fluidáris szalagot.

Hanni nyugodtabb, csenedesebb lett. Petrus ingadozása, midőn ide-tova egyet rántott az őket összekötő szalagon, nyilván látszott abban, hogy Hanni hébe-korba fel-felkiáltott. Később pedig egész napokon át hallgatott. Ez az ingadozás még jó hosszú időn át tartott. Végre Hanni állandóan lecsenededett — Petrus végképpen elhagyta.

Ez ugyan részemről egy pár esztendei fáradalmas oktatásnak volt az eredménye, azonban Petrus részéről hasonlíthatatlanul nagyobb lelki küzdelem és erőfeszítés gyümölcse.

Petrust időnként vezetőink Franciska médiumhoz is vitték, hogy ott is kapjon némi oktatást. Franciska találóan írta le Petrust, aki megkapóan jelent meg a fényképlemezen: amit hátrább közölni fogok.

Fischer Hanni felszabadulása. ()**

Fischer Hanni nem volt úgynevezett közveszélyes elmebeteg. Szükségre vagy öngyilkosságra irányuló kísérletet soha sem tett;

környezetének életbiztonságát sem veszélyeztette. Folyton a szoba sarkában ült, ahonnan el nem mozdult, míg édes anyja el nem vezette onnan. Nyugodtan engedte, hogy felöltöztessék, mosdassák és lefektessék, ülőhelye mellett állt a nagy ebédlő-asztal, étkezése előtt anyja egy viaszkosvászon-kötényt kötött a nyakába, amint ezt a gyermekeknek szokták; kést, villát bátran adtak a kezébe. Az ételeket apja rakta a tányérjára. Sokat tudott enni, s jóltáplált külseje és rózsás arcszíne volt. Az utolsó években pláne meg is hizott. Mindaddig, míg Petrus megszállva tartotta, még a mosakodás, öltöztetés, sőt étkezés közben is folyton járt a szája, sikoltozott, lármázott s szitkozódott. Mindez csakis akkor enyhült némileg, midőn Petrus kezdett megjuhászkodni s azon mérvben gyengült benne, amilyen mérvben Petrusnak javulásra való igyekezete haladt. Azonban elméleti tehetségei még akkor sem tértek vissza, midőn Petrus már végképpen elhagyta.

Hogy még valaha épelméjű legyen, erre orvos létemre nem is számítottam.

Hiszen lehetetlenség: is, hogy ilyen sűrű fluidú, erőszakos szellemnek évtizedeken át folytatott kíméletlen uralma; az idegrendszer központjának rángató művelete meg ne rongálná a finom szövetű agyat, ideggócokat, stb. Hogy némi hasonlattal éljek, vegyük azt az esetet, hogyha például egy vásott gyerek évekig és szakadatlanul verdesne, s durván megdolgozna egy zongorát — ugyan nem biztosra vehető-e, hogy e hangszer megrongálva, hasznavehetetlenül kerül ki a gyermek kezéből?

De azért még sem mondható, hogy Hanni a még hátralevő éveit teljesen állatias hülyeségben töltötte volna. S bár semmivel sem törődve, minden iránt részvétlennek látszott és szótlánul kötögetett elég formátlan, öblös, hasznavehetetlen harisnyákat, — ki bírná megállapítani, vajon megnyilatkozásra képtelen szelleméből egy-egy sóhaj és szomorú sorsa felől elmélkedő gondolat nem szövődött-e belé a harisnya szemei közé? Elég jel volt arra nézve, hogy Hanni lelkében nem aludt el minden érzés vagy gondolat. Így például gyakran bontakozott ki melléből egy-egy mély sóhaj, szeméből pedig néha a könny szivárgott. Mikor anyja a harmadik szobában haldoklott, Hanni szeméből folyton peregetek a könnyek, de míg el nem temették, nem bírták Hannit rávenni ágya elhagyására, s a néma

könnyeken kívül semmivel sem árulta el, hogy tudomása volna anyja haláláról.

Nem mulaszthatom el szüleinek iránta tanúsított szeretetét és gyengédségét kiemelni. Csak a szemtanú képes mérlegelni és megítélni azt a súlyos megpróbáltatást, melyet az igazságosság törvénye évtizedeken át reájuk mért. A száraz leírás után — legyen az bár sokkal alaposabb és sikerültebb az enyémnél — alig hiszem, hogy képes legyen az olvasó magának kellő fogalmat alkotni a reális helyzetről, arról a keresztről, melyet Fischeréknek viselniök kellett. S mindamellet nemcsak hogy a megsokallásnak, zúgolódásnak szava soha el nem hangzott ajkaikról, hanem ellenkezőleg kifogyhatatlan türelemmel, s gyöngédséggel vették körül Hannit mint szeretett édes gyermeküket, akivel szemben csak egy magától értetődő kötelességet teljesítenek.

Nem egyszer megesett, hogy Hanni még a szokottnál is vadabb sikoltozást vitt végbe, annyira, hogy az ember szinte a saját szavát sem hallhatta. Ilyenkor valóban megható volt anyjának nyájas, enyhe módja, mellyel őt feddőleg megintette. Kedélyes arccal, s fejcsóválva nézett Hanni szemébe, s haját simogatva, kedélyes naivsággal mondá: „Ma Hannele megint nem jól viseli magát!”

Íme, az anyai szeretet nem ismert különbséget a régi mintaszerű és a jelenlegi, mivoltában eltorzult szegény gyermeke közt... Mily magasztos a szeretet varázsa! Ilyenkor eszembe jutott Pál apostolnak a korinthusiakhoz intézett első levele, melyben a szeretet dicshimnuszát a következő szavakkal fejezi be: „mindeneket elfedez, mindeneket hiszen, mindeneket remél, mindeneket eltűr; a szeretet soha el nem fogy. „

Hannit minden másodnap déltájban magnetizáltam, ha azonban Hanninak valami baja lett, rögtön kérték hozzá.

A Fischer házaspár bámulatosan fogta fel a számára rendelt feladatot. Mielőtt még a spiritizmus tanával foglalkoztak, már a lelkükben derengett a sejtelem, hogy ők egy előző földi élet bűneiért vezekelnek. Midőn pedig a spiritizmus révén a szellemélet törvényeit megismerték, ez a sejtelem meggyőződéssé, tudattá vált bennük.

Én pedig elhallgattam előttük Petrus és Hanni szellemével való érintkezésünket, mert ismertem a törvényt, mely szerint az embernek a praexisztenciája kell hogy eltakarva maradjon előtte. Hiába támadják a reinkarnációt tagadók ezt a törvényt azzal az

ellenvetéssel, hogy „miképpen tudhassa az ember megoldani feladatát, midőn nincs tudomása ennek előzményéről és eredetéről?” Bölcs isteni törvény ez. A múltnak tudása csak zavarólag hatna a jelen kötelesség teljesítésére. Megzavarná a koldust, hogyha tudná, hogy előbbi életében pazarló nábob, avagy a sanyarú viszonyok közt nyomorgó szolgát, hogy magasrangú úr volt, aki alattvalóin elkövetett durvaságaiért bűnhődik most stb. De annál nagyobb érdem, ha bűnhődéseink okát nem tudva, intuitív sugallatunkat és védszellemünk befolyását követjük, mely föleleveníti bennünk a lelkünkbe vésett fogadalmat, amit tetetöltés előtt tettünk.

Hogy ez lehetséges, erre Fischerék fényes tanuságul szolgálnak. Számptalan megfigyelésem önmagamon, valamint a tarka élet sokaságában szerzett tapasztalatok meggyőztek arról, hogy a kellő percben, midőn az ember a határvonalhoz érkezik, ahol szint kell vallania, vajon jobbra vagy balra irányítsa-e lépteit — abban a döntő percben megszólal benne ennek a bírónak finom csengésű, csalhatatlan hangja: a benne levő isteni szikrának megnyilatkozása. Ez legyen az emberre nézve kategorikus parancsszó. Erre hallgasson és legyen ez egyszersmind iránytűje, mely szerint élete sajkáját a földi élet zavaros vizén irányítsa. Boldog az az ember, akinek ez a hang kategorikus parancsszó, melyet hív követés által finomítani és hatványozni, ellenben elfojtani és végképpen elhallgattatni is lehet.

A Fischer család drámája. ()**

Hanni anyja természetes hivatásánál fogva gondozta, ápolta Hannit, de azért apja is épp oly gyöngédséggel és szeretettel viseltetett iránta. Szembeszökő volt azonban az anyának nagyobb befolyása Hannira, aki őt habár csak rövid időre, de mégis szelídebbre bírta hangolni. De minthogy Hanninak minden nyilvánulásában mint tényező csakis Petrus jöhetett számításba, tehát Fischerné nagyobb hatalma Hannira csakis Petrusnak tudható be.

Hogyan? Hát Petrusban nyilvánult volna a női nem iránti lovagiasság kímélete, hódolata? Sőt annál több: a szeretet árnyalata. Elég csodálatos, hogy Petrus szertelen gyűlölete és lihegő bosszúállása árnyékában gyengédebb érzelmek is megfűrték és hogy e vonzalom szikrája annyi idő alatt ki nem aludt benne. Mert Fischernében a herceg leánya, Petrus szerelmének tárgya öltött testet. Ez a vonzalom még most is élt benne, mert első közleményében a

melancholia szomorú akkordjait pengette, midőn „visszaemlékezett arra a szép időre, midőn a Petrus nevet viselte, és amely idő aligha tér vissza valaha. „ Tehát a gyűlölet nem töltötte be lényének minden porcikáját, hanem szerelmének szikrája is tért foglalt benne, sőt valószínű, hogy ez volt az emeltyű, mely nagy, küzdelmes erőfeszítés után végre kikököntette belőle a gyűlöletet és lehetővé tette a megváltás létrejöttét.

A herceg leányának t.i. bűnül rovatott fel, hogy befolyását latbavetni meg sem kísérelte apjánál, hogy szelídebbre hangolja Petrus iránt. Ezért kellett neki is bűnhődnie. S mivel Hanni anyjában egyrészt Petrus szerelmi reminiscenciája, másrészt pedig a hercegnek, aki most a Hanni testében inkarnálódott, atyai szeretete — tudatosan vagy sejtelmesen — ugyanegy pontban, vagyis Fischernében találkozott, tehát ez a pont volt az, amelyen a két szellem közti antagonizmus megtört, s ez a pont úgyszólván archimedesi támponttá vált, melyről a szeretet emeltyűje Petrus gyűlöletét sarkából kiemelte.

Ebben a családi drámában valamennyi részes közt határozottan Hanni anyja foglalta el a legmagasabb szellemi fokot. Mintaszerűen oldotta meg a reáharult feladatot.

Fischer Jánosban, Hanni apjában az áruló kertészlegény öltött testet. Erkölcsileg épp úgy, mint elmebelileg, alacsonyabb fokon állt feleségénél, aki őt a saját nívojára igyekezett emelni, még pedig a női nemnek azzal a gyengéd tapintatával, mely nem érezte vele lényének fölényét. Minden nemeset, amire őt ösztökélte, oly módon tüntetett fel előtte, mintha ez saját elhatározásának folyománya volna. De nem is bírta ennek a jószívű és okos feleségnek halálát elviselni, akit az Isten mintegy 10 évvel korábban szólított el e siralomvölgy küzdőteréről a megváltás virányos mezeire.

Mintha a jó génusz távozott volna Fischer Jánostól az aranylakodalmas felesége halálával. Testi és elmebeli szervezete hanyatlásnak indult, gyerekes lett, s annyira feledékeny, hogy engem teljesen ismeretlen embernek nézett, s még a fiát is magázta. Ágysorvadás következtében végképp hülyévé vált. Láta Hanni koporsóját átvinni a szobán: meg is mondták neki, hogy kit visznek, anélkül, hogy reagált volna reá.

Körülbelül a 80-as évek közepe táján még két személy jelent meg a szintéren, akik részesek voltak a hercegi kastélyban

lejátszódott szomorú eseményekben. Fischerék egyik fiában és nejében ugyanis testet öltött két hercegi alkalmazott, akik érzéketlen, rideg és szeretetlen viselkedésük által bűnrészesek lettek abban a drámában. Amennyiben pedig bűnük közvetett és távolabb eső volt, — bűnhődésük szintén csak az utolsó évtized szakaszára szabattott ki. Fischer János fiára az a kötelesség háramlott, hogy apját helyettesítse, a feleségére pedig, hogy Hanni anyját pótolja. És ha eleve elgondolom, hogy ők feladatukat kifogástalanul oldották meg, mindjárt azt is hozzátéveszem, hogy midőn Fischer fia nyugdíjazása után külföldről hazatért és alkalmam nyílt e házaspárt közelebről megismerni, teljesen kizártnak tartottam azt, hogy ők képesek lesznek a reájuk várakozó, tisztára samaritanusi feladatot megoldani, amihez elsősorban a szív lágyabb érzése, részvét, szóval felebaráti szeretet kívántatott meg, melynek nyomát pedig egyikükben sem lehetett felfedezni. Rideg, önző, érzéketlen, kényelmes és emberkerülő volt mindkettő.

Különleges, ritkaságszámba menő természetű emberpár, amelyen hosszú életem pályáján nem került több elem. Intelligens, világlátott, zeneértő voltuk dacára nemcsak hogy színházat, koncertet, vagy nyilvános helyeket soha sem kerestek fel, sőt a férj hónapokon, az asszony pláne éveken át még az utcára sem ment ki. Senkivel nem érintkeztek, bár közel rokonaik is voltak a városban. Jellemző rájuk nézve az a sajátosság, hogy bár egy nagy, jól bebútorozott utcai szoba állott rendelkezésükre, ezt lakatlanul hagyták s inkább egy piciny, barátságatlan kerti lakban, ahol két ágy is alig fért el, húzták meg magukat — csupán azért, hogy egészen elkülönítve legyenek és az udvarban lakókkal ne kelljen érintkezniük. Mint az ürge odújába, úgy osontak be a kis ajtón, ha valaki járt az udvaron — még ha jó magam voltam is az, bár bizalmas, rendes orvosuk voltam.

Nem ok nélkül színeztem ki a fiatal Fischerék természetrajzát. Hideg szívük, rideg kedélyük, mely összeférhetetlennek látszik azzal a samaritanusi munkával, amit olyannyira kifogástalanul végeztek, megoldhatatlan élettani rejtély maradna, hogyha az a kulcs — miszerint a testetöltéskor magára vállalt feladatok mélyen bevésődtek a szellembé, s hogy a megvalósítás percében öntudatlanul nyilvánulnak meg és ihletten ösztökélik az embert annak véghezvitelére — ezt a rejtélyt meg nem fejtene.

Egyébiránt a külvilággal való viszonyaikban Fischerék semmiben sem változtak; éppoly ridegek, érzéketlenek és önzők maradtak, s csak az öreg úrral és Hannival szemben tanúsítottak oly odaadást és áldozatkészséget, hogy az ember csak tisztelettel hajolhatott meg előttük. Pedig a hülyévé s magával tehetetlenné vált öreg emberrel és a testileg szintén elbetegesedett Hannival oly kényes, visszatetsző gondozási és ápolási teendők nehezdedtek az asszonyra, melyeket még a cselédek is visszautasítottak és kereken megtagadtak.

S íme e rideg, önző emberek lényük teljes megtagadásával mégis oly munkát teljesítettek, melyet csakis egy egész életét a felebaráti szeretet szolgálatának szentelt szürke apáca — a Caritas mintaképe — végezhetett volna oly kötelességtudással és zúgolódás nélkül. Lehetetlennek tartom, hogy ebben az eminens szamaritánus-munkában a szívnek valamelyes része lett volna. Nem, mert ebben nem lakozott semminemű regiszterje az érzelmeknek, tehát onnan ilyen impulzus ki sem kerülhetett. Egyes egyedül a száraz kötelességérzet parancsszava váltotta ki belőlük a lelkükbe vésett fogadalmat, s az ösztökélhette és éleszthette bennük azt a tetterőt, amely képessé tette őket, hogy lényük teljes megtagadásával végezzék azt a munkát, amit bűneik lerovására fogadalomként magukra vállaltak.

A fiatal Fischerben az érzelmek hiányát a kötelességérzet pótolta ki. Pedáns, rendszerető ember volt az emberekkel való viszonylataiban; mesteremberekkel, cselédjeivel, úgyszintén lakóival szemben pontosan, lelkiismeretesen viselkedett. Az apja helyettesítésében szintén bámulatba ejtő példáját adta annak, hogy kell az elvállalt feladatot még akkor is teljesíteni, amikor az hajlamainkkal merőben ellentétben áll. Fischer János ugyanis még teljesen épelméjű korában lelkére kötötte fiának, hogy mindaddig, míg ő él, ki ne tegye az egyletet a házából, és semmi áron el ne adja a házat. Midőn az öregúr már teljesen beszámíthatatlan állapotban volt, a főváros a tőzsomszédban levő telken egy iskola építését tervezte, és ennek kiszélesítésére a Fischerék házát is fel akarta használni. Nagy árat ajánlottak. A fiatal Fischer azonban nem adta oda. A főváros önmagát fellicitálta majdnem a háromszoros becsérték összegéig. Még sem adta oda. Respektálta atyjának adott szavát, pedig nem mondható, hogy valami különös, kegyeletes érzéssel viseltetett volna

apja iránt. Míg ez épelméjű volt, megadta a kellő tisztességet. Erre ugyanis rá volt szoktatva. Midőn apja gyerekkéssé, félkegyelművé vált, még a gyámoltalanságát is ridegen megkritizálta, sőt múltját kevés respektussal boncolgatta és — teljesen hitetlen ember lévén — apja spiritista komolyságát pláne kétségbe vonta, amennyiben ezt csupán képmutatásnak minősítette. Takarékos, szűkmarkú ember léteére elszalasztott tehát néhány tízezer forintot, csakhogy hű maradjon adott ígéretéhez. Nyilván ez is bennfoglaltatott fogadalmában. Mert hogyha fukar természetének ösztönzésére hallgat, odaadja a fővárosnak a házat, s egyletünk már évek óta hajléktalanná vált volna. Orvosi szempontból csodaszamba megy az a jelenség, hogy ez a kilencvenéves rozoga szervezet, mely már semmiféle ételt vagy italt nem tűrt meg magában, több éven át mégis élhetett — élt pedig addig, míg a szomszédos fővárosi iskolaépület teljesen befejeződött. Akkor meghalt kilencvennégy éves korában.

Apja halála után pedig nyomban áruba bocsátotta a házat, és el is adta ahogy kérték, harmad áron azzal szemben, amit a város ajánlott. Türelmetlen sietséggel adott túl a bútoron meg a lim-lomon és elutazott, hallomás szerint a Királyhágó északkeleti határszélére.

Fischerék kedélytelen, rideg mivoltának jellemzésére szolgáljon az a nembánomság, hogy szükségét sem érezték annak, miszerint énvelem, mint az egylet elnökével a házunk végbement eladását tudassák. Ezt utólag a házmestertől tudtam meg. Elutaztak anélkül, hogy elbúcsúztak volna tőlem, aki évek során át orvosuk voltam, mindig szerencsésen kezeltem bajaikat és ez alkalmakkor egymással nyájasan érintkeztünk.

Fejtsé meg tehát bárki elfogadható módon ezt a pszichológiai rejtélyt, miképpen telik ki két egyéntől oly nemeslelkű, önfeláldozó ténykedés, mely egész mivoltukkal teljesen ellentétben áll. Nem lehet másmódon megfejteni, mint azzal, hogy hatalmas belső sugallat ösztökéli őket a lelkükbe vésett fogadalom beváltására.

Emberi felfogásom szerint, amint jeleztem, Hanni anyja oldotta meg valamennyi részes közül legkiválóbban feladatát. Azonban az is meglehet, hogy a fiatal Fischeréket illeti meg az érdem koszorúja, minthogy ők természetük teljes megtagadásával, s nagy erőfejtés árán tettek eleget fogadalmuknak.

Az Istennél az ítélet és a jutalom; Őelőtte van a világosság, míglen az ember csak tapogatózik a homályban. Amennyiben

azonban magas szellemi vezetőink elénkbe tárják a túlvilági életet és annak törvényeit, bátran mondhatjuk, hogy mind a négy részes az eddigi munkával még nem róttta le az egész számlát, ők a mostani földi élet bűnhődésével csak a megsértett szeretet törvényét engesztelték ki, de az egymás ellen elkövetett sérelmek még ezzel nincsenek kiegyenlítve. Ezt pedig azon a helyen és azon minőségben kell kiegyenlíteniök, ahol és amily minőségben elkövették, tudniillik a földön és emberi testben. A túlvilágban nincsenek olyan viszonyok, melyek közepette ez a kiegyenlítés az igazságosság szigorú követelményei szerint végbemehetne. Az anyag súlya és nyomása alatt elkövetett bűnök és sérelmek egyedül a test súlya és nyomása alatt tehetők jóvá és egyenlíthetők ki.

Ments Isten, hogy gyarló ember merészkedjék bölcs mennyei Atyánk határozatának praejudikálni, de a magas szellemek által kapott oktatásokból tudjuk, hogy Isten véghetetlen irgalmánál fogva, az ilyen vezeklő szellemek további feladatát is azáltal könnyíti meg az ő határtalan szeretete, hogy oly viszonyok közé csoportosítja, ahol a vérség törvénye segítségükre jön azáltal, hogy a vér révén szerzett rokonság a rokonsági szeretetet szellemi szeretetre hatványozhatja.

A szellemvilágban gyűjtött akaraterő és ismeretek mintegy teoretikus tanulmányoknak tekintendők, melyekből a földi létre visszatérő szellemnek a praktikus életben kell megállnia az érettségi vizsgát.

Hanni a folytonos, évtizedeken át egy helyen való ülés folytán szervileg megbetegedett. Szívelzsirodása és alhasi szerveinek elfajulása vízbetegséget vontak maguk után. Sokat szenvedett és ápoltatása nagyon próbára tette szegény sógornőjének odaadását és önfeláldozását. Hanni minden panasz nélkül tűrte fájdalmait, még nyöszörgése is alig hallatszott. Végőrái szintén nyugodtak voltak. Elszenderedett.

X. TÉVELYGÉSEK. (**)

A propaganda veszedelme.

Remélem, hogy t. olvasóim figyelmét nem kerülte ki az a tény, hogy én nem elégszem meg azzal, hogy csupán krónikása legyek azoknak a személyeknek és mozzanatoknak, melyek egyletünk alakulásában és fejlődésében fontos tényezőkként szerepeltek, hanem lényegtelennek látszó epizódokat is igyekszem közbeszólni különben szerény leírásomba, hogy ha tudniillik okulást és hasznot vélek

általuk szerezni t. olvasóimnak. A spiritizmussal foglalkozóknak vezetői, tanácsadói, mentorai óhajtunk lenni azon a téren, amelyen könnyen csalódások, sőt veszedelmek érhetik testvéreinket.

Nap-nap után mindjobban meggyőződhattünk vezérszellemeink bölcsességéről, akik folyton arra oktatnak, hogy a spiritizmus terjesztése nem a mi dolgunk, hanem az ő hivatásuk: a mi egyedüli feladatunk az önmagunkon való munkálkodás: önnemesítés, tudásunk, akarakterünk és erkölcsi erőnk gyarapítása.

Furábbnál furább javaslatokkal állnak elő nap-nap után egyesek: mily módon vélnének a spiritisztikus mozgalomnak nagyobb lendületet adni, a spiritizmus terjesztését siettetni s ezt közkinccsé tenni. stb. Persze mindegyik olyan formában teszi azt, hogy neki kisebb-nagyobb szerep jusson ez apostolkodási műveletben. Akarom hinni, hogy minden egyes tervezőt a legjobb szándék sarkal ugyan, de azért tagadhatatlan, hogy emellett türelmetlenség, rövidlátás, nagymérvű túlemelkedettség, saját tehetségének túlbecsülése és végre nem kevés hiúság is uralja az illetőket. Hiányzik náluk a szerénység, a józan meggondolás és a türelem, amely beéri azzal, hogy a szent ügy érdekében, felebarátai üdvére, s Isten örömére fáradozik és működik közre anélkül, hogy gyümölcsében még a földön részesedni kívánna. Pedig ismételten hangoztatták vezetőszelemeink, hogy a jelen felnőttek közül egyik sem fogja törekvéseink diadalát elérni, csak a sorainkban levő gyerekseregben Játnak olyanokat, kik részesei lesznek ez isteni kegyelemnek.

Türtöztessük tehát magunkat és ne kívánjuk a fától, hogy gyümölccsel kínáljon kora tavasszal, midőn még alig hajtott bimbót. Tartsuk szem előtt azt a kötelességünket, hogy óvjuk, védjük a fát csúszó-mászó, mindenfajta falánk ellenségeinek kárttevő rombolásától: az esőt és a nap éltető melegét pedig várjuk bizalommal Isten jóságos gondozásától. Hiszen az ő kegyelmének köszönhetjük, hogy mozgósította a tisztult szellemek seregét, tehát Ő továbbra is gondoskodni fog arról, hogy azok az Ő céljainak szolgáljanak.

Maradjunk tehát abban a szűk, szerény keretben, amelyet a bölcs és jóságos Gondviselés szabott ki számunkra és igyekezzünk azon belül önmagunkra nézve kötelességünket híven teljesíteni. Ne bocsátkozzunk egetverő hódító hadjáratokba, amire mindannyian

képtelenek vagyunk, hanem bízzuk a hódítást magasztos hitünk igazságosságára. Mi pedig járuljunk a hódításhoz: az önmagunkon való munkálkodással. Az eleven példaadásnál nincs hatalmasabb hódító fegyver. Azzal győzött Urunk és Megváltónk, azzal győztek az apostolok is. Nem volt-e elég tizenkettő, hogy példájukkal meghódítsák a pogányvilágot? „Lám, — mondák, — milyen emberek! Az olyan hit, amely ilyen embereket képes teremteni, csakis igaz, Istentől származott hit lehet. „

Tehát szeretett testvéreim, a példaadással hódítsuk meg a világot; elsősorban szűkebb családi környezetünkben, ösmerőseink körében s folyton szélesebb körben adjunk példát, mint ahogy a vízbe dobott kő mindinkább tovább terjedő hullámgyűrűket idéz elő. Az eleven példa ellenállhatatlanul hódít.

Ne avatkozzunk Isten dolgába és ne akarjuk zavarni megfoghatatlan, bölcs céljait. Ő, a hatalmas, Aki a szellemtan terjedését eddig is oly bámulatosan vezette, hogy alig valamivel több, mint egy félszázad alatt mintegy harminc millióra emelkedett a hívők száma, bizonyára ezentúl is sikeresen fogja vezetni e mozgalmat.

Hiábavaló lesz esküdt ellenségeinknek az az eljárása, hogy az ifjúság ártatlan felfogásába rólunk hamis fogalmakat csempész be, amikor a spiritizmust mint az antikrisztianizmust festi le előttük: ezért az eljárásért majdan felelni fognak az igazságos Isten előtt, s a kép, amit a spiritizmusról festenek, ellenük fog fordulni, s lelkiismeretükben megjelenni, mint a keleti király előtt a „Mene, Tekel, Ufarzin” s felettük is el fog hangzani az ítélet: „Mégmérettél, könnyűnek találtattál!”

A túlhajtott buzgóságból származó illetéktelen beavatkozásnak illusztrálásául szolgáljon a következő eset, melyre, hogyha ezt báró Vayékhoz írt soraimból nem olvasom, már aligha emlékeztem volna.

Sch. Ferenc, körünknek atheistából rajongó spiritistává lett tagja az egész világot meg akarta volna téríteni. Ismerősei messzire elkerülték és futottak előle, mint a partra szálló uszár elől, félve, hogy megrázkódvá, összefröcsköli őket.

Akkortájt egy Romeiser nevű jezsuita páter ékesszólásu prédikációi által nagy feltűnést keltett a fővárosban a katolikus hívők körében: zsúfolt vala, a belvárosi templom, valahányszor R. páter szónokolt. Sch. bár esküdt ellensége volt egyháza papjainak, különösen a jezsuitáknak, pusztán kíváncsiságból egy nap elment a

plébániatemplomba. Nagyon megtetszett neki a jezsuita páter szónoklatának jőzansága, szabad gondolkozású, minden dogmatikus sallangtól ment, fennkölt iránya. Eleinte csak érdeklődött, majd lelkesült, végre pedig az az eszme támadt benne, hogy a páter öntudatlan spiritista, akit könnyen meg lehetne téríteni, hogyha a spirituális jelenségeket megismertetnék vele. Azon volt tehát, hogy a páterrel személyesen megismerkedjék, hogy bemutassa neki az amerikai spirituálizmus irodalmát. Alig bírtuk lebeszélni e fantasztikus, kalandos szándékáról, figyelmeztetve őt, hogy azzal a tudós teológussal szemben ő, az iskolázatlan, félműveltségű, egyszerű ember szárnalmas szerepet fog játszani és inkább a páter fogja őt rávenni arra, hogy a szerzetbe lépjen, semmint neki sikerülne azt spiritistává tenni. Egy kis ideig türtőztette magát, de végre az ellenállhatatlan ösztökélés erőt vett rajta és felkereste a pátert.

Szerfölött szívesen fogadta és látszólagos érdeklődéssel hallgatta Sch. fejtegetéseit. Nemcsak az amerikai, de még a régi korbeli idevágó misztikus irodalmat is ismerte. Sőt megmutatta a jezsuita rendű Kirchner és más misztikus kutatók munkáit is. Sch. nagy garral közölte velünk lépésről-lépésre elért hódításait és biztos kilátásba helyezte a közeli időt, midőn a páter mint teljesen meggyőződött spiritista fog bevonulni táborunkba. Hogy a pátert teljesen meggyőzze, Piacet Edét, körünk kopogó médiumát is odavitte és a páter el volt ragadtatva a látottak és hallottak által. Sőt az elragadtatás oly nagy volt, hogy most már a páter kérte Sch. gyakori látogatását, meg a Piacetét is. De a páter most megfordította a szerepét és ő lett az oktató. De nem fejtegethetem az oktatás menetét, mert magam sem emlékszem már rá, csak a végeredményre szorítkozom. Nos tehát: Sch. Ferenc testvérünk úgy járt, mint a néhai katona, aki éjjel odakiáltott a táborban a kapitányának: „Kapitány uram, törököt fogtam. „Hát hozd ide. „Jaj, de nem ereszt el!... „

Romeiser páter tovább is hűséges tagja maradt rendjének. Hogy Sch. Ferenc testvérünk nem lépett be jezsuitának, csak éppen azon múlt, hogy felesége és három gyermeke volt; körünkől azonban kilépett, mivel úgymond „az egyedül üdvözítő római anyaszentegyház tiltja a spiritizmussal való foglalkozást. „ És a hajdani buzgólkodó spiritista azóta, mai napig is egyike a legbuzgóbb zarándokoknak, aki nem sokallja még a távol külföldi

"búcsújáráshelyeket sem felkeresni, és buzgó énekese a tavaszi processzióknak.

Vajon a mai, hasonló szent misszionáriusi szerepre vállalkozó spiritisták teljesen vértézve érzik-e magukat hasonló eredmény ellen? A végletekben mozgó embernek elhatározása kiszámíthatatlan; kerüli az arany középutat és csak a végletekben találja jól magát. A szóbeli kapacitálás nem igen fog rajta — csak a fal győzi meg: hogyha tudniillik a fejével nekimegyen...

A sírok kultusza. A médiumi érintkezés túlhajtása.

A médiumfejlesztő szeánszokat annak dacára, hogy a médiumok és látogatók száma tetemesen felszaporodott, mindig az én lakásomban tartottuk. De a vasárnapi szeánszokra már annyian jelentkeztek, hogy akkori lakóhelyiségem elégtelennek bizonyult azoknak befogadására. Tehát hol egyik, hol másik tag jóindulatára voltunk utalva, hogy lakását szeánszok tartására átengedje. Seholy sem volt állandó nyugvásunk. Egyik félt, hogy a szomszédok megszólják. A másik meg attól tartott, hogy a háziúr felmondja a lakást, ha kitudódik, hogy házában spiritista gyűléseket tartanak.

Ebbeli gondunkat még növelte báró Vayéknak az a kijelentése, hogy október második felében hozzánk látogatni szándékoznak. Ez aggodalom közepette éppen kapóra jött egy úri- asszonynak, özv. R. -nének ajánlata, kinek házában néhányszor már üléseztünk, hogy amint kijelentette, „különös szerencséjének tartja, hogy oly kiváló s előkelő spiritisták befogadására, mint aminők báró Vayék, nagy szalonját átengedheti. „

1871 szeptember 27-ről kelt levelemben közlöm ez örömhírt Gonobitzra és leírom egyben, hogy a hajlékát átengedő háziasszony minő viszontagságok során terelődött a spiritizmus révébe. E levél lehetővé teszi nekem, hogy a harminc év alatt elmosódott mozzanatok újra feléledjenek emlékeimben, hogy tehát az alábbi jelentéseket t. olvasóimmal híven és részletesen közölhessem.

Özv R.-né súlyos lelki rázkódtatások révén került hozzánk. Rövid néhány év alatt egymásután veszítette el atyját, anyját, testvérét s végre javakorban levő férjét, kinek oldalán végtelen boldog házasságban élt. Ez utóbbi csapás különösen lesújtotta és alighanem össze is rogyott volna annak súlya alatt, hogyha idejekorán neszét nem veszi a holtakkal való érintkezés lehetőségének. Megkísérelte

tehát a médiumi írást és csakugyan megmozdult a keze és elhalt szerettei sorra megjelentek. R.-né azontúl már nem félt a megőrüléstől s nem foglalkozott többé öngyilkossági gondolatokkal, hanem megadással viselte elhagyatottságát, melyet már nem is nézett annak, mert hiszen folyton szeretteitől környezve érezte magát, akik vigasztalták, oktatták, bátorították és sarkalták a spiritizmus magasztos tanának ápolására és követésére. De egyben gyöngéden meg is kérték, hogy tegyen le már most a sírok kultuszáról, mellyel csak bálványimádásszerű szolgálatot végez, mert hiszen a föld alatt pusztán csak enyészetnek induló anyagi hüvelyük porladozik.

Tehát vétek a drága virágok és bokréták pazarlása. Annak árával csillapítsa inkább ínségben szenvedő felebarátainak nyomorát, és szárítsa fel a sok könnyet, ezzel szerezzen örömet szeretteinek is. Továbbá figyelmeztették, hogy médiumnak a sírok közti bolyongás felette ártalmas, mivel alantas szellemek sűrű fluidjait szedi magára, sőt esetleg alantas szellemeknek hozzá való kapcsolódását is előidézheti. R.-né nagy vigasztalást és új életörömet merített a szebbnél-szebb lélekiemelő oktatásokból és lelkesedéssel csüggött a spiritizmuson, amiért is magát minden habozás nélkül nyíltan spiritistának vallotta.

A díszgyűlésre megállapított napon megjelentünk tehát R.-né vámháztéri lakásán. Adelma jöttének hírére odasereglett a vendégek sokasága. Ember ember hátán szorongott a tágas szalonban. Akkori naiv, optimisztikus felfogásunk mindegyikben egy- egy leendő buzgó spiritistát vélt látni. Még nem voltunk akkortájt rendszeresen szervezve. Nem rostáltuk meg a szeánszokra jelentkezőket. Akárki jött és akárhány jött. mindannyi nyitott ajtót és szíves fogadtatást talált. Hiszen mindegyikben egy-egy komoly érdeklődőt, sőt buzgó leendő tagot véltünk. Pedig éppen csak a léha kíváncsiság ösztökelte a legtöbbit.

Igaz, — bámulták a látottakat és hallottakat, fejüket is csóválták az Adelma írásában és Alajos beszédében nyert magasztos nyilatkozatok fölött; többen pláne könnyhullatásig meg voltak halva, de végre: semmi reális, anyagi hasznot nem találva benne - elfordultak és többé nem is kíváncsoztak szeánszaink után.

A korszellem ekkora elanyagiasodása mellett nincs tehát mit csodálni rajta, hogy azoknak a rokonaimnak kivételével, akik Vayék első látogatása alkalmával, áprilisban már hozzánk csatlakoztak, a

most megjelent vendégek közül egyik sem szegődött hozzánk. És íme, meggyőződhattunk és azóta folyton mind a mai napig arról győződünk meg, hogy mi emberek nem bírunk, akárhogy erőlködünk is, eredményes propagandát csinálni a spiritizmusnak, hogyha a mozgalmat vezető szellemek nem támogatják ebbeli igyekezetünket.

Sok keserű csalódás árán jutottunk mi e tapasztalatokra s épp ezért áthat az az óhaj, bár kedves testvéreink ne tennék ki magukat ilyen csalódásoknak.

Hogy mi minden fordult elő azon a szeánszon, arra bizony már nem emlékszem. Egy incidens azonban mélyen bevésődött emlékezetembe.

A szeánsz vége felé t. i. Alajos és Bayer Károly beszélő médiumok által két keleti fajú szellem nyilatkozott meg, akik — Adelma médiumi írása által nyert felvilágosítás szerint — gyűlölködő ellenségek voltak földi életükben és most egymás elleni vádaskodásaikat, fenyegetéseiket oly szertelen toporzékolással és dühöngéssel kísérték, hogy a szoba padozata szinte rengett belé. Az első emeleten lakók rémülve küldték fel cselédjeiket, tudakozódva e rendkívüli csendháborítás oka felől; egyben pedig a házirend megzavarása miatt panasszal fenyegetőztek. R. -né asszony nem hederített a rendőrséggel való fenyegetésre, miután, úgy mondá, még a rendőrség sem parancsol neki a lakása belsejében történőkben és továbbra is felajánlotta szalonját szeánszainkra. Én azonban higgadtan fogtam fel a helyzetet és köszönettel visszautasítottam ebbeli szívességét.

Ezt pedig egyrészt abból az okból tettem, mivel a rendőrséggel való érintkezést minden áron ki akartam kerülni, másrészt pedig azért is, mivel ez incidensben intő jelt láttam, mely által vezető szellemeink értésünkre akarták adni, hogy R. -né házat, illetőleg fluidáris környezetét nem igen tartják alkalmasnak szeánszaink további megtartására. Tehát még a kellemetlenség látszatával bíró incidenseket is akképpen kell megbírálnunk, hogy azokban bizonyára hasznos mag, bölcs intenció rejlik, melyet ésszel kipuhatolni és tiszta szándékkal megszívlelni kötelességünk.

És csakugyan volt alapja ennek a feltevésnek.

R. -né asszony t. i. elhalt szeretteinek intelmeit nem szívlelte meg; tovább üzte a sírok kultuszát, nem múlt el nap, hogy drága

virágcserepeket és koszorúkat ne cipelt volna ki a temetőbe, sőt kedvező időjárás esetén délelőtt és délután is órák hosszat ült ott. De még ennél több is történt. A szeretteivel való érintkezést annyira megkedvelte, hogy naponta folyton citálta halottait, különösen pedig férje szellemét. Gyöngéden, szeretetteljesen figyelmeztették, hogy a szellemek nincsenek feladatok híján. A törvényes, azaz már a haladás terén mozgó szellem szakadatlan munkálkodásban törekszik a törvénynek eleget tenni: a magasabb, haladottabb szellemektől oktatást fogadni és az elfogadottat továbbadni alantabb álló testvéreinek. Felvilágosították, hogy az Isten kegyessége által nyert adományok nem azért adatnak a médiumoknak, hogy önző célokra fordítsák azokat és hogy mértéktelenkedjenek a szeretteikkel való érintkezésben. Magasabb célokra mozgósította a jó Atya szellemeit és engedte meg neki az azokkal való érintkezést. Mily boldog volna — mondták — a sok millió ember, ha csak biztos meggyőződést nyerhetne is arról, hogy elköltözött szeretteik nem enyésztek el végképpen, hanem találkozni fognak velük. Sok türelemmel és szeretettel oktatták és sarkalták béketűrésre elhalt férje és rokonai.

De mindez nem fogott R.-né akaratos és szenvedélyes lelkén. Tehát mi történt, miután minden gyöngéd és szeretetteljes igyekezet kárba veszett?

Hát az történt, hogy midőn R.-né egy napon a temetőből hazajött ebédre és az utolsó időben felvett szokása szerint még az étkezés előtt is hozzáfogott a médiumi íráshoz, ünnepélyesen citálva férje szellemét. — Nem ez jelent meg, hanem egy szegény elhomályosodott szellem, aki még szellemi mivoltát sem ösmerte fel s aki R.-né asszonynak ember módjára... udvarolt. Igen, igen formálisan szerelemért rimáncodott.

Igazságosabb, bölcsőbb fenyítőeszköz el sem képzelhető, mint amelyet a vezető szellemek kieszeltek, midőn ennek az imádott férjét gyászoló és utána epedő özvegynek nyakára büntetésül egy szegény alantas szellemet küldenek, akinek szerelmi vallomása irtózatot és undort keltett benne. R.-né asszonynak kötelessége lett volna ezt a szegény szellemet felvilágosítani és oktatás által eltévelyedtségéről felvilágosítani. De R.-né még nem volt annyira tájékozva a spiritizmus tanában, mely azt parancsolja, hogy minden, még a legalantasabb szellemben is testvérünket, közös Atyánknak gyermekét lássuk. Hiányzott még belőle az alázatosság, de a

türelmesség és nyugalom is. Hát ehelyett R.-né felháborodott és éktelen szitkokkal és átkokkal halmozta el e szegény szellemet s végül elkergette.

De mentül jobban piszkolta és gyalázta, annál édeskésebben rebegte az el szerelmi tirádáit. R.-né tombolt, szinte tajtékozott a haragtól. De mindez nem használt; akárhányszor vette elő az írást és akármelyiket hívta elköltözött rokonai közül, ugyanaz a szegény lélek jelentkezett, folyton ismételve szerelmi vallomásait. Ennek dacára jó sokáig próbált írni naponta, ki akarván erőszakolni óhajának érvényesülését.

Végre felkereste Antall, kérve őt, hogy szabadítsa meg attól a „gonosz szellemtől”. Antal minden módon igyekezett őt kapacitálni és rábírní arra, hogy egyelőre hagyjon fel a médiumi írással. De R.-né minden áron a férje szellemével való érintkezést óhajította. Antal azonban sohasem kezdeményezett fontosabb szellemi ténykedést, mielőtt vezető szellemeinket meg nem kérdezte, illetőleg engedelmsüket meg nem nyerte volna. Vezetőink Antalnak szeretetből fakadó szándékát helybenhagyták, hogy t. i. segítségére legyen úgy R.-nének, mint a hozzákapcsolt szegény szellemnek is. Emezt citálja meg minden harmadnap, amazt majd ők fogják hozzáküldeni, hogy oktatás, felvilágosítás által hasson özvegyére. Továbbá R.-né delejeztesse magát általam, hogy megszabaduljon a sűrű fluidoktól és erőt nyerjen arra, hogy a rossz befolyásoknak ellenállhasson.

Megjelent tehát R.szellem. Meghatóan kérlelte özvegyét: „Hagyjon fel az írással 3 hónapig: ha ezt betartja, akkor néki meg többi rokonainak ismét megadatik az írásbeli érintkezésre való engedelem. — Ismerje fel Isten végtelen jóságát és szeretetét, aki keményebb módon és érzékenyebben is kényszeríthette volna az írás abbahagyására. Mert a jó Isten nem büntetni akarja, bár a büntetést is megérdemelné, hanem előbbre akarja őt vinni a haladás útján azáltal, hogy makacs akaratának megfékezése és engedelmség által érdemeket gyűjtsön magának további kegyelmének elfogadására. Ne akarjon fejével a falnak rohanni — nem a fal, hanem a feje törik be az ilyen esztelen és bűnös művelet által. Sokat és meghatóan beszélt. Vázolta neki Istennek célját, amiért megengedte az embereknek az elhalt szeretteikkel való érintkezést stb., stb. „ Antal, aki átérezte az

író szellemnek fájdalmas megilletődését, könnyhullalásig meg volt hatva.

R.-né tagadta, hogy mindezt a férje szelleme írhatta volna. Már azért sem lehet, mondta, mert a férje ismeri az ő lelkét, tehát tudnia kell, hogy ő a 3 hónapos szünetet nem képes megállani, inkább meghal még ennek leforgása előtt. A delejezést pedig szintén nem ajánlhatta férje, mert tudnia kell, hogy ez neki nem használ, csak egyedül ettől a „bitang” szellemtől való megszabadulás segíthet rajta.

R.-né tehát az intelem dacára még jó sokáig folytatta az írást, azaz próbálta folytatni, mert nyomban abba kellett hagynia, minthogy csak ez a tolokodó szegény szellem jött. Végre mégis ráadta magát a delejeztetésre, Antalnak meg könnyűszerrel sikerült ama szegény szellemet elhomályosodott állapotából kivezetni. Továbbá férje szellemének sugalmazása is hozzájárult ahhoz, hogy R.-né ellenállása meglankadt, végre megtört.

R.-né nem kísérelte azontúl a médiumi írást; félt, hogy csökönyös üldözőjével találja magát szemben. A jószágos Atya bizonyára mérlegelte szegény megpróbált gyermekinek enyhítő körülményeit, hogy kivezettette őt abból az útvesztőből, amelybe vak akaratossága bonyolította bele.

Mennyi kínos szenvedést és gyötrelmei kerülhetne ki az ember, hogyha a józan ész mérlegelésével, spontán elhatározásának latba vetésével, s némi kis jóakarattal vinné végbe azt, amire utóvégre a kényszer ellenállhatlan hatalma úgyis rászorítja !..

Ami R. -né asszonynak esetében drasztikus színezetű mozzanat van, azt az ő temperamentumos, szenvedélyes és makacs természete vitte bele. De amellet van benne két nagyon is figyelmet érdemlő tanulság is, amelyet nem ajánlhatok eléggé a megszívlelésre: a manapság dívó túlzott kultusza a halottaknak és síroknak és az elhalt szeretteinkkel való túlhajtott érintkezés, más szellemek kizárásával.

Az első kategóriájú félszegséget felesleges böven fejtegetni. Kár lenne erre szót vesztegetni. — Elítéli ezt az esztelen és nevetséges kordivatot bizonyára minden spiritista. Ami pedig a második félszegséget illeti, jó magam is nem egyszer jutottam abba a helyzetbe, hogy médiumi adomány után sóvárgó egyéneket jónak láttam nyomatékosan lebeszélni minden médiumi írás kísérletéről, illetőleg médiummá való fejlesztetéséről. Mert nem találtam hajlamában, intencióiban elegendő garanciát arra nézve, hogy

meglesz benne a kellő józan önmérséklet, s nem fogja ő is elragadtatni magát R.-né asszony módjára másféle, esetleg vi-gasztalást, oktatást, útbaigazítást áhítózó szellemek ki-zárására. S nem fogja elhalt szeretteit folyton citálni, jobban mondva feladataik teljesítésében háborgatni, és önmagára súlyos vétket, esetleg megszállást zúdítani... Mert hiszen R.-né sem túlozta kezdetben a médiumi írást férjével és rokonaival, hanem észrevétlenül, lassan-lassan vált benne az érintkezési vágy féktelen szenvedéllyé, és kerítette annyira hatalmába, hogy a lejtőn való megállásról többé szó sem lehetett.

A médiumitás gyakorlása nagy veszélyt rejt magában, hogyha azt valaki önös célból cselekszi. Csak az olyan médium van vértelve az alantas szellemek ellen, aki magasztos feladatától áthatva, egyedül Isten dicsőségére és felebarátainak üdvére önzetlenül és feltétlen odaadással használja a hozzá Isten kegyelméből jutott adományt.

A rajongás veszedelme. ()**

1872. évi május elején felette lesújtó sürgöny érkezett hozzám. Sógorom, a debreceni távírda főnöke arról értesített, hogy testvéröccsét, a nem régen ott letelepedett homöopata orvost délelőtt beszállították a kórházba, ahol kényszerzubonyt adtak rá.

Maga az eset ugyan nem nagyon izgatott, minthogy ezt fel-tétlenül megszálltságnak minősítettem, hanem aggasztott a kö-vetkezmény, t. i. hogy ennek folytán előreláthatólag dugába dől a praxisa, mely kedvező kilátással s máris sikeres eredménnyel indult meg.

Dr. V. sógorom ugyanis testvérbátyja ösztökélésére telepedett meg Debrecenben, ahol az apátplébános széleskörű sikeres homöopatikus kúrái révén e gyögmódnak máris számos híve volt.

Sógoromat én vezettem be a homöopátiába, a magnetizálásba és spiritizmusba s ő mindezeket nagy buzgalommal tanulmányozta, gyönyörködve az előtte folyton táguló szellemi látóhatárban és a delejezés révén elért sikerekben. Különösen nagy boldogsággal töltötte el, midőn író-médiummá vált és lelkesedéssel értesített a magasztos közleményekről és a betegek számára kapott szellemi rendelvényekről. Azonban két nappal a beállott katasztrófa előtt tanítványom leveléből meghökkenve láttam, hogy nem szívlelte meg mestere intelmeit, hanem ezeket szélnek eresztve, vészes lejtőre

jutott. Lelkesedése nyilván rajongásba csapott át. Pedig eleve nyomatékosan óvtam a szellemekben való vakhittól, a rajongástól, utalva őt a hideg megfigyelésre, a nyugodt, tárgyilagos megfontolásra és az ebből levont logikai következtetésre. Világos volt előttem, hogy intelmeim figyelmen kívül hagyása folytán raffinált, alantas szellemek hálójába került, akik most az örvény széle felé sodorják. Haladéktalanul igyekeztem tehát őt levélel felvilágosítani a helyzetről, amelybe, saját hibája által jutott. De e levél már nem került hozzá. Különben aligha változtatott volna ez rajta valamit, mert az alantas szellemek sűrű, elektrikus fluidjával telített elméje az elhomályosulás ily előrehaladott stádiumában semmiféle érvek által sem lett volna többé kijózanítható s az útvesztőből kimenthető. Hiszen ilyen, gonosz szellemek hatalmába került szerencsétlen ember már többé nem ura saját egyéniségének, hanem amazoknak rabja, akaratlan eszköze. Nem is övele folyik ilyenkor a vitatkozás, hanem azokkal, akiknek szócsöve a szegény megszállott. Mindez ellen csak egy hatásos eszköz áll rendelkezésünkre — a delej hatalma, melynek ellenállani az alantas szellemek képtelenek. Amilyen a bakafántoskodó, ellenszegülő emberrel szemben a fölényes erő, ami őt megfékezi, — épp olyan fékező hatással van a delej ereje az alantas szellemekre nézve.

A legközelebbi vonattal Debrecenbe siettem, ahová hajnalban érkeztem meg. Az indóháztól egyenesen a kórházhoz hajtottam. Bevezettek sógorom cellájába. Szívet rázó jelenet tárult fel előttem. Szegény sógorom beesett arccal, mélyen fekvő, bágyadt, tétova szemmel, hanyatt feküdt s rajta a kényszerzubbony... Megálltam az ajtóban. Ahogy engem megpillantott, szikrázó szemeit rám vetette és rám rivallt: „Hogyan, te akarsz engem magnetizálni, holott én nagyobb vagyok náladnál ?” Szótlatlanul visszafordultam. Elküldtem egy ápolót a kórház főorvosához, akit álmából felkergetve, a kórházhoz kértem. Késlekedés nélkül el is jött. Jómódorú, nyájas, szerény, nálamnál jóval fiatalabb ember volt. Elbeszélte a történeteket. Nagyfokú heveny agykéreg-lobnak minősítette a bajt és a betegnek elmeegógyintézetbe való szállítását javasolta. Minthogy gyógyíthatatlannak tartotta, felkértem, engedje meg nekem, hogy egy kísérletet tegyek vele, amihez, készségesen hozzájárult.

Mindketten bementünk. Sógorom tágra nyílt szemekkel meredt rám, midőn mindkét kezem kiterjesztett ujjait néhány percig felé

irányozva, lassú léptekkel közelebb haladtam feléje. Midőn már egy lépésnyire voltam tőle, arca felragyogott, felugrott fekvő helyzetéből, s harsogó hanggal, örömittasan felkiáltott: „Te megváltóm!” Keblére borultam. Őt a kényszerzubbony akadályozta meg abban, hogy átöleljen. Egy kérő mozdulatomra a kórház orvosa megparancsolta az ápolónak, hogy a zubbonyt oldja le róla. Sógorom rámborult, s össze-vissza csókolgatott. Végtelen megható jelenet lehetett ez, mert meghatottság és ámulat tükröződött le kollégám arcán. Azonban egy szóval sem tudakozódott a látottnak magyarázata felől, én meg viszont nem szolgáltam felvilágosítással. Sőt fáztam attól, hogy esetleg felvilágosítást kérhetne, mivel még akkorában bujkáltam a delej, pláne a spiritizmus beismerése elől. Jóformán időt sem engedtem kollégámnak, hogy egyáltalában kérdezősködjék. A főorvost arra kértem, engedje meg a beteg elbocsátását, amihez előzékenyen hozzá is járult. Akkortájt híre-hamva sem volt még a hipnotizmusnak, szuggesztióknak, no meg pláne a magnetizmusnak. Hogy mi minden motoszkálhatott kollégám fejében, s hogy miképpen magyarázta ő azt a jelenetet, azt mai napig sem tudom. A bérkocsi künn állt a kapu előtt, sógorommal egyenesen a másik sógorom lakására hajtottam.

Már most átengedem a szót dr. V. sógoromnak, aki kérésemre leírta akkori érzéseit, gondolatait és élményeit, amennyire még emlékezett rájuk. A kórházban történeteket illetőleg pedig akkori zavaros állapotánál fogva emlékezete cserbenhagyta, amiért is ezeket a fentiekben én mondtam el.

Dr. V. sógorom a saját esetét a következőleg ismertette:

„Valamennyi kezdő spiritistának közös vonása, hogy nagy lelkesedéssel ragadja meg a spiritizmus tanait s ezeket — amennyire csak lehetséges — ismerősei körében terjeszteni igyekeznek. Amellett az képezi legfőbb vágyát, hogy minél hamarabb kiváló médiummá válják, akit a világ csodálni fog.

Körülbelül hasonló lelkiállapotban voltam én is, amidőn mint fiatal orvos 1872-ben Debrecen városában letelepedtem. Ó, mily hatalom adatott kezeimbe, gondoltam, mennyi szeretettel s odaadással fogom betegeimet gyógykezelné; mily csodákat fogok a magnetizmussal művelni! A bénák jární, a vakok látni, a siketek hallani fognak éppen úgy, mint az apostolok idejében.

E célból virrasztás, imádság és böjtölés által készültem azokat az erőket összegyűjteni, amelyek szent hivatásom betöltésére szükségesek leendenek. S midőn éjnek idején a hőn kívánt szellemek hangjait hallottam, szobám falain apró emberek alakjait láttam fel s alá szállani vagy sötét szobámban könyveimet sárga elektrikus fényben úszni, s midőn lefeküdtem, sárgafényű emberi alakokat felém hajolni: akkor meg voltam győződve, hogy mint hajdan dr. Faustnak, úgy nekem is a szellemek fognak rendelkezésemre állani s hogy tőlük mindent meg fogok tudni, ami betegeimnek sikeres gyógykezelésére szükséges leend. Ebben a hitemben megerősített az a valóban bámulatos eredmény, melyet egy nagyfokú görvélyes szaruhártya-fekélyben szenvedő tizenöt éves varrólánynál értem el, akit mindennapi delejezés és görvélyellenes homöopatikus gyógyszerek beadása által nyolc nap alatt veszélyes szembájából kigyógyítottam. Már mint gyógyultat elvezettem ezt a leányt H. akkori apátplébánoshoz, aki a magnetizmus iránt érdeklődött, előtte megdelejeztem, mire csakhamar mély álomba merült, amelyből felébredve elmondá, hogy álmában fehérbe öltözött leánykákat látott, akik egymás kezeit fogva, kört képeztek s szép, szende táncot lejtettek. H. mint laikus homöopata akkor nagy hírben állott tudományával sok közeli s távoli szegény beteget — persze díjtalanul — gyógyított ki.

Mióta az evangéliumot megismertem, mindig Krisztus volt eszményképem, őt utánozni, tökéletességét lehetőleg megközelíteni volt legfőbb vágyam; Reá gondoltam éjjel és nappal, mondásai folytonosan körülzsongták fülemet s rövid idő múlva egészen azonosítottam magamat Vele. Így történhetett, hogy amidőn betegeimet látogatva, az utcán jártam, őt véltem hallani, amint nekem mondja: Vess el magadtól minden földi hiúságot; hivatásod az, hogy magadat embertársaidért feláldozzad; dobd el kesztyűidet, a hiúság e jelét, próbálj szaladni s meglátod, hogy a körülötted támadó zúgó szél fel fog emelni s angyalként fogsz a levegőben lebegni. Ez lesz emberfölötti hivatásodnak első próbája.

S én eme belső szózatnak engedelmeskedtem. Kesztyűimet eldobtam és egyik főbb utcára érkezve, szaladni kezdtem, mialatt csakugyan úgy éreztem, mintha a szél vitt volna a szárnyain. Ez a futás azonban nem tartott sokáig, mert egy csoport ember feltartóztatott azzal a meggyőződéssel, hogy valami bajom történt.

Én krisztusi szerepemhez híven ez emberektől tiszteletet, hódolatot követeltem, amit ők azonban nem voltak hajlandók megadni, sőt inkább lakásomra vittek, amely csakhamar megtelt bámuló néppel. Eljött a megyei főorvos is, aki, miután mindenféle idegen és érthetetlen nyelveken mondott beszédemet hallotta, a kórházba való átvitelemet rendelte el. Itt két betegápolót adtak mellém, akiket azonnal Petrusnak és Kaifasnak kereszteltem el s úgy beszéltem velük, mint valaha Krisztus beszélt tanítványaihoz s meg voltam győződve, hogy valamint Krisztust a Golgotán, úgy engemet Budavárában fognak felmagasztalni. Sőt, hogy Krisztussal való azonosságom még jobban kitűnjék, már azon kezdtem gondolkozni, vajon nyolc élő testvérem dacára nem szűz anyától származom-e? A falakon csodálatos emberi alakokat láttam lerajzolódni, mozogni s hamar eltűnni, hogy másoknak adjanak helyet s ezek a változatos képek engem mulattattak.

Az orvos csillapítószerűl ópiumot rendelt, amit én természetesen bevenni vonakodtam; de amint láttam, hogy erőszakhoz akarnak nyúlni, mégis csak bevettem, hogy szentséges személyemet megsértvén, bűnt ne kövessenek el. A hatás természetesen elmaradt, mert felizgatott érzékeimet néhány csepp bódítószer nem volt képes lecsendesíteni. Hogy akkor még miket láttam, hallottam, arra most már tisztán nem emlékszem, csak azt tudom, hogy szellemem felette élénk, testem könnyű volt s hogy a földi táplálékot, mint hozzám méltatlant, elfogadni nem akartam.

Azalatt dr. Grünhut sógoromnak (aki engem a spiritizmus tanaiba bevezetett) Budapestre táviratoztak, aki másnap a vonattól korán reggel megérkezett s felkeresett engem. Megjelenése nem lepett meg. Hogy mit beszélt hozzám és mik történtek, arra már nem emlékszem, csak arra, hogy midőn ölelkezéséből kibontakozva felszólított, hogy kövessem egyik ott lakó bátyám lakására, minden ellenszegülést félretéve, felkeltem és követtem.

Azalatt ugyanis valami reakció-féle támadt fel bennem, amely azt értette meg velem, hogy hamis játékot játszom, hogy nem Vagyok Krisztus, csodákat nem művelhetek, s hogy a többi emberek mértékén felül nem emelkedtem. Ehhez talán még az éhség is járult, mert már néhány napja semmit sem ettem.

A kórházból szívesen elbocsátottak s midőn bérkocsin bátyám lakására megérkeztünk, némi rábeszélés után elfogadtam egy pohár

tejet és süteményt s miután dr. Grünhut magnetizált, négy órai álomba merültem, amelyből felébredvén, sógorommal és bátyámmal sétát tettünk a városban az ismerősök nagy bámulatára, akik azt hitték, hogy mint gyógyíthatatlan elmebeteg a kórházban vagyok. Délután dr. Grünhuttal bejártam a debreceni napilapok szerkesztőségeit, mindegyikben megcáfolva az elmebajomról elterjedt híreket s hogy épelméjűségemnek bizonyítékát adjam, különbözően stilizáltam a cikkeket. Este együtt mentünk a színházba, ahol egy vígjátékot nagy érdeklődéssel s a legteljesebb nyugalommal néztem végig. Az a szerep, melyet egy gonosz megszálló szellem velem játszott, véget ért, a megszálló szellem hatalma meg volt törve, habár még nem teljesen megsemmisítve. Ez Adelmának vezérszellemi szerint csak akkor fog megtörténni, ha Márk evangéliumának médiumi magyarázatát meg kezdem írni, és ha e magyarázatban a 13. fejezetig érkezem. Ez úgy is volt s habár a magyarázat maga utólag nem vált be s azt végképpen megsemmisítettem, a médiumi írás arra mégis jó volt, hogy szellememet a kiállott izgalmakra való visszaemlékezéstől elterelje s azt másképpen hasznosan foglalkoztassa.

Érdekesnek tartom azt a módszert leírni, amely szerint; az a magyarázat létrejött. Úgy látszott, mintha erre a célra agyvelőm bizonyos mennyiségű szellemi tőkével láttatott volna el, melyből mindennap annyi fogyasztatott volna el, amennyi egy-két mondat magyarázatára szükséges volt. Ebből az következik, hogy minden egyes napi magyarázat mintha csak egy öntetből állott volna. S habár egészen éber állapotban, öntudatosan írtam, nem mondhatom, hogy a gondolatok az enyémekek voltak, hanem inkább egy magasabb szellemé, aki a magyarázatot nekem súgta. Én, aki eddig az evangéliumokat csak felületesen ismertem, s aki előtt a bennük előforduló példázatok sötét pontok voltak, most tisztán megértettem azokat s világosan

magyaráztam. Hasonlítottam ahhoz a vándorhoz, aki sűrű őserdőhöz közeledik, amelynek útjait nem ismeri, csak egészen közelérve pillantja meg azt a keskeny ösvényt, amely rajta keresztül vezet. Gyakran egészen mást írtam, mint amit szándékoltam s minden egyéni meggondolás nélkül kellett írnom, hogy a gondolkodás és kétkedés által az ellentétnek ne adjak helyet, amely mindig résen állott, hogy a maga helytelen nézeteit becsempéssze. Minthogy néha

egészen világosnak látszó mondatokat is kellett — a szellemi befolyásnak engedve — magyaráznom, az egész magyarázat 33 írott ívre terjedt, melyeket azonban, minthogy a megkívánt mértéket nem ütötték meg s a magyarázat később más médiumra bízott, megsemmisítettem.

Friedmanné, a kitűnő látómédium extatikus állapotban látta azt a Mufti nevű megszálló szellemet s úgy írta le, mint a Mózes idejében élt egyiptomi király egyik hatalmas, de gonoszlelkű varázslóját, aki úgy gyakorolt befolyást reám, hogy balfüleből és halántékból a fluidumokat elvonta és a saját fluidjával cserélte ki s így egyéni gondolkodásomtól megfosztott. Azért kellett két hónap, míg dr. Grünhut házában általa és fenti médium által csaknem naponta magnetizálva, fluídáris betegségemből meggyógyultam s hivatásomat újból felvehettem más városban, mert Debrecenbe nem találtam célszerűnek visszatérni, ahol fluídáris elváltozásomat bizonyára elmebajnak magyarázták volna.

A fentebbiekből különben az következik, hogy nekünk spiritizmussal foglalkozóknak mindent mértékkel kell tennünk, a szellemeket megvizsgálunk s csak azt cselekednünk, amit józan eszünkkel is helyesnek ítélünk. Végre még annak a meggyőződésnek adok kifejezést, hogy a leirt katasztrófa nem állt volna be, ha mint fiatal s túl tüzes spiritista dr. Grünhut vagy Adelma közvetlen befolyása alatt állva, intő tanácsaikat idejekorán kaptam volna. Következik az egészből továbbá az, hogy a spiritizmus által előidézett bajok, amily könnyen támadnak, épp oly könnyen gyógyíthatók s állandó elmebajt, kéznél levő helyes gyógykezelés és vezetés mellett sohasem okoznak. „

A hiúság és önhittség katasztrófális következményei.

Mint már említettem, az intuitív médiumok az általuk jött nyilatkozatok tekintetében, különösen működésük kezdetén sokat küzdenek a kételkedéssel. Amennyire ez az aggályoskodás érthető, éppen annyira menthető is. Vannak azonban intuitív médiumok, akik ezt igen jól tudják, és mégis csalhatatlanoknak kívánják magukat tartatni — természetesen személyes hiúságból — és sértve érzik magukat, ha minden szavukat nem úgy fogadják, mint a szentírást. Mint általában minden irányban, úgy a médiumi kötelesség lelkiismeretes felfogásában is a mi Adelmánk tündöklő példányképül

ragyog előttünk. Nemcsak, hogy az ő médiumi közleményeinek megbeszélését, de érdemleges megbíráását sem veszi rossz néven, sőt ő maga hívja fel a kritikát tudományos fejtegetéseket tárgyaló közleményeire, így orvosi rendeléseit orvossal beszéli meg s megkérdezi: „Helyesen van-e így? Megegyezik-e ez a pozitív tudomány megállapításaival?”

Ez azért van, mert egyfelől tudatában van ama nagy kegyelemnek, hogy őt Isten eszközül választotta, másfelől pedig ismerte az ezzel együtt járó kötelezettségeket, érezve nagy felelősségét, semmi egyéb nem akar lenni, mint egyedül közvetítő eszköz szellem- és embertestvérei között Istennek szolgálatában az emberiség előmenetelére és üdvére. E szolgálatból azonban nem szabad hiányoznia az alázatosságnak. — Szerénység nélkül nincs is megbízható médium, szerénység és alázatosság nélkül ne is tartsa magát senki spiritistának, vagy jobban mondva kereszténynek! Lehet névlegesen az, de valóságban soha.

Mint ahogy Ézsau eladta elsőszülöttségi jogát testi éhségének csillapításáért, éppen úgy játsszák el az effajta médiumok isteni hivatásukat hiúságból származó gyengeségükkel azért, mert nincs bennük valódi szerénység: keresztényi alázatosság.

A médiumok beszédeit nem lehet minden kritikán felülállóknak tekinteni; mert még a teljesen gépies médiumok nyilatkozatainál is — dacára annak, hogy a médium semmi befolyással sincs a nyilatkozatra, — magát a nyilatkozó szellemet kell bírálat alá venni. Azt mondja az apostol: „Szerelmeseim, ne higgyetek minden léleknek, hanem megpróbáljátok a lelkeket, ha Istentől vagynak-e?” (János 1. lev. IV. 1.) Pál apostol pedig arra int: „Mindeneket megpróbáljátok és ami jó azt megtartsátok!”

E két apostolnak parancsát szigorúan meg kell tartanunk. Az igazi kutatónak sohasem szabad bíráló értelmét elaltatni, hanem szüntelenül vigyáznia kell a báránybőr alatt belopózni akaró farkasra.

Ha tán darázs-fészekbe nyúlnék is, az én hivatásom nem az, hogy udvariaskodjam, hanem hogy az örök igazságnak érvényt szerezzek, tehát vezessek, tanítsak, használjak. A statisztika kimutatja (a számok pedig felebbeszehetetlen igazságot beszélnek), hogy tíz médium közül csak kettő férfi, nyolc pedig nő és éppen ez utóbbiak szenvednek ebben a veszedelmes gyengeségben, amelyre nem bírom elég nyomatékosan felhívni figyelmüket s óvni őket a veszedelemtől.

A veszedelmet magukban hordják, mert alacsony szellemeket vonnak magukhoz, akik elámítják és tévútra vezetik őket.

Ha a hiúság csak magára a médiumra volna veszedelmeit, hagyján, de az egész körre káros következményeket vonhat maga után és majdnem mindig valóban von is. S talán még nagyobb kalamitás, ha a társaságnak egy vagy több tagja intelmeket, vagy rendreutasításokat kapva a médium által, azokat úgy tekintik, mint a médiumtól származottakat, és azzal gyanúsítják, hogy ezeket a médium animája hozta létre. Az ilyen nyilvánulások valóban bénítólag hatnak a médium kifejlődésére még akkor is, ha ez a gyanúsítás a médiumnak tudomására nem jutott. Mert a médium érzékenységét az emberek elképzelnéni sem tudják; a médium a gondolatoknak és érzelmeknek minden kiáramlását megérzi, akár jó-, akár rosszakaratúak legyenek azok és akármely oldalról, akármely személytől származzanak is. Az ilyen áramok hatást gyakorolnak reá, és ha az áram' ellentétes, akkor zavarólag és gátlólag hatnak a nyilatkozatok létrejöttére, sőt azt egészen meg is gátolhatják. A gyanúsítás vastag füst-höz hasonló fluiduma teljesen megzavarja a harmóniát, a fluidumok keresztül-kasul való keveredése folytán chaosz támad, melyet az odavonzott alsórendű szellemek idéznek elő, kiket a látómédiumok tisztán látnak és leírhatnak. Látunk a kezdetben egészen nyugodt, nagyobb gyülekezetekben is ilyen kavargásokat, melyek az egyszerre kitörő szenvedélyes kiáramlásokból származnak, és elementáris hatalommal törnek elő s még a higgadt természetűeket is a dühöngésig ragadják magukkal. Itt az emberek által láthatatlan elemek és törvények működnek; de az emberek ezt nem hiszik, ami különben a tényen semmit sem változtat, mert ez áll és érvényesül. Egyelőre csak arra akarok még utalni, hogy az ilyenmő gyanúsítások deprimáló erővel hatnak a médiumnak nemcsak lelkére, hanem annál a benső összeköttetésnél fogva, melyben a lélek a testtel van, ennek fizikumára is és a médium ilyen ülés után testileg és szellemileg nagyon levert, kellemetlenül érzi magát s hosszabb időre van szüksége, míg ismét a rendes kerékvágásba jut. Sőt gyakran ismétlődő ilyenmő támadások még a médiumi képességét is teljesen megbéníthatják.

Hasonlóképpen ártalmas és a nélkülözhetetlen szellemi összhangot veszélyezteteti, ha irigy, vagy kaján szemmel nézi egyik- másik tag a médiumot. És ez előállhat az esetben, ha valaki hiába

vágyakozik a médiumitást elnyerni, minélfogva minden médiumitást irigyel; vagy ha valamely médium a maga képességével nincs megelégedve, és egy másikat kívánja és irigyli.

A hiúság többre akarván vállalkozni, mint amennyit elbír, és amire feladatánál fogva rendeltetve van, odaviszi az embert, hogy arra, aki többre van hivatva, nagyobb feladatokkal bízott meg, irigykedik, a maga sorsával elégtelen és zúgolódó: „Miért bízott másra több, mint reám? Miért nagyobb az ő hatásköre, mint az enyém? Nem végezhetnék-e én is ugyanolyan dolgokat, mint ő? Miért kell nekem ezzel a csekély szereppel beérem? Hát nem vagyok-e arra én is épp oly alkalmas; mint ő? stb. „

Így beszél az irigység, amely nem tudja elviselni, hogy embertársát jobban dicsérik, mint őt és hogy az több, mint ő. Az irigységet a kajánságtól csak egy lépés választja el, ami aztán zavarólag, bénítólag hat az egész körre, amely különben hivatva lett volna üdvös hatást gyakorolni úgy kifelé, mint befelé. Azért vizsgálja meg mindenki magában az első tisztátalan indulat mozdulását, hogy azt, mint még jelentéktelen kis szikrát a kis ujsa hegyével elnyomhassa, amely ha figyelembe nem veszi, tovább terjed, hogy azután elemi erővel fellobbanó lángban törjön ki és veszedelmes katasztrófát idézzen elő.

Igen kritikus, mondhatnám a legkritikusabb megpróbáltatás érhet valamely kört akkor, ha tagjai közül egyet, kivált, ha az médiumi képességgel van megáldva, a dicsvágy, a hírvágy, a nagyravágyás, azaz: a kevélység démona megszállott. Ez a vétek kétféle alakban nyilatkozhatik meg: az egyiket spiritista-stréberségnek lehetne nevezni, ha tudniillik az egyén mindenáron szerepelni, érvényesülni akar, és vezetős szerepre törekszik. Újításokat, javításokat akar behozni. A fennálló dolgokat, melyek eddig beváltak, ki akarja küszöbölni, s a maga fonák és tarthatatlan nézeteit akarja a körre ráerőszakolni. Az ilyen egyéniségek, dacára fitogtatott magaviseletüknek és frázisaiknak, üresfejűek szoktak lenni és dacára nyegle hősködéseiknek, gyáva emberek, kiket olyan kör, amelynek egy része öntudatos és a szent ügyön komolyan csüggő tagokból áll, könnyen lerázhat magáról, ámbár — amit az ember alig hinne — még az ilyen egyének is tudnak pártot alakítani. Láthatatlan rossz szellemek vegyülnek közbe és a láthatók, az emberek küzdik meg a harcot, amely majdnem kivétel nélkül a jó ügy győzelmével

végződik, mert a kör szellemi vezetői vezetik a csatát s döntik el ki-menetelét. Ahol pedig a küzdelem a támadók győzelmével végződik, ott a vereséget meg is érdemelték; mert a kör elemeinek összeállítására oly nyomorúságos volt, hogy más sorsra nem is volt érdemes.

A mi körünk a lefolyt három évtized alatt a most felsorolt megpróbáltatások közül egyiktől sem volt megkímélve, sőt még e kinövéseknek olyan válfajai is fordultak elő, amelyeket most mellőzök. Az ezekből eredt vérnélküli csaták győzelmét, mely igaz, hogy jól elő volt készítve — egy áttörhetetlen falanx vívta ki, de egészben véve csak könnyebb összecsapások fordultak elő. Mert vezetőink bátorítva, buzdítva állottak oldalunk mellett. A szavazatok megszámlálása mindig megsemmisítő, megszegyenítő vereség volt a pártütőkre. És amint a vezetők megmondották: „A lázítók az egyletből kiröpítették”, de nem általunk. Oh nem! Nekünk egy ujjunkat sem kellett mozdítanunk. A sors vaskeze végezte a dolgot helyettünk. E küzdelmek annyira megedzettek ellenálló képességünket, hogy a későbbi küzdelmeket sokkal könnyebben állottuk ki. A mi egyetemes gyűléseinkről vezetett jegyzőkönyveink, melyek az egylet alakulásának és fejlődésének anyagát fogják szolgáltatni, számot fognak adni e krízisek lefolyásáról is.

De ezek a harcok csak előjátékai, előkészítői voltak a következőkben leírt harcoknak, valamint ez viszont manővergyakorlatnak tekinthető ama kilátásba helyezett nagy és nehéz harcra, amelyre egyletünket a szívós és engesztelhetetlen ellenség fogja kényszeríteni, amely nagy csatának ezek az apróbb csatározások csak előjátékaiul tekinthetők.

A most leírandó harcnak szereplő személye egy tiszta, foltnélküli jellem, a természet által testi és szellemi jó tulajdonságokkal, pazar bőkezűséggel megáldott fiatalember, ki a természet bőkezűségéből nyert jeles testi előnyeit a testgyakorlat és sport különféle nemeivel edzette, lélek-szellemi adományait pedig iskolázás, képzés, nemes irányú könyvek olvasása, kiterjedt utazások által fejlesztette, fokozta. Szóval: egész ember volt külső megjelenésében éppúgy, mint a társalgásban. Hívő, értelmes, ki szívvel-lélekkel egész az önfeláldozásig buzgón működő tagja volt egyletünknek, mondhatnám gyöngye, ékessége Benjámintörzsének, kedvence minden egyleti tagnak.

De neki is volt egy nagy hibája, melyet rejtve táplált és saját kárára nagyra nevelt, amelyről nekünk egyikünknek sem volt még csak sejtelmünk sem, mert erősen begombolkozott, zárkózott kedélyű volt. Senki sem sejtett benne egy újkori Ikaruszt, kinek a monda szerint az volt a bűne, hogy mesterségesen készített és viasszal összeragasztott szárnyakkal oly közel repült a naphoz, hogy szárnyait a nap leolvasztotta, ő maga pedig a később nevével nevezett tengerbe hullott, s belehalt. Úgy ő is, mint gyenge ember, oly magas fokra törekedett, amit földi ember el nem érhet, s ami a mi viszonyaink között merénylet a törvény ellen, elhagyása annak a törvényes útnak, amely számunkra a fokozatos fejlődés pályáján kijelöltetett. Az ő felfokozott vágyaiból származott törekvése hasonló volt az elsődök esetéhez, akik gyorsabban és magasabbra akartak emelkedni, mint ahogy Isten megengedte!

Ámbár ez a törekvés látszólag nemesnek és eszményinek mondható, de alapjában véve, és pszichológiai szempontból tekintve, nem egyéb szellemi eltévelyedésnél, amelynek, mint minden bukásnak, bázisa az önhiittség és ennek fattyúhajtásai: a fennhéjázás és saját erejének túlbecsülése. **Fő hibája mégis az volt, hogy az ő egész buzgólkodása, odaadása az egylet és ennek szent céljai szolgálatában nem önzéstelenül, nem Isten iránti szeretetből történt, hanem úgy tekintette ezt, mint lépcsőt a maga elé kítűzött magasabb szférának elérésére.** Ezeket jegyezze meg mindenki jól magának: minden munka, amit az ember Isten szolgálatában végez, csak akkor nyeri el jutalmát, ha az ember abszolúte semmi jutalomra nem gondol, és mindent csak Isten iránti szeretetből, csak az Isten gyermekei, az ő testvérei iránti szeretetből tesz. Mert aki önmaga iránti szeretetből, jutalomra való kilátásból tesz valamit, az azt gondolja: do, ut des: adok, hogy te is adj: az ilyen ember kufárkodni akar Istennel, az ilyen aljas önző; már pedig önzőt az Isten nem használhat a maga szolgálatában.

De Isten irgalmas és hosszútűrő; intései, figyelmeztetései, tanításai, míg csak a törvényes útra való visszatérítés minden eszközét ki nem merítette, nem hiányzanak, üléseinkben sokszor intézettek a tagokhoz intések, tanítások, anélkül, hogy magára a személyre egyenes utalás történnék. Magas vezetőink gyöngéd érzelműek, kíméletesek, szeretetteljesek, óvakodnak attól, hogy valakit megszegényítsenek. De azért az, akit ezek az intések illetnek, ezt

megérzi. Hiszen ez a tapintatosság magukban az emberekben is a gyöngédségnek és szívjóságnak a jele. Olykor azonban többszöri intések, figyelmeztetések, súlyos vádak és szokatlan fenyegetések jöttek, amelyekről mindnyájan megdöbbszünk. Lopva mindenki körülnézett a körben, hogy kit illethetnek közülünk ezek a kemény kifakadások. Mindenki saját bensejét igyekezett jól átvizsgálni, hogy nem szunnyad-e benne valami hiba, amelyre a vezetők kemény dorgálásai vonatkoznak. Senkisé érezte magát találva közülünk. Az azonban, akit ezek illettek, nyugodt maradt, sztenografálta és letisztázta ezeket a kemény szavakat, anélkül, hogy ráhaderített volna, anélkül, hogy csak egy arcvonása is elárulta volna, hogy találva érzi magát.

Egy napon aztán ülésünk berekesztésével ezt a rendeletet kaptuk: „Adolf, Antal médium és Zs. holnap délután bizalmas zárt ülésen jöjjenek össze, közölni valónk van. „ És akkor mindnyájunknak a szemei egyszerre felnyíltak. Most, amit előbb név nélkül mondtak, egyenesen magának a személynek mondták meg. Ekkor tudtuk meg, hogy ő a körön kívül médiumokat képez, akiket a maga számára használ fel, s ezáltal az egylet számára alkotott törvényeknek keretéből kilép, hogy olyan dolgokra törekszik, melyek neki, sőt általában az embereknek elérhetetlenek, hogy amit az ember e hústestben elérhet, az: hogy a szó igaz értelmében „ember” legyen. A föld a maga viszonyaiban, mivoltában, és Isten által kitűzött rendeltetése szerint anyagi lényeket el nem bír, és éppen ez volt az, amire Zs.— erejét, eszközeit, feladatát félreismerve — önnönmaga túlbecsülésével törekedni merészkedett.

De mindez már nem használt neki többé! Előbb csodált erős akarata, amely fölött bámulatosan tudott uralkodni, nyakassággá fajult, amely őt, a minden időben, minden felől leselkedő gonosz indulatú ellentétsszellem karjaiba vetette. Ez a szellem legyezte hiúságát, hízelgett önhittségének, és ígérte, hogy vágyainak magaslatára fogja segíteni. Zs. voltaképpen nem volt gyakorló médium, de nagyon befolyásolható, a befolyások elfogadására igen alkalmas egyéniség. Az ellentétsszellemek pedig, mint a kísértő a pusztában, azt ígérték neki, hogy megostromolják számára az egeket; megpróbáltatásoknak vetették alá, valóságos mártírságokat kívántak tőle, és ő ezeket mind megtette, miáltal úgy testileg, mint szellemileg elgyengült, s ilymódon a tagadás szellemei könnyebben uralmuk

alatt tarthatták. Ez az előbb világosfejű, éles megfigyelő képességű és kiváló szellemű ember a legalantasabb elemek labdájává lett, ami mellett testi erőben is mindinkább alásüllyedt.

Aggódó lélekkel, szomorú szívvel néztük mindnyájan, hogyan válik lassan-lassan a saját árnyékává. Mi szerettük őt, és titokban áldozatokat hoztunk neki, de úgy, hogy azzal meg ne alázzuk, dacára annak, hogy miatta nagy küzdelmeket kellett kiáltanunk, mert a tagadás vagy ellentét szelleme, amely mindig Isten törvénye ellen tör, Zs.-t is ostromkosnak használta a szellemtan és az egylet ellen. Általa akart a tagadás szelleme az egyletben lázadást támasztani, és nyílt ülésben lázadásra hívta fel a tagokat az egylet szellemi vezetőinek irányára ellen, s kívánta, hogy az ő intézkedéseinek engedelmessé váljanak. Azonban a tagok egyhangúan a szellemi vezetők irányát fogadták el.

Tehát az erődítmények bevehetetleneknek bizonyultak. A hitnek gránitoszlopai, a szeretetnek ezüst sodronyívei, melyek a bástyáknak faragott kockaköveit összekapcsolták, dacoltak a magában is meghasonlott, tehetetlen ellenség támadásaival.

Ez a küzdelem néhány éven át tartott. Ennek egyes részleteit vázolni, céloktól messze eltérítene, csupán a befejezést közlöm itt. A tagadás gonosz szelleme nem ismer könyörületet, sem kíméletet, fölhasználja eszközeit, s híven követi maximáját: a „cél szentesíti az eszközöket” s ezt kihasználja könyörtelen módon a kimerülésig. Itt is úgy történt. A szegény áldozat testileg ki lévén merülve, egy ránehezedett betegséggel szemben nem volt képes elég ellenállást kifejteni: összeroskadt alatta. Gyászolva állottuk körül a koporsót, amely egy szeretett testvérnek porhüvelyét takarta, kinek sikeres, üdvös működéséhez egykor nagy reményeket fűztünk.

Valószínű, hogy életének utolsó szakában valami gyenge világosság hajnala kezdett előtte derengeni, s az általa választott hamis utat megvilágítani és alattomos tanácsadóját vele megismertetni. Mindenesetre azt a reményt tápláljuk, hogy ha ott túl megnyerte a teljes ismeretet, intelligenciájának és Istenbe vetett hitének nagy tőkájével új életre ébred, melyben megtisztult akaraterejét Istennek és az ő törvényeinek szolgálatára fogja szentelni és az isteni kegyelem új alkalmat fog neki nyújtani, hogy magát próbára tegye s egész lelki és szellemi erejét a földön érvényesíthesse.

Az én 30 éves spiritista múltamnak rögzös útjain a rágalmazás, gúny és gyalázás minden nemével találkoztam, sőt lelki betegséggel is gyanúsítottam, de mindezeket egykedvűen tűrtem abban a tudatban, hogy ezeket az emberiségnek — habár csak a későbbi nemzedéknek is — javára, Isten szolgálatában teszem. De ennél sokkal több fájdalmat okoztak nekem azok a szakadások és cívódások, melyeket a médiumok sértett hiúsága, s más gyengeségei idéztek elő az egyesület tagjai között. Az ilyen események nem engedik meg az üdvös, sikeres működést és erős kéz, valamint körültekintő, céltudatos, de szeretettel párosult bánásmód kívántatik ahhoz, hogy az ilyen kör a fejetlenségtől, vagy éppen a szétrobbanástól megóvassék. Mert az ilyenemű ellentétes szellemű hajlamok a tagok részéről a hasonló alacsony szellemeknek egész seregét vonják magukhoz, kik mint a dögeselyűk a csatamezőkön, mindig kéznél vannak, hogy az elégületlenség és harc áldozataiból a maguk részét kivehessék.

Igaz, hogy minden ember ki van téve az alacsony szellemek támadásainak, de mégis mindenekelőtt a médiumok. Először azért, mert könnyebben befolyásolhatók, s mert a médium ártalmatlanná tétele által az egész kör érintve van, működése megbéníttatik. Hisz a csatában a katona is inkább tisztet vesz célba, mint közkatona, mert ebben többet árthat az ellenfélnek.

Ezért a médiumnak kétszeresen kell magára ügyelnie és szüntelenül eszébe kell tartania, hogy ellenségtől van körülvéve. A veszély annál nagyobb, minél kevésbé sejtí az ember. Ha az ember nem adja át magát gondatlanul, hanem érzelmeinek, gondolatainak minden mozzanatát ellenőrzi, hogy valósággal tőle származnak-e s ha azt találná, hogy nem tőle származik, állást foglal velük szemben, erélyesen megtámadja és elfojtja azokat, akkor már a veszély félig el van hártva. És ha ez többször sikerül a médiumnak, vagyis ha a tagadás szelleme látja, hogy ehhez hozzá nem férhet, nem vesztegeti vele tovább idejét és erejét és elhagyja örökre.

Felhozhatná valaki azt az ellenvetést, hogy vajon bölcsesség, igazságosság és szeretet-e az az Istentől, hogy az embert ilyen lények részéről eredhető veszedelmeknek teszi ki, amiket nem láthat. Ilymódon az ember, különösen pedig a médium minden fedezet nélkül céltáblául van kiszolgáltatva az alacsony szellemek gonosz szándékainak.

Nem, szeretett testvéreim, Isten mindig megfoghatatlan bölcsességű, igazságos és szeretetteljes; nem engedi meg, hogy kárörvendő, alacsony szellemek tetszésük szerint bárkit is áldozatul kiszemelhessenek. Az ő teremtett világában önkénynek helye nincsen, mert itt örök, változhatatlan, bölcs törvények uralkodnak. A gonosz elemek ez isteni törvények által korlátok közé szoríttatnak, melyeket soha át nem hághatnak. Már pedig ahol a törvény kötelességeket kíván, ott jogokat is ad, és a tagadás szelleme, amely szintén Istenből származott, Akitől eltévelyedett, és Akihez ismét vissza kell térnie, éppen úgy örül a neki nyújtott, s meg nem csorbított jognak, mint a törvényhez hűn maradt szellem, s ez a törvény a hasonlók egymáshoz való vonzódásának és a szellem szabadakarátának törvénye.

Akiben kevélység, önhittség, fennhéjázás, beteges ambíció nincsen, az ellen az összes kevély, önhitt, fennhéjázó, hír- és dicsvágyó szellemek együttvéve sem tehetnek semmit. Minden szellem a maga fluidkörében magával viszi összes javait, egész fegyvertárát, puzdráját és nyílveesszőjét a védelemre és támadásra. Mindazt, amit fejlődése alatt szerzett, és mindent, ami fenntartására és előhaladására szükséges. Az ő fluidköre egyszersmind vállbojtja is, amely rangfokozatát, hatalmi körét, megfutott pályáját s a legközelebbi szférában elérhető várományait mutatja. A törvény iránt hű tiszta szellem, vagy ember megtalálja fluidjában azt a páncélt, amelyet semmi rossz elem át nem törhet; nyilai lepattognak róla. Ez egyetemes törvény.

De ha valamely embert, mondjuk médiumot hiúság, dicsvágy, durva önzés, vagy éppen kevélység tart megszállva, akkor a hasonló lelki fogyatkozásokban leledző szellemeknek törvény szerint ajtót és kaput nyit. És kiállítja nekik a szabad belépti jegyet, ha a benne szunnyadó gyengeségeket az alacsony szellem csábítása által felkelteni engedi és neki engedelmeskedik. Ahelyett hogy hitben és szeretetben erőt és támaszt keresne a csábítások ellen és erre védszellemének, mint fölötte felsőbbbségi jogokkal bíró védnöknek és szövetségesnek segedelmét kérné.

A népszellem naiv gondolkodásának mindig van valami magva, habár tarka ruhába van is bujtatva. A gyermekded néphit regéli, hogy ha egy ember lelkét az ördögnek ígéri, az mindig egy csomó ceremóniával megy véghez. Olyan ördög, amelyet a néphit teremtett,

t. i. Istennel ellentétes uralkodó természetesen nincsen. De van miriád bukott, sötét, rossz szellem, egykori embereknek lelkei, kik örülnek, ha egy embert a jó útról leteríthetnek, és a maguk alacsony színvonalára lesüllyeszthetnek. Ha ennél fogva valamely ember az ilyen szellemnek engedelmeskedik, ezzel hallgatólag a rossz szellem elveit vallja a magáénak, és ezáltal annak bizonyos uralmat enged maga felett. És midőn magát annak hálójába mindinkább belebonyolítja, értelme, ítélete elhomályosul, és a rossz igazgatja és parancsol neki mint ura. Egyszóval az uralmat önmaga fölött elveszti, azt a gonosznak átengedi, miáltal védőszellemét megtagadja.

Ily esetben a védőszellem mély szomorúságba merülve befedi arcát; védencének szabad akaratát megkötnie nem szabad, aki magát tőle önként elszakította és a gonosz szellemhez fordult. Neki nem szabad a rossz szellem jogkörébe sem benyúlnia, ebben gátolja a törvény, és várnia kell védencének hívását, amikor a megtérésre való elhatározás benne megmozdul. De még ekkor sem szabad az ő túlnyomó erejével a rossz szellemet elkergetnie, hanem csak erőfluidum átvezetésével, bátorító szavakkal és intésekkel védencének erejét acéloznia, bátorságát növelnie. **Mert harcolnia magának az embernek kell, mert csak azt mondhatja tulajdonának, amit kiküzd magának; ezt azután az egész örökéleten keresztül megtartja, ezt semminemű hatalom tőle el nem veheti.**